

2

DE
RE BENEFICIARIA
DISSERTATIONES TRES

U B I

CAROLI III.
AUSTRII HISP. REGIS

PII, FELICIS, VICTORIS, PP. AUGUSTI

Edictum

Quo fructuum capionem in Sacerdotiis
Externorum, & Vagantium Clerico-
rum jubet, tum summo, tum opti-
mo jure, rectè, atque ordine
factum, demonstratur.

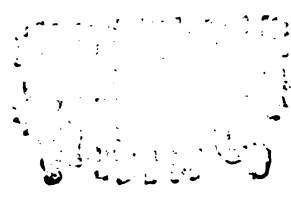
*Rex, qui sedet in solio Judicii, dissipat omne
malum intuitu suo. Prov. 20.*

A. D. M. DCC. VIII.

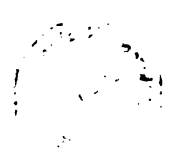

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

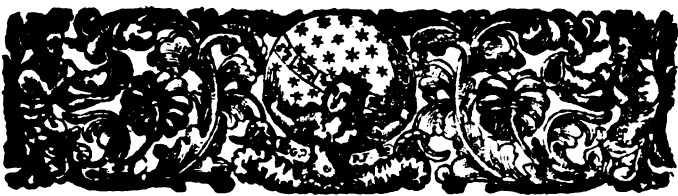

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

VOD diu precati sumus a DEO Optimo Maximo, ut Austriæ gentis, cujus æquabili semper Imperio Regnum Neapolitanum supra alteram ætatem felicissimè paruit; tandem aliquis existeret, qui avitam Religionem non modò observaret, coleretque majorum exemplo, sed etiam in veterem dignita-

tem vindicaret: id in CAROLO TERTIO magnæ & pietatis, & consilii Principe, faustè, fortunatèque evenisse, omnium ordinum Cives gaudere sibi debent, lætæque vehementer. Quid enim auspiciatius fieri potuit, quam ipsa Regni primordia, nec illa quidem pacata, & tranquilla, sed acerbi, diuturnique belli perturbatione vexata, sacrorum incremento dicare? Quidve magis Regium, quid Principe dignius obiri facinus, quam in Divini cultus amplificationem primitias earum suarum exolvere? *ἄριστον ἢ πρὸς θεῶν ἐπιμέλεια*, admonet Aristoteles 7. *Politices* 8. Nec aliter Andronicus Imperator postquam Patri justa persolvit, continuò ad componendum Ecclesiæ statum animum adjecit; *ἔργον πεποιήται μείζον τε καὶ πρῶτον τῆν ἐκκλησίαν κατὰ εὐσιν*, propositis edictis, quibus corruptos, depravatosque subjectorum mores emendandos denunciaret, *καὶ βασιλικὰ δισταγμάτα διατίμησεν πορτο τὴν τε τῆς ἐκκλησίας διορθωσιν ἐπαγγελίζόμενα*, ut narrat Nicephorus Gregoras, *lib. 6. cap. 1.*

Scilicet ante oculos obversabatur Regi pientissimo, cui non deerant domestica atavorum exempla, quam foeda, ac planè miserabilis Ecclesiæ facies in ple-

A. risque

risque omnibus hujus Regni locis se se offerret: quanta rerum omnium confusio, Religio cum divino cultu neglecta, quo nihil esse potest exitialis, sacri ministerii infrequentia, Tempia administris orbata; si qui adessent, suo muneri impares; nemine sacrorum disciplinæ operam dante, cum præmia sacrae functionis, coronasque ecclesiasticis Athletis debitas, peregrini Clerici, & malè feriatii arrodere, atque usurparent; ut in tanta Sacerdotiorum uberrate, Tempia nedum instrumento ad rem divinam faciendam necessario destituta, nedum male materiata, & ad ruinam prona; sed plus aliquid dicam, non sine horrore tamen, & lacrymis, collapsam, ac solo æquata: ut adeo ubi Sanctuarium fuit, nunc opilionum statio, ubi Fidelium olim cœlestis refectio, ibi nunc pecorum immunda passio, ubi magnificæ DEO Immortali pridem extructæ Aræ gloriam illi, honoremque comparabant, nunc inter miseræ ruderum reliquias, succrescentes herbæ otiosorum hominum luxui, desidiæque erigant trophæa. secum igitur reputans sollertissimus Princeps, tum quod Regni utilitas, communisque Ecclesiæ salus exposceret, tum quod Reges Ecclesiasticorum Canonum Custodes, & exequutores esse jussert DEUS, cui etiam rationem, quam quisque in tantum officium diligentiam contulerit, redditurus est; in tot malorum fontem, & caput studiosè inquirere cœpit: comperitque tandem, tot calamitates, quas non sine maximo animi acerore repetere possumus, ex illa origine effluere, quod qui beneficiis cumulati sunt, in Ecclesiis, in quibus illa inscripta sunt, permanere licentius detrectant. Hoc autem vel ipse Pontifex Bonifacius VIII, testatissimum facit in cap. ult. de rescript. in 6. ait enim: *Ex quò insolentia oriuntur vagandi, & dissolutionis preparatur materia, minuitur cultus Divinus, quem desideramus augeri, & officium plerumque (propter quod beneficium Ecclesiasticum datur) omittitur. Quo nomine olim notatus Paulus Samosatenus, quod*

τοπιῶν ἡγῆματος τῶν ἰωβίτων, Dei cultum pro reditu, & veluti

veluti obventionē quadam pecuniaria accepisset, ex Eu-
 sebio historia *lib. 7. cap. 30.* Quamobrem tantam discipuli-
 nę labem amoliendam ratus, Sanctorum Patrum sen-
 tentias, Conciliorumque decreta, universam denique
 Canonum auctoritatem restituere satagens, advocato
 prius consilio, ubi gravissimi viri assident, divini, hu-
 manique juris consultissimi, morumque in Regno re-
 ceptorum, consuetudinum, factorumque scientissimi;
 edicto cavit, ut fructus Beneficiorum, ac Præbendarum,
 quibus contra jus, fasque eos ditescere contingit, qui
 extra Regnum degunt, sequestro subjicerentur. Ne ve-
 ro quis præclarum facinus in invidiam raperet, & ad
 suspicionem dimovendam, quasi quæstus gratia, & in-
 rem suam id tentasset, quod ab Austriadum pietate lon-
 gè est alienum; jussit reditus in Æde Sacra, quam pieta-
 tis Montem vocant, deponi, neque ulla causa minui,
 aut in profanos usus converti. Scilicet ad ostendendam
 edicti æquitatem, animique sui sanctimoniam, minus
 sibi licere voluit, quam licebat. Nam quod Serenissimi
 hujus Regni Reges in minoribus Ærarii angustiis, jus
 sibi esse existimarunt, hic aversatus est, dum ardentibus
 undique bellis, vectigalia penitus absumpta, Re-
 gnique opes succisæ, afflictæque essent, ut maxima re-
 rum omnium inopia laboremus; non hæc, inquam, quæ
 nos premit egestas, id ab eo exprimeret potuit, ut ad le-
 vandas ærumnas, quidquam proventuum Ecclesiastico-
 rum, vel utendum acciperet. *Quin* (ò incredibile pie-
 tatis exemplum, quod nulla non mirabitur ætas) quo-
 rundam Beneficiorum annonas, qui cum origine sibi
 subjecti essent, a fide desciverunt, hostiumque partes se-
 cuti sunt, cum jure posset in fiscum referre, vel aliis ar-
 bitratu suo largiri, quod exemplis, rerumque judica-
 tarum auctoritate non carere, ex nostris annalibus constat;
 ut in pauperes distribuerentur, juxta vetus Ecclesiæ
 institutum, mandavit. Nihil unquam majore bonorum
 omnium plausu exceptum fuit, quam hoc prudentissimi
 Principis edictum, quod non uti fabulosum illud

âncile, sed verè Cœlo delapsum ad eluendas Clericorum sordes, atque vitia detergenda, quæ Ecclesiasticum ordinem summpere permiscet, fadantque: quo demum salvo, salvi futuri sumus, nemo æquus rerum æstimator diffiteretur. Quoniam vero nihil adeo sanctum est, ut ab impiorum injuriis satis munitum, inviolatumque esse possit, nihil ita justum, quod non improborum conviciis sit expositum; non defuere homines turbulento ingenio nati, superciliosi, quibus vel Athenæ desipiunt, qui sanctissimi Principis oraculum carpere, & vellicare, simplicibusque, & qui rerum tegumenta spectant dumtaxat, nec in adyta sese penetrare queunt, fucum, ac imposturam facere, vanamque religionis speciem obtendere non desistunt, per compita, & plateas ventosæ plebis suffragia venantes. Quorum omnium, vel malitiam, vel arrogantiam ita coarguere animati sumus, ut sententiam edicti, Sanctorum Patrum documentis, Conciliorum statutis, Romanorum Pontificum decretis maximè consentaneam, facile demonstrari posse, existimemus.

DIS

DISSERTATIO PRIMA

Beneficiarios omnes, in sua quemque Ecclesia, assidue insistere debere.

UA potissimum ratione Regium edictum subnixum fuerit rimanti, illa in primis occurrit, necessitas, quæ cuique Beneficiario imposta est, ut in Ecclesia sua resideat, ibique ministerio suo fungatur. Adversus eos, qui in Ecclesiis non resident, assiduique non sunt, sexcenti extant Canones in Conciliis Antiocheno, Laodicensi, ac Sardicensi in decreto 7. *quest. 1. in decretal. tit. de Clericis non resident.* aliisque juris Pontificii locis, de quibus inferius redibit sermo. Et quidem quod attinet ad ea beneficia, quæ annexam curam animarum habent, id nemo unquam in cōtroversiam adduxit. An vero jure divino ad residendum tenerentur, qui hujusmodi beneficiis potiuntur, ante sessionem Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi 23. anceps satis quæstio fuit, & Auctorum nobilium dissensione magnopere celebrata. Siquidem Thomas Campegius residendi onus non juri divino tribuendum putavit, nisi quatenus jus Canonicum divinum appelletur, *tractatu de residentia*, qui inspicitur tom. 1. *tract.* Sed hanc sententiam eversum ivit, eamque a sacris libris tam veteris, quam novi Testamenti, a communi Patrum consensione, a Conciliorum sanctionibus abesse, ac discrepare, ostendit post Divum Thomam, Cajetanus 2. 2. *q. 185. art. 5.* a quo licet discesserit Ambrosius Catharinus, cui se addidere Albi nianus, Alphonsus Salmeron, & Andreas de Gerundâ, attamen in Cajetani Castra concessere doctissimi viri, & sacra-

sacrarum rerum callentissimi, Bartholomæus de Miran-
 da, & Caranza in libellis de residentia, quos Tridenti anno
 1547. evulgarunt. Fuit etiam Catharini error, ac Campe-
 gi explosus, ac profligatus a Dominico Soto in *Apo'logia*
 contra Catharinum de residentia post syntagma de natura,
 & gratia, & lib. 10. de justitia quest. 3. ars. 1. 2. 3. & 4.
 Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 44. sect. 4. n. 8. Bañez quest.
 33. art. 5. a quibus non discessere Ioannes Driedo, Leo-
 nardus Venetus, Franciscus Turrianus, Hieronymus
 Gigas in tract. de resid. & Gentianus Herbertus in can. p. 70.
 dist. alique qui peti possunt a Covarruvia lib. 3. *variarm*
 cap. 3. n. 9. ubi eandem opinionem tuetur.

Et si autem onus residendi e iure divino descendere,
 quamplurimis Conciliorum Canonibus comprobari
 possit; attamen id apertissimè elicitur ex Concilio Mel-
 densi can. 5. relato ab Ivone Carnotensi quinta parte de-
 creti cap. 190. cuius memor fuit Covarruvias lib. 3. *va-*
riar. cap. 13. n. 9. Eius verba e re fuerit hic apponere;
Ut Episcopi qui plebes sibi concreditas raro, aut nunquam per
se ipsos vistant iuxta ordinem Evangelicum, & Apostolicum,
atque Ecclesiasticum; cum Dominus Ezechieli dicat cap. 3. spe-
culatorem dedi te Domni Israel, & audies ex ore meo verbum,
ut annuncies eis ex me, &c. a comprovincialibus Episcopis
acrius corripiantur. Ex quibus verbis patet, Sanctissimos
 Patres pro comperto habuisse, obligationem residendi,
 ex iure Evangelico proficisci.

Sed post Sacri Concilii Tridentini decreta, nullus am-
 bigendi locus relictus est. Etenim agnoscens sanctissimus
 ille Cōventus, assiduitatis defectum errorum omnium, &
 hereseon, quibus tunc Orbis cōcutiebatur, magna ex par-
 te fontem, & originem esse; nec posse non gregem perire,
 qui pastore destitutus, luporum insidiis quotidie expo-
 situs est; & Ecclesiæ veteris disciplinam nimis quod ad
 hoc imminutam, ac labefactatam novis decretis instau-
 randam suscepit: & quantum ad ea beneficia pertinet,
 residendi necessitatem a iure divino originem sumere,
 sive ejus sess. 6. cap. 1. sive sess. 23. similiter cap. 1. iatueamur,

ma-

manifeste definitivè videtur . Sanè in *sess. 6. cap. 1.* hoc satis ignuit , dum id onus iis , qui hujusmodi beneficia obtinent , pronunciat injunctum fuisse a Divino Spiritu , qui ipsis Ecclesiam Sponsam concredidit , quam CHRISTUS suo sanguine adeptus est . Omnes Patriarchalibus , Primatialibus , Metropolitanis , & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque , quovis nomine , ac titulo prefectos mones , ac monitos esse vult , ut attendentes sibi , & universo gregi , in quo Spiritus Sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei , quam acquisivit Sanguine suo ; vigilent , sicut Apostolus precipit , in omnibus laborent , & ministerium suum impleant . Emplere autem illud se nequaquam posse sciant , si greges sibi commissos mercenariorum more deserant , atque ovium suarum , quarum sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus , custodiè minimè incurbant , cum certissimum sit non admitti pastoris excusationem , si lupus oves comedit , & pastor nescit . Dein subiicit , eos qui non resident , mercenariorum , non pastorum nomen mereri , eorumque vitio , ac culpæ adscribenda mala , quibus assiduitas mederi posset ; pœnasque infligit , renovans partem earum , quæ a Gregorio XI. in ejus Bulla inflictæ fuerant . Si verò attendamus sessionem 23. cap. p. sunt in hanc rem verba adeo discreta , atque expressissima , ut post tam luculentam definitionem de hoc dubitare nefas sit : cum præcepto Divino mandatum sit omnibus , quibus animarum cura commissa est , oves suas agnoscere , pro his sacrificium offerre , verbiq; Divini prædicatione , Sacramentorum administratione , ac bonorum omnium operum exemplo pascere , pauperum , aliarumq; miserabilium personarum curam paternam gerere , & in cætera munia pastoralia insumbere , quæ omnia nequaquam ab iis præstari , & adimpleri possunt , qui gregi suo non invigilant , neq; assistunt , sed mercenariorum more deserunt ; Sacrosancta Synodus eos admonet , & hortatur , ut divinatorum præceptorum memores , factiq; forma gregis in iudicio , & veritate pascant , & regant .

Quare post hæc Tridentini decreta , omnes quot quot de hac re tractarunt , paucos si exceperis , in hæc iecerunt sententiam ; nimirum onus residendi ex iuris
divini

divini fonte derivare: quod hodie adeo receptum est, ut
 qui contra sentiat, nihil prorsus sentire videatur. In re-
 clarissima omnia auctororum testimonia proferre, & me-
 dio, ut ajunt meridie, lucernam accendere; superseden-
 dum quidem duximus, ne videamur otio, quo non abun-
 damus abuti: aliquos tamen tam ex Jurisconsultis, quam
 ex Theologis seligere operæ pretium fuerit. Navarr. *in*
manual. cap. 5. n. 121. Garc. *de benef. 3. p. c. 2. n. 16.* Bar-
 bos. *de potest. Episc. alleg. 53. n. 2.* & *de offic. Parochi par. 2.*
cap. 19. Ant. Garaña *ad tit. de Cleric. non residen. c. 1.* Sua-
 rez *tom. 4. in 3. p. disp. 44. sect. 4. n. 8.* Vasq. *de benefic. cap. 4.*
dub. 2. Castropala. *tract. 13. disp. 5.* Azor. *2. tom. instit. lib. 7.*
c. 4. q. 1. Filliuc. *in append. de benef. Eccl. tract. 41. cap. 6. n. 27.*
 Emman. Rodriq. *in summ. 2. tom. c. 114.* Valerius Regi-
 naldus *in prax. for. panit. tom. 2. tit. 3. tract. 3. lib. 30. cap. 5.*
ex n. 52. Jacob. Gordon. *2. tom. Theol. moral. lib. 8. q. 4. c. 8.*
n. 42. Less. *de justit. & jur. lib. 2. c. 34. dub. 28.* Basse. *in flora*
Theolog. v. residentia n. 4. Tap. *tom. 2. Catena mor. lib. 5. q. 5.*
artic. 11. Thom. Hurtad. *de resident. resol. 7. n. 12.* Villa-
 lob. *2. tom. summa tract. 9. difficult. 18. ex n. 1.* Machado *en*
su perfecto Confessor 2. tom. tract. 9. difficult. 18. docum. 4.
 Ægyd. Trullench. *in præcep. Decalog. lib. 4. cap. 1. dub. 8.*
ex n. 2. Paul. Layman. *3. tom. Theol. moral. tract. 1. c. 6. q. 2. n. 3.*
 Gerson. *alphabet. 24. lit. Q. & 40. lit. E. & 1. & 44. lit. F.*
 Fagnan. *c. ex parte de Cler. non resid. n. 25.* ubi complures
 aggerat, aitque hanc sententiam sequi universam serè Theo-
 logorum scholam, Natalis Alexan. *theol. dogmat. & moral.*
lib. 2. regul. 33. Thomasin. *de benef. par. 2. lib. 3. cap. 33. n. 3.*
 & 4. Antonius Ciarlas *de libert. Eccles. Gallic. lib. 10. cap. 7.*
 cap. 4. Franciscus Genettus *theol. moral. tract. 1. de benefie.*
n. 7. Ioannes Malderus Episcopus Antuerpiensis *in 2. 2.*
D. Thomæ. Du Hamel *in theol. lib. 2. de præcep. Decal. cap. 3.*
 Comitulus *in tract. de resident.* Zegerus Bernardus Van
 Espen *jur. Eccles. univers. par. 1. tit. 16. cap. 5.*

Nec prætermittendum est, id pro certo, ac constanti
 habuisse Eminentissimum Cardinalem Bellarminum
 singularis doctrinæ, ac eruditionis, & insignis probita-
 tis

eis virum in epist. ad Nepotem *contr.* 2. ubi post D. Thomam, ac Sotum probat, in beneficiis, quibus animarum curatio adjuncta est, obligationem residendi ex præcepto divino profluere, validissimis ac efficacissimis rationibus: & adeo hanc opinionem post ultimum canonem Concilii Tridentini omnibus arrisisse, ut post ipsum prorsus *innegabilem*, ut ejus verbo utamur, dixerit Villalobos 2. *tomo summa tract.* 9. *diff.* 18. *ex n. p.*

Sed quamvis Sacrosancta Oecumenica Synodus tan-
topere insudaverit, ut vitiis, quæ in ordinem Ecclesiasti-
cum jampridem irreperant, quæq; Ecclesiam Dei tam
male habebant, remedium aliquod adhiberet, utque as-
siduitatem, quam in beneficiis canones requirunt, tam
in iis, quibus animarum cura imminet, quam in cæ-
teris omnibus, ut postea demonstrabimus, in usum revo-
caret, remotis obstaculis, quæ ei impedimento esse pote-
rant; irritus ejus labor fuit. Quotus enim quisq; ea serva-
re, quæ saluberrimo Reipublicæ Christianæ consilio, a ve-
nerabilibus Patribus constabilita fuerunt, in animum in-
ducit? Quis non videt docendi munus adeo sperni, ut
populi verbo Domini non aliti, esurientes languescant, &
apud nos accidat, quod vates eventurum prædixerat:
*Amos 8. emittam famem in terram, non famem panis, neq; sitim
aqua, sed audiendi verbum Domini, & commovebuntur a mari
usq; ad mare, & ab Aquilone ad Orientem circuibunt quærentes
verbum Domini, & non invenient.* Sane adversus eos, qui re-
ditus Ecclesiasticos in suum compendium vertentes, non
tamen implent quod ad eorum officium pertinet, ita
excandescens invehitur Ezechiel c. 24. *Væ pastoribus Israel
qui pascebant semetipsos. Nonne greges a pastoribus pascuntur? lac
comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occi-
debatis: gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit
non consolidastis: quod egrotum non sanastis, & quod confractum
est non alligastis: & quod abiectum est non reduxistis, & quod
perierat non quaesistis: & cum austeritate imperabatis eis, & cum
potentia. Et dispersa sunt oves meæ eo quod non esses pastor: &
facta sunt in devorationem omnium bestiarum agri: erraverunt*

B

greges

greges mei in cunctis montibus, & in universo colle excelso, & non erat qui requireret, non erat, inquam, qui requireret. Propterea pastores audite verbum Domini. Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo, quod facti sunt greges mei in rapinam, & oves meae in devorationem omnium bestiarum agri, eò quod non esset pastor, ecce ego ipse super pastores requiram gregem meam de manu eorum, & cessare eos faciam, ut ultra non pascant gregem, ne pascant amplius pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit ultra eis in escam. Sed inanibus querelis valere iussis, ad beneficia, quæ vocant simplicia, progrediamur.

Hæc quidem beneficia in duas classes dispartuntur, quarum una est eorum, quæ ad Hierarchiam nullo modo spectant, altera eorum, quæ sub hierarchicorum genere continentur; quorum munera, functiones, & officia necessaria sunt ad curam, & ad administrationem gregis Christi; licet eis animarum curatio non sit annexa, in quorum censu sunt iis attributa, qui operam suam, ac ministerium præbent, Episcopis, Parochis, aliisque curandorum animorum sarcina oneratis. Certè, qui hujus generis beneficia possident, ad assiduitatem, sive residentiam, & per se officium suum administrandum, jure Divino tenentur, quemadmodum suis muneribus obeundis sunt obstricti Episcopi, aliique pastorum numero accensiti, ut optimè definit Claudius la Place de singularit. benefic. cap. 3. §. 3. argum. 2. Sequitur pari necessitate, ac vi divinæ institutionis Christi, cætera quoque beneficia ad Hierarchiam proprio munere, ac ministerio pertinentia (uti videlicet Episcopis, & Presbyteris curam ipsam animarum pastorali munere gerentibus ministrant in illa cura, & pastorali functione, ideoque portionem habeant honorum Ecclesie, obventiones, ac prædia sacra suo ministerio attributa, & addicta) præcepto Divino, ac jure Divinæ institutionis, sui ministerii, atque ordinis ad assiduam æque residentiam, & functionem personalem obligari. Nonne officium illorum institutum est in opus ministerii, huncque in finem a Christo Ecclesie datum aut ostendant, atque exhibeant contra jus istud, legemque Divinæ institutionis suæ, privilegia sibi a Christo præter ordinem,

ordinem, ac jus commune ceterorum, concessa. Duo sunt Cleri in Ecclesia, teste Petro Apostolo 1. Petri 5. vers. 3. in his verbis *μηδ' ος κληρικόντος εσσι κληρον*, neque ut Dominantes in Cleris: quorum alter ο κληρος τω φωτός, Clerus luminis, sub quo & laici continentur, etiam vocati a Christo, *οι τω μαθητα τω κληρου*, in partem Cleri, sive sortis Sanctorum in lumine; alter ο κληρος τής εξουσίας, Clerus ministerii; horum loca sunt ministerii, opus est ministerii officium eorum, Act. 1. 25. ad Ephes. 4. 12. qui cum promoventur, dicuntur, accipere locum ministerii huius; & sortiri sortem ministerii huius. Act. 1. 17. 25. *ελαχον τον κληρον τής εξουσίας*, sortiti sunt Clerum ministerii, Act. 1. 17. Hi omnes, nisi officium ritè, fideliter, ac religiosè in Ecclesia peragant; ad ipsius reditus jus nullum habere poterunt; ut latè probat idem Claudius la Place loco cit: ex iure Divino, & Christi institutione.

Quibus cognatissimum est, quod tradunt Theologi de Sacerdotiis, quæ vocant *servitoria*, nempe quæ habent aliquod onus annexum pro altaris ministerio, quæ se jungunt ab iis, præstimoniatorum nomine ab ipsis nuncupatis, quæ sunt, ut ait Vasquius de benef. cap. 4. §. 2. art. 2. *quadam portiones assignata Clericis, titulo tantum Clericali, atque spirituali, non tamen pro altaris ministerio, sed ad studium.* His præditos Beneficiarios, quidquid sit, an iure Divino per se ministrare, ac assidui esse in munere suo debeant, de qua re infra differemus; plañe iure naturali ad id compelli, explorati juris est, ut docent Angelus verbo Clericus 7. §. 1. Sylvester verbo residentia qu. 2. Gabriel in 4. dist. 15. qu. 8. art. 3. dub. 2. Navarrus in summa latina cap. 25. m. 120. quibus subscribit Vasquius d. cap. 4. §. 2. dub. 1: qui hanc rationem reddit: *Ratio est manifesta, quia isti ex officio incumbit officia divina celebrare, & cultum Divinum augere: ergo abesse non possunt a beneficio: cumque hac obligatio sit personalis, sicut recitandis videtur, quod per alium officium præstare non liceat: non enim stipendium, & fructus sunt assignati, ut per alium quis exequatur officium suum: quo enim iure, quare ratione, quis assumit obligationem, & officium, quod per alium præstare debet? & sicut ex stipendio colligitur Pa-*

florum presentiam, sic etiam aliorum Beneficiorum rectè colligitur, & ita sine rationabili causa, qua ratione majoris utilitatis, vel necessitatis hanc excuset residentiam, nemo potest a beneficio abesse. Quod adeò verum est, ut iidem Auctores docuerint, nulla consuetudine induci posse, ut a residendo sint immunes hi Beneficarii; eisdemque legibus residentiz omninò ipsos subjacere, quibus Pastores subjacent.

Porro maxima ex parte Regni beneficia hujus naturæ, ac conditionis sunt, ut propterea nihil sit, quod ea obtinentes residendi obligatione possit absolvere. Tota igitur quæstio redacta est ad reliqua beneficia simplicia, quæ inter hierarchica, aut *servitoria* annumerari non possunt; quæque a residendi necessitate eximere conantur Beneficarii desides fegnesque, qui ad scopulum hunc passim offendunt, atque impingunt, sacris Canonibus illudentes.

Quod attinet ad cætera hujusmodi Sacerdotia, si rem altius velimus exordiri, ac repetere a Christo, & ejus Legatorum, nempe Apostolorum temporibus; & quæ origo, quis finis, & usus facultatum Ecclesiasticarum inspicere; *quamquam, ait Augustinus, habebat Dominus loculos a fidelibus oblata conservans, attamen idem subdit, suorum necessitatibus, & alijs indigentij tribuebat:* quippe ut patet ex Ioannis 13. exceptis iis, quibus ob victum, vestitumque Salvator noster, ac ejus Sectatores indigebant, cætera pauperibus dispensabantur.

Eundem morem, Christo in Cœlum sublato, sectati sunt Apostoli, qui quod ex primitiis, & oblationibus fidelium colligebatur, & ex pretio domorum, ac prædiorum, quæ Christiani distrabentes, quicquid ex eorum venditione redactum fuerat, illis offerebant in commune conferendum; ut constat ex Luca, & epistola, quam vulgò tribuunt Clementi, *can. dilectis 12. qu. 1.* quod cur egerint, explicat Melchiades *can. futura 12. qu. 1.* in duos tantùm usus impendere, ac erogare soliti fuere: vel ut sibi, aliisque, qui Evangelii prædicationi vacabant, alimenta sufficerent; vel ut pau-

perce,

peres, egentesque sustentarentur.

Sed postquam a bonorum communione fuit recessum, & utilius visum fuit, prædia, possessionesq; Ecclesiis matricibus tradi, quorum fructus quemadmodum & aliæ oblationes, ac obventiones, erant in Episcopi potestate, ut Apostolorum Canones statuunt, *can. præcipiunt 12. q. 1. can. pervenit 16. qu. 7.* ita tamen ut eas res ut plurimum, non per se ipsum dispensaret, & administraret, sed per Diaconos, Hypodiatonos, Oeconomos, ac Defensores, *can. Episcopus 12. qu. 1. can. vobis 13. qu. 2.* nihilominus distribuendi modus immutatus non fuit; partim enim attribuebantur Clericis, & Ministris Ecclesiarum, *d. can. pervenit*, quorum erat ut plurimum, communis vita, & conversatio, *can. quia tua, can. scimus, can. nolo, can. non dicatis 12. q. 1.* partim ob alendos pauperes, quorum ingens erat numerus, continebantur. Solebant autem Clerici, qui foris extra urbem, in pagis, ac vicis sacro ministerio adscripti, mortam trahant, & quibus cum Episcopo, aliisque Ecclesiæ militibus communis mensa non erat, nec convictus, ad quod non adigebantur inviti; singulis mensibus meritam stipem ab Episcopo, ejusque ministris accipere: qui propterea a S. Cypriano *Sportulantes fratres* vocantur, & illorum portiones pro meritis majores, aut minores, *sportula, & divisiones mensurnæ, hoc est menstrua* epist. 66. ad Clerum, ac plebem Furnitanorum, epist. 34. ad Clerum, & plebem de Coelestino Lectore: quamvis inter sportulas, & mensurnas portiones, distinguat Lupus in schol. ad can. 10. Concil. Tholos. sub Victore II. qui de hac re universa omnino est consulendus.

Cum autem non ex bona fide, aliqui in horum redituum administratione versarentur, ut huic gliscenti nequitiae obviam iretur, inductum fuit, ut in quatuor partes oblationes, ac aliæ quæcunque obventiones dividerentur; quarum unam pauperes acciperent, alteram Clerici, qui munia sua in Ecclesiis obibant: tertia in restaurationem Templorum converteretur: quarta demum reservaretur Episcopo ob peregrinorum hospitio excipien-

cipiendos, *can. vobis, can. vulturana, can. concesso, can. quatuor,*
& *seq. 12. qu. can. presul 16. q. 3. licet hæc distributio ubi-*
que non esset æqualis.

Denique cum hic partiendi modus obsolevisset; singulis ministeriis certi redditus assignati, quibus Ministri tanquam re propria fruerentur, eosque sibi arbitrio suo administrarent, sine ullius aut Diaconi opera, aut Episcopi auctoritate; quibus beneficiorum nomen inditum fuit exemplo ducto a feudis, quæ beneficia appellabantur; eò quod, ut Symmachus inquit epist. 5. ad Casarium Arelatensem Episcopum, Clericis honorem meritis tantummodo possessiones istæ concederentur.

Nondum tamen a patribus, & antecedentibus seculis, adeo degeneraverant mores, ut beneficia tanquam dignitates propriæ, aut honores haberentur; sed potius ministeria censebantur, & ut vocat Divus Paulus, operæ, quas præstantes, a Christo operarii dicti fuere: unde efficiebatur, ut nemini in mentem posset venire, ut aliquo emolumento frueretur, qui per semetipsum ministerium suæ Ecclesiæ non exequeretur, ita ut nec vicaria aliorum opera in hoc uti fas esset, *cap. nonnulli de Cleric. non resid. cum indignum sit*, ut Innocentius ait, *condemnitatis Presbyteris Ecclesiam committi 21. qu. 2. can. ult. & hoc sive de beneficiis, quæ prius verbi nuncupabantur, nunc vulgari vocabulo curata, sive de simplicibus ageretur. Enimvero ait Claudius la Place cap. 1. præcognit. 32. Ita hoc argumentum de beneficiis Ecclesiasticis apud veteres tractatum offendimus, ut ministerii mentio fiat non preventus, aut dispendij; ac postquam honos unus affectari cepit, & quæstus est habitus ratio magis, quam muneris, aut officii; una cum moribus hominum mutata est loquendi ratio; solebant ex. g. ita disputare antiquiores, ut quærerent quis Ecclesia Ministrum ordinare, & quis ordinari deberet; recentiorum vero quæstiones hæc sunt vulgò usitata, quanti sint redditus, quæ prædia, quibus viis haberi, obtinerique possint.*

Ex his liquidissimè constat, sive quod Christus, & Apostoli exemplum ostenderunt inspiciamus, sive quod confe-

quens;

quentibus temporibus, & per tot secula ab Ecclesia observatum fuit; non potuisse beneficium ab officio separari, nec beneficio frui, qui in Ecclesia non resideret, quamvis esset eorum naturæ, quæ hodie inter simplicia beneficia reponuntur.

Sed & leges penè omnes antiquæ Ecclesiasticæ disciplinæ eò spectabant: ac in primis non poterat quisquam Clericus ordinari simpliciter, & absolute ἀπολυμίνως, ut Paulus loquitur, quin adscriberetur, & ut loquitur *can. 3. d. tit. & can. Sanctorum 7. dist.* quin intitularetur Ecclesiæ certæ; neque ex ejus redivo ali poterat, nisi si quis in ea aliquo munere fungeretur: adeo ut nullum esset beneficium sine officio, quò verba Bonificii Summi Pontificis referenda sunt in *d. c. ult. de rescriptis in 6. & officium plerumque, propter quod beneficium ecclesiasticum datur, omittitur.*

Quod expressim cautum fuit in Concilio Chalcedonensi Oecumenico *can. 6. nullum absolute ordinari debere μηδὲν ἀπολυμίνως χειροτονῆσαι, neque Presbyterum, neque Diaconum, neque omnino quemquam in ordine Ecclesiastico, nisi specialiter in Ecclesia Civitatis, aut pagi, aut in martyrio, aut monasterio is, qui ordinandus est, pronuncietur, ἐπιμάρτυρον, qui vero absolute ordinantur, decrevit Sancta Synodus irritam habere ἀκυρον ἔχειν, hujuscemodi manus impositionem, & nusquam posse ministrare ἕργων, ad ordinantis injuriam. Quem Canonem Carolus Magnus, lapsam apud Gallos Christianitatem reparans, ut ait Christianus Lupus in scholiis ad sextum Canonem Chalcedonensem, restituit in Capitulari Aquisgranensi: ut nullus absolute ordinetur, & sine pronuntiatione, & stabilitate loci, ad quem ordinatur.*

Hujus Sacrosanctæ Synodi vestigiis insitisse omni tempestate Concilia, nemo vel mediocriter in rebus ecclesiasticis versatus est qui nesciat, ut patet ex Synodo Francofordiensi ibi: *ut non absolute ordinentur.* Hinc incerto titulo vagantes Clericos compesci ab Episcopis, & ad certam Ecclesiam, aut Monasterium cogi, cautum est in 4. Toletano. Verba hæc sunt Concilii Placentini habitian.

an. 1095. sub Urbano II: a Gratiano, & B. Antonino transcripta: *Sanctorum Canonum statutis consona sanctione decernimus, ut sine titulo facta ordinatio irrita habeatur, & in qua Ecclesia quis intitulatus est, in ea perpetuo perseveret. Quod non attinebat, nisi ad ordinum executionem, ut notat Thomasin. de benef. p. 2. lib. 1. c. 9. Eodem anno Concilium Claromontanum statuit, ut omnes ordines sub titulo unius Ecclesie uni conferrentur, can. 15. & 18. ut omnis Clericus ad eum titulum, ad quem primum est ordinatus, semper ordinetur. Quibus præcesserat Concilium Melphense anno 1089. sub eodem Pontifice, quod summoperè incubuit in abolendum novum genus Clericorum acephalorum, qui Optimatum, Principumque in Aula immorabantur, eorum obsequiis addicti, ut ex Canone 9. ibi: quia novum hoc tempore Clericorum acephalorum genus emerfit, qui demorantur in Curiiis, & viris, & fæminis ad sui ordinis dedecus subditi, &c. prohibemus ne quis retineat hujusmodi: ut proinde mirandum non sit, si idem Urbanus II. epistola 17. in append. generatim responderit, ordinationem sine titulo sacris Canonibus esse adversam, quamvis Episcopo Tullensi, ut suæ Ecclesie necessitatibus succurreretur, indulserit, ut aliquos posset retinere, qui sine titulo instituti fuerant: de his qui sine titulis ordinati sunt, licet huiusmodi ordinatio Sanctorum Canonum sanctioni contraria iudicetur, &c. Et Hincmarus Laudunensis Episcopus cum Hincmaro Metropolitano Rhemensis, a quo coarguebatur, quod Canonem Chalcedonensem infringisset, propter ordines absque titulo collatos; ita se purgaverit: Scio nec nos aliter unquam ordinasse, quod si fecissem irrita haberetur manus impositio, nec ministrare ordinatus ad meam posset iniuriam.*

Sufficiat his adjunxisse Concilium Londinense anni 1125. cujus Canon 8. in hanc sententiam conscriptus fuit: *nullus in Presbyterum, nullus in Diaconum, nisi ad certum titulum ordinetur, qui verò absolutè fuerit ordinatus, sumpta careat dignitate.*

Neque in hoc quicquam innovatum fuit Concilio Lateranensi III. anno 1179. sub Alexandro III. can. 5. quam-

quamvis enim de pœnæ decretæ fuerint in Episcopos, qui aliquem in Diaconum, vel Presbyterum ordinarent sine certo titulo; ut nempe ei necessaria suppeditent, nisi de sua, vel paterna hereditate subsidium vita possit habere: nihilominus integrum vigorem retinuerunt leges sacræ prohibentes, ne qua fieret sine titulo institutio: quæ licet ad Clericorum sustentationem respexerint, ne in dedecus sui ordinis verteret eorum mendicitas, eum præcipuè finem propositum habuere, ut Clerici assiduè sacris functionibus in Ecclesiis sibi assignatis interessent, ut optimè perpendit Thomas, de Benef. part. 2. lib. 1. cap. 9. n. 2. Et sanè priscum illud primum hic observandum est, nequaquam hoc Canone revocari, aut debilitari, tot olim Synodos, tot Canones, tot Decreta, quibus inculcatum fuerat, ne qua fieret sine titulo ordinatio. Vigent ergo etiam nunc illæ leges sacræ: sed hoc in Concilio pœna decernuntur in Episcopos, qui Presbyteros, vel Diaconos ordinaverint sine titulo, sine Patrimonio, iussis Episcopis, ut eorum ipsi provideant sustentationi. Et sanè priscum illud, ac sollemne statutum de non ordinandis sine titulo, vel sine Ecclesia Clericis, duabus nitebatur gravissimis causis. Altera erat, quæ ad temporalem spectabat Clericorum sustentationem; altera autem longe potissima causa erat, ipsa Clericorum residentia iugis, & indefessa assiduitas ad Ecclesiasticas functiones. Clericus sine titulo ordinatus, inopia premebatur, eique consulis Concilium assignato, vel Episcopi censu, vel Clerici ipsius patrimonio. Sed aliud erat præterea quod in eo desideraretur, nimirum munus, & officium aliquod iuge, quo suam, & aliorum salutem infatigato studio procuraret: idque mox dicemus a posterioribus Conciliis maximè provisum, accuratumque fuisse.

Hanc disciplinæ corruptelam has ordinationes, quæ fierent absolute, in Belgium invexisse Alexandrum Leodiensem Episcopum, sed meritas luisse pœnas, testis est Christianus Lupus loco citato. Primus apud nos absolute ordinare ausus, quod prius nunquam in more habuerat, vel in illa, vel in alia Civitatis Ecclesia, fuit, teste Magno Belgii Chronico, Alexander Leodiensis Episcopus, ab Innocentio II. dejectus in Synodo Pisana. Grassari tunc pedesentim capit ista prævaricatio,

C

, nec

nec per Alexandrum III. Pontificem in Synodo Lateranensi ple-
nè eradicari valuit, da que istic plura.

Idcirco autem ordinari non poterant Clerici sine
certo ministerio, ac titulo Ecclesiastico, cui essent illi-
gati, ac velut mancipati; ut suis ministeriis assidue in
Ecclesiis perfunderentur.

Eadem de causa tot aliis Conciliorum Oecu-
menicorum, & juris Canonici locis cautum extat,
ut Clerici in aliqua Ecclesia inscripti, qui in ea be-
neficia tenent; non possint evagari, non possint ab ea
discedere, & in aliam Ecclesiam se conferre, ibiq; ministe-
rio Ecclesiastico se implicare, Ecclesia sua derelicta: non
esse ab Episcopis alterius diocesis recipiendos: si canoni-
cis sanctionibus non obtemperaverint, utrumque tam
Episcopum, quam Clericum pœnis in iis expressis subji-
cti, nisi si peregre proficiscantur, aut ad alias Ecclesias se
transferant præcedentibus literis commendatitiis sui
Episcopi, vel Metropolitanæ, vel Patriarchæ. Hæ autem
epistolæ commendatitiæ ex secunda ad Corinthios cap.
3. nuncupantur *ουσιαί*, ut Justiniani Novella 6. &
can. Apostolorum 12. & 33. & Sardicensis Synodi can. nono.
& cap. 3. de cler. peregr. can. duæ sunt 19. q. 2. quas etiam ap-
pellant *επιφυλαίς*, idest ut Cujac. explicat, *sequestres pacis*.
quæ pacem afferunt, & conciliant. Antiochenæ Synodi can. 7.
& 8. vocat & dimissorias, sive *ἀπονομαίς*, can. ult. 72. dist. &
Constantinopolitanæ Synodi habitæ in Trullo, quod
erat palatium Imperatoris can. 17. Equidem Conciliorum
canones, quibus hæc omnia sunt constituta; si quis eos
velit enumerare, justum volumen desiderent. Nihil fre-
quentius occurrit in canonibus Apost. quorum præcipue
legendi sunt can. 15. & 16. Et in Conciliis Arelatensi 1.
sub Sylvestro I. Pontifice, de Presbyteris, aut Diaconibus,
qui solent dimittere loca sua, in quibus ordinati sunt, & ad alia
loca se transferunt, placuit, ut his locis ministrarent, quibus præfixi
sunt, qui si relietis locis suis ad alium locum se transferre volue-
rint, deponantur: & Nicæno Oecumenico 7. can. 10. quoniam
quidam Clericorum parvipendentes. canonicam constitutionem,
relin-

relinquant Parochiam propriam τῶν ἑαυτῶν παροικίων, & ad alias
 convolant, & maximè in hac a Deo servanda Regia urbe sese
 apud Principes locant in eorum Oratoriis missas facientes, καὶ
 λειτουργίας ποιῶντες: hos absque proprio Episcopo, & Constan-
 tinopolitano Antistite non licet suscipere in qualibet domo, vel
 Ecclesia: quod si hoc fecerit, & ita perseveraverit, deponatur.
 Quod idem offenditur sæpissimè in Antiocheno, in habi-
 to in Trullo, Carthagenensi, Sardicensi, & aliis celebratis
 tam in Hispaniarum, quam in Galliarum provinciis,
 quæ peti possunt ex Antonio Augustino in epitome
 juris Pontificii lib. 7. tit. 10. 11. 12. & lib. 8. tit. 30. 31. &
 32. Nihil magis repetitum in Pontificum epistolis, è qui-
 bus Leo epist. 85. ad Nicet. Aquileensem Episcopum in
 fine: illam partem Ecclesiastica disciplina, qua olim a Sanctis
 Patribus, & a nobis decretum est, ut nec in Presbyteratus gra-
 du, nec in Diaconatus ordine, nec in subsequenti officio Clericorum
 ab Ecclesia ad Ecclesiam cuique transire sit liberum, ut in intè-
 grum revoces, admonemus, & unusquisque non ambitione illectus,
 non cupiditate seductus, non persuasione hominum depravatus, ibi
 ubi ordinatus est, perseveret. Gelasius epist. 1. c. 23. quisquis pro-
 pria desertor Ecclesia, nullis extantibus causis, ad aliam putaverit
 transendum, temereque susceptus fuerit, atque promotus, reve-
 rendorum Canonum, vel ipse, vel receptor eius, aut provector
 constituta non effugiat, qua de huiusmodi presumptoribus presi-
 xere servanda. Nihil magis in Gratiani decreto, & in volu-
 minè decretalium, ut videre est ex causa 2. q. 1. can. 24.
 can. 23. can. 25. & 26. can. 4. Clericus dist. 71. & can. ult.
 71. dist. ubi ex Synodo Antiochena hoc transfert Gra-
 tianus, nullum absque formata, quam Græci epistolâ vocant, pere-
 grinorum Clericorum suscipi oportere ab Ecclesia: qui locus ita
 restituentus est, ut pro epistola, εἰρημῶν subiiciamus, sicuti
 habetur in ipsa Synodo, quod Cujacio fuit animadver-
 sum cap. 5. de Cleric. non resid. literæ autem commendati-
 tix, ibi formatæ dicuntur, ut a Sidonio Apollinari
 lib. 6. epist. & in cap. Fraternitatis de Clericis non resident. in
 quo agitur de Clericis, qui in Ecclesiis beneficia sunt
 adepti; & jubetur, ut si ad aliam dioccesim absque li-

centia, & assensu sui Episcopi transferint, possint beneficiis spoliari, *c. literas de temporibus ordin. c. 1. de Clericis peregrin.* Et a Concilio Milevitano can. 20. & Parisiensi sub Ludovico, & Lothario can. 20. can. 36. ibi, & epistolis, quas mos canonicus formatas appellat, & Meldensi can. 50. Presbyteri, vel quilibet Clerici in alterius Parochiam sine formata non recipiantur, neque retineantur, nec etiam administrare sinantur: quo nomine etiam Græci utuntur Carthaginensis Synodi cap. 23. in quo commendatitiam epistolam, vocant *πετυπωμένω*, idest formatam, hoc adiecto *τῶν ἁγίων*, idest intercessionem. Quo exemplo, ait Cuiac. d. cap. 5. fretus recte dices, sine intercessione sui Episcopi, Clericum, sua Ecclesia deserta, non posse adspirare ad aliam, non posse recipi in alia.

Sed omiſſis alijs Conciliorum, & juris Pontificii constitutionibus, ut brevitati consulamus, de quibus Ivo, Burchar. August. iuvat recensere aliquot Synodi Chalcedonensis capita, in qua Patres nihil antiquius habuerunt, quam ut hic mos Ecclesiæ vetustissimus, omnino servaretur, nihilque ab iis fuit toties inculcatum. Quod eò libentius facimus, quod ex his, quæ in præfato Concilio sancita fuere, lucem accipit canon Concilii Tridentini, de quo inferius erit agendum. Illius can. 20. ita statuit, Clericos in Ecclesia ministrantes (sicuti jam constitutum est) in alterius Civitatis Ecclesia ordinari, seu collocari non oportet, *ἀλλὰ εἴργων ἰκείνων ἐν ᾧ εἴ ἀρχῆς λειτουργῶν ἡξιώθησαν*, sed ea consentos esse, in qua ab initio digni habiti sunt, qui ministrarent, exceptis ijs, qui sua amissa patria ex necessitate ad aliam Ecclesiam transeunt; si quis autem Episcopus post hanc definitionem susceperit Clericum ad alium Episcopum pertinentem, placuit & susceptum, & susipientem communionem privari, donec is, qui migraverat Clericus, ad propriam fuerit regressus Ecclesiam. Quæ sanctio relata in rhapsodiam Gratiani dist. 71. c. 4. & repetita in Aquisgr. 87. Triburiensi 28. ejusque oblitum non fuere Ivo par. 9. cap. 362. Ansel. lib. 6. cap. 125. Cæſ. lib. 4. cap. 100. ei, & concinit can. 10. Antiocheni, cuius verba referuntur causa 7. qu. 1. can. 24.

Si

Si quis Presbyter, vel Diaconus a desertæ suæ Ecclesiæ ad aliam esse transeundum crediderit, & ibi paulatim tentet, quo migravit perpetuo manere, ulterius ministrare non debet, præsertim si ab Episcopo suo ad revertendum fuerit exhortatus; quod si post exhortationem sui Episcopi non obediens, quod inobediens perseveraverit, omnimodo ab officio suo deponi debere, nec aliquando spem restitutionis habere: si verò propter hanc culpam depositum alius Episcopus susceperit, & ipse a communi Synodo panam merebitur increpationis, tanquam ecclesiastica iura dissolvens. Item in can. 5. ejusdem Synodi Chalcedonensis exprimitur, quod etiam transcribitur Aquisgranensis sub Ludovico can. 24. & Capitularium lib. 1. cap. 24. & 7. qu. 1. can. 26. propter eos; de his, qui transmigrant de Civitate in Civitatem Episcopis, aut Clericis, placuit, ut canones, qui de hac re a Sanctis Patribus statuti sunt, habeant firmitatem. Idem in can. 13. qui vulgò ita legitur *Ἔινος καὶ κληρικῶν καὶ ἀγνώστων ἐν ἑτέροις πόλεσι διὰ συστατικῶν γραμμάτων ἢ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, μηδὲ ὄλως μηδαμοῦ λυτῶσθαι*, idest peregrinos Clericos, & Lectores extra Civitatem suam, sine commendatitijs literis proprii Episcopi, ministerio Ecclesiastico fungi non possunt; qui locus planè corruptus in voce *ἀγνώστων*: etenim nulla ratio erat, cur Lectores tantummodo memorari deberent, quasi veri Clerici non essent, vel ad eos solos prohibitio pertineret, ideoque illius loco reponendum est *ἀγνώστων*, ut ex Zonara emendat acutissimus Cuiacius, peregrinos Clericos, & ignotos sine commendatitijs literis. Et eadem correctio adhibenda est in can. extraneos 71. dist. in quo legitur: *Extraneo Clerico, & Lectori*, cum reponendum sit *extraneo Clerico, & ignoto*, ex incuria Latini Interpretis, cui tamen ignoscendum, cum ei mendosus Concilii locus, a quo ea verba traducta sunt, imposuerit.

Ex hac Conciliorum, & Canonum strictissima prohibitionem, ne Clerici suas Ecclesias, quibus semel fuere ascripti, derelinquant, ne aliò pergant, aut discurrant, ne sine comœatu sui Episcopi, aut literis canonicis in alia Ecclesia, aut Diocesi suscipiantur, ex pœnis contra Clericos desertores influctis, evidentissimè apparet, etiam in
 sim.

simplicibus beneficiis exigi, ut qui ea obtinent, Ecclesiis, quorum stipendiis aluntur, operam dent. Quod advertit Claudius de la Place de *singul. benef. cap. 1. præcogn. §. 2.* Quorsum ista inter alias diligens, & provida Ecclesiæ disciplina de perpetua additione Clericorum suis Monasteriis, ac titulis Ecclesiasticis? nisi quoniam in id unum intendunt mentem, & oculos, ut sui muneris, illi omnes, & attributa Provincia, curam religiosè, & impensè gererent, nec officium unquam boni Clerici in illo ministerio suo, & statione quasi militari desererent.

Nimirum vetitæ erant hujuscemodi transfugarum, ac desultorum Clericorum migrationes, ne ab Ecclesiis suis, vel momento abessent, ut in eis perpetuò residerent ac indefinenter; ut ex Concilio Arelatensi can. 2. & 21. in quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis perseverent: & ex libello supplici monachorum adversus Nestorium in Actis Concil. Ephes. 1. par. 1. cap. 30. ex quo patet, idcirco non potuisse Clericos, ac Beneficiarios unius Ecclesiæ in alia Civitate degere; quia secundum Canones in sua Ecclesia, in qua locati ab initio fuerant, tenebantur jugiter permanere: Opera utitur Clericorum quorundam ab externis paræcijs, & Diocæsi bus ascitorum, quibus tamen secundum Ecclesiasticos Canones in alieno Episcopatu, vel Ecclesia degere non licet, sed ijs solum locis, & Civitatibus, idque quiete, quibus ordinati sunt. Qua in re cum iis adeò rigidè, ac severe agebatur, adeò stricta erat lex residentia, ut non modò in aliena Civitate immorari non possent, nisi id Episcopus concessisset ex justa causa; quemadmodum liquet ex Concilio Carthagin. 3. can. 36. *Ut Clerici in aliena Civitate non immorentur, nisi causas eorum iustas, Episcopus loci, vel Presbyteri locorum perviderint:* & ex Sardicensi can. 3. in quo cum Episcopus Theffalonicensis plerosque Presbyteros, & Diaconos alienarum Diocæseon in sua Civitate, neſtendo moras ferriari conquestus fuisset, id non permisit Sancta Synodus; tum verò definitionem protulit apertissimam, quâ declaravit, Clericos eadem lege residentia, ac Episcopos obligari, & constringi. *Univerſi dixè:*

dixerunt, & tempora qua constituta sunt circa Episcopos, & circa has personas observari debent: sed nec etiam itineri se committere absque licentia, & comœatu Episcopi, ut ex 1. Turonensi can. 12. Clerici non absque Sacerdotum suorum commendatione ad alias provincias, seu Civitates ambulare disponant; & clariusex Laodicensi can. 42. Non oportet Sacerdotem, vel Clericum, sine iussione sui Pontificis iter ingredi, & Cabilonensi 2. in quo prohibentur Clerici Romam petere, vel Cæsarodunum Turonum Episcopo invito, aut inconsulto, can. 44. & 45: Romam sive Turonum, absque licentia Episcopi sui adire, penitus decrevimus inhibendum: Antiocheno c. 36. de consecr. dist. 5. non oportet ministros altaris, idest Sacerdotes, ut Ivo rectè exponit par. 6. vel alios Clericos sine literis Canonice sui Episcopi iter facere, aut peregrè proficisci. Vbi vulgo additur, idem & laicos servare debere, quam scripturam, etsi etiam Ferrandus sequatur, tamen optimè ait Cujacius d. c. 5. de Cleric. non resid. caret & auctoritate, & ratione, ut laici non possint peregrè proficisci sine comœatu sui Episcopi.

Quin & quibusdam Synodis necessitatè subditi sunt Clerici, cum ordinarentur, juratò spondendi, se nunquam locum deserturos, nunquam ab Ecclesia, cui se devoverant, abituros; & Episcopi præceptis se parituros, ex eorundem præscripto, Sacramentum ab iis emittebatur, ac fiebat professio, ut ex Valentino can. 5. & 6. Hoc etiam placuit, ut vagus, ac instabilis Clericus, sive etiam in Diaconi ministerio, vel Presbyteri officio constitutus, si Episcopi, a quo ordinatus est, præceptis non obedierit, ut in delegata sibi Ecclesia officium dependat assiduum, quousque in vitio permanserit, & communione, & honore privetur, &c. Sed nec illum Sanctorum Sacerdotum quispiam ordinet, qui localem se futurum primitus non sponderit. Quod & relatum in Capitularia, ut Presbyteri, qui in titulis consecrantur, secundum Canones, antequam ordinentur, promissionem stabilitatis illius loci faciant; & lib. 5. cap. 366. quando presbyteri, vel Diaconi per parochias constituuntur, oportet eos professionem Episcopo suo facere; & innovatū Matisconensis can.

10. & Narbonensis can. pariter 10. definitum est, ut nullus audeat Clericorum ordinationem sui Episcopi contemnere, sed ubi ordinatus fuerit, ambulare debeat cum gratia, & obedientia, & quae iniuncta fuerint agere. De quo Canone Narbonensi ita Thomasinus. part. 2. lib. 1. cap. 4. num. 5. hanc obedientiam debebant Clerici Episcopo eos ordinantibus, Ecclesiae ministeriis jugiter inhaerere, residere, Episcopalibus decretis mores, vitamque accomodare.

Exinde proveniebat, ut haberentur tanquam proprii homines sui Episcopi, tanquam ei devoti, & hominibus obstricti, non dissimiles a Vassallis quo nomine saepe appellantur in Gregorii Magni Epistolis: quod non fugit Thomasinum part. 2. lib. 1. cap. 4. num. 15. His Gregorii testimoniis undique conspirantibus, liquet, iuxta decreta Canonum, Episcopos non aliter suae ordinationis Clericos habuisse, sibi que vindicasse, quam ut sibi proprios, & devotos, ut suos proprios homines. Ita enim loquitur Gregorius, quasi diceret sollemni hominibus, sive hominibus Episcopis propriis obligatos: ea quippe vis erat ejus vocis iam tum a Gregorio, homines dicebantur, quos postea dixerunt Vassallos: ut haberentur ac si essent ascripti glebae. Quo exemplo ducto ex lege cum satis, aliisque sub tit. Cod. de Agric. & censit. utitur secundum Concilium Hispalense adversus desertores Clericos, & erroneos, eorumque perfidiam ac vecordiam. Scribitur enim in lege mundiali de Colonis agrorum, ut ubi esse quisque jam capit, ibi perduret; non aliter, & de Clericis, qui in agro Ecclesiae operantur, Canonum decreto praecipitur, ut ipsi permaneant, ubi esse coeperunt. Quem locum ita illustrat Thomasinus, part. 2. lib. 1. cap. 4. num. 9. Intimas huius disciplinae causas non silet hoc Concilium. Agricolas quippe leges civiles ita natali solo affixerant, ut nunquam liberum ipsis esset in alias demigrare regiones. Plus suavitatis, dignitatisque erat in ea servitute, quam Ecclesiasticae leges Clericis indicebant: ager qui colendus injungebatur, amenior, feraciorque, fruges ipsa aeterna, & incorrupta. Hinc tanto major cura stabilitatis, & assidui cultus. Quem Canonem etiam magni faciunt in proposita specie Claudius de la Place de singularitate Benef. cap. 3.

§.4. argum. secundo, ubi ait: in eo Canone decretam assiduitatem assumpta ratione a lege naturali, & Civili, & Bosquetus ad Innocentium III. lib. 2. regest. 14. epis. 49. & censerentur quoque tanquam altaris servi. Unde Dithmarus cum ad Episcopatum eVectus, præposituram, quam habebat in Ecclesia, in fratrem ejusdem Canonici contulisset, vocat eum altaris servum, ut ex his verbis: *hujus altaris servo*, lib. 6. quemadmodum de fratre suo Monacho Corbejensi in Germania ait: *in nova educatus Corbeia, & ejusdem altaris servus*. Et Geron ad Episcopatum Marderburgensem ascitus, prius altari se dedicavit, ac dedit, quam in communionem fratrum reciperetur: *in Ecclesia se primitus altari tradens, & communionem fratrum decem mansis acquirens*. Et hinc etiam Clerici dicebantur *votum fecisse*. Qua de causa Carolus Magnus ad Regem Angliæ cum remitteret Presbyterum quendam illius gentis, qui in Regis suspicionem venerat, ei rescripsit, visum Gallis Episcopis, eum ablegare ad suum Antistitem, cui professus fuerat se pariturum, & ad Ecclesiam, cui se devovisset: *Visum est nostris Sacerdotibus illum ad sui Episcopi, ubi Deo votum fecit, dirigere judicium*. Scilicet residentię lex, quæ pariter tam Monachos, quam Clericos complectebatur, efficiebat, ut illorum instar censerentur, ut ex Agathensi can. 32. *Clericis sine commendatitijs epistolis Episcopi sui, licentia non pateat evagandi; in Monachis quoque par sententia fama servetur*.

Quod etiam ex eo eveniebat, quod plerumque ex Synodis cogebantur in unam colligi societatem, eodem modo, quo Monachi communem sub Abbate vitam transgebant, ut perspicitur ex Concilio Verno can. 11. & 12. *De illis qui dicunt, quod se per Deum consurassent, placuit, ut in Monasteria sint sub habitu regulari, aut sub manu Episcopi, sub ordine Canonico*. Quinimmo Iustinianus Novella 3. cap. 2. argumentabatur, quod non liceret Monachis, nempe de uno in aliud Monasterium transire; multo magis verandos Clericos, quasi strictior lex hos suis Ecclesiis defigeret. *εὶ γὰρ ἐπὶ τῆ ἑκκλησίᾳ μοναστηρίων καλούμεν, ἔ*

D

ἑπίρου

ἑτέρου μοναστηρίου εἰς ἕτερον μεταβαίνειν, πολλῶ μᾶλλον ἢ εἰ τοῖς ἀ-
λαβεστάτοις κληρικοῖς οὕτω ἐρήσομεν, κέρδους τε καὶ ἰμφορίας ἀπόδειξιν
ἔχειν ἢ τοιούτῳ ἐπιθυμίαν ἠγούμενοι. *Nam si prohibemus ex uno*
Monasterio in aliud transmigrare, multo magis neque Clericis hoc
permittimus, lucri, & negotiationis habere demonstrationem, hui-
usmodi harum desiderium judicantes: de quo & alibi.

Notissima loquendi formula, ac antiquissima, inter
Episcopum, & Ecclesiam iniri spiritale connubium. In
collatione Carthaginensi, Petilianus Constantinensis
Donatistarum Episcopus, Ephesinæ Synodi decretum
de Eustathio Pamphylionum Metropolita, & hujus Sy-
nodi Canon 15. mentionem faciunt de Cathedralibus, aut
Ecclesiis viduatis; at verò *viduitas*, ut rectè advertit
Hincmarus *conjugium supponit*. Sed non minus quam
Episcopi, Clerici Sponsi suarum Ecclesiarum diceban-
tur: ex quo inferebat Hayton Basileensis Episcopus, eos
debere illis immobiliter adhærere. Spicileg. tom. 6.
pag. 698. *Sciant quia in Ecclesiis, quibus præsent, sponsi facti*
sunt, & ideo omni vigilantia, qualiter eas decorent, & eis inces-
santer deserviant, totius vitæ suæ vigilantiam impendant.

Ex hac residentia lege inviolabili, proficiscebatur
quod semper obtinuit, ne quis posset in duabus Ecclesiis,
aut earum Catalogo conscribi. Quod expressum est in
tot Oecumenicis Conciliis, ut in Conc. Chal. p. 2. act. 14.
can. 10. *ne liceat Clericis in duarum urbium simul Ecclesiis con-*
scribi, & in qua ab initio ordinatus est, & ad quam confugit, quasi
ad potiorem, ob inanis gloriæ cupiditatem. Quod eo respicere,
ut Clerici in suis Ecclesiis insistant, ac muneribus suis
satisfaciant, satis demonstrant verba sequentia; τὸς δὲ ἐν οὐ-
ποιούσας, ἀποκαθίστασαι ἢ εἰς ἑκκλησίαν, ἐν ἣ ἐξ ἀρχῆς ἐχειροτονήθη-
σαν, καὶ ἐκὰ λειτουργῶν. Hoc autem facientes, revocari debere ad suam
Ecclesiam, in qua primitus ordinati sunt, et isti tantum ministrare.
Quemadmodum non posse quem Ecclesiæ proventibus
frui, cui non ministret, constat ex eo quod subiicitur;
Si verò jam quis translatus est ex alia in aliam Ecclesiam, prioris
Ecclesiæ, vel martyriorum, quæ sub ea sunt, aut Prochodochio-
rum, aut Xenodochorum rebus in nullo communicet. Qui verò
secus

secus faxit, eum Synodus exauktionis poena ulciscitur: eos vero, qui ausi fuerint post definitionem magna, & uniuersalis Synodi, quidquam ex his, quae nunc sunt prohibita, perpetrare; decrevit Sancta Synodus a proprio gradu excidere. Cui adde Canon. 10. alias 19. & in Concilio Nicæno 2. a. c. 8.

Can. 15. κληρικὸς ἀπὸ τοῦ παρόντος μὴ κατατασσέτω ἐν δυσὶν ἐκκλησίαις ἔμπορίας γὰρ καὶ αἰχροκαρδίας ἰδίῳ νόμῳ, καὶ ἀλλοτρίῳ ἐκκλησιαστικῆς συνήθειας: Clericus ab instanti tempore ne connumeretur in duabus Ecclesijs. Negotiationis enim est hoc, & turpis lucri proprium, & ab ecclesiastica consuetudine alienum. Quod ob residentiam potissimum pronunciatum fuisse, & hanc ex Apostolicis, & Divinis dogmatibus dimanare, ex adiecta clausula patet: ἡκούσαμεν γὰρ ἐξ ἀκούης τῆς κωμαστῆς φωνῆς ὅτι ἡ διώκεται τις ἐν δύο κυρίαις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἑνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει. ἢ τὸ ἑνὸς ἀντιθέται, καὶ τὸ ἕτερου κτηρονοήσει. ἵλατος οὐδὲ μὲν πάλιν ἀποστολικῶν φωνῶν, ἐν ᾗ ἐκλήθη, ἐν τούτῳ ὁφείλει μένειν, καὶ ἀποσπάρσει ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ. οὐ γὰρ δι' αἰχροκέρδειαν γινόμενα ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἀλλοτρία τοῦ Θεοῦ καθιετήκασιν. Audiuimus enim ex Domini ca voce: quia nemo potest duobus Dominis servire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Unusquisque ergo, secundum Apostolicam vocem, in quo vocatus est, in hoc debet manere, & in una locari Ecclesia, quae enim per turpe lucrum in ecclesiasticis rebus efficiuntur, aliena sunt a Deo. Quin eo processerunt Patres, ut voluerint si titulus non sufficeret, aut beneficium, quo quis vitam tolerare posset; artificio aliquo sibi alimenta pararet: Ad vita verò hujus necessitatem, studia sunt diversa: ex his verò qui voluerit, acquirat corporis opportunas; ait enim Apostolus: ad ea quae mihi opus erant, & his qui mecum sunt, ministraverunt manus istae. Quibus conveniunt & Claromontanum sub Urbano Secundo Can. 12. & seqq. ibi: Ut nulli Clericorum liceat deinceps in duabus Civitatibus duas praebendas obtinere, cum duos titulos non possit habere. Ut omnis Clericus ad eum titulum ad quem primum ordinatus est, semper ordinetur. Ut nullus deinceps in una Ecclesia duos honores habeat. Et Lateranense Tertium sub Alexandro Tertio, in cujus decreto 18. proscribitur duplex

titulus in beneficiis duplicibus, ex ea ratione, quia quis non potest in ambobus residere, ambobus suam sedulitatem impendere. Quia nonnulli modum avaritiæ non ponentes, dignitates diversas Ecclesiasticas parochiales contra Sacrorum Canonum instituta nitantur acquirere; ita ut cum unum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vendicent plurimorum; ne de cætero fiat, districtius prohibemus. Quod manifestius est ex verbis insequentibus infra apponendis, & decreto 14. in quodam decernitur in præbendis, & beneficiis simplicibus, ex eadem ratione. Quia intantum iam quorundam processit ambitio, ut non duas, vel tres, sed sex aut plures Ecclesias, perhibeantur habere, nec duabus debitam possint provisionem impendere; per fratres, & Coepiscopos nostros carissimos emendari præcipimus. Quod igitur in causa erat, ut quis non posset ordinari ἀπολαύμενος, ex dicto Concilio Chalcedonensi, & sine pronuntiatione stabilitatis loci, ut ex Capitulari 25. lib. 1. idest sine titulo, & Ecclesia, ut nempe in certa Ecclesia celebraret, cui adscribebatur, & ab ea distrahi non poterat; idem impediēbat ne in duobus titulis, aut Ecclesiis posset conscribi, ut probatur ex epist. 273. Ioannis Octavi, qua Archiepiscopo Ravennati impoluit, ut Ecclesiæ Faventinæ Clericos omnes restitueret, qui ad Ravennatem confugerant. Quia non licet quomlibet Clericum in duarum Civitatum conscribi simul Ecclesijs, & in qua ab initio extitit, & ad quam confugit, quasi ad potiore ob inanis gloriæ cupiditatem, & ideo eos ad Ecclesiam revocari decernimus, & de illis amplius nullo modo recipias; ut notat Bosquetus lib. 2. regest. 14. epist. Innoc. III. 157. Olim Clericus ad certam Ecclesiæ titulum necessariò ordinabatur, adeò ut Ecclesiæ quis inservire non posset, cui dum ordinaretur ad dictus non fuisset; inde matrimonium Ecclesiam inter, & Presbyterum contrahi, iudicatum est, & Patres Clericos plures obtinentes Ecclesias machos, adulteros nominarunt, & machationem Ivo quadam epistola, nec enim licuit diversis Ecclesijs ordinari Clericum, & sua partiri ministeria, quæ univèrsa uni soli adhibere debet can. 17. Concil. Chalcedonens. & infra. Nam omnibus modis ἀπολαύμενος abegerunt, nec necessitatis pretextu adulterium.

rium, & incesfam, ut loquitur alius, machinationem committi voluerunt, sed potius exemplo Pauli ruis idius xpo eos victum sibi quarere, nec inde Clero ullum scandalum viri censuerunt Patres Chalcedoneses.

Idem evincunt & aliæ regulæ, quæ ad beneficiorum disciplinam attinent, aliæ leges Ecclesiasticæ, quæ de iis latæ sunt, & quæ in iis per tot seculorum seriem custoditæ fuere. Quisquis idoneus ad sacrum munus obendum non est, puta quod comitali morbo laboret, aut sit arreptitius; huic etiam præcluditur aditus ad beneficia, quamvis vita integerrimus, eruditione præcellens, sacris literis sit instructissimus, *cap. cum inter Canonicos de elect. & elect. potest. can. comuniter dist. 33.* Eadem ætas, & ordinationi seu ministerio præfinita, & beneficii collationi; quod illud a ministerio non posset seungi. Immunitas a tutelis data Clericis, Monachisque, ut residerent, rebusque divinis vacarent; non emanantibus, vagantibus, inertibus circa divina ministeria, ut leg. 51. C. de Episc. & Cleric. *Eos tamen Clericos, & Monachos huiusmodi habere beneficium sancimus, qui apud Sacrosantas Ecclesias, vel monasteria permanent, non divagantes, neque circa divina ministeria desides, cum propter hoc ipsum beneficium eis indulgeamus, ut aliis omnibus derelictis Dei omnipotentis ministerijs inhereant.*

Denique promotio ad ordines, & ministeria sacra una, eademque æque ad beneficia: redditus, ac obventiones Beneficiariorum, qui per mille, & amplius annos in solis distributionibus constituti, & quæcumque in beneficiis recepta fuere, ac longissimo, & antiquissimo usu comprobata, ad assiduitatem etiam in beneficiis simplicibus necessariam referri possunt, ut rectissime existimat Thomasinus de Benef. *part. 2. lib. 3. cap. 34. num. 1.* cuius verba licet longiuscula sint, nobis temperare non potuimus, quin huc transferremus; cum rem nostram mirificè illustrent. Quibus universim documentis antiquissima disciplina arguatur, Beneficiariis omnibus legem unam, & residentia necessitatem incubuisse, superius jam attigimus, quæ non abs re
for-

forſan erit ſummatim quæque hic retexere, quod interſit omninò
 ea animo, & memoria mandari. Primo rota hac lucubratione no-
 ſtra patefecimus, omnibus Eccleſiæ ætatibus, ſeculisque præteritis,
 ordinatione ipſa, ordinibus etiam minoribus, Clericatu denique
 ipſo addiſtos fuiſſe Clericos omnes, & Epifcopo, & Eccleſiæ ſua.
 Secundo cum non attenderentur Clerici, niſi collato uno minori
 quopiam ordine, huius ordinis functiones in Eccleſiâ illis, cuique
 ſua, obeunda erant. Tertio ordinatione, & Clericatus ipſe uſulum
 depoſcebant. Titulus autem ipſemet Eccleſiâ quadam erat, cui
 Clericus dedicabatur. Quarto pluralitas beneficiorum eo maxi-
 me nomine vetita eſt, quod nemo poſſit in duabus ſimul Eccleſiis
 reſidere. Quinto proventus beneficiorum per mille amplius annos
 in ſolis ferè diſtributionibus fuere, quibus vix abſentes, ac ne vix
 quidem frui poſſunt. Sexto mille, & ducentis amplius annis nulla
 veſtigia, ac ne umbra quidem ejus diſtinctionis, qua alia dicuntur
 compatibilia, alia incompatibilia eſſe beneficia; & ruruſus alia
 ſtriſta, alia libera eſſe reſidentia. Septimo Clericos Epifcopus
 iniuſſu ſuo Diœceſi exeuntes beneficijs ſpoliare poterat. Octavo
 nec alieni uſquam admitti poterant clerici, ſive litteris, & li-
 centia proprij Epifcopi. Nono ita diſpenſabant Epifcopi, uti &
 etiam nunc diſpenſant de reſidentia cum ſimplicibus beneficiarijs.
 In hac ſumma diſciplina antiquioris capita retorquendi ſubinde
 hic erunt oculi, ut obſervemus, qua quouſque tempore dignerint,
 quo diſſuere, & retrolabi ceperint.

Sed pergamus ad Concilia, & Canones tam qui
 extant in decretis, quam in decretalium libris de reſiden-
 tia expreſſim tractantes; ex quorum præſcripto qua-
 cunque beneficia, etiam ſimplicia, aſſiduitatem deſi-
 derant.

Non me latet in quibusdam Conciliis Epifcopo-
 rum, Abbatum, Curatorum mentionem fieri, eiſque
 inhiberi, ne Eccleſias ſuas deſerant, pœnis canonicis ir-
 rogatis, reliquis Beneficiariis ſilentio tranſmiſſis, ut in
 Romano ſub Eugenio II. & Leone cap. 6. Sardicenſi
 cap. 2. 10. 11. 12. & 18. Africano cap. 61. & 38. Aurelia-
 nenſi primo cap. ult. Pariſienſi ſub Ludovico, & Lotha-
 rio lib. 1. cap. 21. Aquisgranenſi ſecundo ſub Ludovico

par. 1.

par. 1: cap. 11. Meldensi cap. 28. & aliis relatis sub Antonio Augustino lib. 4. epitomes juris Pontificij tit. 88. cap. 1. & cap. 29. & Thomasino de beneficiis par. 4. lib. 2. cap. 70. sed non quia eorum dispositio hujusmodi personas respicit, alii, qui beneficia obtinent licet simplicia, ab onere in Ecclesiis suis permanendi liberantur. Quin etiam, ut adnotavit Thomasinus rectissime verba faciens de Capit. c. 177. lib. 5. illorum canonum conditores satis prospectum existimarunt Ecclesiarum utilitati, coactis ad residendum his, qui Ecclesiis præerant, qui si in eis moram traherent, verendum non erat, ne alii officio suo, ac ministerio deessent, ut propterea Episcopis, ne ab Ecclesiis abscederent præcipiendo, id etiam credere detulerint, & aliis hoc ipso præcepisse. *Quamquam non meminerit Canon iste, nisi Episcoporum, Abbatum, & Parochorum, non tamen ab ea lege residendi soluti habebantur ceteri Beneficiarij, quinimmo dummodo resideant Episcopi, Abbates, Parochi, & officio fungantur, residebunt & ceteri Beneficiarij omnes, quos illi cogens officio fungi, atque adeo residere.*

Sed præsto sunt innumerabilia, & Conciliorum capita, & juris Pontificii loca, quibus id nominatim cavetur de quibuscumque beneficiis etiam simplicibus; quæ si omnia adducere velim, nullum scribendi finem faciam. In Arelateni 2. can. 13. legitur. *Nullus cujuscumque ordinis Clericus, non Diaconus, non Presbyter, non Episcopus quacumque occasione faciente, propriam relinquat Ecclesiam, sed aut excommunicetur, aut redire cogatur: In Trullensi 181. Episcopus, Presbyter, Diaconus, Clericus, qui tribus dominicis diebus, tribus hebdomadibus, sine necessitate in Ecclesia sua non convenit, Clericus deponatur, &c. & Lateranensi 3. can. 14. qui est ut dixi de benef. simpl. Eorum qui Ecclesiis dignè valeant deservire, volumus Ecclesiasticis beneficijs indigentiam sublevari; cujusmodi verba leguntur quoque cap. quia intantum ex. de præben. Tolet. 1. can. 5. cujus verba extant dist. 92. can. ult. id statuitur de Clericis quibuscumq; ibi: *Presbyter, Diaconus, vel quilibet Ecclesia deputatus Clericus, ut & sancitum fuit Antiocheni can. 3. Aquisgran. can. 71. a quibus**

bus transcriptum est, quod habetur 7. q. 1. si quis 24. Presbyter, Diaconus, Clericus non relinquat suam Parochiam, si admonitus non redeat, deponatur. Idem constitutum eernitur Concilio Vormatiensi can. 19. Valentia Hispania can. 5. & Frisingensi, quod celebratum fuit 1440. can. 6.

Congruit his, quod Gregorius Magnus rescripsit Calaritano Episcopo lib. 7. epist. 67. cum increpans, ac redarguens, quod inultam relinqueret suorum Clericorum nequitiam, qui suae Ecclesiae vale dixissent, quod fraternitatis restre iussionibus obedire postponant, ac in aliari se magis obsequijs, ac laboribus occupantes, sua deserant, ubi sunt necessarii, actus Ecclesiae. Et quod scribit Innocentius lib. 1. ep. fol. 50. Cum scriptum sit qui non laborat, non manducet, incongruum credimus, & indignum, ut Clerici Ecclesiis illis non seruiant, quorum amplis redditibus sustentantur. Et Hilarus epistola 1. ad Tarraconenses Episcopos cap. 5. consonant caput 3. de Clericis non residentibus ibi: Cum unum officium vix implere sufficiant stipendia sibi vindicent plurimorum, & inferius, cum igitur Ecclesia, vel Ecclesiasticum ministerium committi debuerit, talis ad hoc quaratur persona, quae residere in loco, & curam melius per se ipsum valeat exercere, cap. 4. cuius verba sunt, cum in Lateranensi Concilio statutum sit, ut persona tali Ecclesia, vel beneficium Ecclesiasticum conferatur, quae residere in loco, & curam ejus per se melius valeat exercere; & cap. 5. Fraternitati tuae duximus indulgendum, ut si Clerici, qui in Ecclesiis tuae jurisdictionis beneficium sunt adepti ad aliquam Diocesim absque licentia, & assensu tuae maranda causa transierint, liceat tibi beneficijs, quae a te habent spoliare: adeo ut etiam si exiguus tenuisque sit redditus beneficii, & ex eo se tueri nequeat Clericus; nec etiam hac de causa se a residendo possit excusare, cap. conquerente d. tit. in cuius specie licet Clericus conquereretur, ex beneficio vix solidos viginti percipi, & hanc summam neque ob ejus alimenta sufficere; nihilominus respondit Summus Pontifex, cum esse a beneficio arcendum, si in Ecclesia ministerio suo non vacaret, vel si alia beneficia haberet ex quibus victum quaerere, ac parare sibi posset, ut liquet ex
iis

iis verbis. Si tibi confiterit quod vel G. habeat Ecclesiastica
 beneficia sibi sufficientia, vel quod eidem Ecclesia non deserviat,
 sibi super præscripto beneficio silentium imponas. Quæ verba
 ab omnibus ita accepta fuere, ut horum, quæ in textu
 exprimuntur, alterum satis sit superque, ut Clericus a
 beneficio deiciatur: eo loci adeundus est Cujacius,
 qui textum ita interpretatur, hoc enim vult, ut Clericus
 qui una in Ecclesia idoneum beneficium adeptus est, quo vitam
 tolerare possit, non ambiat aliud, vel teneat alia in Ecclesia, cui
 non det operam, cui non serviat: dico idoneum beneficium, quo
 vivere se, & alere possit, non quod si quo primum donatus est, vitam
 non sufficiat, aliud deoptare, & obtinere liceat; quod sane non
 licet uni Ecclesiæ semel adscripto, quia si quid sibi desit, id potius
 parare sibi debet sua industria, & sudore, can. Clericus 91. dist.
 ut sit imitator apostolorum, & doctoris nostri, & comitum
 eius, qui suis sibi manibus parabant, quæ suppetere ad cultum,
 & ad victum, cap. 11. cap. cum adhæc 13. eodem tit. cap.
 eum adhæc 13. de præbendis ibi: Cum singula officia in Ec-
 clesiis assiduitatem exigant personalem, & constitutio Bonifa-
 cii in cap. fin. de rescriptis in 6. in qua loquitur Summus
 Pontifex de omnibus, & quibuscumque beneficiis, &
 eum præfatus fuisset ex non impleto residendi præcepto,
 malorum Iliadem exoriri, quæ recenset, ac deplorat;
 omnes concessas assiduitatis venias, sive indulgentias
 revocat, ac retractat: nos volentes emendare præterita, &
 quantum possumus adversas futura cavere, omnes huiusmodi, &
 similes indulgentias personis, non Ecclesiis, vel dignitatibus
 datas, penitus revocamus; & earum concessionem nostris volumus
 exulare temporibus, quodque nobis licere non patimur, nostris
 successoribus indicamus.

Convincitur idem liquido ex verbis, quibus Ioannes
 XXII. in extravaganti execrabilis, incommoda, quæ ex
 spiritali polygamia, sive cumulatione plurium benefi-
 ciorum sequuntur, eluget, & rationibus, ob quas illam
 improbat, & ab Ecclesia exturbare satagit: Quod vide-
 licet interdum unus, qui unicum quamvis modicum vix officium
 implere sufficeret, plurimorum sibi vendicat stipendia, quæ multis
 E
 life.

literatis viris vita paritate, ac testimonio bonae fame pollentibus, qui mendicant, possent abundè sufficere æqua distributione collata: habentibus ipsa paratur vagandi materia: divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficijs debita non servatur: & dum non sunt sui in unaquaque regione Rectores, Ecclesiarum detrahitur commodis, & honori, qua carentes defensorum auxilio, in juvibus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur: & ruinis parent adificia nobilia, qua magnificentia extruxerat decessorum: & (quod amarior est dolendum) animarum cura negligitur, & victorum sensibus fomentum periculosè præbentur.

Convincitur etiam ex eo, quod idem Alexander III. cujus toties meminimus, respondit Episcopo Lincolnensi, cap. 7. in Appendice Concil. Lateranens. par. 3. Cum & rationi, & Ecclesiastica institutioni contrarium sit, ut Archidiaconus præbenda careat in Ecclesia, cui noscitur in Archidiaconatus officio deservire: ex quibus verbis liquet, præbendas, & beneficia concedi debere his, qui Ecclesiæ inserviant, & cap. 9. in eadem Appen. & quod habetur in epist. Innoc. III. ad Patriarcham Cyprium cap. 11. de Cler. non resid. De Clericis autem, qui Ecclesias, vel præbendas sibi concessas sine justa, & necessaria causa suo præsertim non accedente consensu, in hac deserunt novitate; hoc tibi duximus respondendum, quod postquam congruo tempore fuerint expectati, nisi redierint ad illa, possunt eis iuste privari, dummodo non sine iusto impedimento detenti. Ubi ea verba in hac deserunt novitate, cum calum urbis Constantinopolitanæ significant, cum fuit a Latinis capta, ut sequenti dissertatione dicemus. Profecto tam Ecclesias, quam præbendas quascunque, & sic beneficia simplicia, complectitur canon ille, ne fortè quis labatur in interpretatione verbi illius Ecclesias, quasi restringendum esset ad Parochiales, & Cathedralis; quem usum, non defuere qui putarent, invaluisse sub Alexandro III. ex can. 13. prædicti Concilii Lateranensis, ibi: Nonnulli dignitates diversas Ecclesiasticas, & plures Ecclesias Parochiales contra canonum instituta nituntur obtinere: cum tamen ex illa adiectione Parochiales, contrarium colligatur. Item ex eo elucet, quod legitur Concilii La-

Lateranensis 4. sub eodem Innocentio III. can. 30. ibi;
*ut prætermiffa indignis affumant idoneos, qui Deo, & Ecclesijs
velint, & valeant gratiam impendere famularum; & quod Gre-
gorius IX. fcripfit ad Epifcopum Argentoratensem re-
latum in cap. fuper inordinata de præbend. Cum illi fint in
Ecclefijs idonei reputandi, qui fervire poffunt, & volunt in
ipfis, &c. pueri & beneficiati qui non poffunt in eadem Ecclefia
defervire, in eis non debent idonei reputari.*

Et ne cui ferupulus aliquis fuperfit, ex jure etiam
decretalium, beneficia licet fimplicia onere refidendi non
vacare; recenfenda funt verba B. Raymundi de Peñafort,
ex quibus utpote earū Collectoris, eis, quas laudavimus
cōftitutionibus, maxima lux affulgere poterit. Querit ille
in Summa lib. 1. pag. 52. Numquid Clerici feculares, qui non
portant coronam, vel tonsuram, vel habitum congruentem, vel qui
non intorfunt divinis officijs, nec refident, nec deferviunt Ecclefijs,
funt in ftatu falyandorum? In hac quæftione ita tuum judi-
cium profert; ad hoc licet aliqui fandalizentur volentes ap-
plaudere fibi in peccatis, & dicentes omnia jura que fuper hoc
emanaverunt, de confilio intelligenda; dico quod non; cum enim
pro tali apoftafia pana gravis, & multiplex imponatur, patet
quod non eft confilium, fed præceptum. Si enim effet confilium nul-
lys adstringeretur, nec non fervantes in aliquo punirentur. Addit,
fi acephali, aut defertores hujusmodi ad bonam non re-
deant frugem, excundos officio, & beneficio, ac præterea
ad fructuum omnium refitutionem cogendos; fi admoniti
non fe correxerint, debent fufpendi ab officio, & beneficio. Hinc li-
quet, ait Thomafinus par. 2. lib. 3. cap. 34. n. 2. in fine, agere
B. Raymundum de beneficiariis: fed nec illud minus liquidum,
Clericos omnes ab eo beneficiariorum in claffe locari, omnes ad
refidendum constringi; adeò verum eft, etiam decimotertio
feculo doctrinam uno ore a Patribus affertam, non ut
incipitem, ac dubiam, fed ut exploratam, & certiffi-
mam, a Concilijs, & Summis Pontificibus probatam,
etiam a Beneficiariis fimplicibus affiduitatem expoſcen-
tem, eandem faciem decimotertio feculo retinuiſſe; licet
impudenti licentiæ jam fores fuiſſent patefactæ.

Nec obstat caput final. de Cleric. non residentibus;
 quod ansam dedit aliquibus effingendi eam distinctionem, totam Ecclesiasticam disciplinam dissolventem, inter beneficia, quæ requirunt residentiam, & quæ eam non exigunt. Nam præterquamquod Gregorius IX. non poterat a seipso esse diversus, & Canones, ac leges ita intelligendæ sunt, ut aliis non contradicant; imo quælibet interpretatio capienda est, ut invicem concilientur, & in dicto cap. Gregorius ea ipsissima verba usurpat, quæ continentur in rescripto Alexandri III. ad Archiepisc. Eboracensem, eam si demas adjectionem: *quæ residentiam exigunt*; nec licet in legibus, aut Canonibus arguere a contrario sensu, ita ut aliorum jurium correctio inducatur; nimis abest penas non instaurare in aliqua re, ab eo quod est permittere; nimirum in eo capite Gregorius confirmat antiquas pœnas aduersus non residentes statutas, & speciatim eam amissionis beneficii. Demus cum loquutum fuisse de Sacerdotiis, quibus animarum cura conjuncta est; hinc aliud educi non poterit, nisi non fuisse pœnas exactas ab iis, qui possiderent beneficia, quæ vocantur simplicia, aut potius non fuisse contra eos, neque innovatas, neque abolitas, firma manente canonum prohibitione, ob quam, & conscientiæ furiis agitentur, & Deum haberent ultorem. Corruptio morum non patiebatur, ut collapsa disciplina illicò in universum posset restitui; paulatim vitia, quæ tam altè radices egerant, erant extirpanda. Sed non residentium peruersitatè, & condemnauit tunc Ecclesia, & detestata est in Conciliis posterioribus, de quibus infra, semperque execrabitur. Is fuit de hac re Thomasi sensus loc. cit. n. 3. *Cum labefactata diu iacisset Ecclesia disciplina, ubi primum pene senescente saculo XI. respirari captum est ab ea calamitate, & restaurari quæ collapsa fuerant, eas quidem esse constitutas primum leges, quæ beneficiarios omnes, immo & Clericos omnes ad singularitatem beneficiorum, & ad residentiam compellerent. Sed cum latè serpsisset, & tam late defedisset ulcus, ut totum simul persanari posse desperaretur; cura interim maximè fuit ut singularitas, & residentia saltem in*
he

beneficiis cura animarum gravatis, & dignitatibus præbendisque capitulorum omnino restauraretur. In id plura decreta condita sunt, in eorum executione toti fuisse Pontifices, antistitesque ceteri in Synodis suis.

Antequam verò hinc abeamus, illud adiciendum est; Principum leges consensisse sacrorum Canonum Sanctionibus, quod ad fundandam etiam in beneficiis simplicibus stabilitatem, & puniendos Clericos, qui fructus beneficiorum decoquunt, obliguriunt, absque eo quod functiones spirituales ipsis incumbentes, per semet ipsos in Ecclesiis exequantur; ut patet ex Capitularibus, & ex Justiniani novellis, in quibus, quantum ad residentiam attinet, eodem jure censentur omnes beneficiarii: & de quibus, quoniam agendum erit in tertia dissertatione, sufficiat hic ea verba Novellæ 123. cap. 8. indicasse, id disertissimè exprimentia: *ἄντι αὐτῶ κ' ἐπὶ τοῖς κληρικῶις κραταῖωτος, οἰσθησῶν βῆδμα ἐν ἡ ὑπηρεσίαις: hoc ipso, & super Clericis valituro, cujuscumque ordinis sint, aut functionis.*

Quam autem invisit fuerint Sacris Canonibus Clerici non residentes, ex pœnis ipsis impositis facile cognoscitur. Nam Leo dicta ep. 86. ait: *Ita ut si quis sua quærens non quæ Jesu Christi, ad plebem, & Ecclesiam suam vedire neglexerit, & ab honoris privilegio, & a communionis vinculo habeatur extraneus*: quo loco Sanctus Pontifex loquitur de omnibus clericis, & beneficiariis: Hispalense secundum can. 2. mandat, ut cingulo honoris exuantur, & in Monasterium detrudi debeant: *desertorem clericum cingulo honoris atque ordinis sui exutum, aliquo tempore Monasterio delegari convenit*: Moguntinum, ut in carcerem coniciantur, neque sub Episcopo, neque sub Abbate, sed sine canonica, vel regulari vita degentes. Apparet etiam ex eo, quod Episcopi Africani a Joanne Secundo petierunt, postquam Justinianus debellatis barbaris, Africam Romano Imperio restituit, ut nimirum omnes clerici Africi similes hæreticis judicarentur, nisi ad suas remearent Ecclesias: quæ literæ cum Agapeto mortuo Joanne reddite fuissent, eorum votis apavit Epist. 2. expressa ratione: *quia permanendo in Ecclesiis, in quibus*

bus militans, & ministerii sui poterunt assidue in Dei Salvatoris nostri amare servescere, & qua in pervagatione reprehensibilia sunt, vitare.

Grandibus inlequitur contumelijs, probrisque Isidorus Hispalensis, de Ecclesiasticis officiis lib. 2. cap. 3. *acephalos Clericos, tanquam monstra quædam, quæ Ecclesiasticam disciplinam dedecorent, ac dehonestent: Duo sunt igitur genera Clericorum, unum Ecclesiasticorum sub regimine Episcopali degentium, alterum Acephalorum, idest sine capite, quem sequuntur ignorantium: hos neque inter laicos secularium officiorum studia, neque inter Clericos religio retentat divina, sed solutos, atque aberrantes, sola vaga vita complectitur. &c. Hippocentauris similes, neque equi, neque homines, mixtumque genus, prolesque biformis, ut ait Poeta. Quorum quidam sordida, ac infami numerositate, satis superque nostra pars occidua polluitur.*

Hactenus Beneficiarios etiam simplices ad residendum teneri ex jure ecclesiastico probavimus. Sed eadem necessitas ipsos manet ex jure naturali, saltem secundario, ex quo conventa servari oportet, quo is, cui aliquid sub lege, ac conditione datum fuit, eam debet omnino implere. Siquidem qui beneficia instituentes, eorum bona in Ecclesias contulerunt, ac Deo dedicarunt, proculdubio est, ea hac conditione donasse, ut illorum reditus stipendium esset ministerii, quod in Ecclesia beneficiarii præstarent: quam largitionem recipiens Ecclesia illorum nomine, eos injecto oneri satisfacturos esse pollicita. Qua ratione potissimum ex pactis, conventisque institutionum desumpta, confici ex naturæ ipsius lege, ut etiam in beneficio simplici, qui illius proventibus fruitur, compellatur suum munus in Ecclesia explere; tuetur constantissimè Claudius de la Placette de singular. benefic. cap. 3. S. 2. argum. 3. *Existimo autem dato mihi quovis Iudice idoneo, nec præjudicati quicquam in contrarium afferente, idem planè convinci, & comprobari posse de beneficiis omnibus curam animarum non habentibus, sive ut vocant simplicibus, puta Abbatis in Commendam perpetuam*

uati datis, Prioratibus, Cappellaniis, & aliis similibus, quod de
Canonicatibus, & beneficiis duplicibus est demonstratum, eadem
nimium ratione, & lege naturæ, pro nrisque militante, quam
ex pactis, conuentisque fundationum, & fide, & manere necessa-
rio Beneficiariorum repetimus, statuentes nemine reclamante
beneficiam dari propter officium.

Enimvero si instrumenta, ac antiquæ Tabule, quibus beneficia erecta sunt, perquirantur; facile patebit, eertum ministerium Ecclesiasticum Beneficiariis istis, præscriptum, & constitutum fuisse certis in locis obcundum, ubi prædia, & bona erant posita, quæ tanquam præfatæ functionis stipendium perpetuò assignarunt, ut profequitur idem Claudius la Place loco citato. Nullis existentibus instrumentis, aut Tabulis, vel quia incendio fuerint cõsumpta, aut vetustate perierint, ad signa, notas, & conjecturas recurrendum est, ex quibus colligi possit, redditus illos sacro, spiritalique officio destinatos fuisse. Nam si in eo, de quo quæritur loco, se exhibeant Basilica, siue ædes sacra, altare, noxæ æneæ, Cosmeterium, & alia ejusdem generis; si ex reliquiis, ac ruinis ædificii, quod olim erat in prædio ecclesiastico, templum, aut sacellum ibi fuisse deprehendatur, domumque quam incolendam a sacro ædis, ac beneficii ministro, institutores construi curaverunt; Hæc sunt, ait Claudius de la Place, signa jam, & monumenta cetera, quod fundatores illi de Beneficiarie simplex sacris operari, ministeria sua præstare, stipendia sua mereri voluerint, non in urbibus primarijs, in aula, in alienis ejusmodi occupationibus gratioribus, commodioribusque, quibus certè nemo unquam affingat, imputetque, quod voluerint illi se suis stipendijs seruire, aut comitatum præbere, & de suo luxuriari, & superbire, aut suis certè commodis, ac privati negotijs (nam minima de malis præscribo) spreta, & violata sua voluntate sufficere; de suo inquam, quod illi p̄ ad sacros usus divini cultus, precum, auxiliorum spiritalium, bonæ conversationis, exempli, vel adificationis suorū, vel Civium, vel subditorum, ac vicinorum, Deo voverunt, ac dedicarunt.

Ipsa rudera ecclesiastici prædij, jacentia delubra
spi.

spinis obsita, succrescentes herbæ, ac dumeta, ubi Di-
vino Numini litabatur, clarissima monumenta sunt, quæ
demonstrant, quam legem a religiosis hominibus Eccle-
sia prædia, ac possessiones receperit, pro Beneficiariis,
ipsorumque nomine spondens, ac fideiubens nunquam
futurum, ut illi suum officium fideliter, ac ritè non
peragerent; *Puribus semper aliquid exiit ad iudicium, dixit
alicubi Tertullianus. ita semper* (ait Claudius la Place loco
citato) *ex rudibus ipsis prædiorum ecclesiasticorum, simplicibus
istis Beneficiariis, velint, nolint, relictum est plusquam satis signo-
rum, conjecturarum, monumentorum, voluntatis, & consilij suo-
rum fundatorum, ut in suis beneficiis fidem præsent sacri sui mi-
nisterij, atque in id operis assidue resisteant, incumbantque.*

Idem admodum, tuadenique denominationes, tituli-
que Abbatum, Prioratum, & huiusmodi, quæ etiam
non obscura sunt argumenta voluntatis institutorum,
qua Beneficiariis legem dixerint, ut onus, ministeriumque
per seipso persolverent: quid urgebo nomina, titulosque *Ab-
batum, Prioratum, & huiusmodi, quorum manifesta sunt insti-
tuta prima pia, religiosa, & residentia, fidelitatisque maxima
unde ad hodiernam diuina licentiam, abusum, abominationem
detorta sunt defleueruntque non sane in melius, atque ad publi-
cam Ecclesiæ utilitatem, & necessarium gloria diuinæ bonum,
aut studiosiorem curam omnium Christi, & pauperum rusticorum,
quibus non est qui frangat panem. Quod* argumentum la-
tissime prosequitur idem la Place dicto argum. 3. & per
totum tractatum semper pro certissimo ponit, instituto-
res beneficiorum, in iis fundandis respexisse ad munera
& ministeria ecclesiastica, quorum lege, & conditione
bona sua in usum Beneficiorum dono, ac legato tra-
diderunt, beneficia ex Ecclesiæ, & institutorum destina-
tione esse ministeriorum stipendia, ita ut censenda sit Ec-
clesia, cum vel donationem, vel legata agnovit, pro Bene-
ficiariis fidem tuam adstrinxisse, ipsos officio suo non de-
futuros; ideoque ex jure naturali non posse fidem fallere,
iisque oneribus se subducere, quibus ex beneficiorum
acceptatione se subdidere, ut ex d. §. 2. argum. 4. fol. 155.
& 159. Hoc

Hoc modo interpretandam institutorum mentem; ut noverint suorum beneficiorum redditibus pinguescere, ac luxuriari, qui in Ecclesiis non degerent, neque debitum obsequium impenderent; agnoscit quoque Zegerus Bernardus Van-Espen in jure Ecclesiastico. *Univerſ. part. 2. tit. 18. num. 23. Cum dubitari nequeat, quin Ecclesia, atque fundatorum intentio sit, ut hujusmodi beneficia conferantur ijs, qui se tanquam ministros Ecclesie exhibeant; nec proventus Ecclesiasticos otioso consumant: indubie Patroni, & Collatores similibus beneficiorum allaborare debent, ut hujusmodi Clericis conferantur, de quibus verisimilis saltem spes apparet, quod operam suam utiliter Ecclesie impendant, & digni erunt qui de proventibus Ecclesie vivant. Qui etiam hoc onere, neque ipsas, quas vocant Cappellanas, eximit; quod ab iis subeundum, iussisse institutores verosimillimum sit, n. 27. Ulterius observandum, admodum verisimile esse, Cappellanas has primitus fundatas, & in titulos beneficiorum erectas, ut earum possessores tanquam veri titulares hujus, illiusve Ecclesie, perpetuo ibidem residerent, atque ibidem officia beneficiis annexa per se explerent. Quod confirmat ex antiqua disciplina, qua Clericus in aliqua Ecclesia ordinatus, ei perpetuo devinciebatur, ita ut ab hoc nexu nunquam posset divelli. Sicuti enim primis Seculis ordinatio ordinatum Ecclesia alicui particulari adstringebat, ita juxta recentiore disciplinam beneficium adstringit, & incorporat possessorem Ecclesie, in qua beneficium illud est fundatum, ea nimirum ratione, ut huic Ecclesie tanquam ejus minister, juxta officium beneficium annexum, deserviat.*

Hanc sententiam magnopere adjuvat, quod scribit D. Thomas, quodlib. 10. quest. 7. art. 2. Plurium beneficiorum possessio secundum Sanctum Doctorem, plures deformitates continet, sive ut ipse loquitur, *inordinationes*, quarum duæ appositæ ad rem nostram maximè: prima, quia non potest quis ministerium exhibere in duabus Ecclesiis, quia non est possibile, aliquem in pluribus Ecclesiis deservire, in quibus est præbendatus, cum præbenda videantur esse ordinata, quasi quædam stipendia Deo ibidem ministrantium, cui

confectariam esse, inquit, diminutionem cultus divi-
 ni: altera, quia institutorum voluntates debito imple-
 mento, ac executione fraudantur. *Sequitur etiam in*
aliquibus defraudatio voluntatum testatorum, qui ad hoc aliqua
bona Ecclesijs contulerunt, ut certus numerus Deo deservientium
ibi esset. Quod pariter asserit Guillelmus Parisiensis tra-
ctatu de Collatione beneficior. cap. 6. Quoniam sicut
certum numerum voluerunt habere servitorum, sic & servitor-
um: & Natalis Alex. Theol. lib. 2. Reg. XXVIII. Si
 enim institutorum desiderio satis non fit, cum unus plura
 beneficia obtinet, quia non potest servire pluribus Ec-
 clesijs, & in eis sua obire munia; eodem modo ipsi il-
 luditur, si is qui uno donatur beneficio, in eo per se mini-
 strare, & officio suo fungi subterfugerit. Ex hoc autem
 deducit D. Thomas dicto quodlibeto alique Theologi,
 qui ipsum sectati sunt, hac in re offendi jus naturale, cu-
 jus vinculum non dispensatione dissolvi, cujus vires non
 consuetudine prostrerni, imò neque extenuari, ac debili-
 tati possint; quod contenti erimus hic strictim degustasse,
 latius infra excutiendum.

Non immerito igitur Concilium Colonense secun-
 dum, sub Adolpho Archiepiscopo pro restauranda labe-
 scente disciplina indictum anno 1549. rationem hanc
 ex intentione institutorum petitam, maximi duxit mo-
 menti adversus ignavos Clericos non residentes, & ob
 excludendam beneficiorum multipliciter, ibi: *Spo-*
ntantur Ecclesia debitis ministerijs, cessatio inducitur cultus divi-
ni, fundatores, quorum sacrosancta, & inviolabilis debebat ha-
beri suprema voluntas, spe, & expectatione sua fraudantur.

Concludamus hoc argumentum verbis Clavij la
 Place, plenis stomachi, & querelarum: *Verum ut impunè*
palam, & publicè voluntati fundatorum præscribatur, illudatur-
que, ut quasi jure publico contra jus nature, justiciam, & reli-
gionem testamentorum pusetur fraudem impunè coram Deo fieri
pie, & sacrosanctæ illorum voluntati: ut doceatur in beneficijs
per corruptionem disciplina Ecclesiastica, & violatam fidelibus
defunctis fidem; dum ignavia, & cupiditati nostra mos geritur.

ex duplicibus nova nomenclatura simplicibus factis : nullam residentiam requiri, sed tantum ut ubi vis Breviarium Beneficarius utcumque recitet, esse satis. Id vero nemo vir bonus, & sapiens spectatis superioribus tabulis, & juris naturæ argumentis, a quo animo ferre potest : beneficium enim datur propter officium, & ex Paulo quoque Apostolo ad Gal. 3. 15. hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. Vultu sepe leditur pietas, quemadmodum proverbiali sententia a sapientibus usurpatum est. Quid de isto ingrati animi scelere, atque injuria beneficiorum in pios benefactores suos vita functos ? ἢ ἀπίστου, ἢ ἀνοδοῦτου, aut abi, aut exvete inlamar (ingrata) tibi profana antiquitas : aut si non abis : ἡ δὲ ἰσχυρὴ ἀνάγκη νόμου : Spartam nactus, hanc exorna, & esto vir : nec ita statui debere dicimus de necessaria jure naturæ in loco beneficij residentia, onerisque, ac ministerij per seipsum persolvendi obligatione, omnibus beneficiarij curam animarum non habentibus, quasi hujus sententia auctores simus, solique Doctores etiam inter modernos. Omnino enim priscis Patribus, & veteri jure Canonico inauditum fuit, ut quisquam unquam esset ordinatus ad aliquod ministerium in Ecclesia, deque alicui ministerio attributis vesceretur, aut sustentaretur, qui neque in ipso degeret, ac resideret, neque per se ministraret, & officio suo fungeretur. Non ita fascinavit omnes Doctores hujus sæculi Theologia accomodans, atque assensans, quin viri magni nominis id ipsum docuerint, &c.

Sed & alio argumento, & quidem validissimo, conficere possumus, stabilitatem non solum jure ecclesiastico, sed etiam naturali, in beneficiis quantumvis simplicibus requiri : quia qui Ecclesie operam suam navant, mercede digni sunt, nec iis, qui in ea non militant, stipendia debentur, quæ vulgarissima sunt D. Pauli pronuntiata in ejus epistolis : de quibus ita Innocentius Tertius scribens ad Zamorensem Episcopum, cap. cum secundum de præbendis, & dignitat. Cum secundum Apostolum, qui altari servit, vivere debeat de altari, & qui ad onus eligitur, repelli non debeat a mercede ; patet a simili, ut Clerici vivere debeant de patrimonio Jesu Christi, cuius obsequio deputantur, ut ipsa nominis ratio persuadet, cum a

Cleros quod est fors, vel hereditas, Clerici appellantur, quia in sui ordinatione, vel assumantur in hereditatem Domini, vel assequuntur hereditatem in ipso, ut vere possint psallere cum propheta dicente: Dominus pars hereditatis meae; dignum est, ut Ecclesiae stipendijs sustententur, in qua, & per quam divinis obsequijs adscribuntur. Hoc argumentum fulcire possumus patrocinio Du-Hamel de præcep. Decal. lib. 2. cap. 3. num. 3. ubi quædam loquatur de Pastoribus; ex ea potissimum ratione stabilitatem jure naturali præcipi arbitratur, quam ita promittit: dignus quidem est operarius cibo suo, sed qui non vult operari, non manducat: quæ ratio in omnibus beneficijs eandem vim habet; nec aliter censent Sotus, lib. 10. qu. 3. art. 2. & Salzedo de leg. polit. lib. 2. cap. 17. n. 18.

Neque ex jure tantummodo naturali ad fixam in Ecclesijs mentionem obligantur Beneficiarii, adeo ut si huic præcepto non pareant, gravis culpæ reatum incurrant, ut concludit Claudius la Place loco citato: Denique tam simplices isti, quam duplices Beneficiarii ex hac parte graviter peccant non residendo; quia faciunt utrique contra præceptum juris naturalis in materia gravi: propterea comprobatam habemus generalem istam propositionem: omnia beneficia, nequidem simplicibus exceptis, sub gravi ex natura sua peccato, obligare ad residentiam, personalemque ministerij sui functionem; ex eo quod beneficium axiomaticè juris, luminisque naturalis evidentissimo, datur propter officium: æquè certè ac obligantur ad quotidianam recitationem officij ecclesiastici, sive Breviarij, generali sententiâ, ac propositione, ex eodem axiomaticè consuetudinaria, quemadmodum exploratum, convictumque a nobis abundè est: sed etiâ ex jure divino, & doctrina ab ipsis Apostolorum temporibus per universas Ecclesiæ oras, ætatesque deducta; quæ propterea non humanitus adinventâ, aut excogitata, sed divinitus tradita, habenda est.

Et quidem non posse Clericum absolutè ordinari, non posse ordinationem fieri, nisi ad certum titulum, quod in numeris Cœcilijs sancitum, & totius Orbis Catholici usu firmatum fuit per tot secula, ita ut beneficii titulus non esset ab ordinatione sejunctus discretusque, Clericosque Episcopo, & Ecclesiæ addiceret; quod institutum, ut ii

con.

constantè ac perpetuò suis Ecclesiis affixi, nunquam sua
 ministeria intermitterent; esse Canonem Apostolicum,
 Apostolicam traditionem, in ipsius Christi Servatoris
 nostri documentis fundatam, esse dictatum Spiritus San-
 cti, docet eruditissimus, ac gravissimus vir Christianus
 Lupus in scholiis ad sextum Canonem Chalcedonen-
 sem: *nullum autem Episcopum, aut Clericum absolutè, sed ad cer-
 tum titulum, aut cardinem ordinari, est omnino Canon Apostoli-
 cus. Etenim Tito Cretensium Metropolitæ mandat Apostolus, ut
 constituat Episcopos, Presbyteros, aliosque Ministros non vagè,
 & liberè, sed per Civitates, aliaque loca certa, & fixa. Et Asia
 Episcopos hortatur idem Apostolus, ut attendant gregi, seu po-
 pulo, in quo illos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Eccle-
 siam Dei. Ex quo vides, Clericorum ad certos titulos, & locos
 affixionem, esse dictatum Spiritus Sancti. Quod Sanctus Marcus
 Evangelista omnem Egyptum in Episcopatus ac Parochias divi-
 serit, & quovis in agro Ecclesiam ad celebranda divina erexerit,
 restatur ex Philone Iudæo Eusebius Episcopus Casaraensis. Quod
 semper in Civitatibus Episcopi, Presbyteri, ac Diaconi Ecclesias
 in agris rexerint, liquet & literis Synodi Antiochena adversus
 Paulum Samosatensem. Quod universum mundum ita dividere
 ceperint ipsi Apostoli, tradit Sanctus Basilius ad versum Psalmi,
 convallem tabernaculorum dimetiar, eamque expositionem lau-
 dant Synodus Trophejana, & Hincmarus Rhemensis. Et hinc non
 solummodo Episcopatus, sed inferior Clericatus esse dicitur Spi-
 rituale cum Ecclesia coniugium, quo Ecclesiis, ut uxoribus proprijs
 Sacramentaliter alligari etiam Clericos, rectè scribit Stephanus
 Episcopus Tornacensis epist. 1.*

Neque dicas, ordinationem, quæ fiat absolutè, re-
 pugnantem non esse Canoni Apostolico; quia D. Pau-
 lus Apostolus, alique ejus collegæ, nulli speciatim Ec-
 clesiæ inscripti, nulli tanquam proprii Episcopi alligati,
 nulli obstructus Hieronymus a Sancto Paulino Patriar-
 cha Antiocheno in Presbyterium ordinatus, eodem mo-
 do, quo Macedonius Anachoreta, quem laudat Theo-
 doretus in historia Monastica, a Flaviano Paulini succes-
 sore institutus fuit, ut etiam Sanctus Paulinus, qui in
 epi:

epistola ad Severum scribit, se a Lampio Barcinonensi Episcopo absolute dedicatum in Sacerdotium tantum Domini, non etiam in Ecclesie locum, seu titulum: quemadmodum & plures absolute ordinati Episcopi, monachi Provinciae Osrohenae sub Constantio Augusto; item Barges, & Eulogius, Lazarusque, D. Bonifacius Francorum Apostolus, a Gregorio Secundo creatus Episcopus absque ulla sede, post annos viginti a Zacharia cathedra Moguntinae praepositus; pariterque Gregorii iussu ab Episcopo Arelatensi Sanctus Augustinus Anglorum Apostolus, & apud Hispanos Egila a Walchario Legato Sedis Apostolicae.

His enim exemplis ita obviam ixit Lupus loco citato: *Respondeo aliud esse ordinari Episcopum sine Cardinali sede, aliud sine Cardinali titulo: sine illa, non sine hoc fuit Apostolus Paulus ordinatus. Ordinatus fuit ad missionem, seu Apostolatuum gentium. Eadem est ratio plerorumque aliorum Apostolorum, S. Augustini, S. Bonifacii, ac Egila, quem ad missionem ordinatum fuisse, disertè apud Franciscum du Chesne, scribit Adrianus primus. Et Hibernorum olim Episcopi erant monachi in claustris ad nullam Civitatem ordinati, sed ad solam missionem, iuxta nutum Abbatis. Etiamnum hodie Romana Ecclesia Episcopos, & Clericos ita ordinat. Spiritus Sanctus impartita conversionis gratia docet in quam Civitatem postmodum oporteat illos incardinari. Porro Barges, Eulogii, Lazari, Hieronymi, Paulini, ac Macedonii ordinatio deviarunt a regula per temporis abusum, cujus effraenem grassationem cohibuit tandem canon noster.*

Eodem modo vinculum illud spirituale inter Ecclesiam, & Clericum in ea ordinatum, ita ut eam non posset deserere, neque aliò se conferre, cujus etiam scopus, stabilitas, sive residentia, ut ait du Hamel loc. cit. esse traditionem Apostolicam, statuit idem Christianus Lupus in Scholiis ad quintum Romanum Concilium sub Gregorio Septimo can. 20. cujus verbis malumus hoc explicare, quam nostris, quod non soli cum sua Ecclesia Episcopi, sed & quis cum suo titulo Clerici, spirituale, atque immobile habeant conjugium, rectè advertit in literis ad Robertum Fontiniacensis Monasterii Priorem

rem, Stephanus Episcopus Tornaceus Epistol. 1. *Amorum vinculum est omnino traditio Apostolica. Prius tamen fuit semper longè firmitus. Clericum enim de titulo intra eandem Parochiam, ad titulum transferre semper licuit Episcopis. Semper item aliqui de Parochia ad Parochiam fuere vagati, & semper repererunt Episcopos, a quibus reciperentur. Hinc omni saculo clamaverunt varii Canones: alterius Clericum nemo recipiat; nam aut libertatis libido, aut Episcopalis in commissa crimina disciplina fuga, aut seminandi erroris pruritus, fecit passim clericos vagari. Etiam clericorum inopia plures Ecclesia frequenter laboravit; & filius Patrem, servus Dominum, uxorem maritus non potest deserere, aut mutare. Ita nec clericus titulum, longè minus Parochiam. Est omnino adulterium, & Apostasia. Cujus canonis adeo tenax fuit Romana semper Ecclesia, ut in suo Chronico scribat Nicolaus Trivetius anno 1294. Bonifacius Octavus statim post suam creationem, Episcopum Ostiensem super quibusdam in Cardinalium presentia arguens, durissimè pallii usu privavit. Causam supra expresserat. Caelestinus quintus defuncto Episcopo Ostiensi fratre Latino ordinis fratrum Predicatorum in loco ejusdem substituit fratrem Hugonem de Belona, ejusdem Ordinis, qui prius tituli Sancta Sabina fuit Presbyter Cardinalis. Hunc ergo pallij usu privavit Bonifacius, quod se de titulo ad titulum transferri permisisset. Hinc Cardinalium translationem non nisi post extinctum Clementinum Schisma admisit Romana Ecclesia. Quod variis tituli tunc haberent duos, aut tres Cardinales, translatio fuit penitus necessaria.*

Nec desunt Concilia, quibus declaratum fuerit, assiduitatem ex jure divino descendere etiam in beneficiis simplicibus; ut Concilium Ebroicense anno 1576. quod licet loquatur in principio de iis, quæ animarum cura gravata sunt; tamen ratio, qua utitur, omnibus beneficiis accommodatur; Cogitent utroque jure non sibi deberi beneficium, nisi propter officium; ideoque fructus suos non facere, si suum non obierint ministerium; & Coloniense anni 1549. capite 9. cujus decretum est expressissimum de beneficiis simplicibus: *Sancimus ut beneficiatus quisque, si beneficia habet a curis libera, aut unum Curatum, & simplex, satisfactus,*

satisfaciat Officio, cuius gratia beneficium accepit secundum fundatorum intentionem, sacros Canones, & Patrum decreta, & ab Ecclesia, ubi beneficium negliget, non participet; etenim divini iuris est, ut qui servit altari de altari vivat, nec bono iure is, qui non servit altari, vivit de altari, sicut stipendium non debetur nisi militanti. Quod de beneficiis simplicibus statuere, fidem facit Claudius la Place cap. 3. §. 4. argum. 1. Hoc tamen quod est Concilij Colonienfis II. sub Adolpho Archiepiscopo pro reformanda Ecclesia indicti anno 1549. præterire religio est, præsertim quoniam de beneficij etiam simplicibus decernit, in tertio medio ad comparandam executionem reformationis necessario cap. 9.

Sancta ea Synodo præcunte, stabilitatem in beneficiis ortum ducere ex iure divino, nuper docuit Natalis Alexander Theol. lib. 2. cap. 6. qui cum beneficii Ecclesiastici definitionem proposuisset, beneficium Ecclesiasticum est ius perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiasticis provenientes, Ecclesia auctoritate constitutum, competens Clerico propter Sacrum ministerium, seu officium spirituale, quod exhibere debet Ecclesia: & explanans ea verba definitionis, propter sacrum ministerium, adiecisset: dicitur denique propter sacrum ministerium: quia beneficia ad divinum cultum, atque Ecclesiastica munia obeunda, sunt constituta, ut loquitur Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 3. de reformatione, unde beneficium Ecclesiasticum Ministerium appellatur; cap. quia nonnulli Ext. de Clericis non residentibus, ut merito beneficium propter officium dari dicatur, cap. quia per ambitionem sit. de Rescript. in Sexto. Officium autem illud non sola Canoniarum horarum seu breviarj recitatio intelligenda est, ad quam omnes beneficiarij tenentur; sed Sacramentorum administratio, Missarum celebratio, Evangelij prædicatio, aliæque functiones sacrae, quibus ex institutione, & ordine Ecclesiae beneficiarij sunt obstricti, ut colligitur ex cap. significatum Ext. de præbendis, & dignitatibus; tandem asseverat, hanc obligationem ex iure divino consurgere, innixus verbis Concilii Colonienfis: Cum enim æquum sit, eos, qui altari serviunt, de altari vivere; a contrario sensu sequitur, eos

qui

qui de altari vivunt, altari servire oportere. Unde Concilium Colonienſe Anno M. D. XLIX. celebratum, titulo 9. cap. 3. Divini juris eſt, ut qui ſervit altari, de altari vivat: nec bono jure qui non ſervit altari, de altari vivit. Nec in diverſum abit Claudius Fleury in aureo libello inſcripto, *Inſtitution au droit eccleſiaſtique* 2. par. cap. 28. in ſue, ubi teſtatiffimum facit, obligationem beneficiorum fixè, & immobiliter inhærendi Eccleſiis ob ſacras functiones obeundas, deduci tam ex jure naturali, quam ex jure divino, etiam in beneficiis ſimplicibus: quippe quæ non minus quam alia, inſtituta fuerint ob divinum cultum, & Eccleſiaſticum miniſterium. *Mais les benefices ſimples non laiffent pas d'efire établis, auſſi bien que les autres, pour le ſervice divin, & les fonctions eccleſiaſtiques: & rien ne nous peut diſpenſer de l'obligation naturelle, & de droit divin, d'accomplir la promeſſe, que nous avons faite, en nous conſacrant au ſervice de l'eglife, & de la ſervir de toutes nos forces, pour avoir droit de vivre de ſon revenu.*

Hoc ipſum eiſdem penè verbis, exaravit Franciſcus Genettus tom. 2. theolog. tract. 1. de benefic. cap. 1. ubi cum definitionem attuliſſet beneficii ab ea non diſſimilem, quam tradidit Natalis, alique; in ejus enucleatione inquit: denique traduntur hi fructus propter aliquod officium ſpirituale, quia nullum eſt beneficium, quod non obliget ad aliquod munus ſpirituale, & juxta Concilium Tridentinum ſeſſ. 21. de reform. cap. 3. beneficia ad divinum cultum, atque eccleſiaſtica munia obeunda ſunt conſtituta: nimirum vel propter miſſam celebrandam, vel ut verbum Dei prædicetur, vel ut divinum officium recitetur, & ſimilia; ut patet ex Canone ſignificatum, & ex cap. quia per ambitioſam, in quo ſic habetur: officium, propter quod beneficium eccleſiaſticum datur.

Quid autem nomine officii contineatur, aperit in hunc modum: nomine verò officij, non ſolum intelligitur horarum Canonicarum recitatio, qua vulgo vocari ſolet officium divinum, juxta decretum Concilij Generalis Lateranenſis ſub Innocentio Tertio celebrati: verum etiam intelliguntur cætera munia ſingulis beneficijs annexa; & præterea obligatio, qua bona eccleſiaſtica

fiastica obtinentes, tenentur operari juxta vires, & facultatem; & Ecclesie inservire: ijs enim aptè applicari possunt verba Sancti Pauli 1. ad Corinth. cap. 9. v. 13. si quis non vult operari, non manducet: & si qui altari deserviunt, cum altari participant; ita non videtur equum, ut ij, qui nullum munus obeunt, de altari quicquam recipiant. Etenim ut habetur in Concilio Colonienfi cap. 3. tit. 9. Divini juris est, &c. Quin etiam, si Episcopus videat aliquos Clericos beneficia possidentes nulli muneri obnoxia, hanc ei obligationem incumbere existimat; ut eis pristina onera restituat; & si de illis non constet, quod vetera monumenta institutionum interciderint, pro illorum qualitate, ac fructuum ratione imponat, juxta Concilia, de quibus infra.

Iniquissimo animo fert Thomasinus in universa beneficiorum disciplina eos, qui novam invehunt Theologiam, novasq; Canonici juris commentationes obtrudunt, delicato presentium temporum palato, luxuiq; ac deliciis, quibus utinã quidam ex ordine ecclesiastico, ò diffuentes cerneremus, ac òmodatã. Sed eos præsertim stômachatur Beneficiarios, qui distinctionibus antiquitati incognitis, & inauditis, quæque ecclesiasticum vigorem enervant, beneficiorum compatibilium, & incompatibilium, aliisque eiusdem generis; & sibi metipsis fucum faciunt, & Conciliorum, ac Summorum Pontificum decreta ludificare solent: omniaque beneficia indiscriminatim, neque simplicibus exceptis, & residendi necessitati subiecta esse, & functionibus illigata, non modo ex iure ecclesiastico, sed etiam naturali, & divino, non uno loco affirmat, ut par. 2. lib. 3. cap. 7. n. 5. ibi: peraquè enim in simplicibus, & minoribus beneficijs, valet humani illa, diviniq; juris conspirans auctoritas, quæ vetat, ne unum membrum plurium locum, muniaque invadat. Et cap. 8. ubi cum retulisset definitionem Concilii Colonienfis anni 1549. In Concilio verò Colonienfi definitum est, qui simpli-
etia adepti essent beneficia, eos officio fungi debere, juxta fundatorum voluntates, sanctionesque Canonicas, satisfaciat officio, &c. etenim divini juris est, ut qui servierint altari, &c. addat: pluri-

nam profectò in his rationibus momenti est, ut beneficia simplicia, antiqua sua sanctimonia restituantur, & quanta, vel quantulascunque sint, altarium ministerio penitus impendantur. Ex quo illud efficitur, ut qui nullo suo ministerio de Ecclesia benemeretur, ejus stipendiis ali desinat. Et apertius in altera editione suo patrio idiomate conscripta par. 4. lib. 2. cap. 60. num. 1. Ces rations sont certainement fort pressantes pour remettre les benefices simples dans leur ancien estat, & dans l'engagement que leur est si naturel de servir a l'autel. Car enfin c'est le droit naturel, c'est la loy des escritures, que celuy qui sert a l'autel doit vivre de l'autel, & que celuy qui non rend nul service a l'autel, n'en doit point tirer sa subsistence.

Cur aliquis plura nequeat habere beneficia, eorum aggeratio monstruosa, portentosa, exitiabilis sit, ea princeps ratio tam apud veteres Patres, ac Theologos, sanctitatis, ac doctrinæ gloria conspicuos, quam recentiores, est ac supra alias cæteras emicat, atque eminet, quod nimirum, quis non possit residere in duabus Ecclesiis, quod in unaquaque debeat Beneficiarius omnes sui officii explere numeros: ideoque fieri nequeat, ut in duabus eos impleat, quod monstri simillimum sit, ut ab uno membro duorum partes, & munia obeantur, ut refertur ex D. Gregorii epist. c. 1. dist. 89. *Singula Ecclesiastici juris officia, singulis quibusque personis singularim committi jubemus, sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem adum habent; ita in Ecclesia corpore, secundum veri dicam Pauli sententiam, in uno, eodemque spiritu, alij conferendum est hoc officium, alij committendum est illud, neque uni quantumlibet exercitata persona uno tempore, duarum rerum officia committenda sunt, quia si totum corpus est oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diversa officia, & robur corporis servat, & pulchritudinem representat, ita varietas personarum per diversa nihilominus officia distributa, & fortitudinem, & venustatem Sanctæ Ecclesiæ Dei manifestat: & sicut indecorum est, ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio, ita nimium noxium, simulque turpissimum, si singula rerum ministeria*

personis totidem non fuerint distributa : quod tercio quoque verbo in suo tractatu monet, ac ingerit Thomasinus, cui hoc ita certum erat, & indubitatum, ut par. 2. lib. 3. cap. 1. adversus acervationem beneficiorum cum ei disputandum esset, hac præfatione usus fuerit. Qua sapius jam supra præstricta est beneficiorum residentia, & de qua prolixior suo infra loco instituetur disputatio, ea iam non leve præjudicium est adversus beneficiorum pluralitatem, accuratè hic nunc disceptandam; palam est enim residere in singulis non posse, cui plura sint beneficia. Cum ergo suis quique residere in Ecclesijs tenerentur Clerici, quibus sua illos affixerat ordinatio, ut supra demonstratum est: ne fieri quidem poterat, plura ut in singulos beneficia conferrentur, cum pluribus in Ecclesijs, vel Civitatibus sedem habere non possent uno eodemque tempore. Quin etiam ob expugnandam spiritalem polygamiam, profert Ecclesiæ instituta, quæ eò spectabant, ut Clerici in Ecclesijs suis sacris mysteriis operarentur; cum ex hoc capite in primis, omnes Sacerdotiorum congregationem, tanquam luem turpissimam, ac foedissimam, venustissimum Ecclesiæ corpus deformantem, proscripserint, quod assiduitatem, sive residentiam impediat, ut videre est, ex eodem Thomasio loco citato: Adde quod beneficium ab ordine non divelleretur, nec nisi collato ordine conferretur beneficium; nec alia esset beneficij collatio, quam ordinatio. Ergo cum ritè unus unum ordinem exercere possit, non plures; ritè unus unum gerebat beneficium, non plura. Tertio reditus beneficiorum merita constabant distributionibus, seu sportulis, ut delibatum alicubi jam est, utque infra parte 3. oportius declarabitur. Quorsum ergo plura quis sibi accumulasset beneficia, cum presentibus tantum, & officium fungentibus hæc sportula dispensarentur? Quarto bona Ecclesiæ temporalia tum omnia in commune possidebantur, uti nunc in Coenobijs, & Congregationibus plenisque, sive monasticis, sive Clericalibus. At ea ratio non possidendi nisi in commune, manifestè declarat, ne fieri quidem potuisse, ut unus plurium portiones, vel distributiones obtineret, aut ut plurium Congregationum parte aliqua donaretur reddituum;

At

At verò concors, & consentiens traditio est Sancto-
 rum virorum, qui que in Sacris doctrinis fuere exercita-
 tissimi, pluralitatem beneficiorum, juri divino ac na-
 turali adversari; eo præsertim nomine, quia sta-
 bilitati sive residentia se opponit: ut perspicuum est ex
 verbis D. Thomæ supra relatis; cui concinit ætate æqua-
 lis, & multa ei consuetudine ac familiaritate devinctus,
 D. Bonaventura, apud Auctorem libri instructionis viro-
 rum Ecclesiasticorum a Ioanne Amelio editi, qui ita
 Ecclesiasticos admonet: *Ipsi debent esse paucis contenti, &*
unicum beneficium cum Dei timore habere, & illud devotè regere
ac deservire, scientes, quod patrimonium Iesu Christi pro pecca-
tis populi est designatum pro stipendio servitutis; sicut scriptum est,
peccata populi mei comedunt: Vdalricus Argentoratensis, sive
de Argentina in summa Theologiæ, qui hac in re asserit,
non excusari beneficiarios dispensatione, utpote juri di-
vino ac naturali contraria: nam quantum ad id quod est de
jure divino, & naturali, nihil valet, nec a damnatione excusati,
sed potius dispensans eadem damnatione involvitur, cum quo di-
spensavit: Illustri tam vitæ Sanctimonia, quam ingenii
acumine, & eruditionis præstantia Thomas de Vio, sive
Cajetanus in Summula, verbo beneficium s. mortale ibi,
nec excusatur peccatum mortale propter dispensationem Papæ,
sine rationabili causa, quoniam dispensatio Papæ non cadit supra
ius divinum naturale; pluralitas autem beneficiorum sine rationa-
bili causa est contra ius divinum, aut naturale: Soto libro 3. de
Iustitia, & jure quæst. 6. artic. 3. qui in versiculo: quia vero
Doctores, de omnibus beneficiis loquitur, etiam simplici-
bus; & inferius, cur nihil momenti habeat dispensatio, id
in causa esse putat residendi obligationem. Residere au-
tem simul nemo potest in Ecclesijs pluribus; ergo sine ur-
gentissima causa, eademque Ecclesiæ necessaria, non potest citra
atrocem culpam super hoc dispensari: Alphonsus Alvarez
Guerrero Regius Consiliarius, & in Regno nostro Ca-
meræ Summarie Præses, in eius libro Coloniae impresso,
eni titulus, Thesaurus Christianæ Relig. cap. 34. de plu-
ralit. benefic. versic. idem esset, & vers. quid igitur tibi suar-
des.

*des. Cujus verba spiritu Dei plena, operæ pretium fue-
rit subjungere: Et quia aliqui dubitant, si quis potest de jure
communi possidere duo beneficia simplicia in diversis locis, de stricta
juris, rigore dico quod non per prædicta: nec est in jure fundamen-
tum validum, quod possit tenere duos titulos uniformes, quia sicut
qui altari servit, de altari vivere debet, ita per locum a conversis,
qui de altari vivit, altari debet servire, ut diximus; & decima
sunt purè spirituales ratione suis, & objecti, quia connexa sunt of-
ficio Ecclesiastico, quoniam Dominus ordinavit, eos, qui Evangelium
enunciant, de Evangelio vivere, & beneficium Ecclesiasticum est jus
recipiendi sustentationem ratione officii & servitii non aliter, &c.
Dato hoc pro constanti, impossibile est residere, & residendo servire
in duobus locis, quia est contra principium naturale, ut patet ad sen-
sum, &c. Ergo impossibile est de jure communi tenere duo beneficia,
& quem intitulari in pluribus titulis Ecclesiasticis: ita Panormita-
nus, &c. & infra licet hoc perniciosissimum Christianæ Republicæ,
Ecclesiæque universalis statui, animarumque salutis, fore censeo, idque
rationi naturali obviare, ac salutis Ecclesiæ, constitutionibusque,
plurimorumque Sanctorum Doctorum opinionibus contradicere.
Quid enim rationi naturali adversum magis, quam quod unus,
& idem homo, varia Ecclesiæ stipendia in varijs, & distantibus
sæpe locis, & quibus varia incumbunt onera, in seipsum suscipiat?
Quæ est enim humana Republica, quæ suos Judices, Rectores, Ta-
belliones, & alios officiales, stipendijs in absentia frui, & vagari
permitat? Sola domus Dei, Ecclesia Sancta, tali inordinatione suo
privatur ministerio, & debitis privatur obsequijs: Eminentissimi
Cardinalis Toletus de instruct. Sacerdotum, &
peccatis mortalibus lib. 5. cap. 80. ibi: Videtur contra ra-
tionem naturalem, nam unum membrum corporis, unum debet
habere officium, unde Gregorius ita statuit, ut singuli singula ha-
berent beneficia, & cap. 81. ubi ait, supplicari sibi, nec be-
ne suæ conscientie consulere, qui prætexunt dispensa-
tiones; quia quando causa non est in bonum Ecclesiæ, non est
bona dispensatio, nec est homo securus coram Deo: Sacri mu-
zicis ornamentum Robertus Bellarminus in Admoni-
tione ad Nepotem, & ad Clemētem Octavum de officia
primarij Summi Pontificis, ubi D. Thomas Duce, be-
acti-*

neficiorum omnium multipliciter, ait non solum esse
 contrariam juri Canonico, sed etiam juri naturali: licet majore
 enormitatem hoc crimen in duplicibus contineat,
 (explosam autem fuisse pluralitatem a D. Thoma, quia
 obstat residentiae, jam vidimus) Navarrus in summa La-
 rina cap. 25. nu. 125. & 129. in Manuali cap. 25. de pecca-
 tis Cleric. quoad beneficia num. 125. usque ad 129. qui
 etiam vestigia premit D. Thomæ: Lessius de justitia,
 & jure lib. 2. cap. 31. de Beneficijs disputat. 27. num. 130. &
 dub. 28. num. 151. ibi: Quia est contra jus divinum naturale,
 ut unus habeat plura beneficia, nisi aliqua justa ratio id excuset,
 atqui Pontifex non potest dispensare in his, quæ sunt juris divini
 naturalis, nisi interveniat justa causa: Paulus Layman lib. 4.
 Theolog. Moralis tr. 2. de Ecclesiasticis benef. cap. 8. de plu-
 rali. assert. 1. ubi ait, id cum naturali jure pugnare: Panor-
 mitanus in cap. dudum 2. de elect. qui ex his rationibus de-
 cidit, qui dispensationibus confidunt, tutos esse, quoad
 Ecclesiam militantem, non tamen quoad Triumphantem, ac
 proinde ait: & sic non videtur dispensatio quoad Deum.

Quibus annexendi Petrus Cantor in verbo abbre-
 viato cap. 31. 32. 33. & 34. Thomas Cantipratanus lib. 1.
 Apum cap. 19. Dionysius Carthusianus in tract. de bene-
 ficior. plural. Guillelmus Peraltus in in summ. de virtut. &
 vitijs, quod opus magnificet S. Carolus Borromeus tract.
 de avarit. cap. xc. Guillelmus Parisiensis tract. de vitijs, &
 pecc. cap. 9. & de collat. benef. cap. 6. Natalis Alex. lib. 2.
 Theod. regul. 27. 28. 29. 30. & Claudius la Place in toto
 ejus cultissimo, ac doctissimo libello de singul. benef.

cujus fragmenta hic adtexere omittimus, quia oportere-
 ret, integras ejus lucubrationes exscribere, cum totus sit
 in probando, non posse reditus ex beneficiis decerpere,
 qui non resideant; non solum ex jure humano ecclesia-
 stico, sed etiam ex ipsa naturæ lege, & divina auctorita-
 te. Iure igitur in Concilio Viennensi, ex insignioribus
 Episcopis in eo assidentibus, quidam declamationem
 adversus pluralitatem beneficiorum, quam in sua annalia
 reculit Raynald. anno 1311. n. 61. ita auspiciatus est: Cum
 tam

tam secundum jura divina, quam humana, singula ecclesiastici juris officia sint singulatim singulis committenda personis; sicut in uno corpore multa membra, &c. Et verba quidem ille faciebat de beneficiis duplicibus. Sed ut ait Thomas in rectissime par. 2. lib. 3. cap. 8. *quæ ab illo tela vibrantur ejusmodi sunt, quæ omnium prorsus beneficiorum pluralitatem configant.*

Alludebat piissimus Antistes, alludebat Thomasinus, ad Gregorii verba antea recitata, quibus scripsit, *Ecclésiæ* venustatem foedari, si unum habens beneficium, in sua Ecclesia non maneat, si quis duobus, aut pluribus augeatur beneficiis; eo quod in duabus Ecclesiis simul reside- re, sacræque curare non possit. Detruncatur insigni fa- cindore, mutilaturque, Christi corpus sive Ecclesia, rese- ctis ab ea, ac abscissis tot membris, quot privatur mini- stris, qui vineam Domini excoluissent, eamque fuissent operati, Sacerdotis ut par erat, admoti. Cum autem Christus Auctor sit, & Institutor sacrorum Ecclesiæ mi- nisteriorum, parensque, & conditor status Ecclesiæ cor- porisque; & hoc quidem, tanquam partibus, laicis con- stet, ac Clericis, qui sunt membra nobiliora, ac præstan- tiora, ut ait Claudius la Place cap. 3. § 3. argum. 3. du- bitandum non est, quin scelus illud, quod nunquam satis quis exagitaverit, perveniat, ut ait idem la Place: *ad juris usque divini, & institutionis Christi violationem: quod repetit loc. cit. fol. 235. dicens: Corpus Ecclesiæ non posse temerè im- mutari, aut rescindi, mutilari, aut diminui, quin violetur simul jus divinum, atque institutio Christi, qui eam fundavit, & planta- vitque per Apostolos, & de latere suo in thalamo Crucis eduxit sibi sponsam: & tale argumentum pertinere ait sæpè, non modo ad beneficia Hierarchica, sed etiam ad cætera alia institutionis humanæ. Hujusmodi deturpationi, ac exe- cutioni indolescebat Guillelmus Parisiensis lib. 1. de col- lat. & pluralit. benefic. cum ita agebat lamentabundus: Respice, inquam, multitudinem hujusmodi hominum, & videbis quanta portione detruncetur per eos corpus Ecclesiæ, & videbis, quod alius detruncat Ecclesiam duobus membris, alius tribus, alius pluribus usque ad incredibilem numerum. Et infra: tam ergo*

ergo manifestum fecimus, quod dixeramus, quia id, quod habet
 Ecclesia substantialius, videlicet corpus suum, ita detruncat ista
 pestis, ac mutilat, id quoque, quod habet acceptius, scilicet hono-
 rificentiam cultus divini, taliter mutilat, ac detruncat, quo patet
 quam perniciosam sit pestis ista Ecclesie Dei; ideo exterminanda est
 totis studijs, ac viribus ab eadem, tanquam ignis devorans ipsum
 corpus Ecclesie, ac membra ipsius, atque ut pestis idololatrie,
 avaritiae, & damnanda ambitionis, vastans, & auferens ex ma-
 gna parte honorificentiam cultus divini. Expressius, quod ita
 discerpantur, ac dilanientur artus Divinae Sponsae, id ex
 absentia beneficiariorum ex defectu residendi, & ex plu-
 ralitate, intantum, in quantum obest residentiae, proveni-
 re; ingemiscens fatetur la Place loc. cit. num. 5. Sed dimi-
 nutum queror, ac mutilatum totidem membris praestantioribus,
 nobilioribusque Sanctissimum Christi Corpus, atque Ecclesiam
 eius dilectissimam Matrem nostram, honore, ac veneratione dignis-
 simam, quos illi diversas Ecclesias particulares, & beneficia ab-
 sentes possident; habuisset enim in unoquoque istorum beneficiariorum
 Ecclesia ministrum unum honorifice, & laudabiliter residentem, stre-
 nuè, & religiose Deo, & populo Dei personali functione sacrae
 operantem, ac incumbentem; his abs te Ecclesia demptis, ad res
 scissis, his ipsis tua opera, & nequitia deficientibus, ac desideratis
 his Deo carente, ac populo eius destituito propter te, ac per te
 inhumanissime Beneficiarie, quid ergo aliud egisti, nisi totidem
 membris honestis, nobilibus, & valde necessarijs, Sanctissimum
 Christi Iesu, Dei, ac Domini nostri Corpus quodvis parricida terrior
 mutilasti, ac discerpisti. Vix fletui, ac lacrymis temperare
 possumus, cum eas mente animoque recolimus, in quas
 idem la Place erumpit voces: ego verò (si quis locus mihi
 conceditur dicendi quid sentiam) cum attentius immanitatem
 istius detrimenti, ac injuria considero, quod Ecclesia Christusque
 patitur, ut hoc argumento expositum est, in membris sibi abscissis,
 ac resectis, Christus utique in dextera Patris hac impietate vehe-
 menter affligi, mihi videtur: & in summa dicti argumenti 3.
 Cumque nihil habeat Ecclesia Dei substantialius, & charius cor-
 pore, Cleroque suo, mirum ni Christo ipsi doleat maxime ista in cor-
 pus suum, Sponsamque sibi dilectissimam, grassatio, & carnifici-

na, meritoque adhuc, imo acerbius in dextera Dei sedens ad istud spectaculum, sensumque doloris gravissimum conqueratur, & dicat, attendite, & videte fress dolor, sicut dolor meus.

Sed age, effugia quædam, quorum umbra se putant posse delitescere, quibus posse a se impune humana jura, ac Divina proteri nimium sibi indulgentes, falso credunt aliquot Beneficiarii, ipsis præcludamus. Quatuor ea sunt, quantum ex Auctoribus licuit colligere. Primum quod ii, qui Romæ resident, censendi sint ubique residere. Secundum, quod Beneficiarii, licet absint ab Ecclesiis, possint absq; illarum detrimento in functionibus necessariis obeundis allorum vicaria opera uti. Tertium, quod jamdiu longa consuetudo necessitati residendi in beneficiis simplicibus præscripserit. Quartum quod huc consuetudini faveat Concilium Tridentinum, ejusque verba magno illi sint fomento.

Nihil hæc habent firmamenti, quod possint segnes, ac ab antiquis moribus decerrantes Beneficiarii, dum nulla iusta suffragante causa, suas Ecclesias despiciunt, in quæ suo ministerio perseverare negligunt, injuriam canonum obumbrare.

Non est quod desultores Clerici, aut Beneficiarii, & suæ militiæ desertores, ad illud toties decantatum recurrant, quod nimirum residentes in Ecclesia Romana, censeantur ubique residere: facilis enim est responsio. Subtilitates hæc sunt juris Canonici Interpretum, de quibus ne quidem inter eos convenit, immò quæ sanioris judicii sunt, eas non approbant: sed nihil profundius hæc subtilitates apud Deum, ut considerat Eminentissimus Cardinalis Cajetanus in 2. 2. qu. 185. art. 5. *Et si in-
stetur, quod residentes in Ecclesia communi, qualls est Romana,
censeantur ubique residere; respondetur, quod si hoc est verum:
fisione positivi juris, quod Juristis relinquo, non tamen est verum:
quoad Deum: cui adhærent, & ejus dictum summis laudi-
bus efferunt, Sotus de justitia, & jure lib. 10. quest. 3. art. 5.
versic. si autem necessitas universalis Ecclesie, & Prosper.
Fagnan. cap. ex parte de Cleric. non resid. num. 85. Nullius
pon-*

ponderis sunt hæc commentitiæ distinctiones in veritate, ac divinorum iudiciorum statera, ex sententia Thomæ par. 4. lib. 2. cap. 33. n. 9. doctrinam illam, residentes Romæ, ubique terrarum residentes censei, pervagatam quidem, forsitan esse inter recentiores Canonum Commentatores, at nullo prorsus eam esse pretio, momento nullo in divini iudicii trutina. Et Natalis Alexander Theol. lib. 2. regula 36. Nec est, quod dicatur residentes in Ecclesia communi, qualis est Romana, censendas esse ubique residere; etsi enim id forte verum sit fictione juris positivi; non tamen verum est quoad Deum.

Et notandum est, Cajetanum loc. cit. vers. cum verò negotium, loqui de his, qui ob utilitatem, univertalis Ecclesiæ, utque ei serviant, suamque operam præstent, Romæ commorantur: & tamen exemplum proponens in Episcopo, hætenus inquit, cum posse hac de causa a residendo excusari; quatenus ei impositum munus, ab alio quam ab Episcopo, expleri nequeat, secus si possit expleri, ut puta si aliquod officium exercendum sit, qualia pleraque sunt in Romana Curia: & demum concludit, qui hæc, & similia prætexunt, ut se a residendo eximant, nullam habere excusationem legitimam, & canonicam, & esse in Ecclesia Dei, velut monstra in natura. Est samentem biceps opus distinctione, an negotium huiusmodi univertalis Ecclesiæ sit necessariò exigens Episcopum, ut in ad Concilium generale, vel ad Synodum Provinciale, qua etiam se habet ad Ecclesiam Episcopalem, ut totum ad partem, constat quod rationabilis est absentia; sed si negotium univertalis Ecclesiæ, non necessariò exigit Episcopum, puta quia persona Episcopi habet officium, quo oportet ipsum univertalis Ecclesiæ servitio perpetuò personaliter Roma deservire v.g. est Secretarius Sedis Apostolicæ, vel Auditor Rote, aut huiusmodi, non excusatur a residentia quoad Deum & ratio diversitatis est, quia partes dupliciter ordinantur ad bonum totius: primum absolute, & sic secundum naturalem statum primum ordinantur ad bonum totius, sicut manus, pedes, sicut res, qua membra hominis absolute quidem ordinantur secundum suos naturales status ad bonum hominis, cuius sunt partes; in casu autem

tem, quod totius bonum periclitatur, partes etiam perdendo. naturales suos actus, ordinantur ad bonum totius: secluso autem casu necessitatis, seu periculi totius, natura totius non requirit defectum in parte aliqua, sed nititur singulas personas salvare in suis naturalibus statibus, sic autem proportionaliter oportet fieri in voto, & partibus Ecclesie politicae, secundum rectam rationem, ita quod qualibet particularis Ecclesia ordinatur ad universalis Ecclesie bonum, & servitium absolute quidem, salva cuiusque Ecclesie perfectione; in casu autem necessitatis ordinatur ad bonum universalis Ecclesie, etiam cum sui detrimento; & quia servitia quaedam, ut ire ad Synodum, sunt manifeste in articulo necessitatis Ecclesie universalis, vel provincialis, servitia autem, quae Roma in huiusmodi officijs exhibentur, nulla necessitate communiter exigunt, ut Episcopi incumbant talibus officijs, sed sunt tales in Ecclesia, velut monstra in natura.

Quod si locum obtinet in his, qui ut se Ecclesie universali utiles praebent, in Urbe moram ducunt; quid dicendum de iis, quos ibi detinet semper inexpleta honorum cupiditas, nullamque aliam degendi occasionem obtrudere possunt, quam ut beneficia beneficiis accumbent, & dignitates dignitatibus. Contra hos se cohibere non potuit Cardinalis Turrecremata, quin exclamaret, utinam etiam de Romana Curia hac in parte observaretur, in qua plures Episcopi conveniunt non devotionis gratia, sed ambitionis spiritu propulsati, ut ulteriora querant, aut beneficia addant beneficijs, aut honores honoribus, utque officia, & latationes querant, qua cura animarum commissarum afferunt plurimum impedimenti. Utinam Summi Pontifices considerarent, quanta negligentia circa animas committitur ex absentia Praelatorum ab Ecclesijs suis.

Quid hac in re ab alijs praestandum esset, exemplo docuit Eminent. Cardinalis Bellarminus, qui cum triennio dumtaxat Ecclesiam Capuanam, cuius erat Antistes, rexisset, prohibitus a Summo Pontifice, ne Roma abscederet, ut narrat epist. 147. licet ejus industria, doctrina, ac erudicio tanto usui futura esset Ecclesie, ob Novatorum errores confutandos, cum in sua Ecclesia residere non pos-

posset, ea se abdicavit; nec ei ventam, aut dispensationem assiduitatis petere, licet ex causa iustissima, in mentem venit: quia verò tolerare non poteram absentiam ab Ecclesia, meâ pastorali curâ commissa, existimari in conscientia eam debere alteri resignare, qui suo mûneri satisfaceret; atque ita divina providentia meum videns imperfectum, me onere liberavit.

Quod, ne amplius in disceptationem vocari possit, efficit Concilium Tridentinum. Siquidem ex antiqua Ecclesiæ politia, Cardinales non poterant creati Episcopi, exceptis sex Romanæ Metropoleos suffraganeis; ea nimirum de causa, quod satis esset difficile, ut in Ecclesiis suis residerent. Unde Michael Roussellius in historia Iurisdictionis Pontificiæ lib. 2. cap. 10. cum ex Auctore vitæ Stephani IV. retulisset anno 768. duas ab illo fuisse editas constitutiones, quarum una iussit, ut omni dominica die a septem Episcopis Cardinalibus hebdomadariis, in altari Beati Petri celebraretur; eum locum mendosum esse suspicatur, & pro Episcopis, vocem Presbyteris sufficiendam; eo quod non poterant Episcopi, derelictis Diocesisibus suis, contra Canonum prohibitionem, Romæ (quod Cardinalium peculiare erat) commorari. Sic vides non solum Presbyteros, & Diaconos Cardinales, sed & Episcopos, quod tamen mirum, si Episcopi Romæ assidue essent derelictis Diocesisibus suis; id enim contra Cæpones: an itaque error istic, ut pro Episcopis, Presbyteris legendum sit? & quomodo Episcopi Cardinales sine titulo placeat enim Divum Hieronymum non fuisse Cardinalem, quia titulo caruerit. Cum autem posterioribus temporibus aliud in usu fuisset positum, eo colore, quod Cardinales essent in obsequio Summi Pontificis pro rebus, quæ Ecclesiæ universæ utilitatem respiciunt, qua de causa videbatur eos esse a residendo excusandos; hanc excusationem Tridentina Synodus sustulit d. sess. 23. c. 1. Etiam si Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia, vel Diocesi residentiam, ubi in iuncto sibi officio defungi teneantur, nec abesse posse nisi ex causis, & modis infra scriptis, & c. ut omittam

tam bullas Summorum Pontificum Urbani VIII. ac Gregorii XIII. quibus declaratum fuit, eos subjectos decretis, ac pœnis aduersus Prælatos non residentes statutis, quarum non oblitus fuit Fagnanus *lib. 3. decretalium par. 1. pag. 60. & seq.*

Confirmat autem conjecturam suam Roussellius eo quod in *cap. 2. de Clericis non resid.* refertur ex gestis Romanorū Pontificum in Synodo Romana, quam habuit Leo IV. consilio Lotharii, & Ludovici Imperatoris in qua cum proposuisset Summus Pontifex: *Anastasius Presbyter Cardinalis voster, quem nos in tit. Beati Marcelli Martyris, atque Pontificis ordinavimus, contra statuta Patrum, propriè Ecclesiam deserens, ecce jam per quinquennii tempus, in alienis Parochiis, velut ovis errans, habitare præsumpsit, ubi Parochia sive Parocchia, ut multis aliis in locis propriè dicitur, quæ hodie vulgo *divinis*, ut ait Cujac. ad titulum decretalium de Clericis non residentibus in principio: fuit omnium, consensione juxta caput tertium Sacri, & œcumenici Concilii Antiocheni, a ministerio amotus: quam Historiam narrant Anastasius Bibliothecarius. anno 853. in Leone IV., & Baronius tom. 10. annalium ad eundem annum 853. & de ea in tertia dissertatione redibit sermo.*

Ut præteream, hoc perfugium, quod nimirum qui Romæ, vel in Romana Curia resident, ubique residere censentur, his, qui eo se posse latitare inani spe ducuntur, eripi ex dicta Constitutione Bonificii 8. cap. fin. de rescriptis in 6. ibi. *sive in Ecclesiarum suarum altera resident, aut in Romana Curia moram traherent, &c.* cum tamen ibi agatur etiam de beneficiis simplicibus citrà curam animarum. Ex quo loco tria colliguntur: primo, his, qui eo prætextu a suis Ecclesiis abesse velent, dispensatione Summi Pontificis opus fuisse; secundo, indulgentias, sive dispensationes ex hac causa conceptas, tanquam eas, quæ maximum Ecclesiis detrimentum afferrent, fuisse abolitas; tertio ex dispensationibus, etiam ex hoc capite obtentis, ea mala nasci, quæ

quæ Bonifacius in eo textu enumerat, & nos ex ipso supra commemoravimus.

Translata Avenionem Pontificum sede, cum pietas, ac vetus, & sancta disciplina, non paulatim, & sensim, sed aperte dilaberetur: strictissime residentie lex omnibus beneficiis incumbens, fucatis quibusdam, & conquisitis causis variè elusa, ut notat Fleury instit. au droit ecclesiast. par. 1. cap. 28. *Le séjour des Papes à Avignon fit encore pis: puisque eux-mêmes, & les Cardinaux montroient l'exemple de ne point résider: aussi en dispensoient ils volontiers, jusque à donner des indults perpétuels de ne point résider, & de recevoir tous les fruits des benefices, en absence, comme en présence.*

Huic disciplinæ laxationi hic quæsitus color. *Le prétexte étoit, que ceux qui servoient l'église universelle auprès de la personne du pape, ou dans les emplois qu'il leur donnoit, étoient pour le moins aussi utiles à l'église, que s'ils eussent servy dans les lieux de leurs benefices.*

Sed quantum hoc abhorreret ab Ecclesiæ institutis, & in quantam perniciem Hierarchici status proruperit, ostendit his verbis idem Fleury: *Mais dans les premiers siècles l'état, & l'église universelle ne laissoient pas d'être aussi bien servis; sans avoir besoin de ces dispenses. En effet on n'a que trop, vu les mauvaises suites de la non résidence, le peuple sans instruction, le Clergé inférieur sans discipline, les vices impunis, le service divin négligé, & abandonné, les églises sans ornemens, & souvent sans réparations, les pauvres sans secours.*

Nec justa est excusatio Beneficiariorum, qui vicaria aliorum opera in obeundo munere suo utantur, cum ipsi eo fungi debeant, ac indignum sit, ut ait Innocentius Secundus in Synodo Romana, *can. 10. caus. 21. quest. 2. c. ult. nosque alibi notavimus, conductitijs presbyteris Ecclesiam committi.*

Exemplo Christi hunc Vicariorum usum expungit Claudius la Place de singularitate beneficiariorum cap. 5. antid. S. 10. excusat. 3. ab Ecclesia, *quam, ait, non per Vicarium Christus, aut Angelum, sed per se ipse redemit,*
pro-

proprio sanguine sanctificavit; ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostrae super eum, & livore eius sanati sumus. οὐ πρῶτος; οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτὸς ἰσῶσον αὐτοῖς, διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς, καὶ πρὸς αὐτῶν. non legatus, neque Angelus: sed ipse salvavit eos, eo quod diligeret eos, & parceret eis.

Perniciosissimum usum indignantur Patres, inter quos D. Bernardus aiebat, qui per Vicarium inservit, per Vicarium remunerabitur: indignatur Damasus Papa ep. 4. quae ejus nomine circumfertur tom. 1. Concil. pag. 164. Curam vobis adeo (illius verba sunt) demandatam negligitis; qui talia sumunt videntur mihi meretricibus esse similes, quae statim ut pariunt, infantes alijs nutricibus tradunt educandos, ut suam citius libidinem explere valeant; sic & illi infantes suos, id est populos sibi commissos, alijs educandos tradunt, ut pro suo libito Curijs secularibus inbient, & ad Principes, & ad eorum favores confugiant, & quod unicuique visum fuerit liberius peragant; pro talibus enim anima negliguntur, oves pereunt, morbi crescunt, haereses, & schismata prodeunt, Ecclesiae destruantur, Sacerdotes vitiantur, & reliqua mala proveniunt: non enim ita Dominus docuit, nec Apostoli instituerunt, sed ipsi qui curam suscipiunt, ipsi peragant, nam Dominus ovem perditam diligenter quaesivit, ipse invenit, ipse proprijs humeris reportavit. Si Dominus pro ovibus tantam curam habuit, quid nos miseri dicturi sumus, qui etiam pro populo nobis commisso curam impendere negligimus, & alijs educandum tradimus?

Ex hoc fonte innumera scaterere mala, ex hujusmodi Vicariorum institutione consequi perversionem totius ordinis Ecclesiastici, nemo cordatus, ac sobrius negaverit: Va autem illis, exclamat D. Bonaventura loco superius citato, qui habent plura beneficia per Vicarios distributa: ipsi tollunt lanam, sed de ovibus non curant. Similia habet Lugdunensis Archiepiscopus Guillelmus Peraltus tom. 2. de Avarit. cap. 11. §. 2. sub initium: ridiculum est matrimonium contrahere spe ponendi Vicarium, & qui haec facit videtur incidisse in illam maledictionem Deuteron. 18. Uxorem habebis, & alius dormiet cum ea. Quarimus de Vicario illo utrum sit pastor,

pastor, vel mercenarius. Si mercenarius est, latro est, sicut prima ostensum fuit. Cum ergo dicit aliquis: bene possum habere hoc beneficium, quia ponam ibi Vicarium, penè idem est, ac si dicat: possum illud habere, quia ponam ibi latronem, qui furetur, & mactet, & perdat. Ioannis 10. Nec dissentit Lessius lib. 2. de Benef. cap. 34. dubio 29. num. 154. Respondeo non sufficere (ut faciant per alios) nisi causa majoris momenti cogat eos ad tempus abesse; nam contra rectam rationem est, ut in officium cum emolumentis habeas, & alius præstet onus, nisi major aliqua ratio cogat te abesse. Confirmatur, quia quicumque accipit aliquod officium, obligat suam personam ad proprias illius officij fundiones, taciteque promittit, se illas subituram, quantum res feret, & nisi putaretur id facturum, non ei daret. Et Alphonsus Guerro loc. cit. Quid prodest populo Christiano doctrina tua, si oves Christi tibi commissas, imperito mercenario cum tenui salario pascebas committis? quantum hæc consuetudo obstat Canonicis institutis in isto capitulo aperte monstratur. Nec aliter Papiensis Cardinalis Iacobus epist. 547. & 548. ad Cardinalem Mantuanum: Adde publicum odium merito in nos ex tanta infamia comparatum, lamentari Ecclesias vides, quod his cumulis egenorum panem eripimus, dolere populos, quod veneranda pastorum loca plena nunc mercenarijs vident.

Ex rationibus, quibus id comprobatum habemus, duæ sunt efficacissimæ: altera, quia in his, in quibus ratio propriæ cuiusque industriæ habita fuit, non potest quis per alium facere, quod per seipsum tenetur, ut post Henricum Canisum argumentatur la Place loco citato: altera, quia cum æterna naturæ lex, & Concilia, & Summi Pontifices, nervis omnibus contendant, ut dignior semper ad beneficia promoveatur; otiosa esset, ac inutilis hæc regula, si posset in locum beneficiarii Vicarius subrogari, ut considerat Fagnanus cap. ex parte de Clericis non resid. num. 53.

Plura de hac re Ioannes Echius homil. 2. de S. Stephano, & Claudius Espencæus digress. lib. 3. cap. 21. lit. B. qui ait, Coadjutorum in sacro commilitio præ senio vel valetudine, vel hostium incursum, vel Diocesis amplitudine,

dine, aut alia canonica ratione cooptandorum ritum, nō excusare hanc, quam persequimur monstrositatem, ibi: *nihilò excusat magis hodiernam in conductitijs mercenarijs, & Vicarijs abusum, nam ne Vicariorum quidem nomen vix in novo jure Canonico, nedum nulla penè in veteribus Concilijs mentio. Et cap. 22. refert, laudandum Iodochi percelebris sacri Oratoris dictum: Memini Dominum Iodochum, magni tum nominis Concionatorem, juvenis audire, vicariam quidem salutem, personalem verò perniciem futuro illis seculo polliceri palam solitum. Adibunt, ajebat concionabundus, hujusmodi per Vicarios paradisum, in persona inferos; Et lit. D. aliud suggerit Peralti apophthegma: nam ubi antea Peraltus non minus verè, quam faceret dixit: valdè ridiculus fuerit, qui uxorem ducat frigidus, aut maleficio viciatus, ejus vicaria modo opera facienda fiducia; advertens etiam suis temporibus ex hujusmodi flagitio, non meliores extitisse fructus, quam eos, quos Damasus enumeravit, nec minus horrendam tum morum in populo, Cleroq; vastitatem, tum gliscentium heresum contagionem.*

Sed opus non est Auctorum loca, ac testimonia, confectari in re clarissima, & quæ definita est Concilio Lateranensi III. can. 13. quo pronunciatum fuit, beneficia non esse concedenda, nisi Clericis idoneis, qui in loco resideant re, & exitu per seiplos, non per Vicarios, ibi: *Cum igitur Ecclesia, vel ecclesiasticum ministerium committi debuerit: talis ad hoc persona quaratur, quæ residere in loco, & curam ejus per seipsum valeat exercere; quod si aliter fuerit à sum, & qui receperit, quod contra Sanctos Canones accepit, amittat; & qui dederit, largiendi potestate privetur.* Quæ verba habentur cap. 3. de Cleric. non residen. Idque ex eodem Concilio Lateranensi refertur in rescripto Alexandri III. ad Archiepiscopum Eboracensem in appendice ad dictum Concilium par. xv. cap. 1. *Relatum est nobis ex parte tua, quod cum in Laterano Concilio sit statutum, ut persona tali Ecclesia, vel ecclesiasticum beneficium conferatur, quæ resideat in locum, & curam ejus per se valeat exercere; unde translatum fuit in cap. 4. d. 1. de Cleric. non resid. quorum canonum verba cō tendere, ut vicariam alterius cujus-*

cun.

tanque operam excludant, nos commonefacit Cujacius ad titulum de Cleric. non resid. quod præterea ex Concilio Lateranensi definitur in cap. 3. convenienter ijs, quæ præcedunt his verbis, ut ministerium beneficiumve ecclesiasticum ei committatur, qui in loco residere possit (mallem permanere, & perseverare in ministerio suo, nam residere est desidis, & ignavi hominis) quique possit, & per seipsum ejus loci curam agere, nec indigeat vicaria alterius opera; idem inquam repetit Alexander III. in cap. 4. ut addat ea verba, qui possit residere per seipsum, ea verba esse accipienda cum effectu, ut Auctores juris civilis monent, sapienter verba edictorum, vel verba legum esse accipienda cum effectu, l. 1. §. ult. quod quisq. jur. in alium statuer. l. ult. §. penult. ne quis eum qui in jus vocatus: verba itaque Concilij superioris, Synodi superioris, esse accipienda cum effectu, nempe ut talis constituatur in Ecclesia minister, non qui possit residere simpliciter si velit, sed & qui resideat.

Atque utinam Beneficiarii (de his qui sunt nequam loquimur, pios semper excipimus) non residentes, omninoque aliud agentes, quam quod est officii, sacrique sui ministerii, idoneum subrogarent, qui ipsorum suppleret vices, & nostro hoc infelicissimo seculo non eveniret, quod luctu dignum, ac probrosissimum ingemit Claudius la Place dict. cap. 5. §. 10. excusat. 3. illic enim obviis, ut plurimum quisque vagus, & ignotus Presbyter adhibetur curandis quibus Christi, qui suam operam vilis locaverit; vel potius, quod tantum angebat virum clarissimum, his verbis dolorem suum testantem: Nemo etenim est, qui nesciat, eos beneficia, redditusque ecclesiasticos locare, & majus premium offerentibus addicere consuevisse, non aliter, ac quosvis patres familias prædia sua, nihil pensi habentes, quam idoneus ad functionem sacram, spiritalemque hic redemptor sit, in quem omne onus, quosquot subire eos oportebat rejiciunt; atque ita hæc patrantur, ut quamvis publicè nota sint hoc seculo, ficta, tamen magis, quam facta olim posteritas existimatura sit.

Nequidquam etiam obganniunt Adversarii, ac telum illud imbelles, & sine ictu toties retusum, iteratò ingerunt. Consuetudo jus est, a longo jam usu beneficia,

rii, quos simplices vocant, Ecclesiis suis repudium miserunt; jure igitur faciunt. Profecto ego præcipientibus optimis, cordatisque Viris ita acceptis: ejusdem potestatis esse figere leges, atque resigere, minimè esse permittendum libidini populorum, quibus parendi necessitas incumbit, in jus Imperii contra officium invadere, ut qui aperto consilio in leges nihil possunt, tacita consensione eas ferre, novare, antiquare, omnia denique possint, dum velint. Et in civilibus quidem negotiis, legem consuetudine non vinci, notius est, quam ut hic admonere oporteat: id enim affirmatissimè Constantinus scripsit *l. 2. c. quæ sit longa consuet.* Desuetudine verò leges exolescere non diffiteor, ut scitè cum Connano distinguit Gifanius, sequuti Stephanum Græcum interpretem, quem laudat Balsamo in Photii Nomoc. tit. 1. cap. 3. *δύνατον μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἀσωτηρίας μὴ κερῆσαι νομίμω, ὃ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν κερῆσαι.*

Sed utcumque hoc statuam rei civilis periti, patibilis enim jactura est, ubi qui primi legem rumpunt, improbè facere, posteriores inculpatè, qui tardius sequuntur, rectè etiam ageresimo optimo publico, vel antiquum jus pessumdedisse, vel novum simulacrum, sub moris nomine crexisse videntur, ut appositè dixerit Publius Syrus

Vicium prius fuit observatio, nunc mos est.

In rebus tamen, quæ ad Religionem faciunt, si quid Ecclesia sciens, prudens statuerit, nulla desuetudine, nulla temporis longævitate, nullo nomine, nullo colore unquam fiet, ut id abolitum jure dicatur, neque rimam ullam reperire est, modò nobis ipsis suppalpari nolumus, qua sanctissimorum Canonum observatio diffluere possit. Peccant sanè primi eorum violatores. Quis inficiabitur? posteriores, non tantum nullam queunt obtendere excusationem, quin deterius peccant, ex sententia Alexandri III. in Conc. Turonensi: *Quia diuturnitas temporis, non diminuit peccata, sed auget, cap. 8. de Simonia.* Frustra autem dixeris ibi agi de Simonia, quæ Divinis

ad,

adversatur decretis, quæ nulla vel præscriptione, vel consuetudine labefactari possunt. Frustra inquam: agitur enim de Prioratibus, & Capellaniis, quarum rerum mercimonium, ex complurium Theologorum suffragio, non Divina, sed humana lege prohibetur, quæ de re Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. cap. 24.

Item Clemens IV. apud Alteserram de Ducibus, & Comitibus cap. 4. Si consuetudinem allegas, te, inquit, & prædecessores tuos accusas potius, quam excusas, cum perversæ consuetudines, dici debeant corruptelæ. Veritati (inquit Tertullianus libro de virginibus velandis cap. 1.) nemo præscribere potest, non spatium temporum, non patrocinia personarum, non privilegium Regionum; ex his enim serè consuetudo initium ab aliqua ignorantia, vel simplicitate sortita, in usum per successionem corroboratur, & ita adversus veritatem vindicatur. Sed Dominus noster Christus veritatem se, non consuetudinem cognominavit, si semper Christus, & prior omnibus, æquæ veritas sempiterna, & antiqua res: viderint ergò, quibus novum est, quod sibi vetus est. Hæreses non tam novitas, quam veritas revincit. Quodcumque adversus veritatem sapit, hoc erit hæresis, etiam vetus consuetudo. Quod si ait Tertullianus de consuetudine, quæ ex ignoratione rerum, vel ex simplicitate initium accepit, quid dicemus de nostra depravatissima corruptelâ? Non enim (inquit Claudius Place d. tract. cap. 5. antidot. §. 2. argum. 2.) ab ignorantia solum, aut simplicitate aliqua initium sortita est, sed ab injustitia, & improbitate nequissima, ab avaritia, & cupiditate turpissima, a detrimento maximo Ecclesie, a manifestissima fraude canonum, jurisque, tam naturalis, quam Divini, cui nulla consuetudo præscribere potest. Idem Tertullianus d. lib. cap. 3. exurge igitur veritas, exurge, & quasi de patientia erumpe; nullam volo consuetudinem defendas.

Eâdem sententiâ discipulus ejus Sanctissimus Cyprianus epist. 74. ad Pompejum post medium: Consuetudo, ait, impedire non debet. quominus veritas prævaleat, & vincat; nam consuetudo sine veritate, vetustas erroris est: propter quod relicto errore sequamur veritatem, scientes, quia & apud

Esdram

Esdram veritas dicit, sicut scriptum est, veritas manet, & invalescit in aeternum, & veritas, & obtinet in secula seculorum: benedictus Deus veritatis. Et epist. 73. ad Iubajanum ad medium: Frustra quidam, qui ratione vincantur, consuetudinem nobis opponunt, quasi consuetudo major sit veritate, aut non id sit in spiritualibus sequendum, quod in melius fuerit a Sancto Spiritu revelatum, ubi Papellius num. 50. qui etiam videndus d. epist. 74. num. 33.

Addendæ & aliæ Patrum sententiæ, quarum pondere deterrimus ille usus, quo malitiam suam velari posse confidunt, sui loci desertores Beneficarii, penitus obruatur. hoc planè verum est, ait Divus Augustinus lib. 4. de baptismo cap. 5. *quia ratio, & veritas consuetudini præponenda est; sed cum consuetudini veritas suffragatur, nihil oportet firmiter retineri: qui sibi constat lib. 3. veritate manifestata, cedat consuetudo veritati: planè respondeo, quis dubitat veritati manifestatæ debere consuetudinem cedere? Et contra Donatistas cap. 6. nemo consuetudinem rationi, & veritati præponat; quia consuetudinem ratio, & veritas semper excludit.*

Testimonio in hanc rem Cypriani utitur Gregorius sive Magnus, sive Septimus, can. si consuetudinem distin. 8. *Si consuetudinem fortassis opponas, advertendum, quod Dominus dicit: Ego sum veritas, & vita. Non dixit: Ego sum consuetudo, sed veritas, & rectè, ut Beati Cypriani utamur sententiæ, qualibet consuetudo quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omnino est postponenda, & usus, qui veritati est contrarius, abolendus est.*

Quænam igitur consuetudo honestare unquam poterit Clericorum non residentium desidiæ, ac proterviam? Non hæc consuetudo appellanda est, sed potius totius Ecclesiasticæ Hierarchiæ perversio, disciplinæ labe, ac perniciës. Pro nihilo ducta Concilia, ludibrio habitos Canones, quænam temporis longinquitas excusare poterit? *Si quis, inquit Willelmus Parisiensis Episcopus, de collat. beneficior. cap. 6. objecerit nobis ex Ecclesijs, in quibus non compellitur fieri residentia, dicimus, quia non est libertas ex fundatione, aut constitutione, sed magis ex longa consue-*

*ſuetudine, & Clericorum malitia uſurpata: cui ſubſcripſit
 Thomas par. 2. lib. 3. cap. 9. num. 11. inaniter prætere-
 bant aliqui, his beneficijs ſuis nullam indiſtam fuiſſe reſidentia le-
 gem; at reſellebat eos Guillelmus, eam non reſidendi licentiam, ,
 non aliqua lege niti, ſed conſuetudine, & quidem vitioſa, cujus
 etiam pauca eſſent exempla. Nec aliter ſentit, quod obiter
 dictum velim, hac in re idem Guillelmus de diſpenſa-
 tionibus: quod ſi objecerit nobis de diſpenſationibus Apoſtolicis,
 reſpondemus, quod illæ ſupra nos ſunt, & quod diligentius conſi-
 deratæ irritæ ſunt; & de omni diſpenſatione facta idem ſentimus;
 nec interpretari præſumimus; è contrario tamen indubitanter
 ſciendum eſt, quod Romanus Pontifex, quantumcunque largam
 diſpenſationis gratiam videatur facere in beneficijs, cum aliquibus
 perſonis, tamen non diſpenſat cum avaritia, cupiditate, vel am-
 bitione earum; non enim inſendit paſcere, vel nutrire peſtes vitio-
 rum de bonis temporalibus eccleſiaſticis, quæ plenè novit ad ſu-
 ſtentationem ſervorum Dei, in ejus ſervitio certificata eſſe Domi-
 no, & oblata. Idem cenſuit de præfata conſuetudine Bel-
 larminus in admonitione ad Clementem Octavum; uſum,
 autem illum a multis introduktum, eadem Tridentina Synodus
 abrogavit, ut omittam, quod ea, quæ mala ſunt, nec certa, & ju-
 ſta circumſtantia adſit, nulla conſuetudine bona fieri poſſunt; Na-
 varrus in manuali cap. 25. de peccat. Cleric. quoad bene-
 ficia num. 121. peccat mortaliter, qui in ſuo beneficio non reſides,
 nulla ipſum ab ea cauſa excuſante, quia omne beneficium, quam-
 libet tæne, jure communi requirit reſidentiam; conſuetudo abſen-
 tandi ſe ſine cauſa nihil valet, juxta Innocentium, & omnes, ne-
 que cum ea fraudanda Eccleſia obſequio ſibi debito; Longinus
 in hiſtoria Polonica lib. 3. anno 1054. noli ſequi conſuetudi-
 nem periculoſam, noli te per Papa diſpenſationem excuſare, &c.
 de numero miniſtrorum Eccleſia propemodum medietas eſt reſe-
 gata.*

Et quidem non immeritò hæc opinio, ut Beneficia-
 rii ſimplices non poſſint prævæ conſuetudinis ſcuto ſe
 obtegere, pervicit, obtinuitque apud gravioreſ, nobilio-
 reſque interpreteſ Juris Pontificii, tum ex unanimi vete-
 rum Patrum ſententia, tum etiam quia, ut ait Florenſis ad
 tit. 4.

tit. 4. lib. 1: **Decretal. de Consuetud.** *Consuetudines, quæ vel contra jus Canonicum etiam positivum introducuntur, vel quæ vergunt in gravamen Ecclesiæ, aut ejus libertatem immittunt, rejiciendæ sunt cap. 1. 3. 4. & ultim. dict. tit. Itemque quibus nervus, & vigor Ecclesiastica disciplina disrumpitur* Comprobatur in cap. 2. de Consuetud. Daciz consuetudo, qua si quis donare vellet prædium Ecclesiæ, glebam de eo sumptam, offerebat Episcopo, aut in altari reponebat, testibus præsentibus, quæ donandi forma vulgo *Scotatio* dicebatur. Nempè hic usus nulli obviam ibat Canonis; ideoque cum, deficiente lege inductum, custodire oportebat. Sed non ea vis consuetudinis, ut possit Canones infringere: ideo in cap. 3. de Consuetud. reprobatur consuetudo Pictaviensis, sive Pataviensis, ut ex *Registro epistol. Innocent. edito Colon. fol. 275.* quæ etiam de causis Ecclesiasticis, ii, qui adstant, ut ut literarum rudes cognoscebant, ac judicabant, quod olim ad *Ligerim* observatum fuisse testatur auctor *Queruli, sive Aululariz Plautinæ: ibi, inquit, sententia capitales de robore proferuntur, & scribuntur in officibus: illic rustici perorant, & privati judicant. Nos igitur, ait Innocentius dict. cap. attendentes quod consuetudo, quæ Canonicis obviam instituitur, nullius debeat esse momenti: in cap. 4. damnatur consuetudo Ecclesiæ Constantinopolitanæ, ex qua a simplicibus Presbyteris Sacramentum Confirmationis conferebatur, contra vetus Ecclesiæ institutum, & decreta Summorum Pontificum ibi: *Ad excusandas excusationes in peccatis, & sui erroris fomentum, solam consuetudinem prætendentes, cum diuturnitas temporis peccata non minuat, sed augeat, quæ tanto graviora existunt, quanto infelicem animam diutius detinent alligatam. Cui similis consuetudo fuit abolita in Concilio Senonensi celebrato anno 1527. can. 38. Quoniam Abbates nonnunquam attendant munus confirmationis conferre, idque vindicant ex consuetudine præscripta ad se pertinere; nos attendentes, &c. consuetudinem hujusmodi, quæ potius corruptela dicenda est, reprobamus. Præterea cap. 5. consuetudo rejicitur, qua Ecclesiæ quædam in urbe Cenomaniensi**

nenti se exemptam prætendens tempore generalis inter-
 dicti, sacrum iustitium non servaverat, & non modo a di-
 vinis nõ desliterat, sed ea celebraverat, pulsatis campanis,
 & apertis januis, quod ne quidem exemptis licet. Inno-
 centius III. *lib. 10. Reg. ep. 12.* Juretus ad Ivonis Carnoten-
 sis epistolam: Nos igitur, verba textus sunt, *auditis hinc inde*
propositis, & cognito quod ex tali consuetudine, si qua foret,
disfrumperetur nervus Ecclesiasticæ disciplinæ: ipsam de consilio
fratrum nostrorum penitus duximus irritandam, cum non consue-
tudo, sed corruptela potius sit censenda. Ex cap. 7. nullius ro-
 boris est consuetudo, qua Prælati proprio Marte, ac su-
 periore inconsulto dignitatem deponit, & ad aliam tran-
 silit, ibi: *Cum igitur hæc non tam consuetudo, quam corruptela*
merito sit censenda, qua profectò sacris est Canonibus inimica; ip-
sam mandamus de cætera non servari. Et cap. penult. Rupel-
 læ consuetudines juri repugnantes abrogantur: *Non*
itaque salutis, & utilitati vestræ providè consulere cupientes, te-
nore præsentium declaramus, non teneri ad hujusmodi consuetu-
dines, tanquam juri contrarias observandas: de quo textu Ci-
ronius, Sagahun. cap. final. de Consuetud. num. 24. Et gene-
ratim cap. 1. omnes consuetudines in detrimentum Ec-
clesiæ, ejusque libertatis: quemadmodum generatim, a iu-
Justinianus nov. 134. cap. 1. τὰ γὰρ κατὰ τὴν ἐπινοήσαντα εἰδὲ μὴ ἀπο-
συνδύει βεβαρῆσαι βυδομὴν, qua improbè excogitata sunt, ea nec
longa consuetudine confirmari volumus.

Et ne a Beneficiis abcedamus, cap. 1. de Con-
 suetud. in 6. excinditur vetus consuetudo Ecclesiæ cujus-
 dam, qua Canonici duos personatus, dignitates, præpo-
 situras, duas administrationes, aut duo beneficia perpe-
 tua simul cum præbenda, licitè obtinere absque dispen-
 satione Sedis Apostolicæ poterant: cum, ut ibi dicitur,
Sacris sit inimica Canonibus, & de ambitionis radice processerit.
 Cap. ex sequentibus de Institut. probatur factum Episco-
 pi, qui mucronem Ecclesiasticæ censuræ distrinxerat,
 ut consuetudinem extirparet, ex qua Clerici beneficia
 absque consensu Episcopi Diocesis recipiebant: non
 cogitantes, ut in textu dicitur, *quomodo id a Sanctorum PP.*

K

est

est institutione alienata, & Ecclesiastica contrariam transesti, &
 Ex quibus postremis verbis, vides etiam Ecclesiasticam
 honestatem pro jure esse: de qua re in 2. dissert. & in
 Clementina, ne in agro, finali de statu Monach. cautum
 est, ut Monachi in Prioratibus residere teneantur, non
 obstante quacumque consuetudine. Quotiescumque au-
 tem consuetudo improbat, nulla temporis diuturnita-
 te induci potest, *authent. Navigia*, & ibi omnes, C. de
 furt. Et sicut statutum, a quo licet arguere ad consuetu-
 dinem, per quod inducitur diminutio divini cultus, nul-
 las vires habet, *cap. penult. de Confirmit.* ita nec valida est
 consuetudo.

Ex quibus rationibus Cujacius in utroque jure tra-
 ctando ambidexter, probat, non valere consuetudinem,
 si qua in Ecclesia aliqua invaluerit, ut unus plures
 præbendas habere possit, *quia*, inquit, *pugnans hæc consue-
 tudo omnino cum Concilio Oecumenico*, & est aperta textus
 definitio in *cap. literas de concessio. præb.* ubi contra præ-
 bendarium pronunciatum est; qui tamen allegabat ge-
 neralem consuetudinem.

Pari sensu quod dicitur in *cap. ultimo de Consue-
 tudine*, debere hæc esse rationabilem, ita exponit Inno-
 centius: *rationabilem dici, quæ non obviat Canonis in-
 fringenti*. Et consuetudinam, quæ est contra præceptum
 Ecclesiæ, non mereri consuetudinem dici, sed corrupte-
 lam, scribit Gabriel in 4. dist. 16. qu. 3. art. 3. dubio 6.

Planè si recti, ac justi sunt Canones, si bona, & sa-
 lubris eorum observatio; prava, & exitialis eorum vio-
 latio sit oportet. Alioqui cur putemus Ecclesiam tam
 sedulo Canonum lectionem imperasse? aut cur ne illi
 ignorentur tantopere fuisse sollicitam, si non ab ignora-
 tione tantùm, sed ab diserta abolitione nihil esset timen-
 dum? Illud autem palam est in Concilio Aurelianensi 4.
*cap. 6. Parochiani, Clerici a Pontificibus suis necessaria sibi sta-
 tuta Canonum legenda percipiant, ne ipsi, vel populi, quæ pro sa-
 lute eorum decreta sunt, excusent postmodum ignorasse. Eadem
 iaculetur Synodus Matisconensis 1. can. 9. & Cœlestin. 1.*

nulli

nulli Sacerdotum liceat Canones ignorare. can. 4. dist. 38.

Cum dixisset Gregor. Nonus cap. ult. de consuet. juri naturali nullo modo consuetudine derogari posse, subdit: licet etiam longeva consuetudinis non sit vilis auctoritas, non tamen est usque adeo valitura, ut vel juri positivo debeat præjudicium generare, nisi fuerit rationalis, & legitimè sit præscripta: cui textui convenienter Auctores passim asserunt: vim esse aliquam consuetudinis contra legem, si summa ratione nitatur, & frequenti usu firmata fuerit; nunquam autem præferri rationi, aut legi, si contra rationem sit inducta. Janus a Costa in Summar. ad tit. de consuetud. Florens ad eundem titulum. Quod & nihil dubii habet apud Theologos. Divus Thom. 1. 2. quæst. 97. art. 5. Si maneat ratio eadem, propter quam lex primo utilis erat, non consuetudo legem, sed lex consuetudinem vincit. Natalis Alex. Theolog. moral. lib. 3. artic. reg. 22. & alii passim. Quæ nam sit consuetudo rationalis jam diximus: rationalis est communis consuetudo, quæ a jure probatur, ait Ioannes in Summ. Confessio. lib. 2. tit. 6. irrationabilis autem (inquit Gerson. contra propriet. reg. August. 3. part.) vel iniqua non præscribit: Innocentius dicit, quod rationalis illa dicitur; quæ non obviat Canonis institutis, aut quam jus sustinet; irrationabilis autem, quæ contra Canonum instituta, & a jure improbat. Sed deus, posse aliquatenus deferri consuetudini, etiam in rebus, quibus Canon resistit, quod nimis absonum est, non id locum sibi poterit vindicare, si Canonis ratio, ac utilitas perduret; si consuetudo Canone justior, & utilior non sit: quæ deo paucis complectitur Natalis loc. cit. Abusus igitur adversus Canones invalens, improbe, & ab improbis tantum jus putatur; a probis autem corruptela, prævaricationis, præsumptionis loco habetur: præsertim si legis utilitas, ac ratio maneat; tunc enim secundum S. Thom. 1. 2. q. 97. art. 5. consuetudini semper præponenda est. An ulla ratio suadere poterit, ut qui non militat, stipendiis fruatur, ut Ecclesiarum proventibus ditescant, patrimonio pauperum saginentur, qui nunquam eas invadere, operaque sua fructum aliquem afferre, cogitarunt?

Quid plura! In ipsum jus divinum, ac naturale vim facit ea, in qua tantoperè Beneficarii sibi placent, consuetudo. Nil autem magis pervagatum, quam iis juribus nulla consuetudine posse prescribi, nulla temporis vetustate ea posse lædi. Divus Thom. quodlib. 9. art. 75. Natalis Alex. loc. cit. Navarr. in Manual cap. 25. de peccat. Cleric. quoad Benefic. num. 125. & 128. aliique Doctores a nobis supra cumulati. Commune est Doctorum placitum, nulla consuetudine posse elui, ac elevari eam deformitatem, quam continet possessio plurium Beneficiorum; quod ex eo proficiscitur, ut jam ostendimus; quia unus duabus in Ecclesiis ministerii provincia sibi demandata, fungi nequit, ut patet ex divo Thom. loc. cit. Natali ibidem, Navar. d. loc. Claud. la Place, & aliis supra adductis, Thomasin. par. 2. lib. 3. cap. 9. n. 14. moventur Auctores prædicti, quod ea consuetudo adverfetur juri divino, ac naturali, licet Cujacio, ut diximus, satis sit quod repagnet Concilio Oecumênico.

Postquam probavit Franciscus Genettus, eis, qui ex suo patrimonio habent quo se tueri possunt, non licere, redditum Beneficiorum quicquam in prophanos usus infumere, tract. 1. de Benef. cap. 11. q. 14. quærit, nome consuetudo generalis in Ecclesia, conferendi beneficia Clericis tam divitibus, quam pauperibus sine ullo discrimine, excusare videtur eos, qui ex redditibus Beneficiorum viventes, patrimoniales redditus cumulant, ut ditiores fiant?

Sed statim respondet, a Beneficariis frustra consuetudinis opem implorari: cum usus bonorum Ecclesiæ per modum elemosinæ, & sustentationis, de iure divino esse videatur, nulla ei potest consuetudo derogare; nec Clerici, sub prætextu talis consuetudinis, ea bona ad alios usus convertere possunt, Quod quidem ex S. Thoma probari potest, qui loquens de iis quæ propter administrationem Sacramentorum offeruntur (quorum certè, juxta omnes Doctores, Clerici magis Domini sunt, quam Beneficiati reddituum Beneficiorum) sic loquitur, &c.

Idem tradit gravissimus Auctor quæst. 18. de consuetudine ubique ferè vigente, ut possint Beneficarii

de

de bonis ex beneficiorum redditibus comparatis, testari, licet a superioribus Ecclesiasticis non modo sit tolerata, sed sæpè in usum deducta: Consuetudo in varijs Orbis Christiani partibus vigens, juxta quam Beneficiati de omnibus bonis suis, sine exceptione ulla, testantur: non ne Canonum sanctiones abrogasse, aut eis derogasse videtur? R. Cum hi Canones non solum jus aliquod positivum, & humanum, verum etiam naturale, & divinum contineant: licet dici possit, hanc consuetudinem a superioribus Ecclesiasticis toleratam, dum eam vident, sequuntur, & ipsimet in praxim deducunt, derogare posse juri positivo in hac materia, ut explicatum fuit supra tom. 1. tract. 1. cap. ult. nihilominus certum est, illam consuetudinem non posse derogare legi naturali, aut divina in sacris Canonibus contenta. Unde licet eadem consuetudo permittat Beneficiatis in pluribus Regionibus, ut disponant tum moriendo, tum vivendo, de bonis ex redditibus Beneficiorum comparatis, dici tamen verè non potest juxta talem consuetudinem, posse Beneficiatos eadem bona ad usus profanos destinare, & propinquis Patrimonium pauperum dare. Et infra: nihilominus hæc consuetudo, & abusus, ac corruptela meritiò dici posset, si permitteret Beneficiatis, ut moriendo bona darent per Ecclesiam acquisita, alijs quam ipsi Ecclesie, aut pauperibus: ac proinde nunquam derogare posset legi naturali, aut divina, aut contra eam præscribere, qua cavetur, ne Beneficiati ea dissipent bona, quæ non ad eos, sed ad Deum propriè pertinent, nec de illis ad usus profanos disponant.

Eadem rationes, immò solidiores, conficiunt, nihil tribuendum consuetudini, sive potius turpissimæ corruptelæ, qua desidiosi Beneficarii credunt, sibi blandientes, potuisse omnem suarum Ecclesiarum curam abdicere, ut centies urget d. suo tract. Claud. la Place: præsertim cap. 5. antidot. 6. 2. refut. arg. 2. ubi ait, non posse Beneficiarios ostendere cur generali consuetudine jus naturale, divinum, atque Ecclesiasticum violari, justè & securè debuerit, potueritve. Denique cur præstet ita fieri: quam singulis Ecclesie ministerijs sacris, ac Beneficijs, totidem ministros, more majorum, & lege Ecclesiastica, naturali, divinaque addicè quam ibi ritè ministrando singulos sua stipendia mereri, sanctæ
que

que institutioni sui beneficii, & conditionibus ad illud perfruen-
 dum appositis, atque ab Ecclesia, & approbatis, & acceptis,
 fideliter, & religiosè secundum Deum satisfacere: Ne somnlan-
 do quidem, sibi que plaudentes, atque ablandientes id unquam
 efficiant. Non est laudabilis, & honesta: vitiosissima, iniquissi-
 ma est ista consuetudo: corruptela est improbiissima, & pernicio-
 sissima. Deus est, & natura, & Ecclesia, qui condemnans: quis
 eam justificabit? ò tempora! ò mores! consensere iura peccatis
 (quod dixit Beatus Cyprianus) & capit esse licitum, quod pro-
 hibitum est. Nec verò tantummodo capit: aduulsa est pestis illa
 pluralitatis, vim sibi legis, & Canonica sanctionis impudenter
 arrogat: nec in iniquitate sua solem, & publicam lucem homi-
 num reformidas, aut veretur, aut erubescit. Quam sapientius, &
 honestius in profana Roma sentiebant Ethnici Jurisconsulti l. filius
 ff. de cond. Inst. qua facta, &c. Et passim clamitabant: Perversa
 consuetudo non est servanda. Et c. 3. veræ sententiæ S. 2. arg. 3;
 ubi postquam dixisset, Bonacinam secū in hac re sentire,
 quanquam argumento Beneficiariorum simplicium respondens
 excusationem suo peccato prætextentium ex consuetudine commu-
 ni, qua omni memoria rectior sit; qua dicunt vitia in usu esse, ut
 etiam sine stimulo conscientia, omnes beneficia simplicia habentes
 in illis non resideant: Nobiscum illo cogitur sentire contra con-
 suetudinem istam sane pravam, & damnam, quod minime
 excuset, quia iuri naturali (inquit) saltem secundario adver-
 satur; non potest autem induci consuetudo contra jus natura,
 nisi adsit iusta, gravis, & sufficiens causa, cuius gratia, &
 pondere, neglectus, & obmissio residentia compensetur, & coho-
 nestetur. Subdit: denique iuri positivo humano, longa consue-
 tudine derogari potest: divino, naturatque non potest. Qua-
 re quia non solum humano iure positivo, sed etiam naturali Be-
 neficia simplicia residentiam (ut vidimus) requirunt; pace tamen
 Bonacina dixerim, & auctorum ejus, non magis videri disposi-
 tionem dari posse in Beneficiis simplicibus, quam duplicibus, si-
 ne iusta, & gravi causa: nimirum ex ea parte, qua juris est na-
 turalis, & ex virtute iustitiæ obligat: sicut in onere Breviarii;
 quod non nemo videt; & infra: in obduratam autem istorum Be-
 neficiariorum conscientiam, qui nullo metu tremendorum Dei ju-
 dicio.

diciorum terrentur, rationisque sibi oculum, ac mentem in hac re non propter Christum, & charitatem Fundatorum sui beneficij, sed sui dumtaxat commodi gratia, excætarunt; cum B. Cypriano ex-
 clamare libet: consensere iura peccatis: & capis licitum esse, quod publicum est: rationem tamen consuetudo impedire non debet (ais idem Martyr). & Dei veritatem, non hominum consuetudinem sequi oportet. Denique consuetudo frustra rationi opponitur, quemadmodum dixit B. Augustinus, multo minus talis corrupte-
 da. Discant tandem se, infideles isti, atque ingrati beneficiarj plurales, in gravi peccato esse, quod non resideant, nec stent, qui stipendia illius per se accipere, & absumere nihil verentur: veritate revelata, consuetudinem sibi cedere oportet, ex B. Augu-
 stino, & c. Denique tam simplices isti, quam duplices Beneficia-
 rij ex hac parte, graviter peccant non residendo: quia faciunt utrique contra præceptum juris naturalis in materia gravi: pro-
 pterea comprobata habemus generalcm istam propositionem: omnia beneficia, ne quidem simplicibus exceptis, sub gravi ex-
 natura sua peccato, obligare ad residentiam, personalemque mi-
 nisterij sui functionem, ex eo quod beneficium axiomate juris, luminis-
 que naturalis evidentissimo, datur propter officium.

Addimus & nos Augustinum in Enchirid. cap. 86. Nostri-
 temporibus multa mala ita in apertam consuetudinem deven-
 erunt, ut aut parva, aut nulla esse credantur, quæ magna, &
 horrenda sunt; usque adeo, ut non solum non occultanda, sed
 etiam prædicanda, & diffamanda videantur, & in Serm. 4.
 Dominic. Advent. Nolite peccata contemnere, in quibus for-
 te iam consuetudinem fecistis: omne enim peccatum consuetudi-
 ne vilescit, & fit homini quasi nullum; illico ne obdurnat, iam
 dolorem perdidit, putre est, nec amplius dolet; quod autem non
 dolet, non pro sano habendum est, sed magis pro mortuo com-
 putandum. Cum ulcus pungitur, & dolet, aut sanum est, aut
 adhuc spem habet sanitatis; cum autem pungitur, & non dolet, pro
 mortuo habendum est, & de corpore præscindendum, & Gerlo-
 nium loco citato: Inanis ergo est hæc excusatio in prædictis,
 & frivola, quæ prætextatur propter consuetudinem malam; quasi
 diceretur, quod abolita sunt præcepta legis, quoniam a majori
 parte hominum non servantur, quoniam non servare ea, a longè est
 consuetudo.

Ad:

Addimus ; & a Divō Augustino in Psalm. 21
 verba illa , *quoniam circumdederunt me Canes multi* , ita ex-
 plicari , *idest pro consuetudine , non pro veritate* , latrantes mul-
 ti : quam interpretationem sequitur Arnald. de frequent.
 commuo. in præfat. n. 39. *Si enim magnam vim in animis*
hominum , consuetudo habere videatur , ut ab ethnico homine
contra Christianos , & à Christianis contra ethnicos scribentibus
est dictum : cogitandum vicissim , Christum notissimo illo psalmo
ubi sup. seriem passionis exponit , interprete Augustino , prædica-
re , cruci se affixum , probrijque , & contumelijs coopertum ,
quod veritatem contra consuetudinem assereres , nec enim illi ab
inimicis aliam ob causam illata nex , nisi quod veritatem , &
Dei leges scripturis traditas adversus traditiones illorum , doctri-
nasque humanas tueretur ; quemadmodum ipsum in Evangelio
sapius exprobrantem audimus.

Neque recentiores Canonum Interpretes , qui-
 bus eos quò velint ducere , ac detorquere magna indu-
 stria est , quique plerumque vitis temporum indulgen-
 tes in gratiam , ac assentationem loquuntur , in hujus con-
 suetudinis patrociniū assumi possunt : horum enim
 aliqui eam omninò , ac absolutè rejiciunt , tanquam
 onerosam Ecclesiasticæ disciplinæ , ut Archidiaconus ,
 Ioannes de Lignano , aliique ; quos affert Borrellus : alii
 quò possit ei aliquatenus deferri , non solum exigunt , ut
 per vicarium idoneum religionis ministerium exhibea-
 tur ; sed etiam ut justa causa subsit , ob quam in Ecclesia
 Beneficiarius non permaneat , quæ alia non est , nisi ne-
 cessitas ejusdem , vel utilitas : Augustinus Berous *cap.*
cum omnes de Constit. n. 6. in fin. Antonius de Butrio n. 31.
 Hostiensis ibi , & *de concesson. præb. cap. extirpanda.*

Verum utcumque hæc se habeant , illud inter omnes
 constat , nullam consuetudinis vim esse , si Clerici vagen-
 tur ; quo casu ex solo hoc capite , aut crimine , posse eos
 ordine moveri , aut a beneficio ejici , docent Innoc. *cap.*
ex tua de Cleric. non resid. Felin. *d. cap. cum omnes* Ioan. de
 Selva *de benef. part. 4. qu. 2. n. 8.* & alii , quos consulto
 omittimus ; & si Ecclesiæ pariantur ministrorum defe-
 ctum

Ann: quemadmodum respondit Gregor. IX. Patriarchæ Antiocheno Apostolicæ Sedis Legato *cap. 16. cum ad hoc. de Cleric. non resid.* quod pertinet ad Clericos Ecclesiæ Antiochenæ, quibus licet a Romano Pontifice, vel a Patriarcha indultum fuisset, ut eis abesse Antiochia sine fraude liceret, forte ut conjicit Cujac. *in d. cap. propter Sarracenorum Antiochiæ quotidie insidiantium incursions, qui tandem ad extremum Antiochiam, Christianis eripuerunt; indulgentias rescindit Gregorius, & Clericos revocari jubet; cum ad hoc sint Ecclesiastica beneficia deputata.* Et infra. *Sanè nobis innouit, quod Ecclesia Antiochena, multis ex servitoribus ejus absentibus, esse fere deserta ministris. Unde mandamus, quatenus non obstantibus apostolicis indulgentiis, & prædecessorum tuorum licentia, absentes Canonicos, & assisios revoces ad residendam in Ecclesia supradicta; & si non venerint, tu de ipsorum beneficiis, dum absentes fuerint, ipsi Ecclesiæ facias congruè deserviri in utilitatem ejusdem, quod ex præfatis beneficiis supersuerit convertendo.* Ubi hæc habet Cujac. & rescindi illas indulgentias ait, propter penuriam Clericorum, quæ tunc temporis Antiochiæ erat non modica, ut in *l. non gradatim §. 1. de mun. & on. dicitur: quoties penuria est, ut ait, eorum, qui magistratum suscipiunt, immunitatis ad aliquid infringi, ut Aristoteles 3. Politicorum, spurios Civitate donari; & l. 3. §. spurios de Decurionibus, spurios Decuriones evocari, propter penuriam di' Ἰνδίαν ἢ γυναικῶν, & Plutarchus quodam loco, ἢ ἰσχυρῶν ἀνδρῶν βέλτιον.* Iustissima de causa ductus fuit Summus Pontifex, ut eas indulgentias retractaret, quia, ut ait Gonzalez *d. cap. n. 4. Privilegium concedi non potest in præjudicium Divini cultus, cap. ex parte de constitut. nec etiam juramentum est servandum, quando incipit esse damnosum Ecclesiæ, cap. sicut, cap. ex literis de jurejur. cap. 1. de his quæ fiunt a majori parte.* Quibus assentiuntur Gregor. Lopez *l. 4. Glos. 6. tit. 7. par. 1. Petr. Greg. tract. 6. de constit. & benef. cap. 7.* & alii, quos congerit Barboz. *in d. cap. de assisio, quorum tex. meminit, ut id obiter moncam, agitur in constitutionibus Ecclesiæ Nicosiensis, cap. 31. de assisiorum officiis tom. 11. Concil. par. 2. foli. 2383. & fol. 2428.*

L

in

in aliis constitutionibus ejusdem Ecclesie editis a Joanne Archiepiscopo anno 1221. cap. 3. 4. & 5.

Ut consuetudine non præscribatur legi, juxta omnium sententiam, sufficit actus quicumque, qui secundum legem fiat: At verò in re nostra, quotiescunque in Conciliis, etiam post decimum tertium seculum, de hoc tractari contigit, semper integrata fuit residentia, etiam in beneficiis simplicibus, adeo ut jure dixerit Claudius la Place d. tract. cap. 3. ver. sentent. §. 4. arg. 2. *Sed & si necesse esset de non abrogato veteri jure disputare, possumus ostendere non usquequaque pravam illam, improbabilissimamque consuetudinem invaluisse; nec in ipsa Ecclesia, aut conquisivisse, aut connivisse: omnino dissimulante Ecclesia, jura illa vetera antiquata fuisse, dici a nemine potest; aut viguisse adeo, & vigere istam corruptionem desuetudine coercionis, censura, ac vindicationis ecclesiasticæ; ut viris probis interim placuerit, placeatque, ut ipsi approbantibus, nec pro virili reclamantibus obtinuerit, atque obtineat.*

Quam autem omni ævo incubuerint Concilia in hanc consuetudinem expugnandam, ac penitus excindendam, liquet ex Concilio Colonienfi celebrato anno 1310. can. 10. quo veritum fuit, ne pluribus beneficiis donarentur monachi, aut moniales, neve iis quamdiu absentes essent, præbendarum fructus consequi liceret: *nec monachis, vel monialibus prædictis tempore absentia sua fructus cedant suarum præbendarum, quia sic viderentur aliquid proprii possidere. Cum tamen hujuscemodi beneficia a simplicibus nihil distarent, si fides adhibenda est Thomasio par. 2. lib. 3. cap. 8. num. 5. Ea certè loca monachorum, & montalium in cœnobiis instar erant beneficiorum simplicium, quibus eadem, ac cæteris beneficijs Canonice leges prescribebantur; atque & residere tenebantur monachi, & incompatibiles erant eorum sedes: ea ergo antiquissima etiam fuerat beneficiorum simplicium conditio, inolevitque paulatim licentia, &c. Burdegalensi anni 1255. can. 1. Concilio Ravennate 4. habito anno 1317. rubric. 9. cujus verba sunt hujusmodi: quorundam Clericorum desidiam, & periculosam negligentiam radicibus extirpa:*

*pave volentes, qui in eorum Ecclesia residere negligunt, in gravi
 præjudicium animarum ipsorum, & scandalum plurimorum, præ-
 pter quod Ecclesiæ sæpius divinis defraudantur officijs, cultusque
 divinus minuitur, quem summo cordis desiderio augeri desidera-
 mus, hoc sacro approbante Concilio citamus, & c. omnes Clericos
 nostræ Provinciæ, cujuscunque ordinis, dignitatis, & status, &
 conditionis existant, quatenus infra sex menses, & c. redire de-
 beant ad continuam residentiam faciendam in eorum Ecclesijs, eo-
 dem sacro approbante Concilio statuentes, & ordinantes, quod si
 quis, vel si qui Clerici absentes hanc nostram monitionem contem-
 pserint, vel in futurum se absentaverint ab eorum Ecclesijs ultra
 quindecim dies. & c. ipso jure sint privati beneficijs omnibus, quæ
 in nostrâ provinciâ obtinent: Ex constitutione Urbani V.
 anno 1365. edita contra habentes plura beneficia, etiam
 sine cura animarum, ex eo quia in duabus, aut pluribus
 Ecclesijs residere nõ poterant: ex quo hujusmodi Beneficiatis,
 nequeuntibus in diversis beneficijs residere, diminutio divini cultus,
 hospitalitatis defectus, ecclesiastica libertatis, & jurium perdi-
 tio, ac rerum lapsus, prædiorum destructio, ædificiorum, & ipsa-
 rum Ecclesiarum ruina, vitiorum pullulatio, animarum pericula, & c.
 veniebant. Cujus iussu, ut cernitur ex eadem cõstitutione,
 & patet ex ipsius Urbani literis ad Tholosanum, & Nar-
 bonensem Archiepiscopos eodem argumento datis, re-
 staturque Raynaldus, non pauca fuere coacta Concilia
 adversus Clericos pluribus beneficiis præditos, & ex hac
 causa non residentes: Ex Concilio Andegavensi anno
 1365. can. 16. ibi: Ceterum cum persona ecclesiastica in suis
 beneficijs teneantur personaliter residere, & maxime si curam
 habeant animarum. Quod verbum maxime notandum est,
 quippe quod multum conferat ob explicanda verba
 Concilii Tridentini, & eliciendam Patrum sententiam
 circa simplicia beneficia: Concilio Veterensi anni 1367.
 can. 18. Cum singula officia singulis sint committenda personis, &
 unum officium vix dignè valeat aliquis adimplere, & c. ubi etiam
 rejicitur consuetudo contraria tanquam corruptela, con-
 suetudine aliqua etiam juramento vallata non obstante: cum dicen-
 da sit potius corruptela. Adco ut etiam in Cypri insula, quip-*

pe quæ Romanz Sedi pareret, etiam in beneficiis simplicibus residentiz lex servaretur, ut ex Constit. Joannis Archiepif. tom. 11. Conciliorum part. 2. fol. 2424. cap. 1. & constitutionibus ejusdem Anni M. CCCXXI. cap. 4. fol. 2429. *Cum ad hoc sint Ecclesiastica beneficia deputata, ut idoneè in divinis officiis Ecclesia serviat, & ad ipsum ministerium talis quæri persona debeat, quæ per seipsum illud valeat exercere; quare unusquisque in ea vocatione manere debet, in qua est vitæ locatus, ac iure debet altari servire, qui de altario victum quærit.* Et cap. 5. quo præcipitur, ut Beneficiarii suum ministerium exerceant per seipfos, & non per substitutum.

Fortasse excipiant. Si ita est, non regulæ regulis, non Canones Canonibus mutari poterunt: quod usu, experientiaque non falsum modo, sed & perniciosum deprehenditur. Sic enim Ecclesia semper in more habuit, ut pro rerum vicissitudine, & oportunitate veteribus plerisque etiam Apostolici ævi institutis rescissis, quæ in præceptum non abierunt; nova quædam stabiliret, ut de esu immolatorum, de trina immersione Baptismi, & hoc genus aliis: Præterea nemo ambigit, servari quædam in Ecclesia, quæ tamen ostendi nequeat a quonam Concilio, vel Pontifice introducta sint, ut jejunium Quadragesimæ, Pascha, Sabbathi cultus in Dominicam translatio, &c. ut disputat Io. Major in 4. dist. 17. q. 1. quò sciamus, eandem esse vim Canonis, & consuetudinis.

Sed hæc temerè dicta, nullo negotio diluuntur. Scimus non semper eadem Ecclesiæ conducibilia esse, sed in tempora non aliter, atque in navis administratione, alia usui sunt in secunda, alia in adversa tempestate, cum ipse Deus ex iis, quæ in veteri Testamento statuerat, nonnulla mutarit in novo, ut loquitur Innocentius III. in cap. 8. de consanguinitate. At id Ecclesiæ, summive Pontificis, qui ei præst, consilio, & auctoritate, non Ecclesiasticorum arbitrio, & licentia faciendum: Ecclesiæ inquam, in idem convenientis, ubi charitas, quæ conjungit, unum omnibus inserit sensum, non effusæ multitudinis, ubi

Phi.

Philautia, quæ disperdit, quæ sua sunt quærere suadet. Humanæ corruptionis est a severitate in molliùs vivendi genus assiduè contendere. Quid inconsultius, quam nervum ecclesiasticæ disciplinæ iis diffringendum permittere, qui eo maximè constringuntur? qui si Canones senio confici possint, annos de suo sint apposituri?

Falsò autem prædicant Apostolicam Constitutionem, qua immolatorum esus vetatur desuetudine abolitam esse; quasi verò nunc liceret Idolothytis vesci: Quanta est garriendi impunitas? Desueverunt Idola, sicque re ipsa sublata, Canon in usu esse desit, nec ullus est fidelis, qui ejus unquam observationem integrari desiderat. Sed si, quod abominamur, iterum vetus erumperet superstitio, quis nisi perditus asseveraret, posse immolata gustari? *V. 1. Corinth. 10. à vers. 14.*

Sed & de trina immersione non veriora proferuntur. Non illa annorum veterno deflaccuit, sed ab Ecclesia studiosè abrogata est in odium Donatistarum, & ad evertendum scandalum, ne Baptismus iterari videretur. Concilium Tolet. 4. can. 5. *propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus Baptismatis immersionem.* Idem causatur Gregorius *M. lib. 1. epist. 4 v. Sanctus Thomas 3. p. 1. q. 66. art. 3.*

Debiliora sunt, quæ addebantur de Quadragesimæ, Paschæ, & sanctificatione diei Dominicæ ad id conficiendum, posse homines, comparato sibi usu, aliorum animis laqueum injicere, cum illa nullum habeant Canonem authorem. Etenim Jejunium Quadragesimæ quidam Telesphoro tribuunt, sequuti Eusebium in Chronico. Alii ab Apostolis institutum, Ecclesiæ universæ traditum existimant, cum Hieronymo in *epist. ad Marcellam*, & *S. Leon. serm. 6. ad 9. de Quadragesima.* Festum quoque Paschæ ab iisdem fuisse celebratum, argumento est, quod primis Ecclesiæ seculis, quæstio agitari cæpit, utrum dies Paschæ, quilibet esse posset, an solus Dominicus, ut constat ex *Irenæo epist. ad Victorem, ex Council. Nicæn. 1.* & quæ ante illud habita sunt, & constituta.

Ani.

Aniceti Pont. immò ab ipso Christo, qui cum sacram exhibuit Cœnam, Pascha Judaicum exemit, ut ait Chryso-
 stomus *Homilia de prodicione Judæ*. Tandem Dominicæ
 cultum ab ipsiſ Apostolis nos accepisse, fatendum est.
 S. Augustinus serm. 251. *Dominicam diem Apostoli religio-
 sa solemnitate habendum senserunt*. Erat enim dies Domi-
 no consecrandus, at non Sabbathum, ne judaizare viderentur,
 quo nomine Colossenses, & Galatas severissimè
 Paulus arguit: quod Sanctorum Patrum locis innu-
 meris confirmat Bellarmin. *lib. 3. de cultu Sanctorum cap.
 11*. In summa una Augustini regula *lib. 4. de Baptismo
 cap. 24*. obstrepentium ora comprimet: illa omnino sine
 dubio ex Apostolica traditione descendere, quæ in uni-
 versa Ecclesia observantur, & in nullo Ecclesiæ Conci-
 lio instituta inveniuntur. Quod igitur in Ecclesia con-
 stanter retinetur, id licet Auctor ignoretur, auctore non
 caret; neque ideo ad receptas vulgi consuetudines con-
 fugiendum est, quibus nulla obligandi Posteris vis po-
 test inesse. S. August. *can. jam itaq. caus. 1. q. 4*. quanquam
 nobis bellum non sit cum omnibus consuetudinibus,
 etiam justis, & traditiones, Concilia, Canones non op-
 pugnantibus; ut eæ sunt, quæ objectabantur, quas etſi
 admiserimus posse induci, & posteros ab iis ligari, nihil id
 nostræ officit sententiæ: sed de iis, quæ Canonibus sunt
 adversæ, eorumque spiritum suffocant, a quibus posse
 illos vinci, præcipuè si eorundem ratio, ac utilitas per-
 severet, nemo bonus existimabit.

Jam nec illud obtendere juvabit ad protegendas la-
 xas consuetudines, quod videtur Ecclesia eas scientiâ,
 & conniventia probare. Nam aliud longè est, quidquam
 ab Ecclesia tolerari, aliud probari, ut *ex cap. jam dudum de
 præbendis*, in quò Io: de Betunia a Præpositura Siclinensi
 arcendum esse pronunciatum fuit, quod plura beneficia
 possideret; licet ab eo obiiceretur, beneficiorum plu-
 ralitatem ob temporum vitia fuisse toleratam, *cum mul-
 ta* (ait Summus Pontifex d. cap.) *per patientiam toleren-
 sur, quæ si deducta fuerint in iudicium, exigente iustitia non de-
 bent*

*bent tolerari. Optimè Cujac. d. cap. & quod posset quis oppo-
 nere Romano Pontifici in plerisque alijs vitiis tolerari, propter
 quæ 10: possessione Præpositura detrusus est, maximè illi obtineant,
 plura beneficia, id Pontificem non movit, quia, inquit, per patientiam
 multa tolerantur, quæ si deducta fuerint in iudicium, exigente
 iustitia, non debent tolerari, quæ patientia tamen, dissimulatione,
 vel conniventia præ dispensatione non est cap. 3. de Cognatione
 spirituali. Qui idem repetit cap. 28. de multa, lit. F. unde
 si dispensatio agrè, vel non admodum probata, nec ex dissimula-
 tione quoque Romani Pontificis, iusta excusatio sumitur præsum-
 ptione tacita dispensationis: qua de re etiam videndi San-
 chez, aliique a Barbosa relati. Quæ tolerantur, impro-
 bantur; unde notat Glos. per patientiam non fieri di-
 spensationem, cap. mulieri de Iurejurand. cap. super eo de Co-
 gnat. spirituali: sed ad avertendum offensionis incommo-
 dum, ita feruntur, ut in tranquilliores diem rescan-
 da differantur. Hujus rei testis est M. Gregor, qui ad
 Augustinum Anglorum Episcopum scribens de laicorum
 consuetudine, quæ in Dominicis Quadragesimæ
 carnibus vescerentur, sic habet. Unde nec a tali consuetudine
 averti possunt, & idè cum venia suo ingenio relinquendi sunt, ne
 fortè peiores existant, si a tali consuetudine prohibeantur, ut enim
 ait Salomon, qui multum emungit, elicit sanguinem. D. Au-
 gustinus explicans illud ad Galatas, timeo, ne sine causa la-
 boraverim in vobis: Exclamare, inquit, compulsus sum, & a
 peccatis hominum, qui sola inusitata exhorrescimus, usitata verò
 pro quibus ablundis filij Dei sanguis effusus est, quamvis tam
 magna sint, ut omnino claudi contra se Regnum Dei faciant, sæpe
 videndo omnino tolerare, & sæpe tolerando etiam facere cogimur.
 Quare, aiebat Arnaldus de freq. comm. part. 2. cap. 18.
 videndum etiam atque etiam ne in hac re, aut similibus confunda-
 mus, ac permisceamus leges ipsas cum ijs, quæ præter leges indu-
 eta sunt, institutiones primas cum laxamentis, ac accommodatio-
 nibus subsequentiæ temporum: postremò, ea quæ impellente,
 & quasi extorquente necessitate sunt, cum ijs quæ sponte, ac li-
 bera voluntate perficerentur; quod enim pro remedio, ac etiam ne-
 cessitate temporis statutum est, ut ait egregius Pontifex (Innoc. I.
 ep.*

ep. 22.) constat primitus non fuisse, quia aliud est ordo legitimus alia usurpatio, quam ad presens fieri tempus impellat. Ad eos autem, quibus Christiani gregis custodia credita est, pertinet arguere, & increpare magis, quam poenas intendere; ad Principes verò, qui cum Regni administratione Ecclesiam tuendam susceperunt, imperio etiam, & coercitione adniti, ne operibus instructuosis tenebrarum Fideles communicent. Certè qui minus habent virium ad homines in officio continendos, iis maxime tolerantia convenit, ut ille ait,

Durum, sed levius sit patientia,

Quidquid corrigere est nefas.

Ecclesiasticos ex Chrylostomi sententia lib. 2. de Sacerdotio cap. 3. suadere, & preces fundere, non vim afferre oportet, & dum sua utuntur auctoritate, aut jurisdictione præsertim cum vitia invaluerit, *ἐίςτος, συγκατάβασις, οικονομία, συμπαδεία* convenit. Basiliius in epist. ad Amphilochium, Zonaras, & Balsamo ad can. ult. 6. Synodi in Trullo. At Princeps, qui non sine causa gladium portat, Dei minister, vindex in iram malè agentibus, nihilo deterri debet, quin sacros canones delicatarum turba pessumdatos, iussu, atque animadversione auctoritati suæ restituat. Urendum, secundum est, ubi diuturnum ulcus leni non proficit medicina, & quando perveritas in legem, licentia in morem, contumelia in jus evasit: quid expectandum est, nisi ut armentur jura gladio ultore?

Et sanè si verum amamus, illa distinctio beneficiorum simplicium, & duplicium, illa, quæ nobis obtruditur consuetudo, ex quadam remissione Ecclesiasticæ disciplinæ, ac corruptione, originem traxit, ut scriptum reliquit Thomasin: p. 2. lib. 3. cap. 7. n. 5. *Adde, quod ea distinctio duplicium, & simplicium Beneficiorum, quoad residentiam, non aliunde ortum duxerit, quam a torpore, & oscitantia Pastorum, vel a Clericorum supinitate. Supra enim proluxa congerie testimoniorum ex Sanctis Patribus corrasorum ostensum est, omnibus prorsus Beneficijs illigatam fuisse residendi legem. Quod illud jam vinculum solutum sit, non potest, nisi in incuriam*

hominum, & officij negligentiam causa confervi. Qui primi huius Juris relaxationis authores fuerunt, ij labis immunes esse non potuerunt, ut qui legem hactenus vigentem vilipenderent.

Sed age, liberaliùs agamus, & quoniam nostra ætas severitatis jugum non paritur, ne licentiores animæ immodici rigoris nos insimulent, demus ultro, posse Ecclesiæ statuta diuturnis moribus obsolescere; tamen nemo sani syncipitis inficias ibit, obtinere id tantùm in adia-photis, vel ritualibus, non etiam in iis, quæ ad mores pertinent. Itaque Petavius, qui pro consuetudine causam agere instituit adversus Arnaldum, lib. 2. de penitentia publica cap. 1. & seqq. rem ita definit, ut caerimoniae, quæque spectant ad modum, quo Sacrorum ministerios muneribus suis fungi deceat, aut ad ritus indifferentes, Jurisque humani; nequaquam sint immutabilia, sed possint per se obsolescere, non observata: quæ verò ad mores referuntur, & mutari nequire, neque his præscribi, aut derogari contraria consuetudine posse: quæ mala necessariò habenda est, nisi velimus legem Dei æternam, qua bonum, & malum ex rationis norma discreta sunt, tempori obnoxiam facere.

Et verò exempla ipsa, quibus causam suam instruit Petavius, de veteribus quibusdam statutis abolitis; præmodum confirmant, non redio ullo; aut infrequentia hominum ea evanuisse, sed nova regula, & sanctione: vel si sensim, sine sensu exoleverunt, rituale quidpiam, indifferens, aut leve iis comprehensum esse, putandum est. Abstinenciam a suffocato, & sanguine, commendaverunt olim Apostoli in comitiis Hierosolymitanis. Id in Ecclesia diu retentum apud Græcos usque ad tempora Leonis Philosophi, ut indicat ejus novella 58. apud Latinos jam pridem obsoletam, referunt Græci commentatores in can. 67. Trullanæ Synodi; nescio quam verè in Conc. enim Aurelianensi 2. Can. 20. anathemate damnatos legimus, qui ea comedisent; hoc autem incidit in ann. 533. In Africa ante hæc tempora, nullo usui fuisse testatur Augustinus lib. 3 2. contra Faustum c. 13. Quamob-

M

rcm

rem existimemus Ecclesiam adeo somniculosè Apostolorum imperia persequutam? Agebatur nimirum de re indifferenti, de reliquiis judaismi, quarum observantia, fideles nihilo meliores efficerentur.

Quæ subiicit de secundis, & tertijs nuptiis, gravissimè olim eas in Ecclesia exceptas fuisse, damnatis ad publicam penitentiam digamis, asperiusque trigamis, ex 7. epist. can. Basilii ad Anphilochium, & plerisque Græcorum Conciliis, quæ hodie sine ulla censura conties iterari possunt, & hæc ad ritualia referuntur. Neque me fugit, totum de pœnis publicis negotium, varie in Ecclesia pro tempore procuratum; & modo remissius, modo æcerbius cum fidelibus actum: neque crimina tantum, sed interdum levissima quædam, & vix culpæ dicenda, ductuosis operibus multata, ut homicidium fortuitum, vel in defensione admissum, qua de re disputat *Morin. lib. 1. de penit. cap. 4.* ne quid dicam de diversis Patrum affectionibus; quam enim supra modum nuptias aversati sunt Tertullianus, & Hieronymus? cuius hæc sunt adversus Iovinianum: *non damno digamos, imo nec trigamos, plus aliquid inferam: etiam scorsatorem recipio penitentem.*

De trina immersione proximè dictum, eam non consuetudine, sed sanctione antiquatam. Quod autem ex Canonum præscripto Baptismus olim non nisi statis diebus administrari potuit, nunc omnibus horis, me a proposito non divellit; nam & hic ritus est merus, neque ut ceremoniæ perpetuum usum obtineant, flagitamus. Circa dies autem Baptismi non solum mores, sed & constitutiones veterum comperimus esse diversas: aliter enim statuit Laodicea Synodus *Can. 45.* aliter Syricius Papa *Can. non ratione de consecrat. distinct. 4.* aliter Concilium Antiochianense *can. 18.* Quod ne longum faciam, responsum volo argumentis, quæ ab Iejuniorum observantia varia in veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina petuntur.

His animadvertis, illud superest examinandum, an residentia Clericorum in suis Ecclesijs a tota vetustate omninè expetita, usuque observata usque ad postrema hæc

hæc seculâ, quibus tantâ accéphalorum, & aberrantium Clericorum colluvies emerfit, sit inter cerimonias, ac ritus referenda, an verò iis regulis accensenda, quæ mores formandos, vitæque sanctimoniam respiciunt: Nemo autem negaverit inter has connumerandam, quibus evertis fluxa omnia, & incerta, & immanis solutio disciplinæ, & misera Ecclesiæ vastitas adferatur, ut Sponsa illa, quæ non habet rugam, neque maculam, & terribilissimis vulneribus fœdata conspiciatur.

Ad hæc referri potest tota disputatio D. Bernardi in libro de præceptis & dispensat. c. 2. & 3. & ejus Theologiam illustrantis Boni Merbesii summa Christian. l. p. 7. 19. qui ex his quæ posuimus fundamētis, infert, præfationē Sacerdotiorum cōtrariam Dei vocationi ad capeffenda Ecclesiæ munera necessariæ, multis Canonibus prohibitam: ab uno, quempiam, Sacerdotio, ad alterum, vel pinguius, vel honorificentius transvolare, quod undecim Ecclesiæ Canonibus constat vetitum esse, ita ut id nemo Sacerdos ignorare debeat: Ecclesiæ munera affectare proprii commodi causa, id est quæ sua quærere, non quæ Jesu Christi; quam doctrinam (ipsius verba sunt) ut perniciosam, legi naturali contrariam, omnia damnare lege, omnes Canones proscripserunt, & Sanctus Bernardus his verbis acerrimè carpsit, dum, qui proximos, ait, eo quærit, aut tenes animo, eoque intuitu, ut hujus vitam habeat necessaria, evangelizat, ut manducet, & perverso nimis ordine caelestibus terrena mercatur, tantam turpitudinem in se continere, ut nulla consuetudine, aut temporis diuturnitate, vel peccantium frequentia, eam possint exuere, sed fremant licet, ne disrumantur hujusmodi homines, non propterea divinas Canonum regulas convellunt; nam licet tolerentur multa corruptela, quæ passim aluntur mollioribus nonnullorum sententijs, ut puta teterrima simonia labe, sollicita, & nefanda beneficiis captatio, frequens ad ea consequenda concussatio, proprii commodi in regendis Ecclesijs consolatatio, & alia id genus monstra, quæ Ecclesiam ipsam populantur, & excruciant, nunquam tamen sapientiorum Theologorum calculis approbari poterunt, neque ullus unquam prohibere poterit.

quodammodo stent, & vigeant Sacrosancti Canones ad ea extorren-
 ganda constituti, & eorum infractores aeternis ignibus in aeterno
 seculo torqueantur; usque adeo verum est, Canones maxime juxta
 divinum ius, & naturale conditos, a nemine impune posse violari.
 Nam, & beneficiorum profana emptio, & venditio, eorum benefi-
 ciorum ambitus, & prehensatio, & in alienis Ecclesiarum mun-
 ribus privata utilitatis, studium, & affectatio, tanta sunt impro-
 bitatis, & malitia, ut semper fuerint, semper sint, & semper
 futuræ sint nefariæ, perniciales, & sacrilegæ; neque quis nullis
 anquam supervenientibus circumstantiis, & causis ab ipsa
 quidem præpotente Deo honestari valeant.

Quid igitur de Beneficiariis dicemus, qui Sacerdo-
 tia captant, usque inhiant absque residendi animo, lucri
 tantum sectandi causa, & ut Ecclesiarum facultatibus
 dicantur; nihil in earum utilitatem, aut divinum cul-
 tum operæ suæ conferentes. In ea temporum conditio-
 ne sumus, ut in dubium adducere cogamur, an Benefi-
 carius in beneficio manere debeat; cum tamen de pul-
 lata turba sit nemo qui dubitet, an janitor ad fores as-
 sistere, an gubernator clavo præsto esse debeat, ut dice-
 bat Sotus de Resid. cap. 5. ut ambigatur, an ipsum in jus
 naturale, ac divinum, impetus fieri absque ulla peccati
 labe, ac poenæ formidine possit.

Finem faciemus adversus prævam consuetudinem
 pugnantes, quam eversum ivir, præter iam laudatos au-
 ctiores, Udalricus Argentinensis apud Dionysium Cha-
 tusianum lib. contra pluralitatem, Hosi Gordubensis
 Episcopi verbis in Concil. Sardicenis; cui præses fuit
 can. 1. *Non tam mala consuetudo, quam perniciosissima veritas
 corruptela, βλαβερωτάτη τῆν ἐπαγμάτων διασδορῶν, ex ipsiis funda-
 mentis penitus extirpanda est.*

Jam verò injuriam maximam faciunt classissimis Tri-
 dentinæ Synodi Patribus, qui eos purant, animo non fuisse
 alieno, a simplicibus Beneficiariis onere residentie le-
 vandis; & ea corruptela, cujus persequentissimi hostes
 fuere, auctoritate sua conservanda; qui tantum ab hoc
 abfuerit, ut eis prima cura fuerit, veterum Canonum
 usum

usum redintegrare, & mores, qui ante inclinationem,
 ac resolutionem disciplinæ, quæ cum sensim disfluere
 coepisset, penè eo tempore erat interversa, floruerant, in-
 staurare, quos omnes si revocare non potuit tot hæresi-
 bus prostrigendis, tot erroribus prostrandis, tot abusi-
 bus corrigendis intenta, quantum temporum conditio
 pariebatur, vitia evellere, quæ tantum incrementum coe-
 perant, omni studio fuit conlata, & in restabiliendam
 residentiam etiam in simplicibus beneficiis adeo conspi-
 ratunt ejus decreta, adeo in hanc rem fuere diserta, at-
 que aperta, ut qui hoc non pervideant, oculis suis pul-
 verem ex industria infundere, atque offundere videantur.
 Atque ut militiam a S. Synodo omnes antiquas traditio-
 nes, velut possimmo in Ecclesiâ fuisse reductas, sum-
 mamq; desideratam pluribus in locis professam fuisse,
 disciplinam pariter illi nitenti restituendæ, quo claruit
 antequam Canonum ignorantio, morum remissio, ac solutio
 illum iniquitasset: verutos omnes canones de moribus,
 & officiis clericorum sess. 22. decret. 5. de reform. qui in de-
 suetudinem abiissent, in usum revocari jubet, studiosissi-
 mè statuens, ut quæ alias a Summis Pontificibus, & a Sac. Con-
 ciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque requirenda,
 ac simul de luxu, comestationibus, aleis, lusibus, ac quibuscumque
 criminibus, nec non secularibus negotiis faciendis, copiosè ac sa-
 lubriter sanctis fuerant, eadem in posterum iisdem penis, vel ma-
 joribus utiturio oblatum imponendis observentur. Quod ad
 ostendendum quanto ei studio fuerit, pravæ consuetu-
 dines ab Ecclesiâ expungere, petpedit Arnaldus de
 seq. comenian. par. 2. nu. 21. & in præfat. fol. 51. n. 21.
 cæterum quo studio antiquos Canones retinendos, observandosque
 Ecclesiâ censeat, sacra Synodus significavit, cum est quibus con-
 vocata suis temporibus, infignes in Clerum pravitates, & corru-
 ptela invasissent, quarum pleræque ipsa delinquentium, non solum
 multitudine, verum etiam illustri dignitate concessæ, licitæque vi-
 derentur, at bulla Pij IV. testis est, Canones nihilominus univer-
 sos de Clericorum vita, & honestate antiquitus editos sess. 22. de
 reform. cap. 1. ejusdem, que in superioribus Concilijs decreta suo-
 vant,

*rant, vel maioribus etiam p̄anis observari iussa: illud perspicere
 innuens, quibuscunque, & quocunque numero obstrepentibus, va-
 lere eos Ecclesiam velle, contrariasque consuetudines, quacunque
 tandem ratione irrepserint, plurimumque ut tum contigit, aucto-
 ritate firmata, temporis etiam diuturnitate convaluerint, non ta-
 men veros illi mores, & usus, sed abusus, & aberrationes videri.
 Et ad rem nostram Claudius la Place de singular. benefic. c. 3.
 vera sent. §. 4. argum. 2. qui eo decreto, canones residētiam,
 statuentes, & pluralitatem beneficiorum damnantes, non
 obstantibus quibuscunque consuetudinibus; censei fuisse
 renovatos. Quod studium etiam apparet ex suprema illa
 oratione, qua Antistes unus universi Confessus nomine,
 operæ tam benè, ac feliciter impensæ gratulabatur, quid
 fuit a maioribus nostris ommissum, quod cum ad rectè sentiendum,
 tam ad præclare agendum pertineret? Medicamentum quidem sã-
 lutare compositum, ac paratum jamdiu habemus; verum si mor-
 bum debet expellere, sumendum est, ac per venas in omne corpus
 diffundendum. Poculo hoc salutis nos primum inebriemur cha-
 rissimi.*

Quod maximè offendebat animos eo tempore, erat
 mutata disciplinæ forma, ac facies in beneficiis; ex hoc
 præcipuè hæretici, ac novatores, probra, ac calumnias in
 nos jaciendi occasionem venabantur. Ex hoc tantæ in Ec-
 clesia tragœdiæ excitatæ. Cum suos Oratores instrueret
 Carolus IX. qui vice sua debebant Concilio interesse, id
 per eos supra cætera Sacrosancto Concilio, ac Sūmo Pon-
 tifici commendatum voluit, ut sordes quibus commacu-
 lata fuerat disciplina ob spretam residētiam in beneficiis,
 ab ea abstergerentur: *Cumque plura sint beneficia, in quibus cõ-
 tra beneficiorũ omnium institutionem, invaluit depravata consuetu-
 do, ut qui ea possident nullo teneantur concionandi, Sacramenta
 administrandi, aut alio onere Ecclesiastico, Episcopus cum consilio
 Capituli his beneficijs curam aliquam spiritualem imponat, aut si
 utilius videatur, ea beneficia vicinioribus Parochialibus Ecclesijs
 uniat; beneficium enim sine officio esse, neque debet, neque potest.
 Cujus rei obliti non fuere Natalls, Van Espen in univers.
 Eccl. Jul. par. 2. tit. 18. n. 31. eamque refert Pallavicinus.*

Sc.

Sedulò igitur hoc curatum est in Sancta Synodo, & inveterato abusu undique remedium quæsitum.

Sed cum eò res devenissent, ut nec vitia, nec remedia ferri possent, satis habuit, quantum pro tempore licuit, labantem disciplinam fulcire, ac sustentare, ita tamen, ut quod attinet ad rem nostram ex ejus decretis, & factis ubique fundamentis, quivis possit deprehendere, nihil ipsi antiquius fuisse, quam ut recedentia in simplicibus beneficiis omninò restitueretur.

Ac in primis quidem, ut tantam corruptelam, quæ nervos totius Ecclesiasticæ disciplinæ infregerat, sacrosancta Synodus omnino tolleret, ac deleret, *sess. 23. c. 16.* quod in aliis Conciliis præsertim Chalcedonensi cautum erat, ne quis in duabus Ecclesiis ordinari posset (quod & in muneribus civilibus, ac profanis, Imperatorum leges prohibent, *l. Lucius ad municipalem, l. ult. C. de assessoribus, l. 5. C. qui militare possunt*) ne posset ordinari nisi necessarius, aut utilis esset Ecclesiæ, eique adscriberetur, ibique certis fungeretur muneribus, ut nemo Clericus posset incertis sedibus vagari, & alia ejusdem Concilii placita, quæ ob morum dissolutionem neglectui habebantur, ac exolescere cœperant; instauravit: quo loci expressim proffertur vestigiis Chalcedonensis Concilii insisteret. Cum nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiis, Sancta Synodus vestigiis sexti Canonis Concilii Chalcedonensis inhaerendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut loco pro cuius necessitate, aut utilitate, assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus; quod, si locum inconsulto Episcopo deseraverit, ei sacrarum exercitium interdicitur. Addit Concilium, quod ex conjunctione, & colligatione inter Clericum, & Ecclesiam, inter Clericum, & Episcopum, consequitur, non posse Clericum peregrinum ab ullo Episcopo suscipi, & ad sacra celebranda admitti sine literis commendatitiis proprii, & legitimi Episcopi, juxta sanctionem ejusdem Concilii Chalcedonensis, necnon Nicæni, & Sardicensis; nullus præte-

*Ubi Clericus peregrinus, sine commendatitijs sui ordinarij literis ab ullo Episcopo ad divina celebranda, ac Sacramenta ministranda admittatur: Ubi Concilium vocat commendatitias literas, quæ dantur Clericis, ut possint in aliena Diocesi divina celebrare, quas differre a dimissorijs ex canone 11. Concil. Chalcedon. putant aliqui, quasi commendatitias fuerint, quæ dabantur iter arripientibus, aut peregrinantibus, ne circa eorum orthodoxam fidem in externis regionibus ulla emergeret suspicio: quarum exemplo Iulianus, ut narrat Sozomenus lib. 5. cap. 15. & 16. *ἡ ἀποστολικὴ ἐπιτομή τῶν γρηγοριῶν* formas literarum Episcopaliū inter Gentiles instituit, ac in usu posuit dimissoriarū verò, quæ solis Clericis tradebantur, quibus innotesceret, eos ex consensu Episcopi sui fuisse dimissos, ut ex decreto Sisti refert Anastas. quo sensu, Clericos commendatitias afferentes, non posse ab alio Antistite recipi, & alienæ Ecclesiæ inferi, nisi etiam dimissorijs essent instructi, notat Balsamon: ad canon. 10. Synodi 7. licet in Concilijs, & apud auctores soleant permisceri, & confundi, ut supra diximus cum Cujacio, dimissoriarū, & commendatitiarū: a quibus perperam separans Cironius, *in Paratit. ad tit. 4. 5. de Clericis non resid. i. plur. c. 2.* definit, quibus sacris interdicitur, vel hæreticis, in consortium Ecclesiæ admissi fuerint ex Tertull. adversum Praxeam *in princip.* & Soz. *lib. 5. cap. 10.* cui favere videtur Balsam. in can. 11. Synod. Chalcedon. nam & pacificæ erant, quibus commendabantur fideles aliò commeantes, quas propterea Tertullianus vocat concessiones hospitalitatis, *de prescrip. cap. 20.* & etiam quas accipiebant Clerici a suis Ecclesijs emigrantes, ut antea tetigimus, quod contentiones inter Episcopos auferrent in ordinibus conferendis: quod scripsit etiam alibi Balsamon. Malè etiam idem Cironius recedit a Cujacio, qui in can. *extraneos 71.* distinct. legit *ἀλλοτρίων*, non *ἀλλοτρίων*, cujus lectionem comprobat Iustellus ex manuscriptis Bibliothecæ Regiæ, & Matthæo Blastare. **Decretum autem Tridentinæ Synodi renovatum fuit a**
Con-*

Concilio Mediolanensi 4. Clericos quoscunque eorū Be-
 cleste, piove loca adscriptos, si ab Ecclesia, cui adscripti sunt
 Clericali statione, sine Episcopi facultate, eaque literis exarata,
 discesserint; suorum ordinum monere, ex eisdem Concilii Tri-
 dentini Sententia, Episcopus interdicat. Certè si hoc decre-
 tum, quod verbis, quæ ex Conciliorum fonte, & sacro-
 tum Canonum hauserant, a Patribus fuit conceptum,
 non insuper haberetur, aurea Ecclesiæ redirent secula,
 pristinum Ecclesiastica disciplina, quod ad obligationem
 residendi in quibuscumque beneficiis, vigorem recupo-
 raret, nihilque aliud expectandum esset, ob antiquorum
 Canonum severitatem in hoc negotio revocandam.
 Ut egregie censuit Pater Thomasius part. 2. lib. 3. cap.
 241. num. 14. *Ho de veteri mononar resumere statutam illud*
Concilij Tridentini, quod nō penè effugerat, & quo pristinus vigor
antiquioris circa residentiam disciplina restaurari posset, si religiose
observaretur; nimirum ubi Tridentinum Chalcedonensi canoni
pristinum vigorem restituere satagit, ut nemo ordinetur nisi ad ne-
cessitatem, & utilitatem atque usus Ecclesiæ, cui statim alligetur;
& ipsa sua mancipatur ordinatione, ad obeundas in ea functiones
ordinis, & ad residendum eam scrupulosè, ut non nisi annuente Epi-
scopo discedere fas sit, ut interdicensi protinus sint functionibus
ordinis, quisquamque aliter discesserint. Non paritebit illud rursus
inculcasse, ut antiquæ disciplinæ vigor, decorque totus restitueret,
si statuta huiusmodi obtemperaretur. Non beneficiarj modo ob-
vet, etiam simplices, sed & Clerici omnes residentia adstringen-
tur; Clerici supervacantes, & otiosi nulli essent; nulli erronei,
nulli functionis sacramentes, nulli ministerij, & beneficij expec-
tæ; quandoquidem illi, ipsi, qui suo patrimonij ordinarentur
regius tamen carere darentur Ecclesiæ ministerio; unius Epi-
scopi obsequio, sicut jam inde a primis inennis Ecclesiæ seculis,
tam multis Clerici sanctissimi, & Parochijs præerant, & deca-
vatus, atque Archidiaconatus administrabant, aliaque Ecclesiæ
scilicet beneficia, qui suo se tamen sumptu, & patrimonij censu ale-
bant; additur denique Tridentino id, quod sponte sua sequitur ex
illa conjunctione Clericorum cum Episcopis, fore, ut suo literis
Episcopi proprii, nec ejus diocesi possint migrare, nec in aliam
quam

quamvis immutata. Et part. 2. lib. 1. cap. 9. ubi post rela-
 tam decretum Tridentinae Synodi, quo Canones Chal-
 cedonenses recuderat num. 8. ita loquitur: *Primigenia*
haec omnino est Ecclesia doctrina, & disciplina de titulo ordina-
tionis, haec tituli patrimonialis ad usum vestissimum, & ad tita-
lum beneficii revocatio; haec tituli beneficii in primam naturam
restitutio, & in antiquissimam residendi, & sacris munitis defun-
gendae obligationem; si enim in mores religiosus invehere de cre-
tum hoc Tridentinum, plus momenti esset in titulo ad salutem ani-
marum promovendam, quam ad corporis alimentum posset patrimo-
nialis ipse titulus, instar haberi beneficii, tamis esset proventus
Clerici, aeternum Ecclesiae obsequium mancipari; & quidem qui
olim inter Clericos ad culmen perfectionis ferventius erant, ab
Ecclesia gratis ministrabant; similiter & nunc, qui patrimonii ti-
tulo ordinantur complures suo sumptu vitam tolerant, seque inte-
rim totos Ecclesiae utilitatibus impendant. Si vigeret decretum
Tridentinum, Clerici, qui sub titulo beneficii ordinantur, residerent
atque omnes, & sacras obirent functiones: iam nulli essent vagi,
& acephali Clerici; Canone enim isto continentur Clerici omnes,
non majores tantum. Quod idem de hoc decreto Sanctae
Synodi iudicium fuit Gentiani Herveti in orat. habita-
ad Episcopos, & Archiepiscopos Galliae, & Hallier de
factis electionibus, & ordinationibus cap. 3. artic. 1. S. 3.
rum enim, ut postea fusius docebimus, haec regula ecclesiastica ser-
varetur, quam cum Gentiano Herveto diximus totius disciplinae
ecclesiasticae restaurandae basis, ac summam, non peris absoluta, id est
sine titulo ecclesiastico ordinaretur, neve quis sicutam, cui adscri-
ptus esset, unquam nisi consentiente Episcopo suo deferret; hinc
sebat, ut Clericam ab aliquo Episcopo ordinatum, nullus alius
Episcopus sibi arrogare posset, nullus ab Ecclesia sua removere,
nullus alteri addidit praesumeret.

Decretum hoc Concilij Tridentini, ut ait Thomas in loc.
cit. admiserunt, approbaveruntque Concilia provincialia compluri-
ma; Rhemensis anno 1564. Avenionensis anno 1594. Rotoma-
gensis anno 1581. Burdegalense ann. 1583. & 1624. Turonense
anno 1583. Aquense anno 1585. Tholosanum anno 1590. his
inde editum Avelianense artic. 12. 13. & 14. & Blesense ar-
tic.

tit. 17. B. Carolus in Concilio Mediolanensi illud sanxit, ut qui ad ordinarij Episcopi dimissories a quovis alias ordinatus esset, accederet quamprimum ad proprium Episcopum, ut Ecclesia alicui ab eo addiceretur.

Si decretum hoc servaretur (invalere poterit) nihil amplius, ut rectè ajunt Auctores citati, esset desiderandum in ecclesiastica politica. Sed cur illud non servatur, cur despectui habetur? An aliud Concilium insequentum est, quo fuerit illud abrogatum, ac abolitum? Non equidem. Hominum improbitas optimè constituta, evertere, ac convellere nititur. An hoc dissimulare debuit piissimus Rex, & invictissimus, & pati, ut quod susceperat malum, ac quotidie magis invalescebat, viresque assumebat, denique labem afferret.

Sed si exacte perpendamus verba Trid. Syn. videntur Patres idem in mente habuisse, & cum multitudinem beneficiorum juxta canonum statuta veterunt, *can. 17. sess. 24. Ex Concilio Lateranensi habito sub Alexandro III. ut ex cap. 3. tit. de Clerico non resid. nemo pluribus parochiis praefici potest, aut pluribus dignitatibus Ecclesiasticis una in Ecclesia potius: quod confirmatum fuit Concilio Lateranensi generali habito sub Innocentio III. cap. de multis tit. sequenti cap. dudum de Electionibus cap. literas de concessione praebendae, & cap. 2. de officio Vicarij. Quod locum obtinet in dignitatibus etiam, quibus non est annexa cura animarum, & generaliter in omnibus beneficiis, ut perspicuum est, tam ex dicto Concilio Lateranensi 3. quam ex can. 1. & 2. 21. quest. 1. ubi quod dicitur nullus Clericum duplici titulo duarum Ecclesiarum fungi potest: explicat Curiae, cap. 3. de Clericis non residentibus idest in duarum Civitatum Ecclesiis ministerium Religionis impendere non potest. Qui hanc rationem addit: negotiationis enim ut ibi dicitur, & avaritiae, turpis lucri hoc est proprium, & a Christiana Religione alienum est, & omnino avaritiae acerrimum argumentum, si quis affectet praebendas plures, plura beneficia, ministeria, dignitates, Episcopatusve plures. Quinimo necesse quibus monasteriis, ut Abbas praesse potest, c. unum 21. q. 1.*

*Insurgere hic licet vocem illam de via collectam Græcorum
in opus & una Ecclesia, unius Sacerdotis, ut est scriptum in c. 15
infra tit. proximo.*

Sed cum excogitatis quibusdam distinctionibus,
beneficiorum compatibilium, & incompatibilium, ca-
nonum dispositio eluderetur, & ex his, quæ ab avaritia,
& cupiditate fuerunt inventæ, ea Ecclesiæ de-
formitas fuisset exorta, quam ita viceruditissimus la-
mentatur, qua ex re tanta Ecclesiæ deformatio exorta est,
& proprie dixerim *παρολῆπτος*, ut nulla vis humani ingenii ad
eam indignitatem exprimendam sufficiat. Prodigiola sane res
est in Ecclesia hæc beneficiorum accumulatio, quæ sine delectu
passim recipitur, nec minus mihi monstruosa videntur, qui eos per-
sonas in Ecclesia sustinent, quam Bhiareus ille, qui manus censuræ
habuit, ut est in fabulis, aut Geryon, quem trium fuisse corpo-
rum perhibent: cum læpius tentatum fuisset in variis
Conciliis hanc pestem ab Ecclesia Dei avertere, & quia
eò infirmitates, & mala pervenerant, adeoque inveta-
raverant, ut iis si quis vellet medicinam facere, rem ag-
gredi penè desperatam, videretur, ab incepto desitissent,
ne diutius lethalis iste morbus in perniciem Ecclesiasticæ
Hierarchiæ grassaretur: Oecumenica Trid. Synodus, cum
sess. 7. can. 2. 4., & 5. eos qui plures Episcopatus, vel curas
possiderent, condemnasset: huic rei ultimam manum im-
posuit sess. 24. can. 17. in quò generali constitutione man-
davit, ut ne cui liceret, nisi unum beneficium possidere, si
eò vitam tolerare posset: si verò non esset sufficiens, prio-
ri aliud tantummodo simplex addi posset, majori nume-
ro omnino interdicto, a qua lege nec ipsi Eminentissimi
Cardinales essent excepti. Præstat verba, quibus conce-
ptus fuit canon ad normam Nicæni, & Chalcedonen-
sis efformata, subjungere: *Cum Ecclesiasticus ordo pervertatur,
quando unus plurimum officia occupat Clericorum, sanctè sacris Ca-
nonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesiis con-
scribi, &c. Statuit, ut in posterum unum tantum beneficium
Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem si ad vitam eius,
cui conferitur, honestè sustentandam non sufficiat, licet ad libitum*

nis aliud simplex sufficiens, dummodo utramque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Postquam definitionem Mediolanense concilium 4. anno 1576. declaravit, si quis habens utrum simplex beneficium, quo se tueri valeat vel e simplicium, vel e duplicium numero, aliud, vel simplex, vel duplex recipiat; statim eam a primo excidere, quod Sacrum Concilium, ne utrumque retineri queat, expresse inhibeat, eo adiecto in Concil. 9. item Mediolanensi, ut obtinente aliquo duo beneficia, licet ex eorum redditibus se sustentare non possit, ei ad tertium non pareat aditus, ut ex actis Ecclesie Mediolanensis pag. 148. 209. 274. 198. est perspicere. Constat autem Sacros Canones, & Concilia eo potissimum beneficiorum coartationem; seu multitudinem averfari ac excrari, quod absurdum sit, nisi duo munera committi in Ecclesia; can. sing. m. 99. dist. 18. & quia quis non potest in pluribus Ecclesiis residere; ut afferunt Joan. Dartis, Petrus Gregorius, Thomà filius, Claudius la Place, alique supra adducti, & ceteri omnes, qui de re beneficiaria pertractarunt, sæpissime.

Quamvis autem his verbis, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, videatur Concilium, distinctionem inter beneficia duplicia, ac simplicia inuere; tamen absit, ut quis credat eam ab ipso fuisse probatam: ita monente Claudio la Place cap. 3. verba sententiae S. 4. argum. 1. Quo loco tamen si videri utcumque possit, distinctionem beneficiorum supponere inter ea, qua residentiam postulant, & ab ea, qua sint libera, qua toties desidiosi Clerici etiamnum Sanctis Canonibus prædè illudunt; quod tamen ab eum mente longe absuerit, ut illam probaret, crederetue illa esse a residentis obligatione immunita, si prima illorum institutio attenditur; sed solum ea urèndo ob iniquitatem temporum, & duritiam cordis plurimorum, aliquid tamen tolerandum censuerit, quod alias opportunus corrigi pariter oporteret: prout & in alijs plerisque observare potest: habemus expressam in Concilio 4. & c.

Nemo melior Interpres S. Conc. Trid. quam D. Carolus Borromæus; quem, jure Arnaldus de freq. comm. in

praf.

*pref. n. 23. ait, non modo Synodi gravissimum testem, sed & ad eam Pii Quarti avunculi auctoritate absolvendam, præcipuum adiutorem; ut sacræ Synodi mens, & consili-
lium in tanto viro, quem idem agebat spiritus, clarissimè
ceteretur: Sub Concilij Tridentini finem, inquit de eo Ri-
pamontius in vita ipsius lib. 2. pag. 111. statuit ingredi
Apostolice perfectionis iter, vitaque insistentia exprimere ea, qua
litteris, & decretis comprehensa essent.*

Cumque Concilium eo accurante, ad finem fuisset
perductum: Egis (prosequitur idem Ripamontius pag.
107.) cum Pontifico Carolus, ut ex Cardinalium numero delige-
rentur, qui suis auctoritate, controversas, qua religio, vel in-
schia, vel pravitate interpretantium oriri possent, in quotidiano
decretorum usu dirimerent. Delecti sunt octo, atque in eo nume-
ro Carolus fuit; gravissimam hanc actionem susceperat, ut Ponti-
ficatu ipso, administrationeque Ecclesie Mediolanensis omnia
Concilij Tridentini decreta, disciplinaeque repraesentaret,
usu rerum talium, qualis hodie volumine inclusa circumferretur. De-
nique universam provinciam inspiciebat, nunc ad Concilij Triden-
tini præscriptum, sicut ab initio destinatas, convenienter, & aptè
cuncta formarentur. Quod & refert Giussano lib. 1. cap. 11.

Quare summa cum ratione ait Arnaldus loc. cit.
Concilij Tridentini decretorum, & sinceram intelligentiam, &
verum usum, ac praxim a sanctissimi illius Archiepiscopi vita
& factis esse repetendam. Quæ enim ambigere liceat, mentem ne
illius Synodi, ac sensum assecutus sit, penitusque persequeris, quam
& spectavit dum haberetur, & perficiendam explendamque cu-
ravit, cuius Episcopos audivit, atque affatus est sapius; cuius
Catechismo conficiendo præfuit, cuius interpretes Cardinales, &
deligendos providit, & in ijs ipse delectus est? Quis vero dubitet,
quam Synodi mentem intelligentia penitus perspectam, fideliter sa-
tis impleverit, cum eam primum moribus, expresserit, ac vita,
cum Ecclesia sua administrationem universam ad decretorum il-
lius amissum exegerit: cum sapius id sibi imprimis propositum esse
testatus sit, eum id ipsum Summi etiam Pontifices publicè agnove-
runt, cum denique idem frequentius ab illius vita scriptoribus sit
proditum.

Ille

Ille autem non modo quoad vixit, ut ait Claudius la Place cap. 3. veræ sent. §. 4. arg. 3. egregia virtutis exemplo, ac documento in profligatissimis Ecclesia temporibus verò indignus Sacerdos, docuit, factoque comprobavit, nemini licere in duabus conscribi Ecclesiis, nemini licere plura etiam simplicia possidere beneficia, nemini licere ab unico suo adesse beneficio, aut tibi non per se ministerio sacro defungi; sed etiam sequutus Tridentinæ Synodî consilium, quo Patres decreverunt, ut Concilia Provincialia Episcoporum tertio quoque anno haberentur, opus a se incæptum, & ob cordium duritiam, ac temporum iniquitatem incompletum, eis expediendum tradentes. id in plerisque sacris Conventionibus sue Provinciæ declarandum curavit, ut in dicto Concilio Mediolanensi 4. tit. de Benef. collat. & provis. §. beneficium etiam simplex obtinenti, quod ad vitam sustentationem factis est, si alterum simplex, aut Ecclesiam etiam Parochialis, aliunde beneficium, cuiusvis generis illud sit, possessionem pacificam adeptus est, aut si per eum fecerit quominus duobus mensibus, quos a die, quo alterum collatum est, proficimus, illam adipiscatur; primum ipso jure vacare censeatur, cum ex Tridentini Concilij sententia unum, & alterum item, ab illo simul retineri nullo modo liceat.

Quibus verbis id Episcopus in iis Comitibus satis ostendisse, nullam esse beneficium utcumque simplex, quod residentis legibus non subiacet, advertit la Place dict. cap. 3. veræ sententiæ §. 4. argum. 1: Pensate verba singulari, jurisque novi divi atque auctoritatem, qua juris anterioris cavillatio illa ineptissima elevatur, qua casum in incompatibilibus putabatur, primum jure vacare: Animadvertite etiam id generosissimos perspicacissimosque illos Episcopos in decreto Concilij Tridentini pervidisse; non obstante illa clausula, & condicione, dammodo utrumque personam residentiam non requirat, qua nobis remoram injecisse videbatur, quoniam rectè, sapienterque putarunt, nullum esse genus beneficii, quod ex institutionis suæ personalem sui maneris, ac ministerii functionem a possessore non requirat.

Sed & hoc ex animo exoptasse sanctam Synodum, ut
non

ne esset beneficium sine officio; ac ministerio, licet ad
 degeneres, ac remissos mores se se inflectere, atque ac-
 comodare coacta sit, ex aliis locis cognoscitur; tum ex eo,
 quod *sess. 23. de Reformat. cap. 18.* constituit de puerorum
 Collegiis, in quibus cum dixisset eos esse alendos, qua-
 rum *indoles, & voluntas spem offerat, eos Ecclesiasticis ministeriis*
perpetuo inservituros, cum Episcopis commendasset, ut
 hos partim, cum eis opportunum videretur, Ecclesiarum
 ministerio addicerent; hac de causa iussit, ut ex benefi-
 ciis simplicibus aliquot iis Collegiis applicarentur: neq-
 uam beneficia aliquot cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fue-
 rint, vel etiam praestimonialia, vel praestimonialia portiones nuncu-
 patas, etiam ante vacationem, sine cultus divini, & illa obven-
 tium prejudicio (haec verba sine cultus divini, &c. demon-
 strant, Patres pro certo habuisse, etiam simplicibus Bene-
 ficiariis nihil magis cordi esse debere, quam divinum
 cultum, ejusque augmentum, ac amplificationem) huic Collegio applicabunt, ac incorporabunt: tum etiam ex eo,
 quod praescribitur *sess. 23. cap. 15.* ut Ecclesiis Cathedra-
 libus, ac Collegiatis insignibus, in quibus praebendae te-
 nues sint, ut sustinendo decenti Canonico gradui
 non sufficiant, pro loci, & personarum qualitate, aliquot
 beneficia simplicia; non tamen regularia, uniantur;
 quod etiam remedium, ut adhiberetur, voluit, ob egesta-
 tem Ecclesiarum parochialium sublevandam, *sess. 24. cap.*
5. Quibus decretis quodammodo iustissimis postulatis
 Caroli IX. pro integratione residuae in simplicibus
 quoque beneficiis satisfecisse, scripsit Van Espen Juris
 Eccles. p. 2. tit. 18. n. 32. Synodus Tridentina hisce aequissimis po-
 stulatis aliquatenus satisfecit, dum unionem huiusmodi beneficio-
 rum, tanquam primum medium, quo Ecclesiarum Parochialibus tenui-
 oribus provideri posset, assignavit *sess. 23. cap. 5.* & *sess. 23. cap.*
18. de Reformat. Item beneficia simplicia Seminariis applicari,
 & incorporari voluit, atque *sess. 24. caps 15. de Reformat.*
 ad augendas tenues praebendas in Ecclesiis Cathedralibus, & Col-
 legiatis declaravit, quod licet Episcopis, cum consensu capituli
 aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, illis unire.

Rursus

Rursus eadem sancta Synodus sess. 21. de Reformatâ
cap. 3. hanc generalem regulam statuit; *Cum beneficia ad
divinum cultum, atque Ecclesiastica munera obeunda sint constitu-
ta. Ex quibus verbis, non posse alicui beneficium com-
petere, nisi propter ministerium, seu spiritale officium,
quod exhibere debet Ecclesiæ, cujus ex bonis sustentat-
ur; colligunt Natalis Alexander Theol. lib. 2. c. 6. & Fran-
ciscus Genetius antea a nobis laudati.*

Præterea, ex eo quod Concilium Tridentinum con-
suetudinem, licet supra hominum memoriam, non resi-
dendi in beneficiis curatis, tanquam corruptelam abo-
lendam pronuntiaverit, idem dicendum in beneficiis
simplicibus, argumentatur Claudius la Place cap. 3. verâ
sententia S. 2. argum. 3. eadem ratione in utrisque vigentes
*Addo verò idem sentiendum esse de hac consuetudine, quod Con-
cilio Tridentino visum est de simili consuetudine immemoriali sen-
diendum, pro non residentia in gratiam beneficiariorum Curatorum;
nam decreto de residentia edito, ubi perhibuit exemptionem nullam
ab Episcopo admitti, quod sit privilegio, statuto, auctoritate, &
consuetudine immemoriali confirmatam: istam potius censendam
esse corruptelam declaravit, quam consuetudinem.*

Meram esse hallucinationem Fagnanus censet in
cap. admodum de renunciat. id quod scribunt recentiores
quidam: Clericos non habentes beneficia, posse quò
velint abire, nec licere Episcopo eis literas commen-
datitias denegare, cum decreto Tridentinæ Synodi
contradicat: *Cavendum est a modernis Collectoribus, dum
dixerunt, Presbyteris, ac Clericis non habentibus beneficium
in titulum personalem residentiam requirens, licitum esse ire quò
volunt, & ordinarios tenei eis literas commendatitias concedere,
quod est contra Tridentini decretum. Quid igitur de haben-
tibus beneficia statuimus?*

Tandem ne longius faciam, teneri ad residendum
Beneficiarios etiam simplices, & ad sacra ministeria
exercenda per semetipsos, non per vicarios, verbis ex-
pressis statuit Sacrosanctum Concilium sess. 7. de refor.
cap. 3. *Inferiora beneficia ecclesiastica, præsertim curam animarum*

○

PHO

rum habentia, personis dignis, & habilibus, & quæ in loco vesti-
dere, ac per seipfos curam ipsam exercere valeant, juxta consilia
Alexandri III. in Lateranensi, &c. conferantur. Omnia enim
inferiora beneficia, residentie legi subjicit: licet eam
magis in iis, quæ curam animarum adjunctam habent,
expectat. Quod ex verbo, præsertim, satis est intelligere,
adeo ut Canon iste duas Beneficiariorum simplicium ex-
cusationes, uno ictu conficiat, ac perimat; & qua benefi-
ciis tantum duplicibus onus assiduitatis inesse, & qua se,
tametsi alicui ministerio præstando essent adscripti,
posse manus illud explere per substitutos sibi suadent.
Ut præteream, cum Tridentina Synodus mandaverit, ne
quis posset Clericatu initiari, nisi certæ Ecclesiæ addice-
retur, & constituerit simul, non posse quem ad sacros or-
dines promoveri, nisi prius legitimè conset, beneficium
ecclesiasticum absq; ulla controversia ab eo possideri, qui
se verò ex proprio patrimonio sustentare queant, vel pen-
sionem obtinentes, nullo modo institui, nisi pro Ecclesia-
rum necessitate, aut commoditate, ideoq; ut ait Fagnan.
cap. Episcopus de præbendis, & dignitatibus: hodie solum
beneficium sit titulus legitimus ad sacros ordines, patrimonium
verò non nisi dispensativè: qui ita a Sacra Congregatione
Eminentissimorum Cardinalium Concilii Interpretum,
declaratum refert, ut etiam tradunt Van Espen in jure
eccles. par. 2. tit. 9. de sac. Ord. num. 13. & Natalis Alexand.
seculo 16. Eccles. hist. & in Theolog. consequens omnino
est, ut a Beneficiarlis assiduam in suis Ecclesiis stabilita-
tem exegerit.

Cum autem nemo, ut diximus, mentem
 eorum, qui decreta Sanctæ Synodi Tridentinæ condi-
 derunt, melius tenere, ac introspicere potuerit, quam di-
 vinissimus vir S. Carolus Borromeus, qui consiliorum
 illius concilius, ac particeps fuit, & cujus acta, & Con-
 cilia frequenter habita, eò spectarunt, ut præfatæ Synodi
 jussa perficeret, ejus decreta asservari curaret, morum-
 que reformationi, ex quorum corruptela tot hæreses
 pullulaverant, coronidem imponeret, ac proinde ex il-
 lius.

his actis, Conciliisque ab ipso celebratis, vera, ac sin-
 cera interpretatio Canonum ultime Oecumenicæ Sy-
 nodi petenda sit, nullus superest ambigendi locus. Si
 quidem postulata fuisse residentiam a dictis Conciliis,
 etiam in beneficiis simplicibus, non modo ex capitibus
 prolatis sit manifestum, sed etiã ex primi Conc. titulo com-
 muni de Ministr. S. quod si aliqua, & seq. cæteris etiam, in qui-
 bus præcipitur, ut Beneficiarii leges implcant in be-
 neficiorum institutionibus præstitutas, & Episcopus
 etiam simplicibus beneficiis pristina munia restituat,
 aut si qualia fuerint non constet, pro fructuum ratione
 ministeria attribuat, ac opera adjungat: Quod si aliquis
 dignitas, personatus, aut officium in Ecclesia fuerit, cui ne-
 que ab institutione, neque jure communi, neque a proprijs consti-
 tutionibus, quæ probata sunt, neque his decretis proprium munus
 in divinis officijs sit attributum, aut quod sit non constet; Episcopi
 duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter a Capitulo deligatur,
 assignent singulis dignitatibus, & officijs proprium munus, quod
 cum sententiâ Sacrorum Canonum, & cum propria Ecclesia pro-
 batis constitutionibus, pro ratione loci magis congruere judicabunt.
 Cæteris etiam beneficijs, quocunque iam ab ecclesiasticis officijs
 immunita reperiantur, sive Clericatus, sive Canonicatus, sive
 etiam simplicium nomine appellentur, ijs Episcopus pristina mu-
 nera restituat. Ac si non constet satis, qualia ea essent, pro fru-
 ctuum ratione opera imponat, aut missas, divinaque officia cele-
 brandi, aut si Clericatus, simpliciave beneficia sunt, minorum etiam
 ordinum functiones obeundi, ac divini cultus propagationem. Nec
 verò tamen vetamus, quin talia beneficia univ. Episcopa liceat,
 ex facultate sibi communi jure, Concilioque Tridentino permitta.

De his Synodis facturi operæ pretium videmur, si
 afferamus, quid perscripserit Claudius la Place cap. 3.
 veræ sent. S. 4. argum. 1. de Synodis verò, decretisque illis Syno-
 dorum Mediolanensium tali præside, & procuratore Carolo Bor-
 ghomæo meritò dicitur, ab initio sui sic. Beatus ille servus, quem
 cum venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem; adeò videlicet
 fideliter, prudenterque super familiam ejus vigilantem, & dantem
 illis cibum in tempore, dantem illis in tempore tritici mensuram:
 hoc est dispensantem singulis de familia demensum, sportulas, &

*diaria pro voluntate, & imperio Domini, non ad oculum tantum
servientem. Qui etiam videndus cap. 5. antid. 38. refut. arg.
8. ubi etiam ait, jure veteri nullam fuisse simplicium be-
nificiorum a cæteris distinctionem, jure novo nihil esse,
quod ipsa a residentia eximat; tantummodo hac exemptione
per consuetudinem pravam, pessimamque corruptelam introducta
gaudere, contra quam decernat, tanquam abhorrentem a
jure omni naturali, divino, & Ecclesiastico.*

Conducit etiam non parum ad explicationem Sy-
nodi Tridentinæ, Concilium Colonicense secundum anni
1549. cum eodem tempore utrumque elaboraverit, ut
disciplina instauraretur. Quam liquidò autem ab eo de-
signatum fuerit, non posse simplices Beneficiarios se a re-
sidentia subtrahere, visum est proximè.

Quocirca jure quidem optimo graviore, Auctores,
qui monumenta sua ediderunt post Concilium Triden-
tinum, Beneficiarios quamvis simplices ad residendum
in Ecclesiis suis cogendos, arbitrati sunt: e quorum nu-
mero contenti erimus laudasse Cardinalem Toletum in
summa lib. 3. cap. 8. num. 2. §. 3. Navarr. in manuali, cap. 23.
art. 5. §. 11. & cap. 25. n. 129. Claud. la Place, quem toties
comprehavimus, toto dict. tract. & Van Espen jur. Eccle-
siast. univ. par. 2. de pecul. Cler. cap. 2. qui etiam probat,
Beneficiorum obligationem non in eo tantum sitam,
& locatam esse, ut horas recitent canonicas, sed etiam ut
assidui sint in aliis spiritualibus functionibus peragendis.
*Ex dictis patet, quam ineptum sit quorundam glossema, quo offi-
cium, propter quod datur beneficium, interpretantur de officio ho-
rario, ac si sola officii Canonici recitatione etiam privata, totum
officium, propter quod beneficium datur, absolveretur; quasi reci-
tatione horarum, qua unius hora spatio penè integrè persolvitur,
operarius dignus cibo suo haberi queat. An qui unq. altera de hora
Ecclesie, legendo, & canendo serviunt, & reliquo tempore vel
viciantur, aut secularibus negotiis se implicant, ministri, atque
operarii Ecclesie vocabuntur, ac digni reputabuntur, qui ut op-
erarii cibum ab Ecclesia accipiant? Hoc itaque glossema ineptis-
simum est, & ab Ecclesia mente, quam maxime alienum, qua per*

officium intelligit omnia ea, ad qua singuli Beneficiati juxta inflir-
tutionem beneficii, & vocationem suam tenentur: ut ea persolu-
tione verè dei queant operarii digni cibo suo, sive preventibus;
qua propter officium dantur. Interim, quia dominum cupiditati
hæmorrhoidi favet; mirum quanta aviditate receptum sit. Thoma.
Auntii, Flæq. 1; aliosque supra relatos.

Quânquam, ut dicam quod sentio, recentioribus
Interpretibus, aut Theologis, sive Castis, qui suarum
doctrinarum illecebris, carni, & sanguini plerumque le-
nocinari solent, nimis deferendum non sit, ut aiebat Di-
nysius Carthusianus de vita, & reformatione Cleric. &
securius; nec non salubritas creditur, ac pareatur dictis Sanctorum,
per quos loquutus est Spiritus Dei, quam Scholasticorum quorun-
dam, qui suo magis quam expedit credunt, & inuituntur ingenio,
& in eis illuminatio tanta non fuit.

Igitur tantum abest, ut Concilium Tridentinum
Beneficiatis simplicibus, residendi in suis Ecclesiis gra-
tiam faciat, ut ipsos ejus legibus subdi, luculentissimè, ac
exertè sexcentis in locis pronuntiaverit. Quod si non ita
statuisset, & id prætermisum fecisset, si qui velint Benefi-
ciarii officium suum desereret ipsos ego (ait Claudius La-
Place dicit. cap. 5. ant. 38. refut. argum. 8.) provocabo ad
Tribunal conscientie, ad Tribunal aeterni judicis vivorum, &
mortuorum; ad forum poli, & jure tum naturali, ac divino, tum
Ecclesiastico, quodque veterè, quod abrogari nulla consuetudine con-
traria potest; ipsos cohærenter, & furti, ac sacrilegii arguam, ac
convincam; &c. & infra respondet quoque Guillelmus Pa-
rissensis ad hoc argumentum, verbo illud confutans: si quis obje-
cerit nobis (inquit) de Ecclesiis, in quibus non compellitur fieri re-
sidentia; dicimus, quod non est libertas ex constitutione, & funda-
tione; sed ex longa consuetudine, & usurpata Clericorum malitia.
Quis vellet sapiens non in tuto animam suam collocare, ad de salu-
te aeterna periclitetur? Quis tantum non amens audeat aperte juri
naturali, divino, atque Ecclesiastico Christianus factus repugnare?
Iia tamen ut interim spem suam in Deo collocatam habere se di-
cat. O æternitas!

Quânquam cum Princeps non modo corporis,
substantiæque nostræ custos sit, quasi a Deo ob vim, atq;

in

iniuriam a subditis propulsandam, tantummodo impe-
 rium ei traditum fuerit; sed etiam religionem, cultusque
 divini incrementum ad suam sollicitudinem revocare
 debeat, & externa pristinae Ecclesiasticae disciplinae vin-
 dex esse, & assertoriae proinde, si aliquis usus, aut consue-
 tudo introducta fuerit, quae facti canones, & concilia vio-
 lentur, ac infringantur; iure saltem patrocinii, ac tuitionis
 Regiae, non modo possit, sed debeat partes suas interponere,
 ut in tertia dissertatione palam faciemus; iure merito
 officio suo convenire existimavit Iavictissimus Rex no-
 ster, ut ei, non consuetudini, sed potius morum corrup-
 tioni, ex qua in hoc Regno tanta rerum exitio confusio,
 se opponeret; praesertim cum Ecclesias seiret, non mo-
 do ministrorum penuria laborare, sed etiam iis peni-
 tus destitui, ac omnino desertas esse, non extantibus, qui
 sacras, ac spirituales functiones; & ministeria exercent;
 ita ut nemo bonus sit, qui exitum vitam non doleat: &
 haec aliaque incommoda, quorum sine horrore remissi-
 sci non possumus, eo potissimum ex fonte profuere,
 quod hi, qui sacris stipendiis fruuntur, Conciliorum, &
 Canonum statuta, susque, deque habentes, munus suum
 implere ne cogitent quidem. Regia edictis apud Hispa-
 nos iussi fuere Episcopi, ut publicis iudiciis assisterent va-
 gantes, & transfugas Clericos, qui suas Dioeceses dereli-
 quissent, ut certo tempore eos ad proprios Episcopos ab-
 legarent, sicuti constat ex Canc. lib. XIII; Concil. Tolitani:
*si dicat quis simplici animo alterius Clericum se suscepisse, nec posse
 eum fugitivum existere, tunc evidens innocentia: sua puritas ap-
 probanda est, quando eum, quem suscepit, Et infra octo dies iuxta
 legum sanctionem, iudici praesens fuerit, Et infra tempus legibus
 constitutum, illuc fugitivum reduxerit, unde pro fugam vagabundus
 exivit.* Enimvero potentissimus CAROLUS TERTIUS
 Decessorum suorum pietatem non modo aequavit, sed longe
 eos post se reliquit. Hoc est se praestare Canonum cultu-
 dem, & patronum, ut ait Antonius Clarus de Ecclesia-
 stica auctoritate optimè meritis, *de libris. Eccles. Gallis.*
*lib. 10. cap. 1. qui cum Putcanus plura glomerasset exem-
 pla.*

pla, quibus a Gallis Principibus Ecclesiasticis ad residentium fuisse computis; Quidvi, ait, hoc Principi liceat exemplo Iustiani. Novell. 6. cap. 2. Laudandum fatetur idem Autor Principum zelum, in præstantia exequendis legibus Ecclesiasticis æquitate, quod credendi sunt hoc facere, tanquam sanctorum Canonum executores, & num. 5. res est aliunde, inquit, tam iusta, tanque necessaria, ut Principum illam procurantium zelum excitare Ecclesia censeatur. De qua re non est cur hic agere maturemus, cum de ea agendum sit in tentia dissertatione latissime.

Permoxie & Augustissimum Principem, ut officii sibi DEO Optimo Maximo commissi non oblivisceretur, Ecclesiarum squalor, cum subditorum clamoribus ad eum perlatus fuisset, sacratum ædium, Beneficariis nullam curam agens, & quod in earum reparationem, ac restitutionem convertendum erat, in suos usus, ac voluptates vertentibus, quædam prope esse ut excæ corruant, sed magna ex parte jacentes, & constatas conspiciebant non jam æmpla, sed templorum rudera nobis se offerant, & tam miserando spectaculo perculsi, qui pietatem colunt, lacrymas tenere vix possint.

Neminem fallit, quod & nos supra perstrinximus, a sacris canonibus constitutum fuisse, ut ecclesiastici redditus in quatuor distribuere partes, ut dicitur *causa 13. quartana* & sive portiones: ut *can. 23. 25. 27. 28. & 30.* Quod inductum in antiquo decreto Sylvestri in Concilio Romano ad magnam Synodum consequenter habito, putavit Bosquerus ad epistolas Innocentii Tertii, sed cum illud spurium esse jam pridem a doctis viris fuerit animadvertum, rectius alii id deducunt ex decreto Gelassi, quod *canonicam quartarum dispositionem* vocat Gregorius I. *lib. 3. indict. 12. epist. 11.* Quare Summus Pontifex, Episcopo consecrato dabat epistolam, qua ei præscribebatur, ut quantum ad redditus, & oblationes fidelium hujusmodi fieret divisio, Ecclesie Romanæ consuetudine recepta, *can. 26.* quæ epistola dicitur præceptum in literis ejusdem Gregorii ad Augustinum.

numi Anglorum Episcopum can. 30. & formata in ordi-
 ne romano romani Correctoris d. can. 126. Erat nempe
 mandatum, sive formula, instar mandatorum, quæ Præ-
 sidentibus in provinciam proficiscentibus, dabantur a Prin-
 cipe, eorum, quæ ab ordinato Episcopo essent agenda; &
 cujusmodi habemus exempla in jure Orientali hoc titu-
 lo *ἐπιτομή των διδασκάλων τοῦ χαροπόρου κείνου*. Harum autem partium
 quartam Ecclesiarum restorationi fuisse attributam,
 adeò notum est, ut verbis non indigeat, ut d. q. 2. can. vo-
 bis, vers. & quatuor portiones; can. vulturanae, can. con-
 cesso ibi: *Redditus, & oblationes fidelium in quatuor partes dividet,
 quarum unam sibi ipse retineat, alteram Clericis pro officiorum sua-
 rum sedulitate distribuat; fabricis tertiam; quartam pauperibus,
 & peregrinis habeat fideliter erogandam*; & subditur, *quarum
 rationem divino redditurus examini*; can. 27. in quo additur,
 oportere, ut hujusmodi præcepti implementum, ex ipsa in-
 stauratione aperta, ac manifesta locorum sanctorum appa-
 reat: ea verò, quæ ecclesiasticis ædificijs attributa sunt, huic openi
 veraciter prorogata, locorum doceat instauratio manifesta sanctorum;
 cuius rei hæc ratio subnectitur, *quia nefas est, si sacris
 ædibus destitutis in lucrum suum Præsul impendia his deputata
 convertat*; can. de redditibus, ibi: *duæ ecclesiasticis fabricis, &
 erogationi peregrinorum, & pauperum profuturæ*, can. mos 30
 & alibi passim.

Illud animadversione dignum, hanc partem, quæ
 hoc can. 30. dicitur adscripta Ecclesiarum restorationi,
 can. insequenti, qui sumptus fuit ex Concilio Toletano,
 exprimi, esse assignatam Cæmeteriorum, & titulorum restau-
 rationibus (nam tituli Ecclesiarum sunt) & eam, de qua agimus
 partitionem, fieri secundum præcepta Apostolorum, ut
*prima pars secundum Apostolorum præcepta, titulorum, non
 cæmeteriorum restorationibus diligenter attribuatur; secunda
 Clericis; tertia sanctis pauperibus; quarta advenis*. Qui canon
 postremis in verbis videtur ab aliis aliquantulum discre-
 pare, nisi dicamus cum Joanne Dartis commentariorum
 in decretum parte 2. causa 12. q. 2. lit. 2. partem, quæ in
 hoc assignatur advenis, intelligi portionem Episcopi
 quæ

Quo in can. 30. dicitur: *ei dant, ejusque familie propter hospit-*
alitatem, & susceptionem.

Notatu etiam dignum, hanc distributionem, non tantum ad antiquos ecclesiasticorum bonorum proven- tus pertinuisse, sed etiam ad novos. Unde cum in Ec- clesia Syracusana aliud servaret Episcopus, ex consuetu- dine, quam in ea vigere causabatur; hanc consuetudinem tanquam pravam reprobat Gregorius can. 29. mandans, ut quarta secundum distributionem, quam vocant canonicam, di- spensentur, hac adjecta ratione: *incongruum namque est, unam eandemque Ecclesiam substantiam duplici quodammodo jure cense- ri, id est usurpationis, & canonum.*

Id quoque non adeo pervulgatum, Episcopo eam partem fuisse relictam, operi & fabricæ designatam, non modo ex redditibus matricis, & Cathedralis Ecclesiæ, ut opinatur Filesc. *ad r. de offic. judic. ordin.* sed etiam alia- rum omnium Ecclesiarum, Concil. Tarrac. c. 8. in qua- rum numero erant & positæ in suburbanis parocciis; etiam cum ruralibus Presbyteris reddituum ecclesiastico- rum sors assignata, nec amplius oblationes, & redditus in Civitatem deferbantur. Reparationis cura omnis pe- nes Episcopum residebat, licet posterioribus seculis ea fuerit Archidiaconi, qui Episcopo rationem reddebat, aliquando penes fideles laicos, qui ab opere Ecclesiæ, Operarii, & quod matriculam, vel *Epistor*, hoc est Eccle- siæ titulos servabant, matricularii, Concil. Bracar. 11. cap. 11.

Eleganti verborum compendio videtur Carolus Magnus hanc necessitatem erogandi fructus omnes, qui ex facultatibus Ecclesiasticis obveniunt, in hos, quos di- diximus usus, complexus fuisse, Capitularium lib. 7. cap. 152. 227. *Unde pauperes recreari, Ecclesie restaurari, Clerici vi- vere, Episcopi recipi, & peregrini pasci debent. Ubi ad jungitur, Clericis majores, aut minores distributiones suffici debe- re, prout majorem, vel minorem operam Ecclesiis impendunt. Clerici annis qui fidei Ecclesie vigilans, atque serviunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundum servitij sui meritum,*

P

vel

vel ordinationem Candidum, & Sacerdotibus consequantur. Idcirco
filius habetur Capitularium lib. 7. cap. 199. Instruendi sunt
Presbyteri, quatenus noverint decimas, & oblationes pauperum,
& peregrinorum, & hospitium esse stipendia. Qualiter vero dis-
pensari debeant, canonis sacri institutus: scilicet, ut quatuor
partes ex omnibus fiant: una ad fabricam Ecclesie relevandam;
altera pauperibus distribuenda; tertia Presbytero cum suis Cle-
ricis habenda; quarta Episcopo reservanda; & quicquid ex his
de Pontifex iusserit, prudenti consilio est faciendum. Quod alibi
inculcatur, sed brevius, dum dicitur divisione faciendam
esse, juxta preceptum proprii Episcopi, secundum Canonicas San-
ctiones, atque decreta Beati Gelasii Papae. Plerique enim ca-
nones ex his, quorum verba recitavimus, sunt Gelasii,
quem, ut pridem diximus, superscripta partitio agnoscit
Auctorem, & non absimilis divisio, quod ad decimas
attinet ut fiat, dispositum extat in legib. Longobard. lib. 3.
4. tit. 8. l. 4. de qua re Iacobus Gothofred. ad l. 18. c.
Theodos. de oper. public.

Quamquam autem quarta portio decimarum, ac
obventionum Episcopi beneficio cederet auctoritate
canonica; attamen hoc ita restringendum esse, definitum
fuit Concil. sexto Parisiensi habito anno 829. cap. 3. si
Ecclesie suae inopia id exposceret, quo casu d. can. per-
mittitur, ut accipiat de memorata quarta sibi suisque, non quod
avaritia, quod absit, suaserit, sed quod necessitas compulerit.
Ceterum si accipiendi nulla necessitas interierit (ut Concil. pro-
sequitur) nihil de memorata quarta accipiat, sed usibus Ecclesie
suarum, & pauperum Christi impertiendam secundum suam dispo-
sitionem relinquat. Quod propterea videtur respexisse ad
ea verba in 2. d. i. Canonis apostolici 41. al. 40. & Antiq-
uopheni sub Julio I. 25. qui ambo referuntur c. 12. q. 1. c. ex
his autem, & c. Episcopus.

Nec sum adeo rerum imperitus, ut ignorem, eam
distributionem non in omnibus Ecclesiis Christiani Or-
bis eandem fuisse, nec semper ita exacte observatam;
nam in Hispania (quae suorum morum retinens, & te-
pax adeo ut proprium divini officii ordinem sero, & non
nisi

nisi miraculis teresta, ut fortis, derelinqueret, & Romanum
 amplecti voluerit) tertia pars tantum basilicarum re-
 stauracioni tributa, can. 8. Synodi Tarracon. ubi hoc di-
 citur fieri per antiquam traditionem, Concil. Tolet. 4. c. 32
 Bracar. 2. cap. 1. i. quemadmodum etiam tertia necessita-
 tibus Episcopi cap. 25. Concil. Bracar. Gallia verò Ro-
 manam consuetudinem in omnibus sequebatur, ut ex
 Capitularibus, quorum verba adscripsimus, & Concil.
 Agrippinens. cap. 6. Sed tamen semper obtinuit, ut qui
 beneficia in Ecclesiis possiderent, ad eas reficiendas, &
 sancta recta tenerentur, ut constat ex cap. omnes de consecrari
 distinct. 1. cap. fin. de his, quae sunt a majori, & ex Conciliis,
 in quibus nil saepius invenitur, ut ex Concilio Tolet.
 cano 16. in epistola Regis Flavii Egilae col. 1. Concilio
 Romano sub Eugenio 2. can. 29. ibi: de destructis Eccle-
 sijs, ut ab eis, qui eas possident reedificentur, & si non sufficienter
 a Populo adjuventur, Francoford. can. 26. ut Do-
 mus Ecclesiarum ab eis, sicut emendata, qui beneficia exinde
 habent, Emerit. can. 16. ad fin. omnes verò supradicti
 Presbyteri, qui viriutem habuerint; Episcopo suo placitum fa-
 ciant, ut reparare Ecclesias sibi commissas intendant, & ex
 Conc. Mogunt. cujus verba nobis exhibet caput pri-
 mum de Ecclesijs aedificandis, & reparandis, quicunque
 beneficium Ecclesiasticum habent, ad res illas Ecclesia restauranda,
 vel ipsas Ecclesias emendandas omnino adjuvent, & nonnulli
 decimam reddant. Quae verba etsi potius referenda sunt ad
 eos, quibus sunt beneficiariorum praedia fuerant ab Eccle-
 sijs concessa, Fendorum instar, ut ex legibus Longobard. Ca-
 pitularibus Caroli, & Ludovici, & Conc. Valent. can. 10,
 & Arelat. 6. can. 25. nihilominus ita ab omnibus intelle-
 cta fuerit, ut ad eos, qui beneficia habent ob sacra mi-
 nisteria peragenda, pertineant. Quod iisdem plene verbis
 proponitur cap. 4. de tit. de Ecclesijs aedificandis, vel re-
 parandis, ex Concil. Lezoviensi.

Nec est quod in re clarissima, ac etiam in ultima
 Tridentina Synodo statuta sess. 7. de reformat. cap. 8. am-
 plius iustificetur, Liceat tamen addere gravissima

sententiam; Concil. Tullensis par. 2. cap. 11. quod cum
juberet: ut Ecclesia sarciantur, vel restaurentur in aedificijs
ab ijs, qui earum rebus utantur, aut ab unoquoque sale ex earum
familia praebeatur adjutorium, per quod si fieri potest, reaedifi-
centur, eam subicit rationem; indignum est enim juxta hi-
storiam, Domino per prophetam reprobante, nos in Domibus lu-
queas habitare, & Domos Dei esse desertas.

Iam verò supervacuum est legentes monitos fa-
tere, Beneficiorum obligationem non ad Ecclesiam
dumtaxat refectionem restringi, sed latius patere; quia
nimirum ipsis incumbit, ut Ecclesiam vestibus,
aliisque sacra suppellectile instructam sint, & luminariis, ac
ornamentis non deficiantur, eum id constat ex Concilio
celebrato in Civitate Merensi sub Rege Ende can. 2.
*Nemo seniorum de Ecclesia sua accipiat de Decimis aliquam por-
tionem, sed solummodo, Sacerdos eas cum integritate accipiat in
sui sustentationem, & ad luminaria conservanda, & Basilicæ
aedificia: vestimenta quoque Sacerdotalia, & cetera utensilia suo
ministerio congrua, obtinendas. hac omnia Episcopi de suis Eccle-
sijs, & ceteri attendere decreverunt, & Concil. Papiensi
sub Leone IV. habito anno 850. can. 17. secundum Episco-
porum dispositionem Sacerdotum, & reliquorum Clericorum usi-
bus, ceterisque Ecclesiarum utilitatibus distribuenda sunt. De-
cima, & ex Baltz. Capicula. cap. 5. pag. 350. ad orna-
mentum Ecclesie primam oligant partem, secundam autem ad
usum Pauperum, vel peregrinorum, tertiam sibi ut ipsi soli Sa-
cerdotes dispensent. Quod iisdem plene verbis legitur Conc.
Gall. tom. 2. pag. 249.*

Idemque tanquam constantissima Patrum doctri-
na affertur in Concilio Aquiligranensi habito anno 816.
can. 116. *Res Ecclesie sicut & sanctis Patribus traditur, vota
sunt fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum. Fi-
dolet namque fidei ardore, & Christi amore succens, ab anima-
rum suarum remedia, & caelestis patriæ desiderium, suis proprijs
facultatibus sanctam locupletem fecerunt Ecclesiam, ut his &
milites Christi alerentur, & Ecclesie exornarentur, pauperes
recrarentur, & captivi pro temporaria oportunitate redimeren-*

217 : & in Concilio. can. 19. ut ex Thomasin par. 3. lib. 4.
cap. 8. foli. 438. quod hæc duo in pauca contrahit, *Eccle-*
fasticos redditus ad propriam Ecclesie utilitatem, & ob escam
pauperum, & peregrinorum esse decernimus.

His legibus sibi obtemperanda esse duxerunt san-
cti Presules. Unde Flodoardus lib. 8. cap. 2. narrat de Ful-
cone Archiepiscopo, ab ipsa parte reddituum, qui ex
Ecclesie prædiis redigebantur, *usibus Ecclesiasticorum or-*
namentorum, vel luminarium applicationem fuisse.

Quocirca, cum invidiosissimus noster Princeps intel-
ligeret, quod nunquam satis desicere, ac indignari pote-
rimus, templum vix ædificata, ac reliquias servare, & pro-
prium non agnoscenda ruinis obrui, & majorem illis va-
ritatem Beneficiorum avaritiam intulisse ea, quam
volens, ex igiturque Concilium Turonense 3. can. 46.
dimittit, & de restitutione reddituum vobis necessitas incumbit
judicare, quia non tantum domus Monasteriorum, sed & ipsa
Ecclesia propter reddituum inopiam ruinas minantur, & Conci-
lium Meldense can. 62. hinc, qui ex rebus Ecclesiasticis nonas,
& decimas persolvere, & ferta tota Ecclesia secundum anti-
quam auctoritatem, & consuetudinem restaurare debent, hoc non
solum negligunt, verum & per contemptum dimittunt, atque
Clericos famæ, ac penuriam Ecclesiastica adificia dissolutione annul-
lari permittunt, idque uti velle, quod scelestissimum ar-
bitrati sunt Patres Concilii Fullensis, ut proxime dixi-
mus, Beneficarios in Domibus laqueatis habitare, & Do-
mos Dei esse desertas, cum tamen maxima ex parte hu-
jus Regni Ecclesie beneficio Serenissimorum Regum,
qui ei imperarunt, extructæ fuerint, & redditibus auctæ,
ac ditatæ, quos proinde in eos, quos expressimus ulus,
impendi magis ratio exigit, ut erigitur ex Concil.
Aurel. can. 5. alias 7. apud Anton. Augustin. in Epitom.
lib. 13. tit. 2. cap. 2. De oblationibus, vel agris, quos Dominus
nosrer Rex Ecclesia suo munere conferre dignatus est. & c. desi-
gnatas, ut in reparationibus Ecclesiarum, alimoniis Sacerdotum
& c. quidquid Deus in fructibus dignatus fuerit expendatur. Jure
merito tantam indignitatem amplius perpeti noluit,
cum

cum ad Principis pertinet officium, ut Ecclesie etate, ac
veritate collabentes, separentur, & destructæ restituan-
tur, & abjurent senectam, ut Ennodius Ticinensis epistola
ad Boetium, *abjurant pristinam te Prasule tella senectam*, cap.
fin. 96. distinct. *Boni Principis, & Regis est Ecclesias contri-
tas, atque scissas restaurare, novas adificare, & cap. sicut 13,
quest. 4. Quod Imperatorem Augustum præstitisse, præ-
dicat Ovid. quem Templorum inventorem appellat,*

Templorum postor, Templorum sancte repertor,
quod ut Sueton. narrat in eius vita cap. 30. *Aedes
sacras vetustate collapsas, aut incendiis absumptas refec-
terit; quare Casaubonus mendosum putans Ovidii lo-
cum, pro Repertor reponit refidor: & curam agere de-
beant, nè Sacerdotes, atque Beneficarii pecunia con-
flata ex redditibus Ecclesiasticis in hanc rem destinatis,
abutantur. Quapropter 4. Regum cap. 12. laudatur Joadis
Regis pietas, qui cum suspectos haberet Sacerdotes, ne
pecuniam interverterent, quæ ad tutelam Templi a Po-
pulo offerebatur, eam primum in arcam clausam infer-
ri, deinde scriba suo præsentem, fabris, ac cæmentariis
erogari iussit, & eadem de causa lib. 1. Regum cap. 12. &
22. & Paralipomenon cap. 24. laudantur etiam Reges
Ioab, & Iosias, quod ut Templum Hierosolymitanum
restauraretur, omnem operam, studiumque potuerint.
Quorum religionem cum imitari voluerit potentissimus
Rex noster, exemplum Austriae pietate dignum cum
posteris reliquisset, nemo æquus rerum Judex insciabi-
tur.*

Sed & piissimi Principis animum, ut eorum pa-
trocinium caperet, veluti quibusdam admotis machi-
nis, expugnantur pauperum, ac egenorum clamores,
& lachrymæ: qui portione sibi ex redditibus Ecclesiasti-
cis debita defraudari ægrè ferentes, tunc gemitibus
complebant, & Beneficariis avaritiam suam exprobran-
di nunquam finem faciebant. Quis enim ferat, Clericos
ac Beneficarios tot divitiis abundare, ac affluere, egen-
tes fame perire, & confici, eum tamen bona Ecclesie
passim

passim in veteribus Canonibus dicantur Patrimonia
 pauperum, *quia iuste 16, q. 1. & suorum beneficiorum*
proventus constant ex oblationibus, quæ ob expian-
da crimina fiunt, quas propterea profanis usibus ap-
plicari, omnino sit nefarium. Audiant qui a veterum Ec-
clesiæ Ministrorum semita deflectentes, Ecclesiasticos
reditus profundunt, ac dissipant, nulla portione paupè-
ribus relicta, Ambrosium: Annum Ecclesia habet, non ut
ferret, sed ut erogat, & subveniat in necessitatibus. Quid est opus
castodire, quod nihil adiuvat. An ignoramus quantum auri, at-
que argenti de Templo Domini Assirij sustulerunt? Nonne me-
lius constat, sacerdos pro alimonia pauperum, si aliqua subsidia
desunt, quam si sacrilegus contaminat, & asportat hostis? Non
ne dicturus est Dominus, cur passus es tot inopes fame mori? Certè
habebas aurum, unde ministrasses alimonia, & c. canon. au-
rum 12, q. 2. audiant Hieronymum ad Nepot. Gloria
Episcopi est pauperum opibus providere: ignominia Sacerdotis est
proprijs studere divitijs: item amico rapere quidpiam, furtum est:
Ecclesiam fraudare sacrilegium est: accepisse quod pauperibus ero-
gandum sit, & esurientibus plurimis, vel cautum esse velle, vel
timidum, aut quod apertissimi sceleris est, exinde aliquid sub-
trahere, omnium prædoque crudelitatem superat, can. gloria
12, q. 2. Contra hos exclamant Petrus Damianus, qui
eum dixisset: an ignoras quia ad hoc Ecclesijs prædia conferun-
tur, ut ex eis pauperes sustentantur, indigentes alantur, & ex
eis viduis, atque pupillis subsidium prævenietur, & cum adje-
disset: procedente tempore Ecclesiarum Rectoribus visum est, ut
ipsa potius prædia iraderentur, unde scilicet non modo Clericos
lacris exubantes officijs Ecclesia pasceret, sed & refrigerij sti-
pentem diversis indigentibus, & inopia laborantibus, ministraret:
demum concludit, pauperum homicidam esse, qui quod
eis debetur, subtrahit: Perpende ergo quantum homicidio-
rum in die iudicij Reus erit, qui modo tot viduis, tot orphanis,
diversisque pauperibus, unde vivere debeant, subtrahet. Si
damnatur unus, qui vel unum perimit hominem ferro,
qua sententia dignus est, qui hanc Ecclesie profligando,
complures interficit famis, & inopia gladio? & Conci-
lium

fium Mediolanense primum in anno 1565. ut ex actis
 Ecclesiæ Mediolanensis pag. 39. quod cum præmississet,
 redditus Beneficiariis fuisse attributos, ut præter ea,
 quæ ad victum, & cultum eorum satis esset, suppete-
 rent etiam, quibus divini cultus ornatus, ac splendor
 conservaretur, & pauperum inopia, & indigentia sub-
 levaretur, in hæc verba desinit: *Ex eo vero, quod supererit, si
 necessaria pauperibus alimenta denegaverint, intelligant se, quos
 non paverint occidisse, atque ob violatam sanctissimam chari-
 tatis legem, mortale peccatum commississe, quo sibi iam in die ira
 thesaurizaverunt.* D. Bernardus epist. 2. ad Fulconem.
*Conceditur ergo tibi, ut si bene deservis, de Altario vivas; non
 autem ut de Altario luxurieris, aut de Altario superbias, ut
 inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcæria dear-
 gentata, varia, griseaque pellicea a collo, & manibus, ornata
 purpureo diversificata. Denique quidquid præter necessarium vi-
 ctum, ac simplicem vestitum de Altario retines, tuum non est, va-
 pina est, sacrilegium est. Et in declamatione in illud: Ecce
 nos reliquimus omnia: Res pauperum non pauperibus dare, par
 sacrilegij crimen esse dignoscitur: sane patrimonium pauperum, sac-
 cultates Ecclesiarum: & sacrilega eis crudelitate surripitur,
 quidquid sibi ministri, & dispensatores, non utique domini, vel
 possessores ultra victum accipiunt, & vestitum. Nec enim ordi-
 navit Deus his, qui Evangelio serviunt, de Evangelio querere,
 & habere delicias, vel ornatum: Sed vivere (ait Paulus) ex eo,
 ut videlicet sint consenti alimenta corporis, non irritamenta gula,
 aut incentiva libidinis, & quibus tegantur, non quibus orrentur
 accipere. Ut præteream Urbanum I. Iustinum Marty-
 rem, Prosperum, Chrysostomum, aliosque.*

Hæc de causa potissimum instituta fuerunt
 beneficia, ut pauperum necessitatibus succurrere-
 tur: Hujus conditionis semper erunt, nec ea ulla tem-
 porum vetustate mutari poterit, ut habetur in Conc.
 6. Parisiensi anno 829. can. 15. *Iniſio naſcentis Eccleſia vo-
 tu fidelium ante pedes ponebantur Apoſtolorum, eorumque judi-
 cio, unicuique præ ut opus erat, distribuabantur. Et licet
 creſcente fidelium devotione copioſiſſimis, ac munificentiſſimis co-*

rum

Quum liberalitatibus sancta donata sit Ecclesia, eundem tamen usum Apostolorum successores in tractandis, & dispensandis Ecclesiasticis rebus se servare debere meminerint. Unde agebat Christianus Lupus in Schol. ad 15. can. 8. Concil. Quo circa licet illi (Beneficiarij) Sacerdotiorum suorum proventus faciant suos, non tamen pleni, & liberi, sed quasi Fideicommissarij ipsorum sunt domini, rigido iustitia jure obstricti ad omne necessario victui, & simplici vestitui superfluum in pauperes elargiendum; res transit cum suo onere: quarta sua parte pauperes spoliare, neque voluit, neque potuit Ecclesia: absit hoc a piissima Matre, servare illa vult, & debet piam voluntatem fundatorum: & Barbof. juris Ecclesiastici universi lib. 3. cap. 17. nu. 8.

Quartam pauperibus debitam nulla contraria consuetudine tolli posse, quin saltem in foro conscientia debeatur, quia inopia Pauperum semper est praesens. Cum ergo adversus eos, qui ita Ecclesiasticas facultates dilapidant, ac perdunt, in canones insultantes, Regium auxilium expeterent miserissimi homines, pessime ab iis accepti, aures ipsis non erant ocludendae: praesertim, cum hujus Regni Ecclesiae pene omnes a Serenissimis Neapolitanis Regibus a fundamentis excitatae, amplissimis latifundiis, ac patrimoniis donatae fuerint, qui potius in pauperes, quam in eorum Praesules liberalitatem suam contulisse, censendi sunt, ut ait Divus Thomas in 2. ad Corinth. c. 12. lect. 5: Videtur quod male fecerint Principes, & alij dando divitias Pralatis. Responsio. Dicendum est quod non deerunt Pralatis de per se, sed propter pauperes, & ideo non deerunt eis, sed pauperibus. Pralatis autem dantur tanquam pauperum dispensatoribus.

Unum superest propugnaculum, quod desertores Beneficarii se se recipere solent. Factum negant, pauperibus scilicet subsidia deesse: neque enim in beneficiorum locis degere oportet, ut egenis alimonia tribuantur: nihil prohibet id praestari vicaria alterius opera. Quid? quod ubivis inopum plus est fere,

Quam olim muscarum est, cum caletur maxime.

Q

Planè

Planè quod factum spectat, a nostra disputatione alienum est. Sed si odiosa facti quæstione seposita, in qua ipsi probandi onere premerentur, quorum negatio in meram abit affirmationem, conjecturis agendum sit: gravissima urgentur præsumptione, quod debitas agapas, eleemosynasque non etogent. Nam cum divinæ Domus mundities, atque elegantia, tum verò incolumitas, & integratio, quæ altera est beneficialis obligationis pars, quam cordi sit nepotibus istis, satis oculis deprehendant, qui Regnum peragrant; Quid de parte altera putandum sit, nō sum divinus fateor, sed nec opus Oedippo ad hunc nodum solvendum esse arbitror. Caveant verò, nisi cordatis viris ludibrium debent, vero vultu in causam suam proferre vulgare illud: *Pauper ubique jacet*, quasi nulla sit necessitas in pauperes ejus loci, ubi Beneficium institutum est, debitam portionem largiri, sed idem liceat in quoscunque. Intercedunt enim leges; Intercedunt Canones. Siquidem extra dubium est, oblationes Deo factas, esse patrimonium Pauperum, nec alia sine donatores impulsos fuisse, admonent veteres tabulæ, quæ adscriptam semper clausulam produunt: *Per formam eleemosynæ Pauperibus assignatæ*, ut notat Marcylus lib. 2. formularum princip. ibiq; Bignon. in observat. narrat ex Gregorio Turonensi lib. 6. cap. 20. Chroldinum quendam cum domos, vineas, argentum Ecclesiæ distribueret, his usum verbis: *Sint hæc Ecclesiæ data, ut dum de his Pauperes vesciuntur, mihi veniam obtineant apud Deum.* Qua de re plura Filescus in querela Ecclesiæ Gallicanæ pag. 838. quod autem generatim testator pauperibus legat, civium suorum, municipumve, non exterorum inopiæ levandæ relictum censetur, l. 39. §. ult. ff. de conditionibus, & demonstrat. l. 24. Cod. de Episcop. & Cleric. & nos abundantiore calamo in secunda dissertatione exequemur.

De cætero, si quo sensu illud accipiendum sit, *Pauper ubique jacet*, audire velint, nihil auribus dantes dicemus:

mus: quia nusquam est, qui subleuet, erigatque. Et jacēbit eternum sanē, nisi Beneficarii ad suam quisque Ecclesiam redire cogantur. Perdifficile enim est homines naturā in vitia pronos, in avaritiam verō pronissimos, eorum miseris angere, vel tangere, quorum res adversas, afflictasque non vident. Si quæ fidelibus oculis subjecta sunt, vix movent, & qui lapideo corde sunt, nulla rei acerbitate, non atro, horrendoque aspectu moventur, quid de iis sperandum est, quorum graves somnos nullus interturbat nuncius, sive ut Græci dicunt ἀποταναύσας τῷ ποδὲ καθύδην, ut ita quo ad commiserationem excitentur, neque habeant, neque expectent, neque curent neminem. Comperta hæc sunt, ac omnibus explorata. Dio Chrysostomus orat. Olymp. καὶ δὴ τὸ λεγόμενον ὡς εἰν ἀκοῆς πιστότερα ὄμματα, ἀληθὲς ἴσως. πολὺν μὲν δυσπειδέστερα, καὶ πλείονος δίομενα ἐνεργείας. ἢ μὲν γὰρ ὁ Λίς αὐτοῖς ὁραμένοις ἔμβάλλει, τῷ δ' ἀκολῶ ἐκ ἀδύνατον ἀναπτερώσαι, &c. Marcus Cicero ad Torquat. 6. epist. 1. Nam etsi, quocumque in loco quisque est, idem est ei sensus, & eadem acerbitas ex interitu rerum, & publicarum, & suarum; tamen oculi augent dolorem, qui ea, quæ ceteri audiunt, intueri coguntur, nec avertere a miseris cogitationem sinunt. Claudat agmen S. Ioh: Chrysostomus, qui propius ad rem nostram tom. 5, serm. 25. ἔχει πᾶσο καὶ πρὸ ἑβ' θυρῶν ἑβ' δικῶν ἑβ' εὐκασιῶν ἐποίησαν τοὺς πένητας οἱ πατέρες οἱ ἡμετέροι, ἵνα καὶ τὸν νωθρότατον καὶ ἀπὸ ἀνδραπύδατον αὐτῶ ἑβ' πενήτων ἢ ὁ Λίς πρὸς ὑπόμνησιν ἐγείρη τῆς ἐλεημοσύνης. ὅταν γὰρ ἐσὶν χορὸς γερόντων, συγκεχυότων, μάκρια περιβεβλημένων, αὐχμῶντων, ρυπῶντων, βακτηρίας ἔχοντων, μόλις σιελίζεσθαι δυναμένων, πολλὰ καὶ ἢ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένων, καὶ τὸ σῶμα θλον, ἀναπήρων, τίς ἔστω λίθινος, τίς ἔστω ἀδάμας, ὡς καὶ τῆς ηλικίας, καὶ τῆς ἀδυνατίας, καὶ τῆς πηρώσεως, καὶ τῆς πνίξης, καὶ τῆς ἀπελοῦς σολῆς, καὶ πάντων ἀπλῶ πρὸς συμπάθειαν ἐπακλῶντων αὐτὸν, ἀντιβλῶναι, καὶ μῆσαι, πρὸς ἀπαντα ταῦτα ἀνένδοτος; ἔχει ταῦτα πρὸ ἑβ' θυρῶν ἡμῶν ἢ ἡκαστοὶ πάντες λόγου δυνατώτεροι, ἔχει τῆς ὁμοίας ἐπισπῶμενοι πρὸς φιλανθρωπίαν τοὺς εἰσιόντας ἐκκαλοῦμενοι. Hac de causa majores nostri, pro foribus Ecclesiarum, pauperes constituerunt, ut vel inhumanissimum, & se-

gniffi.

gnissimum quemque, aspectus ipse egenorum, ad commiserationem excitet. Ubi enim stat chorus seniculorum, incurvorum, pannosorum, squalidorum, sordidatorum, baculos tenentium, atque his agrè se sustentantium, nonnunquam oculis orbatorum, totoque corpore malè mulctatorum, quis tam saxens est, quis tam adamantinus, qui ad eorum grandævitatem, imbecillitatem, cacitatem, egestatem, habitus vilitatem, totque alia ad condolendum moventia, obdurare se, & inflexibilis queat permanere? Hac de causa pro foribus nostris stant, ipso aspectu, magis quam ullis verbis possunt, ad beneficentiam provocantes eos, qui introgrediuntur. Sed nimium multa de re minimè dubia locuti sumus.

DIS.

DISSERTATIO SECUNDA

Alienigenas ab Sacerdotiis arcendos.

Etant & posteriores nostri invictissimi Regis litera, quibus expressit se in posterum non permissurum, ut hujus Regni Beneficia Exteris conferantur, qui propterea videtur Edictis suis, non tantum residendi necessitatem juxta Canones requisitam, & erogationem reddituum Ecclesiasticorum in usus ab eo, cui instituti, ac

destinati fuerant usu quamlongissimè abeuntes, sed etiam contemptam Canonum constitutionem indigenis beneficia deferentem, quæ ex Jure Divino, Canonibus, & traditione Apostolorum originem sumit, non minus eorum tempestate observatam, quam insequentium Sæculorum consuetudine firmissima, nec unquam interrupta comprobata, ante oculos habuisse. Hæc autem inter se non dissonare, sed maximam potius affinitatem habere, nemo est, qui non intelligat: etenim ex rationibus certe innumeris, ob quas indigenæ præ aliis ad Beneficia sunt admittendi, hæc quidem inter validissimas, atque efficacissimas reponi debet, quod illi facilius residendi Præceptum implere possint, ut notavit Thomasin. *de benef. par. 2. lib. 3. cap. 35. num. 1.* cujus verba e re fuerit audire. *Vt facilius residerent Episcopi, eligendi erant ipsomet ex Ecclesiæ ejusdem Clero, in quem cooptari debebat flos civium delibatus. Cives quippe præferendi erant Extraneis in delectu faciendo ad ordines, ad beneficia, maxime autem ad Episcopatus; ut non alia cum illis esset patria, quam Ecclesia propria, hoc ei gemino nexu arctissimè devincirentur, & in ea residerent non facilius tantum, & luben-*

A a

tius,

tius, sed pene necessario, & vi quadam ipsius natura ineluctabili ea, qua patriam omnes amplexamur: Et part. 2. lib. 3. c. 31. n. 2. Illud jam alibi observavimus, quod facilius Episcopi suis in Ecclesiis residerent, id usu receptissimum fuisse, ut ipsius ex Ecclesia gremio eligerentur, & ex indigenis. Nec prætermiserunt Abb. cap. ad decorem n. 4. de institutionibus. Sot. de justit. & Iur. lib. 3. quæst. 6. artic. 2. circa decimam conclus. & in responsione ad argument. Azved. ad lib. 1. recopilat. l. 14. tit. 3: num. 17., Garcia de Benefic. par. 7. cap. 9. num. 7. ibi: quia facilius inducuntur ad residentiam indigena dulcedine Patriæ allekti, quam Extranei. Salzed. in pract. cap. 54. num. 4. Cevallos commun. contra communes quæst. 693. n. 35. Unde Gonzalez cap. 3. de Clericis non residentibus lit. D. post Salcedo de l. politic. lib. 2. cap. 16. §. 2. ad n. 35. affirmat leges 20. & 36. tit. 1. novæ recopilat. quibus obstructa via est alienigenis, ne ad beneficia pervenire possint in Hispaniæ Regnis, justissimas esse, quod illi absque residenti animo beneficia affectare credendi sint: cujus verba sequenti dissertatione dabimus.

Quod & ex ipsis Hispanorum Regum legibus apertissimum est, quibus sancitum deprehenditur, ut exteri a beneficiis absterrendi sint eò potissimum, quod ii ab Ecclesiis, in quibus beneficio potiuntur abesse soleant: ex quo illud existit, ut Tempora reparatione, Ministris, ornatu defecta, maximumque divinus cultus detrimentum accipiat, ut patet ex constitutione Henrici IV. lib. 1. ordinament. l. 19. apud Perez. *El otro es, que el culto divino, y las Yglesias padescen gran detrimento estando absentes fuera de sus Yglesias las personas Ecclesiasticas dellas, y sus Perlados; & ex Pragm. sanction. Henrici III. apud eundem Perez ibi, E otro si se mengua de todo punto el servizjo de Dios, por quanto los dichos estrangeros no curan que las dichas dignidades se servan, ni piensan en el si nõ en quanto pueden ellos aver, pues en sus Tierras las costas hechas, por lo qual esso mesmo se perdien todas las possessiones, que los fieles defunctos y vivos dieron, y de que donaron a las Yglesias por carga de sus almas, y redempcion de pecados, de las quales cosas vienem dos daños muy grandes. El*

pri-

primero, que los pueblos, y fieles Christianos pierden muy fuertemente las devociones, en que veen menguado en las Yglesias el servicio de Dios. El segundo es, que se retraen, y quitan, y tiran de hazer limosnas, y bienes, y dexar cosas algunas a las Yglesias: por quanto veyan perdidas, y destruydas las posesiones, y otras cosas, que a ellas dieron, y dexaron ellos, y sus ancianos, y aun lo que es peor, muchos no quieren dezmar, ni dar a las Yglesias el diezmo de las cosas, que deven dezmar, ni pagar sus deudas a Dios, ni hazer a las Yglesias limosnas ningunas, viendo que los dichos Cardenales, y estrangeros lo llevavan todo sin servir, ni reparar, segun dicho es como quien roba, el qual es camino de se perder muchas almas. Id autem ita accipiendum velim, ut hæc, quæ ex residendi facilitate ducitur ratio, non postrema inter eas sit ob quas externi a Sacerdotiis sunt ablegandi, cum lexcentæ aliæ, & quidem firmissimæ veluti valvæ, ac repagula quædam, ne horum janua iis patefiat, sint impedimento; quæ nullo modo possint effringere, ut dictum suum, ne quem imprudentem fallat, temperat Thomasin. eodem cap. 31. n. 3. Nec me fugit quanta alias commoda ex eo usu dentrentur, quo Clerici ex indigenis, Episcopi ex Cetera Civitatis deligebantur, sed nemo negaverit hanc residendi necessitatem non postremo in iis locis esse debere.

Vetustissimum Ecclesiæ institutum est usque ab Apostolorum ductum temporibus, ut indigenæ in beneficiis assequendis exteris præponi debeant; quod ex jure Divino, & Canonibus, ac traditionibus Apostolorum descendere, jure etiam naturali inniti, Conciliorum sanctionibus, Patrum regulis, sacræ Canonum decretis disertissimè constitutum fuisse, epistolis Summorum Pontificum cautum, Imperatorum legibus non esse dissentaneum, atque ita omnium tam civilis, quam Pontificii juris Interpretum, ac eorum, qui Divinæ scientiæ se dicarunt, menti, animisque penitus infedisse, ut nemo tam excors inveniri queat, qui contra sentierit, regulis quoque Romanæ Cancellariæ comprehensum, demonstrare levissimum fuerit.

Quod ad primum attinet, quin ex juris Divini fontibus ea consuetudo promanaverit dubium non est: cum ad Canones Apostolorum, eorumque traditiones ipsam referat Sanctissimus Pontifex Julius Primus apud Athanasium *apol. 2.* Apostolicas autem traditiones ex jure Divino, & ex eo, quod Servator noster, ac Magister discipulos docuit, ortum habuisse, inter omnes constat. Si quidem cum delectus fuisset, sive potius obtrusus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus Gregorius ex Cappadocia originem ducens ab ea Ecclesia extraneus, eique ignotus; hanc electionem detestatur Julius, eaque Apostolorum Canones infractos fuisse, dissolutos; Divinamque traditionem violatam asseverat, ac tertio quoque verbo exagitat. *Τίνες εἰσὶν οἱ ὧδε κανόνες πράξαντες; ἡμεῖς οἱ κληρικούς τῶν ἀποδείξαι τὸν ἄνδρα δεξάμενοι; ἢ ἀπὸ Φιλιππῶν, καὶ ἑξ ἡμῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀνομάσαντες, τίνα ὡς Ἐπίσκοπον ξένον, καὶ ἀποσελάσαντες εἰς Ἀλεξάνδρειαν.* Qui igitur sunt, qui contra canones agunt? Nos ne qui cum tantis rerum documentis virum recipimus? an qui a triginta sex mansionibus Antiochiæ quendam voluit Episcopum externum hominem salutarunt, eumque in Alexandriam miserunt? En ait Julius verbis conceptissimis everfos canones; eo quod ξένος externus homo Ecclesiæ fuerat propositus. De Canonibus autem Apostolorum, ac de Apostolica traditione se loqui statim explicat, quos corruptos queritur, & convulsos, quia Gregorius neque Alexandriæ natus, neque in ea Civitate baptismum susceperat, nec populo cognitus erat. *Ἐπισημασμένως ἰδοὺ ποιητικῶς κληρονομίαν καὶ ἐκκλησίας γὰρ ἰδοὺ. ποῖος γὰρ κανὼν ἐκκλησιαστικῆς, ἢ ποῖος φιλίππου ἀποστολικῆς τοιμάται, ὡς εἰρημωτικῆς ἐκκλησίας, καὶ Ἐπισκόπων, τοσοῦτον ὁμόνοιαν ὄχοντων πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον ὡς Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιον ἀποσελάσαι Γρηγόριον, ξένον μὲν ὡς πόλεως, μήτε ἐκ βαπτισθέντα, μήτε γνωσκόμενον τοῖς πολλοῖς, μὴ αἰτηθέντα ὧδε πρεσβυτέρων, μὴ παρ' ἐπισκόπων, μὴ ὧδε λαῶν.* Deinde non decuit novas istas modos contra Ecclesiam induci. Vbi enim est iste Ecclesiasticus canon, aut istelusmodi traditio Apostolica? ut in pace agente Ecclesia & Episcopis concordibus cum Episcopo Alexandriæ Athanasia, immittere Gregorium peregrinum, & externum hominem, neque Ale-

*Alexandria baptizatum, neque plebi cognitum, neque postulat-
 um a Presbyteris, neque ab Episcopis, neque a populo. Ex qui-
 bus verbis apparet, opus fuisse secundum traditionem
 Apostolicam, & Apostolorum canones, ut Episcopus
 civis esset urbis, cui erat præficiendus, & vel in ea natus,
 vel sacro fonte ablutus, cum non minus ortu, ac nativi-
 tate, quàm baptismi regeneratione quis civis efficiatur:
 & quidem ea tempestate, plerique sacro fonte lustra-
 bantur provecta ætate, & extra patriam, ut Ambrosius,
 Augustinus, Basilius, Gregorius Nanzianzenus: in quo-
 rum mores, ac vitam post baptismum, cum ad aliquod
 Ecclesiasticum munus promovendi erant, inquirebatur.*

Quod satis Julius innuit, qui etiam eo, quod ait *μητι
 γνωσκόμενον τοῖς πολλοῖς* causam indicat, cur hoc requiretetur,
 nimirum ut creandi Antistitis populus mores perspe-
 ctos haberet, ejus conversationem, & antea factæ vitæ me-
 rita, deque iis posset fidem, ac testimonium dicere. Quo-
 modo clarius, apertiusve exprimi potuit si indigenis,
 aut civibus posthabitis ad Episcopatus, alia ne beneficia
 (inter hæc enim nullum discriminẽ intercedere nemo cor-
 datus inficias iverit) externi provehantur, non solum tra-
 ditioni, ac canonibus Apostolorum vim maximam fieri,
 sed eos penitus destrui; quod & magis confirmat, exag-
 geratque adjiciens, ne canones Apostolorum dissolve-
 rentur, omnino necessum fuisse, ut eligendus ex ipso sa-
 crario, ac Clero susciperetur. *Εἰ γὰρ καὶ μὴ τῷ συνόδῳ ὑπε-
 θυμοῦ ἢ ὑπαδείξις ὁ Ἀθανάσιος ἐκ ἑδῆς τῶν κῆρυκῶν ἕως ᾗδε νόμος, καὶ
 ἔτι τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα γενέσθαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας, ἀπ' αὐτῆς αὐτῆς κλήρι πὺς ἐν τῇ ἑπαρχίᾳ Ἐπισκόπος ἕδει κῆρυξαι, καὶ μὴ νῦν
 πὺς ἀπὸ τῆς Ἀποστόλων κανόνας ἀδελφύδαί. Si enim post Synodum in-
 culpa fuisset deprehensus Athanasius, non tamen oportuit crea-
 tionem novi Episcopi ita illegaliter, & præter canonem Ecclesia-
 sticum fieri, sed in ipsa Ecclesia, & ex ipso Sacratio, ex ipso Clero
 illum ab Episcopis provinciæ constitui oportuit, & nequaquam
 nunc Apostolorum canones dissolvi. Quo loci notandum est,
 Julium violatos in ea Ecclesiæ Alexandrinæ invasione
 dicere Apostolorum canones, non Apostolicos: & Pa-
 tres,*

tres, Summosque Pontifices dum affirmarent, vel statuerent, Episcopos, aut qui ad alia beneficia promoveri deberent, sumendos ex Sacratio, & Clero, ex Ecclesia, aut ejus gremio; hoc ipso sensisse ex civibus electionem esse faciendam, ita ut qui ad Episcopatum, vel aliam dignitatem ascenderet, prius in Ecclesia esset emeritus, & per minora officia ad sublimiora sibi gradum fecisset: nam Iulius postquam Arrianis canonum violationem non solum in ejiciendo Athanasio, sed etiam in constituendo Gregorio exprobrasset, quia hic neque Alexandriae lucem aspexerat, neque ibi baptismo lotus fuerat, eam exprobrat iterum inferius, quia Gregorius non erat susceptus ex ipso Sacratio, & Clero, hæc duo inter se consonare significans; quod & verba Thomasi supra adducta satis edocent. Tandem Iulius in hæc verba desinit: *Αγαπητοί ως Θεῷ παρόντος καὶ ἐκκλησιαστικῶν λόγων, καὶ λόγων, ἐκ ἐστὶ πῶτο εὐσεβῆς, ἐδὲ νόμιμον, ἐδὲ ἐκκλησιαστικόν. Dilecti, credite, tanquam Deo presente cum veritate loquimur, non est istud factum p̄i, non ex jure, non ecclesiasticè, &c.* Hujusmodi exclamationum plena est eā epistola, ex quibus agnoscitur quantum Ecclesia odio habuerit, ac execrata fuerit eorum promotiones ad Episcopatus, aut alia beneficia, qui cives non essent.

Eodem modo Athanasius non solum in epistola ad orthodoxos Gregorii electionem infectatur, quia ille è Cappadocia accersitus fuerat, *ὡς Γεωργίου πινός ἐκ Καππαδοκίας, εἰσερχομένῳ, quia ἐξῶθεν in Ecclesiam Alexandrinam obrepserat, & hac de causa illam increpat tanquam non peractam secundum Ecclesiasticos Canones καὶ πῶς ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, illosque consternentem, ibi: πῶς ἢ ὡς μὴ ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἀδελφίσαι, id enim & Ecclesiasticos Canones solvit, neque secundum divinam legem, μὴ καὶ θεῖον διακρίνον; sed etiam in epistola ad solitariam vitam agentes, eadem de causa, quia Gregorius externus erat, apostolicæ traditioni contradicere suam intrusionem obicit, πῶς ἢ ὡς δὲ ἴσως ἔφαρτεν, ἐπεὶ μὴτε ἐκκλησιαστικῶν κανόνων πῶς καὶ ἴσως ἀχθῆ, καὶ τὴν Ἀποστολικῆν ἀδελφίσαι κληθεὶς τῷ Ἐπίσκοπος. Ceterum illa idèo paravit,*

vit, quia neque secundum Ecclesiastica instituta creatus eras, ne-
 que pro Apostolica traditione nomen Episcopi obtinebas: & hanc
 Apostolicam traditionem alienigenis adversissimam,
 declarat esse ipsam divinam legem, ipsam Domini Ser-
 vatoris nostri constitutionem, qua ab ipso fuerunt di-
 scipuli edocti, & ab ipso acceptam nobis tradiderunt;
 cui conformes esse Ecclesiæ mores, & consuetudinem
 generalem ab ipsis Apostolorum temporibus deductam,
 & longè lateque per omnem Christianum orbem dif-
 fusam, quæ cuncta subvertisse Constantium, Gregorio
 externo, ac populo ignoto Alexandrinæ sedi superim-
 posito, quem propterea militari manu stipatum illuc
 transmittere oportuit, οὕτως ἐπινοήσαν ἀλλοιωῦσαι νόμον, ἀρχαίων
 μὲν αὖ κωδὴν ὅθεν τῆς Ἀποστόλων διάταξιν, καὶ ἡ ἐκκλησίας ἀλάττων
 ἔστι, ἔκ τινόν αὐτὸς ἐπινοῶν βέβαιον τῆς κτίσεως· ἐξ ἄλλων γὰρ τόπων,
 καὶ ἐπὶ πενήκοντα μόνων μὲν γρατῶν ἐπισκόπος ἀποστάει. Hic
 (Constantius nempe) excogitavit quo pacto legem inverteret
 dissolvens Domini Constitutionem per Apostolos traditam, &
 mores Ecclesiæ immutans, novumque excogitans constituendo-
 rum Episcoporum modum: Ex aliis quippe locis, & quinquaginta
 mansionum intervallo distans cum militibus Episcopos
 mittit.

In Domini legem, in Apostolorum traditionem
 Constantium Arriana hæresi, perfidiaque imbutum,
 statim subjicit maxima impietate, atque impuden-
 tia fuisse grassatum, quod εἰς μὲν τὸ Σίρμιον ἀπὸ Κυζίκου
 μεταπέμψατο Γερμίνιον, ἀπὸ ἡ δὲ Λαοδικείας Καρόπιον εἰς τὴν Νι-
 κομήδειαν ἀπέστειλε. Germinium è Cyzico Sirmium, è Laodicea
 Nicomediam Cecropium misit, & ita in illum excandescit, ut
 Antichristi imaginem referre pronunciet.

Nullum acrius telum intendi potest in peregrinos
 hoc Apostolicæ Romanæ Sedis judicio in causa Atha-
 nasii non diverso ab ea sententia, quam dederant de ea-
 dem re habitæ Synodi. Hoc passim in eos injiciunt
 inter Scriptores præcipuè Bosquetus in notis ad Innocenti-
 lib. 2. regest. 14. epist. 13. cujus verba infra adscribemus.
 Christianus Lupus ad Concilium Romanum anni 1059.
 ubi

ubi hæc habet. *Antiquam eligendi Episcopi formam laudat in literis ad factionem Eusebianam Sanctus Julius Pontifex, Georgii Cappadocis intrusionem Alexandrinam damnans uti adversam Canonis Apostolico, non solum quod facta per militarem violentiam, sed etiam quod ipse ab Ecclesia ista esset extraneus, & peregrinus: qui ut in invasionem Cappadocis erumpit tanquam repugnantem Canonibus Apostolorum, ita & Thomasin. de benefic. par. 2. lib. 3. cap. 35. num. 10. ibi; Cum non alius Athanasio si is abdicari debuisset, fuisset subrogandus, quam ex Clero ejusdem urbis convenienter Canonibus, & traditioni Apostolorum. Ubi etiam ex Julii verbis hæc colligit: Vides ut eligendi ex iis essent Episcopi, qui in eadem Civitate fonte lustrali tincti fuissent, quorum inculpata deinceps vita tot spectatores habuisset, & testes, & suffragatores, quot cives, qui denique longo in minoribus ordinibus tyrocinio posito, jam merito suo totius Cleri magisterio præficiendi essent. Quibus consentiens est, quod tradit Petrus de Marca de concord. lib. 8. c. 13. n. 1. qui cum præmisisset; Vetus est & recepta in Ecclesia regula, Clericos post emerita plurium annorum in presbyterii, aut diaconii gradibus stipendia, ad suarum Ecclesiarum Episcopatus evehendos, nec Clericis extraneis neglecto proprio Clero eas dignitates conferendas, addit, hanc formam deberi Canonibus Apostolorum, consuetudinique ab iis repetitæ: & ipse Baronius anno 341. Porro de hujusmodi Gregorii perperam facta in Episcopum Alexandrinum electione, jure postea ad eos scribens conquestus est Julius Papa, cum inquit: Ubi enim est ejusmodi Ecclesiasticus Canon. &c. Hæc Julius; ex quibus antiquus mos eligendi Episcopos ex gremio Matricis Ecclesie reseratur. Ut præteream Salced. Gonzal. aliosque.*

Antequam autem hinc disceffero, illud juvat adtexere, eam Julii epistolam ab Athanasio transcriptam, qua nullum extare insignis, & illustrius monumentum ad probandam Summi Pontificis in universa Ecclesia auctoritatem, hujus maximi vindices Baronius, alii que clarissimi viri sunt arbitrati; Synodicam esse, a Concilio Romano tertio, quod sub eo celebratum fuit anno

344. ad Eusebianos per ipsum perscriptam ut idem Athanasius in apol. testatur his verbis, *καὶ οὕτως ἐν Περύ-
κομῶδι γὰρ λέγεται ὅτι Ἰουλίῳ τῷ ἐπιτοκῶτι Πάπῳ;* Hæc cum Romæ
Synodus per Iulium Romanum Episcopum scripsisset. Notum
quippe est id olim observari solitum fuisse, ut quæ in Sy-
nodo definiebantur, solius Romani Pontificis literis,
honoris causa, vulgarentur.

Cæterum illud admirationem habet, neque Ju-
lium, neque Athanasium mentionem fecisse consue-
tudinis, quam Divus Hieronymus in Epistola 85. ad
Evagrium testatur viguisse in Ecclesia Alexandrinæ
usque a temporibus Divi Marci, ut decedente Epi-
scopo, Presbyteri Alexandrini unum ex semetipsis
ex Ecclesiæ gremio eligerent, & in sublimiori thro-
no locatum, Episcopum appellarent. Nam, & *Ale-
xandria a Marco Evangelista usque ad Heracleam, & Dio-
nyssium Episcopos, Presbyteri semper unum ex se lectum in ex-
celsiori gradu collocatum Episcopum nominabant. Qui ut ma-
gis palam faceret, ex ipso Sacratio, ex ipso Clero Eccle-
siæ fuisse semper exceptum Episcopum, duobus utitur
exemplis, & exercitus qui aliquem ex commilitonibus
Imperatorem salutat, comparatione ducta a prophana
militia ad sacram; & Diaconorum, qui ex semetipsis ali-
quem Archidiaconum renunciant. Quomodo, ait, si
exercitus Imperatorem faciat, aut Diaconi eligant de se quem
industrium noverint, & Archidiaconum vocent. Quo ultimo
exemplo satis innuit, quod in Episcopi electione serva-
batur, idem & in reliquis beneficiis, ac dignitatibus in-
ferioribus fuisse servatum.*

At verò cum hæc non specialis esset Alexandrinæ
Ecclesiæ consuetudo, sed traditio Apostolica, quæ per
universam pollebat Ecclesiam, quod & ipsemet Hiero-
nymus præ se ferre videtur his verbis: *Nec altera Romanæ
Urbis Ecclesia, altera totius orbis existimanda est. Et Gallia,
& Britannia, & Africa, & Persis, & India, & omnes barbære
nationes unum Christum adorant, unam observant regulam verita-
tis; cumque quod ab Apostolis institutum fuerat, præsu-*

B b men-

• mendum necessario esset, factum divino mandato, ut ad
• rem nostram asserit doctissimus Joannes Morinus de
• sacris ordinat. exercit. 3. de Episcop. cap. 3. *Quis enim*
• (inquit ille) *quod omnium Apostolorum consilio factum est*
• *expresse auctoritati divina non imputabit? Hoc principium si*
• *semel quassess, rix erit aliquid in Sacramentis, ut cetera omittam,*
• *quod probari possit esse juris divini, nullus erit admiratiq-*
• *ni locus in traditione magis Apostolorum, Dominique*
• *constitutione, quam Ecclesie Alexandrina consuetudi-*
• *ne. Julius, & Athanasius adversus factionem Eusebia-*
• *nam niterentur.*

• Utcumque hoc sit, Hieronymi testimonio magis
• magisque roboratur ex lege domini, & traditione
• Apostolorum dependere, ut Episcopi, & alii beneficia-
• rit ex indigentis, & ex ipso Clero Civitatis accipiantur.
• Nam hujus instituti auctor fuit in eo Patriarchatu Di-
• vus Marcus, qui eam Ecclesiam fundavit, quique cum
• fuerit a Petro missus, ut Alexandrinus esset, Episcopus,
• & vices suas per plures provincias gereret, eoque titulo
• amplio in tota Dioecesi Egypti, aliisque finitimis
• provinciis potestatem exerceret, alioqui non erat cur
• Alexandrina Ecclesia inter alias a Petri discipulis etiam
• erectas tantum caput extolleret, ut probat præter Ba-
• ronium aliosque, Hallier *de Hierarchie Ecclesiasticæ dosibus*
• *lib. 4. art. 3. §. 1. quemadmodum ex Petri jussu illius Ec-*
• *clesie fundamenta jecit, eamque ad Patriarchatum eve-*
• *xit: ita certum est ex ejus præscriptis regulas quibus re-*
• *geretur instituisse, ut censet idem Hallier *l. h. vers. hoc est.**
• *rò sensu.* Quare Divus Hieronymus in *epist. 58 ad Demo-*
• *stium*, & in *epistola ad Theophilum* ait, *semaximo in præ-*
• *terio habere Romanæ Ecclesie communionem, & Alexan-*
• *drinæ, quod eadem esset utriusque traditio: & Leo*
• *epist. 81. ad Dioscorum: Cum Beatissimus Petrus Apo-*
• *stolorum a Domino accepit Principatum, & Romana Ecclesia in-*
• *ejus permaneat institutis, nefas est credere quod Sanctus disci-*
• *pulus ejus Marcus aliis vegenis traditionum suarum decreta fir-*
• *maverit, cum sine dubio de eodem fonte gratiæ unus Spiritus*
• *fuerit discipuli, & Magistri.* Nun-

Nunquam Verò Alexandrinæ Ecclesiæ consuetudo
 fuit, ut quemadmodum illius Presbyteri è corpore suo
 Episcopum eligeant; ita possent *ἁποστολῶν* consecrare,
 aut posset ipse absque ulla inauguratione Episcopatus
 munia implere; quorum alterum ex Arabico Eutychni
 chronico deduxit Joannes Seldenus, cujus fragmentum
 ita latinè reddidit: *Consuevit item Marcus Evangelista duo-*
decim Presbyteros cum Anania, qui nempe manerent cum Pa-
triarcha, adeo ut cum vacaret Patriarchatus eligerent unum è
duodecim Presbyteris, cujus capiti reliqui undecim manus impo-
nerent, eumque benedicerent, & Patriarcham crearent: alte-
rum quidam nimis a Hieronymi mente aberrantes ei-
dem falso affingunt. Nam paucissimis in verbis multo-
rum mendaciorum convincitur commentitium illud
*Eutychni *ἀποστολῶν* ab eruditissimo Morino de sacris*
ordinat. part. 3. exerc. 7. de presby. cap. 6. Qui etiam ex
Abrahami Exellēsis adnotationibus adjectis translationi
Hebed Jesu auctoris Syri in interpretatione verborum
Eutychni de industria cœquasse licentissimo, offeratque
in Romanam Cathedralē, odio, Seldenum demonstrat.
 Neque unquam Hieronymo in mentem venit absurdum
 illud, ejus cum insimulant, ut idem Morinus
 ostendit, præsertim cum ipse palam profiteatur ordina-
 di potestatem solius esse Episcopi.

Non est cur in his fabulis rejiciendis tempus con-
 teramus, cum hoc onere nos liberaverint viri doctissimi.
 Cæterum & si de aliis inter scriptores lis sit, de hoc con-
 certatio nulla: ex Clero Civitatis, ex Ecclesiæ gremio se-
 cundum institutionem Divi Marci Episcopum, & qui-
 bus aliæ dignitates, aut beneficia credenda essent, exce-
 ptos fuisse, quod ex Divo Hieronymo scripsere Alcu-
 nus de divinis officiis, qui etiam agens de aliis dignita-
 tibus inferioribus, ait, Archidiaconum *electione fr-*
atrum præponi: Amalarius Treverensis Archiepiscopus
 lib. 2. de officiis Ecclesiasticis c. 13. ubi eadem pens verba
 usurpat; quod spectat ad electionem Archidiaconi,
 D. Anselmus commentario in cap. 1. epist. ad Philipp.

cap. 1. epist. ad Titum; Rabanus Maurus, Remigius Lugunensis, Hugo a S. Victore, Honorius Augustodunonensis, & Lombardus. Integra autem Hieronymi verba in suam collectionem retulit Gratianus *dist. 93. Can. legimus 24.*

Rationem attingit Liberatus in *breviario cap. 20.* cur statim defuncto Episcopo, & exequiis celebratis Clerus urbicus illico congregatus alium ex se delectum substituebat, qui vacuum repletet sedem, nequa oriretur contentio, ne ambiendi daretur locus, cum quo convenit Epiphanius *haeres. 69.* qui hoc fieri consuevisse refert *pacis tuenda causa: & hac de causa evenisse, ut quamvis Alexander Patriarcha, dum fato cederet, à Clericis suis depoposcisset, ut Athanasium tunc diaconum in sui locum subrogarent, quia absens erat Athanasius, Achillæ Clerus Patriarchatum detulerit.*

Sub eadem tempora, aut non longo intervallo disita, ex Domini constitutione per Apostolorum traditionem in Ecclesiam disseminata, Episcopos Donatistas, qui Romæ immorabantur coarguit S. Opratus Milevitanus *l. 2. de schismat. Donat.* quod non essent cives, sed peregrini, ex quo inferebat eos non canonicè fuisse electos, sed per dolum, ac factionem in Cathedras pervasisse: *Quid est quod pars vestra in Vrbe Roma Episcopum civem habere non potuit? Quid est quod toti Afri, & peregrini in illa Civitate sibi successisse noscuntur? non apparet dolum? non factio, qua mater est schismatis? Quem locum eruditissimus Gabriel Albrspincus ita explanat: Episcopi olim debebant esse cives illius loci, in quo ordinabantur, ut eorum mores, ac vita à civibus quibus proficiebantur, & a quibus nominabantur, cognosceretur. At contra hanc disciplinam omnes Episcopi Donatistæ, qui erant Romæ, Africa peregrini erant, quo manifestum fiebat eos non electos, sed factione abrepsisse. Hujus criminis reum facit Parmenianum Donatistarum Priamatem Opratus, aitque *l. lib. 2.* ob suæ ordinationis vitium debuisse pudore suffundi, his verbis: *Ex quo si ordinationem tuam confidens, possis**

sis

fs & erubescere, quibus non reprehendit, damnatve
 Parmenianum, quod rebaptizatus fuisset, & se rebaptiza-
 ri permisisset, ut ad Sedem Carthaginensem evehere-
 tur, quæ fuit prima conjectatio Albaspinæi, sed potius
 quia peregrinus, & ex Hispania in Africam translatus,
 dignitatem civibus debitam occupaverat: quam enuclea-
 tionem amplectitur, ac priori præfert idem acutissimus
 Interpres, *nisi velis illi erubescendum fore ex illis verbis, cir-
 cuitis maria, & Terras, ut faciatis unum profelytum, quia-
 tum peregrinus esset, Donatista circumjerant Terras, ut eum ex
 Hispania in Africam transportarent, eum hæc verba in unum nos
 autem aliquem adduximus Hispanum, & Gallum, aut nos or-
 dinavimus ignorantibus peregrinum, hanc explicationem confir-
 mare videntur.* Quo ultimo in loco verbo ignorantibus
 iterum notat Albaspinæus, peregrinum, & alibi natum
 Episcopum eligi non potuisse: *Peregrinus, & alibi natus
 non erat ordinandus Episcopus, rationem hanc hujus effati
 reddens, quia ejus mores non erant ignorandi a plebe, cui præ-
 fciebatur.*

Eodem sensu Optati verba accipit Christianus Lu-
 pus in loco antea laudato, qui ait a Sancto Optato
 Milevitano Episcopo hoc vitium fuisse obiectum Par-
 meniano Carthaginensi Donatistarum Primati, nempe
 cum esse ab Africana Ecclesia extraneum, & pere-
 grinum.

Quocirca Florus Magister a Vvalfrido Strabone
 valde laudatus in eo fragmento, quod edidit Papirius
 Massonus, & ex eo Baronius, in quo quidnam sentiret
 de modo electionum expressit: quod ad rem nostram
 attinet, ut nimirum ex ipso Clero Ecclesiæ electio fa-
 cienda sit, hæc quatuor conjungit, dispositionem Divinæ
 legis, traditionem Apostolicam, consentaneam sa-
 crorum Canonum auctoritatem, & consuetudinem Ec-
 clesiasticam. *Manifestum est, inquit, omnibus, qui in Ecclesia
 Dei Sacerdotale officium administrant, quæ sunt illa, quæ in or-
 dinatione Episcopali, & Sacrorum Canonum auctoritas, & con-
 suetudo Ecclesiastica juxta dispositionem divinæ legis, & tradi-
 tionem*

tionem Apostolicam habeat observari: videlicet ut Pastore defuncto, & Sede vacante, unus de Clero Ecclesie, quem communis, & concursus ejusdem Cleri, & totius plebis consensus elegerit, & publico Decreto celebriter, ac solemniter designaverit, legitimo Episcoporum numero consecratus locum decedentis Aristitis rite valeat obtinere; nec dubitetur Divino iudicio, & dispositione firmatum, quod ab Ecclesia Dei, tam sancta ordine, & legitima observantia fuerit celebratum.

Cujus Authoris testimonium maximi ponderis est, & tale ut respui non possit, cum ejus fragmenta utantur Baronius, & alii passim, qui ministrorum Ecclesie electionem adversus Principes in libertatem afferuerunt.

Sed & hanc antiquissimam Ecclesie observationem, quæ civis, atque indigenas in beneficiis aliis omnibus anteponit, ex jure Divino derivavit Divus Thomas 2. 2. quæst. 63. art. 2. ad 4. in fin. hoc existimans aperte colligi ex Deuteronomii cap. 17. de qua re cum inter sanctissimos Viros conveniat, nemo poterit ambigere, nisi qui temeritate, vel impietatis notam sibi injustam velit. Eandem sententiam tuentur Sotus de Justit. & Jure lib. 3. quæst. 6. art. 2. in respons. ad 4. pag. 293. Salced. in pract. cap. 34. num. 4. ex d. cap. 17. Deuteronomii, a hisque sacrarum literarum locis id deducens: Rebuff. in pract. beneficia in regul. quod quis intelligat idioma glos. 1. pag. 577. qui ex hoc infert, Regum Gallie prærogativam, ut alienigenæ in suo Imperio ad beneficia non admittantur, cum foveatur a Jure Divino, & cum eo concurrat; non posse per Pontificias dispensationes auferri, aut imminui.

Cui ad stipulatur Azeved. l. 14. lib. 1. tit. 3. novæ recopil. n. 1. cujus verba placet subiicere. Et videtur primo originem habuisse a Jure Divino, Deuter. enim 28. cap. & Hieremia. 5. inter maledictiones numeratur illud, adducam super vos gentem, cujus ignorabitis linguam, & cujus lingua a Populo non intelligatur; inter maledictiones ergo reputatur habere hominem ex aliena gente, secundum Comes. prædicta ad hoc allegantem in regul. 14. Cancellaria de idiomate q. 1. col. 7. &

Re.

Rebuff. in *praxi benefic. in reg. quod quis intelligat idioma*, p. 7. glos. 1. pag. 578. ex eo inferens, quod privilegia Regum Fran-
 ciae, quibus cavetur ut in Regno suo nullus aliunde veniens, id est,
 alienigena, recipiatur, habent concursum cum Jure divino, ideo
 secundum eum per Papam tolli non debent: & deinde, imò Deus
 populum benedicens 18. Deuteronomi dicebat, Prophetam su-
 scitabo de medio fratrum suorum, quò fit, ut sicut maledictio sit
 habere hominem alienigenam, ita benedictio habere Prophetam
 regnicolam, prout & refert ipse Rebuff. in d. *pract. tit. de*
rescriptis mixtis n. 8. pag. 577. Nec aliter existimavit Bar-
 ibof. *verso decisivo 33. lib. 2. num. 2. Valenz. tom. 2. conf. 105.*
n. 90. versic. immò etiam, Spino in specul. Testamentorum
3. glos. principali n. 32. Et merito quidem; nam hæc prohibi-
tio ne alienigena, & exteri Clerici admittantur ad beneficia,
omni Jure est constituta, jure quidem divino, constat Deuterono-
mii 28. cap. Hieremias. cap. 5. ubi Dominus populo maledicens,
inquit, adducam super vos gentes, quorum linguam ignorabitis,
& sic jure Divino maledictio erat habere Sacerdotem alienige-
nam, & benedictio erat habere illum originarium. Guilielm.
de Benedict. in cap. Raynut. verb. & Uxorem nomine
Adehasiam num. 482. in fin. versic. quibus convenit Textus
divinus; Quintilian. Mandos. in consil. 55. num. 4.
3. & seqq. Mastrilli decis. 2. num. 14. ibi; quod est fundatum
non solum in Jure civili, & Canonico, sed etiam in Jure Divino:
*ut mittam Schifordegherum in *vindiciis pro Episcopa-**
ru Silesia qu. 4. ubi postquam dixisset ex Jure Canonico
oriundos in beneficiis esse aliis omnibus præferendos, ad-
jicit, quod & Juri divino consentaneum esse certo certius est, ut
Deuteronomii cap. 18. scriptum est; Prophetam de gente tua, &
de fratribus tuis suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum au-
diens, quinimò inter Dei maledictiones recensetur habere ho-
minem ex alia gente cap. 28. Deuteronomii.

Quapropter Guilielm. Durand. de modo celebran-
 Concil. rubr. 43. ab alienigenis beneficia eis collata non
 posse retineri absque peccati labe affirmat, nec a crimi-
 nis noxa, ac reatu illos excusari per dispensationes,
 quæ absque necessitate, aut utilitate censentur per
 pre.

precum importunitatem, aut falsi suggestionem ex-
fortis. Possent etiam provideri de Ecclesiasticis beneficiis, quæ ten-
entur in alienigena & in alienis Regnis, quorum lingua
non intelligunt, nec habiles sunt ad curam exercendam in eis,
ut in ipsi respondere intendunt; nec etiam possunt, quæ utinam nob
teneantur, cum periculo animarum ipsorum, qui se excusant. Ab-
suntur obtentu divinarum dispensationum propter suam, vel
suorum importunitatem, absque evidenti necessitate, vel utilit-
ate obtenturam.

Quæ ex Julio, Athanasio, ex Optato delibavimus, &
ex Albaspinaei notis, nos admonent, ut conclusioni
quam tutamur, nempe semotionem peregrinorum à
beneficiis jure divino niti, Apostolicaque traditione, si-
dem magis, ac robur astruamus ex antiqua forma, quam
in electionibus Episcoporum, aliorumque Sacerdotum,
& ministrorum usurpabat Ecclesia. Sive enim electio
fuit penes Clerum insolidum, ita ut plebi solum testimo-
nium, ac collaudatio relinqueretur, sive Cleri, & populi
jus æquum, sive eligendi potestas solis Episcopis (quod
nobis magis arridet) provinciæ competeat, qui in-
personæ delectu judicium, testimonium populi, &
illius consensum exquirere tenebantur; quæ est opinio-
num varietas, in quas scriptores de hac re confligentes
fuisse distracti: illud apud omnes est exploratum, convo-
catis, ac presentibus civibus electiones fieri solitas eo-
rum testatione expectata, eorum assensu adhibito, ut
ad Episcopatum, vel ad aliud Ecclesiasticum ministe-
rium promovendus esset Civitati non ingratus, immò
acceptus, ejus mores non essent ignorati, quique cum eo
conversassent, possent de iis testimonium perhibere: vi-
tæ antiqua sociatio, eadem origo, eadem patria, mutua
necessitudinis nexum inter eos conciliaret. Hoc autem
deducit Cyprianus *epistol. 68.* ex sacris litteris, in quibus
Moyse jussus fuit Aaron stola pontificia exuto, illam
Eleazaro superinduere coram omni Synagoga juxta
Septuaginta interpretum translationem. *Coram omni Sy-
nagoga jubet Deus confirmari Sacerdotem, id est instruit, & ostendit*

*disordinationes Sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut plebe presente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & sit ordinatio iusta ac legitima, qua omnium suffragio, ac iudicio fuerit examinata. Deducit etiam, arcessitque ex traditione divina, atque Apostolica; Diligenter de traditione divina, & Apostolica observatione servandum est, & tenendum quod apud nos quoque, & forè per universas provincias tenetur. Populi verò interventum necessarium fuisse ex ea, quam expressimus causa, tradit idem Cyprianus: Et Episcopus deligatur plebe presente, qua singulorum vitam plenissimè novit, & uniuscuiusque actum de eius conversatione prospexit, & Origenes homilia sexta in Leviticum: Ut sciant omnes, & certi sint, quia qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in virtute eminentior, ille eligitur ad Sacerdotium, & hoc adstante populo, ne qua postmodum retractatio cerniatur, ne quis scrupulus resideret. Profert illud Pauli: oportet & illum testimonium habere ab his, qui foris sunt, ubi argumentum à minori deducitur, ut notatur in scholiis ex Chrysostomo. *εὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ ἑξωθεν, πολλοὶ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ ἀδελφῶν.* Si enim ex iis qui foris sunt, quantò magis à fratribus: quod includit, cum qui eligitur, esse ex numero *τοῦ ἀδελφῶν*. Qua de causa Apostolus Timotheum, licet sibi satis cognitus esset, non Evangelistæ munere cohonestavit, nisi præcedentibus testimoniis eorum, quibuscum Lystris, & Iconii vixerat, *ὅς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τοῦ ἑν λυτροῖς, καὶ ἰκονίᾳ ἀδελφῶν*. Hinc Athanas. ad orthodoxa forma neglecta, ait non fieri electionem *κατὰ τὸ Πνεῦμα*, secundum Pauli verbum. Eundem morem servavit Alexander Severus in Rectoribus provinciis præponeadis, si Lampridio fides.*

Exempla proponit Cyprianus ex actis Apostolorum deprompta, non modo in Episcopis, & Sacerdotibus; sed etiam in Diaconis, & aliis Ecclesiæ ministris ordinandis; qui etiam epistol. 33. ait. *In ordinandis Clericis, fratres Charissimi, solemus vos antè consulere, & mores, ac merita singulorum communi voto ponderare.* Quod etiam de qui-

buscumque Clericis habetur Concilii Carthagoensis tertii *Can. 22.* & quarti *Can. 22.*

Nec moribus hodiernis ille populi consensus penitus antiquatus est, qui si non in antecessum exposcitur, subsequitur tamen tacite, dum Episcopi, aut alii ad sacra ministeria sublati, a populis non reluctanter suscipiuntur, ut optime Petrus Nicotius in libello Gallicè conscripto de unitate Ecclesiæ. Quod & olim usuerisse comperimus Euphronio in Episcopali Sede Nicopolicos constituto a Basilio, post ejus suffectionem, ut ex *epist. 194.* hortatus fuit Senatum urbis, ut Episcopum reciperet: *ὡς κτίζουσται ἐν δούλω προμάχιδαι πρὸ δεδομένου ὑμῖν ἐπισκόπου, licet illum antea Senatus approbasset: ἄξιον εἶναι τὸν ἀναστήσαντα καὶ ὑμῶν ἰδοικυμῶσαστε, καὶ ἡμεῖς σιωπῶμεθα, vos probastis dignum esse, & nos consensimus.*

Nimirum Episcopi, aut alii Sacerdotia obeuntes, debent esse noti populis, acceptiq; ut quorum mores compertos habeant, quos scientes innocuè, ac inculpatè ætatem transegisse, revereantur, ac suspiciant; quos commune natale solum, familiaritas, convictus, arcto amoris, ac benevolentia vinculo iis jungat, quibus certi de probitate possint se, suosque committere, quod evenire non potest in alienigenis. Etenim ut ait Athanasius *ἀγαπᾶν δὲ οὐκ ἔβουλονται, καὶ πιστεῖν ἐαυτοῖς καὶ τέκνῳ, οὐ τὸν βίον, καὶ τὴν ἀναστροφὴν, καὶ τίς ἐστὶν ἡ γυνώσκουσιν: nolunt amare, aut liberos credere ei, cuius vitam, conversationemque, & quis denique sit ignorant.* Quod ad omnes Clericos, & beneficiarios porrigendum esse, apertissimum est ex Concil. Eliberitani *Can. 20.* quo fibulam imposuit Episcopis, ne possent in Clerum cooptare, qui baptismum susceperant in alienis provinciis, ea ratione, quod horum vita non esset iis perspecta, ac cognita: *omnes qui peregrè fuerint baptizati, eò quod eorum minimè sit cognita vita, placuit ad Clerum non esse promovendos in alienis provinciis.* Et hoc sibi volebat Paulinus, adversus suam ordinationem excipiens a Delphino Burdigalæ rinctum, quasi hac de causa non potuisset Barcinonæ a furente plebe ad presbyteratum rapi.

In-

Inter causas ob quas Ecclesia prohibet tam distri-
ctè translationes Episcoporum , ne dirimatur spiritale
coniugium , hæc postremum locum non habet ; quia
melius pastor præfidet iis , quorum per longam consue-
tudinem animos sibi devinxit , quorum amorem bene-
ficiis in se provocavit , mores , ac infirmitates , quibus
medeatur novit : quæ in eo qui in sede est novitius non
possunt contingere. Hæc autem omnia , quantum ad be-
neficiarium qualitates spectat , prosuunt ex iure divi-
no , ex Apostolica traditione , ex Apostolorum institutis.

Et ut magis evidens sit naturam ipsam , lumen ra-
tionis , ac legem Divinam in animis nostris a natura in-
sitam , atque innatam ; legem Mosaicam , Christi insti-
tutionem , & tabulas novi testamenti , dicere , ut in bene-
ficiis obtinendis indigenæ externis antissent ; libet adde-
re , eam regulam , ut è gremio Cleri urbani constantis ex
flore Civium delibato , quemadmodum ait Thomasi-
nus , deligantur qui Sacerdotiis , & dignitatibus ecclesia-
sticis donandi sunt , cum aliis rationibus fundari , tum
ea , & quidem maxima e ducta ex Cœlestini decreto in-
feriùs subnotando , quam ejusdem Thomasi de be-
nef. part. 2. lib. 3. cap. 35. num. 3. verbis utpote appo-
sitis , ac elegantibus proponimus : *Quia ipsorum est fructus
demerere agri , quem excolere ; in eumque irruerere non possunt ,
qui sudoris , & opera nihil contulere , nisi per summum dedecus :
æquum est ad celsiores honorum , & cœlestis militia gradus erebi ,
qui in inferioribus stipendia fecere , virtutibus , laboribusque il-
lustriazita Clericis urbanis jus est eos propulsandi , qui iustissimam
spem suam , & mercedem intercipere moliantur , & propria
ipsorum suffragijs ipsos deprimere , & dehonestare.*

Eidem rationi superstruitur illa canonum interdi-
ctio , ne quorum in Ecclesia non præcessit tyrocinium ,
ne qui recens sacræ militiæ sunt auctorati , beneficia , &
Ecclesiasticas dignitates aucupentur , in sacros ordines ,
in ipsum Episcopatus fastigium protrudantur . Sunt
hæc duo inter se cognatissima , proscriptio extranei , sive
alienigenæ , & neophyti , aut qui novè Clero nomen

dedit; adeo ut Thomassinus de causis irregularitatum a
 beneficiis excludentium ediscens, has duas tanquam
 in se nihil distitas, non sine maxima ratione consocia-
 verit. *Vb. 1. par. 2. cap. 86.* Et sic ait, Nicolaus Primus scri-
 bens ad Phocionem Constantinopolitanam Cathedralis in va-
 solem (de qua re & infra suo loco scribit sermo) divina
 eloquia veteris, ac novi testamenti, Patrum, & Concilio-
 rum auctoritas, sacrorum Canonum constituta, non
 abominarentur eorum aviditatem, qui extrinsecus
 advententes in Ecclesiastica beneficia irrumpunt: non-
 ne ipsa naturæ lex, cordibus nostris indita, ipsa lex
 sempiterna nostris pectoribus insculpta clamat, præ-
 posterum esse, iniquissimum, ut eis, qui in Ecclesia
 meruerunt, dimicant, suorum laborum præmium,
 ac mercedem suffurentur adventitii homines, & de-
 iis optima spolia trahant, qui Ecclesiæ diu cum mini-
 strassent inferiorum graduum spatia emensi, majorum
 dignitatum iustissima spæ alebantur? Nonne eadem
 æterna, eadem naturæ lex in reconditis animorum pe-
 netralibus vociferatur, ne alium lædat, qui se læsum mo-
 lestè ferret, ne in alium quis admittat, quod in se admis-
 sum nollit; et se obsequentem, dicto audientem non
 præstes? *Hanc legem, ait sanctissimus Pontifex epist. 1. tibi
 dicitur, si voluntatem cordis tui conscientia servata fueris, procul
 dubio non negabis: tibi quippe scriptum reperies. lege natura di-
 cente; a nōmine velle lædi, a nemine velle sua prorsus auferri.
 Quapropter aptè præcipitur, quod tibi fieri non vis, alteri ne fe-
 ceris. Quid enim decreta Sedis Apostolica dicunt, nisi quod tibi
 fieri non vis, alteri ne feceris? quando præcipiunt ne subito factus
 Clericus, Clericis dominetur, qui per singula stipendia militave-
 rint; & omnem in Dominicis Castris aetatem egerunt: quando
 præcipiunt, ne quilibet saltu præpropere in alienum honorem am-
 biat immoderata cupiditate transcendere, vel pro suo libitu iura
 studeat aliena pervadere.*

Nempe alludit Summus Pontifex ad id, quod scrip-
 serat David psal. 4. 6. & 7. *Multi dicunt quis ostendit nobis
 bona? signatum est super nos lumen, vultus tuus Domine. Cum enim*
gen.

gentes, quia legem non habent (ut ait Apostolus) naturaliter :
ea, qua legis sunt, faciunt: ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi
sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testi-
monium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem
cogitationibus de consuetibus, aut etiam defendendis. Ex quibus
locis Claudius de la Place de singular. benef. cap. 3. §. 1.
inquit: Hujusmodi jura per Divinam providentiam constituta
esse in corde, & mente hominis, velut in quibusdam rivis a balis
ad imaginem Dei creatis.

Ex his Nicolai Papæ verbis elicit Thomas par. 2.
lib. 7. cap. 86. n. 4. rationes extraneas a beneficiis protur-
bantes, quod inhumanum sit, ac durissimum: ut ex eo
quod unus confervit, alter messem colligat; rivus esse legis
sempiternæ, & inextinguibilis. Quæ Nicolai Papæ doctri-
na altissime suadenda animis est, ne persuasissimum sit quini-
bus, Canonicas leges non in arbitrariis haberi debere constitui-
onibus; sed hos esse rivulos veluti quasdam sempiternas, & inextin-
guibiles istius legis, quæ iustitia, quæ caritas, quæ Deus ipse
est; ex qua & leges omnes promanant humanae. & operariæ.

Pergit Nicolaus Pontifex in eadem epistola, & in
abigendos extraneos a Sacerdotiis, felicissimo fœdere
connectis legem naturalem, legem gratiæ, legem Mo-
saicam. Resistebat Photius Apostolicæ Sedis iustitiæ,
quod ea non recepisset. An respicere potes, ingemiat,
Nicolaus, jus naturale, legem gratiæ, jus Mosaicum, a
quibus Romanorum Pontificum decreta non dissident,
cum quibus mutuo nexu vinciuntur? Igitur cum ea, quæ
Sedis Apostolicæ Præsules instituerunt, in libris sacris inven-
ias, imo verò in temetipso jugi perseverantia vales, soli, quia
decreta ipsorum non susceperis, amplius asserere; cum ipsi ni-
hil, nisi quod naturalis, quod Mosaicæ, necnon & gratiæ lex, iustitiam
instituit. Atque in hoc immutabilium legum consen-
su de jure naturæ jam vidimus. Huic conglutinat Ni-
colaus legem gratiæ, intelligens de Christi doctrina,
Lucæ 10. 7. Dignus est enim operarius cibo suo; dignus est
enim operarius mercede sua. Cujus ordinationis (ait Clau-
dius de la Place de singular. benef. cap. 3. §. 3. arg. 2.) sac-

lio.

*Etionisque divina, insita, &que equitas tanta est; ne ex iure
 ipso natura de prompta sit; ideoque simul utriusque juris esse le-
 gem, nemo dubitet, naturalis, & divini. Ex quo Servatoris
 nostri documento, eam præceptionem ac extraneis Sa-
 cerdotia, ac dignitates pateant, esse juris Divini, definitum
 fuit ab octava Synodo Oecumenica, cujus canon 13.
 ei fundamento fuit superimpositus: hujus verba integra
 infra opportiori loco adscribemus. Satis est nunc
 ejus initium indicasse: Quoniam dicit quidam aticubi Divinum
 eloquium; dignus est operarius mercede sua: huius rei gratia &
 nos decernimus, &c. Quod nemo in dubium revocaverit,
 qui canonem cum Synodicis Nicolai literis contulerit.*

*Addit Summus Pontifex confirmationem quoque
 legis Mosaicæ, sive divinæ veteris testamenti, ut ego qui-
 dem arbitror ex Apostolo, qui 1. Cor. 9. 7. 8. cum ex jure
 naturæ dixisset: quis militat suis stipendijs unquam? quis plan-
 tavit vineam, & de fructu eius non edit? quis pascit gregem, &
 de lacte gregis non manducat? vehementius intorquet ar-
 gumentum ex lege Moylis; cujus verba, quoniam ob-
 via sunt, ac protracta, in medium proferre super sedeo.*

*Quæ omnia etiam non succurrerint Doctoribus,
 tamen ultro facti sunt ex jure naturali esse beneficia,
 peregrinis impervia. Quod expressissimè scripserunt
 Mandosius in reg. Cancell. 16. de concurs. super benef. q. 3 2.
 Salced. de leg. polit. lib. 2. cap. 13 n. 14. Solorzan. de iur. indiar.
 lib. 3. cap. 19 n. 8. & expressissimis verbis pronunciat d. l. 19.
 novi ordin. (utimur libentissimè testimonio harum legum
 cum a. Castellæ Regibus ex consilio Procerum, atque
 Antistitum, & hominum literis, ac sacris studiis maxi-
 me excultorum, conditæ fuerint) consociendo quanto es fun-
 dada sobre buena y gualdad, y raxon natural.*

*Possem huc advocare complures ex iis rations-
 bus, ex quibus confecimus in antecedenti dissertatione,
 onus residendi Beneficiariis impositum, adscribendum
 esse juri divino, & naturali; ut eam, ex qua illud ad jus
 naturale reducunt. Sot. lib. 10. q. 3. art. 2. & Salced. de leg.
 polit. lib. 2. cap. 16. n. 18. quod nimirum ipsa naturalis
 ratio*

ratio insinuet, ut qui onera senserunt; commodis fruantur: & è contrario oneribus subiaceant, qui emolumenta percipiunt, aliasque utrique argumento promiscue famulantes: Sed ad id agere pudet, pigerque. Post eundem confovere rationibus eritis ex ordine charitatis, qui secundum naturam est, & secundum æternam legem; sed hoc in aptiorem locum reiciimus.

Apostolicæ traditionis cunabula indicavimus. Invalescentem viribus, robustamque, in ea inter Athanasium, & Eusebianos pugna jam vidimus. Quam magnos progressus habuerit post Concilii Romani Tertii sub Julio I. definitione in toto orbe celeberrimam, age nunc inspiciamus. Translationem Divi Gregorii Nazianzeni ex Ecclesia Sasinorum in Sedem Constantinopolitanam Ægyptii Episcopi, alique non tam impugnabant, ac profcindebant, quod suæ sponse repudium misisset, quia quia erat extraneus, & peregrinus, ut refert Socrates libi 5. cap. 7. Γρηγόριος μὲν οὐκ αὐτὸν ἐλόγιμος, καὶ ἐυλαβεία τῆς καθ' ἑαυτοῦ ὑπερβάλλων γνῶς θεολογούσους τινας, ὡς ἐν ὑπερέως, ἀσμίτως τῷ αὐτῷ Βασίλειῳ παρουσίᾳ δέξαιμνος, τῷ ἐν Καισαρίῃ πάλαι θεολογῶντι περὶ τοῦτο. Quæ verba ita vertit Joannes Christophorus, suffragante etiam Suffrido Petri. *Gregorius vir illustris; & homines aetate conjunctos pietate facile superans, cum intellexeret quosdam ipsi obstrepere, quod homo exterius, & peregrinus esset, latus admodum de Imperatoris adventu, Constantinopoli amplius aetatem degere recusavit. Qui cap. 3. addit hac de causa Episcopatu se sponte abdicasse, ac Nazianzum fuisse profectum.*

Quamvis autem magnus vir Franciscus Florens de *translat. Episc. vel Electi* interpretem perstringat, quem ait, vim verborum Socratis *ὡς ἐν ὑπερέως* non tenuisse, eaque ita reddenda: *quod fines dioceseos sua transfiliisset* Gregorius translatus Sasinis Constantinopolim; addens Tripartitam historiam etiam falli in illa dictione *ὡς ἐν ὑπερέως*: at tamen reprobata fuisse Gregorii electionem, vel quia non natus Constantinopoli, & ab ea Ecclesia extraneus, vel quia fines suæ dioceseos transgressus fuisset; hoc est, effect

esset alterius diocesis, quasi ex eadem, facta translatione nihil ei vitii objici potuisset, nobis periade est: quamvis alioquin insolitum non sit apud Auctores ὑπερέου pro extero accipi, ut apud Synesium epist. 4. αἱ τῶν συμβάσεων γέγονε πρὸς ἀλλοτρίους ὑπερέου: & pro peregrino, inusitato, eademque notione, qua ἕρας, ut in hoc loco, τὸ ἦ ἀγαθὸν ἀνδρῶν καὶ ὑπερέου: in quo Suidas exponit ἀλλοτρίους, καὶ πάντα ἀλλότῃον. Ut propterea non malè idem Interpres lib. 5. doeratis cap. 8. quem ait Florens vim dictionis satis exprimere, τὰς ὑπερέου ἐκκλήσιαι, transferat, extraneis Ecclesie, & Sozomeni 7. cap. 9. τὰς ὑπερέου (ἐκκλήσιαι) ἐπιβαίνου, extraneas Ecclesias invadere, quæ ibi opponuntur τὰς ἰδίαις propriis.

Huc tendere videntur, si nos conjectura non fallit, ipsius Beati Gregorii verba in oratione de seipso, & ad eos, &c. quibus cum eis, qui ipsum Cathedralam Constantinopolitanam affectare dicebant, & hoc nomine ei obrectabant, ac conviciabantur, ita se purgati ἀλλοτρίους ἢ καὶ σῖνος τοῦ ἡμῶν, οἱ γυναικῶς ἀλλοτρίαις ἐπιδουλώσαμεν, οἱ μὲν δὲ ἰδίαις ἔχου δουλίσματα, in gratiam cum veritate redeant, qui ne alienæ uxoris cupiditate flagrare dicunt, qui ne propriam quidem habere voluerim. Cum enim nō posset dici Ecclesia Constantino- politana aliena uxor, quod alteri conjungeretur, quippe quæ tuæ esset viduas, verosimile est Beatissimum virum eam ἀλλότῃον vocasse, quia ipse ab ea erat extraneus, quam propterea ait gubernasse tanquam tutorem quendam, aut curatorem ad alium sponsam deducturum, ut ex iis verbis: οἶον σῖνος ἐπίτροποι, καὶ ἀνεμῶνες ἀλλοτρίων νομοθετοῦσασσες, ad alium nempe, qui esset ex indigenis, & in ea Ecclesia sacre militiæ adscriptus.

Nec aliò respexit Damasus Papa in epist. ad Acholium, & alios Episcopos Orientales data (qui ob dissensiones inter Meletium, & Timotheum, inter Episcopos Gregorio faventes, & Ægyptios, a quibus Maximus Cynicus ordinatus fuerat, Constantinopolim ab Imperatore ad habendum Concilium accersiti, de hac re iudicium Apostolicæ Sedis exploraverant) iis verbis, quibus cum infe-
ctatus

Status jam fuisset Maximi ordinationem, reprobatam
 quoque eorum consilium, qui Gregorio adhaerebant,
 suadet eis, ut in Concilio hac de causa Constantinopoli-
 tanum cogendo, Episcopum eligant, qui omni reprehensionem
 libere existat; praesertim vero caveant, ne ad vacan-
 tem sedem aliquem ex alia Ecclesia transferant, contra
 majorum statuta, hac reddita ratione: *Tunc enim contentio-
 nes oriuntur, tunc schismata graviora occipiunt, cum illi, qui
 amiserint Sacerdotem, sine dolore animi esse non possunt, & illi qui
 alterius Civitatis acceperint Episcopum, etiamsi gaudeant, in-
 vidiosum sibi intelligunt fore, sub alieno se agere Sacerdote.* Quae
 nostra conjectura si vera est, non alia fuit sententia Con-
 cillii Italiae in eius epistola ad Theodosium in appendice
 Cod. Theodol. pag. 104. *quia re vera advertebamus, Grego-
 rium nequaquam secundum traditionem Patrum, Constantinopo-
 litanam Ecclesiam sibi Sacerdotium vindicare.*

Quam Romanae Sedis sententiam tantoperè asser-
 vandam existimarunt Concilii Patres, ut cum Ecclesiae
 Constantinopolitanae Clerici, ac Presbyteri omnes pene
 Arriana peste contaminati forent; satius duxerint va-
 cantem Cathedram perviam facere. Nectario, qui licet
 ex indigenis, erat tamen Neophytus; quam extraneo,
 cujus doctrina, ac sanctitas ad debellandam haeresim ma-
 ximè conductura, laesionem canonum, si quam secum
 tulisset forsitan peregrini ad Episcopatum evectio, pla-
 nè excusare potuisset. Quod Concilium VIII; Constan-
 tinopolitanum ei praesente Summo Pontifice Nicolao
 Primo suis epistolis, adprobavit; Nectarii electionem,
 Canonicam fuisse declarans, quia in antedicta Ecclesia,
 ejusque Clero non erat, quem Arrii contagio non infe-
 cisset.

Et sane, si verum amamus, ea Divi Gregorii promotio
 ad Sedem Constantinopolitanam, translatio dici non po-
 terat sacris canonibus contraria. Etenim Nazianzi nun-
 quam fuit Episcopus, sed tantum Patri tanquam adjutor
 operam suam commodavit, ut ut hac in re decepti fue-
 rint Socrates, & Hieronymus *de scriptoribus Ecclesiasticis,*

quorum errorem expugnavit Barónius *tom. 4. an. anno*
371. num. 106. & 107. Salimorum verò, licet diu re-
 luctatus, ac invitus ordinatus fuerit Episcopus à Beato
 Basilio, ut illum veluti arcem quandam opponeret
 Anthimo Tienensi Episcopo, cum quo ei perpetua
 erant iurgia ob divulgatam in duas partes Cappadociam,
 novo Episcopatu erecto, in exiguo vico, inaccesso, præ-
 rupto, & ad furta tantum, ac insidias apto: nihilominus
 illius ingressu adeò ab Anthimo prohibitus fuit,
 ut nec oblationem, nec ordinationem, nec quicquam
 aliud eorum, quæ ad Episcopale officium pertinent,
 peragere potuerit. Quibus legitimis, ac iustissimis de-
 causis cum ei renunciaffet, ut ex ejus epistolis, carmini-
 bus, & orationibus ad patrem, ad Gregor. Nyssen. & apo-
 loget. 3. secessit in Eremum; donec a patre senio confecto
 Nazianzum fuit evocatus, ut ei suppetias ferret. Quare
 cum ad Cathedram Constantinopolitanam administran-
 dam accessit, non poterat dici Episcopus Salimorum, cui
 muneri jam cesserat, ut perspicuum est ex ejus verbis an-
 tea relatis, & jure cessisse confirmat Thomasin. *de benef.*
part. 2. lib. 2. cap. 30. num. 5. & seqq. Præterquam
 quod Concilii Antiocheni *cap. 16. & 18.* institu-
 tus Antistes à populo non receptus, cui fuerat præposi-
 tus; poterat in alia Civitate Episcopus fieri. Nec in Oriente
 tam invisæ erant translationes, ut in Ecclesia Occiden-
 tali, affirmante Socrate *lib. 7. cap. 35.* præsertim cum, ut di-
 ximus, si qua canonum injuria in ea electione interces-
 sisset, satis eam eluere poterat Ecclesiæ utilitas, immò ne-
 cessitas, ob quam frequens erat in Oriente translationes
 admitti, si fides Socrati adhibenda. Quam necessaria
 autem esset in ea illius Ecclesiæ infelicitate tantum
 habere Pastorem, cujusmodi erat Gregorius, experimen-
 to cognitum fuerat: siquidem eam hic susceperat, cum
 interitus periculo laboraret, ut ait Sozomenus *lib. 7. cap. 7.*
ὡς ἀπέλαβεν μόνον εἰς τὴν κινδυνώσαν, & ob quam tot periculis
se objecit, tot labores sustulit ἀπὸς οὐκ ἀρίστου ζυγομαχῶν,
dam cominus pugnaret cum sedis, ut ait idem Sozomenus: &
ta.

tamen licet de ea optimè meritus fuisset, licet in eisdem Ecclesiæ Clero nemo adesset, qui Episcopatus infulis posset ornari hoc enim sensu capio ea Sozomeni verba, *αὐτοῖσι δὲ λυπεῖν ἐδὲν λαί, μηδὲν ἄλλος μὴν αὐτῶν Κοινοῦ τῆς Πόλεως ἐκδοῦναι*: *Acqui dolere nulli poterat, nemine existente, manere illum Constantinopolis Episcopum* (quo loco tamen inter pres perperam vertit *manere Episcopum, qui alius tñ non erat*) quibus satis innuit, si alius in ea Ecclesia fuisset Ariana hæresū impollutus, omnem ad eam aditum Gregorio fuisse intercludendum; licet etiam, ut idem subdit, Nazianzi alius fuisset creatus jam Amastus, Synodus tamen ejus abdicationem ratam habuit, ne patrias leges, & Ecclesiasticam disciplinam violaret *αὐτῶν δὲ ὁμοῖ ὁ νόμος, καὶ τῶν πατρῶν νόμος, καὶ οὐκ ἐκείνην τὴν ἐκείνῳ ἐπέκεινται, ἢ δίδωσι, ἀπὸ ἑαυτῶν ἀπὸ τοῦ, μηδὲν αὐτῶν ἐπιπέσει, ἢ τῶν ἀρσῶν πρὸς τὴν ἐκείνην*, nihilominus Synodus; & patrias leges, & Ecclesiasticam ordinationem observans, quod dederat a volente recepit, nihil reverenti tamen viri prerogativam. Quibus in verbis putamus Sozomenum sensisse de patriis legibus, & Ecclesiastica disciplina, extraneis, ac peregrinis insensissimis quam potiore rationem apud Patres fuisse, ut in eam deliberationem convenirent, credendum est, nec ut aliquis etiam ad eam ex vetita translatione ductus, debilem, immò infirmissimam, ex his quæ diximus, respicere poterit. Præsertim cum Epiphanius, & Cassianus *historia tripart. lib. 9. cap. 9.* Socratem exprimentes, affirmant Gregorium abscedendi a Regia urbe consilium cepisse, cum agnosceret aliquos *murmurare, quod esset ex alia Civitate.* Quod Concilii decretum antequam damisero, illud non subicebo, Sozomenum d. lib. c. 9. dum Maximi causam omnium antea opinionem convictam, in ea Synodo damnatam narrat, meminisse eum fuisse Alexandrinum natione *οὐκ ἦν γὰρ Ἀλεξανδρῖα τῆ γένος ἕνεκα*: quasi hæc fuerit una ex causis, cur ejus electionem Patres rejecerint, quia erat ille peregrinus.

In eo Sanctissimo Conventu, quo Nyrici Episcopi in unum cocuntes, Ariantam hæresim ab Ecclesiâ exte-

minarunt, simul & electionum formam præscriperunt: quam in literis datis ad Dioecescos Asianæ, Phrygiæ, aliarumque Orientis Antistites, quibuste stationem eam faciebant: filium esse patri *ὁμοίσιον*, inspergere iis libuit. Quasi disciplinæ custodia, præcipuè in electionum materia, non minus in Ecclesia haberet ponderis, ac momenti, quam vetæ, & sincerae fidei confessio. Regula ab ipsiſ generaliter statuta fuit auctore Theodorito *lib. 4. cap. 8.* ut prius in Episcoporum cœtum cooptarentur, qui spectatæ, & probatæ fidei Episcopatu antea functi, per bellorum furorem, aut hostium irruptiones, suis sedibus pulsi fuerant, aut alio infortunio iis ceciderant: quibus non existentibus, extraherentur e gremio Ecclesiæ, & ex ejus Presbyteris: *εἰ δὲ μὴ ἐξ αὐτῶ πῶ κεραιβυταίμ.* Idem custodiri deberet in aliis Ministris creandis, ut nempe ex Clero eorum delectus fieret: *ὁμοίως πὲ καὶ κεραιβυταίμ, καὶ διακόνων ἐξ αὐτῶ πῶ ἱερατικῶ σώματος, ἵνα ὄσιν ἀντιληπτοὶ καὶ μακαροὶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἴσῳ ὡς καὶ οἱ κεραιβυταίμ, καὶ οἱ κεραιβυταίμ, καὶ οἱ κεραιβυταίμ, καὶ οἱ κεραιβυταίμ.* Idem *ad eundem modum tum Presbyteri, tum Diaconi de ordine sacerdotali sumantur, ut omni ex parte inculpati sint.*

Non posse peregrinis beneficia committi jam olim judicavit Zosimus qui in *epistola 3.* Erotem, & Lazarum non potuisse, eo quod essent ignoti, & alienigenæ, Sacerdotia vindicare, pro constantissimo ponit: propterea contra eos alterum Arelatensis, alterum Aquensis Cathedralis incubatores, eorumque ordinationem, tanquam Sacris Canonibus obviantem, populum reclamasse: ejus intercessionis causam fuisse, quod externi homines, quorum non perspexerat mores, in eas sedes involare non potuissent: quamquam ea spe, quam animo devoraverant, se dejici, injustam prædam suis è manibus excuti ægerrimè paterentur, tandem ipsos sua se sententia damnasse, ea deposita dignitate, in quam nullo jure irruperant: idem definitione Sedis Apostolicæ adprobatum fuisse. *Patuit hos (ita fatetur Zosimus) inobservatis ordinationibus plebe, Cleroque contradicente, ignotos, alienigenas intra Gallias Sacerdotia vindicasse, quibus se ipsi propria abdicare sententia, nosque licet & alia, tum corum*

de

de se penitentiam secuti, sacerdotali eos loco, & omni communi-
one submovimus.

Constantini potentia, qui in Galliis imperium oc-
cuparat adjutum fuisse Lazarum; ut alienigenam se in
præcepta Sede tueretur, quo ad ille vixit sub eius umbra
delituisse, est Sacerdotium; sive potius Sacerdotii las-
vam simul cum usurpata tyrannide concidisse, testatur
idem Zosimus *epist. 4.* in qua præfatus, Lazarum in Fau-
rinenti Concilio, uti falsorum criminum delatorem, fuisse
se a Proculo rejectum, prosequitur: *a quo tamen post multos
annos Sacerdos tyrannici judicii defensor Civitatis Aquensis, &c.
stetitque in eo habens umbra Sacerdotii, donec tyranno imago sta-
ret imperii, hâc loco post internecionem patroni sponte se exuls, &
propria cessione damnavit.* Nam Constantius, quem Lazari
patronam Zosimus appellat, tricennio postquam ab Ho-
norio rebellaverat, Galliasq; illius ab ditione subduerat,
ab huius copiarum Duce Constantio necatus, & ipsius
caput conto Ravennam delatum fuit, ut refert Idatius in
Chronico, & in fastis: qua calamitate perculsus, cellos-
que demittens animos, Aquensis Ecclesie administratio-
nem dimisit Lazarus, ne ob arctam necessitudinem, quæ
intet se, ac tyrannum intercesserat, quibacerbis Ho-
norius in eam decerneret. Quam voluntariam dignita-
tis abrogationem paulo post Erotis abdicatio, sive de-
stitutio est subsecuta popularium odio, ac ira in se conci-
tatis, quod tyrannum, ut Sozomenus narrat *lib. 9. cap. 13.*
cum ei Arêlate undequaque obfesso, omnis evadendi
via intercepta esset, Presbyterum ordinasset.

Et quamquam Illustrissimus Baronius ad annum
412. Erotis, ac Lazari cause patrocinium suscepit
scribens: *Constantius dum adversus Sanctos Episcopos aggressus
est inire certamen, expertus est pariter Deum ad postremum suis
conatibus adversarium.* Et ad annum 417. pag. 402. *De La-
zaro remansit obscura memoria, sed ex Erote Lazarum discere
quos enim calumnia par involuit, eosdem decorasse æqualem vir-
tutem putandum, &c.* Ejus tamen opinamentum confutat
Eminentissimus Henricus de Nois *hist. Delagiana lib. 1.*

cap.

cap. 12. uti contrarium Apostolicæ Sedis sententiæ, quæ
tanquam ignotos, ac alienigenas illos Episcopantibus de-
pulis iustissimè; *Quæ quidem tibi non probantur; cum non
Constantii iussu, sed populari tumultu Eros Arelae eiectus fue-
rit, quod populi factum Apostolicam etiam Sedem rarum habuisse
ex Zosimi laudata epistola colligitur. Sed neque Constanti-
post Eros depositionem quiequam malè ulcise. Namino passus
est, immo egregiè contra Tyrannos varasam operam, Placidiam
Honorij sororem in uxorem obtinuit, ac quinquennio elapso in
Imperij consortium assumptus fuit, ut cap. 19. dicemus.*

Adeo autem Eros, & Lazari ordinationem utpotè
extraneorum improbavit Zosimus, ut cum illi se Apo-
stolicæ Sedis iudicio ab Episcopatu remotos agno-
scentes, terris peragratis, mari trajecto, longis itineribus
confectis, illustrium Catholici orbis Antistitum auxi-
lium frustra advocassent; eos ita increpet Summus Pon-
tife xxi. *Ubi de Episcopatu abdicando agitur, maria, terraque lu-
strantur, nec ulla suffragia pretermittunt, &c.* Quorum co-
natus reprehendit etiam Eminentiss. de Notis loc. cit.
*Athanasius, Chrysostomus, alique plurimi ab Episcopatu depo-
siti Apostolica Sedis, ac primos Occidentis Metropolitæ in subsi-
dium contra aduersantes Episcopos implorantes. A se Pontificis
Romani decreto ad alios Antistites appellare non licuit. Et cum
Lazarus in Gallias regressus anno 417. a Proculo Massi-
liensi, cui adhærebat, postquam in iura Proculi Arela-
tensis infiliisset; in consecratione Ursi, ac Tuentii tan-
quam unus è tribus Episcopis ex vetusta Ecclesiæ insti-
tutione ob eam perficiendam necessariis, fuisset adhibi-
tus, statim ac id Zosimus rescivit, datis ad Africæ, Galliæ,
& Hispaniæ Antistites literis, Proculum gravissimè ex-
cepit, non modò quod alienæ Diœcesis Episcopos insti-
tuisset; verum etiam quod fuisset Lazarus in confor-
tium illicitæ ordinationis adscitus.*

Quin autem Eros, & Lazarus peregrini fuerint illarum
Ecclesiarum, in quas impetum fecere, in dubium adduci
non potest. Eros quidem S. Martini Turonensis Episco-
pi discipulus fuit, ut ait Cardinalis Norisius, qui etiam
La-

Lazarum Turonensis Ecclesiæ fuisse presbyterum ex eo arbitratum, quod in Taurinensi Synodo Britium Turonensem, plurimum criminum remaneret. Et quamquam in actis Synodi Taurinensis nullum hodie Britianæ istius accusationis sit vestigium, attamen rectè ait Jacobus Sirmondus in notis posthumis ad epistolas Zosimi impressis tom. 2. concilii fol. 1826. nullam ibi fuisse non dixerim. Quomodo enim aliud suspicari potuisset, cum toties Zosimus hoc repetat in Epistolis, quarum certissima fides, non solum quia illas publicarunt Baronius, Binius, Labbæus, easque ut genuinas Zosimi agnoscunt omnes scriptores historiæ Pelagianæ; sed etiam quia præter has nullæ aliæ epistolæ existunt Zosimi, in quibus libellum Coelestii catholicum dixerit, sicuti eum dixisse narrat Augustinus lib. 2. contra epistolas Pelagianorum cap. 3. aut Africanos damnarit, qui illum damnassent; quod eidem Pontifici tribuit Faustus Hermianensis lib. 7. de tribus Capitulis ad Justinianum.

Ingratum, ac invisum Deo alienigenis Sacerdotia committi, ejusque præceptum esse, ut indigenis adderantur, professus fuit Bonifacius Primus in Perigenis translatione valde in historia Ecclesiastica nobili, de qua Socrates lib. 7. cap. 35. *Perigenes Ecclesiæ Patensis designatus fuit Episcopus, quem ubi populus illius urbis ipsius repudicaret, ó τὸς ῥόμης ἐπίσκοπος ἐπέταξε αὐτὸν ἐνδρακιδίαις ἐν Κορίνθῳ ἢ μισσησάμεν, ἐν ἐκείνῃ ἐκκλησίᾳ καταστήσαντες.* Episcopus Romanus mandavit, ut Episcopo Corinthi Metropolis jam mortuo, in Sede Episcopali illius urbis collocaretur. Adenudus & Nicophorus Callistus.

Repuerunt quidem Patrenses Perigenem exterrum. Cum autem de hoc disceptaretur, Corinthi Episcopus fato cessit, cujus Sedi Perigenes fuit admotus. Id arcano Summi Dei iudicio, ac consilio contigisse ait Bonifacius Primus in datis ad Rufum Archiepiscopum, seu Exarchum Thessalonicensem duabus epistolis anno 412. quas excudendas curavit Lucas Hoffmannus; ut non extraneæ Ecclesiæ, sed eorum quæ aliis fuerat, & presby-

tera.

teratu initiatus, præfset. Postquam enim dixisset in
 priori epistola, Corinthiis in votis esse, non tam accipere,
 quam retinere Sacerdotem, subdit: Quis enim dubitet ejus me-
 ritis deputari, quis renuit iudicii fuisse Divini, ideo hunc a Pa-
 trentibus in tempore non esse susceptum, & diu super præmissa
 Ecclesia magna deliberatione suspensum, ut hujus ovilis Pastor
 fieret, in cuius caulis suam a cunabulis transegisset ætatem. Judi-
 cia Dei abyssus multa, quod congruè aptamus exemplum: & ne-
 mo crederet, quod in ordinatoris aliquando locum subrogari posset,
 quia fuerat ab aliis ordinatus, (legendum quia fuerat aliis
 ordinatus, ut clarissimus vir ante nos adnotavit) non
 ambigo calcetis tunc id fuisse sententia. Denique anathema
 intentat iis, qui populos adversus Perigenem exa-
 cuere, ac inflammare dicebantur: In eos necesse est vigorem
 censura, qui contra nostrum, post hæc nescientibus nostris, inci-
 tare dicantur populos, &c. Hac de causa civium precibus,
 Episcoporum Provinciæ, & Synodi suffragiis Perige-
 nem Episcopum postulantium, annuit Bonifacius, qui
 etiam alia epistola exprimit, in Patrentium repulsa eni-
 tuisse evidens Dei, manifestumque iudicium, ut Peri-
 genes reget Ecclesiam ejus Civitatis, in qua natus fue-
 rat, & baptismum susceperat. Quos fraterna charitate com-
 plexi sales, esse cognoscimus Coepiscopum nostrum Adelpum,
 vel fratrem Perigenem, cui beati sermo Concilii jamdudum ad-
 stipulator accessit, ad Episcopatus speculam jam vocabat Dei in-
 quam sententia, cuius beneficia sæpe credimus esse contraria, &
 in adversum vertimus, quæ post recognoscimus profuisse. Tristis
 absque dubio Coepiscopus noster Perigenes fuit, cum eum nemo
 susciperet ordinatum. Nonne huic hoc expediens erat, ut hunc
 Civitate sua Patres populi unita voce contradidionis arcerent?
 Sed quanto inclinatus fuit, cum eum ordinatum nemo suscepit,
 tanto sublimior nunc est, cum a suis poscitur, qui ab externis fue-
 rat refutatus. Evidens enim Dei, manifestumque iudicium, qui
 eum id temporis voluit præstolari, quò mereretur huic Ecclesie
 præsidere, in qua & natus asseritur, & renatus.

In eandem sententiam scriptæ fuere & aliæ literæ
 Rufo, reliquisque Episcopis provincialibus; Certo enim
 cogno-

cognovimus indice, apud Corinthum, quod exagitati dicimus, Synodum congregandam, super eius discutiendo statu, quem Corinthiis Apostolica Sedes examinatis omnibus, atque discussis, conficiunt Sacerdotem, secuta Dei voluntatem, qua hunc ipsum, quantum docetur dilationibus temporum, eius ovillis, in qua creverat, & cui creverat, voluit esse Pastorem.

Translationem Episcoporum Nicæni Concilii canone prohibitam, vehementer averfatam fuisse Romanam Ecclesiam, nisi necessitas cogeret, aut magna, & evidentissima utilitas suaderet, ideoque Nicephorum Callistum, & alios, a quibus ejus exempla anxie tuere conquisita, unicum Perigenem Romano Pontifice probante translatum in Occidente invenisse, ad eas epistolas notavit Holstenius in Concilio Romano Tertio sub Bonifacio II. Sed non tantus horror erat translationum, ut non magis exhortesceret Ecclesia, eam legem corrumpi, quæ cæteris aliis antepollebat, jubentem, ut Ecclesiarum regimen iis crederetur, qui cives erant vel ortu, vel regeneratione, qui iis mancipaverant se, in eisdem ministeriis sacris perfuncti fuerant. Quocirca Thomas, *par. 2. lib. 2. cap. 61. n. 7. & 8.* non injuria Socratis audaculam orationem carpit, qui *lib. 1. cap. 8.* veritus non fuit dicere, transferri Episcopum ex una Ecclesia in aliam fuisse *ad id quod indifferens.* Neque suffragari ei exempla censuit, quibus quod sibi exciderat, munire studuit; quia *in illis charitas defæcatissima, castissimaque triumphum egerat, non de terrenis tantum cupiditatibus omnibus, sed & de usitatissimis, & ordinariis Ecclesiæ legibus, tanquam ipsa legum celsissima, & dominatrix lex;* & ejusmodi fuisse Perigenis translationem. Sed melius dicere debuerat, & magis ad eam speciem accommodatè, legem indigenas ad Sacerdotia vocantem, externos ab iis abigentem, cæteris aliis, etiam quibus translationes avertebantur, longè antecessisse.

Quo factum est, Provinciæ Turonensis Episcopos cum peterent, ut Astarus Nannetensis Antistes in Ecclesiam Turonensem transferretur, id obtendisse: qui huic translationi assentiretur, hoc ipso omnem præter-

E c

gref.

gressionis canonum invidiam a se posse depellere; quia **Astardus** in eadem Ecclesia (scilicet Turonensi) baptizatus, nutritus, & ordinatus fuerat, ut auctor est **Flodoard. lib. 3. cap. 21.** & **Fulco Rhemensis Metropolitae Formoso Papae Herilandi Teruanensis Episcopi translationem suadere conatus fuerit, quod potuisset in ea Ecclesia subrogari; qui acceptior propter parentelam, & linguam in eodem loco posset existere.**

Perigenis translationem decreto Bonifacii confirmatam fuisse, ait **Petrus de Marca de concord. lib. 5. cap. 34. n. 5.** post iudicium Rufi Thessalonicensis, cuius studiis ille attollebatur. Verum non praecessit iudicium solius Rufi, qui vices Apostolicae Sedis implebat in Illyrico, sed etiam Synodi, ut ex secundae ad Rufum epistolae verbis recitatis apparet: nec quicquam in ea disceptatione gratiae datum. Criminatur etiam Bonifacium, ac **Hilarum** Summos Pontifices, quod in eadem facti specie intra quatuor, & quadraginta annos varie se gesserint. Cum enim **Hermes Episcopus Biterrensis**, a **Rustico Narbonensi metropolitae** ordinatus, non fuisset a Biterrensis susceptus, & interim è vivis sublato **Rustico ad Narbonensem Ecclesiam transmigrasset**: hoc tanquam insigne facinus agitavit **Hilarus**, licet, ut **Parisiensis Antistes** putat, fuisset prius **Archidiaconus Narbonensis sub Rustico**, contra quam egerat **Bonifacius** in causa **Perigenis**. Sed unde habuerit magnus vir, quibus ^{exp. 10. 11. 12.} adductus fuerit, ut opinaretur **Hermetem** fuisse **Rustici Archidiaconum**, nobis quidem non liquet, immò nec ipse liquebat, qui subdubius, ac nutans ait, *Rustici Episcopi Narbonensis Archidiaconum fuisse puto*: qui etiam de suo supplet in translatione consensum Cleri, ac populi, Episcoporum comprovincialium, & **Leontii Arelatensis**; non minus suae conjecturae incertus, ac titubans, quod ex iis verbis dignoscitur, ut ego existimo.

Equidem in **Hilari** epistolis ad **Leontium**, & ad **Episcopos Galliae**, quas ex veteri Codice **Arelatensis Ecclesiae** exhibuit **Baronius**, & post eum **Binius tom. 4.**

Con-

Concil. nihil legitur, ex quo conjici possit, Hermetem
 Archidiaconum fuisse Narbonensis Ecclesie, & in eam
 suam aetatem transgisse; qui nec etiam Archidiaconus
 appellatur: quinimo hoc merum figmentum esse, &
 nihil solidi habere,prehenditur. Ex iis enim conspi-
 citur nil aliud, ut suam adjuvaret causam, proposuisse
 Hermetem, quam Biterrensem contumaciam, qui ip-
 sum refutaverant: in hoc spem suam omnem sitam, ac
 collocatam habuisse. *Cum ideo se frater* (verba sunt Hi-
 larii in octava epist.) *jam, & Coepiscopus pesser Hermes a*
Narbonensi Ecclesia credidit jure suscipi, quia indignè a Biter-
rensis, quibus ordinatus est, dicebat excludi. Qui si Archi-
diaconus unquam audisset Ecclesie, ad quam translatus
fuerat, in hoc arcem suae defensionis constituisset, ex Pe-
tigenis exemplo sibi praesidium comparasset, quod ab
eo ignorari non potuit; nihil enim magis in ore om-
nium, ac oculis erat, quam ea translatio, quae prima exti-
tit in Ecclesia Romana, & quae sicuti cum facta fuit om-
nium animos in se converterat, ita paucorum annorum
interstitio, ejus memoria obliterari non potuerat. Id qui-
dem Hermes qui tacuisset si poterat sibi proficere? Si-
lentio hoc transigere an non erat suam causam prodece
potius, quam defendere? Quomodo autem id ignotum
esse poterat Hilario, & Synodo in qua eam contover-
siam discussam fuisse commemorat eadem epistola ibi;
de quibus presidente fratrum numerofo concilio, & ex diversis
provinciis, aut quomodo potuisset epistol. 7. quod actum
fuerat in Hermetis gratiam iniquum dicere, & con-
tra patrum statuta, & Leontium, quod in tanto flagitio
conspiceret, vocasset legis Catholicae immemorem. Parcen-
dum viri magni manibus, qui tamen Sanctissimo Pon-
tifici parum aequus fuit, qui que etiam in hoc ei inju-
rium, ac iniquiorem se praebuit, quod affirmaverit
translationem Hermetis procul dubio tenuisse, ex can.
17. Concilii Ancyran, & can. 16. & 18. Antiocheni.
Nam can. 18. Ancyranæ Synodi, quem forsan laudare
voluit, nihil ad rem, cum loquatur de Praesulibus à sua

diocēsi repudiatis, qui alias Ecclesias occupare tentant, & vim inferre Episcopis iis præsentibus, quos cum statuat ad presbyteri gradum revocandos, si ad speciem, de qua ipse agebat pertrahi potuisset canon ille, & officium Archidiaconi in Ecclesia Narbonensi gessisset Hermès, iterum ad presbyteri gradum in ea regressus, quo pacto, si in illius Episcopum fuisset assumptus, hæc translatio potuisset existimari? Canones verò Antiocheni Hilarietate non adhuc ab Ecclesia Romana fuerant recepti, immo non nisi post Gelasii ævum admissi, & Codici veteri Ecclesiæ Romanæ superadditi, ut probat Paschasius Quesnel in *dissert. 12. de veteri Codice Ecclesiæ Romanæ cap. 4. num. 8.* Quod si certum esse non poterat viro clarissimo, quia ejus ævo Codex ille adhuc divulgatus non erat, saltem de hoc aliqua injici suspicio debuerat, cum ex Innocentii primi epistolis agnosceretur, canones Antiochenos ab eo fuisse rejectos.

Hunc morem antiquissimum in Ecclesia semper vires suas obtinuisse, edocet etiam Sanctissimi Pontificis Coelestini epistola ad Episcopos per Viennensem, & Narbonensem provinciam constitutos 2. cap. 4. cujus verba transducta sunt in cap. nec emeritis dist. 61. *Nec emeritis in suis Ecclesiis Clericis peregrini, & extranei, & qui ante ignorati sunt ad exclusionem eorum qui bene de suorum civium merentur testimonio, proponantur.* Illustis sanè locus, quo Coelestinus moleste ferens ex Lirinensi Monasterio, quod Foro-Julienis Episcopi ditioni subiectum erat, in aliis provinciis Antistites constitutos, scribens ad Episcopos Viennenses, & Narbonenses, videtur ad Lirinense Monasterium oculos convertisse, ut animadversum fuit eximio viro Paschasio Quesnel in *notis ad di. epist. 13. num. 14.* & quo videtur etiam totius observationis Ecclesiasticæ in conferendis sacerdotiis, ac ministeriis, ex his quæ Christus Apostolis communit erat profectæ, & usque ad sua tempora inviolatæ, veluti ad umbrationem quamdam, ac delineationem exhibuisse. Nam à Ministerijs semovet externos, & ab Ecclesia

extraneos; seponit eos qui populo sunt ignoti, quorumque mores antequam ad beneficia adsciscerentur, ab eo ignorabantur: eorum pro aliis, ait, rationem habendam, qui in Ecclesia militauerunt, quique se probauerant civibus suis; & ab his bonum testimonium meruerant. Verba autem illa, *suorum civium*, demonstrant manifestè cives esse debere, quos ille ait exteris preferendos; quæ confirmat his quæ adnectit in eadem epist. cap. 5. quæ quo rotata sunt in cap. nullus d. dist. *Tunc autem, alter de aliena eligatur Ecclesia, si illa Civitatis ipsius Clero* (qui ex Civitate sunt, cives sunt) *cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus, quod evenire non credimus, poterit reperiri* (Contentus, ergo est dignus; quamvis alius foris possit esse dignior; ut nullus in Clero Civitatis dignus reperiat, non modò satis improbabile, sed etiam nullo modo accidere posse, arbitrat) *Primum enim illi reprobanti sunt* (hoc videtur innuere non posse refutari cives, & qui sunt de Clero Civitatis, nisi illis aliquod vitium, aut Canonicum impedimentum obstat) *ne aliqui de alienis Ecclesiis merito preferantur.* Deinde quam grave, quam acerbam, quam monstruosum sit exprimit, alterum alterius stipendia occupare, alienorum laborum fructum ferre, quod fieri lex æterna, & ius naturale vetat. *Habeat unusquisque fructum sine militia in Ecclesia, in qua suam per omnia officia, & ætatis ætatem. In aliena stipendia minime alter obrepas, nec alii dabitam sibi vendicare audeat mercedem.* Demum potestatem facit Clericis, cum, qui hoc modo non fuerit electus, quem per transversum sibi ingeri viderint, ut ait eleganter, recusandi, & si vis fiat, resistendi.

Hisdem de causis idem Coelestinus exterminat etiam fœdissimam contagionem, quæ in aliquas Ecclesias manaverat, antepponentes laicos, vel cleri tyrones Clericis, qui in eis diu desudaverant, ut ex decreto, quod exhibet Bibliotheca juris Canonici veteris Guillelmi Vollei, & Henrici Justelli, exsculpto ex epistola illius Pontificis ad Episcopos Apuleæ, & Calabriae. In hac eadem tela contorquetur contra œcophytos, quæ contra extraneos, & refert, utpote utrosque extra Ecclesiam petitos; *Non solum*
malè

malè de suis Clericis, in quorum contemptum hoc faciunt, judicantes, sed de vobis pessimè, quos credunt hoc posse facere, sentientes, quod nunquam auderent, si non quorundam illic his consentiens sententia commoveret. Ita nihil, quæ frequentius sunt decreta proficiunt: ut hoc quasi nunquam de hac parte scriptum fuerit ignoretur? Quid proderit per singula Clericos stipendia militasse, & omnem egisse in dominicis castris ætatem? Et infra: Tabulis itaque fratres charissimi, qui juris nostri, idest Canonum gubernacula custodimus, necesse est obviamus.

Rationes quibus utitur Cœlestinus tam Episcopis, quam cæteris Beneficiariis communes sunt: utrisque verba conveniunt, mens utrisque. Quare & hunc textum, & alios quos excutere instituimus, in omnibus beneficiis vim suam exerere, etiam eos, qui de Episcopis loquuntur, consentiens est, & Summorum Pontificum, & utriusque juris tam civilis, quam Canonici Interpretum, ac etiam Theologorum traditio. Quocirca qui glossas extraxerunt in epist. Divi Gregorii Magni lib. 2. epist. 19. num. 4. doctissimi viri, & satis emunctæ naris, nullum hac in re discrimen intercedere, inter Episcopatus, ac alia beneficia, & Cœlestini decretum ex ratione in eo comprehensa ad omnia beneficia extendi, constantissime affirmant his verbis: *Ceterum quod de Episcopis ajunt, cæteris quoque dignitatibus, officijs, Sacerdotiis, pari ratione quisque accommodabit.* De civibus autem Cœlestini Canonem interpretantur, quos in beneficiis alijs anteferri debere probât *ex l. 11. in Ecclesijs C. de epis. & Cler. quam proferunt, & cujus verba exscribunt.* Idem astruit Abbas *cap. ad decorem de instit. nu. 3.* qui cum prædixisset, textum in *d. cap. nullus* notatu dignissimum, subdit, *quod licet loquatur in Episcopis, ratio tamen communis est ad alia beneficia, cui adhæret Barbof. lib. 2. vot. 33. n. 4. ubi ait, rationem communem esse ad alia beneficia, & si litera de Episcopis tantummodo loquatur: eundemque text. pulcherrimum, quod ad rem nostram pertinet, reputat Gregor. Lopez l. 13. verbo de todo obispado sis. 15. par. 1.* Et Laurentius Landtmeter de veteri Clerico & monacho *cap. 30. Veritum quoque alienum*

num Clericum ordinare, & stipendia huius, aut illius Ecclesie aliis impendere. In hunc sensum decrevit Cælestinus Papa, ut emeritis in suis Ecclesiis, extranei præponantur; habeat (inquit) unusquisque suæ fractum militia in Ecclesia, in qua suam per omnia officia transegit ætatem: in aliena stipendia minimè alter obrepat; & quidem generalia hæc Cælestini verba sunt, & quæ ad promotionem cuiusvis Clerici possunt extendi, quamvis de electione Episcopi et sermo sit, de quo sequentia, ne extraneus Præpositus, aut Episcopus Clericorum Collegio præponatur: hoc etiam addito, ut sit facultas Clericis renitendi, si se viderint prægravari, & quem sibi ex transverso ingeri viderint, non timeant resistere. Quod deinde vult canon Concilii generalis Constantinopolitani, de quo inferius.

Quod autem in aliquibus epistolis Pontificum Romanorum, Episcoporum mentio fiat, nullum id mysterium sapit, aut continet, sed quisque agnoscit contigisse, quia ita occasio tulit, & quia pleræque ex iis epistolis datæ sunt ad Visitatores, sive Interventores, qui mittebantur ut electiones accelerarent, ne diu Ecclesiæ Rectioribus destituerentur, de quibus infra dicemus: tum etiam quia quod major est Episcopatus dignitas, ac fructuosior aliis beneficiis, eò facilius erat exteros illam ambire, ac pro ea digladiari: quod & Apostolos ipsos agnovisse, nempe pro Episcopatu obtinendo exorturæ dissidia, ac contentiones, patefacit & ipsa Clementis Romani epistola, quam Julius Patricius ex MS. Codice in publicum emisit, οἱ Ἀπόστολοι ἡμῶν ἐγνώσαν διὰ τὸ κερὶ ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἴ τις ἴταρ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἐπισκοπῆς, *Apostoli nostri per Jesum Christum Dominum nostrum cognoverant, contentionem de nomine Episcopatus futuram. Ex cuius verbis etiam apparet quod supra tractatum fuit, Apostolorum institutum fuisse, electiones, sive de Episcopis, sive de aliis ministris ageretur, ita fieri, ut populus, Ecclesia eas gratas haberet, συνευδοκισάσης τῆς ἐκκλησίας πάσης, universa Ecclesia sibi gratum esse testante. Præterquam quod sexcenta loca sunt expresse, ac nominatim de quibuscumque Clericis, ac Beneficiariis concepta.*

Cer-

Certè Gelasius in epistola, quæ data fuit ad Cœlestinum Episcopum, cum defecisset Presbyter constitutus in Ecclesia B. Martyris Eleutherii in Civitate Stomenſi, vel Storenſi quomodo Anſ. legit, ut in ejus locum succedere deberet Julianus ipſius Eccleſiæ diaconus, voluit: & Cœlestino negotium dedit, ut eum quam citiſſimè ordinaree viſitatoris nomine, non Cardinalis Pontificis, & Feliciffimum diaconum in eips Eccleſiæ ministerio, si conversatio illius pareretur, subrogaret: cuius epistolæ verba habentur cap. presbyteri dist. 24. cui consonat cap. ult. dist. 75. ex literis ejusdem Gelasii ad Episcopos Lucaniæ in fin. & Can. 12. Concilii Laodicenſis relatus cap. 4. dist. 24. in quo agitur de quacumque Eccleſiaſtica dignitate, & jubetur, ut ad eam aſcendant, qui plurimo tempore probantur tam verbo ſi dei, quam reſta converſationis exemplo.

Hoc Cœlestini decretum in ſuis ad Carolum Calvum Regem Francorum literis de Egilonis Monachi, qui Eccleſiæ Senonenſi præfectus fuerat, confirmatione pertractans, laudat Nicolaus I. epist. 2. Sed triftatur maxime, in illud crebrò peccari in Gallia, quod verbis quibus aſperiora vix excogitari queant, execratur. Egilonem ſummis latidibus effert, ejus virtutum famam, quacumque oras pervaliſſe: uno verbo, eum hujusmodi eſſe, qualem Episcopum optavit Apoſtolus Paulus, quem oportere ut teſtimonium haberet bonum, & ab his, qui forſis ſunt cenſuit; ingenuè fatetur. Sed dolet, illum Eccleſiæ Senonenſis, cui viros ſi non ei meritis æquales, ſaltem Episcopatu non indignos deſſe incredibile videbatur, non fuiſſe filium. Quod non modo indecorum, ſed etiam illicitum pronunciat. Operæ pretium fuerit ejus verba hic interſerere, quemadmodum ea Cœlestini ſuæ epistolæ ſuere inſerta; Sed quamvis hæc nos valde lætiſcent; multum tamen contriſtat, quia idem venerabilis Vir non de ipſa Eccleſia, ſed de quodam Monasterio fuiſſe perhibetur. Denique cum erga Monachos eadem proſeſto regula, quæ circa Clericos, qui prohibendi ſunt conſervanda ſit; indecorum tamen, quin potius illicitum eſt, in aliena ſtipendia, quemquam

quam obrepere, & ex transverso venientem in Castra, inter que non militavit, ducatum arripere, beatissimo Apostolica Sedis Prasule Cœlestino præcipiente, atque dicente: Tunc alter de altera eligatur Ecclesia, &c. quibus verbis perspicacitas dilectionis vestrae prudenter attendat, quoniam aut de Ecclesia Senonensis Clericis, qui ordinaretur nullus dignus inventus est, quod evenisse non credimus, maxime cum sit Metropolis, & Clericorum numerositate non careat; aut certe his iure minime reprobatis, aliunde, qui eis irregulariter præponeretur electus est, et qui aliorum fratrum laborum comederet adinventus. Nimirum cum reverenda memoria Decessor huius tantis a vobis præconiis offeratur, ut nullum in eadem Ecclesia, cui non modico tempore præfuit, qui et Canonice subrogari posses reliquerit, prorsus incredibile iudicatur.

Id actum fuisse nimia temeritate in sacrorum Canonum apertam violationem definit. Cum ergo familiariter in regionibus vestris sit hæc temeritas, & sacrorum super hoc Canonum Violatio ditatata, necesse est nostram sollicitudinem pro hac antipatienda specialiter impendere diligentiam. Et postea: Periculosum est enim taliter omnes Ministros Ecclesie, & eis improvisam, & non optatum præponere. Tandem serpentem illam corrupelam, quam & transgressionem maximam, & prævaricationem prædicat, se generalis decreti mucrone confosuram concludit: Quod quia crebra præsumptum esse nonnullis querimoniis ex hoc gementium didicimus, vos merito diligentes, ut ad tantam transgressionem neminem impellatis exposcimus. Alioquin nos sanctarum minimè regularam inmemores, nec segnes executores admodum existentes, adversus temerarios succinctis lumbis illas defendere procurabimus, & auxiliante Christo, nobis, & Ecclesie consulentes ipsius, de cetero squanimiter violatores earum nullo modo sustinebimus. Usquequo tamen eandem prævaricationem incipiamus generalis Decreti nostri ligone de regionibus vestris radicatus extirpare, parcendum huic fratri jam, & Coepiscopo nostro prævidimus.

Epistolas hæc tam Cœlestini, quam Nicolai Primi extollunt Auctores notarum in Divi Gregorii epist. 19. lib. 2. qui de ea, quam firmavimus regula, ut Episco-

pus ex Civibus, & ex sua Ecclesia accipi debeat loquentes, hæc habent: *Vtinam hæc regula a Conciliis, & Sanctis Patribus sancita, repetita, inculcata nostris non jaceret temporibus otiosa. In decretis Cœlestini Papa cap. 19. sic habetur. Tunc alter de altera eligatur Ecclesia, si de Civitatis ipsius Clericis, cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus potuerit inveniri, &c. Videat Lector epistolam Nicolai Papa ad Carolum Calvam circa ann. 865. Vbi contrarium usum in Gallia familiariter grassantem, vocat violationem Canonum temerariam, pro qua amputanda necesse est specialius impendere diligentiam, & eam decreti ligone, ut ipse loquitur, radicibus extirpare.*

Sed cur Cœlestinus, qui omnes explodebat electiones, quæ ex Ecclesiæ gremio non fierent, earum perpetuus hostis, translationem Procli ex Cyziceno Episcopatu ad sedem Regiæ urbis proexit literis, quas ad Joannem Antiochiæ, Cyrillum Alexandriæ, Rufum Thesalonicae Episcopos dedit? Eam translationē auctoritate sua roboratā fuisse a Cœlestino, refert Socrates lib. 7. cap. 39. *πύθη γάρ καί τῷ ἐπισκόπῳ τῆς ῥωμαίων Κωνσταντινουπόλεως παρῶσαι ἔγνωσαν σύμ-συροι.* Hæc etiam negotio suffragantur epistola Cœlestini Episcopi Romani: quibus subdit, eum docuisse, nihil obstare quominus qui unius Civitatis, vel nominatus fuisset, vel jam esset Episcopus, ad aliam transferretur; *Ἐπισκοπῶν οἷς αὐτεὶ καλεῖται πῶν τε ἑτέρας πόλεις ὀνομαδίναι, ἢ καὶ ὄντα ἐπισκοπῶν, οἷς ἀλλῶν μεταδίδουσι.* Quod ex eo tradit etiam Nicephorus.

Eadem ratione Cœlestinus translationem Procli probavit, qua Bonifacius illam Perigenis probaverat; immo ad divinam providentiam retulerat, ut hujus ovilis pastor fieret, in cujus caulis suam a cunabulis transgerat ætatem, & in ordinatoris locum succederet. Siquidem Proclus Attici Episcopi Constantinopolitani fuerat alumnus, ab illo in sua Ecclesia tum aliis ordinibus, tum diaconatu auctus, quod Socrates quasi causam expositorius, qua Cœlestinus Proclō faverit, statim adiecit cap. seq. 40. *Τελείως ἢ ὡς εἶδρα σὶ πολλὰ παρῶν τῷ ἐπισκόπῳ ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ ἔβλεπον γινόμενος. ἀποκόλλουσα ἢ αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ πύθῃ*

αὐτοῦ δὲ ἡλικία, ἀρτίως ἀπορῆχθη. Qui cum ad aetatem virilem per-
venisset, multum cum Episcopo Attico versatus est, illiusque sermo-
num scriba fuit, quem in literis, & virtute admodum proficien-
tem Atticus ad gradum diaconatus eiecit. Qui etiam addit,
Proclum ab Attico institutum huiusmodi evasisse, ut
non modo præceptoris, quem tantoperè antiquitas de-
mirata est, virtutes exprimeret, sed etiam facile superaret
ὡς ἢ ἀνὴρ ἀγαθὸς πῶ ἄλλος, εἰ καὶ τίς ἄλλος, ὑπὲρ γὰρ αὐτῆς παιδεί-
δος, πάσαν αὐτῶ πῶ χρηστὰ ἐμμείσθητο. τῶ δὲ ἀνεξικακίᾳ πλείον ὡς
ἐκείνος εἶχε ἰξιστοῦσα. Vir erat morum probitate præter cæte-
ros eximius. Quippe institutus ab Attico omnes ejus virtutes
sedulo imitatus est. Tolerantiam, quæ etiam Atticus præditus fuit
multò magis, quam Atticus excoluit. Videtur autem Socrates
c. 39. cui nimis translationes placebant, quod specialibus
his de causis Cœlestinus indulserat, generaliter accepisse,
& ejus literas latius, quam illæ paterentur, produxisse.

Sed quoniam Cœlestinus jam e vivis sublatus fue-
 rat, cum Proclus antedictæ Ecclesiæ fuit præpositus: ut
 Socratis loco veritas constet, ponendum est Cœlestini
 literas in illius gratiam scriptas fuisse, statim post exau-
 dorationem Nestorii, cum Proclus eam sedem appe-
 tere, repulsam passus fuit, quod Cyziacenæ Ecclesiæ se de-
 spondisset, & ei Maximianus prælatus, ut auctor est
 idem Socrates c. 34. & 35. id vero ne iterum accideret post
 Maximiani obitum, quondam ejus exequiis solutis,
 Theodosius junior statim throno eum locari jussit præ-
 sentibus Episcopis: quorum ut consensum facilius ex-
 primeret, defuncti Cœlestini literas, & auctoritatem ob-
 tendit, quomodo intelligendum Socratem satis ostendit
 Nicephorus lib. 14. cap. 37. & 39.

Nec sæpius quidquam offendimus in jure Pontificio,
 & in epistolis aliorum Summorum Pontificum, qua-
 rum aliquas in suam collectionem ascivit Gratianus.
 Inter has illæ Beatissimi, ac Magni Leonis Primi emi-
 cant, qui in epistola 100. juxta edit. Quesnel 138.
 horrat Gennadium Constantinopolitanum, ut enita-
 tur, quatenus Alexandrinus ex Clero suo Episcopus consecratur

*juxta veterem morem, ubi notanda sunt verba illa; juxta veterem morem, quæ consuetudinis, de qua agimus diuturnitatem, vetustatemque denotant, ab ipsismet Apostolis ad eorum successores transmissæ, ac veluti per manus traditæ: & epistol. 12. in d. edit. ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem cap. 6. statuit, ut de Presbyteris ejusdem Ecclesiæ, vel Diaconis optimus eligatur. Tunc enim intra hos cancellos constringebatur eligendi potestas, ut etiam designatur verbis Julii supra recensitis *ἐκ αὐτῶν ὡς ἑπαρκίαι*, ex ipso sacrario, quæ templi pars erat, ad altare proximè accedens. Diaconis specialiter assignata. Unde in canone Laodicensi decimo tertio ea verba *ὡς ὡς ἑπαρκίαι* de Diaconis accipiuntur a veteri Interprete, ut accipit etiam Ferrandus in *breuiar. cap. 105.* licet Martinus Braecarensis, & Dionysius ad *Sacerdotium* reddant, qui propterea *ὡς ἑπαρκίαι* legisse videntur. Sed postea ab Urbano Secundo, & Innocentio Tertio, ad subdiaconos quoque fuit ea facultas porrecta. Ut cunque tamen hoc sit, ad quos electio spectabat, non poterant extra propriam Ecclesiam, cui illius cura committenda esset, quærere, suæque fines Ecclesiæ transire.*

Sancti Leonis canonem relatum habemus in *can. Metropolitano dist. 63.* quem renovavit, ac transcripsit Innocentius Tertius in epistola, quam inscripsit *Archiepiscopo Thessaloniensi, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum;* quæque est lib. 3. *Regest.* cum ejus auspiciis postquam in Thraciam transfretassent Gallorum, ac Venetorum copiarum, Constantinopoli subacta, Ecclesia Thessalonicensis a schismate convaluisset: *quæ tamen hoc tempore, ait Innocentius, per Dei gratiam ad devotionem pristinam est reversa.*

Ne quicquam contra Apostolicam traditionem, & veterem Ecclesiæ morem ausu temerario tentaretur, omnibus, sed iis potissimum Summis Pontificibus cordi fuit, qui sacris doctrinis instructissimi, & vitæ sanctitate præclarissimi, totius antiquitatis venerationem sibi conciliarunt, & inter Divos meritissimè sunt consecrati.

Fato

Fato cesserat anno 461. Sanctus Nundinarius Barcinonensium Episcopus, qui in suprema voluntate, ut Irenæus in suum locum substitueretur optaverat. Ejus desiderio totius Cleri, & plebis Civitatis, & plurimorum, optimorumque provincialium testimonia, ac vota accesserant, quæ maximam Ecclesiæ viduatæ utilitatem habebant conjunctam, quam nullam passam fuisse jacturam omnibus persuasum erat Nundinario amisso, si ei Irenæus succederet. De his omnibus retulere Tarraconenses Episcopi ad Sanctum Hilarum Summum Pontificem; & totius facti ratione exposita in sua epistola, ita clauserunt sermonem: *Nos cogitantes defuncti judicium, & probantes ejus vitam, & eorum nobilitatem, atque multitudinem, qui petebant; simul & utilitatem Ecclesiæ memorata, optimum duximus, ut tanto Sacerdoti, qui ad divina migraverat, non minoris meriti substitueretur Antistes.* Quamvis autem culpandi viderentur, quod non ex ejus Cleri sinu aceto Irenæo, a sacris Canonibus deflexissent, id causabatur, quod si non ejusdem Ecclesiæ, certè ejusdem erat Diocesis: *praesertim cum Ecclesia illius municipij, in qua antea fuerat ordinatus, semper hujus Civitatis Ecclesiæ fuisse Diocesis constet.* Id verò neque noxa eos liberavit, neque moram intulit, quominus in Sancti Pontificis indignationem incurrerent; qui de canonum transgressione cum Ascanio, & reliquis exposulavit in literis ad eos communiter datis, mandavitque, ut Barcinonensi Ecclesiæ de proprio Clero ordinaretur Antistes, ut ex epist. 2. *Vnde remota ab Ecclesia Barcinonensi, atque ad suam remisso Irenæo Episcopo, sedatis per Sacerdotalem modestiam voluntatibus, quæ per ignorantiam ecclesiasticarum legum desiderant, quod non licet obtinere, talis proprius de Clero proprio Barcinonensium Episcopus ordinetur, qualem te præcipuè, frater Aseani, oportet eligere, & decet consecrare.* Ubi notanda illa verba: *talis proprius de Clero proprio, ex quorum geminatione, quam magna vis fieret canonibus si extraneus aliquis ad Episcopatum evocaretur, quamve id acerbum fuisset Sanctissimo viro clarissimè constat; quam querelâ longius, latinusque pro-*
fic.

secutus est in epist. 3. A Scanio privatim inscripta: *Et miramur admodum dilectionem tuam, Barcinonensium petitionem non solum nulla auctoritate vetuisse, verum etiam directis ad nos literis consummationem pravi desiderij postulasse, adhibendo in epistolarum proæmio Concilii mentionem, tanquam culpa minuerentur excessus per multitudinem imperitorum; cum si etiam sub significatione unusquisque sui nominis tecum pariter retulisset, subscriptiones factas singuli commodassent, dilectionem tamen tuam, rei, de qua displicet, summa tangebatur: quia pro loco, & honore tibi debito, cæteri Sacerdotes docendi fuerant, non sequendi. Unde sicut in generalibus literis indicavi, Irenæus ad propriam revertatur Ecclesiam, & Barcinonensibus de suo Clero protinus consecretur Antistes, cui tamen statuta Canonum, & Apostolica præcepta concordent.*

Quæ omnia definita fuere in Synodo Romæ celebrata anno 465. ubi, quod memoratu dignum est, ita Hilarus est prolocutus: *Quoniam Religiosus Sancto Spiritu congregante Conventus hortatur, ut quæcunque pro disciplina Ecclesiastica necessaria sunt, cura diligentiore tractemus: si placet, ea, quæ ad ordinationum tenorem pertinent, juxta Divinæ legis præcepta, & Nicænorum canonum constituta, ita adiuvante Domino in omne ævum valitura solidemus, ut nulli fas sit sine status sui periculo, vel Divinæ constitutionis, vel Apostolicæ Sedis decreta temerare; ut ejus Concilii acta significant, & posteris tradidit doctissimus Annalium conditor dicto anno 465. Memoratu etiam dignissimum est, communicatis ab Hilario Sacrosancto Conventui literis Episcoporum Tarraconensium, quæ causam Irenæi continebant, audita petitione in epistola ad Romanum Pontificem intexta, qua ipsum deprecabantur, ut firmaretur Apostolica auctoritate, quod contra canones præsumpserant, vehementer Patres fuisse commotos. Quid autem ad hæc (ait Baronius) qui Romæ convenerant Patres? Primò quidem publicis acclamationibus, inde verò singulorum sententiis, quæ ab illis Episcopis probata fuerant, fuerunt explosæ. In acclamationibus verò inter alia illud quinquies dictum, **VT SERVETVR ANTIQVITAS ROGAMVS.** Quod cum retulisset Baronius*

16

se continere non potuit, quin in hanc vocem erumperet: *Digna planè tanto confesso sententia, qua tanquam valido mucrone, confoditur quidquid unquam, vel contra fidem, vel contra Ecclesiasticam fuerit disciplinam præsumptum. Cum autem Hilarus in præfatione expresserit, quod erat sibi, Patribusque stabile, fixum, ratum, ut quæcunque statuenda erant, secundum præcepta divinæ legis, & divinam constitutionem præscriberentur; consequens omnino sit, ut quod pronunciatum fuit, & in epistolis Synodalibus scriptum proprium, & ex proprio Clero legendum Antistitem, præcepto divinæ legis, & divina constitutioni sit adscribendum.*

Jam vero ex Concilio Romano *can. 5.* penes Labbæum *tom. 2. Concil.* cernitur, id maximi momenti fuisse apud Hilarum, ac eos qui Romæ convenerant, ut Irenæi electionem irritam facerent, Episcopatum non nisi meritis præcedentibus dari, ut ea verba denotant; *Denique nonnulli Episcopatum, qui non nisi meritis præcedentibus datur, &c.* Atqui Irenæus, ut ex Tarraconensium Episcoporum literis perspiciebatur, neminem habebat, qui ei virtutibus anteciret. Et tamen eo excluso, decrevit Synodus, ut proprius ex proprio Clero in Episcopum assumeretur: nempe quia, qui ad Sacerdotia aspirant in aliqua Ecclesia, oportet ut de ea benè sicut meriti, non de alia, eos agros irrigaverint, ac coluerint, in quibus quam appetunt messis excreverit.

In postremis quas Acacio inscripsit literis ab Hostenio primùm prælo traditis, deinde a Labbæo insutis *tom. 4. Concil. fol. 1039.* indignatur Simplicius, Joanni Constantinopolitano Apamenum Sacerdotium ab hæreticis fuisse delatum, poenitque gravissimis insignem nequitiam inestatur. Sed ne quem improvidum sua verba non benè animadversa in errorem adducerent, quasi aliter existimaturus fuisset Summus Pontifex, si Joannes a Catholicis Episcopatum accepisset, declarat, etiam hoc posito, æquè invalidam dijudicandam fuisse electionem, quia ab Apamena Ecclesia

extraneus, non poterat in illius Sacerdotium irrue-
re. De Joanne quodam Constantinopolitano, qui ab hæreticis Apa-
stæm Sacerdotium, quod ei, qui presbyter aliunde fuerat, vel
a catholicis sumere non licebat, se hæreticam publicavit, &
quod in se perperam factum est, in proprium retorfit auctorem,
&c. sub anathemate a Christianorum consortio, vel ipsa appel-
latione removemus: nec unquam his satisfactionis patefaciendus
est honos.

Possit quispiam huc asciscere S. Felicis III. decretum,
epist. 6. d. tom. 4. Concil. quo Acacium Episcopum C. P.
ordine Sacerdotali motum, a fidelium consortio segreg-
avit; in quo causas enuntians, cur tabidum membrum
a fidelium corpore fuisset dissectum, cum dixisset, cum
hæreticos in suam communionem recepisse, verbis in
ipsum conversis addit; *verum etiam aliis Ecclesiis, quod nec de
Catholicis fieri poterat, præsidere fecisti*: quasi inter alia vitia
ex hoc in eum sententiam rulerit Pontifex, quod illos
extraneis Ecclesiis præfecerit. Qui sensus fortasse non vi-
deatur minus congruens decreti verbis, si quis ea cum
Simplicii literis composuerit, & cum Hormisdæ epist. 8.
ad Synodum Epiri veteris tom. 4. Concil.

Sed quia & aliò trahi possunt, nempe ad Acacii li-
centiam, qua sibi non subditarum Ecclesiarum jura tur-
baverat; nobis opus non est in tanta testimoniorum co-
pia, quæ nemo nisi perfrictæ frontis, ac impudens ca-
villari audeat, dubias probationes in causæ nostræ patro-
cinium arcessere.

Gelasii aliquot loca expendimus dum de Cœlestini
decreto pertractarem, quibus illud ad omnia sacerdo-
tia pertinere evicimus. Inter illicitas ordinationes, eam
peregrinorum, & qui essent incogniti, connumeravit
cum scriberet ad Clerum, & Ordines, ac plebem Brun-
dusii, ut ex fragmento apud Cardinalem Deus dedit
cap. 46. tom. 4. concil. pag. 1226. ibi; *quod etiam de peregrinis
atque incognitis, vel ex presentibus cavere debet*. Quod idem
fuit, ac mandare, ut peregrini a sacerdotiis amandaren-
tur, cum tunc ordinatio, sive institutio a beneficio non
sejungeretur, ut infra dicemus.

Non

Non id ignorabant Patres, quæ Epysi veteris Con-
 lio interfuerit, peregrinos Sacerdotiis omnino prohibe-
 ri. Quæ de re cum in eorum Synodica epistola ab Hor-
 mifda Pontifice Maximo Joannis in Nicopolitanum,
 Episcopum electi confirmationem postularent, eo præ-
 fertim nomine, quod facilius voti compotes fierent, Joan-
 nem commendarunt, quod in ea Ecclesia ab incunte æta-
 te educatus, nec sine laude versatus fuerat: *Qui consolatus est ubi per vestras orationes demonstrans metropolitana Civitate in cæulis Sanctissimum Joannem, qui a pueritia in Ecclesia sua culpa nutritus, imò laudabiliter in ea degens, ita ut neque eum in his quisquam temporibus antecellat, zelo autem circa orthodoxa, juxta apostolicas admonitiones vestras, nulli omnino cedens. Hanc ergo Dei providentia ordinavimus Præsulem. In ea Ecclesie Orientalis nefanda perversitate, ac pervicacia, quæ se a Romana Sede seiderat, electionem factam Pontifici ut probarent, non satis visum est monstrasse, Joannem a veneno, quod per illius viscera lætè diffusum fuerat, se incorruptum servasse, non virtutes collaudasse, quas in Episcopatum erat inducturus; nisi sub aspectum quoque subijcerent, in ea Ecclesia, cui præponendus erat, illum prima sætæ militiæ rudimenta accepisse, ibique diuturna fecisse stipendia. rom. 4. Concil. apud Labbeum, fol. 142.*

Perierat ab Hormifda Dioscurus Diaconus, postquam Ecclesia Alexandrina in catholicam concordiam redierat, ut petitionem Sacerdotii illius urbis, quod summopere affectabat, apud Justinianum procheret. Justissimo desiderio non defuturum pollicetur Hormifda epist. 54. d. rom. 4. Concil. quia illius Ecclesie ubera suxerat, in ea a teneris annis militaverat. *Nam sequenti tempore scribere Domino, & filio nostro Imperatori disponimus, ut se Alexandrinus Episcopus debeat ordinare. Insuper est enim, ut ea doctrina, & moderatione tua corrigitur Ecclesia, in qua præcipue ab ipsis ætatis tunc principiis militasti. Quam frugiferum censuerit Ecclesiasticis Sacerdotiis Indigenas affici, hoc pacto professus fuit. Indigenis Sacer-*

dotia asseruit, ab ipsis stare iura canonica; Patrum regulas, docuit. Sed & externos homines ab iis procul habendos expressit, molestè se tulisse subiiciens, quod ad ipsum fama pervenerat, in animo esse Imperatorj, Diocletianum Antiochenam Ecclesiæ Antislitem dare: Nam displicuit nobis, quod charitatem tuam Amplissimus Imperator Antiochena proponere nitebatur Ecclesiæ; Melius enim in salo patriæ tanti accipies Sacerdotii dignitatem, ut Aegyptios populos doceas, quem inser Syros, noros, & incognitos homines; in ista orbi, parte progenitus errare, videaris.

Defuncto Joanne C. Pno Episcopo, cum Dioscurus Diaconus eidem Hormisdæ nuntiasset, in eius locum successum Epiphanium presbyterum ex Ecclesiæ vacantis sinu, ut ex epistola d. tom. 4. fol. 1323. In cuius locum Epiphanius, quidam presbyter quondam synellus ejus successit, gratulatus est Synodo C. P. epist. 75. vers. certam est, quod Episcopum ex semetipso Clerus urbicus delegisset. Quoniam verò Summi Pontifices in quærendis Sacerdotiis, eandem laici, & extranei rationem esse duxerunt; hinc & adversus Neophytos Hormisda, decretum promulgavit in epistola ad universos Episcopos Hispaniæ fol. 1466. Concil. 4. iis planè rationibus, quæ simul doceant; ad beneficia non asciscendos, nisi indigenas, quique in Ecclesia ubi ea sunt, ut sibi laborum diutinorum fructus retribuere, meruerunt ibi; milites suos probatos sibi quarunt insensuta fidelia: & mox; emendatiorem esse conuenit populo, quem necesse est orare pro populo; longa observatione religiosus cultus tradatur, ut luceat; & Clericalibus obsequiis erudiendus inseruiat, &c.

Hoc ingerendi, exagerandi, Summi Pontifices occasionem captabant. Eam datam non modo tenebant, sed etiam minus commodam nacti, traditionem Apostolicam obtestabantur; tantum erat ipsorum studium ne ex mente, animisque hominum posset elabi. Tum erat iis præcipue id solenne, cum de electionibus ad Romanam Sedem referebatur. Morem secutus Auxanius, Vigilium certiorum fecit, se ad Cathedram Arclatensem sublatum.

sum. Pergratum sibi accidisse Pontifex, gratias Deo egisse rescripsit; quod hi, quorum electio fuerat, eam sacrorum canonum norma, regula, ac præscriptione Decessorum suorum direxissent, ex presbyteris illius Ecclesie, proximo ad tantæ dignitatis celsitudinon gradu, Antistitem creantes, ut ex ejus epist. 6. *Scripta de ordinatione charitatis vestra, cum animi spiritali gratulatione suscepimus, Domino gratias referentes, quia hoc in Ecclesia Arclatonsi factum est, quod & canonibus, & Decessorum vestrorum regulis convenit, quatenus ex sequenti ordine Sacerdotum tua fraternitas ad Pontificatus præberetur apicem dignitatis.*

Pelagius quoque Eucarpo Messanenſi Episcopo, ut ex can. Catanensis dist. 61. idem respondit: *Mox iergo dilectio tua ad supradictam Ecclesiam Catanensem pergit, ut hominem de Clero, qui &c. eligi cum auxilio Dei compellat, atque suadeat. Quod & in Monachis obtinere constituit idem Pelagius c. Abbatē 18; q. 2. Abbatem in Monasterio illum volumus ordinari, quem sibi de sua congregatione, & Monachorum electio, & possessionis Dominus, &c. Inde in privilegio Caroli Stradensis lib. 2. vitæ S. Henuilphi cap. 11. 2. In transula de quâ præscripti decreti statutum est, ut per præcedentia tempora locum ipsum inhabitantes & suis, non aliunde potius, personas feligerent semper, quibus sacra prelatio loci committeretur, a quibus canobii potius gubernatio a quo jure tractaretur, idque non injusquam mortalium vi, sed fratrum consobialium voto fieri, quam maxime decrevit. Et lib. 3. juris Orientalis fol. 24 r. refertur Synodicum decretum editum, cum esset Lucas Patriarcha, quo si monasteria Patriarchæ subjecta, talia sint, quæ non habeant Monachos idoneos, ut præsent, *ἢ ἕξοντα ἢ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν*, ita demum conceditur, ut Præsules ex alio Monasterio ejusdem regionis peti possint, *ἢ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν*.*

Sed nullum luculentius testimonium illius epistola ad Cethegum Patricium, hæcenus aliis intactum. Eius fragmentum in suum decretum contulit Gratianus can. 13. dist. 26. quod etiam typis mandavit Holstenius. Rectè autem hi canonem illum Pelagio vindicant, licet Ge-

latis acceptum ferant auctor Polycarpi, & Ivo Carno-
tensis in epistola ad Hugonem Archiepiscopum Lugdu-
nensem, cuius initium: *causam Belvacensis*: hac in re
animo adversionis suę, veterisque diligentia oblitus. Siqui-
dem in sua epistola Summus Pontifex utitur auctoritate
Constitutionis Iustinianę, ac proinde ea scribi a Gela-
sio non potuit, qui cum Justinianus Imperii, habenas in-
cepit, iam occubuerat.

Placebant Syracusani sibi Episcopum constitui, cui
uxor superstes, & liberi ex ea suscepti. Eius causam age-
bat apud Pelagium Cethegus Patricius, qui eum enixe
rogaverat, ut populi vota non essent irrita. Quamvis
isti cuperet Pontifex morem gerere, a tramen ab hoc ip-
sum avertent Justiniani constitutiones, cum qui uxore
& filios habeat, ab Episcopatu rejicientes, ut ex d. dist. 23.
c. 23. ibi: *ob quod vel persone qualitas, sicut & vos melius no-
stis, vel superstes uxor, aut filii, per quos Ecclesiastica solet per-
sonali substantia, nostras animas diutius ab eius ordinatione sus-
penderent*. Hac de causa Pelagius ab ordinando ei Ec-
clesię Sacerdote, per annum scđe, abstinuit: Et quantum
ad cautelam humanam pertinet, integro penđe anno distulimus, opi-
nantes, quod melius Syracusanorum provenire electio pariter
sed quia in eadem Ecclesia nullus alius aderat, qui Epi-
scopatus dignitate fungi posset, & periculosum nimis
fuisse Ecclesię, clavum tradere ei, qui conjugis, libero-
rumque studio, ejusdem facultates posset dissipare: cum
diu Pontifex Maximus in ancipiti hæssisset, nec diu qua-
dam viam inivit, quo Principalis Constitutionis mens illa
maneret, licet ab eius verbis recederet tunc. Principalem
Constitutionem dum atcessit, intelligit de Iustiniani No-
vella 6. qua cautum fuit, ut qui crearetur Episcopus, se-
lebs esset, & orbis, id est uxore, & liberis careret; vel de
una ex duabus Constitutionibus, quibus idem antea de-
derantur in tit. de Epist. & Cleric. beneficio clarissimorum
virorum in eo fuisse restituta, ut ea l. 42. c. 48. in edit. Go-
thofredi, ea ratione, quam indicavimus, in l. 42. in edit. Go-
thofredi

nc

ne scilicet Episcopus amori, conjugis, ac filiorum indul-
 gens, Episcopatus bona corraderet, compilaretque. Opor-
 tet enim Episcopum minimè impeditum. *ἡγορευθη δὲ ὡς πα-
 τὴρ τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν τε ἐκκλησιῶν τῶν ἐκκλησιῶν ὡς πατὴρ:* affectionibus
 carnalium liberos omnium fidelium spirituales esse pa-
 trem. Sed quia (pergit Pclagus) in voluntatis suæ pro-
 posito irrevocabiliter perseverant, & nullus est alius in eadem
 repertus Ecclesia, nisi longioribus adhuc temporum differretur spa-
 tiis, ne paulò amplius infensivens. (sicut filii nostri magnifici Prae-
 toris reificatione didicimus) in ea hujusmodi ambiguitates, illud
 consultius iudicamus faciendum, ut congruè providentiâ, causam
 propter quam Principali constitutio habentem filios, & uxorem
 ad Episcopatum ordinem promoveri prohibet, salva dispositione,
 consilio, muniremus. Quare cautionem hanc adhibuit, ut
 descripto diligenter inventario bonorum, quæ tunc de-
 signatus Episcopus possidebat, sponsonem ab eo exige-
 ret, nihil per se, suosve ex Episcopatus rebus interceptu-
 rum; eo addito, ut quicquid ex illius facultatibus qua-
 reret, Ecclesie acquisitam intelligi deberet, neque ulla
 ex parte suis posset relinquere: quæ cum præcessissent, eum
 ordinavit. Subsistamus pauisper in perpendendo hoc
 Summi Pontificis decreto, ex quo plura, eaque maxime
 nobis conducibilia edocemur; nempe non potuisse Epi-
 scopum adsumi, nisi ex eadem Ecclesia, quod ex his ver-
 bis est planissimum, & nullus est alius in eadem repertus Ec-
 clesia, & notavit Gloss. in specie tem. proponenda, ibi; &
 in illa Ecclesia non erat alius idoneus: tanti ponderis fuisse ex-
 trañentem, aut peregrinum Episcopum non fieri, illum ex
 Ecclesie vacantis sinu legi, ut ne hoc prætermitteretur,
 Summi Pontifices Ecclesiam diu squalere exordiantur, vi-
 duam, electionem Pastoris per longas moras differri, parvi
 fecerint: cum tamen can. 25. Concilii Chalcedonensis non
 ultra tres menses illam protrahi sinat, injectis poenis Me-
 tropolitâ, si in longius tempus producat, nisi cogente
 ineluctabili necessitate: visam fuisse hanc ineluctabilem ne-
 cessitatem, idoneum in Ecclesia illa, cui erat cõstituendus
 Antistes, desistere: expectatum fuisse Summum Pontifi-
 cem,

gens, etiam ultra annum jam elapsum, si spes aliqua affulsisset post aliquod temporis, licet non breve interval- lum, in eadem Ecclesia inventum isti, qui munus illud vacans obire posset; minorem canonum offensionem vi- sam fuisse duplex illud vulnus, quod eis infligebatur, ele- ctione diutissime protelata, Ecclesia filios, & uxorem habenti commissa, quam eam extraneo concedere; de- nique Iustiniani Novellas, aliasque leges, quod in se- quenti dissertatione dicemus, ab Ecclesia Romana fuisse probatas, neque veritos Sanctissimos Pontifices earum auctoritatem usurpare. Sed & illud non possum inob- servatum relinquere. Ait Pelagiustinter hujusmodi ambigui- tates illud consultius iudicavimus. Diu incertum fluctuasse vides quid consilii caperet. Facillimum huic fuisset se illo nodo extricare, si ex alia Civitate, & Ecclesia, Episcopum advocare potuisset.

De Sancto Gregorio, cui inelyta gesta, Magni no- men peperere, quid dixerim? Si omnia loca ex eius epi- stolis, quibus ut vetus institutum, ea *Αποστολων* *Παδδου* exacte servetur suadet, commendat, urget, in temera- tores invehitur, huc transferre velim; iustum ea volumina compleant. Sanè in *epist. 55. lib. 1.* Severo Episcopo Visitatori quomodo se gerere debeat in promovenda Episcopi electione in Ecclesia Ariminensi, in hunc mo- dum præseribit: *Sed habitatoribus eiusdem Civitatis edicito, ut si in eadem Ecclesia dignum ad hoc opus invenerint, in ipsius eun- di electione declinent.* Si nemo idoneus existeret, indicat quinam in defuncti Præsulis locum succurrere potuis- set. De eadem re scribens Ursicino Duci, Clero, Ordini, & plebi Ariminensis Civitatis, sequenti epistola 56: loco illorum verborum in eadem Ecclesia, hæc supponit in eadem Civitate, ut inde pateat has loquendi formas pro- miscue usurpari, quippe quæ idem sonent: *Sed si in eadem Civitate, qui ad hoc sit utilis invenitur, itaut a vobis reprehendi non possit, vestra concurrat electio; si vero ad hoc dignus inventus non fuerit, &c.* Igitur satis erat si quis utilis, vel dignus, foret, si vè ut ipse loquitur, qui non posset reprehendi, licet

externi alij se offerrent ad munus exercendum aptiores. Is autem sumi debebat ex his, qui erant in eadem Civitate, vel ejusdem Civitatis, ut in alijs locis passim; & consequenter Civis. Nam ea verba, qui ad advenant detorquere vellent, certè sibilis esset excipiendus. In epistola 38. ejusdem libri præfinit, ut electio fiat in Urbe Perulina ex his, qui illius Ecclesiæ stipendijs militabant, qua ipse re profecerat ex Coelestino, & Pelagio, & filios Ecclesiæ ejusdem vocat omnes Cives, ac paræccianos. Item lib. 1. epist. 14. Panormitanis rescribit, nihil sibi magis cordi esse, quam ut Antistitem è suis habeant, quia quod summum est ad nostræ auctoritatis judicium, de suis volumus ut debeant habere Pastorem.

Non secus in epistola 19. lib. 4. cum Maximiani Episcopi Syracusani obitum lacrymis prosecutus fuisset, & illius Civitatis tanto Pastore orbatæ vicem deflesset, præcepit, ut ex eadem Ecclesia alter in deficientis locum subiret. Proinde dilectio tua sollicitudinem gerat, ut in eadem Ecclesia talis debeat ad ordinandum eligi, qui post Dominum Maximianum ejusdem regiminis locum, non videatur immerito sortiri. Eandem formam statuit servandam in electione Episcopi Ravennatis dict. lib. epist. 20. & in eadem epist. 16. lib. 6. in successore sufficiendo Recandæ Antistiti: Commoneamus fraternitatem etiam, ut nullum de alterè eligi permittatis Ecclesia, nisi fortè inter Clericos ipsius Civitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad Episcopatum dignus, quod evenire non credimus, potuerit inveniri. Ubi Glossographi. Hoc multis reperitum supra, &c. Fuit hæc constans, perpetua, ac translatica, & generalis formula, quam quotiescunque agitur de novo creando Episcopo, quotiescunque Visitatori, & Clero, ac plebi ecclesiasticæ orbatæ Pastore, quænam ratio ab ipsis incunda sit in electione celebranda, præfigit; reperit usque ad nauseam legentium: ut in epistola 38. lib. 7. quæ ad Tadinatam Ecclesiam pertinet, & in epistola 99. quæ ad Auxinam eod. libro, & lib. 14. epist. 16. cujus verba Gratianus transtulit in eod. lib. 61. & eod. lib. epist. 18. Dum autem electionem

cir.

circumscribit Gregorius inter Clericos ipsius Civita-
tis in omnibus his epistolis, aliisque, quas consulto præ-
termisimus; donec inter eos aliquis se exhibeat non om-
nino indignus, eos præfert, qui Cives cum essent, in Cle-
rum. suere cooptati, & sacre militiæ nomen dederunt
in ea Ecclesia, cui Antistes est præficiendus. Nihil enim
interest, an quis dicat Clericos Civitatis, an Clericos Ci-
ves, ut ex l. in Ecclesiis, C. de sacros. Eccles. & can. 6 Concilii
Chalcedonens. & dum Civitatibus scribens alloquitur Cle-
rum, & plebem Ecclesiæ cujuslibet illarum urbium, pa-
tet, eum Ecclesiam sumere pro fidelium congregatione,
ut sumitur apud D. Paulum: *Ecclesia, quæ est Corinchi*, &
alibi sæpe.

Adeo autem hoc perpetuum erat, & infixum ani-
mis Romanorum Pontificum; adeo ipsis invisum, a for-
ma per sacros Canones, etiam ipsorum Apostolorum
præscripta vel latum unguem discedere, ut cum vacante
Neapolitana, Sede morte Fortunati Episcopi suffragitis
Cleri, in duas partes scissis, a quibusdam electus fuisset
Joannes Diaconus, ab aliis Petrus æque Diaconus, iique
tamquam non idonei fuissent rejecti ex causis, quas re-
fert Dadius Altesorra in notis ad epist. Div. Gregor.
epist. 40. & Neapolitani Clerici in hac Urbe, & in sua
Ecclesia, alium non adesse dignum, qui ad Episcopatus
apicem evahi posset, præ se ferrent, Divus Gregor. Ma-
gnus non ipse statim alienigenam eis præponendum exi-
stimavit, neque illis, ut Extraneum deligendum curarent
respondit; sed sui officii admonuit, ut alium ex Cle-
ro ipso, & Ecclesiæ gremio perquirerent: quia non sine
eorum probro audiri potuisset, neminem in ipso inveni-
ri, qui præfati muneris capax esset, ut perspicuum est
ex eius epistola 40. lib. 8. & can. *studii distin.* 61. *Studii ve-*
stri sit etiam alium, qui aptus sit providere, ut si forte Petrus,
quem a vobis electum asseritis, huic ordini non videatur idoneus,
sic in quem se vestra declinare possit electio; nam grave Cleri il-
lius eris opprobrium, ut si hic fortasse approbatus non fuerit, alium
se dicant, qui eligi debeat, non habere. In qua epist. 40. glossæ
ad.

adnotarunt, *grave Cleri esse opprobrium, quando ex ejus Ecclesia gremio non assumitur.*

Ex quò Textu duo nobis liceat colligere; alterum verum non esse in Regno Neapolitano semper usitatum fuisse, ut ad beneficia alienigenæ admitterentur; alterum tantum abesse, ut à Romanis Pontificibus Civés fuerint exclusi sub prætextu, quod Exteri magis essent idonei, ut in Divi Gregorii magni reprehensionem incidere Clerus Neapolitanus, obtendens neminem inter suos reperiri, qui ad exercendum Episcopatum aptus esset; quasi hoc non sine propriæ Ecclesiæ vilipendio, ac opprobrio diceretur; & expectasse sanctissimum virum, quousque ex illius sinu nova fieret electio.

Qua in re æquo jure usum fuisse Regnum Neapolitanum cum cæteris Catholicæ communionis provinciis, evidens est etiam ex epistola ejusdem Gregorij 19. lib. 2. ubi vacante Cumana Ecclesia morte Liberij Episcopi, præscribitur Bonenato Misenatis sedis præsulì Visitatori, forma, ac ratio electionis ipsissimis verbis, quibus aliis Ecclesiis eum præscripsisse diximus; ut nimirum nullus de altera eligeretur Ecclesia, nisi inter Clericos ipsius Civitatis nemo dignus extaret, qui Episcopus posset reantiarì, quod ait nullo modo evenire posse; & ex lib. 7. epist. 25. ubi Pastore carente Messenati Ecclesia (Ecclesia Messenæ, sive Miseni, quæ fuit olim urbs Episcopalis nostræ Campaniæ) Fortunato Episcopo Neapolitano, cui visitatio illius commissa fuerat, in procurandâ novi præsulis nominatione per Clerum, & Plebem illius Civitatis, quid præstare debeat, imponitur eadem omnino formulâ: *Communemus, &c.* ubi Glossæ summa, cum ratione notarunt; *Hæc porro, & sequens epistola 26. sunt exempla præcedentium, & veluti formula quedam generalis.* Item ex epist. 15. lib. 2. qua interpellavit Ducem Campaniæ, ut conventum haberet Primorum Civitatis, ac populi, ne diutius electio Neapolitani Episcopi differretur; Sin autem nullus Neapoli se ostenderet, qui illi par esset fastigio, Romam tres spectatæ virtutis

H h

viros

viros mitterent, in quorum arbitrium electionem conferrent; quo pacto electio dicitur fieri per compromissum. *Siu autem aptam non inuenietis, in quam possitis consentire personam, saltem tres viros rectos, ac sapientes eligit, quos ad hanc urbem generalitatis vice mittatis, quorum & iudicio plebs tota consentiat.* Romam autem allegandos è Clero sumi vult epist. 35. additque, *ut quia diversi hic nobiles Civitatis Neapolitane presentes sunt, una cum eis de Episcopali ordinatione tractare, & adiutore domino deliberare possimus.* Unde patet, etiam Gregorii tempestate abundasse hanc florentissimam urbem viris avita nobilitate conspicuis, eosque a populo fuisse discretos; quorum tanta auctoritas erat, ut ipsorum rationem haberet non parvam in Episcopi creatione.

Sed utrumque magis dilucidum redditur ex epist. eisdem Divi Gregorii, quæ nobis se offert lib. 10. epist. 33. in collectione Gratian. *can. bene d. distinct. 61.* & nobis insigni exemplum suppeditat. Diu fuerat Aprutina Ecclesia in Samnitibus Pastore destituta, nec aderat, vel in Clero Ecclesiæ, vel in Diocesi, quem sua merita commendarent, ut ea dignitate honestari posset. Non ideo putavit Divus Gregorius ex alienis Regionibus, vel Ecclesiis, Episcopum in illius regimen intrudendum; sed quia de probitate morum Opportuni cuiusdam certior factus fuerat, præcepit Passivo Episcopo, ut illum ad se evocaret, curaretque, ut studiis operam dando in iis provedior fieret; in quibus cum non mediocres progressus habuisset, suaderet ei, vel ut in Monasterium intraret, vel inter subdiaconos adlegeretur, ad hoc ut post aliquod temporis intervallum, ad Episcopalem Cathedram posset ascendere. Perpendenda sunt verba Textus: *Bene novit fraternitas vestra, quam longo sit tempore Aprutum Pastoralis sollicitudine destitutum, ubi (scilicet in ea Diocesi) diu quaesivimus quis ordinari debuisset, & nequaquam potuimus invenire. Sed quia Opportunus (quem ex antecedentibus constat indigenam fuisse) mihi in moribus suis, in psalmodia studio, in amore orationis, valde laudatur, & religiosam vitam omnimodo agere dicitur,*

citat, hunc volumus, ut fraternitas vestra ad se faciat venire, & de anima sua admoneat, quatenus in bonis studiis crescat, & si nulla ei crimina, quae per legis sacra regulam morte mulctanda sunt, obviant, tunc hortandus est, ut vel Monachus, vel Subdiaconus fiat, & post aliquantum temporis si Deo placuerit ipse ad pastorem curam debeat promoveri: quò loci Glos. in verbo diu a notat: argumentum quod differri potest electio, cum non invenitur idoneus; & licet aliqui intra tempus statutum iusto impedimento detenti non eligant, non privantur electione, ut est de rationibus. Sanè si alienigena eligi potuisset, non erat cur ea res tam sollicitum haberet Gregorium. Sed quia constitutionibus Canonicis peregrinum, illius Ecclesiae administrationi admoveri vetitum erat: id beatissimum virum angebat, qui cum idoneus tunc temporis ei non occurreret, satius habuit manere, donec aliquis habilis emergeret, quam externum Ecclesiae praeficere: quod magis inconveniens ei visum fuit, quam Ecclesiam interiam sui Pastoris solatio carere.

Nec minus illustre exemplum est, quod nobis suggerit epist. 76. lib. 7. Vita functo Episcopo, Vivianensis Ecclesiae Pastore deficiebatur. Nullus non modo in sacrorario, & Clero, sed neque in univèrsa Civitate praestoderat idoneus successor: immò neque Sacerdotes in Ecclesia, aut Parochiis ulli existebant, ut ex his verbis inspicitur. Nunc verò venientes huc praesentiam portitores praedictae Ecclesiae Clerici dixerunt, Sacerdotes se neque in eadem Ecclesia, neque in eius Parochiis habere. Hoc tanti non fuit apud Gregorium, ut Episcopum ex alia Ecclesia, vel Civitate eligendum decerneret, sed ut in ea Civitate, aut Ecclesia, cujus sedes vacua reperiebatur, dignus cui quispiam perquireretur voluit, ut ex vers. hortamur: si perquisitus non inveniretur, Chrysantho Episcopo Spoletano Ecclesiae Visitatori in mandatis dedit, ut tunc demùm aliquorum ibi fieret delectus, qui in presbyteros consecrari possent, ut hac provisione (ait Pontifex Maximus) populus illic degens communionem, qua se privatos ob sacerdotum necessitate stabiliter conquiescunt, recipisse se gaudeant,

deant, & in Ecclesiis illis sacra Missarum solemnia deesse non debeant.

Ex hac epistola infert Glossator n. 3. Gregorii tempestatē insolitum fuisse, ut Presbyteri de dioecesi in dioecesim transilirent. Nondum, ait, presbyteri de dioecesi in dioecesim transmigrabant; interim Missarum solemnia intermittentur, communicatio non dabatur; non tamen deerant Clerici, sed pauci inter eos aut Sacerdotio digni, aut ad Sacerdotium anhelantes. Sed hæc minus onerosa Ecclesiasticæ disciplinæ censentur, quam Sacerdotum defectio, aut adulterium, si ab Ecclesia, cui semel erant addicti, in aliam transirent. Miratur etiam Glossator tandiū Episcopatum vacasse. Unum miror Episcopatum tandiū vacasse repugnantibus canonicis. Quis verò tunc esset penitentia privata, aut publica usus, quæ officiorum divinorum forma, quis doctrinæ publicæ ritus, gratum fecerint, qui docebunt. Verum enim verò mirari non debuit, quia quæcumq; incommoda minora videbantur, quam Episcopum ex alia Ecclesia, vel Civitate evocari, cui suus grex ignotus esset, & ipse suo gregi ignotus. Quod ne accideret, satius duxerunt Pontifices electionem sustinere, donec in Civitate alicujus idonei copia esset.

. Iam nullus esset finis si omnia Gregorii loca, quibus id confirmat, persequi vellem. Si quæ Civitates in provincia Sicilia per Sacerdotum lapsus, vacare noscerentur, Petro Subdiacono negotium dedit, ut eis statueret Antistites de Clero Ecclesiarum ipsarum, dummodo id possent mereri; Si, qui digni, ad Sacerdotalem locum possint inveniri. Consuetudinem contrariam, quæ aliquibus in locis inoleverat, penitus excidit: veteri quæ jam inoleverat consuetudine postposita. Si omnes immerentes forent, iussit ut sibi id renunciaretur; Si verò vacantia quidem loca repereis, & nullus tali dignitate, ex eadem Ecclesia congruus inveniat, ad nos similiter inquisitione solerti renuncia, ut Deus, quem dignum talibus ordinationibus judicaverit, valeat providere.

Cum autem decedente Episcopo, alius non occurrebat habilis, qui in ejus locum subrogaretur; ex quo in longū
pro-

protrahenda erat electio: ne quid Ecclesiæ detrimenti caperent, solebat a Summo Pontifice mitti Visitator, sive Interventor, *quomodo* (verba sunt Joannis Dartis in Decretum Gratiani par. 1. dist. 61. versic. porro sciendum) *misit Visitatorem ad Panormitanam Ecclesiam can. 16. & alium ad Casinensem can. 17. alium ad Aprutianam can. 18. nam aliquando diu manebat destituta Pastore Ecclesia, quod dignus Pastoralis sollicitudine nullus reperiretur, can. 18. & si quis indignus electus fuisset, solebat interdum monere Papa, & expectare. ut alius eligeretur, can. 15. hac dist. 61. & can. 13. dist. 28. in quo Papa expectavit per annum: vel etiam si quis satis literatus non reperiretur, sed qui esset probis moribus aliquis fortasse, & honesta vitæ, hortabatur ut cresceret studiis, & integritate fieret Monachus, tum Subdiaconus, & demum admitteretur ad Episcopatum can. 18.* Porro id hac de causa potissimum eveniebat, quia electio de indigenis facienda erat, & non nisi iis deficientibus ad externæ gentis homines recurrere poterat; alioquin quidquam non erat, cur electio prorogari deberet, si ex universo Catholico grege quivis accipi potuisset. Cumque Capuanæ Ecclesiæ ob Festi Episcopi mortem vacanti, Gregorius Gaudentium Nolanum Præsidem Visitatorem destinavit, qua de re Clero Capuano scribit Neapoli degenti, nimirum propter hostilitatem Longobardorum, *ut ex lib. 4. epist. 13. & can. ult. quoniam dist. 61. (quò pertinet epist. 26. lib. 8.)* manifestissimum est ex hoc, aliisque canonibus, ac epistolis supra adductis, in Regno Neapolitano idem quod in aliis Ecclesiis Christiani Orbis religiosissime fuisse servatum; ut propterea negari non possit credidissime labi, ac hallucinari, qui in Regno nostro comminiscuntur, semper moribus fuisse receptum, ut beneficia tam incolis, quam advenis promiscue ex collatorum arbitratu darentur.

Costantissimæ traditionis, ac regulæ incrementa per universam Ecclesiam sparsæ, ac propagatæ usque ad Magni Gregorii ætatem produximus. Quod superest, reliquos illius processus quam breviter exequamur.

Apo.

Apostolorum vestigiis insistentia Concilia, non esse ab hac regula declinandum, sive in Episcoporum electionibus, sive in beneficiorum collatione sanxerunt, & si qui ab ea deflectere auderent, contra hos poenarum fulmina coniecere.

Equidem Rhemense Concilium anno 630. ut indigena eligi deberet cavuit: curvit etiam ut si externorum aliquis ad cathedram obrepisset, ab ea exturbaretur tanquam invator; *Vt decedente Episcopo in locum ejus non alius subrogetur nisi loci illius indigena, quem universale, & totius Populi elegerit votum, ac provincialium voluntas assenserit, aliter qui præsumpserit, abjiciatur a Sede, quam invasit potius, quam accepit; ordinatorum autem ab officio administrationis suae Sedis cessare decernimus.*

In Concilio Romæ habito in Palatio Lateranensium anno 649. sub Martino I. quo nihil sanctius, nihil augustius mortalium laudibus erit unquam celebrandum; sive qui præsuit spectes, quem ritè, atque ordine in Sanctorum album relatum scimus; sive reliquorum Patrum confessum, qui incorruptis moribus, vitæque integerrimæ, eximiam doctrinam, nominisque claritatem conjunctam habebant. In eo inquam veneratione dignissimo conventu, cum ab Ecclesia hæresim Monothelitarum, qua universus Oriens conquassatus fuerat, ac subversus, extorrem fecissent Patres; Cyro Alexandrino, Sergio, Paulo, & Pyrrho CPnis, eorumque sectatoribus, nigrum theta præfixissent, quia in Oriente hac de causa complures Ecclesiæ Rectore defectæ, quæ proinde enim essent novatorum insidiis, ac molitionibus expositæ, verendum erat ne errorum vorticibus obruerentur, permulti Antistites non rectè, & secundum canones ad sacrum ministerium perrexerant, hoc quoque ad suam sollicitudinem Synodus revocavit, Ex cujus sententia Martinus vices suas commisit Joanni Episcopo Philadelphix, ut Ecclesias ministris repletet præstituta regula, ad quam dirigere deberet electiones, ut nimirum in eos caderent, qui per suam conversationem
longo

longo tēpore se probaverant iis, qui suo regimini erant
 subjiciendi; ac propterea fierent ex indigenis, & Clero
 urbico ex horum delectissimo flore conflato, ut ex epi-
 stola s. Martini. Quocirca, ne differas omnino dilecte im-
 plere juxta præceptum nostrum Episcopis, & Presbyteris,
 & Diaconis, quæ istic sunt Catholice Ecclesias in τῶν ἐγα-
 δοῖς μεμαρτυρημένων & ὁ οὐκ ἄλλος ἀναστροφῆς, qui per pro-
 priam eorum conversationem in omnibus bonis testimonium
 habeant. Quomodo autem se gerere deberet erga Ma-
 cedonium pseudo-Episcopum, ita eum instruit; Eius verò,
 qui falsò Episcopatus nomen sibi affinxit, Macedonii dico, im-
 portunas literarum minas, sive protestationem fortiter despuito,
 ut rabidi canis, & temerarii latratum. Hunc ait falsò Epi-
 scopi nomen sibi affinxisse, eum a Catholica Ecclesia ta-
 lem non fuisse agnitum. Sed qua de causa? eò potissi-
 mum quia alienigena, quia in externa regione Episco-
 patum occupaverat, ut ex iis verbis πάντων γὰρ ἑδαιμῶς
 οἶδεν ἐπίσκοπον ἢ καθολικὴ ἐκκλησία, οὐ μόνον ἀλλ' ἠὲ καὶ πάντας
 αὐτὸν ἐκ ἀλλοδαπῆς τῶν τοιαύτων ἀσυμφώνων, καὶ διὰ τῶν τῶν ἐκείνου
 ὑψηλοῦτος σφραγίσσασαι προσηγοῦσαν. Hunc enim Episcopum catho-
 lica Ecclesia nullo modo novit, non solum quod is præter canones
 in externa regione sine consensu, & absque ullo decreto, hanc sibi
 appellationem usurpavit; & quamvis deinde eum damnet,
 quod hæreticis communicaret, exprimit tamen hæresis
 appendicem censendam, cum alienigenam, & ignotum
 fuisse Episcopatu obtusum, ὅτι τινες καὶ παρῆγον ὁ ἰδίας
 αἰρέσεως τῶν αὐτῶν φιλίσσαντες ἐχέδιασαν Χερσονήϊον. Quò referen-
 da sunt & ejus verba epist. 11. ad Ecclesiam Hierosoly-
 mitanam, & Antiochenam: Macedonium hæreticum, quem
 contra canones sibi finxerunt falsum Antiochie Episcopum predi-
 cavi hæretici.

Nec dubitandum est quin hæc omnia, quæ ad Joan-
 nem in iis literis scripsit Martinus, in Synodo decreta
 fuerint, cum id testetur in epist. 6. ad Theodorum Epi-
 scopum Esbuntiorum, in qua ait transmissa fuisse ad
 Joannem suum Vicarium quæcunque constabilita fue-
 rant συνόδου in confirmationem, & defensionem Ecclesiæ Ca-
 tho-

tholica, & τῶν πατρῶν καὶ συνόδων αὐτοῦ ὄρων καὶ θεσπισμάτων,
paternarum, ac Synodaliū ejus definitionum, & decretorum,
quod & repetit epist. 7. 8. 11.

Ad indigenas quoque electio constricta fuit in Concilio Cabilonensi anno 650. congregato, cum Ecclesiam idem Martinus regeret, ut palam est ex canone 6. *Si quis Episcopus de quacunque fuerit Civitate defunctus, non ab alio nisi a comprovincialibus, Clero, & Civibus suis, alterius habeatur electio; sin aliter hujusmodi ordinatio irrita habeatur.* Dum enim statuit, Episcopum eligendum esse à civibus suis: hoc ipso declarat, ex civium numero eum esse oportere.

Quoniam verò Ecclesia Romana est, ac semper fuit omnium Caput, & Magistra; ex ea exemplum aliis, quod sequerentur, proposuit Stephanus Quartus in Concilio Lateranensi anni 769. coacto in Basilica Sancti Salvatoris adversus Constantinum, qui ex laicis Pontifex intrudi præsumperat, fratrum qui Romæ præpotentes erant: ambitu, ac auctoritate, ordinum susceptione præcipitata: neglectis interstitiis canonicis; in quod convenire præter Italiæ Episcopos, duodecim ex Gallia in divinis scripturis versatissimi, ut traditū est in *Pontificali Damasi*; & refert etiam Anastasius in Stephano III. In eo Concilio plura fuisse statuta, quæ nobis conferunt mirificè: Primum, ut nulli ad Petri Cathedram pateret aditus, nisi qui esset ex Cardinalibus Presbyteris, aut Diaconis ejusdem Ecclesiæ; *Oportebat ut hæc Sacrosancta Romana Ecclesia, juxta quod a Beato Petro, & ejus successoribus institutum, ritè ordinaretur, & in Apostolatus culmen unus de Cardinalibus Presbyteris, aut diaconibus consecraretur*: alterum ut laicis celsissimum illud culmen inaccessum esset, atque in hoc veluti speculo reliquæ Ecclesiæ intueri possent, nefas esse veteribus militibus suorum laborem mercedem præripi. De hoc ita Anastasius. *Tunc allatis sacratissimis canonibus, eisque liquidè perscrutatis, prolata est sententia ab eodem sacerdotali concilio sub anathematis interdictione, ne ullus unquam laicorum, neque ex alio ordine nisi per distinctos gradus ascen-*

ascendens Diaconus, aut Presbyter Cardinalis factus fuerit ad sacrum Pontificatus honorem possit promoveri. Tertium ut ex Episcopis à Constantino ordinatis, si qui prius fuerant Diaconi, aut Presbyteri, ad pristinum locum reciderent, nisi postquam à Clero, & populo Civitatis suæ expetiti fuissent, utpote iis accepti, exoratus Summus Pontifex, eorum consecrationem iterasset. Et si placibiles fuissent coram populo Civitatis suæ, denuò factò decreto electionis, more solito, cum Clero, & plebe ad Apostolicam venissent Sedem, & ab eodem Sanctissimo Stephano Papa benedictionis suscepissent consecrationem; quæ verba, si placibiles fuissent coram populo Civitatis suæ, documento sunt, Episcopos nisi ex civibus elici non potuisse.

Conciliarum Catalogo accensemur Constitutionem Caroli Magni, quæ exstat in Capitulari Aquisgranensi condito anno 803. cap. 2. & in libro Capitulari ab Ansegiso collectorum cap. 82. in qua constituitur, ut Episcopus ex propria diœcesi suscipiatur: hocque dicitur decerni ab Imperatore Sacrorum canonum non ignaro, & secundum statuta canonum. Inter Concilia eam annueramus, quia ex annalibus Anianensibus, & Canonensibus, item ex annalibus à Lambecio editis, & Chronico Moyssiaccensi patet, à Carolo mense Octobri anni 802. coactam fuisse universalem Synodum in Aquis, & in ea pleraque sancita fuisse, tam de politicis causis, quam de Ecclesiasticis. Hic conventus, Synodus magna appellatur in nota, quæ capitulari anni 803. subjecta est in Cod. Palatino, & Metensi, ex qua etiam agnoscitur, eam usque ad initium insequentis anni fuisse protractam. Hoc fuit datum ad Aquis in tertio anno Imperii Domini Caroli Augusti, quando ibi Synodus magna fuit: quam fuisse celeberrimam, testatur quoque Alcuinus in epist. ad Carolum Magnum præposita libris de Fide Sanctæ Trinitatis. Edidit autem tria illa capita, quæ leguntur in principio Capitularis Aquisgran. ex consilio Leonis Summi Pontificis, cujus Legatus Paulinus Episcopus ei Synodo præfuit, ut cernitur ex

Hincmari epist. 46. pag. 765. *Quod edictum ex integro Dominus Carolus Magnus Imperator cum interrogatione de Chorepiscopis per Arnonem Archiepiscopum ad Leonem Papam direxit, & ad ejus consilium aliud edictum de non dividendis rebus Ecclesiasticis, & de Episcoporum causis edidit, & Apostolica Sedes, atque auctoritate sua confirmavit, & per omnes metropolitanas Ecclesias Imperii sui servanda direxit: qui etiam consulendus epist. 19. pag. 320. Cavendum autem ne quem improvidum fallat vetus nota adiecta in Cod. Rhemensi, & a Joanne Tilio in lib. 1. capitul. translata, in qua edictum Caroli ad tempora Hadriani refertur. Vel enim ejus auctor oscitanter lapsus, vel potius fuisse Leonis loco Hadrianum suppositum, vitio, incuriæve Typographi adscribendum.*

Et si vero doctissimus Sirmondus opinatus fuerit prædicta capita non esse tribuenda Carolo, sed Ludovico ejus filio, & Ansegisum oblitum propositi sui, cum librum primum Capitularium solis Caroli Ecclesiasticis legibus destinasset, has etiam Ludovici interjecisse; attamen ex Hincmari epist. 12. & ex Ivone refutat Sirmondum Christianus Lupus tom. 3. pag. 319. putans capita, quæ Carolus prius ediderat, recusa fuisse a Ludovico: *Quocirca, addit, sui propositi immemor non fuit Ansegisus, sed Capitulare semel sub Carolo Rege positum, non censuit sub Ludovico esse repetendum.*

Sed & ea Caroli Constitutio a Ludovico repetita, ac etiam in Capitular. anni 816. cap. 2. de qua Hincmar. epist. 12. cap. 3. & lib. 1. L.L. Longobar. tit. 51. cap. 5. inter canones reponi debet, cum ea collectionem suam instruxerit Gratianus *can. sacrorum dist. 63.* non dissimulans eam tractam fuisse *ex lib. 1. capitul.* non invitis Summis Pontificibus, non invita Ecclesia, cum ea lege libertas electionum, in quas Regia potestas usque ad illud tempus nimia licentia grassata fuerat, Clero, & populo fuerit restituta. Juvat autem illius verba describere. *Sacrorum canonum non ignari, ut in Dei nomine Sancta Ecclesia suo liberius possiatur honore, assensum ordini Ecclesiastico præbui.*

buimus, ut scilicet Episcopi per electionem Cleri, & populi, secundum statuta canonum de propria diœcesi, remota personarum, & numerum acceptione, ob vitæ meritum, & sapientiæ donum eligantur, ut exemplo, & verbis sibi subiectis, usquequaque prodesse valeant. Ubi glos. vers. diœcesi; Nota pro Hugone, quod examinandi sunt omnes de diœcesi prius quam eligatur extraneus, ut dixi 61. dist. nullus.

Nemini autem ignotum est, canones Conciliorum provincialium non tantum locum habere in suis provinciis, sed etiam in universa Ecclesia, cum libris, ex quibus jus Pontificium constat, sunt inserti; quomodo de cap. 2. de Const. ex Synodo Gallicana Meldensi deprompto agebat Franciscus Florens ad *tit. de constit.* qui etiam subdit, Synodorum Gallicanarum non mediocrem in universa Ecclesia fuisse auctoritatem.

Quò videtur respexisse Carolus Crassus Imperator, qui, ut refert Joannes Octavus epist. 281. Genevensi Ecclesiæ electionem perenniter de proprio Clero concessit; quo privilegio idem anno 885. donavit Ecclesiam Cabillonensem, ut ex ejus præcepto, quod excudendum curavit Petrus a Sancto Juliano dein impresso tom. 3. Conciliorum Gallix; & sub idem tempus indulxit Ecclesiæ Paderbornensi, ut narrat auctor vitæ S. Meinueri cap. 7. quibus non dissimile præceptum a Brouvero lib. 9. annalium Treuirensium editum, quo Carolus Simplex anno 917. jussit ut post obitum Ratbodi Archiepiscopi Trevirensi, de ejusdem Ecclesiæ filiis pari consensione a Clero, & populo electio fieri deberet.

Jam vero notum est, ut id obiter moneamus, in Capitularibus lib. 1. c. 81. comprehensum fuisse, ut quod de Episcopatibus aliisque Sacerdotiis diximus, ad Abbatum quoque promotiones pertineret, quæ cum illis æquo jure censerentur.

Hinc in Conventu Vormatiensi, privilegio Monasterio S. Remigii Senonensis concessio, cui permulti Metropolitæ, ac Episcopi subscribere, quodque Ludovicus Pius suo diplomate ratum habuit; Abbatis electionem

prius Principum arbitrio, ac voluntati mancipatam, in libertatem vindicans, ita ea libertas restituta, ut intra ejusdem Monasterii Claustra esset conclusa: ut ex annalibus Fuldensibus a Pithæo editis, Duchesnio, & Conventus ejusdem monumento a tenebris eruto per Labæum intexto tom.7. Concil. fol. 1680. cujus verba subjungimus: *At vero Episcopus, qui pro tempore Auctore Deo præfuerit Abbatem de eodem Monasterio, eum videlicet, quem omnis congregatio sibi ordinandum poposcerit, & sinceritas morum, & bonorum actuum probitas commendaverit, si inter eos talis inveniri quiverit, ordinandum procuret. Sin verò talis in Monasterio non existeret, cui cæteros parere par esset, ejusdem Diœceseos finibus eligendi facultas deberet circumscribi. Quod si talis inter eos minime inveniri potuerit de eadem parochia, vel Diœcesi Senonica, consentientibus Sanctis Coepiscopis ejusdem Diœcesis, & circumpositis Venerabilibus Abbatibus, ei præficiendum, atque ordinandum provideat.*

Rogante Carolo Magno Imperatore, Hadrianus Primus Ermemberto Archiepiscopo Bituricensi pallij usum concessit. Concessit autem non invitus, quia ei Metropolitæ dignitas in sua patria obtigerat, ut testatus fuit epist. 9. ibi; *Quia civitas Metropolis in Aquitania videtur esse patria, quæ Bituricas nuncupatur, ubi nunc præfatus Venerabilis vir præesse dignoscitur, curamque pastorem devotus exercere videtur. Qui etiam Tilpino Archiepiscopo Rhemensis cum suæ Ecclesiæ jura confirmasset epist. 15. id quoque expressit, ut ipso decedente nō posset quis extraneus, ex alia Ecclesia in eam sedem adoptari, hanc submonens esse sacrorum canonum traditionem; Et hoc interdicens, ut nullus audeat juxta sanctorum canonum traditionem, ex alio Episcopatu ibidem translatare, aut constituere Episcopum post tuam ex hoc sæculo evocationem. In quibus verbis cum non solum interdicit ne quis possit ex alio Episcopatu transferri, sed etiam ne possit quis constitui Episcopus, qui sit ex alio Episcopatu, & hæc duo ponat tanquam distincta, & diversa; vim faceret manifestam non modò verbis, sed menti etiam Pontificis Maximi, si quis ante-*

di-

dictam clausulam ad solam translationem vellet restringere.

Quales in Ecclesia Pastores eligi deberent docuit Concilium Aquisgranense anno 816. e Sanctissimorum Patrum libris depromptis, ac in medium prolatis apertissimis, gravissimisque sententiis can. 23. ut nimirum decernerentur ex his, *qui in locis regiminum positi apparent primi.*

Commonente Ludovico, Pio Eugenius Secundus Pontifex anno 826. Concilium Romæ convocavit; quod Hinemarus Rhemensis in epistola Caroli Secundi nomine ad Joannem VIII. scripta, fuisse indictum inquit, frigescente jam veteri disciplina; *eum ipsa tepesti excurto aliquatenus capit;* cujus meminere Anselmus Lucensis, Ivo, Baronius, Antonius Augustinus. In hac Sacrosancta Synodo Coelestini, ac Leonis Magni decreta Eugenius instauravit nominatim; *Quod si in eadem Ecclesia dignus non inveniatur, tunc alter de altera eligatur Ecclesia.*

Nec prætereundum Conc. Vernense secundum anno 844. in quo cum de Ecclesiæ Aurelianensis deploranda conditione Patres præfati fuissent, ut in ejus cōmiserationem Carolus Calvus Regē excitarent; *Aurelianensis etiā Ecclesia maxima confusione noscitur laborare, ut tantæ illius vastitati remedium afferret, non aliud succurrisse Uvenioni, quam eam committere Agio presbytero ex eodem loco addiderunt;* quod expressum, ut Princeps ad præstandum assensum esset proclivior, cum agnosceret electionem conformari institutis Canonicis, & factam ex Ecclesiæ utilitate; *ex eodem loco Agium presbyterum memorata Ecclesiæ ordinavit probabiliū Canonicorum, ac laicorum attestatione instructus, & petitione impulsus.* Cum esset Agius ex eodem loco non posse eum a Principe non admitti putarunt; *hujus rei alium exitum non videmus nisi, ut vestra pietas, quod a tantis viris factum est ratum esse permittat.*

Coelestini, & Leonis decreta renovavit etiam Leo Quartus imperante Lothario anno 853. in Concilio Romano, in quo Anastasius Cardinalis depositus fuit, hoc præ.

præhabito; ut ex his, quæ sive ad disciplinam Ecclesiasticam; sive ad salutem animarum profecto nostrarum congruum conspicitur fore, secundum supradivine majestatis consultum, &c. salubriter cogitemus. De hac re ita Anonymus in breviario Synodi Leonis Quarti, cui Luitprandi nomen falso tribuitur apud Labbæum tom. 8. Concil. pag. 123. Confirmavit quæ Cælestinus, & magnus Leo de Episcopis instituerant, videlicet, ut non conveniat Episcopum consecrari nisi a Clericis, & populo fuerit postulatus; & cum in eadem Ecclesia dignus non inveniatur, tunc primum alter de altera Ecclesia eligatur, & quamvis necessitas eveniat, tamen invidiosè nullo modo consecratur.

Juvat superaddere quid de hujus Concilii Canonibus sub Leone IV. editis, existimarit Anastasius. De Leonis pietate, ac gestis scribens ait; Volens itaque, sicut & factum est, ex prisca auctoritatibus novam Christo juvante, formam proponere, qualiter unusquisque Deo, &c. in omnibus complaceret; tunc demùm Sancti Spiritus ei gratia revelante consilio Serenissimorum Hlotarii, & Hludovici Imperatorum, &c. qui etiam infra de eisdem capitibus inquit; quæ profecto ad salutem, & lucrum omnium Christianorum hominum pertinere noscuntur.

Congruit & Concilium Valentinum tertium anno 855. can. 7. ibi; ut in Clero, vel in Diœcesi certè ipsa, vel si opus sit in vicinia ipsius probata, & officio digna persona quaeratur, vel eligatur, quæ inventa, consensu totius Cleri, & populi, ad honorem Dei, Civitati ipsi præficiatur. Quod tamen juris canonici dispositionem ad solum Civitatis Clerum arctare noluit, sed eam ad Diœcesim integram, id est Presbyteros quoque rusticinarum parœciarum produxit, ut & Capitularia produxerant.

Ejus Concilii Canon septimus confirmatus fuit in Synodo habita ad Saponarias. Ipsi autem verba ita leguntur apud Hincmarum de prædest. cap. 36. fol. 318. atque ita aut in clero, aut in populo, aut in Diœcesi certè ipsa, vel si opus sit in vicinia ipsius. Scilicet Concilium veluti quosdam gradus facit, ut regendo Ecclesiæ clavo idoneus prius perquiratur in Clero, dein in populo, postmo.

post modum in tota Diocesi, postremò in ipsi propinquo loco. Parum accuratis exscriptoribus, aut typographis, verbum in *Populo* excidisse verosimile est.

Eadem tempestate Concilium Ticinense Cisalpinorum Episcoporum, cum Ecclesiam quoque regeret Leo IV. indictum petente Ludovico Imperatore ob eluenda vitia, quæ in disciplinam Ecclesiasticam paulatim irrepisset per ejus Imperium sentiebatur, hanc definitionem protulit: *Et primum quidem ipsius loci Presbyteri, vel ceteri Clerici idoneum sibi rectorem eligant; deinde populi, qui ad eandem plebem aspiciunt, sequatur assensus; si autem in ipsa plebe talis inveniri non poterit, qui illud opus competenter peragere possit, tunc Episcopus de suis, quem idoneum iudicaverit, inibi constituat.* Ex quibus verbis prospicimus in eo religiosissimi morum antistitum Confessum, de omnibus dignitatibus, & beneficiis legem conscriptam, ut qui iis esset decorandus, ex ipsa plebe, ex ipsis civibus peti deberet: & visum Patribus sufficere si hic medioeri rerum usu, & peritia, ac dexteritate ad officium accedat; si opus competenter peragere possit, & quamvis non desint ex alienigenis merito celsiores, ac præstantiores.

Institutum Monasterii Corbejæ in pago Ambianensi, jusque, ut eligendi Abbatem de suis semper haberet potestatem, cum retulisset Benedictus Tertius epist. 3. ut quod esset Canonicum, confirmavit; ut nimirum possent quemcumque de seipsis dignum tamen pastoralis prelatione eligere: & Lotharium Ludovicum, ac Carolum Augustum hortatus est, ut ei non constituerent Rectorem ex alio Monasterio, suggerens id non esse, secundum regulam, immo contra omnem Ecclesiasticum ordinem.

Carolus Crassus anno 864. Nicolaus Primus, cum usum, qui in Gallia invaluerat, assumendi Episcopos non ex Ecclesiæ gremio, vocasset violationem canonum temerariam; ne eam pestem amplius in ejus regionibus gliscere pateretur, neve in electionibus a Cœlestini decreto discederetur, qua suasionibus, qua minis adortus est ea epistola, cujus verba supra exscripsimus.

Con-

Conturbatas sacras regulas, proculcatos canones, Clericos Ecclesiæ Senonensis gravissima injuria affectos, nihili habitos, quos omnibus aliis non antecedere erat sceleratum, summo cum eorum dedecore, ac vilipendio extra Ecclesiam quæsito Episcopo; non modo in literis ad Regem datis, sed etiam ad ipsum Egilonem pro pallio instantem, indignissimè se ferre passus est idem Pontifex X, ut ex epist. 20. in append. *Perhibes enim te non de Senonensi Ecclesia extitisse, sed de quodam Monasterio ad Episcopatum ejusdem Ecclesiæ pervenisse, quod nos ubicunque fiat, cum sit, maleficè ferimus, & graviter omnimodis ducimus, pro conculcatione scilicet sacrorum canonum, & aspernatione Clericorum, qui crescentes in sua Ecclesia, & virtutibus operam, & bonis moribus honestatem, ac sapientiæ studiis diligentiam impendisse, per singularum ætatum incrementa probantur. Frustra subrexit, in suæ causæ præsidium advocare. Egilonem consensum Episcoporum floccipendendum; cum non in tuendas paternas regulas, sed earum fundamenta diruenda conjurasset: Quid autem suffragatur consensus Episcoporum, ubi non pro regulis paternis, sed contra regulas adunatur?*

Canone dein Cœlestini ipsum aggreditur, hæc arma in ipsum immittit. *Tum quippe alter de altera eligendus est Ecclesia, eum de Civitatis ipsius Clericis, cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus potuerit inveniri. Hac generali regula objecta, ab omni verisimilitudine alienissimum esse apud se, fuisse apud decessores suos, ait, id posse evenire in ampla præsertim diœcesi; Quod evenire in tam ampla Diœcesi, nec nos credimus, nec prædecessores nostros Apostolicæ Sedis Præsules credidisse reperimus. Quibus verbis respectum habuit ad illud evenire non credimus, sæpissime ab aliis Pontificibus hac in re usurpatum. Dignissimum, quamvis vacanti munere, si cum idoneo ex eadem Ecclesia pugnet, manus dare justissimum ducit, etiamsi sanctitatis fama clarescat, elegantissima ratione reddita; Cujuscunque itaque sit sanctitatis dono quilibet præditus, alienos non debet labores præripere: quippe cui jubetur, nihil eorum, quæ proximi sunt, aliquo modo concupiscere:*

eo enim ipso quod quis alteri pertinentia iura subripit, sanctitatis gratiam perdit. Nam quæ Sanctitas vindicat mercedem alteri debitam? quæ Sanctitas alterius sibi met fructus usurpat? Sin secus fiat, proteri non solum sacras regulas, sed etiam Evangelicam legem; Unde etiam quia super hac parte, ad sacras regulas Patrum minus quam oportuit est respectum, saltem ad Evangelicas fuisse paginas properatum, in quibus legitur, quia cum milites quid facturi essent, Ioannem Baptistam interrogarent, protinus ab eo inter alia, ut consenti essent stipendijs suis, audire præceptum. Ubi considerandum est, si militibus sæculi, nisi sint stipendijs contenti, a Ioanne plusquam propheta iubetur, quanta pœna puniendi sunt milites Christi, qui quoquomodo in stipendia obrepunt aliena. Tandem in hæc definit: Verum quid opus est nos hæc affatim exaggerare, quæ sanctitas tua nos cogit interim dissimulare? Porro cum ad te, tuosque compatriotas, & consacerdotes in regionibus illis constitutos, ubi peculiarius habetur ista temeritas, literas Apostolatus nostri, patrios vobis canones rememorantes, & hinc vos communiter admonentes a Deo Dñe designaverimus; oportebit utique a vobis, vel a quamquam nihil tale de cætero fieri: alioquin præsumptorem, & circa sancta decreta consumacem, eorundem involvi decretorum iuramententis.

Colonienſi, ac Trevirensi Ecclesijs, quarum Episcopos Guntharium, & Thetgualdum ordine moverat, ut novi ex proprijs filiis præficerentur Antistites, mandavit idem Nicolaus, ut ex epist. 55: ad Ludovicum Regem Germaniæ: Hinc etiam, ut novi Trevirensi, & Colonienſi Ecclesijs Antistites darentur injunximus, videlicet qui nec per Theugualdi, & Guntharii dudum Episcoporum, nec per jam facta Vualdrada favorem proveherentur; sed canonice a filiis, & de filiis nominatarum Ecclesiarum electi, ab his qui earundem Ecclesiarum Antistites soliti sunt consecrare, regulariter ordinarentur: quod ipsum iussisse ex Imperatoris Ludovici Capitularibus, existimat Christianus Lupus: Quin etiam protestatur, Lotharium, qui Romam proficisci cogitabat, non passurum ut ad se posset accedere, nisi de proprio Clero in Agrippinensi Colonia, & Trevirensi

Ecclesia Episcopos ordinari permiserit. Quod & innuit epistola 58. ad Episcopos in Regno Ludovici constitutos, ibi: Atque in prefatis Ecclesijs, ordine quem ei dictavimus, Antistites ordinare permittat.

Quod Hilduinus extrarius Cameracensem Ecclesiam Lotharii ope rapuisset, vehementissime fuit commotus idem Nicolaus Primus, ut ex epistola 63. Quocirca Episcopis, qui in illius Regno aderant, nisi Principem a pervertendis divinis regulis revocassent, sacris interdicturum, & ab Ecclesie corpore divulsurum minatur; Quapropter precipimus vobis, ut suggeratis filio nostro Lothario glorioso Regi, & ei, ut nullum Ecclesie Cameracensi prejudicium inferat, summopere suadere curetis: quatenus jam facti Hilduino submoto, ex se eligendi juxta sacros Canones Episcopum, Clero, & plebi ipsius Ecclesie licentiam tribuat; nam si hanc nostram preceptionem, Apostolicam contempseritis, scitote vos pro inobedientia, & pro consilij pestiferi veneno, quo jam factum Regem semper infecitis, a nostra communione penitus submovendos. Hilduinum nisi anathemate feriant, hanc poenam irrogat Episcopis; a communione Domini corporis, & sanguinis, estote, divina, & nostre mediocritatis sententia, cum eodem longius sequestrati. Testatur denique, Ecclesiam semper viduatam mansuram quousque de proprio Clero fieret electio; Siquidem cujus rei gratia ultra decimum mensem, contra sanctarum regularum diffinitionem, Cameracensem Ecclesiam sine Rectore Episcopo de proprio Clero electo viduatam permanere permiseritis, nosse proculdubio volumus, & cujus neglectu omissum sit, soleri prorsus examine reperire; & quare quis sit dignus ultionis pena mulctare, Deo auctore, nulla contenti dilatione studebimus.

Idem testatur in epistola 4. quam Lothario inscripsit verbis asperis nimium, facinoris causa quod in rei divinae contumeliam patrarat; religionis stimulis concitatus, ibi; ut Ecclesia Cameracensi, qua suo ecclesie per decem mensium spatia est destituta Pastore, viduata manens, contra venerabilium canonum instituta, inibi Episcopum consecrandi, aut aliquid juxta summi ministerium disponendi, nullam

om.

omnino potestatem habere permittas. Quam cunctis Christianis legibus detestandam presumptionem, a gloria tua contra Ecclesiasticas institutiones, minimè perpetrari optamus, neque aliquo modo patiemur. Illium subinde coarguit utpote regalis officii in Ecclesiarum tuitione oblitum, quippe quo Auctore, ac adiutore, externus Hilduinus in viduatam Ecclesiam involasset. Quoniam si Regum est proprium, rebelles corporis motus rationis Imperio refranare, ac regere; debuerat utique Excellentia tua in omnium Regni tui Ecclesiarum defensione adesse, & minimè Metropolitanus Rhemorum jure soluto, in Parochiis Regni tui, viduatæ Ecclesiæ Hilduinum aliunde constituere pervasorem. Si monitis suis non paruerit, anathema ipsi intentat; noveris te citissimè mucrone Ecclesiastico feriendum, ita ut ulterius talia in sancta Dei Ecclesia perpetrare formides. Cumuli loco, adjicit Hilduinum a fidelium consortio sepositum: Pervasorem vero Cameracensis Ecclesiæ, Hilduinum nomine, scias a Corporis, & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi communionem penitus segregatum, & ab omni Christianorum consortio sequestratum.

At vero Hilduino quæ probra non ingerit? Quibus non cum maledictis, ac diris incessit? epist. 65. ibi; Diceris enim quod contra statuta Sanctorum Canonum Ecclesiam Cameracensem invaseris, & mox; Ecce per decem jam menses viduatam eandem Ecclesiam detineas, & inferius; & quoniam licet humana quædam potestas permittat, divina tamen Canonica, que censura, te in eadem Ecclesia consecrari nequaquam consentit,

Exarserat adeo Nicolaus Primus, cum Egilo Senonensi Cathedralis fuit impositus, adversus eas Ecclesias, quas in Gallia eo lethali veneno imbutas compererat; ut mirandum non sit, si pauco post interiecto tempore, nempe anno 867. Concilium Tricassinum, ut Pontifici Maximo, qui generali decreto investitionem illam canonibus inimicam penitus excindere cogitabat (quod ni fieret, extimescendum erat, toto Provinciam corpore perniciem excepturam) tanquam juri consentaneam probaret electionem Hincmari, S. Dionysii prope Parisios Monachi, in Archiepiscopum Rhemensem, abruptionem ea-

nonum, studuerit medicamine aliquò oblinere. Equidem Gallus erat Hincmarus, in literis sacris exercitatissimus, omnibus virtutum numeris absolutus. Populus, & Clerus unanimi consensione ei sua suffragia detulerant, quemadmodum & omnes provinciæ Episcopi. Sed quia Rhemorum Ecclesiæ operam navarat nullam, non satis habuere Concilii Patres hæc omnia Pontifici testata facere, nisi & illud adjicerent, præcedente missione sui Archiepiscopi Senonensis, proprii Episcopi Parisiorum, aliorum Senonensis provinciæ Antistitum, ac Abbatis, & monasterii, in quo degebat, eorum veluti Sacramento exsolutum, in Ecclesiam Rhemensem fuisse transcriptum, & ejus cardini insertum; factum etiam Carolo Rege adprobante, *ut ex Conc. Gallia tom. 3. pag. 356. Unde, &c.* (ipsi quos numeravimus recensent) *favente etiam Domino Carolo Rege Glorioso, Episcopis Rhemensis provinciæ, & Clero, ac plebe ipsius, metropolis per canonicas literas ipsorum subscriptas manibus frater Hincmarus est traditus.* Exinde inferrebant, eum jam Clero Rhemensi insitum, potuisse ad vacantem gradum proflire; Sicque de proprio jam Ecclesiæ ipsius Clero effectus, in ea est ordinatus. Paucis rem perstringit Christianus Lupus ad Concil. Roman. anni 1059. *Et hinc Hincmarum Sancti Dionysii prope Parisios Monachum, a Comprovincialibus Episcopis, & Rhemensis Ecclesiæ Clero, & populo postulatum Archiepiscopum, antequam eligeretur, fuisse laudatæ Ecclesiæ incardinatum, affirmant acta Synodi Trecentis.*

Verùm ut ingenue fatear, hoc fuit canonum tenere verba, non mentem: immò potius sacris regulis illudere, ut jure agebat Thomas in. par. 2. lib. 1. cap. 86. n. 16. *Flexuosus is erat circuitus; ut in speciem saltem reverentia qualiscunque Canonicis regulis haberetur. Nec enim is scopus fuerat, non ea Canonum mens, ut traducerentur uno temporis puncto, unius Ecclesiæ Clerici in aliam, & mox ibi raperentur ad summæ columnæ dignitatis. Eo collineant Canones, ut Ecclesiarum regimen eis committatur, qui in eis ab adolescentia stipendia fecerint, qui bene de eis diu meruerint, qui laboribus sudoribusque*

busque suis excoluerint eas, & vigerint; eoque jam non sint, quibus hefterni hospites preponantur.

Quia tamen fraus canonum sententiæ facta videbatur, ea Hincmari ordinatio magnis concertationibus, ac velitationibus causam dedit. Evitare non potuit, quin Ebo alterius Ebonis nepos, qui cum à Ludovico Imperatore defecisset eiectus a Sedè, dein ei a Lothario redintegrata dignitate, ipsam ejuraverat, in cuius locum Hincmarus fuerat subditus; ipsius electionem contumeliose profcinderet: non effugere, quin omnium mentes persuasio incesserit, can. 7. Concilii Valentini in odium Hincmari, quasi non canonicè ad dignitatem perrexisset, conflatum fuisse; quod nec ipse dissimulat dicit. cap. 36. de predestin. Ex quo etiam deprehenditur, nimium ejus animum exulceratum fuisse ea præfatione can. 7. cujus jacula in se directa fuisse pro certo habebat. *Et quia indiscussi, & inexaminati, scientiaque literarum penè ignari, minusque Apostolica præceptioni adpropinquantes, peccatis nostris agentibus, per Civitates Episcopi ordinantur, quæ occasione maxime vigor Ecclesiasticus deperit. Quin & Guntharius, & Theodgaudus, & Arduicus, ejus criminis, cujus reum peregit Halduinum, apud Lotharium ipsum insimulabant, ut ex epistola, quæ legitur tom. 8. Conc. pag. 762. ubi arguitur: non ex illa fuisse Ecclesia, in qua ambitione, & favore potentatus, in thronizatus esse dignoscebatur.*

Ut paucis absolvam, ea de re, quousque vitales animas exhaustis, suæ conditionis incertus Hincmarus, licet in Consilio Sueffionensi causam suæ promotionis instruere sategerit, cum Cleri, & plebis petitionem, & ob defectum habilium in eadem Ecclesia, ad vicinam ut esset subsidio, necessario transeundum fuisse, prætendisset; prout ex Concil. act. 2. ne tandem ea decideret maximo pavore percelleretur: qui timor adeò ipsum invasit, ut supremæ Romanæ Sedis auctoritati nimia temeritate, bellum indicere ausus fuerit contra omne jus factique, Patrum mentem, & vetustissimam consuetudinem: non potuisse, qui in ea Synodo exauctorati fuerant, ad Romanam

manum Pontificem provocare blaterans, ne si hac parte Concilii acta infirmarentur, etiam sua electio vacillaret.

Et quamvis Cellotius Hincmari defensionem suscepit adversus Gotescalcum, & Concilium Valentinum in quæstione de prædestinatione; attamen non adeo contentionis ardore se abduci, atque abripi passus est, ut decretum Concilii Valentini in can. 7. disciplinam tangens, omnium iustissimum non fuerit professus. Dum enim *hist. Gotescal. lib. 4. c. 22.* exponeret ea canonis verba, ut in Clero, populo, &c. sibi temperare non potuit, quin diceret; *Nihil iustius: nam & postea Nicolao Pontifici doluit, Egilonem a Carolo Rege Senonensi Ecclesiæ datum esse Archiepiscopum, eaque translationes in posterum fieri vetitæ. Hincmarus autem Senonensis erat Provinciæ, non Belgicæ Secundæ, cuius Metropolitanus Rhemensis est.*

Nec ipsi in mentem venit Hincmaro de hac re litem instituere, sed ut tetigi, sibi blandiebatur, suæque institutioni excusationem parabat ex eo, quod in Ecclesiam Rhemensem translatus, eique ascitus fuerat, cum ij, quibus subiectus erat, suo jure cessissent, & ex lege charitatis, qua necessitate ita postulante, una Ecclesia alteri adesse debet, ut ex iis verbis inspicitur. *Sed norandum, quia quædam de præficiendo Civitati Episcopo decreta omiserit, aut obli-vione captus, aut conscientia stimulatus. Cautum siquidem inter alia Sacri Canones decreverunt, ut de alia Ecclesia petitus, vel sumptus is, qui fuerit ordinandus Episcopus, non sine placito, vel literis ejus Episcopi, cuius fuerat Clericus ordinetur: concessa specialiter Carthaginensi Ecclesiæ nota necessitate licentia.* Similia penè sunt, quæ insperfit schedulæ porrectæ in Concilio Suessionensi tertio apud Labbæum tom. 8. Concil. pag. 283.

Sed & idem Hincmarus in Ebbonem adversarium suum telum retorquebat, ipsumque ajebat, in sacras regulas vim fecisse, arrepto Episcopatu Gratianopolitano, cum esset ab ea Ecclesia extraneus; *Revertatur igitur hic devogator noster ad suam conscientiam, qui contra sacras regulas ab Ecclesia, in qua fuit tonsus, & ordinatus discedens, ad alias*
Pro,

Provincias contulavit, & Canonica excommunicatione devinctus, irregulariter usurpavit regimen, & sibi, ac ordinariis suis, necnon, & subditis adauxit discrimen, sicut Leo Papa, demonstrat. Et in eodem Concilio Sueffionensi tertio d. tom. 8. fol. 827. Vulfadum inculpabat præcipuè, quod extra provinciam, in qua fuerat baptizatus, Lingonensem Ecclesiam Pastore viduatam usurpaverat.

Immo si quis ab Ecclesia alienus in eam insiliat, quem admodum in Ebbone usuvenerat, acerbè atque aculeatè ait de prædest. loc. cit. dubitandum non esse, quin hunc sacri canones avertentur, hunc non tam dicendum consequi regimen, quam rapere, hunc non intrare per ostium, hunc furem esse, ac latronem. Ergo qui contra sacros canones, Spiritu Dei per organa sua conditos, & totius Mundi reverentia consecratos, ad Ecclesie regimen provehitur, non intrat per ostium in ovile, sed ascendit aliunde, ac per hoc fur est, et latro, de qualibus dicit Psalmista Domino: Dejecisti eos dum allevarentur. Cum allevatur enim deicitur, qui honoribus proficit, & moribus deficit. De quibus Dominus per Prophetam queritur dicens; Ipsi regnaverunt, & non ex me; Principes extiterunt, & non cognovi; à se namque, & non ex arbitrio summi Rectoris regnant, qui sua cupiditate accensi culmen regiminis rapiunt potius, quam adsequuntur; quos tamen internus Judex, & provehit, & non cognoscit, quia quos permittendo tolerat, profecto per iudicium reprobationis ignorat, & in talium provectione non est, ut Leo dicit, Populis consulere, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen. Uno verbo: licet de aliis quæstionibus inter se dimicent Ebbo, & Hincmarus cum Cellotio suo, Concilium Valentinum, ac Sueffionense secundum; in hoc concordant, ut exteris beneficia non sint committenda.

Photii ad sedem Constantinopolitanam provectione non solum in hoc sæculo, magnas in Ecclesia dissensiones, ac turbas excitavit; adeo ut undique commotis discordiarum fluctibus, seditionum procellis, iis agitata religio, penè naufragium fecerit. Sed superimpendentis schismatis horrenda facies, ejusque jacta semina, quo verendum erat, ne Ecclesie ædificium a fundamentis qua,

quateretur, non retardavit Nicolaum Primum Pontificem Maximum, quin Photii rapinam vehementius infestaretur, quod non ex ipso sacrario, ex ipso Clero susceptus, sed neophytus in cathedram irrupisset. Tanti Pontificis literæ actis Synodi Octavæ act. 4. fuerunt intertextæ; quibus non modo in Photium omnibus velis, remisque invehitur, sed etiam Ecclesiam Cpnam illius ambitione, ac Sancti Ignatii ejectione devastatam reparaturus, Michaëlem Imperatorem hortatur, *ut tales alere omni religione eruditos studeat viros, qui ad honorem cardinis ipsius Sanctæ Ecclesiæ, Præsulibus mortuis, vel quolibet casu, aut modo decedentibus valeant subrogari, quod non solum in tanto Patriarchatu observari omnino debet, verum etiam in singulis quibusque Civitatibus, ex consuetudine Canonica, magna cum cautela servatur, & custoditur.*

Cum vulnus hoc in dies magis, magisque recrudesceret, ut tot malis quibus Ecclesia vexabatur, finis imponeretur; congregata in urbe Constantini Oecumenica Synodo Octava, præsidentibus Apostolicæ Romanæ Sedis Legatis; Nicolai Primi eo in confesso recitatis epistolis, communibus Patrum suffragiis fuit Photius Patriarchæo exturbatus.

Quin etiam in eo sacrosancto Concilio, generali cænone decretum fuit, ut qui in Ecclesia militarunt, in eadem beneficia consequantur, & ad majores dignitates veluti per gradus scandant; extranei autem, & qui sunt foris *scilicet*, ut loquitur Athanasius, mercedem iis debitam non auferant, ut ex can. 15: *Quoniam quidem dicit alicubi divinum eloquium, dignus est operarius mercede sua: hujus rei gratia, & nos decernimus, atque promulgamus, ut magna Ecclesiæ Clerici, qui in subiectis ordinibus morati sunt, ad majores gradus ascendant, & si digni claruerunt, mercedem percipi mereantur honoribus, cum aliqui eorum, qui in ipsis sunt, aut per incrementum ad majora ministeria advocati fuerint, aut per communem naturam terminum dormientes defuerint. Sed non ex illis, qui foris sunt, aliqui se iis innectentes, debitas eis, qui multo tempore laboraverunt, dignitates, vel honores accipiant, ac*
per

per hoc inveniuntur Ecclesia Clerici nullo modo posse proficere.
 De quo canone Landmeter de veteri Clerico, & Monacho
 cap. 30. Extat præterea Constitutio generalis Concilii Constanti-
 nopolitani, ut non nisi, qui in eadem Ecclesia militarunt, ad ma-
 jores gradus promoveantur. Idem ait Lupus in Scol. ad can. 13.

Celebratissimi Concilii Canon non modò nostrum
 argumentum maximè provehit, sed etiam apertissimi
 juris, quo nitimur, confessionem, vel ab ipsis Adversariis
 possit exprimere; tum quia, ne veteranis postmissis, qui-
 ve a pueris in Ecclesia longos exhauferunt labores,
 extranei Ecclesiasticis redivitibus locupletentur, interdicit
 gravissimè, secundum ea, quæ scripsit Nicolaus Primus
 in allatis literis, ac præterea in epist. 7. tom. 8. Conc. fol. 287.
 cap. 1. ne (ut ait peroptimè) is qui de foris est, alterius ovilis
 Christi repente principatum accipiat, & nitatur, quos esse suos
 non recognoscit, discernere, & grex dominicus incipiat eum utpo-
 se extraneum, & improvisum omninò contemnere, eum perspi-
 ciat nil sibi stipendia profecisse meritorum, & alienum suorum cer-
 nat consumere fructus laborum, & ipsissimis verbis epist. 9.
 fol. 357. & xi. fol. 377. in fin. qui etiam epist. 12. fol. 378.
 ait, nihil esse inconvenientius, inordinatius, atque confusius;
 tum etiam quia, ut supra diximus, statuit prærogativam
 illorum, qui sunt ex eadem Ecclesia, deduci ex juris divi-
 ni fontibus, quemadmodum Nicolaus, cujus literarum
 modulo canonem metiri Patres existimarunt epist. 11.
 illam assignat juri divino tam veteris, quam novi testa-
 menti, adducens Divi Ioannis Baptistæ Oraculum, quo
 voluit, ut quisque contentus esset stipendiis suis; illud
 idem, quo & Egilonem objurgavit, & epist. 4. ubi ait, Pho-
 tium fuisse ad Sedem protrusum contra ordinem divinum;
 cui suffragatur libellus Synodicus Syn. Constantin. in
 Blachernis ibi; *φωτίος οὐδὲ παρὰ τοῦ θείου, καὶ ἱερῆς καθόλου τῆς
 ἁγίας ἐκκλησίας, Photius igitur cum præter divinos, & san-
 ctos canones thronum conscendisset, & Hadrianus II. in epist.
 quæ est in Conc. 8. act. 4. dist. tom. fol. 982. ubi adversus
 Photium usurpat Leonis verba; nec putandus est honor ille
 legitimus, qui fuerat contra divina legis præcepta collatus: &*

si arreptitios Ecclesiæ filiis antequam contingat, simul cum jure divino conculcari, & obteri jus naturale (ut antea ostendimus) exclamat, ita corripit Photium, qui dicebat, hæc non in lege suscepimus; Sed audi, & expavesce, quod rursus idem dicit Apostolus: Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt, & infra: Quoniam est legem per Moysen datam non acceperunt, acceperunt tamen legem naturæ, quæ nisi corrupta fuisset, lex Mosaica data non esset; quam videlicet legem naturalem nunc a te non inconvenienter exigimus, qui gloriaris sanctorum tantorum Pontificum edicta nullatenus recepisse.

Cum autem se Photius exemplo Nestarii tueretur, qui licet è Clero Ecclesiæ CPnæ non esset, ad Patriarchatus culmen pervenerat; illud quicquam ei non prodesse, & Nicolaus Primus in suis literis, & Patres, qui in eo Concilio assistere dijudicarunt: eo quod illum Sancta secunda Synodus (verba sunt epist. Nicolai conc. 8. act. 4.) non ob aliud ad Sacerdotalem eligere, atque ordinare ex laicali voluit dignitatem, nisi quia magna necessitatis contritione anxietatur, eò quod in Constantinopolitana Ecclesia nullus Clericorum inveniri poterat, qui pessima hæreseos nimbo caligine non fuerat impeditus. Et ob hoc, ne diu jam dicta Ecclesia, sub destitutione Pastoris quasi viduata maneret, prædictum Nestarium expugnatorem Hæreticorum, & Defensorem Ecclesiarum, ad Ecclesiasticam curam, & dignitatem Sacerdotalem secunda sancta Synodus elegit, sed ut hoc iterum fieret, non confirmavit, nec instituit. A quo scopo non aberrat quod subditur eadem epistola, quæ est ipsamet 6. d. tom. 8. fol. 285. eccf propter necessitatem, & inopiam Clericorum Nestarius (scilicet promotus fuit) quibus verbis manifestum facit, antehabendos fuisse, qui in canonem relati erant, si eorum aliquis ab Ariana contagione integer emerit.

Et quamvis postea ad restringendas contentiones, sedandaque Reip. Christianæ dissidia, ex dispensatione, & Oeconomia, fretus Sanctorum Patrum exemplis, quorum plurima in suas literas contulit Ioannes Octavus, Photio veniam indulserit, cumque restituerit: attamen ne hoc in
excm;

exemplum cederet, ita statuit: *Decernimus*, ut post hujus Patriarchæ obitum nullus de laicis, vel curialibus in Patriarchatus eligatur, & consecretur honore, nisi de Cardinalibus Presbyteris, & Diaconis Constantinopolitanæ sedis, secundum sacros canones spiritus Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos. Deinde adjicit, si electio non fiat ex Ecclesiæ familia, ac militibus, qui ibi stipendia fecerunt, eventurum, ut totius familie Domini status, & ordo nutet, omnis Ecclesiastica disciplina resolvatur: omnis ordo turbetur.

Id vero commune esse tam Episcopatu, quam aliis Ecclesiasticis gradibus, sive beneficiis ex argumento, quod premit Ioannes, confici potest; Nam si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus (ita differit Pontifex) providenter, curandum est, ut in domo Domini nihil sit inordinatum: quanto magis elaborandum est, ut in electione ejus, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Hujus argumenti vis in causa est, ut sæpius de Episcopis expressum legamus, quod in omnibus Sacerdotiis procul dubio obtinet.

Et si verò complures causæ intercesserint, cur præter omnium spem, ac expectationem Photius a Ioanne in sede fuit repositus, ut refert Baronius anno 879. pag. 550. Græcum Imperium viribus, ac potentia excrecens in Italia, ad quod Beneventani, & Capuani a Francis defeccerant: Romana Ecclesia non solum a barbaris, sed etiam proximis Christianis Comitibus vexata: spes, in quam Pontificem Basilius crexerat, Campaniæ, Latiique littora, & Hetruriæ liberandi a Saracenorum incursionibus: bonum pacis, & scissarum unio Ecclesiarum, qua dilata, graviora prioribus pericula instabant: Basiliæ technæ, quibus eum circumegit, falsò testatus Photii restitutionem expectari ab his etiam, qui ab adversa stabant parte, nempe quos ordinaverat Ignatius, & ejus decessor Methodius; attamen effugere non potuit, ut non omnium animos opinio pervaderet, tentare ausum fuisse, ac perficere, quod nullas ex decessoribus, suadente istud prudentia carnis, inimica Deo, & Ecclesiæ semper adversa, quæ Baronii sunt verba, qui subjicit: *Hæc inquam, Orthodoxorum*

rum omnium commovere animum vehementer, tamquam indignum facinus Romano Pontifice, penes quem plus valeret, & majoris esset ponderis gratia Imperatoris, quam Sanctissimorum Tradecessorum scriptis obfirmata, & iuramentis stabilita de Photio numquam recipiendo sententia.

Et hinc originem sumpsit fabula de Ioanna Papissa, ut idem Baronius prosequitur. Quod igitur Ioannes Papa loco supplicii persolverit premia scelestissimo viro, magnam existimationi suae, & Cathedrae Pontificiae notam inussit. Hinc puto factum (si quae tamen veritatis, vel saltem species mendacii aperitissimi esse potuit) quod ob nimiam Ioannis animi facilitatem, & mollitudinem, abjecta penitus omni virilitate, fractus animo, Sacerdotalis constantiae expertus, atque robore enervatus, non Papa, ut Nicolaus, & Hadrianus, sed Papissa fuerit contumeliae loco dictus; ut pote quod qui resistere nesciret Eunuchis, quique vinceretur a semiviro, non vir, sed esset femina potius nuncupandus; & sic nomen contumeliae transierit posteris verum inscius in veritatis opinionem, atque ita a compluribus decantatum fuerit, Ioannem VIII. Papam fuisse feminam, sicque jaetata vulgo invenerit eo modo locum fabula. Eiusmodi plane scommatibus prosciendi saepe solere levioribus de causis Romanos Pontifices a maledicis, & ociosis, quis Roma versatus ignorat? Certe quidem non maledicos tantum, sed & sapientes, atque prudentes provocasse adversum Ioannem Pontificem, quae dicentur inferius, demonstrabunt, iam in eum omnibus redditus insensissimis, quod una legatione prodegerit tot tantosque bene insumptos labores, totque sudores sanctissimorum Pontificum Nicolai, & Hadriani Praedecessorum.

Ioannem Octavum hoc nomine pessimè vulgo audivisse, Papissamque appellatum scribit etiam Raderus in praefat. ad Concil. 8. qui tamen addit, Summum Pontificem in publicum ambonem progressum, iterum anathemati subiecisse Photium a se antea restitutum, & Catholicos Graecos nunquam spadenen: pro restituto; ac legitimo Patriarcha agnovisse: Latinos verò, & Romanos Pontifices, omnibus modis eam fuisse execratos.

Ut autem quisvis perspiciat, neque ipsum veterato-

rcm

rem Photium, neque ipsos schismaticos pessimè in Romanam Sedem animatos, immò ejus hostes infensissimos, nostræ Apostolicæ traditioni contradicere ausos, omittendum non est, flagitiosissimum virum, cum Synodum octavam falsasset, cum Ioanni VIII. fucum fecisset, simul hujus literas interpolasse, ac corrupisse; quas licet pene totas depravasset, attamen puduit eum delere, quod ille decreverat, ut post Photii obitum deligeretur Patriarcha ex Cardinalibus Presbyteris, vel Diaconis Ecclesiæ CPnæ. Constat id ex subdititiis, ac confictis literis, in quibus, quod dixerat Ioannes de Presbyteris Cardinalibus, & Diaconis ejusdem Ecclesiæ, post eorum expressionē protenditur ad alios Sacerdotes, verùm sub eadem Ecclesia consistentes, ἢ ἐξ ἄλλων ἱερέων ἢ πελοούτων ὑπὸ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, & quod Pontifex ex suæ potestatis jure statuerat, immutatur, quasi Basilio, Leoni, & Alexandro suaderet, ut id lege sancirent, καὶ ὅσο διαπίσαι παραυμεν τῶν ὑμῶν θεοφρόνητον βασιλείαν. & quod magis est, adjicitur, id conforme esse non solum sacris, sed divinis canonibus καὶ τοῖς θείοις καὶ ἱερέσι κανόνας, subdens ὡς ἂν μὴ ἐναντίας τῇ ἐκκλησιαστικῇ εὐταξίᾳ καὶ τοῖς πατρίκοις κανόσι καὶ κατ' ὑμᾶς διαφράττανται, ne scilicet contra relictam Ecclesiastici ordinis constitutionem, & paternos canones aliquid apud vos agatur: & mox ἵνα ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου μηδὲν ἐυρεθῆ ἀσωθῆτον, μήτε ἀτακτον, ut in domo domini nihil inveniatur incompositum, aut inordinatum; quod ni fiat, omni asseveratione affirmatur, oriri totius Ecclesiasticæ disciplinæ dissolutionem, μή πως ἐκ τούτου κατάλυσις ἀναφυῆ πασῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν διδασκῶν, ut patet ex supposititia epist. tom. 8. Conc. pag. 1466. a quibus non absunt aliæ ad Clerum Cpnum, ad Photium, & Episcopos, quas idem homo verturissimus concinnavit, fol. 1475. 1479. 1483. in fin. & 1487.

Idque liquidius fit ex his, quæ evenere in pseudo-Synodo, quam anno 879. post mortem Ignatii coegit Photius, ipsis Pontificiis Legatis Paulo, & Eugenio in fraudem illis, octavum Oecumenicum concilium antiquare frustra conatus. In eo Conciliabulo, in quo prout

prout libitum est; omnia fixit, refixitque, perlectis Ioan-
 nis literis, quas adulteraverat; noluit ut omnia quæ in
 iis continebantur, a Synodo admitterentur; sed ea tan-
 tum, quæ in sui confirmationem erant constituta, &
 ad ejus laudes, & præconia spectabant. Proposito eo
 capite, quo laici ab Episcopatu prohibebantur, ut re-
 fert Auctor admonitionis ad lectorem de pseudo-Synodo Photii
 tom. 8. conc. fol. 1442. quia illud propter Photii electio-
 nem editum videbatur, non uno modo ipse, sui que secta-
 tores studebant infringere, cum tamen in Synodo, quam
 habuit adversus Ignatium can. 17. idem de promotione
 laicorum, cuius reus erat, statuisset ipse Canonum Per-
 versor; ut ex nomocanone, & d. Synodi can. 17. fol. 1524. d.
 tom. 3. in quo etiam hæc habet. *Et si enim huc usque quidam
 ex Monachis, & laicis exigente necessitate, Episcopali honore sta-
 tim digni facti sunt, qui & virtute excellenti fuerent, & suam
 Ecclesiam in altum extulere. ἀλλὰ τὸ στανιον οὐδ' αὐτοῦ νόμον τῆς
 ἐκκλησίας τιθίμενοι, θερίζομεν αὐτοῦ λόγου μηκέτι αὐτοῦ γίνεσθαι: Id tamen
 quod varò evenit, Ecclesia legem nequaquam statuentes, decerni-
 mus, ut id deinceps minimè fiat.* Alteram vero partem, qua
 peregrini a Patriarchio pellebantur, ipsis Photianis pia-
 culo fuit respuere, licet eo temperamento dicerent se
 eam amplecti, dummodo quis idoneus reperiretur in
 Cpna Ecclesia, ut idem auctor scribit *δῶτερον ἐν ταῖς ἐπιστο-
 λαῖς κεφάλαιον περιμίχου δὲ ἐν εἰς ἀρχιερεῖα Κωνσταντινουπόλεως προεγείναι
 ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης, καὶ οὐκ ἐτέρων. οἱ ἡ Φωτιανοὶ
 ἀντιφύρονται, καὶ πρὸς αὐτοῦ, μὴ βουλόμενοι τὸ γινέσθαι ἀλλ' ἡ
 νόμον, εἰ παρὲν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλεως κλήρῳ ὁ δὲ ἀρετῇ ἀξίως
 χειροτονηθῆναι δυνάμενος. Alterum caput quod in epistola contine-
 batur, erat, ut ex Constantinopolitana Ecclesia, non aliunde,
 deligeretur Episcopus: quod etiam Photiani conantur infringere;
 negant enim id locum habere, nisi quis idoneus repertus fuerit in
 Constantinopolitana Ecclesia, qui eligi possit. Quod tamen
 meritò relatus auctor reprehendit, quia fieri nequit, in
 magna præcipuè Civitate, ut non adsit qui meritò ad
 Episcopatum pergere possit. ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ εὐστόως διατάσσου ὁ*

Πάπας. Ἐπειδὴ γὰρ τοιαῦτοι καὶ ἐκ κλήρου ἐγκωμολογῶνται, οἷς ὅν ἂν
 τις δύναται βραδύως εἰς ἀρχιερωσύλῳ ἀνάγειν κατ' ἀξίωμα, αἰσῶς ἐν πολλοῖς
 τινὶ πολυαυθρόνῳ, οἷα τυγχάνει οὖσα ἡ Κωνσταντινου, ἐν δὴ αὐτῷ τῷ
 πατριαρχικῶν ἀναδέχονται ἀξίωμα ὁ κληρικὸς ἐκείνος πᾶσι ἐκκλησίας.
quæ verba ita vertit Interpres: *Verum cum tales ordinandi sunt*
Clerici, ut in his facile queat reperiri, qui ad Episcopalem digni-
tatem merito promoveretur, præsertim in magna aliqua Civitate,
qualis est Constantinopolis; iure Summus Pontifex statuit, ut Con-
stantinopolitanus Patriarcha ex ejus Ecclesiâ Clericis deligatur &
Hocque idem auctor, qui omnia penè decerpfit ex Ni-
ceta in vita S. Ignatii, roborat Coelestini decreto, πῶτ' αὐτῷ
πάλιν παραδώσει καὶ ὑπὸ Καλεστίνῳ Πάπῃ πρῶτον ὡς ἐξ ἐπίρας ἐκκλη-
σίας λαμβάνεσθαι τινεὶ εἰς ἐπίσκοπον ἰσῆνα ἐν τῷ κλήρῳ ὃ πόλως τῆς
ἐπι-κρηδύου ἀξίως ἰσραδεῖν. Quod item Coelestinus Primus antè de-
creverat; ut scilicet tunc alter de altera eligatur Ecclesiâ, si de
Civitatibus ipsius Clero, cui est Episcopus ordinandus, nullus di-
gnus (quod evenire non creditur) poterit reperiri. Quapropter,
quemadmodum Possennus in apparatu agebat, testimo-
nia Photii, apud quem tot leguntur encomia de S. Coele-
stino, Leone, & Gregorio, de Majestate Pontificia, eò
majus pondus habitura, quò Sedi Apostolica ille fuit infen-
for, ut non tam hostium dona, quam spolia de ipsius manibus
eripiamus; ita & nos concludere jure possumus, oportere
ut certissima, ac firmissima sit ea regula, quam ipse
Photius, eju(que) affectu, licet omnem pudorem abje-
cissent, inficias ire veriti sunt.

Post tot Nicolai I. luculentissima testimonia, quæ
 omnem in re nostra controversiam tollunt; supervaca-
 neum fuerit subtexere, eundem epist. 24. de Monaste-
 rio Corbejensi sanxisse: *Abbatem vero Præter ipsius Mo-*
nasterii de se ipsis eligendi semper habeant potestatem. Et mox.
Non Canonicum, ac laicum, neque alterius Monasterij Monachum.
 Idemq; sanxisse de monasterio S. Carilefi epist. 62. *Abba-*
tem vero de se eligendi fratres Cœnobij S. Carilefi semper habeant
potestatem. Supervacaneum etiam adjungi, non dissentire
 ab his Nicolai epistolis; præceptum Lotharii Imperato-
 ris pro Monasterio Ambrosiano datum anno 841. excu-
 sum.

sumque a Ioanne Petro Puricello in Monumentis Basilicæ Ambrosianæ pag. 184. Concilium Calchuthense c. 5. ibi: *ex ipsis eligantur Pastores: præceptum Karlomanni filii Ludovici Balbi pro Monasterio Arremarensi: ibi. Nisi ex ipsis, qui regulariter ibi sunt ab infantia nutriti, & secundum Sancti Benedicti institutionem ex sese, non ex alijs haberent eligendi licentiam Abbatem: item Odonis privilegium pro eodem Monasterio: ex sese non ex alijs habeant eligendi licentiam Abbatem: Et Urbanum II. qui confirmans privilegia Monasterii Sancti Pauli Narbonensis, electionem præscribit faciendam de suo Collegio: de alieno autem ita demum, si necesse fuerit.*

Interea Apostolica traditio, & decreta Sanctorum Pontificum ei consentientia, adeò omnes Christiani orbis oras occupaverant; ut rectissimè Ioannes Octavus in laudata epist. hos canones dixerit Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos: quod vel ex forma electionum, quam per ea tempora viguisse liquet, ex antiquis formulis promotionum episcopaliùm a doctissimo Sirmondo collectis, impressis tom. 2. *Concil. Gall. & tom. 2. capit.* a Baluzio post formulas Marculphi, & Lindebrogii, inspicì potest.

Diem sancto Episcopo, accurante Clero, & populo, ad Metropolitanum referebatur, qui Visitatorem allegabat, ut electionem promoveret, quæ a canonica auctoritate dissentiens non esset, concepta formula, & ad eum remissa, quam in conventu pro faciendâ electione indicto recitabat; ut sacrarum regularum reminiscerentur in eo munere sincerè obeundo, eos, ex quibus conventus constabat, hortabatur Visitator, hortabantur Principis missi, seu missi Dominici, ut eos vocabant, qui plerumque præsentés aderant. Congruentibus in aliquem suffragiis, decretum subscribebatur suadente Visitatore, qui illud ad Metropolitanam transmittibat, cui accedebant aliquorum e Clero, & ordinibus, ac populo testimonia. Expectato Regis consensu, ut erat, eligendus passim, juxta illorum temporum morem,

rem, convocatis a Metropolitano Coepiscopis condi-
cta die, prævio canonico examine, ordinatio electi ce-
lebrabatur.

In tota hac solemnitate cunctis, qui in illius
partem veniebant, nihil erat antiquius, quam ne quid
committeretur adversus traditionem Apostolicam &
πρὸς τὸν δόμον ut Petrus vocavit, sacros canones, ac decre-
ta majorum; potissimum ea, quibus cautum est, ut ne eli-
gantur alienigenæ, qui non sunt ex Clero, vel ex Eccle-
sia, ignoti homines, nuperi, adventitii.

Hoc in primis Metropolitanus in suis literis inscri-
ptis tam Visitatoribus, quam Clero, & plebi, commenda-
bant, urgebant. Id in formula, quæ illis præstitui con-
suevit, quæque adstante Clero, ac populo legebatur, stu-
diosè, diligenterque exigebant, ut ex epistola Hincmari
Rhemensis form. 2. data ad Hedenulfum Ecclesiæ Ca-
meracensis Visitatore, in qua ait Hincmarus; *formam
autem electionis qualiter, & qualem eligere debeant, tua dilectio-
ni transmittitur, quam publicè coram omnibus tua solertia reledi-
facias, ne de ignorantia se quilibet excusare prævaleat: & for-
mul. 3. Qualis autem fuerit ea formula, dignoscitur ex
ejusdem Hincmari epistola ad Clerum, & populum Be-
luacensem form. 4. Deinde ut de Ecclesia vestra, sive sit in Ci-
vitate, sive in Monasteriis his disciplinis institutum, & ita Apo-
stolicæ formæ convenientem, de Diaconibus, vel Presbyteris, eligi-
tis vobis, auctore, & fautore Domino, consecrandum Episcopum,
& c. & si, quod absit, de Civitate, ac Parochia vestra Clericis ordi-
nandus Episcopus nullus dignus, vel idoneus summo Sacerdotio,
quod evenire non credimus, poterit inveniri; tunc alterum de al-
tera diocese nostræ Ecclesia, & c. eligere procurate; qua pro-
posita eis præcipit, ut eligant, qui a decretis Siricii, In-
nocentii, Gelasii, Coelestini, Leonis, atque Gregorii non
discrepet. Ejusmodi autem formulam nemo non videt,
esse ex Divo Gregorio mutuò acceptam.*

Hoc idem Visitatores in eorum præcipuè memo-
riam revocabant, qui ferendis suffragiis, vel præbendo
consensui, testimonioque dicendo advocati fuerant tum

M m

verò

verò, si qui Principum nomine assistebant, primùm omnium, ut religiosi canones, ij præsertim, qui normam eligendi proximè declaratam præscribunt, ante suffragantium oculos ponerentur, eorumque sensum, auctoritatemque plane intelligerent, satagebant; ut ex formula 6. in qua Missi Imperatoris Ludovici ita Clerum, & plebem electionis causa congregatam alloquuntur; *Notum sit omnibus suis fidelibus, qui in ista Parochia consistunt, ideo nos huc missos fuisse, ut concessam ab eo potestatem inter vos eligendi Sacerdotem adnuntiaremus.* Mandant deinde, ut recitatio fiat Apostolicarum sententiarum, ac canonum, præcipuè decretorum Innocentii, Gelasii, Coelestini 18. & 20. quæ a nobis supra expensa fuere, & Leonis. Deum Optimum Maximum. suadent rogare, ut eis Antistitem Civem, & de sua Ecclesia concedat; *Deum omnipotentem pariter invocetis, ut non de aliena Ecclesia Sacerdotem vobis mittat, sed de ipsa familia, si dignus in ea aliquis fuerit invenias, dare dignetur; sape enim inter eum, qui de aliena Ecclesia fuerit Pontifex factus, & inter gregem sibi commissum scandala, & contentiones oriuntur, & peccatis facientibus sit lupus, qui debebat esse Pastor, & semper inter eos, ut ait Apostolus, foris pugna, intus sunt timores.* Denique electionem faciendam semper ad meros cives contrahunt, ut eum, quem meliorem, & doctiorem, & bonis moribus ornatorem in ista Congregatione conversari noveritis, &c. Facta nominatione, in patriam electi inquirebant, qua in Ecclesia altus esset, ac educatus exactè explorabant tum Missi, tum Visitatores, qui dum ad Metropolitanum referrent, earum conditionum, quod nimirum designatus ex Civibus esset, ex Ecclesiæ filiis, populo non ignoratus, non ingratus, potissimum mentionem faciebant.

Earum etiam expressio ante omnia in testimoniis Cleri, Civium, ac populi continebatur, ut ex form. 11. ibi; *ne Civitas non optatum Episcopum, aut contemnat, aut odet, & fiat minus religiosa, quam convenit, cui non licet habere quem voluit, quod decerptum est ex epistola Leonis 84. cap. 5. & mox; Hedenulfum Ecclesie nostræ filium, & in Ecclesia*

*fia nostra, suffragantibus stipendiorum meritis, ad onus usque Sa-
 cerdotale promotum vita, & moribus, & sancta conversatione,
 idoneum approbatum; & form. 12. ibi: Invenimus hominem ex
 nostris a puero nobis notum; & in epist. ad Iuditham Augu-
 stam form. 12. permissum est nobis iterum, ut alium, si potuiffe-
 mus, ex nobis, huic officio congruum inveniremus; sed cum & in-
 ventus, ut credimus, in Deo, & vestro servicio habilis: & in
 form. 1. Ioannis Cordesii, ibi: Propterea feligimus huius dia-
 ceseos, huius Ecclesie Presbyterum nobis sufficientissime cognitum.
 Si autem ex alia Ecclesia peteretur Episcopus, quia in
 propria nullus eo munere dignus occurreret, hoc in de-
 creto exprimebatur, ut in decreto Cleri, & plebis Seno-
 nensis de electione Ansegisi Metropolitanis, qui ex alia
 Provincia arcessitus est, transmissio ad Episcopos Pro-
 vincie Senonum, in quo etiam canon Coelestini lauda-
 tur; Ansegisum presbyterum Rhemoru diaeseos, Ecclesie autem
 Beluacensium, quem per licentiam vestram PP. Venerandi D. e-
 tiam Christianissimo Rege Carolo annuente, secundum decreta Coe-
 lestini Papae, ex propria Ecclesia deficiente electione, pari consen-
 su, ac concordi voluntate, ac devotione eligimus. Earum cer-
 tior fiebat Princeps a Metropolitanis, cum assensus esset
 eliciendus.*

Denique in examine faciendo, antequam Epi-
 scopus consecraretur; id maximè excutebatur, ut ex
 form. 14. n. 19. & form. 21. in qua cum Borrellus Ro-
 tensis Antistes institueretur, profitentur ordinantes
 Episcopi, eum esse filium Richelis femina urbis prasata Ro-
 tensis; & statim: Borrellum franotatum in gremio Sanctae Sedis
 Ecclesie Sancti Vincentii, Rotensem civem; tum inde: ab ipsis
 utpotè incunabulis, & fidei rudimentis, scimus eum Clericum; &
 form. 22. ibi: ipsa inquisivere in Sacra Synodo, qui quivisset
 ex hac pronominata Ecclesia regimen vindicare illius Episcopij.

Sed & historia Concilii Duziacensis primi, praesens
 argumentum non parum illustrat, de quo Aimonius lib.
 5. cap. 24. Eius aliqua fragmenta descripsit anno 1629.
 Sirmondus, acta Romam missa per Aetardum, intercidit-
 se professus; quod verè dici poterat, cum ea essent tuncis,

blattisque corrosa. Sed in ea postmodum integra, dum Alexandri Petavii bibliothecam M. SS. Codicum iustret, incidit feliciter, quæ Cellotio publicanda concessit, ut Cellotius ipse, & Labbæus fidem faciunt.

Regebat Laudunensem Ecclesiam Hincmarus, alterius Hincmari Rhemensis Metropolitæ nepos, quem in ea sede ordinatum fuisse, quia Laudunense municipium Rhemensis Ecclesiæ, in qua enutritus non minus ætate, quam studiis creverat, antea conjunctum fuerat, testis est Carolus Calvus l. 55. Cap. c. 51. pag. 586. his verbis Præsumptum a recta via flectentem revocare conatus, quæ adscripsit & ejus vitæ auctor §. 2. *Fr̄ius te dignum duco monere, ut Clerum, & plebem tibi commissam, qui te nullo cogente, sed spe ducti, quia pro amore tui avunculi, qui & nobis, & regno, ac Ecclesiæ Regni nostri in multis profuit, me videbant te diligere, & quia putabant te illius vestigia secuturum, & consilijs obediturum, & quoniam Laudunense municipium Rhemensis Ecclesiæ, in qua nutritus fuisti unicum antiquitus fuerat, devotè elegerunt, & obnixè sibi pastorem ordinari petierunt, debitam ei vicem rependens, Episcopalem, ac pastorem benignitatem impendas. Certè si Laudunum pars non fuisset prius Rhemensis Ecclesiæ, parum gratia, qua Hincmarus Metropolitæ apud Regem pollebat, & illius erga tuam Diocesim merita, nepoti profuissent.*

Inter crimina, quorum reus traducitur in eo Concilio Hincmarus Laudunensis, & ex quibus sede dejectus; illud grave nimis judicant Patres, impetratam fuisse ab eo *Abbatiam in tertia provincia, ultra Rhemensem provinciam*; verba sunt Hincmari Metropolitani in accusatione adversus nepotem proposita d. conf. cap. 1. cujus rei, & meminit vitæ auctor d. §. 2. qui de Carolo Rege loquens, ejusque in Laudunensem munificentia, ait; *Abbatiam quamdam ei contulit in tertia provincia ultra Rhemensem provinciam.*

Remoto Hincmaro, qui in ejus locum subiret Hedenulfus electus fuit ex Ecclesiæ familia, ut ex tom. 3. conc. Gall. pag. 431. Flodoard. lib. 3. cap. 23. & 17. & ex relato
au.

auctore §. 19. ubi hæc habet; *Itaque cunante Metropolitano Rhemensi, Clerus, & plebs Laudunensis Hedenulfum eligunt Ecclesie sue filium, & in illa, suffragantibus stipendorum meritis, ad onus usque Sacerdotale promotum vita, & moribus, ac sancta conversatione approbatum, sic enim de illo prædicant in eius electionis decreto: cujus decreti supra & nos mentionem fecimus.*

Id autem præstitisse Rhemensem Archiepiscopum, ut mandatis Ioannis VIII. obsequentem se præberet, ex huius *epist.* 314. elucet, in qua illi negotium dedit, ut ob Hincmari remotionem ab Laudunensi Episcopatu, ei muneri succederet alter ex Ecclesie Clero; *Noli ergo jam nunc Ecclesiam Laudunensem viduatam, & sine regimine pastoralis dimittere, sed indifferenter electum, & de Laudunensis Ecclesie Clero virum idoneum, & in quo omnium vota consentiant, eidem Ecclesie præfice prorsus Episcopum: ubi Sirmondus; Superstite Hincmaro Laudunensi alium in ejus locum subrogari jubet, Carolo Imperatori de illius depositione assentiens, quam Hadrianus improbat; Itaque tertio post munse electus est Hedenulfus.*

Actum quoque in eo Concilio de Actardo Nannetensi, de quo & in superioribus sermonem habuimus. Hujus bona ecclesiastica Nortmanni in suam provinciam incurfantes, maxima ex parte deprædati fuerant, & lugendum in modum suæ Ecclesie, magnam vastitatem intulerant. Extorris sua sede, profugus Hadrianum II. Papam cum obsecrasset, ut ærumnarum suarum, ætatis, atque afflictæ fortunæ misericordiam caperet aliquam, ejus literis tum aliis Carolini Regni Episcopis, tum Hincmaro præsertim commendatus fuit, ut si qua vacaret Ecclesia, in ea senex locaretur. Vita functo Morinensis Ecclesie Præsule, quamvis Pontificiis literis fretum, non posse in eam transferri, salva Canonum auctoritate, Hincmaro visum fuit ex causis, quas Hadriano ita exponit: *in qua vacante Ecclesia Diæceseos nostræ, secundum Apostolicas literas vestras, incardinari non potuit; quia res Ecclesie Nannetensis*

lis

sis a paganis residua, longe ab Ecclesia Morinensi Remorum provincia distant, & in duabus Provinciis regulariter conscribi non poterat. De quibus etiam Cellotius in notis ad hanc Hincmari epistolam. Contigit autem opportunè, ut per hæc tempora Pastore caretet illustris Ecclesia Turonensis Aſtardi parens, & nutrix. Quapropter in Concilio Duziacenti, consonantibus Patrum sententiis, conclusum fuit, eam Sedem Aſtardo assignandam. Cur autem hunc in Ecclesia Turonensi constituendum censuerint, cujus, vacante Morinensi, Hincmarus rationem non duxit, id in causa fuisse perhibent in epistola Synodica ad Hadrianum, quia Aſtardus in Turonensi Ecclesia lustrali fonte ablutus, tonsus, ac enutritus fuerat, & per multos gradus proventus, quouique Episcopatus infulas meruit: Venerabilem (ita referunt dicta epistola) denique Fratrem, & Coepiscopum nostrum Aſtardum, quem Clerus, & plebs Metropolis Ecclesia Turouensis, in eadem Ecclesia baptizatum, tonsum, & nutritum, ac per singulos gradus ad ordinem Episcopatus proventum, sibi incardinari deposcit: quamque vestra paternitas nobis incardinandum, etiam si locus eveniret in nostris regionibus in Metropoli recommendavit, auctoritati vestre remittimus: quatenus illum in prefata Metropoli, & si vobis placet, eo tenore Archiepiscopum incardinetis, ut post decessum illius, prefata Metropoli Ecclesia, Clevi, ac plebis electione, sicut regula sacra precipiunt, & vetus consuetudo exigit a suffraganeis, & Provincialibus Episcopis ibidem Metropolitanus ordinetur Episcopus. Eadem verba occurrunt in epistola Hincmari ad Hadrianum. Quamvis autem secundum Antiochenos Canones Aſtardus sua Sede depulsus barbarorum impetu, atque incurſu, potuisset alieno solo inseri, ita tamen ut cessante hac causa suam sedem repperet: nihilominus magis canonibus congruere, ut Turonensi Ecclesie præponeretur Concilium existimavit, ut dicitur in eadem epist. Rationabilius vidimus, ut petitione Cleri, ac plebis ipsius Ecclesia, & consensu nostra unanimitatis, ac favore Domini nostri Caroli Regis gloriosi a vestra auctoritate eidem incardinetur Ecclesia.

Di-

Diversam autem omnino fuisse Egilonis causam, de quo supra differuimus, ab ea Aſtardi, doctè ait Cellotius; Nam Egilo ex alia assumptus Provincia, ad Senonensem transferebatur, non rectè secundùm Canones, clamante Nicolao; indecorum, quin potius illicitum esse in aliena stipendia quæcumque irrepere, & ex transverso venientem in castra, inter qua non militavit, ducatum arripere, & proficente in animo sibi esse hanc temeritatem, & sacrorum super hoc Canonum violationem familiaris in illis regionibus dilatam, generalis decreti sui ligone radicibus extirpare. Qui etiam considerat, non sine maxima ratione inculcare Patres in epistola Synodica, Aſtardum fuisse in Turonensi Ecclesia renatum per baptismum, eamque ipsius fuisse altricem; Hinc est, quod Hadriano epistola istæ omnes inculcant, Aſtardum in Ecclesia Turonensi baptizatum, nutritum, consum, ad Episcopatus ornamem per singulos gradus esse prosectum;

Aſtardi incardinationem (ut ecclesiastico vocabulo utamur) libentissimè perfecit Hadrianus, qui pro eo rogaverat, eique pallii usum, etiam dum exul vagaretur, concesserat miseratione commotus. Quod pertinet ad alia Concilii acta, ut ait Cellotius in præfat. ad d. Conc. in ijs singulis aliquis Hadriano displicuit, tamen postea ex asse Joanni Octavo probata sunt; nempe cum in Gallias Ioannes profectus Concilium Trevis habuit, quod & testatissimum faciunt Auctor vitæ Laudunensis Hincmari S. 19. ubi transcripsit verba Ioannis ex d. 314. epist. ad Metropolitanum Rhemensem, qui ait: *agnovimus justum omnino fuisse iudicium*, scilicet contra Laudunensem Antistitem, & Sirmondus antea laudatus Apologiam pro hoc Concilio vide apud Cellorium.

Sed redeamus ad Ioannem Octavum. Ex ejus epistolis, in confirmationem juris, ejus semper Reges fuere retinentissimi, canonica auctoritate suffulti, ut nimirum Episcopi, alique beneficiarii non alienigenæ, ac sibi non suspiciosi deligantur, non pauca excipi possunt, si quis eas consulere non gravabitur. Ecclesiæ Lausanensî, cum Summus ille Pontifex Hieronymum quendam præfecisset,

set, & à Carolo Crasso consensum postularet, fidem, ac testationem suam interposuit, illum Regi fidelem in omnibus, propriumque esse, sicut ceteri Episcopi Regni existunt. Eisdem testationes offendas epist. 171. ibi: *Communiquè fidei nostro, ac vestro, & epist. 187, quia nobis, ac vobis fidelis existit, & alibi frequentissimè.*

Post Anspertum Archiepiscopum Mediolanensem, in Romana Synodo, ob ejus scelera, dignitate proturbatum, Clero Mediolanensi præcipit, ut alium a se consecrandum sufficiant epist. 261. *Qualis autem, & ex quo cœtu hic capi debeat, hoc modo denotat; Et ideo præsentì vobis statuto jubemus, ut omnes uno animo, unoque voto convenientes, atque convocantes Pastores, vel populum Civitatis, de electione alterius, qui de Cardinalibus Presbyteris, aut Diaconibus dignior fuerit repertus, cum Christi solatio ad Archiepiscopatus honorem promoveatis. Non ait, qui dignior fuerit repertus, absolutè, sed qui de Cardinalibus Presbyteris, aut Diaconibus dignior fuerit repertus, ut quivis cognoscat, comparisonem magis, & minus digni, intra ipsam Ecclesiam, ejusque alumnos esse incundam.*

Adelardum Episcopum Veronensem a fidelium communione sejunxit, quod Nonantulanum Monasterium invasisset, *timorem (ut ait in epist. 47. ad Carolium Calvum) divinum parvipendendo, contra sacra præcessorum nostrorum, nostrique privilegij institutiones, quibus de propria, semper congregatione Abbatem, fieri jubetur. Quod & significat Archiepiscopis epist. 58. ubi notanda sunt ea verba; sed solius hucusque Abbatis e gremio fratrum electi, atque prælati, moderamine regebatur, quæ extant & in epist. 49. ad Clerum Veronensem.*

Res postulat ut aliquantulum in discutienda ejus epist. 281. immoremur, qua Genevensibus jussit, ut Optando Episcopo a se consecrato obtemperarent. Fuerat ille electus cunctis suffragiis, ut ex iis verbis intelligimus: *Ordinationem electi vestri differre, & proximè subiectis: præcognita vestra omnium in eodem Optando electione. Accedebat non modo assensus, sed etiam Caroli Imperatoris,*

toris præces, qui fautor erat Optandi, suæque dignitatis amplificator, atq; optimatum studia: *secundum deprecationem ejusdem Sereuissimi Imperatoris filij scilicet nostri spiritus Caroli, & optimatum ejus*: Vel erat Optandus de Ecclesiæ Clero, vel eum hujusmodi esse Pontifex credidit; quod licet expiscari ex iis verbis; & *qualiter idem Serenissimus Imperator eidem Ecclesiæ electionem perenniter de proprio Clero donauerat*: quæ etiam monstrant hanc fuisse immutabilem, ac immobilem regulam, ut electio fieret ex proprio Clero. Nimirum impetrabantur privilegia a Principibus, ne se immiscerent electionibus, quas illi ad potestatem suam retrahebant, sed harum libertas concedebatur, ita ut ab Apostolica traditione non dissonaret. Illud etiam Pontificem incitavit, ut maturaret ordinationem, diuturna Ecclesiæ viduitas propter cuiusdam Bosonis disensionem, cui se comitem Metropolitanus adjunxerat; *Diutius ipsa Ecclesia ne viduata maneret Pastore*.

Sed quamvis hæc omnia concurrerent, & quia alium superscriptæ sedi superimposuerat Oteramus Viennensis Metropolitanus, Pontifex hac de causa nimis obirato esset animo; attamen cum huic ille se purgasset de Optati rejectione, eò quod istius non esset Genevensis Ecclesia parens, & educatrix; non modo accepit excusationem, sed etiam rectè factum quod sibi displicuerat, ingenuè confessus est, *ut ex epist. 295. quippe qui scripserit se ubertim cognovisse (Oterami literas) alicujus reuerentis zelo compositas, subdens; quia post plurima in Ecclesia Genevensi fatemini vos consecrasse Episcopum, ut quidam Optandus nomine Clericus aduenerit, qui in Ecclesia Genevensi nec baptizatus, Clericatus, ordinatus, acclamatus, eruditus unquam extiterat, Ecclesiam illam inuaserit. Quin etiam festinatæ a se consecrationis Episcopi culpam in Oteramum transfert, qui eum ordinare diu contempserit. Et licet se offensum non dissimulet, quod saltem ille non superdedisset novi aliquid moliri donec ad se referret, & vitium quod ille Optando objiciebat, & ipse regerat, diffidenter tamen, & infractè, forsan quia rei certus non*

N n

erat

erat, ut ex his percipimus; interim silentio est tegendum: Verumtamen his interim necessariò prætermiſſis, ad proximum Romanum Concilium controversiæ discussionem, ac decisionem rejecit, in quo de ea nihil dictum, ea fortasse de causa, quod Canones servando Metropolitanus nihil deliquisset.

In Conventu Cabilonensi, in quo magna Episcoporum frequentia de Monasterio Tornutiensi ita decretum anno 876. *Abbatēs vero ex seipsis sicut a piſſimo Rege Carolo, &c. usque nunc licentiam habuerunt, ita & in antea, ut perpetualiter eligant, inviolabiliter decernimus. Quod Ioannes Octavus in Concilio apud Trecaſ laudavit, idemque statuit in Synodo Tricassina de Monasterio Floriacensi, ut ex privilegio tom. 9. Conc. fol. 318. ibi; A proprijs Abbatibus Monachis ex eodem cœnobio regulariter electis in perpetuum gubernentur.*

Quod Bosqueto, Thomasino, aliisque doctissimis Viris licuit, nostræ regulæ ex ea norma, ad quam exigebantur Abbatū electiones, robur adjungere; & nobis fas esse putamus. Ab aliorum Pontificum nunquam variato, semper incorrupto instituto non discessit Marinus Primus, qui de Monasterio Solemniacensi ita cavet; *Placuit huic pagina inseri, ut obeunte Abbate prædicti cœnobij, nullus ibi quacunque subreptionis ambitione Abbatem statuere præsumat, nisi quem ejusdem loci Monachi secundum autenticam, & regularem substitutionem ex seipsis elegerint ordinandum.*

Id ipsum scilicet, ad episcopatum, vel alia beneficia advehi extraneos, & Ecclesiæ, cui Rector sufficiens est, aut in qua collatio fieri debet, ignotos esse sacrorum canonum statutis, ac interdictis adversum, & si quid hujusmodi patretur, manifestò Ecclesiastica jura violari, verbis disertissimis testatus fuit Stephanus Pontifex V. hujus nominis, quem alii quartum faciunt, in sua epistola, cujus memor fuit Flodoardus lib. 4. cap. 1. *historia Rheimensis*, & in controversia de electione Episcopi Lingonensis definivit. Historiam narrat, ac prosequitur idem Flodoardus. Cum enim Isaac Episcopi Lingonensis mors

mors, eam sedem vacuam reddidisset; aere repente jurgium, ingensque contentio de substituendo successore suborta est, expetentibus Clero, & Populo Theutboldum ipsius Ecclesiae Diaconum; quorum despretis votis, ac desiderijs, Aurelianus Lugdunensis Metropolita Egilonem, qui Roberto Sammarthanis, & Vignerio, Geilo, seu Gerlo, Monacum consecravit. Perлата dissidii hujus querela ad Stephanum, cum pluries commonuisset Metropolitanum, ut sui loci, & sacrorum canonum non esset immemor, & quod illis refragantibus egerat, mutaret, & contumax ille, ac sui propositi tenax, in eo obstinate persisteret; Egilonis electionem tanquam omnino invalidam, rejecit, & Theutboldum Episcopum Lingonensem pronuntiavit, eique manum imposuit; Quid Pontificem Maximum permoverit, ut hoc decretum proferret, satis patefecit iis Epistolae verbis, quae Flodoardus recenset. *Sed is priori inobedientia (de Metropolitanano loquitur) contumaciam adjiciens non solum oblatum consecrare, seu quid in eo reprehensibile judicaret sibi rescribere contempsit, verum etiam contra interdicta, & sacrorum canonum statuta, quemdam extraneum, & eidem Ecclesia ignotum, in angulo ordinatum, illi ingerere nisi presumpserit. At hi potius (populares nempe) laborem subire, quam subijci ignoto eligentes, ad se redierunt, implorantes, ne pateretur Ecclesiastica jura violari. Hac iustissima de causa se ductum fuisse, ut totum illud negotii ad suam potestatem revocaret, Fulconi Rhemensis rescribit, eique imponit, ut provinciae Episcopis eam communicet, suumque decretum exequatur, ut ex fragmento quod Sirmondus, Colvenerius, Binius, alijque in lucem emiserunt.*

Sedente in Petri Cathedra Formoso anno 891. in Synodo Magduni ad Ligerim, cum Sancti Petri Senonensis Monachi exposuissent, se plurimum ex revolutis temporibus discriminis iacturam tolerasse enormiter, idcirco, quod eis a suis Pontificibus Senonensis videlicet Ecclesiae praesidibus, multi ex alijs canonijs in prelaturam regiminis, Abbates constituerentur; in eam sententiam descendere omnes Episcopi, qui

illuc convenerant, ut nullus deinceps ordinaretur Pater Monasterij, nisi quem ipsi sua dispositione, & libitu voluntatis ex suis eligerent, ut ex Chronico S. Petri Vivi Senonensis, edito a Dacherio tom. 2. Spicilegij.

Nostræ Apostolicæ traditionis, æque ac alii Pontifices custos, ac conservator fuit Stephanus Sextus, qui in epistola ad Arnustum Archiepiscopum Narbonensem ita verba facit; *Illud quoque nostra Apostolica auctoritate, juxta Canonicam sanctionem nobis addere placuit, ut quando Divina vocatione vos, vestrique successores ex hac luce migraveritis, quamdiu in ipsa Ecclesia Narbonensi repertus fuerit, qui dignus sit officio Pontificatus ipsius fungi, nulli liceat ex alio loco inibi ingredi, nec jam dictam sibi præditus quacunque dignitate, aut regia auctoritate, usurpare Sedem, sed Conventu vicinorum Coepiscoporum occurrere valentium factis, absque alicujus potestatis interdito benedictionis Cleri, vel plebis, percipiat dignitatem. Si verò aliquem de suffraganeis Coepiscopis contigerit mori, perquirens Metropolitanus Episcopus electionem plebis ipsius, eam visitare studeat, utpotè viduatam Ecclesiam. Quod si fortè ibi talis non repertus fuerit, qui onus Sacerdotale ferrequeat, per Canonicam auctoritatem, & nostram Apostolicam permissionem, licentia sit illi, absque ulla retractione, de sua Ecclesia talem inthronizare, qui suffraganea sua Ecclesia dignus præesse valeat Pastor.*

Proximè insequentium temporum memoriam licet maxima, quæ per summam indignitatem in Italia accidit Ecclesiæ devastatio, & profanatio, caligine obdlexerit, non tamen adeo tenebris involuit, ut non aliqua scintilla retentæ in hac parte ecclesiasticæ disciplinæ effullerit, cujus in aliis penitus antiquus ille nitor turpissimè fœdatus interiit. Restant pristinæ institutionis vestigia in epistolis Ioannis IX. 2. & 3. & in epist. 2. Benedicti IV. ad Clerum, & Populum Lingonensem data anno 905. aut 906. apud Philippum Labbeum tom. 9. Concil. Gener. Cum enim fuisset in antedicta Lingonensi Ecclesia Teutboldus Episcopus constitutus, qui se fuisse in ead. Diaconatu insignitum confingens, Stephano V. impo-

sue,

fuerat, certior factus Ioannes IX. a Populo, & Clero, hunc nullo sacro ordine in ea Ecclesia fuisse initiatum, hoc potissimum nomine eo ab Episcopatu expulso, Agrinum, cui id objectari non poterat, libentissimè illis Pastorem concessit, aut potius restituit, ut ex d. epist. 2. & 3. in quibus ait, prius exquisito iudicio Synodi hac de causa indictæ, ad eam pronunciationem processisse; quod ratum habuit Benedictus Quartus epi st. 1. & 2. *Nunc ergo quia sicut per vestra rescripta didicimus, Teutboldus neque a vobis expetitus, neque electus, neque acclamatus est, sed nec ad aliquos sacros ordines in vestra Ecclesia promotus, sicut hoc veris approbare potestis iudiciis, & ita se res habet, sicut prædecessori nostro piæ recordationis Ioannis Papæ iamdudum innotuistis, non nobis videtur esse incongruum, sed potius omni Sacra, & Canonica auctoritate fulcitum, more prædecessorum nostrorum sententiam mutando in melius, ut de multis exemplis evidentissimis approbare possemus. Ideo Agrinum Pastorem vestrum a vobis unanimiter electum, & expetitum, vobis canonicè præesse concedimus, quem sicut dicitis, utique patet inconsideratè fuisse per subreptionem a vobis expulsam: qui d. epist. 1. ait, gravem eam, & Romano Pontifice dignam, dixisse sententiam, post Sanctam convocatam Synodum in palatium Lateranense, consilio, & hortamine Reverendorum Patrum sibi assistentium.*

Extinctum per ea tempora omnium bonarum artium, ac disciplinarum lumen, religionem depressam, ac abjectam in Italia, deplorant omnes, vel ipsis id ultro concedentibus Mabillonio, ac Arnaldo, licet huius sæculi patrociniū suscipientes, extra Italiam, utcunque barbaries regnaverit, pietatem non restituisse, sed magis magisque effloruisse, veramque religionem in gentes, in quas antea non penetraverat, propagatam fuisse pugnent.

Decretum quod Christophorus Pontifex edidit de Monasterio Corbejensi, ab aliis, quæ retulimus, nihil distat, in quo legitur, & eligendi sibi Abbatem de suis semper habeant potestatem.

Romanam Concilium anno 964, Leonem Roma:

nc

næ Cathedralis occupatorem, ea expulit tanquam ex laicis electum. Qui ab eo ordinati fuerant, ut ait Sigibertus, iussi sunt Chirographo suam proscriptionem exprimere: *Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit.* De iis idem pronunciatum fuisse, quod de institutis a Constantino Neophyto, & testis est idem Sigibertus, & ex Concilii actis apparet.

Edgaro Anglorum Regi obsecranti, ut ex Episcopatu Vuintoniensi abactis Clericis ob mores deformatissimos, in eorum locum summitterentur Monachi sub Etheualdo Episcopo, annuit id Ioannes 13. epist. 2. hac lege, ut *pastore ad laboris sui premium vocato non aliunde, quam ex illa congregatione alter in locum regiminis succedat, quod si impediens, quod absit peccatis, ad hoc Pontificale officium in eadem congregatione idoneum inveniri minime posse contigerit, &c. ex alia congregatione qui dignus inventus fuerit Monachus assumatur.*

De Cœnobio Glosteniensi ita Concilium Londoniense anno 970. *ut nullus nisi ejusdem loci Monachus ibi fungatur Abbatis nomine, vel officio, quod si alterius loci Abbatem, vel Monachum eidem loco praefici necessitas ingruerit, &c.* Et quod maxime notandum, addit Concilium, infimum ex eadem familia dummodo eo munere non indignum, cuicumque extraneo licet meritis præclarissimo, anteponendum. *Tamen ne hoc fiat observato omnimodo, si ibidem quispiam, vel extremus congregationis, illi officio aptus reperiri poterit: quod confirmavit Ioannes 13. suo diplomate, ipsi quoque Monachi de suis sibi adhibeant Pastorem, idque actum fuit in Synodo generali.* Eisdem verbis conceptum diploma a Ioanne 13. pro Monasterio Sanctæ Mariæ Glastengeburi, petente pariter Edgaro Rege.

Quamvis Arnulphus filius esset Lotharii, Concilium Rhemense anno 989. Ecclesiæ Rhemorum regimen ei non detulisset, nisi ibi fuisset ortus, & educatus. *Hunc inquam dicimus Laudunensis Ecclesiæ filium, & ut verum fateamur Rbemensis. Ea quippe Civitas Rbemensis territorium,*
Rbe-

Rhemensis Parochia est, nec sic a Beato Remigio divisa, ut fieret aliena. Nimirum ille Deo plenus unitatem appetens, non scissionem affectans sic scidit, ut cohereret sicut pars in toto, & quis, & quantum futurus esset intelligens, natale solum beavis Sacerdotij dignitate. Eligimus erga hunc Arnulfum hinc ortum, hinc educatum.

Sed quamvis ea, quam diximus in urbe, ac per Italiam esset illorum temporum infelicitas, nemo tamen ex aliena Ecclesia ad Romanam Sedem accitus fuit, nisi ita exigente necessitate, quam legem omnibus aliis præpollere, omnibus aliis imperare par est: nimirum cum non adesset in Romana Ecclesia, qui extremo illo omnium honorum, ac amplitudinū fastigio, se parem ostenderet. Anno 1046. cum tres Petri Cathedræ in vases in Concilio Sutrino fuissent depositi, hoc est privati iis redditibus, quos transgens Gratianus, qui postea Pontifex electus, Gregorii Sexti nomen sibi ascivit, ad quietem, & unionem Ecclesiæ redimendam Pseudo-Pontificibus assignaverat; ipse quoque Gregorius, vel ut ait Hermannus, dignitate motus fuisset, vel ut Leo Ostiensis, sponte ea se abdicasset, in Pontificio solio suffragantibus votis Cleri, ac populi, rem promovente Christianæ Reipublicæ imprimè necessariam Henrico Secundo Imperatore, qui Concilio interfuit, locatus fuit Clemens Secundus ex Episcopatu Bambergensi transuectus. Translationis hujus hanc rationem assignat Leo Ostiensis, quod post factam diligentem inquisitionem nullus alius tanto munere, & officio dignus inventus fuerit, & Desiderius Abbas Cassinensis in lib. dialogorum; Quia in Romana Ecclesia non erat tunc talis electa persona, quæ dignè posset ad tanti honorem sufficere Sacerdotii, quo loci adnotat Christianus Lupus; Ex hac enim sola causa canones permittunt Episcopum eligi ex aliena Ecclesia; quibus verbis eruditissimi viri, liceat & nobis adnotare non aliam causam subesse posse nisi hanc unam, & solam, ex qua sacræ regulæ extraneos ab Episcopatibus, & beneficiis rejicientes prætermitti possint, cum nempe ex Civitate, ex Ecclesiæ gremio

nc.

nemo præsto fit, qui iis se tantisper idoneum ostendet ?
 Justè, an secus ad Portuensem Ecclesiam ex alia, cuius antea erat Episcopus, Ioannes transmigrasset, Leo Papa nonnisi examinandum duxit in Synodo secundum vigentem morem, ut translationum causæ, quas sola necessitas, vel utilitas maxima Ecclesiæ extorquere poterat, in Synodis excuterentur. Patet id ex epist. 16. *Quapropter quia transmigrationem fecisti de Sede Tuscanensi ad Portuensem, dignum duximus in Synodo prius ventilare, utrum justè facta fuerit, vel injustè, quod & fecimus residentes in Synodo in Ecclesia Sancti Salvatoris. Causarum, quæ adducebantur, eam validiorem arbitrata est Synodus, quod Ioannes esset Ecclesiæ Romanæ filius, quod ex hujus alumniis superesset solus, ut propterea hac in re, veluti quoddam exemplum, ac imaginem translationis Perigini, intueri possimus; Quæ etiam fuerit necessitas, quæ utilitas satis patenter est expressum; necessitas quia jam Romana Ecclesia in filiis, quos ipsa lactaverat, defecerat, quorum tu pars superstes eras congrua; quanquam & aliæ causæ maximi momenti his accederent, dein adscriptæ; Utilitas verò, sive pro rebus ipsius Ecclesiæ, quæ tibi notæ erant præ aliis, sive pro consilijs dandis, sive etiam pro mediatione Romanæ Ecclesiæ, & Imperatorum, quorum tu sæpè mediator fuisti. Sed & quotiescunque de Abbatum electione agendum fuit, idem Leo veterem, & avitam regulam diligentissimè custodit; quemadmodum liquet ex epistola 15, qua vult, ut Cluniacenses Fratres eligant quemcunque de sua Congregatione; epistola 16. quæ attinet ad Monasterium Corbejense, ibi: *Sancimus præterea inter se Abbatem eligere Fratres, & epistola 19. in qua de Abbate Sanctæ Sophiæ in Beneventana Urbe hanc legem dixit: Liceat quoque ipsis Monachis ex eadem Congregatione eligere Abbatem sibi, si inibi idoneum ad hoc officium invenerint; sin alias, undecunque possunt, dignum Rectorem sibi eligant.**

Apostolicum canonem Concilii Lateranensis sub Stephano Quarto, ratum habuit Nicolaus Secundus Pontifex in Concilio Romano habito anno 1059. *Eligant*

gant autem de ipsius Ecclesie gremio, si reperitur idoneus, vel si de ipsa non invenitur, ex alia assumatur. Eligi oportere ex Cardinalibus Presbyteris aut Diaconis, expressit Stephanus Quartus, ut superius visum fuit: nequaquam ex Episcopis, quos etsi Cardinales, ad Petri cathedram transferri olim fuit Ecclesie ignotum. Quocirca cum adversus Marinum Basilii Imperator, cui hac in re imposturam fecerat, ut jamdiu in Marinum conceptum virus evomeret, Photius ei infensissimus, quippe qui Hadriani secundi Pontificis Legatus, octavam Synodum celebrarat, & Pontifex Maximus renunciatus, ipsam validissime communierat; opposuisset Marinum è legitimorum Pontificum albo expungendum, utpotè ex alia Ecclesia translatum, fuisse hanc dolosam Photii stropham, asseveravit in literis ad Stephanum sextum Pontificem ejus successorem Stephanus Metropolitana Neocæsariensis, & idem Pontifex Basilio rescripsit. *Qui dicunt Marinum antea Episcopum, eumque ad aliam Sedem non potuisse transferri, ostendant.* Et rectissime quidem; nam Diaconus existens Marinus, in eam celsissimam Sedem dignitatis, atque honoris ascenderat; quem fuisse Romanæ Ecclesie Archidiaconum, scriptum extat in Fuldenibus Francorum annalibus: ut propterea hoc inficiari non debuerit in illius vita, libri Pontificalis ex variis Scriptoribus conflati supplementum, cujus Auctor cautè legendus, quia sæpè labitur. Primum ex alia Cathedra translatum Pontificem, fuisse Formosum Episcopum Portuensem, verissime ait Christianus Lupus; & licet hæc de causa post mortem ille fuerit degradatus, iniquam, & latrocinalem fuisse degradationem affirmat idem gravissimus Auctor. Vtunque res se habeat, ne hoc posset in exemplum trahi, in sua Romana Synodo constituit Joannes Nonus; *Quia necessitatis causa, de Portuensi Ecclesia Formosus pro vita merito ad Apostolicam Sedem promotus est, statuimus, & omnino decernimus, ut id in exemplum nullus assumat, præsertim cum sacri canones hoc penitus interdiciant, & præsumptes tanta feriant ultione, ut*

etiam in fine laicis etis prohibeant communionem. Quibus verbis Inguere videtur primum, ac secundum canonem Sardinensis. Sed cum non obstante ea constitutione, aliqui ex Germania Episcopi fuissent in Sedem Apostolicam transducti, huic novitati modum imposuit Nicolaus Secundus; & licet ex Florentino Episcopo Pontifex ipse, decretum illud suae promotioni adversum emisit, ut idem Christianus Lupus prosequitur.

Et quidem meritiissime Nicolaus eam licentiam refranavit, ac compescuit. Etenim, ut ait Atto H. Vercellensis Episcopus, quem doctissimum Theologum, & Canonistam praedicat Ughell. in Ital. Sac. lib. 2. de pressur. Eccles. cum aliquis dignissimus Sacerdos diu in Ecclesia militans ab Episcopali electione ipse cui servierat Ecclesia, a Principibus reprobat, numquid non Dei filius despicitur? ut illud, ego dixi Dy estis, & filii excelsi omnes. Cum vero alicujus potentis filius impar meritis, & injuste proponitur, quid aliud quam Barabbas eligitur qui filius patris interpretatur, ut merito eveniat quod scriptum est; Ego sum Deus omnipotens reddens iniquitatem patrum in filiis, ac Nepotibus. Quibus verbis Atto, qui decimo saeculo floruit, videtur respectum habuisse ad deplorandam, ac miseram conditionem suorum temporum, quibus non Pontifices, sed monstra potius vidit Ecclesia, & dignitates non meritis, sed pretio, ambitu, ac Principum, & potentum captivam quomocumque gratia, comparabantur; contemptis illis, qui Ecclesiis assiduam praebentes operam, aetatem contriverant.

Divi Gregorii Magni in antefereendis elivibus, & qui erant ejusdem Ecclesiae, quotiescunque de Episcopatibus, vel aliis beneficiis Ecclesiasticis conferendis tractaretur, se imitatorem praebuit Gregorius Septimus. Memor maximus ille Pontifex, ac omni laude cumulatissimus, de quo ait Bertholdus Constantiensis; *Erasmus enim catholicae religionis ferventissimus institutor, & Ecclesiasticae libertatis strenuissimus defensor; noluit sane ut Ecclesiasticae ordo manibus laicorum subjaceret, sed eisdem & morum sancta-*

Alia-

Sicuto, & ordinis dignitate prædiceret: memos, inquam,
quibus meritis ad Petri cathedram sibi viam parasset,
& gravissimi illius testimonii, quod in sua electionis de-
creto ei impartitum fuit his verbis, in gremio hujus matris
Ecclesie a pueritia satis nobiliter educatum, & doctum, atque pro-
pter merito in Archidiaconatus honorem, & hodie sublimatum,
anno 1075, destinatis Legatis, qui darent operam, ut ido-
nei Pastoris a Clero, & Populo Eretmano, atque Eugubino
ex eorum Ecclesiis electio fieret; hoc ita suis literis, ut
ex epist. 41. lib. 2. compellavit; Quapropter misimus ad vos hos
Religiosos Sanctæ Romanæ Ecclesie filios, videlicet Abbatem Sancti
Sabbæ, & Abbatem Sancti Bonifacii, ut si forte in Ecclesia
vestra talis persona, quæ huic regimini congrua sit, reperitur,
diligenter inquirent, & eam sicne dignum est, vestra dilectione
collandasam, & Canonico Decreto probatam, nobis ad ordinan-
dum quanto citius presentare studeant. Si verà inter vos talis
reperiri non possit, ipsi cum omni diligentia, & sollicitudine
aliunde atque, qui vobis secundum Deum præesse possit, inve-
nire procurent, & ad suscipiendam Episcopalis Officii ordinati-
onem, ad vos sine mora transmittant.

Ut autem in Italia alienigenas, qui que non essent
ex Ecclesiæ sinu, proscriptos voluit, si aliquis ex ci-
vibus, & Ecclesiarum filiis idoneus appareret, quod ex
præfata epist. constat: ita & in Gallia, ut clarum est, ex
epist. 21. lib. 6. quæ data est anno 1079. ad Arelatenses
Episcopo destitutos; His itaque curis, ac tanta desolationis
vestra causa stimulantæ, misimus ad vos fratrem nostrum, vide-
licet Leodegavium Vvapiacensem Episcopum, quatenus cum illius
consilio, aut talem personam secundum Deum eligatis, quam
Vicarius vester Hugo Diensis Episcopus, literis suis nobis com-
mendet, aut si apud vos tanto regimini digna inveniri
persona non potest, in manu fratris nostri Leodegavii Vva-
pincensis Episcopi firmatis, vos illum suscipere in Pastorem,
quem consecratum, & honore pallii insignitum, vobis ex parte
Sancti Petri miserimus. Proscriptos quoque voluit in
Hispania, ut demonstrat epist. 2. lib. 9. anno 1080. Al-
phonso Castellæ Regi inscripta; Quapropter Serenitatem
suam

quam studere oportet, ut cum consilio præfati legati nostri Richardi Massiliensis Abbatis, aliorumque Religiosorum Virorum eligatur inde, si evenire potest: Sin autem, aliunde exspectatur talis persona, cuius Religio, & doctrina Ecclesia vestre, & Regno decorem conferat, & salutem.

Sed quando in epistola ad Arelatenses memoratur Hugo Episcopus Diensis, qui dein Legatus fuit Apostolicæ Sedis, & Archiepiscopus Lugdunensis; non me piget hic advertere, fuisse hunc in Episcopum Diensem electum anno 1073. de Dei, & Christi ejus judicio, ut Cypriani verbis ait Hugo Flaviniacensis, de Clericorum pene omnium testimonio, de plebis, quæ tunc affuit suffragio, de Sacerdotum, & bonorum virorum collegio. Et tamen cum ille consecratus fuit a Gregorio Septimo, id Romanos criminatos fuisse, testis est idem Auctor, & hujus criminationis causam hanc fuisse, quam his verbis exponit: Non multo post ipse, qui commendabatur advenit. Et quia solam Clericatus tonsuram habebat, in mense Decembris per manum ejus (id est Gregorii Septimi) usque ad Presbyteratus gradum promotus est; cum hoc aliqui calumniarentur Romanorum, & promerent morem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, neminem licet electum antistitem, a Papa ordinandum, nisi in eadem deserviret Ecclesiæ; quod tamen in ipso Dominus authentica potestate sua fecit. Complacuerat enim sibi in illo anima ejus. In Quadragesima verò, Sabbato in Presbyterum, & sequenti Dominica ad Missas in Episcopum consecratus est.

Indignatos fuisse Romanos opinatur Baluzius, quod Gregorius Hugonem instituisset absolutè, nullique Ecclesiæ addidisset, cum eum ad Ecclesiasticos ordines promovit: moris quippe esse in Ecclesia Romana, neminem, licet electus sit in Episcopum, a Papa ordinari posse, nisi in Ecclesia aliqua, in qua ministerium suum exequatur, intituletur. Verùm si rectè perpenderit Flaviniacensis verba, Romanorum indignatio, & querela fuit, non potuisse Hugonem illius Ecclesiæ sedi admove-ri, in qua stipendiis non meruerat, in qua non militaverat: quod tanquam novum, & inusitatum, & contra-
rium

rium mori Sanctæ Romanæ Ecclesiæ incusabant.

Quod & de Beneficiis regularibus, ut vocant, non semel rescripsit Gregorius, ut epist. 6. lib. 9. ibi: *Præterea quoties eorum Rectores obierint, vestri sit studij, alios cum consensu probabiliorum fratrum, de eadem Congregatione, si fieri potest; sin autem, aliunde, secundum Deum, & regulam Sancti Benedicti, Abbates eligere, ibique substituere*: & lib. 4. epistol. 20. in qua Abbatem quemdam indignè, & contra regulas Sanctorum Patrum, regimen usurpasse declaravit; tum quia, erat extraneus, tum etiam quia interventu pecuniæ illud fuerat consequutus. Nec in diversum abire Paschal. II. epist. 62. & 92. Innoc. II. epist. 33. ibi; *Verumtamen eodem Abbate decedente, vel ad locum alium ipso, vel ejus Successoribus transmigrantibus, fratres Monasterii Sancti Agedii, eligendi de Congregatione sua Abbatem, absque impedimento habeant libertatem, & mox. Quo nimirum defuncto, vel etiam remoto, de Congregatione sua, &c. Anastas. IV. epistol. 11. iis verbis: Obeunte verò te ejusdem loci Priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, sed fratres in aliqua persona de vestro Collegio, si idonea reperta fuerit, &c. Et demum Alex. III. epist. 21. append. 3. ubi de Abbate Sancti Salvatoris Messanensis verba facit; Obeunte verò te nunc ejusdem loci Archimandrita, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres Monasterij, &c. de se ipsis providerint eligendum.*

Et quamvis sub Innocentio Tertio electionum forma immutata fuisset, & populus ab iis seclusus; at tamen id fuit omnino retentum, ac præfractè observatum, ut alienigenæ ab Episcopatibus, aliisque beneficiis longè abessent, utque ad ea venire non possent, nisi qui erant ex ejusdem Ecclesiæ familia. Quod ex innumeris ejus epistolis planissimum est, tam extantibus in lib. Regesti a Bosqueto editi, quam coniectis in lib. decret.

Nihil magis obvium in Regest. ut in epist. 13. lib. 2. regest. 14. ibi; *Si possent in personam idoneam de gremio ipsius*

Ec.

Ecclesie convenire ; ubi hæc adnotat vir consultissimus Bosquetus ; Hoc maxime ab antiquis observatum est , ne extranei , & peregrini ad prelaturas assumrentur . Cælestin. PP. I. epist. 2. ad Episc. Gall. cap. 4. Nec emeritis in suis Ecclesiis Clericis, peregrini , & extranei , & qui antea ignorati sunt , ad exclusionem eorum , qui bene de suorum Civium merentur testis merito , proponantur. Ideo Julius PP. in Apolog. 2. apud Athanas. Gregorij Cappadocis in Episcopum Alexandrinum electionem reprobat , quod neque Alexandriæ baptizatus , nec plebi cognitus esset . At ulterius quoque observatum , ut non solum extranei , & ignoti , sed etiam alterius Ecclesie Clerici non eligerentur , ibidem quis militia sua fructum percipere debet , ubi suspendia meruit , ut ait Cælestin. Quod & in Monachis locum sibi vindicasse subjicit ; & lib. 2. reg. 14. epist. 87. ibi ; Cum enim ad nos fuerit appellatum , ut non nisi de Ecclesie gremio , & in loco tuto electio fieret ; ubi idem Bosquetus ita loquitur , Hoc rigide fuisse olim observatum , passim his in epistolis probamus , ut quis nisi de ejus Ecclesie , cui processu debebat , catalogo eligeretur . Sed in Polonia ad hæc usque tempora eam observationem viguisse , ex hac Cantoris exceptione colligitur ; Et patet ex alio contemporaneo facto , quod refert Matthias de Michovta lib. 3. cap. 32. Rev. Polon. anno Domini 1207. Magister Vincentius Kadlubkonis de Karnarowico prope Opatow Nobilis de domo Koke Præpositus Sandomiriensis , propter ingenij excellentiam , per Capitulum Cracoviense in Episcopum Cracoviensem electus est , quamvis in Ecclesia Cracoviensi nullam obtineret præbendam , ab Innocentio Tertio confirmatus & ab Henrico Archiepiscopo Gneznenfi consecratus . Igitur personam extraneam , qua de Clero , & Capitulo Poznaniensi non esset , rectè ab electione Cantor excludebat . Contra verò probatum , Canonium Poznaniensem electum fuisse .

Quibus addenda est epistol. 154. lib. 3. regest. 15. ubi objectionem , qua Plebani Veneti electio impugnabat , quod esset extraneus a Patriarchatu , & Imperio , non respuit Innocentius , ut ex iis verbis apparet . Adhibebat etiam , quod magis erat extraordinarium consentire in hominem non solum extra totum Patriarchatum , verum etiam
extra

extra totum Impetium constitutum, quoniam in viciniam, & familiarem, suffraganeum ejusdem Ecclesie, de cujus Pastoris electione tractatur. Quo loci hæc habet Bosquetus: Sexto Plebani Veneti electionem ab una parte accusari, quod esset extra Patriarchatum, & Impetium; ratione Juris, quod domesticus personas prius asciscit ad electionem, nec nisi ob necessitatem extraneas vocat. Deinde quia Principum interest, ne ignoti, ne alienigena Ecclesias suas regant, & Homines sui fiant, ut Gallie Constitutionibus statutum est. Subdit Bosquetus: hæc exceptio licet falsa contra Stephanum Cantuariensem electum, Angliæ interdicto, & Joannis excommunicationi usam dedit hoc tempore.

Rectissime ait falsam fuisse exceptionem, quia Stephanus de Langthune Sancti Chryfogni Presbyter Cardinalis, quem Archiepiscopum Cantuariensem constituit Innocentius, Anglus erat natione, licet Joannes, ut eum excluderet, causaretur in Gallia illum diu moratum fuisse. Neque tamen id solum effecit, ut Joannes excommunicatione plecteretur, & Regnum Sacris esset interdictum; sed alia adjuncta Joannis insignia fatinora hoc extorferunt: tum quia anno 1207. celebrato conventu apud Uvintoniam, decimam tertiam omnium bonorum etiam Ecclesiasticorum, Angliæ occupavit; tum etiam quia per Fulconem de Chantelou, & Henricum de Cornelle milites, Monachos Cantuarienses ex Anglia expulit, in quorum locum Augustini regulam sectantes subrogavit. Neque precibus Episcoporum ejus furcos animus emolliri, aut flecti potuit, qui propterea cum Joacino Bothoniensi, & Egidio Herefordensi Angliam excefferunt, Regnum interdicto subjicientes, ut refert Mathaus Parisius, ad quem relegamus, si quis eam historiam diligentius perscrutari velit.

Potiores in beneficiis obtinendis causam esse indigenarum, quam exterorum, idem Innocentius Tertius evidentissime ostendit in cap. memoria 4. ex de postul. Prælat. in quo, cum loco Guillelmi Archiepiscopi Strigoniensis defuncti, alius esset sufficiens, adeo a jure ab-

abhorrens existimavit, ei Ecclesiæ aliquem ex alieni-
 genis præesse, ut maluerit Archiepiscopum Colocen-
 sem a suæ Ecclesiæ vinculo absolvere, & ad Metropolim
 Strigoniensem transferre: cum tamen nemini ignotum
 sit, quantopere occumenica Concilia, & Sacri Canones
 hujusmodi translationes, sive divortia odio habuerint.
*Quia vero (ait Summus Pontifex) non plenam de Personis
 illius Regni notitiam habebamus, ideoque non poteramus salva
 conscientia, eidem Ecclesiæ de alia Persona, quæ de Regno Hunga-
 riæ originem duceret, congruè providere, nec vellemus ei præfice-
 re alienum: a vinculo quo tenebatur, &c. Colocensis Eccle-
 siæ absolventes ad Metropolim Strigoniensem transferimus, &
 ei licentiam tribuimus transeundi: Ex quo text. præter Gl. v.
 alienum, & alios interpretet, quod nos tuemur, deducit
 etiam Thomas in p. 2. lib. 1. cap. 103. n. 6. Strigoniensi in Hun-
 garia Metropoli Archiepiscopum daturus idem Innocentius tanti
 momenti esse duxit, ut ne extraneo cuiquam Ecclesia illa crede-
 retur, ut eo transferre maluerit Metropolitanum Colocensem.*
 Sanè sateri cogimur, nihil magis contrarium Canonibus,
 quam alienigenas posse ad Beneficia accedere; cum
 minus deviam translationis insolentiam puta verit Inno-
 centius, a qua Romana Sedes omnino averfa, discipli-
 nam a majoribus acceptam non remittebat adhuc: ut
 manifestum est epistol. 8. Eugenii Tertii, qui expetente
 Friderico Imperatore, ut Cicensis Episcopus in Eccle-
 siam Magdeburgensem transmigraret, hujus rei potesta-
 tem, ac gratiam facere noluit, hanc causam assignans;
*Cum translationes Episcoporum sine manifesta utilitatis, & ne-
 cessitatis judicio, divinæ legis oraculum non permittat: cum etiam
 multo amplior, quam in alijs electionibus Cleri, & populi eas
 debeat prævenire concordia: & Episcopis Germaniæ impo-
 suit, ut quantum viribus eniti possent, Fridericum, qui
 Cicensem Antistitem ope, consilioque juvabat, ab in-
 cœpto avocarent, eique suaderent, ne Contra Deum,
 contra sacros Canones, contra Regiæ dignitatis officium, eidem
 causa favorem ulterius impenderet.*

Ejusdem rei maximum documentum dedit,
 & li-

& libro primò Regesti epistol. 13. ad Archiepiscopum Neoparensem, Episcopum Germopilemensem, & Electum Avellanensem; quibus formam præscripsit, quæ servari deberet in Electione Episcopi Theſſalonicenſis, ita ut indigenas aliis omnibus prætulerit: *Illos, ad quos pertinet electio Theſſalonicenſis Eccleſiæ moneatis, ut personam idoneam; siquidem in partibus illis reperta fuerit, absque mora per electionem; seu postulationem Canonicam concorditer sibi præſciant in pastorem; si verbò propter personarum defectum, quo non solum ipsam Eccleſiam, sed & totam provinciam credimus laborare, personam idoneam non potuerint ad ejus regimen invenire, vos id nobis per vestras literas intimetis.* Ex quibus verbis colligimus, curæ fuisse Innocentio, ut ne quidem in Græcia in eam regulam peccaretur, cumque voluisse, ut si nullus in Ecclesia existeret, qui posset Episcopatum dignè nancisci, recurri deberet ad alios, si qui essent idonei in tota Provincia; nec nisi universa Provincia perlustrata, ac nemine in ea invento, qui illa dignitate, meritis suis id exigentibus, decorari posset, ad externos transitus fieret.

Quare cum Innocentius Tertius exoptaret flagrantissime, ut Petrus de Corbolio, qui suus fuerat Magister, Senonensi Sedi præficeretur; assensum Philippi Augusti Regis Gallorum per Octavianum Ostiensem Episcopum suum Legatum in hanc rem exquisivit, arrepta occasione, quod Galliarum Regnum in sacrorum communionem velut postliminio restitutum fuisset, quibus interdictum fuerat ob Philippi facinus, qui dimissa Ingeberge Canuti Danorum Regis sorore, ac legitima conjugè; Mariam filiam Ducis Moraviæ, & Bohemiæ superduxerat anno 1196. quo pacto cum Pontifex exulceratum prius Regis animum demulſisset, suo desiderio morem gessit Philippus, vel ut recenti beneficio parem gratiam rependeret, vel ne iterum in Pontificis, cum quo vix in gratiam redierat, offensionem incurreret: quod eò facilius concessit, quod Petrus de Corbolio Parisiis ætatem exegerat, & in scholarum regimine floruerat, quem pu-

blicè docentem audierat Innocentius Institutus in Academia Parisiensi, ut ipsemet fatetur scribens Philippo lib. 1. reg. epist. 168. Ex his, quas diximus causis, vehementer id cupiente Pontifice; singulare beneficium Petro indultum fuisse a Philippo, ait doctissimus Antecessor Franciscus Florens ad tit. de postul. Præl. qui facti rationem exponens, cur eo in negotio Regis concessione fuisset opus, subjungit: *Cum non tantum ad apices dignitatum Ecclesiasticarum, sed etiam ad qualibet beneficia, citra Regum nostrorum concessionem, non pateat aditus extraneis; cuius juris rationem agnoscat, ac significat Innocentius Tertius in cap. 4. h. tit. in fin. vers. quia verò non plenam, &c.* Quibus verbis vitæ magnus declarat, extraneorum abstentionem a beneficiis quibuslibet, disertè statutam esse in d. c. bonæ: qui etiam ad tit. de elect. & elect. potest. ait de gremio illius Ecclesiæ Episcopum excipiendum, in qua fieri debet electio, & reliquis præferendum, ex canonibus dist. 61. & Cœlestini decretis: *primum enim illi (addit) reprobandi sunt, ut aliqui de alienis Ecclesiis meritò præferantur, vel si non in ea Civitate occurrunt digni, saltem peti debent ex eadem diœcesi.*

Cur autem utilis, ac proficua fuerit Colocensi Archiepiscopo ea translatio in Ecclesiam Strigontensem, colligitur ex epist. 156. lib. 14. reg. Innoc. adjunctis notis Bosqueti, in quibus amplissima, ac præstantissima, jura illius Præsulatus explicantur.

Equidem Innocentius auxiliò nobis copias in aciem educit, nobis ubique pugnat, nobis victoriam, ac trophæa comparat. Quocumque nos vertamus, in ejus scriptis, quibus immortalem nominis gloriam sibi conquisivit, cernimus, illi quòd nobis extruendum est ædificio, fundamenta subterni, lapides, cæmenta, quibus in altum extollatur, convehi. Prima apud eum in Episcopatibus, aliisque quotquot sunt Sacerdotiis tribuendis, indigenarum causa est; his deficientibus proxima eorum, qui his vicini, & finitimi; ut videre est ex locis in medium prolatis, & ex epist. 158. lib. 1. reg. 23. Diu vacabat Ecclesia Bremensis propter disensionem civium dignitatem

tatem presentium, quorum nemo idoneus, qui eam impetraret, ut ex iis verbis cognoscimus: *ut quoniam mala præteriti temporis Ecclesie viduata, ac ad nihilum fere redacta, fuit quamplurimum hucusque damnosa, & futuri protractio poterat perniciofa magis esse: & ex iis quæ sequuntur; nos igitur consuli volentes Ecclesie diutius desolata, cum tamen non penuria, ac inopia hominum ad id muneris idoneorum pressi fuissent Bremenses, sed iis abundassent, si in externos electio excurrere potuisset: qua in angustia maluit Innocentius, eorum consilium amplexus, transferre aliquem ex vicinia, quem satis cognitum, ac iudicatum habebant, licet tantopere translationes, ut monuimus, vitaret Ecclesia, quam Externum eis ingerere; quod videtur Pontifex designare voluisse ea clausula: Unde tam ipsi, quam dictus Præpositus per suas literas speciales a nobis humiliter postularunt, ut Ven. fratrem nostrum Osnakurgen. Episcopum eisdem vicinum, & per omnia cognitum, ipsis in Archiepiscopum concedere dignavemur. Hac de causa, quia vicinus, & per omnia cognitus erat, qui postulabatur, Bremensium preces benignè excepit: quin etiam, propter necessitatem temporis indulgit, ut ille etiam ante pallium susceptum, ad Ecclesie gubernationem accederet.*

Ex indigenis ei statum erat, fixumque, ut aliis præcurrerent, qui forent ex Ecclesie, de cuius Sacerdotiis ageretur, catalogo, ut esset Clerus illius veluti quoddam seminarium, ex quo existerent probatissimi Episcopi, ac beneficiarii. Quapropter cum Ecclesie Mediolanensis Clerici ob dissensiones eorum, qui Episcopatum ambientes, de eo inter se certabant, ac rixabantur, præmonente Innocentio, in ipsum totum electionis arbitrium contulissent, dummodo tamen, deligendus esset illius Ecclesie miles, ut ex lib. 4. regest. 16. epist. 141. ibi: *Suppliciter postulantes, ut quem mallems de gremio Ecclesie vestra vobis dignavemur concedere in pastorem; non existimavit posse incolumi canonum auctoritate extra Ecclesie confinia evagari; Nos autem super hoc deliberatione habita diligentis, suspicionis, & dissensionis materiam vitare volentes, dilectum*

filiū Henricū Cimillarcham Ecclesiæ vestræ, virum providum, & honestum, in pastorem vobis duximus concedendum.

Plurimum momenti apud eum habebat ea ratio, quæ veluti basis earum conclusionum, ex quibus jus nostrum dimetitur; nempe justissimum esse, ut aliis in Beneficiorū institutione præire debeant, qui in Ecclesia, suæ virtutis non mediocria specimina ediderunt; in inferioribus gradibus laborantes, ut ad altiores sibi viam sternerent: iniquissimum, ut horum præmiis insidias struant externi per cuniculos ad sua Sacerdotia irrepere festinantes. Unde in ep. 177. lib. 4. reg. 16. cum hoc præhabuisset: *Constitutus in præsentia nostra Dil. Fil. I. Diaconus nobis humiliter supplicavit, quod cum in Antiochena Ecclesia per novem annos, & amplius in regimine Scholarum, & Divinis officiis fideliter servierit, & devotè Diaconatus ordinem suscipiens in eadem, ipsum in Canonicum ejusdem Ecclesiæ recipi faceremus; Patriarchæ, & Capitulo Antiocheno in mandatis dedit, ut ipsum in Canonicum reciperent, ea ratione, & quidem mascula subjecta; cum dignum sit, ut ubi laborasse dignoscitur, ibi stipendia consequatur.*

Et quamvis eadem, qua Gregorius Septimus constantiâ præditus, in id nervis omnibus contenderit, ut electiones nullo servitutis premerentur jugo, immo omnimodè libertatem recuperarent, neve quicquam Romanæ Sedis majestati detraheretur, aut decederet, cujus rei argumento esse potest epist. 202. lib. 3. reg. 15. Regi Cypri inscripta; attamen quantum publicæ tranquillitatis, & non modo status politici, sed etiam Hierarchici interesset, agnoscens, Episcopos, aliosq; Sacerdotia obeuntes, erga Reges animo esse fideli, ac devoto; Apostolicæ Sedis Legato in Anglia commoranti rescripsit lib. 4. reg. 16. ep. 138. uti studium omne, operamq; poneret, ut ad *Episcopatus, ac Abbantias in eo Regno vacantes* evocari deberent homines non solum industrii, idonei, probique, *verum etiam Regi fideles, & Regno utiles, necnon ad consilium, & auxilium efficaces, Regio assensu requisito.*

Celeberrimum est Concilium generale Lateranense
sub

sub Innocentio Tertio, de quo Abbas Urspergensis, qui eo tempore vivebat. Anno ab Incarnatione Verbi 1215. Celebrata est Sancta universalis Synodus Roma in Ecclesia Salvatoris, quæ Constantiniana vocatur mense Novembri, Presidente Domino Innocentio Papa Tertio Pontificatus eius anno 18. in qua fuerunt Episcopi 412. inter quos extiterunt de præcipuis Patriarchis duo, videlicet Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus; Antiochenus autem gravi languore detentus, venire non potuit, sed misit pro se Vicarium Antheradensem Episcopum; Alexandrinus verò sub Saracenorum dominio constitutus, fecit quod potuit, mittens pro se Diaconum suum germanum. Prælates autem, & Metropolitanus 71. cæterum Abbates, & Priores ultra 800. Archiepiscoporum verò, & Episcoporum, Abbatum, & Priorum, & Capitulorum absentium Procuratorum non fuit certus numerus comprehensus; Legatorum verò Regis Sicilia in Romanorum Imperatorem electi, Imperatoris Constantinopolitani, Regis Francia, Regis Angliæ, Regis Hungariae, Regis Hierosolymitani, Regis Cypri, Regis Aragoniæ, necnon & aliorum Principum, & Magnatum, Civitatum, aliorumque locorum ingens fuit multitudo. In hoc Concilio fuit præscripta forma electionum, ut ex cap. 41. & 42. & seqq. de electione, & electi potestate. Inter alia vero, quæ in eo constituta fuerunt, sive potius renovata, rectissime principem locum obtinet, ut electio Rectoris, sive in Cathedrali, sive in Regulari Ecclesia ultra tres menses ne prorogetur, neque suo parente orbata diutius squaleat; alioqui potestas eligendi ad superiorem devoluatur: ut si in Ecclesia idoneus reperiat, extraneus assumi nequeat. Is vero, ad quem fuerit devoluta potestas, Deum præoculis habens, non differat ultra tres menses, cum consilio Capituli sui, & aliorum Virorum prudentium viduatam Ecclesiam de persona idonea ipsius quidem Ecclesie, vel alterius, si digna non reperiat in illa, canonicè ordinare: si canonicam voluerit effugere ulationem.

Cum autem in eo Concilio non id tantum Innocentius instituerit, Ecclesie depravatos mores corrigere, sed etiam pleraque statuere de Græcis, qui nuper schismatis

matis eluivem absterferant; & ea electionum forma
 communis esse deberet tam Ecclesiæ Occidentali, quàm
 Orientali, qua de re Patriarchæ Orientis, vel per se, vel
 per suos Vicarios Synodo interfuere, eique subscripse-
 runt; fuit canon 23. cum aliis in patrum sermonem a
 Græcis conversus, ut patet ex Codice Mazarino, *ἐκείνος ὃς*
πρὸς ὃν ἐκκλησιάζεται ἢ ἐξουσία Θεὸν ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ὑπερδύ-
σων ἔξω βίῶν μνηστῶν μετὰ βουλῆς τοῦ καπητούλου αὐτοῦ, καὶ ἄλλων Φρονιμῶν
ἐνδρῶν πᾶν χρηρῶσαν ἐκκλησίαν ἐκ προσώπου εἰδήμονος τοῦ αὐτοῦ μὲν
ἐκκλησίας, ἢ ἄλλου ἐκὼν ἀξίου καὶ εὐσεβοῦς ἐν αὐτῇ κανονικῶς τεύχεσθαι ἐκ-
πῶν κανονικὴν δολίαν ἀφύγαν διακρίσιν. Hoc autem ostendit
 utriusque Ecclesiæ consensum in extraneorum ablega-
 tionem a beneficiis, ut rectè Gabriel Cossartius tom. 11.
 conc. p. 142. *Græca verò translatio eadem ætate facta, utriusque*
concordiam Ecclesiæ demonstrabit. Aderant siquidem Concilio
Constantinopolitano, & Hierosolymitano Patriarchæ: miserant
Legatos suos Alexandrinus, & Antiochenus: ex his Patriarcha-
tibus Metropolitæ, alique Episcopi multi convenerant, qui ne
secum decreta Concilij referrent, Græcam in linguam, quamvis
ineleganter immò multis in locis barbarè translata sunt.

Cum autem ita sexcentis in locis Innocentius
 statuerit, cum ita pronunciaverit in Causa Strigo-
 niensis Ecclesiæ, cum ita eo Præsidente definitum fuerit
 in Concilio generali Lateranensi; nemini in mentem
 venire poterit, ipsum *in capite ad decorem de Institutioni-*
bis sibi non constituisse, in quò Patriarcham Constan-
tinopolitanum corripit, quod in ea Urbe, Venetis tan-
tùm Beneficiorum gratiam faceret. Equidem Caput il-
lud nostrorum ingenia mirè torsit, quos derident vulgo,
quod Historiam non callentes eorum temporum incuria,
ac incogitantia, in scopulos impegerint. Sed non pugnat
cum aliis Innocentij III. Constitutionibus, imò potius
ex eo, his quæ hæcenus probavimus, robur astruere
possumus. Pro hujus Textus enarratione licet quam-
plurima attulerint, præter antiquos Interpretes a Bar-
bosa laudatos, Petr. Greg. lib. 1. de rescript. c. 30. Arcellan-
ib. 3. antinom. 3. Garz. de beneficijs 7. p. cap. 9. per totum;

Solorz: lib. 3. de Jur. Indiarum cap. 19. Azor. 2. p. Institut. lib. 6. cap. 4. Philip. Berter. diatriba 2. cap. 3. attamen illius germanam, ac genuinam interpretationem petendam ex Historia obsessæ, ac captæ Urbis Constantinopolitaneæ, quam refert Besold. *in histor. Constantinop.* quæque apparet ex gestis ab Innocentio Tertio editis a Francisco Bosqueto; jampridem doctissimis Viris fuit animadvertum. Notum est, ejectis Alexio, & Isacio, qui de Imperio inter se contendebant, junctis Gallos, ac Venetorum copiis, Duce Balduino Comite Flandriæ, Metropolim illam subjugatam fuisse, pactis ante obsidionem conventis inter Balduinum Marchionem Montisferrasi, Marchionem Blesensem, & Clarimontis, Comitem Sancti Pauli, & Henricum Dandulum Venetorum Ducem, ut si Imperator e Gallis crearetur, e Venetis Patriarcha deberet assumi: quæ pacta ex gestis Innocentii a Bosqueto typis traditis, *fol. 82.* inspicere possunt. Translato igitur Imperio a Græcis ad Latinos, cum fuisset Balduinus Imperator renunciatus, electus fuit Patriarcha Thomas Maurocenus Venetus, quem confirmavit Innocentius, cui & ille se subjecit, ut ex actis ejusdem Innocentii, & epistola ad Balduinum transmissa, quæ habetur apud Bosquetum in notis *ad epist. 18.* ejusdem Pontificis. Cumque Thomas Venetias revertisset, jurare coactus fuit, se non passurum, ut aliquis in Canonicum S. Sophiæ eligi posset, nisi qui esset origine Venetus, vel Venetiis per decennium habitasset. Quod cum rescivisset per Legatos suos Innocentius, rescripsit quod habetur *d. c. ad decorem*; qui postea juramentum illud, quod Veneti a Mauroceno vi extorserant, rescidit, ut ex epistola quæ legitur apud Bosquetum *loc. cit.* Nos igitur attendentes juramentum illud, quasi prorsus illicitum non esse servandum, quod a te Venetiis constitutum fuit a Venetis violententer extortum, sicut tua nobis insinuatio patefecit, ut videlicet neminem sis factururus Canonicum in Ecclesia Sanctæ Sophiæ, nisi Venetum natione, vel qui continuè per decennium Venetiis habitasset, quodque bona fide modis omnibus, quibus poteris laborabis,

ut semper in Ecclesia sancta Sophia sit Venetus Patriarcha: cuius
 juramenti meminit Cujac. ad cap. 8. de Clericis residen-
 tibus, quem (de Mauroceno loquitur,) & Romanus Pontifex
 cap. 5. infra de institut. reprehendit pro Imperio suo, quod Vene-
 tos tantum sup nationis homines in Ecclesiis Constantinopoli-
 tanis constitueret, ut Venetis eum institueretur promiserat. Hoc
 præhabito, nemo non videt, canonem illum aliis juris
 Pontificii locis non refragari, & facili negotio cum iis in
 concordiam adduci posse; tum quia nullus ferè tunc tem-
 poris aderat Constantinopoli Clericus, qui aliis ex Pa-
 trum regulis deberet anteferri; siquidè Jo: Commatenus
 Græcus Patriarcha, cum universo Clero e Civitate abje-
 rat, quò pertinent ea verba cap. 10. de Clericis non resi-
 dentibus, qui Ecclesias, vel præbendas in hac deserunt novitate,
 ut ait Cujac. ideoque novi Coloni, ut proprii Ecclesiæ
 Constantinopolitanæ Clerici haberi debebant; qui cum
 essent tam Franci, quam Veneti, utrique debebant be-
 neficiorum participes fieri, ut eximiè Bosquetus ad
 epistolam 13. lib. 1. regest. Innoc. cuius verba sunt ele-
 gantissima: Igitur merito iterum arguit Innocentius Patriar-
 cham, quod ita mordicus suo errori adhereret, ut Francis ex-
 clusis, solos depopulares beneficiis ornaret. Nam licet ignotos
 Clericos, & extraneos ordinare, imò nec recipere, iure sit probi-
 bitum, & proprie Ecclesiæ Clericos; vel Paracos aliis omnibus
 anteferri, Patrum regulis cautum; attamen quia jam fere nul-
 lus Constantinopoli Clericus, nam Ioannes Commatenus Patriar-
 cha Græcus cum omni Clero Civitatem exiverat, novi Coloni,
 ut proprii Clerici, & Ecclesiæ Constantinopolitanæ domestici, cen-
 seri debebant. Et cum ea Francis simul, ac Venetis ex pacto
 cessisset: Francis etiam, Venetisque, Ecclesiastica militiæ stipendi-
 communia esse debebant. Nec obstare poterat, quod Græcorum
 Sacerdotium in Venetos, ut Imperium in Francos translatum
 erat. Id enim, quod ad Sacerdotium attinet, Innocentius repro-
 barat: quò etiam valido, apicem quidem Sacerdotij in unum Ve-
 netum, at vel ipsum Sacerdotium omne, in universos Venetos
 transisse quis credat? Ex quibus patet, Bosquetum non du-
 bitasse, quin si Clerici Regiæ urbis suis derelictis Ecclesiis

ex urbe non excessissent, & non perseverassent in schis-
 mate, aut non recens illud deposuissent, fuissent extra-
 neis in beneficiorum collatione anteposendi; quod vi-
 detur suboluisse *Glos. d. cap. 4. bonæ de postul. præl. v. alienum*
ubi cum peregrinos ab sacerdotiis alienos fecisset ex 71.
dist. cap. hortamur, & C. de episc. & cler. in ecclesiis, & ff. de
dot. & curat. datis ab. l. divus, ait non ob stare *cap. fin. de*
cler. peregr. neque d. cap. ad decorem quia illi erant omnes
extranei, & qua ratione illi Veneti instituebantur, eadem ra-
tione & alii, dummodo aliud impedimentum non obsistat, & d. cap.
ad decorem: quo loci cum dixisset ei opponi *Canonem*
Afros distinct. 91. & cap. fin. de electionibus, quibus pro-
 hibetur, ut possint institui Clerici alienæ Diœcesis,
 ita hanc antinomiam dissolvit: *sed hic omnes erant ex-*
tranei, tam Veneti, quam alii, & ideo undequaque essent,
debant in Ecclesia Constantinopolitana institui, & non Veneti
tantum; tum etiam quia Græci Clerici non modo è Ci-
 vitate exiverant, sed etiam post illam cladem, in schis-
 mate obdurerant, & Romanum Pontificem agnosce-
 re nolebant, sibi primam Sedem Orbis Christiani arro-
 gantes, qui ab orthodoxis dogmatibus, in aliquibus
 etiam declinabant; ideoque indigni erant, qui beneficiis
 ornarentur: item quia eo tempore primum Con-
 stantinopolitana Ecclesia, quæ antea erat inobediens,
 & rebellis, Catholicæ communioni se restituerat, ac
 proindè etiam si aliquis e Clero Hellenico, abjurato
 schismate, civitatem non deservisset, non poterat ullo po-
 tiri privilegio tanquam indigena, & ex Ecclesiæ gremio,
 quæ catholica nulla fuerat: immò non modo non pote-
 rat meliore conditione esse, quam novi Coloni, qui ut
 proprii Ecclesiæ Clerici, & domestici haberi debebant, ut
 argumentatur Bosquetus, quorum plerique etiam ex
 longo tempore Clerici, & qui per multos Ecclesiasticos
 gradus ascendissent; sed etiam his loco cedere debebat
 tanquam non Canonicè institutus, & tunc a schismate
 in catholicorum consortium remeans, & inter laicos
 hoc nomine rejectus, ut mox dicemus: quod videtur in

mente habuisse Ioannes Andr. d. cap. ibi : quia nulli
erant ibi Clerici , quia Terra erat de novo conversa , & Abb.
n. 3. his verbis: in *Glof. in verbo undequaque ibi* : omnes erant
extranei, & hoc ideo, quia Ecclesia Constantinopolitana tunc de
novo fuit conversa ad fidem, unde non erant Clerici inde geniti,
sed oportebat assumere extraneos. Qui etiam explicando di-
ctum Glossæ, concludit, licet extraneus possit institui in
beneficio, dummodo idoneus sit; tamen hoc ita temperandum
esse, si indigenæ idonei non existant: credo tamen ubi inde
geniti essent idonei, quod non debent postponi propter extraneos;
subiicitque iuri, & æquitati consonum esse, ut unus non
occupet beneficia, vel stipendia alterius, ne detur, ait, materia
de pauperandi beneficia; & inducuntur facilius ad residentiam
tales indigenæ, quam Extranei. Quæ interpretum antiquo-
rum verba eò libentius in medium protuli, quò quisque
Intelligat, non illos loris cædendos, quippe qui historię,
vetustatisque rudes, ac ignari. Quod est recentiorum vi-
tium, beneficio temporum maiorem historię, & huma-
norum literarum ad jus civile, vel Canonicum lucem
afferentium, qui quoties, vel minima eos carpendi
occafio in his, quæ ad antiquitatem pertinent, se obtulit,
perquam inclementer miseros illos semibarbaros exhibi-
lant: qua in re plerunque verendum est, ne inanis iacta-
tionis gloriolam captare videantur, dum etiam ea, quæ
ex vero dicta sunt falsò insimulant, ac reprehendunt, ut
de Accursii obrectatoribus scripsit Contius *subsc. lib. 1.
cap. 2.* His addendum, quod pacto continebantur,
non tantum ij ex Venetis, qui Constantinopolim
incolerent, vel in ea lucem aspicerem, sed omnes,
qui Venetiis originem ducerent, & in ea Civitate domi-
cilium haberent, qui quo ad novam Romam velut alie-
nigenæ erant iudicandi: ideoque tantum abest, ut In-
noc. in *dist. cap. secum ipse* pugnaverit, ut pactum
irritum declaraverit, tanquam regulis Patrum adver-
sarium, quia eò exteris beneficia addicebantur. Præter-
quam quod cum a Francis, licet ope Venetorum, Urbs
Regia capta fuisset, pacis publicæ intererat, ne ad Veneti
tra.

tractus angustias, exclusis Francis, aliisque latinæ com-
 munionis hominibus, qui ad tuendum Imperium un-
 decunque ad Urbem accedere possent, quique a Baldui-
 no, sibi rebusque suis diffidente, & Græcorum perfidiam
 meritò metuentē undique arceſſebantur, beneficiorum
 illustrium, & ipsius Patriarchatus spes omnino redigere-
 tur, ut ait Marc. de concord. Sacerdot. & Imper. lib. 4. cap. 9.
 num. 10. Præsertim cum de injuria, qua populares sui affi-
 ciebantur a Patriarcha, Imperator cum Innocentio con-
 questus fuisset, ut constat, ex de ejus epist. 18. lib. 1. regeſt. 13.
 ac satis animo Pontifex provideret, quantum, nutanti-
 bus adhuc, atque fluctuantibus novi Imperii rebus, diffi-
 dum illud, si non illico fuisset compositum, nocere po-
 tuisset. Et hæc vera dicti capituli sententia, quam pri-
 mus olim indicaverat Franciscus Roaldesius antecessor
 insignis, ex quo deinde præstantes viri, Joannes a Co-
 sta; & ex eo Bertrius in libris Pithanon, & deinde reli-
 qui promiscuè eam tradiderunt, inter quos Florens de
 translatione Episc.

Sed ajunt, generalis regula est, quam tradit Innocen-
 tius. *Non est apud Deum acceptio personarum: non decet san-
 ctuarium domini jure hereditario possideri.* Ergo sanctuarium
 Dei jure hereditario possidetur ex mente Innocentii,
 cum certo hominum generi Sacerdotia mancipantur.
 Ergo idem absurdum consequitur, si beneficia indigenis
 addiderimus. Næ qui ita loquuntur, ab Innocentii scopo,
 ac sententia quam longissimè aberrant, meraque af-
 ferunt nugæ. In specie, de qua agit Innocentius, non
 erant Veneti indigenæ, non erant in Ecclesijs Constani-
 nopolitanæ dioceseos stipendiis emeriti: nullo in eis se
 ministerio exercuerant, in quos propterea, si soli in iis lo-
 cati fuissent, quadrare videbatur quodammodo ea expro-
 bratio, beneficium Ecclesiasticum successionem heredita-
 riam non agnoscere: quadrare etiam & altera, *non esse
 apud Deum acceptio personarum.* Nam quibus meritis
 quibus laboribus, quam ob Ecclesiæ utilitatem ceteris
 præstarent Veneti, quicquam non erat. Itaque nihil mo-

vere poterat Maurocenum ad tantam injuriam Gallis ;
& aliarum gentium hominibus irroganda: ut proinde
recte Innocentius ita ei succensuerit, *prout caro, & sa-
guis revelavit tibi*, reg. 13. lib. 1. epist. 18.

At cum iis, qui de Ecclesiis bene meriti sunt, qui
eas sudoribus suis rigarunt, Sacerdotia largimur; hoc
non est Sanctuarium Dei jure hæreditario possidendum
tribuere, sed labores insumptos sua mercede, suis præ-
miis non defraudare. Cum indigenæ in beneficiis aliis
præferuntur, hoc est utilitati Ecclesiarum providere, ab
eis perniciem, exitium avertere; quod externis commis-
sa earum administratio, ut experientia docuit, secum
trahit: An Coelestinus, Leo Magnus, Gregorius, totaque
Pontificum cohors, an tot Concilia, quæ ad beneficia
vocant, qui sunt ex Ecclesiæ sinu; serva, ac captiva Sacer-
dotia effecerunt? in iis jus hæreditarium induxerunt? An
Concilium Lateranense, cui præfuit idem Innocentius
Tertius, in quo assentiente utraque Ecclesia, sancitum
fuit, ut Episcopi sumerentur ex Ecclesiæ gremio, San-
ctuarium Dei hæreditarium reddidit? subversum iit
Apostolicum Canonem, quo id fieri prohibetur? Quo-
modo hæc simul stare possunt, quod ait Nicolaus Pri-
mus, violati jus naturæ, legem Mosaicam, legem gratiæ,
cum extranei ad beneficia arrepunt, cum Ecclesiæ filii,
ac alumni posthabentur; & quod Adversarii jactitant, si
id fiat, beneficia Ecclesiastica assumere naturam rei hæ-
reditariæ? Successionem in beneficiis vetuit canon apo-
stolicus 76. At vero indigenarum prærogativa ab Apo-
stolis, ab eorum traditione, a jure divino originem ducit
suam. An pugnantia docebant Apostoli? An jus divinum
a seipso dissidet?

Ne imponamus quæso parum peritis. Canonis
apostolici 76. verbis; & Prophetæ dicentis, *Deus meus
pone illos, ut votam, qui dixerunt, hæreditate possideamus sanctua-
rium Domini*, vim ne faciãmus manifestissimam: eorum
mentem ne circumveniamus. Hujusmodi verborum
finis, ac scopus est, *ne quis sibi beneficia Ecclesiastica paterna*

vindicet hereditate, aut successorem sibi constituat in beneficio;
 ut dicitur in Concilio Londoniensi anni 1138. can. 6.
 ubi ita David locus explicatur, ne Sacerdotia alicui fa-
 milia sint astricta, qui mos apud Armenos cum inole-
 visset, fuit abolitus Conc. Cpnii can. 33. Quem apud
 Hibernos reprobatur Bernardus, apud Arvernos Hildeber-
 tus: quem cum eliminare e suis Regnis studeret Henri-
 cus Dania Rex, in ipso conatu morte interceptus, rem ad
 finem perferre non potuit, Krantzius lib. 5. *Dania cap. 10.*
 idque ea de causa interdictum, ut in collatione benefi-
 ciorum, non gratia concilianda, & aucupanda, non
 personarum ratio habeatur, sed meritum; non affectus,
 non personarum lucris serviamus, sed Ecclesiarum uti-
 litatem sequamur, quae est ratio expressa in Concilio
 Rhemeniensi anni 1131: can. 16. *Indubitatum est, quoniam ho-
 nores Ecclesiastici sanguinis non sunt, sed meriti, & Ecclesiae,
 Dei non hereditario jure, aliquem non secundum carnem successo-
 rem expetit, sed ad sui regimen ex officiorum suorum dispensa-
 tione honestas, sapientes, & religiosas personas exposcit; em-
 propter auctoritate prohibemus apostolica, ne quis in Ecclesiis
 praebendas, praeposuras, capellanias, aut aliqua Ecclesiastica officia
 hereditario jure valeat vindicare, aut expostulare presumat. Quae
 ratio occurrit & in aliis Conciliis eadem, ob quam ex
 evangelio immutata fuit lex veteris testamenti, quae Sa-
 cerdotium coercebat solummodo inter eos, qui essent
 ex genere Levitarum, ut in plerisque Pontificiis episto-
 lis narratur. Atqui cum beneficia dantur indigenis, non
 personis prospicimus, sed Ecclesiarum necessitati, at-
 que utilitati, earumque recto regimini, quibus illi ma-
 gis tempestivi, ac commodi, quibus illi praestabi-
 liores, uberioresque facere frugem solent; qua de
 causa digno civi, exoticus quamvis dignior, cedit, ut in-
 fra probabimus, quibus obtrusio alienigenae perniciosissi-
 ma: cum ex indigenis conferuntur iis, qui in Ecclesia
 militarunt, non quicquam gratiae datur, sed jus suum
 meritis tribuitur, & iis meritis, quae inspicere debent juxta
 praescriptum juris naturalis, & divini, ut nempe quis in
 ca Ec.*

ea Ecclesia in qua laboravit, ibi stipendia, ac mercedem accipiat, ut aiebat Innocentius ipse in relata epistola, qui propterea voluit, ut Clericus ille, a quo aditus fuerat, in Ecclesia Antiochena beneficio donaretur, in qua divinis officiiis vacaverat, & in scholis docuerat, utut alibi beneficium consequi potuisset: & ut aiebat Nicolaus Primus ex Divo Ioanne Baptista sæpius recudens, ut quisque esset contentus suis stipendiis: ad quod respexit etiam concilium octavum in canone supra adducto.

Quare cum Bolquetus ad d. epist. 18. dixisset, ignotos Clericos, & extraneos non modo non ordinari, sed ne quidem recipi posse, & propria Ecclesia Clericos, vel parochos alijs omnibus anteferri patrum regulis cautum, & ob discessum Comnateni cum omni Clero, non fuisse meliore jure Venetos, quam Gallos, nec credi posse Sacerdotium omne in Venetos fuisse translatum, pergit, aitque, Nam eo pacto, ut rectè ait Innocentius epist. ad decorem, sanctuarium Dei jure hæreditario possideretur, quod jam olim canon 76. Apostolorum prohibuerat, κληρονομίαι γὰρ ἐκκλησιαστικῆς (omnia quoque beneficia intellige) ποιῆσαι ἢ δίκαιον τὸ πρὸς Θεῷ χρεώζομεναι πάθει ἀνθρώπων, apud Zonaram adjicitur, ἢ γὰρ πρὸς Θεῷ ἰσχυρίαν ὑπὸ κληρονομίαις ὀφείλουσιν εἶναι. Quod sequentes deinde canones confirmarunt. Ex quibus verbis duo discimus: alterum, quod in canonibus statuitur de Episcopis, accipiendum & de alijs reliquis beneficiis: alterum, cum Ecclesie Clerici, vel Paroeci, in Sacerdotiis alijs præponuntur, non fieri Sacerdotium Dei hæreditarium, immò privilegium illorum esse Patrum regulis cautum; possideri vero jure hæreditario, cum eorum, qui in eadem causa sunt, certæ familiæ (dicamus, & generi) Sacerdotia adjudicantur, ut eveniebat in Venetis, & Francis, quorum cum non dispar esset conditio, quod attinebat ad merita, & jus novæ Coloniz, ex quo haberi debebant tanquam proprii Ecclesie Clerici, & domestici, non æqualis tamen erat fortuna in beneficiis acquirendis. Quod & videtur scivisse Paulus Dumay in notis ad dictam epist. 18: ubi ita dicitur. *Ceterum ad interpretationem hujus epist. &*

vide cap. scriptum, cap. ad decorem de Institutis. Nec obstat lex in Ecclesiis C. de Episcop. & Cleric. & cap. bona S. ne cateri vers. intelleximus de postulat. Pralat. ex quibus Clerici unius provincie Clericis alterius præpollent; sed ratio decidendi extat in eodem contextu ex quo desumptus S.4. Ordinationis Regiæ, quæ in Comitibus Blesensibus sancita fuit, Ioannes Ferrautus privileg. 9. Liliorum. Alienigena non potest in Regno beneficiari sine Regis permissione. Nam dum ait, nullum esse diffidium, nullam dissonantiam inter Innocentii decretalem ad decorem, & constitutiones, ex quibus Clerici unius provincie præpollent Clericis alterius provincie, inter quas est c. bona, agnoscens auctorem eundem Pontificem, ex rationibus in iis constitutionibus enunciatis; dicendum omnino est, ex viri clarissimi sententia, non possideri tanquam hæreditarium sanctuarium Dei, cum beneficia indigenis distribuuntur, & cap. ad decorem haudquaquam ad speciem nostram pertrahi posse.

Itaque abutuntur suprascripto canone peregrinorum fautores, etiam quia in ea decretali hæc duo coniunguntur; non succedi in sanctuario Dei, sicut in hæreditatibus, & non esse apud Deum acceptionem personarum; quamvis Innocentius priorem rationem non multum ad rem pertinere persentens in epistola 18. ad Patriarcham Cyprium d. lib. 1. reg. 13. altera contentus, eam omiserit. At cum eligitur, qui est de Ecclesie gremio, nemo sani capitis possit afferere, hoc fieri ex acceptione personarum. Sanè Divus Thomas 1.2. quasi. 63. art. 2. cum in examinanda hac questione: *Utrum in dispensatione spiritualium locum habeat acceptio personarum*, id sibi opposuisset 4. oppos. *Prætereà secundum statuta Ecclesie* (notanda sunt hæc verba *secundum statuta Ecclesie*) eligendus est aliquis de gremio Ecclesie; sed hoc videtur ad acceptionem personarum pertinere; quia quandoque sufficientiores alibi invenientur; ergo personarum acceptio non est peccatum in spiritualibus; statim hoc objectum ita removet optimè: *Ad quartum dicendum, quod ille, qui de gremio Ecclesie assumitur, ut in plurimis consuevit esse utilior quantum ad bonum commune, quia magis diligit Ecclesiam, in qua est*

est natus, & per hoc etiam mandatur Deuteronom. 17. non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non sit frater tuus. Et in responsione ad tertium ait, non posse ad acceptionem personarum referri si indigena, licet minus dignus, præverit externo digniori; quia indigena magis idoneus quantum ad bonum commune: sed quantum ad conscientiam eligentis, necesse est eligere meliorem, vel simpliciter, vel in comparatione ad bonum commune: quia si potest haberi aliquis magis idoneus erga aliquam dignitatem, & alius præferatur, oportet, ut hoc sit ob aliquam causam. Quæ quidem si pertineat ad negotium, quantum ad hoc erit ille, qui eligitur magis idoneus: si verò non pertineat ad negotium id quod consideratur ut causa, erit manifestè acceptio personarum. Cui consentit Azorius parte 2. lib. 6. vers. ad objecta. Ad cætera verò dicimus: In beneficijs rationem haberi meritorum: genus tamen, & patria aliando Ministrum Ecclesiæ utiliore, & aptiore efficiunt. Item quamvis beneficium unius gentis, ac familiæ hominibus debeat, non inde hereditaria successio in beneficijs locum habet: neque enim illis confertur ratione generis, & sanguinis, sed quia utiliores, & magis idonei sunt, aut saltem quia digni, & idonei cum sint, leges, & canones eos præfici Ecclesijs jubent, cæteros excludunt.

Profectò his argutationibus, ne dicam quid asperius, quibus tantoperè sibi placent Adversarii, Sanctissimis Pontificibus sunt injurii. In cunctis penè Christiani nominis provinciis omnem peregrinis beneficiorum spem interceptam, nemo est qui ignoret. Id ne quidem in dubium adducunt, qui nobis adeò sunt infensissimi: sed causæ quam susceperunt studio abrepti, dependere ex privilegiis specialibus a Summis Pontificibus concessis arriolantur, quasi aliter esset dicendum, si Pontifices juris communis gratiam non fecissent: quod tam falsum est, quam quod falsissimum, ut infra ostendemus. Verum ponamus, Nationes, apud quas nullus est peregrinis locus in beneficiis, esse eis, quæ comminiscuntur privilegiis suffultas, quæsumus Adversarios, an iis indulerunt Summi Pontifices, ut Sanctuarium Domini jure hereditario

ditario possiderent adversum Concilia, adversum Apostolicum Canonem? Vide quam imbecillum sit, in quo omne causæ præsidium ponunt; vide, ut a peregrinis incant gratiam, in quas angustias se conjiciunt.

Nec adeo rerum sumus imperiti, ut diffiteamur, licet aliquod speciale factum legi occasionem præbuerit, eam obtinere generatim in omnibus casibus, in quibus eadem obversatur ratio. Etiam Principum epistolæ, etiam rescripta, quæ precibus porrectis de singulari negotio reddebantur, leges sunt, legum vim habent. Sed ut nos cum Adversariis bona fide agimus, ita agant nobiscum vicissim, nec abnuant ex specie, in qua lex edita fuit, si quando aliquid dubii emerferit, ejus interpretationem sumendam: ex ea, verba quandoque latè patentia, constringi.

Cæterum Innocentius in suo rescripto de Græcis non egit. De controversia, quæ inter Venetos, & Francos ob Sacramentum, quod Patriarcha dederat Venetiis, oborta fuerat, de cujus injuriæ expostularat cum eo Balduinus Imperator, ut ex *epist. 18. lib. 1. regest. 13. respondit: Azor. instit. par. 2. lib. 6. cap. 5.* Sed quænam in eo rerum statu Græcorum ratio dici poterat? Clerus universus cum Commateno, ut diximus, urbe abscesserat. Clerici omnes Patriarchæ adhærentes, in schismate permanebant. Sed dato aliqui resipuissent, quanti æstimanda erat eorum ordinatio? Nunquid ordinatio a schismaticis collata, executionem habere poterat? Esto habere potuisset, nunquid ei, qui heri fuerat schismaticus, erat fidendum? Nunquid ei Episcopatus credi poterat, aut aliud Sacerdotium, ut si forsan ad pristinum errorem revolueretur, gregem Domini sibi commendatum perderet? Concedamus aliquos fuisse ex Græcis non e Clericorum collegio, qui a longo, quo sepulti fuerant veterno, expergefacti, schismatici renunciaissent, quodnam consilium fuisset his Ecclesiastica ministeria beneficiis annexa committere? Quæ Canonica auctoritate laicis, simulque neophytis potuissent

sent. conradi? Certè si monte repetamus Conciliorum
 decreta, Concilium Lateranense sub Innocentio, Se-
 cundo, ordinationes factas a Petro Leonis nullas decla-
 ravit can. 24. *Ordinationes factas a Petro Leonis, & Schisma-
 ticois hæreticis, evanemus, & irritas esse censemus: quem re-
 fert August. in epis., jur. lib. 1. tit. 54.* Aliud Lateranen-
 se sub Callixto 2. de ordinationibus Burdini idem sta-
 tuit: idemque Synodus generalis sub Alexandro 3. de
 ordinatis ab Octaviano, Guidone, & Ioanne Strumensi;
 ut ex cap. 1. de Schismaticis: & qui ab hæresi, vel Schis-
 mate ad communionem catholicam revertuntur, pro-
 moveri ad gradum ullum Ecclesiasticum, & si Clerici
 sunt, ad ministerium superius eveli nequeunt, can. 8.
*Niceni, Leo epist. 13. ad fannarium & ad eam Quest-
 nellus cap. nos consuetudinem 12. dist. quæ incapacitas ad
 filios hæreticorum extensa, usque ad secundam genera-
 tionem cap. quicumque S. hæretici, & cap. Statutum 15. & ibi
 Gloss. ver. inane de hæreticis in 6.*

Sed ne in aperitissima luce nostri amplius caligent
 oculi, en ipsum Innocentium, si qua obscuritas sit, in eius
 decretali, sibi facem præferentem? Equidem ille in pri-
 vilegio concessio Patriarchæ Constantinopolitano Mau-
 roceno, id ei dedit in mandatis. *Et cum in Ecclesia Const-
 antinopolitana, vel nulli, vel pauci sint canonicè instituti, ad eam
 sub Apostolica obedientia idoneos viros assumas, nec sanguini ali-
 ter, quam deceat acquiescas, sed merita ponderes, & literaturam
 attendas, quoniam in omni gente, qui facit iustitiam, acceptus
 est Deo, ut ex gestis Innocent. pag. 103. Quia
 nulli aderant ex Græcis, quia pauci canonicè instituti
 post urbem expugnatam, ei præcepit, ut idoneos vi-
 ros in eam Ecclesiam adveheret, monens, ut merita pen-
 sare, non cognationem, non sanguinem, nec sineret se in-
 suos populares propensione, aut benevolentia de via de-
 cedere, quoniam in omni gente &c. Quod cum animo excidis-
 set Patriarchæ, ipsum coarguit d. c. ad decorem, cui ex pri-
 vilegio lumen foenerare possumus. Ex historia rerum a
 Gallis in Oriente gestarum, quam foras dedit eruditissi-
 mus vir Du-Fresne habemus, Balduinum a Pontifice pe-
 tisse,*

sisse, ut ecclesiasticos homines, ac etiam laicæ conditionis in Thraciam mitteret, spondens eos agris, ac possessi-
 onibus donaturum: Innocentium verò Doctoribus Academiæ Parisiensis mandasse, ut viros pios cognitæ, probatæque virtutis, quive in sacris literis magnos profectus haberent, CPlim transfretare curarent, ob Catho-
 licæ dogmata universè in ea stabilienda. Atque hoc fuit causæ, & quidem maximæ, cur Græcis, etiam qui in schismate non perdurassent, deneganda fuissent beneficia. Quod nemo non fatebitur, qui secum reputaverit illius gentis volubilem animum, & ipsum Maurocenum postea eos in schismate confovisse, ut ab obsequio Romani Pontificis avelleret, ut ex *c. licet de baptis.* Quamvis Innocentius tanti fecerit jus, quod indigenis competit in beneficiis, ut requisitus à Patriarcha, quos deberet præferre in Episcopatibus, Græcos, an Latinos, utcunque eaque consideravimus, aliud ei suadere debuisset, ita rescripserit: *Postulasti postmodum per Sedem Apostolicam edoceri, qualiter Episcopatus illos debeas ordinare, etiam in quibus permixti sunt Græci pariter & Latini, & quos debeas præferre in eisdem; ad quod fraternitati tuæ breviter respondemus, quod in illis Ecclesiis, in quibus sunt solummodo Græci, Græcos debeas Episcopos ordinare, si tales valeas reperire, qui nobis, & tibi devoti, & fideles existant, & a te consecrationem velint recipere humiliter, & devotè: in illis verò, in quibus cum Latinis Græci sunt mixti, Latinos præferas, & præferas ipsi Græcis, in epistola ejus, quæ gestis pag. 109. Quod potuit originis indulgere, indulsit nimis propensè, causam religionis proderè non potuit.*

Commodè hic cadit, & opportune, commentum cujusdam à peregrinis Clericis excogitati, cujus gratia nimia confidentia sibi applaudunt, confutatio. Opponunt, cum verus electionum forma vigeret, eaque fierent adhibito populi suffragio, absurdum fuisse, & apostolicæ traditioni contrarium, in Ecclesiam immittè alienigenam, cujus mores, & vitæ ratio non inmorescerent populo, absque ejus ullò testimonio: quod cum ab eo esset dicendum, referebat maximè legi Episcopos ex iis, qui in

Ecclesia vacante; vel si minus, in vicina nutriti fuissent. Quæ tamen necessitas in electionibus, antiqua consuetudine ab usu rejecta, cessavit simul, ac concidit; proinde nihil nobis adjumenti comparari posse ex Iulio I. atque Athanasio, quibus Gregorii Cappadocis improbata electio, non tam quia ab externa regione advenerat, quam quia a populo non expetitus, eique incognitus: neque ex Cœlestino, & Leone, qui suæ ætatis morem aspectabant.

Sed ut ab Iulio, & Athanasio initium faciam, eorum verba profecto captant, ac calumniantur Adversarii, & ad sensum ab ipsorum mente, sententiaque alienum detorqueunt. Etenim Iulius in priori clausula, canones Apostolorum ait pessumdatos, quia Gregorius externus; in tertia eorû dissolutionem indignatur, quod non esset susceptus ex ipso sacratio, ex ipso Clero, & ne verbum quidem de electionis, ac suffragii prætermissione; in secunda vero, eversionem Apostolorum canonis eo potissimum deflet, quod neque Alexandriæ natus, neque in ea Iustrali fonte deterfus, licet etiam objiciat, non postulatum fuisse, neque ab Episcopis, neque a presbyteris, neque a plebe. Ex quo si quis inferret, ergo potuit postulari, si non rite ordinatus, quod postulatio defuisset, esset hæc mera cavillatio; hoc enim sibi voluit Iulius, repugnasse electionem canoni Apostolorû, quia nec ortus Alexandriæ, nec renatus Gregorius, eamque vitiosam censendam, etiam si ille fuisset indigena, quippe cui postulatio non præcessisset. Athanasius verò ea de causa ait rescissam Domini Constitutionem, quod ex aliis locis, quinquaginta mansionum intervallo distitis, Constantius misisset Cappadocem, non quod a populo expetitus non fuisset.

Sed ponamus, de omnibus vitiis, quæ invalidam reddebant Gregorii electionem, locutos fuisse Iulium, ac Athanasium, cum eam dixerunt canonis Apostolorum, ac legi Domini refragari; possêt ne horum abruptio ad defectum electionis, ac suffragii referri? Planè si quis hoc diceret, incideret in errorem Novatorum, qui putarunt

for.

formam antiquam electionis, & suffragium, ac testimonium populi esse ex jure divino, qua in re fœdissimè lapsi post suos duces, Orco devota capita, Kemnitius, Illyricus, Brentius, Morellius. Quando igitur, quod Iulius, & Athanasius dicunt, statutum esse ex lege Domini, ex canone Apostolorum, nullo modo pertinere potest ad populi electionem, aut suffragium, sive ad consensum, aut testimonium; superest, ut ad qualitates eligendorum tantummodo spectet, ut nimirum esse deberent cives, vel ortu, vel per regenerationem baptismi, & ex sacratio ipso, ex ipso Clero desumpti.

Unde lucem accipit Cypriani locus in *epist.* 68. qui sacrorum scriptorum ingenia exercuit, & quo Notatores ipsi, & aliqui DD. Parisienses, ut ajunt Diana *par. 10. tract. 1. ref. 8.* & Gonzalez *cap. 2. de elect.* intelligentes forsan de Vigorio, & Richelio, conati sunt plebibus electionum adstruere ex jure divino, sed irrito conatu. Ait Cyprianus, *cujus verba supra leviter degustata, cogunt adversarii vel invitos hic latius examinare: Sacerdotem eligendum plebe presente, sive sub populi assistentis conscientia.* Cum autem id videretur deducere ex jure divino, ex traditione apostolica; hoc aliquos verborum ejus superficiem tantum inspicientes, in ipsius mentis adyta non penetrantes, maxime torsit, sed poterant hoc nodo facillime se expedire, si Cyprianum cum Iulio, & Athanasio contulissent. Id quidem jus divinum, lex Domini, id canone Apostolorum requirebant, ut Episcopi, alique beneficiarii essent indigenæ, & de Clero composito ex præstantioribus civibus: quam in rem adeò sunt concepta, atque aperta Iulii, & Athanasii verba, ut nemo, nisi qui omnem pudorem exuerit, id tergiversari possit. Ut autem Clero inclinaret in eum, qui ex civibus Ecclesiæ ministerio deditur, ac devotis, aptior esset ad vacans munus gerendum, utraque fuerit instituta, quæ tamen omnia demonstrant, electionem intra cives fuisse conclusam. Huc spectabat suffragatio populi, & Cleri, aut suffragatio Cleri, & po.

& populi testimonium: aut, quod verius, testimonium
 utriusque, electionis iure apud solos Episcopos residente.
 Paulus 1. Tim. 3. de Diaconis καὶ ἑτοίμῃ δοκιμασίᾳ αὐτῶν
 τῶν, qui cum antea verba fecisset de Episcopis, dubium
 non est, quin senserit idem in iis observandum, ipsos,
 que etiam voluerit δοκιμασίᾳ, hoc est in eorum vitam
 mores, inquiri, eorum conversationis diligentem scruta-
 tionem fieri eodem modo, quo apud Athenienses fiebat
 ἀρχόντων δοκιμασία, quam & ἀνάκρισιν appellabant, cujus
 formula est apud Julium Pollucem lib. 8. scilicet in-
 quisitio, quibus essent parentibus prognati, quibus ex
 avis, atavisque descenderent, ex qua tribu forent, que
 fecissent stipendia. Hoc est in Concilio Chalcedo-
 nensi ἐπιτηδεύματα, ὁ χειροτονημένος ἐπιτηδεύτροπος, ordinatus
 predicatur, quomodo hujus vocis vim exprimit Lam-
 pridius in Alexandro Severo.

Hoc autem idcirco fuit usurpatum teste Cypriano
 ut dignus, & idoneus publico iudicio comprobaretur, ne quis
 ad altaris ministerium, vel ad sacerdotalium lacuum, in d-
 gnus obreperet, ut antequam electus esset, ad finem
 perlata, si aliquod crimen, aut impedimentum ob-
 jici posset ei, qui proponebatur eligendus, in aper-
 tum proferretur, ut ex alijs Cypriani verbis, que in
 principio hujus dissertationis inseruimus, percipitur, &
 ex Lampridio, cujus luculentum esse testimonium prisca
 Christianorum moris, non longè recedentis ab Aposto-
 lica aetate, cum inter excessum Ioannis Apostoli, &
 imperium Severi anni ferè intersint centum, & de-
 cem, jamdiu doctis viris fuit observatum. At ut
 rō inutilis fuisset hæc inquisitio, aut δοκιμασία, si electio
 fieri non debuisset ex civibus. Quoddam enim dicere
 testimonium poterat populus de alienigena, de eo, quem
 nullo modo novisset? Quare Hugo Grotius de imper-
 summarapoteft. circa sacra, cap. 10. cum abundè, & copiosè
 probasset; magno in errore versari, qui popularium ele-
 ctionem repetunt ex jure divino, & malè eos in hanc rem
 advocare Cypriani locum, de causa ab eo adducta, ob
 quam

quam plebis presentia erat necessaria, ita ratiocinatur. Et causa, quam adfert, locum vix habet, nisi ubi urbis Pastor ex ipsius urbis populo, aut Clero eligendus est. Cum autem ubique morem illum, consulendi plebem de electione faciendâ, obtinuisse, affirmet Cyprianus: apud nos quoque, & fere per provincias universas tenetur; consequens est juxta Groui sententiam, ut ubique non nisi cives ad Episcopatum, aliaque Sacerdotia potuerint admitti.

Quod etiam palam est ex electione Sabini, de qua ait Cyprianus, cum fuisse in Episcopum assumptum, de universa fraternitatis suffragio, de Episcoporum, qui convenerant iudicio monentem pro fratribus hic intelligit omnes Christiani fideles, sed eos, qui erant ejusdem Ecclesiæ, qui fieri non poterat, ut essent Antistites fratres, quin ille esset eorum frater vicissim; & ex alijs Cypriani epistolis est evidentissimum, inter quas non est prætermittenda epistola 41. ubi ita fatur: *Intelligent Episcopo semel facto, & collegarum, ac plebis testimonio, ac iudicio comprobato, alium constitui nullo modo posse. Nam si collegarum testimonio erat comprobandus Episcopus, oportebat, ut esset & ipse collega, & consequenter ex Clero urbico; & ex epistola 52. ubi de Cornelio: Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei, & Christi ejus iudicio, de Clericorum penè omnium testimonio, de plebis, quæ tunc affuit suffragio; & de sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio.*

Eodem respiciebant & duæ etiam antiquæ observationes, quarum una, ut electio fieret in ea Civitate, in ea Ecclesia, cui Pastor erat præficiendus; qua de causa provinciales Episcopi in eam conveniebant, quemadmodum ait Cyprianus d. epist. 68. *ut ad ordinationes ritè celebrandas ad eam plebem, ceteri præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem provincia proximi quique conveniant.* Unde Julius Primus in epistola apud Athanasium apol. 2. dicebat, ut ritè institueretur Episcopus necessarium fuisse, ut crearetur *et a viris & doctoribus,* & cum Antistes Antiochenus fuisset electus Paulus quidam, & prope esset, ut ejus ordinatio fieret Constantinopoli, intercessit Dioseurus Dia.

Diaconus, ut ex ejus relatione ad Hormisdam inter epistololas hujus Pontificis, & apud Baronium anno 519. ubi quem huic honori aptissimum Imperatoris testimonio communit probatum, voluerunt, & tentaverunt hic ordinare. Ego jussionis vestrae non immemor contradixi dicens: *Iussit Dominus noster Beatissimus Papa secundum antiquam consuetudinem ibi (hoc est Antiochiæ) eum Episcopum ordinari.* Fuit autem electus Paulus, id efflagitante Justiniano, quod esset apertissimus, ut scripsit Dioscurus, & quod strenuissimus Catholicæ Religionis propugnator, & vindex acerrimus, plura cum hæreticis prælia in Antiochena Ecclesia commisisset, cui ab illis afflictæ, & dilaceratæ, nemo visus magis idoneus, qui posset opem ferre, ut scripsere Legati Romanæ Sedis in epistola ad Hormisdam, in qua referunt hoc testimonium Justinianum de ipso dixisse: *dicens inter alia; & hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus, non mediocriter resistebat. Severo hæretico. Similia & omnes Catholici consonabant; quamvis prius Legati id proposuissent. Nostra erat propositio de his, qui in dicta Ecclesia se suspendebant anathemate, ordinare Sacerdotem.*

Altera, ut electio fieret palam, non clandestinò canon. 2. dist. 79. inopportuno tempore, & loco, cujusmodi vitii insimulabant electionem Divi Athanasii, Ariani per impudentissimam calumniam; cuius nebulas discussit, fugavitque universum Concilium Episcoporum Patriarchatus Alexandrini habitum post Nicænum, ante Sardicense, in quo omnium calculis fuit absolutus Athanasius, in Synodica data ad omnes ubique Catholicæ Ecclesiæ Episcopos ad texta apol. 2. *Athanasii de fuga*, ubi latè vitigatorum criminatio diluitur, & post longam ipsius refutationem dicitur. *ὅτι ἡ οἱ πλείους ἡμῶν αὐτὸν ἐχαροτόμασαν, ὑπὸ ταῖς πέντεσι δόξαι, καὶ ῥαυῖς, μαρτυρῶντες πάλιν ἡμῶν.* quod crimen, ut falso affixum Athanasio, ita verè Maximo, qui a Timotheo Alexandrino clam, & furtivè fuit consecratus in Episcopum Cyprium, ut Gregorio Nazianzeno negotium faceretur, cujus ordinationem etiam ex hoc capite, quod ex occultò peracta, non rite processisset

se notavit Sozomenus lib. 7. cap. 9. κλιζαντες την χειροτονίαν, επίσκοποι Κωνσταντινουπόλεως κατέσταν οι τότε εξ Αιγύπτου σιμωλιθούβους, & Nicephorus Callistus lib. 12. cap. 11. qui Maximus fuisse ordinatum meminuit in abscondito, in domo choraulæ cujusdam, εν πιδεβύση πιδε τινι χοράυλα οικίη αυτου ης Κωνσταντινου ποιμένα χειροτόνη. Addendus Theophilus Alexandrinus in edict. can. 6. qui de forma ordinationis edisserens ait, eam fieri debere εν μέση τη εκκλησία παρόντος λαού εν media Ecclesia, presente populo. Addendum etiam, Urbsini electionem adversus Damasum in nihilo fuisse habitam, ni pote factam εν τόπη αποκρύφου Socrates lib. 4. cap. 23.

Hæc autem omnia eum propositum finem habebant, ut ex indigenis, & Civibus in Clerum receptis dignior seligeretur, ut detegerentur malorum crimina, & bonorum merita predicarentur, quomodo ait Cyprian. in verbis quæ supra recitavimus. Testes erant vitæ morumque populi, quia ut ait Thomas. par. 2. lib. 2. c. 1. n. 3. *Ei potissimum explorata sunt, vel virtutum insignia, vel vitia eorum, qui candidati sunt sacrarum dignitatum.* Fiebat electio in propatulo, in Ecclesia frequenti, in conventu totius plebis, quia ut idem inquit n. 4. *nihil effugere potest oculos, auresque, & conscientiam innumerabilis multitudinis: & quia ejus oculis suffurari se non poterant ea facinora, flagitiaque, ex quibus nascebatur irregularitas.* Fiebat in ea Civitate, quæ Episcopo defæcta, quia facilius resciri veritas, ac certitudo haberi potest, vel virtutum, vel vitiorum in loco, in quo quis natus est, adolevit, ætatem egit, quam alibi, & è longinquo.

Illud ergo manabat ex jure divino, ex lege Domini; ex traditione, ac canone Apostolorum, ut Episcopus (idem intellige semper de aliis Sacerdotiis.) ex indigenis in catalogum Ecclesiæ vacantis conscriptis, præstabiliior crearetur. Quæ in hunc finem tendebant, ut ille facilius obtineri posset, erant juris positivi, & Ecclesiastici, ideoque potuere aliquam mutationem admittere; dummodo ea, quam diximus, indago, ac perserutatio non prætereat, et si diverso modo procedat: puta cum is qui eligere debet, de vitæ instituto candidati, apud

eos, qui ejusdem civitatis sunt, fieri inquisitionem præcipit, & populares illius consuli, quique familiarius cum eo agere consueverunt. Quod, cum esset confirmandus Amandus presbyter Surrentinæ Civitatis a populo, & Clero electus Antistes, fecisse videmus Gregorium, ut ex cap. 3. de elect. potest. ibi; *Cujus vita, vel actus, quia melius possunt illic, ubi diu est conversatus agnosci, cura tua sit cum fratre, & Coepiscopo nostro Fortunato de eo diligenter inquirere, & si nulla sint, quæ ad sacrum ordinem obsistere valeant, ad nos debet omni postposita tarditate transmitti, & Innocentium III. cum CPoli ob excessum Thomæ Mauroceni Patriarchatus vacaret, lib. 3. regest. 15. epist. 154. ibi, Quatenus super ijs, & alijs inquiras, & c. diligentissimè veritatem de meritis electi, & postulati apud Venetiam ubi nati fuerunt, & diutius conversati. Quod igitur divino juri attribuit Cyprianus, est qualitas Episcopi, aut alterius beneficiarii, ut nimirum sit ex indigenis in Ecclesiæ catalogum relatis, & inquisitio inter hos dignioris. Et hic verus Cypriani sensus, si ejus verba cum illis Iulii, & Athanasii componantur, quod supra a nobis fuit attractum.*

In hanc sententiam videtur ea scripssisse Bellarm. quæ habet lib. 1. cap. 7. de Clericis; *Secundo dico, Cyprianum hoc loco nihil tribuere populo circa electiones Sacerdotum, nisi ut ferant testimonium de vita, & moribus ordinandorum, quod & nunc servatur in Ecclesia Catholica. Dicit autem Cyprianus, populum habere potestatem eligendi, & suffragium ferendi, quia potest dicere, si quid noverit boni, vel mali de ordinando, & sic testimonio suo efficere, ut eligatur, vel non eligatur. Itaque habet populus secundum Cypriani sententiam potestatem eligendi, & suffragandi per testimonium, non per calculum, more testis, non judicis; id quod ex eodem loco perspicuum fieri potest: dicit enim debere in Ecclesia eligi Episcopum, quomodo scriptura docet fuisse electam Eleazarum. At Scriptura Num. 20. dicit, Eleazarum electum a Mose, & nihil tribuit populo, nisi coram eo fuisse Eleazarum electum; & Cyprianus explicans hoc ait coram omni synagoga, & c. Quæ verba si non accipiamus de qualitate beneficiariorum, & perquisitione dignioris inter indi-*

indigenas, de quibus, & non de aliis poterat esse populus laudator, & de quibus intellexisse Bellarminum, dignoscitur ex eo, quod dicit consultationem cum populo etiam nunc servari in Ecclesia Catholica; sequeretur, ut saltem suffragatio populi, licet per testimonium, non per calculum, oriretur ex jure divino, quod esset absonum. Idemque dicendum de Gonzal. ad cap. 2. de elect. ubi ait; *Amplius, etsi admitteremus verba illa ex auctoritate divina accipi pro præcepto, tum adhuc Sanctus non concludit populum eligere, sed tantum testimonium perhibere posse.*

Nam quod post Bellarmin. ait Boverius contra Remp. Marci Antonii de Dominis lib. 3. cap. 3. per totum, a Cypriano non asseri, hoc jus electionis populo ex jure divino competere, sed ex auctoritate divina descendere, hoc est exemplis, quæ vim non habent præcepti: hanc restrictionem vix est, ut verba Cypriani patiantur, qui ait, quod & ipsum videmus de divina auctoritate descendere, & statim; quod postea secundum divina magisteria observatur in actis Apostolorum, & rursus: Propter quod diligenter de traditione divina, & apostolica traditione observandum est.

Perversus hic sanè argumentandi modus est: quoniam de Episcopo creando conventus populi habebatur, de hac re ad ipsum ab Episcopis referebatur; idcirco opus erat, ut Episcopus aliquis ex civibus renunciaretur, cujus morum, ac vitæ consuetudinis populus testis, atque spectator fuisset. Recta erit ratiocinatio si dixerimus: quoniam interseptum iter ad Episcopatum, atque alia Sacerdotia iis, qui non essent cives; ut ex his dignioris selectus fieret, populus in consilium adhibebatur: perversissima collectio, sublati popularibus illis comitiis, sublatum quoque indigenarum jus, ac privilegium. Ex Domini præceptione, ex Apostolorum canone, intra cives potestas eligendi constringebatur, quod ex scriptura apparet Act. 6. ubi cum ordinandi essent Diaconi, congregato Ecclesiæ Concilio, populum ita alloquuntur Apostoli *ἐπισκεψάθε, examine, perpendite ἀνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρούμενους, viros ex vobis testimonio probatos.* Dum autem ajunt

ἐξ ἑμῶν ex vobis, en præscripta forma in qualibet Ecclesia, ut ex ipsa ministri legerentur. Nec nos latet, tunc aliam non fuisse Ecclesiam, nisi Hierosolymitanam, sed hoc magis nostrum argumentum promovet: nisi enim documentum perpetuum dare voluissent Apostoli, ut electio facienda esset in qualibet Ecclesia, ex iis, qui essent ejusdem Ecclesiæ, redundarent ea verba *ἐξ ἑμῶν*. An enim sacro ministerio adscribi potuisset aliquis ex gentilibus? cumque judicio populi res fuisset ab Apostolis commissa, *ἐξελέξαντο elegerunt* Stephanum, & cæteros: quin *ἰησοῦν ἠγαγόντων ἑξ ἀποστόλων statuerunt coram Apostolis, ipsisque obtulerunt*. Unde infert Hallier de sacris elec. tit. de variis testimoniis ordinand. cap. 3. §. 1. *Ex quibus & eligendi, & præsentandi Clericos populo tributam potestatem animadvertas, existimans in iis nascentis fidei incunabulis, eo quod in Ecclesia Hierosolymirana servatum fuit, propositum exemplum cunctis, quæ futuræ essent Ecclesiis; cives idoneos ad sacra munia admovendi, oblatis eis Episcopis provincialibus, qui in ministerium Apostolorum successerunt. Patet etiam ex Apostolicis constitutionibus, quæ Clementi inscribuntur const. Apost. lib. 8 c. 4. in quibus cernimus, cōstitutū ab Apostolis, ut ii, a quibus Episcopus ordinandus, eum populo sistant, & qui aliorum princeps est: percontetur Presbyteros, & populum, an ipse sit, quem præesse petunt, & illis annuentibus, rursum quærat, an tribuant ei omnes testimonium, quod dignus sit hoc magno, & illustri munere præsidendi, εἰ πᾶσι καὶ τῶν εἰς Θεὸν αὐτῷ ἰσοβείαν κατώρθωται, εἰ πᾶσι ἄνθρωποις δίκαια περιλάκται. εἰ πᾶσι καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ καλῶς οἰκονόμηται. εἰ πᾶσι καὶ τὸν βίον ἀνεπιλήπτως, ea quæ ad pietatem erga Deum pertinent, rectè peregerit; an jura adversus homines servaverit; an domum, resq; domesticas benè administraverit, & an vita ei per omnia honestè, & laudatè acta fuerit: quæ tam domestica, ac minuta, quis nisi de cive, cum quo longa necessitudo, ac convictus, resciverit? Hac de causa, ut ex civibus qui potior meritis, esset etiam potior in beneficiis, ac dignitatibus, frequentia populi, suffragatio, collaudatio, exposcebatur in electionibus. Quod autem*

ple-

Pebeculæ diffensiones, tumultus, vociferationes. *οὐ δὲ* ;
& quod experientia compertum fuit, plerumque ejus
esse emendicata, ac emptitia suffragia, effecerit, ut sine
asservato, ei destinata *δοκιμασία*, quod ad modum variave-
rit; non hinc nisi perperam, ac præposterè quispiam in-
duxerit, antiquatam civium prærogativam divino jure,
apostolicis statutis subnixam, sed ut ex iis electio fiat,
manet adhuc, æternumque manebit.

Non equidem obscurum erat viro doctissimo Tho-
masino, jamdiu populum a jure suffragiorum in electio-
nibus excidisse, & tamen ut probaret cives præferendos
advenis in beneficiis, nullam magis idoneam rationem
existimavit, quam quæ duceretur ex vetusto electio-
num ritu de benef. part. 2. lib. 3. cap. 35. n. 2. ibi: *Ideo*
& Clerum, populumque eorum ordinationi intercessisse, ut qui de
incognitis sibi hominibus testimonium dicere, & suffragium ferre
non possent. Et n. 6. ibi; *Non poterat unius urbis Civibus, &*
Clevo satis explorata esse peregrinorum, & hospitem vita, ut
suo illos testimonio, & suffragio prosequerentur, quo creabantur
Episcopi. Cum dixisset idem Thomasinus, digniorem aliis
ante habendum, pristinam electionum sollemnitate in
hujus effati confirmationem ascevit par. 2. lib. 1. cap. 38.
n. 2. Tanti refert ad disciplinam, & sanctitatem Ecclesiæ illustran-
dam, quæ hic in manibus versatur quæstio, ut eam operæ pretium
duxerim, a principio, & ab ipsa Ecclesiæ origine ordiri. Quando
in unam aliquam urbem convolabant provinciæ Episcopi ceteri,
ad Episcopi electionem cum Clevo universo, & populo, quid aper-
tius, quam in id eos convenisse, & collaborasse, ut dignum, ut di-
gniore, dignissimum eligerent? Quod corroborat Cypria-
ni verbis lib. 1. epist. 4. & n. 3. subnectit; Observat idem Cy-
prianus, Apostolos ipsos eadem diligentia usos fuisse, & nihil
unquam intentatum reliquisse, ut eum qui dignior esset vestiga-
rent, nec in Apostoli tantum, hoc est in Episcopi electione, sed
etiam cum ordinandi fuere Diaconi. Unde & eadem ad omnes be-
neficiorum nominationes propaganda lex est. Desipuit quidem
Thomasinus, qui suæ conclusionis probationem ex Cy-
priano repetiit, & ex forma electionum, quæ in usu esse
de-

desierat. Quis dicat ea obsoleta, obsolevisse etiam dignioris præstantiam?

Sed nos rhomphæâ utrinque acutâ, exoticorum spem omnem, ambitumque præcidimus: & quod Ecclesiarum inter sit maximè ab indigenis regi, ac gubernari: & quod præposterum sit, ut hospites in præmia irruant propriæ Ecclesiæ filiorum, qui illius obsequio se ab incunte ætate dederunt. Obsecro adversarios, an quemadmodum consenuit vetus eligendi forma, ipsum jus naturæ consenuit, lex Mosaica oblitterata est, evangelica præcepta interciderunt? Nullum temporis spatium, nulla ætas, nulla rerum vicissitudo, rituum varietas, præstare poterint, ut veterascant hæ leges, ut labefactentur, unde proficiscitur eorum jus, quos in sinu suo pro se laborantes diu fovit Ecclesiæ; ut ex Conciliis, decretis Pontificum, ex sacrorum Auctorum communibus placitis abundè probavimus: hæ leges, quas planissimum fecimus, esse constantissimas, immutabiles, sempiternas. Cum populus in electionibus suffragia ferebat, absouum ajunt fuisse, ut non ex propria Ecclesiæ, vel è proxima eligerentur Episcopi. Quid commune habet popularium calculus, aut testimonium, cum constitutione illa canonica, quæ vult, ut Episcopi creentur ex cujusque Ecclesiæ Clero, & superiore quidem. Suffragatio popularium, fuisse usum conformem ei constitutioni comprobatur, quia non nisi civium, qui in Clerum erant accensiti, poterat populus merita, vel flagitia testata facere. Sed non ea erat ratio, cur amandarentur a Sacerdotibus, qui non erant ex Ecclesiæ Clero, quia suffragia a plebe præstabantur. Non hanc rationem præferunt canones, sed a natura, ac divino jure derivatam; quod cum Ecclesiarum alumni seminum spargerint, ac terræ mandaverint; injustissimum sit, ut ascititii homines fruges percipiant, ac condant.

Has leges nunquam inter morituras, nulli mutationi obnoxias, ante se positas habebat Cœlestinus, & Léo Magnus; non usum suorum temporum in electionibus pollutentem intuebantur. Hoc fuit de eorum Canonibus omnium

omnium scriptorum iudicium . Hanc illorum germanam , ac genuinam interpretationem , post innumeros , qui vel aliud agenti statim in oculos incurrunt , attulit Thomaf. par. 2. lib. 3. cap. 35. n. 3. *Ad Episcopos Galliarum scribens Cælestinus Papa , posita ob oculos regula Ecclesiæ , ut Episcopus e gremio urbani Cleri deligatur si quis in eo sit tanto nō impar fastigio . Eius regule rationes edisserit , &c.* (rationes ex Thomafino supra ejusdem verbis produximus) ; & n. 4. *His Cælestini verbis aliis succedendi videtur in animis Clericorum non inhonestis , nec degeneres spes per omnes eluctandi Ecclesiasticæ militiæ gradus , cui se industriamque , & operam suam omnem dicere . Quid enim his verbis apertius ? Habeat unusquisque Clericorum suæ fructum militiæ in Ecclesiâ , in qua suam per omnia officia transegit . atatem .* Et rursus n. 6. quo loci transcribit verba ep. 2. cap. 3. translata in Rhapsodiam Gratiani can. *nec emeritis* , ubi quodcunque dicitur de non præponendis peregrinis , & extraneis , *emeritis in suis Ecclesiis ; de non antefereendis , his qui ante ignorati sunt , ad exclusionem eorum , qui bene de suorum Civium merentur testimonio , nihil ex forma , quæ olim usurpabatur electionum , pender .* Quomodocunque enim hoc fiat , etiam hodie , & a quocunque , semper eadem vigeat ratio ; ut taceam Cælestinum duas regulas tradere in sua epistola , quas inter se distinctas , & ipse distinguit : unam , ut non detur in viris Episcopus , ut non detur populo inconsulto , cuius adhuc supersunt vestigia in subsequente consensu , quem Antistitis susceptio implicitam habet ; alteram relatam in d. cap. *nec emeritis* ad propulsandam meritis præceptorum in suis Ecclesiis injuriam .

Ad id , vero quod dicitur , Cælestinum aliis dixisse legem , non sibi , satis fuerit reposuisse , non eum fuisse genium , non eam indolem Sanctorum Pontificum , ut in canones , quos præscriberent , crederent se posse ex arbitrio grassari : multo minus in Apostolorum traditiones ex jure divino depromptas , in Christi doctrinam , in ipsas naturæ leges .

Sed ut eominus cum adversariis pugnam conseramus ,

missa non multum post exordia illius de electionibus di-
 sciplina, populi jus exaruit, quo ad secundi ordinis Sa-
 cerdotes; quod Balsamo, & Zonaras attribuunt can. 13.
 Laodicensi in notis ad eum canonem, idemque Balsamo
 in resp. ad interrogationem 58. Marci lib. 1. Cod. jur.
 oriental. addit, cum ille populi interventus in ordinandis
 presbyteris, & diaconis repullulasset, a septima Syno-
 do ab stirpe excisum fuisse; & tamen ex civibus illi elige-
 bantur, id adprobante Basilio in epist. de Chorepiscopis
 apud Balsamonem inter epistolas canoniceas, & tom. 2.
 oper. Basili, ubi cum dixisset; *Valde male me habet, quod
 Patrum de cetero defecerunt canones, & omnis accurata disci-
 plina de Ecclesia, evicta est*; & deinde, veterem fuisse con-
 suetudinem, ut cum aliquis inter Ecclesie ministros es-
 set connumerandus, quæ nam suæ fuisset vitæ ratio, di-
 ligens investigatio fieret, pergit; *καὶ τὸ ἐπιταχὼν μὴ προ-
 βύτῃσι, καὶ δίακονοι οἱ ἀνομοῦτοι αὐτοῖς*; & hac quidem exami-
 nabant presbyteri, & diaconi, qui cum eis versabantur; refer-
 bant autem. (subdit Basilius) ad Chorepiscopos, qui acceptis
 suffragiis a sincervis testibus, & eorum admonito Episcopo, mini-
 strum deinde in sacerdotalem numerum cooptabant. Igitur
 qui Ecclesie ministrarent, instituebantur ex Civibus, si
 in eorum mores inquirebant Presbyteri, & Diaconi
καὶ ἀνομοῦτοι αὐτοῖς, qui cum eis versabantur.

Quod ad Episcopos attinet, in Orientalibus Eccle-
 sis suffragia populo adempta, visum doctissimis viris
 Nicenæ Synodi cap. 4. & 6. Laodicensæ 12. & An-
 tiochenæ can. 19. quibus antistites ordinandi potestas
 tribuitur Episcopis provincialibus, nulla facta mentione
 Cleri, plebisque, qui eos suffragio, aut testimonio suo
 prosequantur. In hanc sententiam perducti sunt aucto-
 ribus Balsamone in commentariis ad can. 4. Nicenum, &
 Laodicenum duodecimum, & Zonara ad 6. Nicœnum,
 & 12. ac 13. Laodicenum.

Et quamvis Petavius de Ecclesiastica Hierarchia
 lib. 1. cap. 13. num. 7. & seq. & Hugo Menardus in no-
 tis ad libr. Sacramentorum S. Gregorii, etiam post ca-
 nonem

Con.

Concilia, in Orientali Ecclesia populi consensum, ac testimonium in Episcoporum electione fuisse petatum pugnent : attamen non diu hoc tenuisse vero proprius est.

Quod autem nullæ essent procedente tempore populi partes in electionibus, id fore non pandebat adventitiiis hominibus ad Sacerdotia anhelantibus in exclusionem indigenarum, propriæque Ecclesiarum familiæ, ut patet ex dictis. s. ex *epist. Leonis 100. ad Gennadium CP.* in qua agitur de Ecclesia Alexandrina, & *epist. 11. cap. 6. ad Anastasium*, spectante ad Ecclesiam Thessalonicensem & ad quam etiam spectat epistola Innocentii Tertii 182 lib. 3. *regeft. 15.* cui verba Leonis intexuit, & *epist. 137 lib. 1. regeft. 13.* ubi causam agit indigenarum; qua in re supervacuum admonere, in Thessalonica, etsi Romana fuerit diocæsis, cujus Episcopo vices suas in remotis illis Ecclesiis administrandis committebant Romani Præsules, ut Leo fecit Anastasio, tamen quia Græciæ Civitas illa fuit, eadem, quibus reliqua utebatur Græcia, instituta floruisse, quod scripsit Petavius de Eccles. Hierarchia lib. 1. *cap. 13. n. 9.* cum sub Innocentio etiam in Occidente electio Episcoporum tota in potestatem Cleri concessisset; ut etiam patet ex epistola Hormisdæ ad Dioscurum, ex Synodica Concilii Illyrici apud Theodoretum, & ex concil. 4. CPno, sive octavo generali can. 13: cuius vim eludere Adversarii frustra conantur. Atque etiam quidem, quod velint effutiant: nos non pœnitet eisdem esse sententiæ cum Lupo, Landmeter, supra laudatis, ac Thomasin. par. 2. lib. 1. *cap. 86. n. 17.* ubi in hac re ita suum iudicium profert: *Aniquissimam hanc disciplinam legem, Synodus Octava generalis in Ecclesia CP. restauravit, constituto, ut omnes dignitates iis conferrentur sicubi vacarent, quorum insignis eluxisset pietas in inferioribus ordinibus, & ministeriis, quos ideo nefas esset, & evangelicis iustitia præceptis infestum, mercede hac iustissima defraudari. Quod si concedant Adversarii, nihil ultra poscimus, arma, quæ induimus, libenter deponimus.*

T

U

Ut ad Ecclesiam Occidentalem accedamus, sub Innocentio Tertio populus erat in ecclesiastico regimine, ac electionum disciplina, omni jure dejectus. Et tamen nihil frequentius occurrit in ejus epistolis, earumque fragmentis apud Raymundum, quam ut ex indignis, ex Ecclesiae vacuae Collegio Episcopus consecraretur i ut in Ecclesia, in qua quis se meritis commendavit, mercedem habeat paratam, beneficio ecclesiastico potiat, ut jam ostendimus.

Et ne verborum praestigiis, aut captionibus, ab his, qua clarissima sunt depellamur; id ipsum non modo cum electio sit a Clero absque ulla populi conscientia, aut laudatione, sed etiam cum sit a Superiore quoad utramque Ecclesiam, utraque consentiente, sancitum fuit in praedicto Concilio Lateranensi oecumenico, cui praesuit Innocentius Tertius, & in quo fuit, ut diximus, praescripta, sive potius resecta, ac reitabilita electionum forma; ut ex d. cap. ne pro defectu 41. de electione. Et quamvis cessante Clero in electione, quasi potestas ad superiorem devolvatur eodem modo, quo erat potestas Capitulum, sicut hoc potest extraneum ascendere, quia illum ascendendo, videtur suo jure se abdicare secundum quosdam, ita videri possit idem jus esse superiori: nihilominus si idoneus in Ecclesia adsit aliquis, hanc ei potestatem denegavit Hostiensis, Panormitanus, & post eos Alcierra in commentar. ad d. cap. 41. Scilicet Superior, ad quem devoluta est potestas cessante Capitulo non potest extraneum assumere, debet idoneus reperiri, quia non potest collere, jus proprium Ecclesiae. Et Barbosa in collect. d. cap. ver. de persona idonea; Notatur ad hoc, quod Episcopus debet eligi de numero Canoniceorum, si in Capitulo idoneus reperiat, alias extra Capitulum eligi potest, ut per Duen, reg. 203. & n. 5. Notatur ad hoc, quod qualibet Ecclesiae congregatio suam debet habere Praetorem, & Magistrum, qui ex ipsius Ecclesiae gremio assumi debet. Horum in numerum possemus aggregare Cuch. in instit. major. lib. 4. tit. 1. n. 27. Rot. dec. 413. n. 1. par. 1. divers. Fr. Eman. Rodriq. q. reg. tom. 2. q. 52. art. 8. D. Roder. Cunha

*Causa in cleme. 44 c. 1. n. 2. dist. 70. Sotum de iust. & iur. lib. 3. q. 6. art. 2. ad 4. Petr. Navar. de restit. lib. 2. cap. 2. n. 196. Genuent. in man. past. c. 38. n. 2. & in praxi cap. 66. n. 13. in annos. Ugol. de offic. Episc. cap. 50. S. 12. n. 6. si non-
 stri instituti esset in consarcinandis. Auctoribus tempus
 terere. Non possum tamen silentio transigere, quid Ro-
 ga censuerit de Coelestini decreto in Calagurit. de Lo-
 queitio 28. Junii coram Giphio? Attenta iuris communis
 dispositione, naturalibus, seu filiis patrimonialibus, potius quam
 extraneis, debent beneficia conferri, c. nullus 61. dist. & licet lo-
 quatur in Episcopis, nihilominus ratio textus militat etiam quoad
 alia beneficia, ut noscatur, allatam a nobis interpretatio-
 nem illius capituli, apud omnes prevaluisse.*

Quid plura? Vel ex eo solo falsi convincitur Ad-
 versariorum figmentum, quod ipsi Pontifices Maximi
 cum a se dandi essent antistites, ex hac via sceleris, nefas
 habuerit, testem appello eundem Innocentium Tertium,
 cui adeo monstruosum, adeo canonibus infestum visum
 fuit, aliquem hominem in Ecclesiam Strigoniensem in-
 troducere; ut nihil intentatum reliquerit, ne huiusmodi
 labem contraheret, tandemque ad translationem tan-
 quam in ca minus esset asperitatis, delapsus fuerit.

Sed gratia danda est Adversariis, quod pro sua in-
 genuitate confessi fuerint, quousque populus ius ha-
 buit suffragii, vel approbationis, non potuisse Episco-
 pos pronounciari, qui civis non essent: Ergo per duo-
 decim seculum in Occidente antistites nisi indigenas,
 non vidit, non novit Ecclesia. Quo nam malo fato conti-
 git, ut id quod tandem obtinuit, atque adhuc obtinet in
 omnibus catholicorum provinciis, in nostro tantum Re-
 gno elanguerit? Gratia maxima habenda est, quod
 non modo inter traditiones Apostolicas reposuerint po-
 pularem electionem, sive testimonium, ex quo conso-
 queretur, eiusdem institutionis esse ius, quo aliis presta-
 bant indigenae in Episcopatibus, ac beneficiis ceteris:
 quod secundum Adversarios, populi laudatio secum
 ducebat; sed etiam apertissima professione, huiusce-
 modi ius ab Apostolorum temporibus, ac traditione

deduxerint? At quænam est ratio, cur tam sancta, tam
 frugifera, tam salubris, & de re Ecclesiarum institutio,
 quæ per tot secula regnavit in orbe catholico, & hodie
 etiam ubique, præterquam in Regno Neapolitano re-
 gnat, mutetur? Esto ob plebis factiones, petitorum am-
 bitum, largitionibus plerunque inquinata popularia illa
 consilia ab usu rejecta fuerint; quid causæ est, ut non
 saltem apostolica traditio retineatur ea in parte, qua in-
 digenæ advenis sunt prælati? An hoc quicquam habet
 incommodi, & quod in aliis Regnis summopere Eccle-
 siarum utilitatibus prospicit, in Regno tantum nostro
 illas oppugnat? Sed quando ipsis adversariis fatentibus,
 jus indigenarum est traditio Apostolica; quomodo se
 hoc vinculo exsolvent? Mobilis non est, variare non po-
 test traditio Apostolica, præsertim quæ in præceptum
 transit. In specie autem nostra, non agi de iis, quæ in-
 usu dumtaxat posita ab Apostolis fuerint; sed quæ impe-
 rata, vel ex eo patet, quod canonem illum de quo agi-
 mus, Apostolorum Julius vocet, cui cum consentientem
 jungat Athanasius legem Domini, fieri non potest, ut
 aliquid roboris possit dimittere, ut non perennis sit eo-
 rum auctoritas.

Quod fuit in more positum, institutoque majorum,
 ut Episcopatus, aliqua Sacerdotia indigenis deferren-
 tur; tum ex innumeris rationibus, & causis, tum ex iis
 maxime defluxisse supra tetigimus, quia Sacerdos debet
 esse populo gratus, & acceptus, ut ait Gregorius Nazian-
 zenus oratione in discessu ad PP. Constantinop. Synodi
ἄλλοι ἀπορίεσθαι τὸν ἀρίστον τῶν ποδοῶν, alium præfici, & ordinari,
qui populo gratus, & acceptus sit: qualem fuisse Nectarium
 ab ipsis electum, & confirmatum, testantur PP. Concilii
 CPni in sua Synodica; debet esse talis, cui eadem patria,
 vitæ longa consuetudo, charitatem; notitia probitatis
 aliarumque virtutum, quarum Civitas, Ecclesia ve-
 luti quoddam theatrum fuit, nominis claritatem, &
 reverentiam comparaverit, civium animos, ac volun-
 tates adjunxerit; ita ut se, suosque in ejus tutelam tradere

NON

non vereantur, qui certè se, liberosque alienigenæ non tradent unquam. An descecerant hæ rationes cum popularibus comitiis, vimque omnem amiserunt?

Non hoc indefinitum reliquit idem Concilium Lateranense IV. sub Innocentio Tertio, in quo canone 9. expressim cautum fuit, ut Præsules, aliique Beneficiarii, essent urbium habitatoribus, in quibus locarentur, patria, lingua, moribus conformes penitus, etiam si in eadem Civitate, vel Diœcesi, permixti essent homines diversa natione, ac idiomate; ut tunc temporis contingebat ob deductas Latinorum Colonias in Græciam, Thraciamque. Cum enim d. can. 9. præfatus fuisset: *Quoniam in plerisque partibus intra eandem Civitatem, atque Diœcesim permixti sunt populi diversarum linguarum, mandatur, ut Episcopi statuant viros idoneos, qui secundum varietatem linguarum, & morum, eos instruant verbo præsertim, & exemplo: deinde cum vetuisset, ne una, eademque Civitas, vel Diœcesis diversos Pontifices habeat, tanquam unum corpus diversa capita quasi monstrum; subdit (quod ad rem nostram aptissimum). Sed si propter prædictas causas argens necessitas populum verjet, Pontifex loci catholicum præsulem nationibus illis conformem, provida deliberatione constituat sibi vicarium in prædictis.* Ex quo canone qui extat in decretal. capit. quoniam de offic. Ordinarij, DD. asserunt privilegium Indigenarum, quo alios antevertere debent in beneficiis, Camil. Borrelli de præst. Reg. Cathol. cap. 51. Ioan. Selva de benef. part. 3. q. 26.

Hujus canonis vis magis exprimitur in versione ejusdem Concilii, quam Græci, ut usui esset suæ Ecclesiæ concinnarunt: in qua ea verba *Catholicum Præsulem nationibus illis conformem*, ita redduntur *Καθολικὸν ἄποστολικὸν τοῖς ἰθαυτοῖς ἐκείνων οὐμιμορφον*, quasi ejusdem aspectus debeat esse Præsul cum subiectis. Quod cuiusque modi similitudinem, societatem, cognationem linguæ, institutorum, regionis, denotat. Etenim *μορφὴ* non modo formam in genere, sed etiam speciem, figuram, speciem oris, faciem, aspectum significat: Plutarch. de sera Numinis

minia vindicta populi iudicio ex facie agnoscat: Od. 8.
Hic canon Concilii Lateranensis transcriptus fuit
in Constitutionibus Nicolsiensibus cap. 1. fol. 2588. par. 2.
tom. 1. Concil. An potuit apertius edici, Antistites fieri
debere eos, qui sunt ejusdem Civitatis, iis danda Sacri-
dota; quam ea loquendi forma, qua expressum fuit, oport-
tere ut illi civium imaginem, effigiem referant.

Et neque inter se adfita sunt, & conjuncta dissociamus, Alexander III. cum Insulae Cypri leges daret, ubi
Græcis admixti erant aliarum homines nationum; in
ejus constitutione Cypria, non solum canonem Con-
cilii Lateranensis, qui vetat ne extra Ecclesiam quæra-
tur Episcopus, custodiendum sanxit; *At cuicumque Græca-
rum Ecclesie Pastore vacanti, Latinius Pontifex auctoritate pro-
pria Prasulem ingerere non præsumat, nisi forte ad eum, illis ne-
gligentibus eligere qui debebant, facultas ea vice ordinandi Ec-
clesiam de Pastore, juxta generalis statuta Concilij, fuerit per la-
psum trimestris temporis devoluta: sed etiam in locis, quæ
Græci incolabant, non posse præfici nisi Græcum; In eo
etiam casu potestatem non habeat Latinius Episcopus præficiendi
Ecclesie sic vacanti, nisi personam Græcam, & tanto honori, &
honori ex merito congruendam. In quæ postrema verba
tendum irrepit, legendumque gradus, nam antiqua
verbo græca, quam vidisse ait Gabriel Cossartius, habet
Ea verba personam Græcam, originem
important; quod clarius infra in eadem Constitutione
exprimitur: *Ipsò verbò Archiepiscopo cedente, vel decedente in
se de Sollo, quotiescunque ipsa vacaverit, simplex dumtaxat
Græca nationis Episcopus subrogetur.**

Quoniam autem & Nicolaus Primus in epistola ad
Carolus Calvum, cuius supra frequens mentio, in re
nostra usus est argumento ex Abbatum, Cœnobiolorum-
que Præstitum electionibus deducto; non piget commemo-
rare, Concilium Parisiense sub eodem Innocentio
Tertio anno 1212. hunc canonem edidisse, qui fuit de-
cimus septimus illius Synodi: *Præterea Capitulis Ecclesia-*
rum

non conventualium illivile precipimus, ut cum electionem Pontifici facere debent, si in suo collegio idoneum non inveniunt, extra eligant, & promoveant in Prælatum.

Non piget etiam adnectere, Gregorium Nonum epistola 4. cum præhabuisset, in Monasterio Sancti Albani Lincolnienſis diocesis, a fratribus selectum, qui sibi præesse deberet, Ioannem de Hertford ejusdem Monasterij Monachum cum eis a pueris laudabiliter conversatum; de hac re ita censuisse: electionem ipsam examinatam prout convenit diligenter, canonicam invenimus quoad formam; ideoque ut in a personam electi inquireretur, negotium dedisse.

Remotionem alienigenarum a Sacerdotiis, Concilium Ravennate tertium anno 1314. post mortem Clementis V. firmavit can. 3. *Ad hoc quia Dominus respectu gregis Episcopos nominavit Pastores, & eos, qui ad hoc vocantur, oportet esse irreprehensibiles, & testimonium habere bonum ab iis, qui foris etiam sunt; statimus, prohibemus, & inviolabiliter servari precipimus, ne aliqui præsertim peregrini, & ignoti in provincia nostra ordinentur, seu consecrentur in Episcopos.*

In ea controversia, quæ adeo exarsit inter Bonifacium Octavum, & Philippum pulchrum Gallorum Regem, licet Bonifacius posse Principes solio projicere sibi assumeret; studuit tamen diligenter invidiam declinare, quam sibi concitassent externis hominibus collata beneficia: proinde cum Rex, ejusque proceres de hac re querelam exposuissent, quod hoc nomine Pontifex Sacris Canonibus fuisset injurius, infestusque quantæ scelerum colluvio, ac mala hinc progignerentur, ita graphice describentes: *Et ainsi le Eglises sont desfrandées de leur service, & le volonte de ceux, qui les Eglises sanderont, sont aniantes, parquoy aumosnes sont laissées, pitie arriere mise, & le bien faits substraits, qui aux Eglises semoient estre faits, le Eglises en sont si abbaisées, & deschevées, che à peine en ya ebe nuls qui le desservent, ni li Prelats ne poent donner leurs Benefices aux Nobles Cleres, & aux autres biens nez, & bien letrés de leurs Dioceses, de qui Antecessurs lesdittes Eglises sont fondés;*
RESPON.

responsum dedere Sacrae Romanae Ecclesiae Purpurati,
falso hujus licentiae insimulati Pontificem: quippe qui
omnia beneficia, quae sibi tribuendi potestas fuerat, in
Francigenas plena manu, ac munifice profudisset; nec nisi
duorum Episcoporum, Bituricensis nempe, ac Arrebat
tensis, Italis duobus fuisset largitor, quorum tamen Gal
lia educatrix fuerat, literisque imbuebat: de quibus Re
gis animum nulla poterat suspicio perstringere, immo et
erant addictissimi; ut ex epistola, quam exhibet historia
Universitatis Parisiensis tom. 4. 6. saeculo fol. 27. *Nostra*
quoque memoria non occurrit, quod Cathedralibus Ecclesia dicti
Regni providevit de personis Italicis, nisi Bituricensi, & Arreba
tensi Ecclesis, quibus de personis providit ipsi Regi non suspectis,
& Regno, quorum eminentis scientia late patet, nec sunt eorum
conditiones incognitae, multis vero aliis Ecclesiis Cathedralibus
providit de personis oriundis de Regno praedicto, nec Regi, nec
Regno praedictis probabili ratione suspectis; & paulo post: ad
ventis pro uno extraneo, cui est per istum dominum in dicto Re
gno provisum, sed centum, qui de praedicto Regno traxerunt ori
ginem, ab eo provisionis gratiam accepisse. Eodemque modo
dictae terminationi obviam ierunt in epistola ad Uni
versitates Regni, eorumque Magistratus, quod non ra
tauit Matthaeus de Aquasparta Cardinalis Portuensis,
cum adstante Summo Pontifice, de hujusmodi qua
sitione suam proderet sententiam, ut ex M.S. Bibliothecae
San. Victorini: Item non potest Rex quere, quod extra
nei instituantur in Regno suo; bene verum est, quod Summus Pon
tifex Dominus noster posuit Fratrem Egidium de Ordine Augu
stinorum; non inisso ad ejus commendationem; sed tamen vos scitis
qualis Clericus est; ipse est Magister in Theologia; & enatus,
seu educatus in Regno illo; Episcopus etiam Arrebatensis, qui est
professor legum, & Doctor in utroque jure, Canonico, & Civili,
& suis etiam nutritus in illo Regno, & diligit honorem Regni,
sicut seipsum. Non occurrit modo memoria mea, quod sint plures
de Terra ista in Regno Francia, fol. 30. loc. cit. Idemque Sum
mus Pontifex in ejus sententia ex eodem M.S. excerpta
fol. 31. & 32.

Neque

Neque Auctores illius historię addubitarunt, quin veritate niteretur excusatio; ne quis eam putet confictam, ob exasperatum Regis animum deliniendum: sed ingenue ajunt de prædictis Episcopis: *fuere in ipso Regno, & Academia Parisiensi enutriti, educati, & instructi; prout etiam fatentur Natalis Alexander seculo XIII. & XIII. disput. 9. artic. 2. de collatione beneficiorum non esse querimonia locum, siquidem Pontifex hos tantum Italos in Regno promovis, sed in Gallijs educatos, & Regi devotissimos: & Thomasiaus de beneficiis par. 2. lib. 1. cap. 103. num. 6.*

Tot fretis, munitisque Canonum, Conciliorumque præsidis, indigenis, ubique si qua conferenda essent beneficia, palma deferabatur. Siquando aliquis advenarum ad ea perrepere studeret, facile hac exceptione, quod Civis non esset, quod extraneus, submovebatur; ut de Wlfado refert Flodoardus *lib. 3. c. 4.* scribens, Episcopos Caristatensis Concilii interpellasse Carolum Calvum Regem, ut ahum Episcopum in Ecclesia Lingonica constitueret, in quam irruperat Wlfadus in contemptum Canonum; quippe qui non esset illius Ecclesię alumnus, sed Rhenensis: *Suggererat eadem Synodus Regi, ut alterum ad regendam Ecclesiam Lingonicam constitueret, quam Wlfadus Ecclesia Rbemensis alumnus, contra Canonum occuparet decreta; & Rex jufferat ut Episcopi quærerent talem, qui possit in Episcopali ministerio eidem Ecclesia proficere: eorumque vota in Isaac Hilduini discipulum convenerant. Et si fortè Principes licentius aliquid in hac re agerent, obsistebant Metropolitani, ac Episcopi, eosque in viam revocare conabantur. Muneri suo non defuit, quinimmo miræ constantiæ exemplum posteris reliquit Hincmarus, qui, ægrè ferentibus Regibus Ludovico, & Carlomanno, quod ab ipso præstitum fuerat in Electione Antistitis Tornacensis, ut ea a Canonibus sacris non aberraret, se tum illis parçavit, ita tamen, ut nihil suæ dignitatis relaxaret; eos ad rationem, quantum studii operæque ponere deberent Reges in Ecclesiasticis regulis tum addiscendis, tum conservandis, ac tuendis: ut narrat idem Flodoardus*

libro. cap. 10. in principio ipsa electione laudata, quam indignè in-
ter eos ab ipso utrobi episcopo fuisse dispositam; item pro eadem
de absentibus, qualiter in electione eorum consenserit, quando
electi sunt ad Regni Principatus, & quomodo ab eis pro hac electione
mandata perciperent, & quale sit ministerium regale, & quale
Pontificale, & qualis eligendus; vel ordinandus sit Episcopus,
& qualis, vel qualiter non debeat ordinari, & ut divinas con-
stitutiones addiscere curant. Cumque Hugo Abbas vice Ra-
gum tunc impuberum ad Regni clavum sederet, cum
fuit exhortatus, ut sua se esset Regibus, quatenus volun-
tatem Dei, & Antecessorum suorum consuetudinem in hac
causa conservarent. Electionem autem processuram de
clavis, secundum Dei voluntatem, secundum divinas, quon-
damque, si Episcopi caperentur non ex palatinis Clericis,
sed ex Ecclesia cuiusque proprio Collegio, quos opus
non erat, ut Reges, Aulices, testimonio profescerent,
sed populus, Clerusque; eo etiam expresso, se curale
se, ut electio in Tornacensi Ecclesia ad apostolicam curiam
regularum fieret, quas ab annis jam triginta quinque
fuerat seclatus; eodem Florentino auctore d. cap. 26.
in qua ipse nihil inde aliud egerit, nisi quod per triginta &
quinque annos in eiusmodi negotio solitus erat; ad iungens
Sacrorum Canonum promulgatas super electione Canonice
auctoritates, & offendens quod non Episcopi de Palatio
præcipiantur eligi, sed de propria quolibet Ecclesia; & quod de
ordinando Episcopo, non Regis, vel Palatinorum debet esse com-
mendatio, sed Cleri, & Plebis electio. Et Metropolitanis in
electione de iudicio, deinde tornacini Principia consensio, & sic
fieri Episcoporum manus impostio.

Quin etiam ad versus ipsa Pontificia diplomata per ob-
reptionem expressa, si fortasse discedere viderentur ab
Ecclesiastica vetera electionum disciplina, se sanctus ille
piscus usque ad usque quoque modo pervertentibus; se re-
gis debito honore, ac reverentia, occurrerant Populus,
Clerus, Optimates, Principes; ut etiam ad versus nova
in limina, quibus vel paululum indigentium in iustis de-
bitis. Quod vel unum exemplum a Mattheo Westmo-

-gustatione in Britannia: Chronologia est in eodem, &
 post eum & Renato Choppin de Sacro Polit. lib. 1. cap. 1.
 Nam, & in eodem probabit. Id causa facta, cum Regij Britannie
 in fide Procuratores, olim Pontificis Legatis responderent, &
 duplici Anglie Ordine veteribus hinc Sancta Sede prebenda: ut
 vellet in Templo quorundam Episcopali, & duo simul in quolibet
 Canobio Monachi portiones; iussit scilicet Regia, Procerumque
 Beneficentia ex vestris Anglie Sacras sedes, ut doceret: idem
 quo profana foundationis in nova non esse in aliis, aliorumque usum
 utroque. Hinc proinde videmus sanctarum ecclesiarum in Anglia
 eos Episcopos, qui regia Clientela fundis potiebantur, ne profana
 hac Beneficentia iuris prædialia Romana obstringerent Ecclesie &
 unde Rex Clientela obsequio fraudarentur. Itaque Summus Romane
 Rex repulsum iuris in publico Angliæ Populo Convenit Westm. &
 iustitiam habito. An. 1226.

Nec diffidemus, posterioribus sæculis, præsertim
 post Pontificum Sedem in Avenionensem Urbem trans-
 latam, & post exitiale schisma, quo diutius conflictata
 fuit Ecclesia, cum maximam labem purior disciplina
 accepisset, & penè omnis Canonum auctoritas convul-
 sa: novitiam etiam hac parte aliquid datum: conquis-
 sit tamen aliquo colore, & tegumento, quo fraus illa
 quæ sacris regulis fiebat, velaretur.

Vulgata est charta omnium Scriptorum, quæ in
 his de re confidens Ecclesie totum posita fuisse
 vulgata, quæ tantum quis possit, exprimere satis
 non possit. Viderem haberintet alios certior quædam
 Gersonius, Cardinalis Alamanus, Thomassinus (sæpissi-
 me), Eicuni, Franciscus Benignus Bossuet, alique passim.
 Sed quamvis eo tempore verè dici possit, evenisse quod
 ait Poeta: *Omnia satis in peius omere, & res sub lapsu referri*
 aliquid aggressus fuisse Clemens VI. in diminutionem
 indigenarum prerogativæ, ut ex epistola apud Raypal-
 dum: antem quicquam de ea deperdere passi non sunt
 Hispani Principes, populi que; quamquam in præfata
 epistola non id intendit Clemens, posse absolute bene-
 ficia dari extraneis, sed ut quædam cogente Ecclesie necessitate

et, pro d. illa te, que in quibuslibet rebus que posita esset in pre-
 dicatione verbi Domini in locis, in quibus vera fides ad-
 huc non fuisset recepta; et conici potest ex exemplo Apo-
 stolorum, & D. Jacobi, quod alioqui a proposita specie na-
 turali aliena fuissent. In Hispania semper obtinuit, ne
 alienigena: omnino ad beneficia aditu prohiberentur. Illa
 non provocationibus, si qua: unquam facta sunt, Principes
 intercessere, etiam auctoritatem suam eis accommodanti-
 bus Hilario, Gregorio VII. aliisque Pontificibus, & Conci-
 liis. Tentavit, ut dixi, aliquid innovare Clemens, sed lu-
 sperans. Post conflatum schisma, cum idem sibi arrogare
 velle Clemens, qui tunc se dicebat Septimus, contra Anto-
 nio I. Iohanne Rege Castellæ; ab hac re se abstenturum pro-
 misit; & quod pollicitus fuerat, facto comprobavit: quo
 defuncto, cum beneficia quædam in alienigenas disper-
 sisset Benedictus XIII. Henricus III. illorum fructus
 apud sequestrem deposuit, subitaque sequestro, ob Or-
 tionis oppositionem, Benedictum, jus suum indigenis ser-
 vatum; eadumque conservatum, cum deinde quam
 dederat Legatus, non impleisset fidei legem tulit. Henricus
 penitus externos cuiuscumque dignitatis, extermin-
 mantem a Sacerdotiis, poenis æferatam acerbissimis ad-
 versus eos, qui quoquo modo illam violarent, reditibus
 beneficiorum, que jam concessa fuerant, sequestro sub-
 iectis, ut in sequenti dissertatione dicemus, quam legem
 tota, nihil, aut parum dissimiles, & præcesserant, &
 sunt infecuta. Tandem Sixtus IV. agnoscenti suffragari
 Hispanis, Conciliorum, & Canonum auctoritate,
 quemadmodum tantum Pontificem decebat, ne jus
 tenens suum, annuit; teste Mariana de rebus Hispaniæ
 lib. XXIV. cap. 16. ibi: *Dederat etiam ante quatuor annos
 Pontifex Rex, ne externi homines amplius in Castellæ Sacerdo-
 tia expellerent, de quo lis tandem fuerat cum Romanis.*

Facessant igitur adversarii, nec nobis negotium
 exhibeant eâ epistolâ, que omni effectu caruit;
 que nihil momenti habuit apud alios post Clementem
 Sextum, creatos S. Pontifices, cui decretum adversum

efficit Status, sicut de male reperiuntur, sed bene
 fidem agnoscens, qui certe non illud potuisset, si
 idem esset beneficia indigenis dispersis, ac possiden-
 tanturum. De jure hereditario presentium, cum in
 omnibus Hispania Regis, certum, sit eam consuetudi-
 nem in voce esse, Armenis Civibus, & Ecclesiarum filia,
 beneficia tribuerentur, adeo ut hoc extensum fuerit
 etiam in regionibus adjectas, sicuti penditur, de insu-
 la Majorica, quam cum Princeps Saracenus, qui Ba-
 learibus imperitabat, dono dedisset Episcopo, & Capi-
 tulo Barcinonensi, constitutum fuit, ut Episcopi in ea
 necerentur ex Ecclesie Barcinonensis (sive vel Major-
 ticensis, aut si forsitan in eis nemo idoneus occurreret) ex
 illa quavis Ecclesia. *Hispania Illustrata tom. 2. page 76.*
 Idem dicendum est de epistola Martini V. quam
 opponentes frustra sua Adversarii. Vigebat ea ob-
 servatio in Polonia, ne quis, nisi de ejus Ecclesia, qui
 presidere debebat, Catalogo eligeretur, ut probavi-
 mus supra ex epistola Innocentii III. *7. de lib. 2. cap. 1.*
 XIV. ex *Matthia de Michovis lib. 9. cap. 22. 23. 24. 25. 26.*
Polonicarum, & Boschetto contra quam eum aliquid
 obstruere exteri, fuit, promulgata sententia, ne
 extranei possent ad beneficia accedere, a Rege Wla-
 dislo, & omnibus Episcopis provincie in publico
 Consensu, qui hinc Martino displiceret, duras ad-
 huc. Quamvis, ut ex dicta epistola apparet, quam
 invidiam Raynaldus promit, non tam Pontificam male
 habebat ea, quam diximus Constantio, quam Card-
 ualem Brannon fuisse. Sacerdotiis omnibus spolia-
 tum, neque aliud in ejus conclusionem posuit, nisi ut
 ille in prius ius restitutor, quod equum esse alle-
 gabat Pontifex, quia de re Polonica fuerat optime
 meritus, & Regi erat addictissimus. Ceterum Martius,
 cum iradatiore animo, quod actum fuerat ex prescripto
 canonum, secum reputasset, controversie silentium
 imposuit.

Apud eos, qui successere Pontifices, indigena in
 bene-

Beneficiis; iuxta veterem morem & semper primitiva
 buerit. Hanc sibi esse firmissimam regulam, et tota
 quoad vitam tempore 2. Pius Secundus ubi cum
 exemplo commemoravit. Cum Paterposui: Bar-
 tholaeum Mediolanensis Basilicae diocesis abbatem;
 et Franciscus Mediolanensium Antistes; sineam huius
 vitam postea Summam Pontificem; cuius insignia
 erant in Ducem; insubresque merita; quippe qui
 in Concilio Basiliensi; et tunc de translatione
 Concilio in alium locum ageretur, causa pro Mediol-
 anensibus mirandae elegantiae, ac ubertate; praeterea
 quo facundia; egregie perorasset, defunctum Praebenda
 vellet sufficere; anti-viri celebritas ad cohibuit Isidorum
 Rosensem, qui acciperet, patrio solo institutionem eccle-
 siasticam plantam; Sacris regulis contradicere. Extraxit ora-
 riorum apud Gobelium lib. 1. Commentar. Pii Papae. in
 haec verba: *Quid agitis Patres? Inquit: Ecclesiam postquam
 vobis homini extero committitis? & huiusmodi vestrum, quod
 cumque per vos fuerit: praecipitis: beneficia in Terra Mediolanensi
 usque scitis, & voluntate Principis de vobis optime meriti: eos
 feretis? Cives? Quod Dilectores spernitis: Italiam eligitis: nisi Cap-
 tulum in suo iure dimittitis; vobis donatus vestri, & huiusmodi
 provisio. Ex quibus patet, dubium non fuisse apud illos,
 qui ea de re cognoscebant, quin pro Isidoro Sacri Cano-
 nis dimitterent. Neque ipse hoc in quaestione revocare
 usus Aeneas, sed triplici ex capite agebat, nihil esset
 eius praebendam abbatibus invidere. Plerumque, quia
 Philippus Mediolanensium Dux, quod erga Aeneas
 quod gratiam signum ostenderet, deest aversat in vo-
 luntate sibi esse, ut aliquo beneficio in sua ditione exornare-
 tur; quo testimonio, videbatur eum extraneum non ha-
 buisse; sed inter Cives allegasse. *Tum Aeneas vehementer,
 inquit; aliter Patres optime, Isidorum ad versus me verba facere
 ve? qui nuper in Mediolano reversus: iterum Philippus Dux ad
 me decessit: quibus ille Princeps gratias mihi agit, quod eius
 causam hoc in loco peroraverim; atque ob eam rem gratiam sibi
 esse affirmas, in eius Territorio: quodcumque beneficium ac-
 cepta.**

aptare. cuius libentia deinde possessionem se tibi daturus. *Ad
 hanc ille meliorandam habet.* Secundo. quia non potes
 nec a obice impedimentum. quod lingua in ignotas
 Totio quia in Ecclesia Clavio plures communiere dignos
 quod in quibus videtur. dum in his formis redarguere dicere
 bat. *In hoc est. Si. L. cum vili non videtur ut est. et in his. Gaudeat
 con. libri. et in de qua.* Et sapienter his et que de que habitio
 conatus non suscollit. *xi. l. de. Archiepiscopus facti
 conem habuisset. & Philippum. & Cuiam in idem con
 spinaque quod non distimulavit. Commentatiorum. et
 latus auctor his verbis. *Principes. & Princeps. & Cuius
 facti. Quamvis non melior post interdicto tempore. falsi
 eius. mortis. remore. perlati. alter. Præbenda. super idem
 facti. an constat. s. eius. epistola. 20. que facti in de
 car. necessitate. ut beneficium suo. Principibus de vobis
 omni que apud eos suspitione vacent. dum ait a. *Jan. cum
 am. non potes dicitur. quia de. ab. dicitur. in. alio. facti. qui. Regi. et. v. e. a
 quibus. con. in. indifferens. Quod idcirco. scribis. quia. iam
 et. a. locum. Imperatoris. & epistola. 27. & ex. quibus
 quas. dedit. ad. Ducem. Mediolani. in. tempo. 16. l. & 3. a.
 Non. nobis. liquet. an. præbenda. in. recuperaveris. in. dicitur
 Quam. facienda. esse. origo. in. Sacrosanctissimum
 collatione. ostendit. clarissime. idem. *Baron. Sylvius
 in. questione. que. oborta. fuit. de. Ecclesia. sancti. Laurentii
 in. Norimbergæ. de. qua. scribens. ad. Sanctissimum. Pontificem.
 con. in. ea. pugna. afferat. iustam. esse. ut. vistoriam
 reportaret. *quæ. &. Civis. erat. &. populo. non. invidus. &
 Thom. Franke. illius. verba. sunt. epistola. 1. l. & colligitur. a
 lant. in. scriptis. dicitur. & beneficium. de. quo. in. quibus. digni. quia. tantum
 non. esse. debet. non. dicitur. sibi. in. scriptis. præfuerunt. ab. qui. &
 passim. est. &. dicitur. & acceptus. præbenda. in. re. in. dicitur. de
 Docui. etiam. epistola. 247. inscripta. Procopio
 Cancellario. Bohemia. cum. iam. purpura. insignitus. fuis
 set. in. qua. ait. se. nullum. non. lapidem. movisse. ut. rata
 non. esset. postulerio. in. Regentem. Austriam. ex. ceteri
 eorum. dicitur. & linguam. illius. Civitatis. vernaculam. non
 collentis. *In. scriptis. dicitur. hanc. multas. & magni.
 totus.******

Volus ex Bohemia, procuravit offerri postulationem ad Pragensem Ecclesiam, cuiusdam Daturij Apostolici, boni quidem viri, sed Cathelani, & sermonis Bohemici profusè ignari. Impeditimus hæc usque promotionem, &c. Qui etiam epistola 259. in literis ad Nicolaum Liscum Volaterranum ait, se operam dedisse, ne postulatio admitteretur absque Regis consensu, quasi merito illi alienæ gentis homo suspectus esse deberet? Et ille quidem vir bonus, & doctus, & quem dignum hæc honore putamus; nobis tamen non est visum ad talem Ecclesiam; quentquam promoveri; nisi consulto Rege; ideoque quoad potuimus; differre promotionem conati sumus.

In epistola 369. data ad Martium Mezer fatebatur ultro, ex institutis Canonicis, non posse Germanica beneficia, nisi Germanis committi: ad ea iter extraneis interclusum esse; Sed arbitraris forsasse, beneficia, quæ in Germania sunt, Germanis potius committi debere, quam extraneis: nec nos aliter sentimus. Verum ad ea aditum sibi esse contendeat, quia in Germania moratus per quatuor, & viginti annos; & longissimo tempore in famulatu Cæsaris fuerat, laboresque ingètes pro eo, ac tota Theutonica natione subierat; proindeque magis inter Germanos, quam inter Italos connumerari debebat; Sed cum nos jam annis supra viginti quatuor Germaniam incolerimus, non reputamus extraneos existimari debere; cumque Imperatori, ipsique nationi longo tempore summa fide, magnis laboribus servierimus, & anno ad Cardinalatum recepti, ea curemus, quæ nationis ipsæ honori, ac utilitati conducant; & ita prorsus agamus, ut natione, Germani potius, quam Itali putemur, non iudicemus tribus illis Provincijs, Moguntina, Colonienfi, Treverensi indignum videri, aut grave conseri, si annua duo millia ducatorum in eis obtineremus ex illis beneficijs, quæ Sedes Apostolica conferre habet: putavissimus, etiam majora in ea natione, cui semper servivimus sponte offerri; sed non sumus nos insatiabiles; contentumur eo, quod pro debiti status conservatione sufficiat: Et epist. 350. Credebamus nationem illam non agrè ferre si nos, qui in auxilium sumus, tantum in beneficijs haberemus. Quod fusius prosequitur epist. 356. in qua tandem in hæc desinit: Et ita

*sanctissimo Domino nostro diximus, &c. quod solim illi recipere
 mus, quod cum bona gratia Principum, in quorum territorio est
 set, habere possemus. Quatinvis & tantis suis precedentibus
 meritis, diutinoque incolatu, Germanica si appetitios
 beneficia, agnosceret, non posse a se invidiam propular
 re, ut ex epistola 323. Volimus esse in pace cum istis partibus
 beneficiis, nec intendimus si possumus vulpiam esse modestam
 possemus facere, etiam sine Præpositura, quia nolimus illinatio
 ni quovis modo displicere, sed necessitas urget, si statum tenere
 debemus convenientem, & reputamus nos esse Germanos, quitan
 to tempore illi nationi servivimus: quod si natio illa nos pro
 excludere vult, (en concedis jus esse indigenis extreris ex
 cludendis) a quo feremus animo, nec nimium beneficium amplius
 in illa quæremus, quod de benignitate illorum Prælatorum non
 arbitramur esse. Et ex dicta epistola 356. ad Decanum
 Vormaticensem appareat, in petitione præbendæ, quod
 externa nationis esset, repulsam passum fuisse. anno 1072
 -24 Postquam fuit Pontifex renunciatus, & que inter
 eum, & Carolum VII. Gallorum Regum intercesserunt
 similitates, partem faciunt, sententiam, cujus roudæ de Epi
 scopis, & Cardinalis fuerat, eum non mutasse, quoad
 visentis in Tornacensem Ecclesiam, Tullensem Episco
 pam natione Burgundum transfulisset, & hac de causa
 in Caroli offensionem incurret, illius animum placare
 sibi curæ fuit, rationibus, ex quibus constat, apud eum
 indubitatissimum fuisse eligendos Episcopos, ad benefi
 ciatos, qui de origine Principibus subsint, ipsorumque
 sint observantissimum, & epistola 374. proficitur, se ad
 translationem proclivorem fuisse hac de causa. Non quo
 que ad transferendum Tullensem proniores nos fecit, quod sicut
 detentis tua intelligit, tota Tornacensis Diocesis sub dominio est
 Burgundorum, nec putamus inconueniens videri posse, si ex do
 minio illo daretur Episcopus, intra cujus limites major est, & um
 plior jurisdictionis illius pars. Et epistola 375. refert, prius
 quam vacaret Ecclesia Tornacensis, Oratores Caroli, ip
 si exposuisse, concessionem illius Episcopatus sibi
 reservasse Galfridum, ut decedente Episcopo, arcus loy*

cum sufficeretur, qui esset Regi testatissima fidei; idemque a se petiisse; eisdem precibus se aditum fuisse a Ducis Burgundia Legatis; Idem egere nobiscum Ducis Burgundia Legati non semel, sed iterum dicentes, Diocesim Tornacensem ferè totam, & roditum maximam partem in potestate ipsius Ducis consistere, ad quem magnopere pertinere, Episcopum Tornacensem eum creari, qui sibi amicus, & charus esset, propter magnas, & opulentas Flandria Civitates vicinas Anglicis, in quibus Status sui robur continetur; adjiciens retroactis temporibus, maxime a septuaginta annis citra, nunquam in ea Ecclesia praefuisse, qui non ex charis Ducis Burgundia fuisset, & quod annus aliter promotus ab Eugenio, tandem translatus sit ad Ecclesiam Narbonensem, cum pace illic patiri non posset. Unde patet, jus fuisse Regibus excipiendi adversus Episcopos, qui e suis non essent, cum praedictas preces, non gravatè tulerint Pontifices; cumque adjecisset, non fuisse spernendum extremum desiderium defuncti Episcopi, qui ei Ecclesiae longissimo tempore praefuerat, & successorum sibi Tullensem optaverat: concludit, magis fuisse habendam rationem domini utilitatis, quod Dux Burgundia in tota Diocesi habebat, quam solius directi penes Gallum Principem residentis: *Dicis se loqui de re tui Domini: Jurisconsulti duplex Dominium tradunt, alterum directum, alterum utile. Civitas, ut ajunt, utroque jure ad se pertinet; Diocesis directo tantum; nam utile Ducis est: quod multò pluri faciunt, neque tua Excellentia Episcopatibus habendus vim facis, qui in Burgundia vacaverunt, quamvis asonas, & non aseras, Principatum illum, sicut & Flandriam a tua corona dependere. Ex quibus manifestum est, Pium Secundum longo rerum gerendarum usu prudentissimum, ea, quae sunt regiminis Ecclesiastici, accommodasse Reipublicae, & Principum utilitatibus, ne qua in civili politica contingeret perturbatio.*

In Conventu Wortmationensi coram Carolo Caesare, & magno ceremoniarum Dynastarum numero, calumnias, quas in Romanam Curiam jaciebant novarum rerum cupidi nebulones, refellens Hieronymus Alexander, secundum

dum ea, quæ in mandatis doceret Marino Caraccio, si-
 bique Leo X. maxima auctoritate affirmavit, in cunctis
 regionibus indigenas beneficiis Ecclesiasticis frui; cui,
 in re omnium oculis exposita, in tanta Principum, ac
 clarissimorum virorum frequentia, mentiri turpissi-
 mum fuisset. Eius verba posteritati commendavit Card.
 Pallavicinus histor. Concil. Trident. lib. 1. cap. 25. n. 22.
*« Consideriamo i benefici Ecclesiastici, e questi per lo più in qual-
 siveglia luogo sogliono godersi da paesani, e di quelli, ne' quali
 ciò non avviene, si fa la compensazione, godendone scambievol-
 mente gli uni nella patria degli altri. »*

Hæc, quæ hæcenus exaravimus, animo agitabant do-
 ctissimi Patres, & sanctitate præclari in sacro Concilio
 Trid. cum a quibusdam propositum fuisset, ut beneficia,
 saltem ea, quibus animarum cura cobæret, patrimonialia
 efficerentur, & nemo ad ea, exterus provehi posset;
 quorum sententiam summo animorum consensu cæteri
 omnes, qui in eo venerando Cōventu affidebant, ample-
 xi sunt, ut testis est, & quidem satis idoneus, Soto lib. 3. de
 just. & iure q. 6. art. 2. p. 268. & post eum Covar. pract. c. 35.
 n. 5. in fine. *Unde sanctissimum esse, & rei publicæ cōsultissimum,
 quod Summus Ecclesiæ Pontifex, vel Decemnica Synodus sanc-
 ret, ut omnia cujuscumque Diocesis beneficia, saltem curam ani-
 marum habentia, patrimonialia efficerentur, atque non recipi-
 dentur, nisi cives, vel qui inde sunt oriundi. Quod in Concilio
 Tridentino summo omnium consensu consultatum fuisse, testis est
 Dominicus Soto lib. 3. de iustitia, & iure quest. 6. art. 2. pag.
 268. licet postea, vel fato quodam, vel nostra infelicitate
 id fuerit prætermisum. Quod eò contigisse coniei-
 potest, quia reformationes, quibus antiquam discipli-
 nam integram in usum restituere Patribus statutum
 erat, non fuerunt ad finem perductæ; vel quod superva-
 cuum aliquibus forsan visum fuerit id decernere, quod
 non solum Christi, Apostolorumque doctrina, & ve-
 terum Ecclesiæ Patrum regulis, & institutis commu-
 nitum erat; sed in omnibus etiam Christiani Orbis pro-
 vincijs moribus receptum.*

Sed & regulæ Cancellariæ Apostolicæ, in beneficiis indigenas aliis omnibus præferunt, ut liquet ex regula de concurrentibus in data ibi: & similiter cæteris paribus, oriundus nõ oriundo, & Diæcesanus non Diæcesano præferatur, cujus obliti non fuere Salcedo in præc. 54. num. 9. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 23. vers. cæterum in fin. Quo loci oriundum idem sonare, ac ortum, juxta legem assumptionis, ubi Glos. verb. oriundus, Mandos. Garz. Barbof. aliique adnotarunt. Solent etiam in hanc rem crebrò adduci verba text. in cap. hortamur 71. dist. petita ex sermone Divi Augustini ad populum; Hortamur Christianitatem vestram juxta Sanctorum Canonum instituta, ut in Ecclesijs a vobis fundatis, aliunde veniens Clericus non suscipiatur: c. quam sit 18. q. 2. ibi; non extraneus eligatur, nisi de eadem congregatoines; & mox, quod si aptam inter se personam invenire nequiverint, & c. extravag. execrabilis de præb. ibi; In diversis Ecclesijs nedum vicinis, sed etiam ab invicem longè distantibus, imò nonnunquam in diversorum Regnorum partibus situatis: motus proprius Pii V. editus anno 1566. cujus memor fuit Zapat. de just. distrib. 2. par. cap. 5. n. 4. & Bullæ Sixti IV. & Leonis X. apud Garziam de benef. part. 7. c. 9. n. 570. in quibus, de qualitatibus eorum qui ad Beneficia sunt promovendi, Summi Pontifices ajunt; qui si in eadem Ecclesia beneficiati, & alias si qualificati reperiantur, alijs præferantur: & ob præbandum, oportere, ut Episcopi, ac Beneficiarii populo sint cogniti, & quanta damnosum sit Ecclesijs, in eas alienigenas induci, cap. peregrina, & c. seq. 3. q. 6. ibi; quia indignum est, ut ab extraneis iudicentur, qui comprovinciales, & a se electos, debent habere iudices, quæ verba parum ad rem, si verum fateri volumus: & cap. fundamenta §. digna de elect. in 6. Nunquid obduxit oblivio, quæ Urbi, qua incolis nota dispendia intulerunt hætenus peregrina regimina?

A jure Canonico, quod ad rem nostram spectat, Jus civile non dissentit. Ut id probent DD. nostri uti solent constitutione Archadri, & Honorii in l. Ecclesijs 23. Cod. Theodosiano de Episcopis, & Clericis, quæ

quæ est in Cod. Justiniani lex 1. eod. tit. cujus verba sunt; Ecclesijs, quæ in possessionibus, ut assolet diversorum, vicis etiam, vel quibuslibet locis, sunt constituta; Clerici non ex alia possessione, vel vico, sed ex eo, qui ad Ecclesiam esse constitit, eatenus ordinentur, &c. Lex est de vicanijs Clericis, & Ecclesijs, quæ ἀγροικὰ παροικία, ἢ ὑπαίριοι, can. 7. Chalcedon. quomodo presbyteri in his οἱ ὑπαίριοι ἀροβύπιοι, can. 13. Neocæs. ἐν ταῖς χείρας, can. 8. Antioch. ἐκκλησία κατ' ἀγρὸς, ἢ καμπητικὰ, Synesio epist. 11. καμπητικὰς, epist. 67. ex cujus verbis DD. inferunt, peregrinos Beneficiorum capaces non esse, ut Odofred. n. 2. Bald. n. 1. & cæteri Interpretes: quibus addunt Covar. practicar. ca. 35. nu. 5. Gonzal. ad regulam 8. Cancellaria, Glos. 9. §. 1. num. 37. Salcedo ad d. cap. 54. num. 4. Cæval. communium contra communes q. 693. num. 36. Barbof. loc. cit.

Et si autem Gothofred. ad dist. 1. Pragmaticos nostros increpet, quod ex ea lege, quod diximus, colligant, sententiam, & rationem ejus haud complexi; nam quod peregrini ad Beneficia aspirare nequeant, istud, ait, jure, & privilegio quodam Civium favore, & inter alia inductum fuit, ne Extranei Civibus prælati videantur; at enim, quod hac lege constituitur, id eò respicit, ne sui cuique loco desint Clerici, si aliunde petantur: attamen ut ei gratia habenda est, quod ingenuè fateatur, non esse peregrinis Beneficia conferenda, ita non erat cur tantopere nostros DD. carperet, ac concideret, quod ex ea lege hoc induxerint.

Tantæ molis erat alienigenas ab Sacerdotiis ablegari, ut hanc ob causam quamplura juxta traditionem Apostolorum, instituta inoleverint in veteri Ecclesiastica disciplina, quamplura edixerint Consilia Oecumenica, & Summi Pontifices, quæ omnia tamen in eundem scopum collineabant. Præter receptos ubique mores, regulas, ac leges ecclesiasticas poscentes, ut Episcopi, quive aliis inferioribus dignitatibus, ac beneficiis ornari deberent, Cives essent, populis non ignoti, vitæ iisdem non exploratæ, ordinibus, ac plebi non invisæ; in eundem finem tendebant consuetudo, ac Canones, ut suscipe-

sciperentur ex Ecclesiæ gremio, ex Ecclesiæ militibus: Nam præterquamquod, qui Ecclesiæ alicujus Urbis se addicebat, ex perpetuo vinculo, quo illi innectebatur, ibi larem, ac fortunas suas transferebat, etiam si ex indigenarum numero non esset; hoc ipso domicilium in ea Civitate constituere poterat, ut qui ex Clero, & ex Ecclesia existerent, non essent simul oriundi. Lex autem adaptatur ad ea, quæ frequentius accidunt, & *ἐπιπέσει δὲ τῶν βασιλευσὶν οἱ τοιοῦτοι*, ut aiebat Theophrast. apud Paul. l. 7. ff. de leg.

Itaque, dum Canones vocabant Ecclesiæ filios ad beneficia, perinde erat, ac si Cives vocarent, & hæc duo in idem recidebant. Quod multò magis aurumandum est inspecta præsentī post Concilium Tridentinum Ecclesiastica politia; ex qua, licet qui est unius Diocesis, possit ab alterius Episcopo ordinari, si ex sui Antistitis consensu, ac literis, quas formatas vocant, id fiat: nihilominus remanet hæc Clericus Ecclesiæ in ea Urbe positæ, in qua in lucem editus fuit; ut mittam, semper majus privilegium habitum fuisse, quod beneficia tribuit Ecclesiæ dumtaxat filiis, ac ea Patrimonialia efficit, quam quod solam nativitatem, ac civilitatem in eorum collatione intuetur, ac considerat.

Huc etiam collimabant tot Patrum, ac Conciliorum Decreta, quibus prohibebatur, ne Clericus unius Ecclesiæ, posset in aliam transmigrare, ne possent Episcopi, alienarum Dioceseon Clericos sollicitare, præripere. Nimirum, spiritale connubium non contrahebatur tantummodo inter Ecclesiam, & Episcopum, sed etiam inter Ecclesiam, & quoscunque ei adscriptos, sive intitulatos Clericos: neque Clericus ex assumptione in Episcopatum, vinculo, quo Ecclesiæ erat astrictus, solvebatur, ita ut non posset a suo Antistite ad illam revocari. Quinimò, ut ad regimen alterius Ecclesiæ posset transire, opus erat expressa licentia sui Episcopi, & illius dimissione, ac solemnī cessione. Unde Divus Gregorius *lib. 4. epist. 19.* cum quammaximè per-

percuperet, ut Archidiaconus Catanensis in Episcopum
 Syracusanum postularetur, si hoc Clerus, & populus con-
 sentirent; referibit Cypriano Visitatori, non aliter posse
 postulationis rationem haberi, quam si a Leone Cata-
 nensi Antistite, sibi subjecti Clerici cessio, aut missio im-
 petraretur: *Quod si factum fuerit, etiam Frater, & Coepiscopus*
noster Leo ei cessionem prestare debebit, ut liber ad ordinandum
possit inveniri. Ubi glossographi hæc habent: *Tam erant Cle-*
rici sua Ecclesiæ addicti, ut ne eos quidem in Episcopos alterius
Ecclesiæ fas esset eligere, nisi missione obtenta, sive ut vocant, ces-
sione. Et in literis ad Ioannem nescio cuius Civitatis
 Episcopum, ait idem Gregorius: *Florentio Diacono Raven-*
nasi (& Anconitane Ecclesiæ electo) si nullum crimen est, quod
absistat, apud Episcopum eius agere necesse est, ut ei debeat cessa-
nem concedere, non tamen ex nostro mandato, vel edicto, ne con-
tra suam voluntatem ei cedere videatur. Vide quot obices,
 quot difficultates, quot impedimenta obsistebant, quo-
 minus alienus, sive extraneus Clericus posset in Episco-
 pum adscisci. Satis non erat consensus totius Populi, &
 Cleri, quo peregrinitatis vitium cessare videbatur; satis
 non erat Ecclesiæ, cui præesse debebat utilitas, quæ ex-
 equienda erat in Concilio pleno, ac perfecto, *τοῦτο δὲ*
idest totius provinciæ, præsentem metropolitanum, secun-
dum canones Antiochenos confirmatos canon. 5,
Concilio Chalcedonensis; opus erat sui Episco-
pæ consensu, sine quo suæ postulationi assentiri non
poterat, multò minus consecrari; opus erat cessione,
ac donatione, & ea quidem plena, & libera, quam pro-
pterea suo nomine, aut ex suo mandato, peti inhibuit
 Gregorius, qui etiam epistola 83. ad Ianuarium Episco-
 pum Caralitanum ei mandat, *ut ab ordinatione alieni Cle-*
rici abstineat, nisi Pontificis sui cessionem solemniter merue-
rit. Hinc in formula Hincmari Rhemensis, qua instruitur
 Clerus, & populus, quomodo officio perfungi debeant
 in electione Episcopi, ea verba leguntur; *Si etiam de alte-*
rius Diocesi Archiepiscopi, vel Parochia Episcopi quempiam vo-
lis notum, proficuum, ac utilem eligere malueris; necesse vobis
erit

erit, cum beneplacito illius Episcopi, cuius intererit, & literis Canonis peti- tum obtinere, ut ex formula 7. inter eas a Sir- mondo collectas. Et cum ab eodem Hincmaro esset con- secrandus Episcopus Catalaunensis ex consensu Cleri, & Populi, Willabertus; quia hic Clericus ordinatus fuerat ab Herardo Turonorum Archiepiscopo, huius cessio- nem obtinere fuit necesse, ut ex formula 14. Extat ces- sionis formula tom. 2. Conciliorum Galliae, pro Annone Clerico; *Commendatum ergo eum cura vestra suscipite, & no- stris ex partibus absolutum in vestrarum ovium numero custodite.* Idem de Wlfrido Diacono, de Bemone Acolyto, Arne- giso Presbytero, & aliis, &c. Et apud Franciscum Ber- nardinum Ferrarium lib. 1. cap. 5. de antiquo Ecclesiastica- rum epist. genere pag. 29. legitur Ragemberti Episcopi Vercellensis ad Andream Archiepiscopum Mediolanen- sem ep. in qua cessio fit Clerici ex consensu Cleri, & populi in Episcopum assumpti. Quemadmodum autem non licebat Clericum alienum suscipere, ita nec laicum alie- nae plebis usurpare, & ordinare, ut ex can. 5. Concil. Chartagin. 1. qui transpositus est c. primatus 6. di- stinct. 71. ibi; *nec laicum sibi usurpare de plebe aliena, ut eum obtineat sine conscientia eius Episcopi, de cuius plebe est; Gratus Episcopus dixit: hac observantia pacem custodit: quod ex eo- dem Grato additur fuisse cautum in Concil. Sardicensi; Nam & memini in Sanctissimo Concilio Sardicensi statutum, ut nemo alterius plebis hominem usurpet, sed si forte erit necessarius; petat a collega suo, & per consensum habeat.* Non poterat igitur ab Episcopo Civitatis cuiuspiam ordinari, nisi Civis illius, ex can. 6. Concilii Chalcedonen- sis relato can. 1. dist. 70. ibi; *nisi manifestè in Ecclesia Civitatis suae, sive possessionis, quomodo Gratianus vertit. Quamquam ve- rò Correctores Romani, verbum suae expunxerint, quod & in Greco tex. deficit, in quo legitur, ἐν ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως ἢ κώμης, inutilis fuit diligentia; cum illud si non fuisset expressum a Gratiano, subintelligi debuisset, ac suppleri. Hoc pacto intelligendum est Siricii decretum epist. 4. ut de aliena Ecclesia nemo ordinare Clericum praesumat,*

quo

In quo loco Ecclesia est congregatio fidelium tam ex Clericis, quam laicis constans, ut apud Divum Paulum, aliosque.

Quamvis autem Sardicensis can. 15. ad quem respexit Gratus, de alieno solum ministro ab Episcopo alterius Diocesis non ordinando, loquatur: *ἀλλοθεν ὑπηρέτης*, tamen ut doctè perpendit Hallier. de sacris ordinat. sect. 5. cap. 3. art. 1. S. 2. aliquid forte præterea amplius intendit, ut nec de aliena plebe laicum ab Episcopo Clericum fieri exoptaret; poterat enim mentem Concilij Sardicensis Gratus notam, & perspectam habere, qui nempe testè Athanasio cum triginta alijs Africanis interfuerat, & ipsi subscripserat. Porro Iulius Primus, sub quo Concilium Carthaginense primum, & Sardicense sunt celebrata, his in rescripto contra Orientales pro Athanasio, congruere testatur can. 6. Nicæni, quo constitutum, ut nullus Episcopus alterius Parochianum presumat retinere, aut ordinare absque ejus voluntate, vel judicare, quia sicuti irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio. Vnde infert Hostiens. in summa de tempot. ordin. n. 5. Non posse Clericum, nec laicum ab alieno Episcopo ordinari, sicuti non potest judicari. Quod decretum iisdem verbis Hadrianus primus in suis responsis custodiendum præscripsit. Huic consonat decretum, quod uti conditum a Callisto primo, qui diu ante Iulium sedit in Petri Cathedra præfert Gratianus in sua rhapsodia. g. q. 2. c. 1. nullus alterius terminos usurpet, nec alterius Parochianum judicare, vel ordinare, aut excommunicare presumat; quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec ullas vires habebit, quoniam nullus alterius iudicis, nisi sui sententia tenebitur, aut damnabitur: unde & Dominus loquitur, dicens: ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. In quam sententiam trahi posse can. quoque Antiocheni. & Aurel. 3. c. 25. Hallier. conjecturam facit loc. cit.

Idque & confirmatur ex Capitulari Angilramni, quod ei traditum fuisse ab Adriano Summo Pontifice, percipit; ubi can. 30. prohibetur ne Episcopi alienos

Y y

alienos

alienos, parochianos, idest Diocesanos (Parochia enim
secundum usum illius temporis idem sonabat, ac Dioc-
cesis) ordinare queant: Si quis Episcopus iudicaverit alie-
nus parochianum sine consilio, & voluntate Episcopi sui, &c.
ultra non solvat canonem, & apertius ex Capitularibus Ca-
roli Magni lib. 7. cap. 29. quo declaratur, nihil agere Epi-
scopum, qui alienum parochianum ordinare ausus fue-
rit: Nullus Episcopus alienum Parochianum presumat retinere,
vel ordinare, vel iudicare absque prophanj Episcopi voluntate &c.
Quia sicubi irrita erit ejus ordinatio, ita & adjudicatio. Qui eum
ordinare non potuit, nec iudicare ultatenus poterit. Ut posset
parochianus Senonensis in Diocesi Bituricensi ad sacros
ordines promoveri, ab Archiepiscopo Senonensi id im-
petrandum fuit, ut ex antiquis formulis Concil. Gallie
tom. 1. pag. 665. & 666. parochianum nostrum in vestra
Diocesi natum, & sacras licentias eductum, ad ordinem sacrum
promoveri iussimus. Vultatum non jure consecratum fuisse
Episcopum Lingonensem, contendebat Hincmarus
Rhemensis Episcopus; quia id actum fuerat, inconsulta
Rhemensi Ecclesia, obijciens precipue, fuisse in ea sacro fon-
te lustratum: licet etiam non in postremis haberet, in ea-
dem fuisse primo detonsum. Nec alio jure usum fuisse
Ecclesiam Orientalem posterioribus etiam seculis, ap-
paret ex Synodo Constantinopolitana sub Michaelis
Anchialo Patriarcha tom. 1. jar. orient. pag. 227. Quare
eicum fuit coicungat Aristiti, nisi quum diocesanum
ordinare, paci, & concordie inter Episcopos alenda.
Atanus autem imponere, & sacros ordines conferre, non iis qui,
undeque veniant, &c. n. parvus etc. etc. hinc omnia dicitur in ex-
tra. a. p. n. p. notandum, sed iis solis, qui sunt ejus Diocesis unius-
que Aristiti canone cuncti est: ea ratione, ne inter eos confusio,
solutioque versetur, a quibus ordo, & pacis bonum alijs quoque
debet debet regula dari. In qua Synodo id de laicis consti-
tutum fuisse, testatur Balsamo in respons. ad Marcum
Patriarcham Alexan. jar. orient. ibid. pag. 382. & 383.
de laicis usum fuisse quod est in Sancta Constantinopoli
Synodo, &c. etc. facta est Synodalis subnotatio,

*ἐπίσκοπος καταλείπει, ἢ τὸν ἐξ ἑτέρας ἀρχιεπίσκοπος χειροτονήσασκεν λαϊκόν. Ὁ δὲ
 γνήσιος ἐπὶ ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν χειροτονήσασκεν. Ex aequo
 ordinari eum, qui ex aliena provincia ordinat laicum, pra-
 ter Episcopi ipsius sententiam, ipsumque etiam ordinatum.
 Dum autem in Synodo dicitur κατανόησαι κανόνε καυ-
 τῆς ἐστὶ, satis ex hoc elucet, eā non jus novum institui,
 sed veteri, ac translatitio, novae confirmationis robur
 adjungi, & ab eā offendendo contumaces, poenarum
 coercitione deterreris, elucet etiam ex eo, quod ait Bal-
 samo σημείωμα συνόδων Synodalem subnotationem fuisse συνη-
 κροτημένον ἐπὶ διαφόρων κανόνων ἁποστολικῶν: ex variorum canonum
 allegatione confectam. Certè Iulianus in Concilio Cartha-
 ginaensi, deridendum se propinasset, si natale solum nullum
 jus Episcopis tribuisset. Eo potissimum nitebatur adver-
 sus Epigonium in quaestione, quae inter ipsos de Clerico
 quodam emerit. Sed quia hunc puerum maximè ege-
 num Epigonio tradiderat, quae traditio cessionis cujus-
 dam loco haberi debebat; commendatum sibi hic obviis
 ulnis exceperat, sacro fonte tinxerat, qui propterea civis
 potius aestimandus erat illius urbis, in qua per baptis-
 mum renatus fuerat, quàm patriæ, & eò charitatis erat
 progressus, ut ipsum studiis liberalibus erudire, ac in-
 struere nullis parcens expensis, ac laboribus curaret
 quorum spatia cum decurrisset, lectorem ordinaverat, ac
 proinde cum pro eo pugnarent regeneratio, domicilium,
 beneficium, longissima cum ipso cohabitatio, & alia, quae
 breviter perstrinximus; jure optimo secundum eum
 Concilium sententiam dedit, satis indicans, se ut ita judi-
 icaret, ex his, quas diximus causis adductum fuisse, dum
 pronuntiavit posse ab Epigonio: eundem Clericum
 revocari plebi suae. Concil. Chartag. 3. can. 44. Afric.
 cap. 26. vid. Cod. can. Eccles. Afric. cap. 54. tom. 1.
 Concil. 59. apud Zonaram 58. apud Balsam. qui ex eo
 quod agebat Epigonius, Clericum ex Iuliani voluntate,
 atque commendatione excepisse, refert in Synodo Cpnæ
 Ecclesiae plerosque deduxisse, non posse ab alieno Episco-
 po quempiam ordinari, nisi de consensu Antistitis illius*

loci, in quo primum vitales atras duxerit.

In flagitando consensu Herardi Archiepiscopi Turonensis, Guilbertum Episcopum Catalaunensem initiatum Hincmarus Rhemensis, nativitatis, atq; educationis imprimis mentionem fecit tom. 2. Concil. Gall. pag. 652. inter formulas Sirmondi: *quia vester natus, nutritus, vel educatus, & ordinatus dignoscitur, & Clerus, Ordo, & Plebs Catalaunica illum deposcit, habeantur vestram licentiam, &c. requisita sunt Canonum Capitula, & inventum est, quia ab illo eum petere debebant, cujus natus, nutritus, & ordinatus foret.* Quinimmo a Ravennate Concilio anno 997. eò processum fuit, ut non modo auferretur facultas Episcopis ordinandi non suos parochianos, sed etiam eos recipiendi, aut retinendi, can. 3. *nemo nostrum alterius diaceseos, vel parochianos recipere, aut promovere, seu retinere presumat sine Canonicis episcopis.* Quod etiam statutum in Concilio de Copriniaco, licet multò recentiore. Dum ergo Episcopis ordinatio laici de plebe aliena interdicitur in eodem Concilio Ravennate, in Londinensi anni 1135. can. 10. in Mompessulano anni 1258. etiam si ratihabitionis proprii Diocesani spes affulserit, in Monspeliensi, c. secundo, & frequentissime in illis habitis post annum Christi millesimum, dum idem præcipiunt *c. cum nullus, & cap. natus de tempor. ordin.* Sanctæ Synodi, & Sacri Canonis novam viam non inibant, sed a veteribus Conciliis, & Pontificiis decretis constratam complanabant, vetus jus non immutabant, sed magis stabiliebant. Quod autem in Concilio Nicæno de Clericis actum fuerit can. 16. *ὅτι ἡ κλῆρις ἐξ ἐκκλησιαστικῶν, item & in aliis, quæ subsequuta sunt, id eò evenit, quia majoribus compedibus Ecclesiæ, aut Episcopo constringebantur, qui ab eo aliquem ordinem susceperant; non autem quod usurpare laicum de plebe aliena permissum fuerit. Non id ex his, quæ in iis Conciliis disposita sunt consequitur, nec potest duci argumentum ex τῆς ἀντιδιαβολῆς è contrario sensu, quo aliorum Conciliorum reguæ, aliæ leges ecclesiasticæ corrigantur. Nec refragatur Augustinus epist. 235. Recense Concilium*

*ellium & ibi invenies de solis Clericis, non etiam de laicis fuisse
 statutum, ut undecunque venientes non recipiantur in Monaste-
 rium; nam ex ejus verbis patet, egisse eum de his, qui ex
 alia dioecesi adventantes in Monasteria recipiebantur,
 quod canone noviore Concilii Africani, de quo Au-
 gustinus sensit, prohibebatur. Sed ejus prohibitio, ut
 ipse aiebat, in Clericos, non in laicos dirigebatur. Parum
 etiam refert, nihil impedimento fuisse, quominus a laico,
 quò vellet domicilium transferretur: quod satis vi-
 debatur transferri per ordinationem, præsertim cum ea
 perpetuò Clericus Ecclesiæ designatur; placet enim
 Glossæ responsio *can. 6. dist. 71. ver. obtineat*, laicis non fuisse
 eam domicilii constitutionem, quæ colligebatur ex ipsâ
 ordinatione, cui animus perpetuò permanendi erat con-
 junctus, ut ad eam posset procedi; sed opus fuisse, ut
 constaret antea fuisse contractum legitime domicilium:
*Sed nonne extraneus Episcopus potest ordinare laicum de alterius
 Episcopatu, cum laicus possit transferre domicilium, quò volue-
 rit? Dico quod sic, sed domicilio non translato non potest eum
 ordinare. A qua nil differt, quod docet Hallier loc. cit. §.
 50. n. 20. qua tamen declaratio hanc interpretationem patitur,
 ut quandiu alterius est parochianus, ab Episcopo ordinari non pos-
 sit, ubi verò habitatione diuturna parochianus Episcopi alicujus
 loci effectus fuerit, possit ab eo ordinari. Quod tamen intelli-
 gendum posita necessitate, qua cessante, nullo modo po-
 terat peregrinus ordinari etiam post incolatum multo-
 rum annorum, ut censet Albaspinus.**

Nec nos later, aliquam institutionem factam
 fuisse non a proprio Episcopo: sed eum hoc accidit
 præter ordinem accidisse certissimum est; ut de Divo
 Paulino accepimus, qui apud Barcinonem a Lampio
 Episcopo anno 393. per vim inflammatae plebis sacratus
 fuit, ut ait Augustinus *epist. 35.* quod & ipse Paulinus
 qui fuit postea Nolanus Episcopus, de se scribit in epi-
 stola ad Severum: *Nos in Barcinonensi Civitate consistimus.
 Post illas litteras, quas scripsisti, die Domini, quò nasci de car-
 ne dignatus est, repentina, ut ipse testis est vi multitudinis, sed
 credo*

quædo ipſus ordinationis correptus, & Presbyterque initiatus ſum;
 qua in re *ὁ χλωδὸς χεῖρ παρίστυν τὸ ἀκριβὲς turbatum manus even-*
is ius accuratum, ut loquamur cum Nazianzeno *epiſt. 22,*
 Præter ordinem, ut diximus, hoc contigit in quibus-
 dam viris pietate, & ſanctitate præſtantiffimis, doctrinæ
 gloria toto orbe celebratis, ut in Paulino, Hierony-
 mo, Auguſtino. Non igitur ſolum Clericis vetitum
 erat, mutatione Prælati veſuram facere, & Episcopis
 alienos Clericos adoptare, ſed etiam laicum alienæ Ple-
 bis, in Clerum adſcribere; ergo nec ad beneficium ad-
 mittere, ut optimè arguunt Antonius Bengzus, &
 Franciſcuſ Pagoniuſ *de benef. verb. idoneo cap. 83. num. 2,*
 qui ex eo quod beneficia ſint Clericis concedenda, con-
 ſequens eſſe ajunt, ut eædem qualitates in Clericis or-
 dinandis, & beneficiis augendis ſint neceſſariæ; ac proin-
 deque admodum peregrini extra Diceceſim ſuam or-
 dinari non poterant, ita non potuiſſe beneficiis, aut Ec-
 cleſiis, extra Eccleſiam ſuam adſcribi; & Thomasin. lib.
 1. cap. 4. par. 2. n. 2. ibi; *ex quibus liquidum fit, Clericos ab*
uno Episcopo ſemel ordinari cæptos, ab alio donari non potuiſſe,
ſive ordine quolibet, ſive beneficio, id colligens ex Concilio
Epaonenſi ita mandante: Ne presbyter territorij alieni ſine
conſcientia Episcopi ſui in alterius Civitatis territorio præſumat
Baſilicis, atque territorijs obſervare, niſi forte Episcopus ſuus
illum cedaſ Episcopo illi, in cuius territorio habitare diſpoſuit;
 Presbyteri enim de quibus hic agitur (ut idem Thoma-
 ſin. acutè) nihil novi ordinis ab Episcopo hoc alio accipiebant,
 ſed Eccleſia alicui ſeſe aſtringebant regenda, quod omninò nefas
 erat, niſi Episcopus, cui ſe prius addixerant, eoſ relaxaret, &
 prorsus deinceps cederet Collegæ. Quod & in mente habuiſſe
 videtur Boſquetuſ *ad dict. epiſt. 13. Innoc. lib. 1. reg. cujuſ*
verba ſupra recitavimus, cum ſcripſit, duo obſtituiſſe,
 quò minus alienigenæ beneficiis donarentur: & quia,
 ignotoſ Clericoſ, & extraneoſ ordinare, immò nec re-
 cipere jure erat prohibitum: & quia propriæ Eccleſiæ
 Clericoſ, vel paræcoſ aliis omnibus anteferri, Patrum
 reguliſ cautum. Quibus verbis palam fecit, & hæc duo
eodem

eodem spectasse & possio etiam extraneus Clericus et
 legitima, ac solemnī cessione, ac donatione sui Epi-
 scopi, Ecclesiæ alienæ *inordinatus* fuisset, evitare
 non potuisse, quin ei propriæ Ecclesiæ Clerici, ac
 paroci essent ex regulis Patrum in beneficiis præferendi.
 Quin etiam, adeo rigidè observabatur, ut Episcopi, ali-
 que beneficiarii non possent esse nisi cives, ut etiam si
 quispiam natus in alia Diocesi, per multos annos in al-
 qua civitate moram traxisset; quod ad rem nostram at-
 tinet nihilominus diceretur peregrinus, & alienus habe-
 retur a Sacerdotiis, ut autumat Albaspineus in notis ad
 Optatum Milevitanaum de schismate Donatistarum lib.
 1. fol. 6. n. 49. *Peregrinus is vocatur apud antiquos, qui natus
 erat in alia Diocesi, qui quamvis multos annos in una moratus
 esset Civitate, vel etiam quamvis ipsius Civitatis factus esset Epi-
 scopus, peregrinus adhuc ceusebatur, ut alibi probabimus. Cate-
 cum non licebat presbyterum, aut Episcopum peregrinum ordi-
 nare, quò respiciens Optatus tacitè carpit Parmenianum, quod
 cum alibi natus esset, contra canonum mentem, Carthagini consti-
 tutus esset Episcopus peregrinus. Ubi notandum, ni-
 hil discriminis agnosceat Albaspineum inter Episcopa-
 tum, & alia beneficia; notandum etiam, visum fuisse Pa-
 tribus, nimirum insultare sacris canonibus, qui peregrini
 ad beneficia audebant accedere, cum tertio quoque
 verbo Optatus Parmenianum hocce scommate profin-
 dat, quia peregrinus es; & non solum in locis in principio
 Hujus dissertationis allatis, sed etiam d. fol. 6. & lib. 3.
 n. 36. ubi ad ea verba, quia peregrinus es iterum advertit Al-
 baspineus, quia non es natus Carthagini, cui præc. Quod
 autem dixerat Albaspineus lib. 1. n. 49. repetit lib. 2.
 n. 60. firmatque magis ex epistola Epiphaniæ ad Joannem
 Antiochenum; In olim ceusebatur peregrinus, qui non erat
 natus in illo loco, in quo ordinabatur; quamvis mul-
 tos annos ibidem immoratus esset. Ceterum ex antiqua
 disciplina, peregrinus sine necessitate non debebat ordinari.
 Ex quibus omnibus apparet, non dormitasse Scriptores
 nostros, cum ex eo quod prohibuerunt Arcadius, &*

Ho.

Honorius, ne posset quis ex alieno vico, aut possessione Clericus ordinari sua constitutione non dissentanea a Jure Canonico, & eo quod cum aliis Conciliis, tum etiam Carthaginensi habito anno 398. *Can. 34. C. Afric.* & sic annum ante quam promulgata fuisset ea lex ab Arcadio, & Honorio definitum fuerat; induxerunt, externos ad beneficia Ecclesiastica convolare non posse. Et esto Imperatores intenderint ea Constitutione capitacionis onera persequare, & sic rationibus Fisci sui prospicere; exinde tamen non fit, ut de aliis effectibus, qui ex ea consequerentur, non cogitaverint; inter quos alienigenarum exclusio; præsertim cum eam ad exemplum Juris Canonici, & Decretorum Conciliarium efformaverint.

Quod ut magis in plano ac aperto sit, repetendum memoria est, usque ad annum circa 500. moris non fuisse, ut aliquis ordinaretur, cui simul officium, & munus speciale, ac proprium non fuisset attributum, exceptis quibusdam hominibus doctrina, & sanctitate illustribus, ac præcellentibus; qui vel ex causa in antecedenti dissertatione expressa, vel ut sacris studiis liberius possent incumbere, peculiari cura onerati abnuebant, ac propterea instituebantur Presbyteri non assignata Paræcia, cui vacarent, ut de Divo Hieronymo, qui ordinatus fuit Presbyter Antiochiæ, aliisque memoriæ proditum est, (quod nec etiam laudandum censent sanctioris disciplinæ amatores,) ita ut incognita esset antiquitati distinctio inter ordinem, & beneficium; idemque tunc esset ordinare, atque officium dare, jusque, ut posset quis ex Ecclesiæ redditibus ali, licet post annum quingentesimum Episcopi laxatis aliquantulum habenis, coeperint aliquem instituere absque officio, qui tamen adiutorem se præbere solebat sacras functiones exercentibus ad hoc, ut propter obitum, vel alia de causa vacante officio, in eo succederet. Atqui ea, de qua agimus constitutio condita fuit anno 398. Dum igitur Imperatores mandant, ut Clerici ordinentur ex eo ipso loco, vico, ubi Ecclesia est, non ex alio vico, aut possessione; quid aliud

aliud hoc fuit, quam impedire, & prohibere, ne unius vicis, aut possessionis indigenæ, Ecclesiæ in alio existentis, beneficia possent assequi? Quin immo magis ea lege prospectū fuit origini, quam jure Canonico, quo dispositum fuit, ne Clerici alicujus civitatis, aut Diocesis, possent ab alterius Episcopo ordinari, aut suscipi, quod ab Imperatoribus ad vicos extensum, ac porrectum fuit: nimirum, ut in Ecclesiis illius vicis, vel possessionis non fieret institutio, nisi illorum, qui inibi nati fuerant. Parcendum itaque erat nostris Scriptoribus, qui ex dicta lege eliciunt, peregrinos non esse beneficiorum compotes, quibus nec etiam vitio adscribendum erat, quod ex ea eduxerint, eum, qui est ex loco, seu Diocesi beneficii, debere si idoneus est, aliis extraneis præferri; *hic enim agitur*, inquit Gothofredus, *de vicanis Clericis. ex eodem vico præcisè eligendis, non præferendis si idonei sint*: nam licet ea lege mandetur, ut non nisi vicani in Ecclesiis in eorum vicis, vel possessionibus constitutis, ordinari, proindeque officia, atque beneficia habere possint; non tamen eam inhibuisse credendum est, si in iis nubi adessent idonei, quin possent ex aliis vicis, aut possessionibus peti: & si ea excludit omnino peregrinos, civibus tantum admissis; ex ipsa licet, secundum vulgatum axioma, arguere ad id, quod minus est, ut nempe cives alienigenis sint præponendi.

Sed jure, an injuria vir clarissimus nostros lacessiverit, ex eo textu omnes eruunt, quod nos probandum suscepimus; & non modo ex turba Interpretum, sed etiam eruditiores homines; & majorum gentium Iure Consulti: nam præter eos, quos in illa lege connumerat Barbof. non aliter ea accipitur a Dionysio Gothofredo l. in Ecclesiis C. Just. de Episc. & Clericis, qui ait, in hanc sententiam adduci solere a Scriptoribus Gallis: *Extraneos, & peregrinos beneficiorum (eorum præsertim, quibus animarum cura connexa est) in Gallia non esse capaces, hinc Galli colligunt, & constitut. Caroli VII. anno. 1431. Simile est illud Innocentii III. in cap. Bona 4. S. intelleximus de postulat. Ideo, in-*

Z z

quit,

quit, non poteramus, salva conscientia, de alia persona, quæ de Regno Hungaria originem duceret, congrue providere; nec vellemus ei præferre alienum: adde c. nullus in vit. 61. distin. adde 71. distin. & cap. quoniam in plerisque de offi. ordinarij: Catholicum presulem nationibus illis conformem, & c. ultim. de Cleric. peregr. glos. in Proam. Pragm. in verb. exterorum Papon. 3. Notar. 6. cap. des lettres de naturalité: Mornacius, qui hoc confirmat ex Capitulari Caroli Magni: Brunemman. qui post propositam legis speciem, inquit: Collige originarios peregrinis esse præferendos, fretus autoritate Mynfingerii, Rothi de Curte, Ceval. aliorumque: & quod eorum sententiam magnopere adjuvat, Petr. de Marc. de concord. Sacerdot., & Imper. lib. 4. cap. p. n. 10. qui cum adduxisset Coelestini decretum cap. nullus distin. 61. subdit: ejus sententiam retulerunt Reges in Capitularia, qui ex propria Diocesi secundum statuta Canonum, Episcopum eligendum esse docent, quod ab Imperatoribus quoque Romanis olim constitutum fuerat de quibuscumque Clericis, ad capitulationis onera peræquanda: Auctores notarum in Divi Gregorii Magi epist. 19. lib. 2. Thomasius de benef. par. 2. tib. 3. cap. 31. n. 3. Paulus Dumay ad epist. 18. Innocent. III. lib. 13. regest.

Ut autem hoc obiter tangamus, nunquam in mentem venit doctissimo viro Paschasio Quegnell. quod ei Adversarii affingunt, licuisse Constantinopolitanæ Sedi, & Carthaginensi, aliisque majoribus, ex quacumque Ecclesia prout liberet, Episcopum sumere; in notis ad epist. Leon. 12. n. 14. & 17. quæ mera fuisset hallucinatio, illius eruditione indigna. Nam quod ad Alexandrinam attinet, in contrarium nos vocant Julius primus, Athanasius, Divus Leo magnus in ep. ad Gennadium. Carthaginensis communem cum aliis sortem fuisse, perspicuum est ex Optato Milevitano. Nec diverso jure usam fuisse Romanam Ecclesiam, convincitur ex his, quæ acta sunt in causa Formosi, ex epist. Stephani 6. ex decretis Jo: p. in Romana Synodo, & Nicolai secundi in Concilio Romæ coacto anno 1059. Demum, eo quod comminiscuntur privilegio, non gavissam fuisse Const. Ecclesiam, docent

gent epist. Nicolai Primi, & Joſoctavi: Concilium octa-
 vum generale: Photii deſcriptio. Injuriam faciunt ei-
 dem Quesnellio, dum ipſi hunc errorem attribuunt, ab-
 ſolute licuiſſe Patriarchis Conſtantinopolitano, & Car-
 thagineuſi, aliſque, ex quacunque Eccleſia Clericos
 præripere, ex Concil. Carthag. cap. 55. Cod. Can. Eccl.
 Afr. Theodor. Baſam. ad can. 17. Concil. 6. & ad Pho-
 tii ſynocan. c. 26. Etenim, præterquamquod Baſamo
 ait, Cpnium tunc tantum hanc poteſtatem uſurpaſſe, cum
 penuriã Clericorum Eccleſia laboraret, adeont ab Impe-
 ratoribus præſinitus numerus deficeret: quod quidem, (ait)
Conſtantinopoli locum non habet propter multitudine Cleri ipſius,
& quod nulla ſit omnino eorum penuria, d. c. 26. & ad can. 16.
 Apoſtol. fortaiſſe id literis conſignavit Baſamo in gra-
 tiam Photii, ab eo excitati ſchiſmatis fautor, atque ad-
 jutor; cuius fidem ſuſpectam reddit, quod alibi ſcribit:
*Nota autem quod etiam Imperatori conſeſſum eſt facere Clerico-
 rum translationes; & Synodus habita ſub Michaeli An-
 chialo, & quod de ipſa idem Baſamo, parum ſibi conve-
 niens, ſcriptum reliquit. Teſte eodem Baſamone, Cpnus
 Epicoſopus ea licentia abutendi, anſam arripuit ex Novel.
 Juſtinian. 3. cap. 2. Sed tamen Imperator graviter excipit
 Clericos, qui ambitione corropſi potentiorum gratiam
 captantes, ex Eccleſiis, quibus dicati erant, licet ejuſdem
 dioceſis, in majorem Eccleſiam laborabant, *ut quos oportet
 eas iſuſcipiunt, per patrociniũ quodlibet accedere.* Quod omni-
 no in poſterum fieri prohibet, adijcens, quod non lice-
 bat monachis, nempe ab uno monaſterio ad aliud trans-
 migrare; multo minus permittendum Clericis: & huius-
 modi transmigrationem *reſponſum eſt, ut iſuſcipiatur dicitur iſuſcipi,
 lucri, & negotiationis ſpeciem habere: licet ſi id neceſſitas ex-
 promeret vel a Patriarcha, vel ab Imperio, non aliter
 cõcedat in ſin. d. c. niſi ob complendum a ſe præſtitutum
 numerum. Utique hæc ſe habeant, cum in d. c. 55. fa-
 ceatur Aurelius, nunquam eam ſibi aſciſſiſſe auctorita-
 tem, Clericum ab una Eccleſia in aliã tranſcribendi, niſi
 poſtulante plebe, & Clero alterius Eccleſiæ, & convento**

Episcopo prius, cui ex ordinatione devinciebatur, cum dissolvi vinculum extorquebat utilitas, ac necessitas, aut imperium legis summæ, hoc est Charitatis Episcopalis, & universalis, quæ omnibus Ecclesiarum necessitatibus infatigatâ providentiâ consulit, ut loquamur cum Thomasin. par. 2. lib. 1. cap. 1. n. 4. qui est de hac re videndus: ex hoc ipso fit manifestum, quantum aberraverint Adversarii a Quesnellii sententia, cui accinit Gothofred. d. l. in Ecclesiis.

Sanè quæstio a prædictis Auctoribus proposita, nil tum nostra specie commune habet, immò ab ea quam longissimè distat: quod enim apud eos disceptatur, est, an posita postulatione alieni Clerici, consensu Cleri, & plebis, cujus expressam mentionem fecit Aurelius in Carthaginensi Concilio: posita evidenti necessitate Ecclesie, a qua fiebat postulatio, potuerit Primas Africæ, aliique majorum Sedium Primates, seu Patriarchæ Clericos transferre; & hoc quidem sibi adrogabat Aurelius, adrogabat Patriarcha Cōstantinopolitanus, sed uterque, iis, quas diximus conditionibus concurrentibus. Eam potestatem non sibi vendicasse Aurelium, nisi cum urgeret necessitas, perspicuum est ex verbis Concilii Carthaginensis 3. c. 45. & Africani c. 22. ubi: *ut postulentur ab Ecclesiis, qua præpositis egent, vel Episcopis, vel Presbyteris; & postea. Ego enim cunctarum dignatione Dei, ut scitis Ecclesiarum sollicitudinem sustineo; & ex responsione Epigonii: necesse habes tu omnes Ecclesias suffalcire; & infra: quapropter si necessarium, Episcopatu quis habueris, rursus: debes mihi alia plebs subvenire; & iterum: sane quando tu Ecclesia subvenieris.*

Ut autem una Ecclesia alterius auxilio indigeret, sæpè in Africa eveniebat, in qua Ecclesie Clericorum maximam patiebantur inopiam; adeo ut hac de causa, passim Neophyti, aliique Sacerdotio indigni, promoverentur, quod reprehendit Innocentius. I. in epist. 12. data ad ipsum Aurelium, de quo agimus, cujus memor fuit Baronius anno 416. asserens ob magnum Clericorū defectum, immeritos plerunq; fuisse ordinatos in iis Eccle-

clesis. Has ministris omninò fuisse destitutas, intelligere est ex Conc. Hipponensi, ibi: *Tantum autem inopiæ Clericorum patiuntur Ecclesie, ut quædam loca omnino deserta sint:* & ex Concilio universali Africæ anni 401. in quo pro bono pacis, & ob paucitatem Clericorum, potestas facta est omnibus Episcopis Catholicis, Donatistarum Clericos suscipiendi cum ordinibus suis, contra veterem Ecclesiæ Africanæ disciplinam.

Sed expressim, non potuisse eam potestatem exerceri, nisi cogente necessitate, planum est ex Hincmaro de prædest. c. 36. p. 319. cujus verba supra adscriptimus: *concessa specialiter Carthaginensi Ecclesie nota necessitate licentia.*

Prodat in medium eximius Thomasinus, quo nemo melius rem omnem exequitur, de Ben. par. 2. lib. 3. cap. 35, n. 8. *Bona fide fateri cogimur venia Cælestini Papæ, tam inopem quandoque fuisse unius Civitatis Clerum, & numero, & merito usque adeò destitutum, ut alterius Ecclesiæ opem implorare, & ab ea Episcopum sibi mendicare necesse haberet. Non semel dictum est supra de singulari potestate Carthaginensis Archiepiscopi, qua egentibus Ecclesiis ex alijs opulentiõibus Episcopos largiebatur, a se prius ordinatos, & suarum Ecclesiarum Clero summissima quadam vi abreptos. Quin & assentiebantur Africani Episcopi, Archiepiscopo Carthaginensi, ut vel ei Ecclesiæ, quæ unum modo, eumque præstantissimum haberet Presbyterum, hunc auferret, & in alterius civitatis transferreret Episcopatum; ea scilicet beneficii vicissitudine, ut optimum alijs Ecclesiis surriperet Presbyterum aliquem, quem ei restitueret; quæ suum amisisset. Nihil est in hac charitatis vicissitudine, quod suspicari quis possit Canonibus adversum, quorum finis, & scopus charitas est.*

Cum igitur in Clero Ecclesiæ nullus aderat, vel Episcopatu, vel presbyteratu dignus, subsidium ab alia petebatur, cuius Episcopus, si precibus suam opem implorantis, se flecti non sineret, eo prius admonito, ne mutæ charitatis confringeret fœdera; a Primato Ecclesiæ indigentia succurrebatur. Hac vero facultate non utebatur Carthaginensis Episcopus, nisi præcedente postulatione

tionem Cleri, & plebis, ut ex d. cap. 55. *Contingit plerumque, ut postulentur ab Ecclesiis: & mox, quod eius Clericus a qualibet Ecclesia postuletur: item ibi; pro desiderio cuiusque Ecclesie, & inferius, ut prapostos plebibus, vel Ecclesiis constituas, qui postulati fuerunt. Utrumque paucis complexus est Hallier de sacris ordinat. sect. 5. art. 9. S. 2. n. 8. Tertio spectare concessionem istam, maxime Episcoporum, vel saltem prapostorum ordinationem, quos ab aliis Ecclesiis postulatos Episcopi Carthagenensis eorum Ecclesiarum bono consentientis, jus est a propria Ecclesia ad illas transferre.*

Nec aliud sentiendum est de Constantinopolitano Patriarcha, tum quia, ut diximus Balsamo in *nomocan. tit. 1. cap. 26. in fin. & ad d. can. 16. Apost.* qui ei hanc astruit prapogativam, non alias ei fuisse facultatem transcribendi Clericos in suam Ecclesiam affirmat, quam si ea Clericorum premeretur angustia; quod evenire non poterat Constantinopoli propter populi frequentiam, & Cleri numerositatem; tum etiam quia, ut ait idem Balsamo *loc. cit. & cap. 10. septima Synodi*, jus transferendi Clericos, sibi competere existimabat Patriarcha Cpnus, *ex nov. 3. Iusiniiani cap. 2. & nov. 16. cap. 1.* quibus, si detur illud fuisse permissum, eo tantum casu concedebatur, cum supplendus esset numerus Clericorum majoris Ecclesie ab Imperatore statutus.

Ecclesiam Cpnam eam sibi auctoritatem tribuisse, quod Romanæ privilegia ex Synodo Chalcedonensi, & Trullana, & Imperatoriis legibus in Ecclesias subiectas sibi assumeret, tradit Hallier. *d. art. 9. S. 5.* Utinam vero eam moderationem in hac re adhibuisset, quam adhibebat Ecclesia Romana, præsertim prioribus illis seculis, nec tam effrænate humanis cupiditatibus indulsisset. *Sed moderatior* (ait idem Hallier. *loc. cit.*) *in his præscis temporibus Romana fuit Ecclesia, cui quamvis supra leges posita, Ecclesiasticarum tamen legum maxima cura erat. Ideoque vidimus supra, S. Gregorium non dicam Clericum in aliam Diocesim sine Episcopi sui consensu noluisse transferre, sed nec suo nomine ipsum ab Episcopo peti, aut eidem Episcopo significari, sibi gratam*

gratum futuram, ipsius Clerici translationem concessisse.

Et hinc etiam quivis potest perspicere, prorsus eos cœcutire, qui ita argumentantur: Clericus alienus non poterat absque consensu sui Diœcesani ordinari ab alio Episcopo, ac beneficium consequi, ergo ex voluntate sui Episcopi accedente ejus missione, & ordines suscipere, & ad beneficium admitti poterat. Nam, præterquamquod ejus, quem alius nexus ab electione removebat, ut erat extraneus Clericus, ac propterea non poterat nisi postulari, non temerè postulatio, nec nisi urgente necessitate audiebatur, præcedente decreto populi, & Cleri, quod in plena Synodo legebatur, in qua pensabatur necessitas, aut utilitas evidens, ob quam Clericus a prioris Ecclesiæ vinculo posset absolvi, ut scribunt Bosquetus ad lib. 1. regest. Innoc. 3. epist. 13. & Florens ad sit. de translat. Episcopi: Episcopi cessio, qui Clericum e sua potestate relaxabat, efficere poterat, ut unum ex impedimentis cessaret, quæ externis ad beneficia viam obstruebant; non autem alia removerentur, quæ nascebantur ex indigenarum prærogativa, ex eo quod, jusdivinum, naturale, & ipsa ratio exigebant, ne exoticus civi, ne hospes præstaret propriæ Ecclesiæ filio; neve cum alius sementem fecisset, terramque fuisset operatus, alter fructum carperet: & ex aliis causis, & rationibus, quas late executi sumus. Horum autem, quæ obstabant, unum satis erat, ut dici non posset patefactum iter, quod omnium aditu clausum erat, semperque futurum est alienigenis.

Concedimus quidem, poscente necessitate æquum fuisse, ut una Ecclesia alteri non deesset, eadem de causa potuisse unius Clericum, vinculo, quo illi obstringebatur, liber fieri, ut alteri opitulareretur: quemadmodum si in Ecclesia, in qua Episcopus erat eligendus, nullus communere dignus foret, poterat ad illud aliquis extraneus evocari, quæ duo in idem resolvi, nemo non videt. Hæc potestas subveniendi unius Ecclesiæ egestati ex alterius divitiis, olim apud Synodos fuit, quarum erat cognitio, an adesset necessitas nec ne, salva semper su-
prema

prema Summi Pontificis auctoritate. Num verò quod licebat Synodis, licuerit etiam Primatibus, aut Patriarchis, nihil ad rem nostram pertinet. Planè *Innoc. 3. cap. 1. & 2. de transl. Episcopi* contendit acerrimè, quod ad translationes Episcoporum non posse eas subsistere inconsulta Romana Sede, sicut ad ipsam omnes causæ majores sunt referendæ; cuius etiam a Patriarcha Antiocheno imminentam hac in re majestatem, severissimè vindicavit. Eandem impetunt qui Paschasio, & Gothofredo ad augenda Primatum, ac Patriarcharum jura nimis pronis, adhærescunt, nec tamen alienigenarum causam magis provehunt.

Solent etiam DD. in hanc rem advocare l. fin. C. de offic. Prætoris, l. unic. Cod. non licere habitatoribus Metrocomiæ lib. 11. ibi; *ut nulli extraneo illic quo quo modo possidendi licentia tribuatur; sed rectè an perperam, illi viderint.*

Rationes autem, ex quibus hujuscemodi prærogativa Indigenis competit, sunt innumeræ, quarum aliquas supra libavimus, & quas omnes persequi, longum esset. Ut enim linquam, facilius ad residendum eos induci, quod supra diximus; noto, & familiari Gregi præesse jucundius est, quam externo, & alieno, ut ait Gregor. Nazianzen. in orat. quando assumptus est in concordia Patris, & Divus Thomas 1. 2. quæst. 63. art. 2. ad 4. ut jam vidimus, eam rationem reddit cur qui de gremio Ecclesiæ assumitur, soleat esse utilior quantum ad bonum commune, quia magis diligit Ecclesiam, in qua est nutritus, &c. quem sequitur Sor. de iustit. lib. 3. q. 6. ar. 2. ad 4. ibi, cui & alteram S. Thomas causam subnectit, quæ mihi est probatissima, videlicet, quod ut plurimum unusquisque propensorem habet animum ad suam propriam Civitatem, & Ecclesiam, in qua nutritus est, qua utique ratione utilior esse poterit. Quare Alexander Secundus patria Mediolanensis, qui prius Anselmus Lucensis Episcopus; cum ad Pontificale solium fuisset sublatus, statim ad Mediolanenses contreraneos suos in hanc sententiam perscriptis: *Divini judicij dispositione pro:*

provisum est, ut Mediolanensis Ecclesia filius, & Ambrosianis
 uberibus sublactatus, ad famulatum Apostolicæ Sedis indignus
 ascenderem, ac matri omnium Ecclesiarum pastoralis curæ sollici-
 tudine deservirem. Unde cum totius universalis Ecclesiæ cura
 nobis non levis incumbat, propensius circa vos ipsa natura nos
 provocat esse pervigiles, ut unde nos constat originis duxisse pri-
 mordium, ibi etiam majoris ad æternam salutem habeamus soli-
 citudinis incrementum. Nam & ignis ea primum ligna conflagrat,
 ex quibus oritur; & fons ante omnia illas terræ venas in-
 fundit, ex quibus profluens derivatur. Et ad Clerum ejus-
 dem Civitatis se convertens, ita eum alloquitur: Vos
 autem dilectissimi, membra mea, viscera anima mea, sic satagite
 per viam mandati cælestis incedere, ut mens nostra merito semper
 de sancta consanguineorum suorum conversione gaudere.
 Quin etiam per legatos suos leges eidem Clero præscrip-
 sit, quibus fundatam a Divo Ambrosio Ecclesiam, sed
 morum corruptione labescentem, ad pristinum nomen,
 avitumque nitorem revocaret: quæ se offerunt tomo 9.
 Conciliorum pag. 1120. Melius cives agnoscunt vul-
 tum pecoris sui, juxta illud proverbiorum cap. 17. &
 mores, ac consuetudines Patriæ callent præclare, quod ma-
 ximo adjumento esse solet Pastoribus, ut munus suum re-
 ctè, ac diligenter implere possint, que madmodum consi-
 derant Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 4. q. 25. vers. ad obiecta ibi;
 genus tamen, & patria aliquando Ministrum Ecclesiæ utilio-
 rem, & aptiorem efficiunt, & Salcedo d. c. 54. n. 4. in fin. a quibus
 non abludit, quod scribunt Gomef. de idiomate quæst. 1.
 colum. 4. Azeved. d. l. 14. num. 16. & cum cuique satis
 natura insitus, ac ingenitus sit Patriæ amor, magis dili-
 gunt Christi gregem sibi commendatum, Azor. loc. cit.
 vers. & certè ibi: quia indigena, & qui sunt ex loco, magis ipsi
 diligunt Christi gregem sibi commissum, & eos populus: quip-
 pe quorum virtus sibi perspecta est, ac probata, magis co-
 lere, ac suspicere consuevit, ut dixit idem Azor. d. 7. 25.
 vers. & certè, & post eum Barbol. d. vot. 33.

Non sine maxima ratione Cardin. in cap. signifi-
 casti de Jur. patron. & ex eo Gregor. Tholosan. syntagmat.
 2. differ.

*Juris par. 2. lib. 17. cap. 40. refert, Card. Ugonem anti-
 quum Interpretrem dicere solitum, Patronum debere præ-
 sentare Episcopo Clericum ejusdem Diœceseos, qui intelligat, &
 intelligatur. Et quidem evidens necessitas est, ut Benefi-
 ciarum, præsertim ijs, quorum Beneficiis animarum cura
 annexa est, regionis idioma peroptime teneant; qua de
 causa synodali Decreto Concilii Provinciæ Turonensis
 apud castrum Guntherii anno 1231. Can. 16. statutum
 fuit; ne quis institatur in aliqua Ecclesia, cui sit cura anima-
 rum annexa, nisi loci illius loquatur, & intelligat idioma.
 Si contra præsumptum fuerit, & institutus privetur beneficio,
 & instituentes potestate instituendi careant illa vice. Eadem
 de causa cum Rex Romanorum summo studio deside-
 raret, ut Episcopus Cameracensis, Ecclesiæ, Colonien-
 si præficeretur, ab incepto destitit, postquam certiorum
 eum fecerunt Electores, ab illo idioma Terræ ignorari,
 ut refert Cæsarius. Et Guimundus singulari pietate, ac
 doctrina Vir, Angliæ Episcopatus constantissime recusa-
 vit, quod morum, & linguæ inscius esset, neque ullis
 Vuillemi Nothi Regis suasionibus, ac blanditiis flecti
 potuit, ut propositum mutaret: eam excusationem
 prætendens, quorum extraneos mores, barbaramque locutio-
 nem nescio, ut refert Ordericus Vitalis anno 1070. pag.
 524. & ex eo Raynald. anno 1209. n. 6.*

Vacante Sede Aldeburgensi, Bruno natione Saxo
 in Episcopum electus, petiit, impetravitque a Principe
 regionis Saxonum coloniam acciri, ut plebem regeret,
 in cujus lingua, ritibusque hospes non esset: Helmold,
*hist. Slavorum lib. 1. cap. 84. & Vespesiano suavit. Apollo-
 nius, ut qui præponerentur cuique provinciæ, non essent
 linguæ regionis rudes, ne omnia per interpretem agere
 cogerentur, sicuti narrat Philostr. de vita ipsius Apollon,
 lib. 5. cap. 13. Quod usque adeo necessarium visum fuit
 Athanasio in Episcopis, aliisque Sacerdotia gerentibus,
 ut inter maxima Constantii flagitia recensuerit in epi-
 stola ad Solitarios, amoto Dionysio, fuisse ab illo Eccle-
 siæ Mediolanensi superimpositum Auxentium Cappa-
 docem*

*δέοξεν τὸν μὲν τῶν ῥωμαίων ἀδὸς γλῶσσαν hominem
 Latine lingua ignarum. Mitto decretum Innocentii in
 d. cap. quoniam de offic. ordin. paulò ante expentum, ex quo
 excludēdos alienigenas a beneficiis, ultra laudatos supra,
 probant Dionys. Gothofred. d. l. in Ecclesiis, & Thomaf.
 par. 2. lib. 1. cap. 103. n. 11. Quam esset indignum exte-
 eum, præsertim linguæ imperitum, Episcopum fieri, ex-
 perta est in Valerio Ecclesia Hipponensis; qui ex con-
 sensu Cleri, & plebis ei admotus, cum prædicandi præ-
 vinciam sustinere non posset, compulsus fuit ordinare
 Augustinum, isque necesse fuit, ut statim Presbyteratum
 initiatus, concionandi ministerum aggredieretur, ne per
 longum tempus verbo Domini non passus, grex periret:
 quod ne deano accideret, Augustinus postea Episcopus,
 vivens adhuc, successorem sibi designavit Eradium sui
 Cleri Presbyterum. Et Sacrum Concilium Tridentinum,
 ut præcaveret, ne Ecclesie tot afficerentur incommodis,
 quot exterorum proventus, & linguæ imperitia secum
 affert, præcepit, ut *vis Sacramentorum, & usus, sacra elo-
 quia, & salutis monita, vernaculo idiomate explanarentur, scilicet.*
 24. de reform. cap. 7.*

Quibus accedit, nihil iniquius esse, aut injustius,
 quam ceteros, a quibus nihil contributum est, vel in
 extruendis Ecclesiis, vel in Beneficiis erigendis, his an-
 teponi, quorum majores suum patrimonium exha-
 uiondum duxerunt, ut Ecclesias suis sumptibus edificatas,
 prædiis tam urbanis, quam rusticis donatis, ditarent, &
 divitiis cumularent, ut advertunt Azov. l. 14. num. 12
 tit. 3. lib. 1. recopilat. Azov. d. p. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 25.
 vers. deinde, Barbof. d. not. 33. n. 12. Quæ causa fuit, ut in
 Conventu Westmonasteriensi, Pontificii Legati duas præ-
 bendas reservari Romane Sedi in qualibet Cathedrali
 petentes, nihil profecerint, ut jam retulimus.

Hæc quidem ratio potentissima est, & hujusmodi,
 ut ab his, qui nobis contradicunt, evitari nequeat. Sed
 non minus alia solidior, quia beneficia ex elemosynis
 constant, & patrimonia pauperum sunt, d. Can. quis iusta

16. q. 1. Nam tot, tantæque opes eo potissimum confilio, vel a Principibus, vel ab aliis Fidelibus in Ecclesiis fuerunt collatæ, ut iis, qui suam operam, ac ministerium illis impertiebant, sed præcipue pauperes, nutrirentur. Si quis autem eorum mentem indagaverit, ac scrutatus fuerit, fateatur necesse est, eos suis donationibus, egentibus earum Urbium, in quibus lucem aspexerant, magis quam aliis, consulere voluisse. Scitum enim est, si quid aliquis relinquat ob erogandam pauperibus stipem, nec de quibus intellexerit appareat; censendum esse, de incolis loci, in quo domicilium habebat, sensisse; ut constat, ex novell. 131. cap. 11. §. si quis ibi: *Si autem specialiter dixerit, quomodo pauperibus hoc relinquit, præcipimus Sanctissimum Episcopum Civitatis, in qua testator habuit domicilium percipere easdem res, καὶ τοῖς αἰσ ἀνωτὶς πόλεως πένθοι δαρίμων, & ejus Civitatis pauperibus erogare: & ex l. si quis ad declinandam Cod. de Episcopis, & Clericis §. ubi autem, quo cautum est, ut si pauperes a testatore scribantur hæredes, Civitatis Xenodochium, in qua larem habebat, hæreditatem nanciscatur; & si plures sint in ea Civitate Xenones, eam pauperior accipiat, ut cernitur ex iis verbis; *Ubi autem indistinctè pauperes inscripti sunt hæredes, ibi Xenonem ejus Civitatis omnimodo hæreditatem nancisci. Quod & in Principum largitionibus locum obtinet, ut constat, ex l. ultima Cod. de annonis Civili lib. 11. in qua cum Marcianus annonis Urbis Constantinopolitanæ adjecisset modios 20. diurnos, nomine parapeteumatis, idest tesserae nomine, quæ περὶς a Græcis appellatur, & πέτασμα, & ἀδαπέτασμα, ut exponit Cujac, in ea modiatione Cives cæteris præfert; *quam modiationem, inquit, jugiter, & in perpetuum Civibus nostris debere conferri, valitura in ævum hac lege sancimus. Ubi Bart. notat, eam legem argumento esse, ut ij, quibus cura est elemosynas publicas distribuere, illas dare non debeant extraneis pauperibus: quod etiam scripsit Io: Andr. in tit. de Instrumentorum edit. §. si verò aliquem versic. sed an pauperes, ut merito DD. nostri hujus textus autoritate***

con;

contendant, in beneficiis Ecclesiasticis Cives externi esse anteferendos; quem pro hac re expendunt Barbof. loci cit. & Addens ad Abb. cap. 4. de postulatione Prælatorum lib. 1.

Idque confirmatur, quia si quid testator jubeat fieri in rem piam, non adscripto loco; ejus animum fuisse existimandum est, ut fieret eo loco, in quo ejus erat domicilium, ut ex d. novell. 131. cap. 9. Si quis in nomine magni Dei, & Salvatoris nostri Iesu Christi hereditatem, aut legatum reliquerit, καλούμεν τὴν ἐκκλησίαν τῆ πόλεως ἐν ᾗ ὁ θεδόμενος τὴν οἰκίαν εἶχε λαβεῖν τὸ καταλειμμένον, jubemus Ecclesiam loci illius, in quo testator domicilium habuerit, accipere quod dimissum est. Quod & item decernitur, si quis aliquem sanctorum hæredem fecerit, aut ei quidquam legaverit, ut non existente illius Basilica in Civitate, vel ejus territorio, τότε ἢ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως ἐν ᾗ ὁ θεδόμενος τὴν οἰκίαν εἶχε τὸ καταλειφθὲν παραχρῆμα, tunc (Imperatoris verba sunt) Ecclesie Civitatis, in qua testator domicilium habuerit, quod dimissum est, præbeatur: quod sibi valde placere, ait Cujac. d. novell. 131. Cui convenit, quod ex Labeone retulit, & probavit Iabolen. l. quæ conditio §. cum ita ff. de conditionibus, & demonstrationibus; Cum ita in testamento scriptum erat, ut aliquid in foro fiat, neque adscriptum erat, in quo foro, Labeo ait, si non appareat, quid mortuus senserit, in ejus municipij foro faciendum, in quibus, qui testamentum fecit, domicilium habuerit, quam sententiam ego quoque approbo.

Quæ jura, cum maximopere conducant ob investigandam mentem eorum, qui beneficia instituerunt, ut nimirum civibus pauperibus magis subsidio esse cupiverint, quam alienis, jure qui notus in Abb. commentarios conscripsit, cum ille cap. 3. de postulat. Prælatorum num. 16. dixisset. Nota 13. quod ubi in loco reperiuntur idonei, non debet præfici extraneus. Est enim quis honorandus, & promovendus in eo loco, ubi suam peregit aetatem, neque debet alius obriperere stipendia alijs debita, licet hodie male servetur. Et vide in hoc Canonem antiquum pulcherrimum, in cap. nullus in vitis Episcopus. detur 61. dist. id communire curavit, & legi-

legibus, & Auctorum locis, quibus probatur, si elemo-
syna dispensanda sit, subveniendum potius esse pauperi-
bus Civitatis, vel municipii, quam extraneis, addu-
cens eundem Abb: in cap: licet de feriis: & vide ut domi-
num meum in cap. licet de feriis, ubi distributio elemosynæ est
facienda pauperibus vicinis, non alienis.

Inter causas, quæ justissimas reddunt Hispanas leges,
alienigenas a beneficiis abigentes, hanc eminere putavit
rectissime Azeved. d. lib. 1. tit. 3. novæ recop. l. 14. n. 22.
& 23. Quæ nunc conclusionis nostræ iustificatio, & ratio da-
tur, scilicet, quia res, & bona Ecclesiæ, pauperum appellantur,
ut in cap. 2. de rebus Ecclesiæ, verbo ipsorum, in cap. fin.
in princ. & maxime in fin. 16. quæst. 1. Si ergo beneficia
potius pauperibus, quam divitibus sunt conferenda juxta prædi-
cta, & juxta text. singularem in cap. ad aures de rescript. licet
malè observetur; consequens est, quod Regnicola in affectu
beneficij exteris sunt præferendi, quia in elemosynæ distribu-
tionè hoc observatur, ut pauperes originarij, & regnicolæ alienigenis,
& exteris præferantur, ut dicit Bart. per text. ibi in l. 2. Cod.
de annon. civilibus lib. 10. Ioan. Andr. in additio. ad Spec. tit. de
Instrum. edit. S. si verò aliqua vers. sed an pauperes, Platea in
l. 1. Cod. de mendican. vali. lib. 11. Barbat. conf. 23. col. 7.
lib. 1. Card. in Clem. 1. §. ite. de reliq. & ven. Sanctorum, &
Abb. ubi latius ejus additio loquens in nostro proposito in d. cap.
bonæ 2. n. 17. concludens, non esse utile, ut exteri percipiant sti-
pendia regnicolis debita; esset enim quasi sumere panem filiorum,
& mittere canibus. Confer Menoch. lib. 4. præf. 125.
n. 5. qui affert Tiraquell. Didac. Cost. Solorzan. de jut.
Indiar. lib. 3. cap. 19. n. 28.

Quod adeo justum existimavit Concilium Turo-
nense secundum, ut can. 5. sanxerit, ab unaquaque ci-
vitate, ejusque civibus, Parochis, suos pauperes incolas
alendos; *Ut unaquaque Civitas pauperes, & egenos incolas
alimenti congruentibus pascat secundum vires; ut tam vicani
presbyteri, quam cives omnes, suum pauperem pascant, quo fiet,
ut ipsi pauperes per Civitates alias non vagentur.* Et sub Impe-
rio Caroli Magni, quisque pauperem de sua familia ex-
hibe-

hibere debebat, & in eam rem inquirebat Episcopus, cum suam Dioecesim inviseret, ac peragraret. Unde in formula, quam ad nos transmisit Regino lib. 2. de Ecclesiast. ditc. c. 1. una ex percunptionibus, qua rogabatur testes Synodales, est; *Si unusquisque pauperem de sua familia pascas.*

Providenter scienterque curandum esse, ut in domo Domini nihil sit inordinatum, nihil praposterum, inquit Leo in decr. cap. 49. quod ex ipso mutuatus fuit Hincmar. in ejus epistol. inter formulis promot. Episc. Sirmon. form. 1. Lex æterna est ordo charitatis, qui poscit, ut prius benemereamur de conjunctis, ac necessariis; secundo loco de civibus, cum quibus commune natale solum, communem patriam sortiti fuimus; tertio de iis, qui sunt ejusdem nationis, ac linguae. Hunc ordinem ita describit Cicero, & quidem elegantissime lib. 1. de offic. Optime autem societas hominum, conjunctioque servanditur, si ut quisque eris conjunctissimus, ita in eam benignitatis plurimum conferetur. Gradus autem sunt plures societatis hominum; ut enim ab illa discedatur infinitate, propior est ejusdem gentis, nationis, lingua, qua maxime homines conjunguntur, iniquius etiam est, esse ejusdem Civitatis. Sed si contentio quedam, & comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum sit officij, proximæ sunt patria, & parentes, quorum beneficijs maxime obligati sumus; proximi liberi, totaque domus, qua spectat in nos solos, neque aliam ullum potest habere persequum; Deinceps benè convenientes propinqui, quibus eam communis aiam plerumque fortuna est. Quamobrem necessarijs, præstidij, vicia, debentur ijs maxime, quos ante dixi. Sed in omnibus officijs tribuendis videndum erit, quid cuique maxime necesse sit, & quid quisque nobiscum, vel sine nobis, aut possit consequi, aut non possit. Ita que non ydem erunt necessitudinum gradus, qui & temporum, suntque officia, qua alijs magis, quam alijs debentur; ac vicinij citius adjuveris in frugibus colligendis, quam aut fraxum, aut familiarem. At si lis in iudicio sit, propinquam potius, quam amicam, quam vicinam defenderis. Hac igitur, & alia conspicienda sunt in omni officio. Quod prius scriptum reliquerat

Aris.

Aristot. ad Nicomach. ἢ γὰρ ὁμοίως ὀποῖται συνίδωρ, ἢ ὁμοίως ὀποῖται ἴσων, neque enim par est, aequalem subiri curam pro externis, & pro amicis.

Ordinem hunc charitatis non esse invertendum, ac involuendum, Sancti Patres exclamant; e quorum numero est Augustin. de doctrin. Christian. cap. 27. cir. fin. *Omnes autem homines aequè diligendi sunt; sed cum omnibus prodesse non possis, his potissimum consulendum est, qui pro locorum. & temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus, constitutis tibi quasi quadam sorte junguntur.* Sicut enim si tibi abundaret aliquid, quod dare oporteret ei, qui non haberet, nec duobus dari posset, si tibi occurrerent duo, quorum neuter alium, vel indigentia, vel erga te aliqua necessitudine, superaret, nihil iniustus faceres, quam, ut sorte eligeres, cui dandum est, quod dari utrique non possit; sic in hominibus, quibus omnibus consulere nequeas, pro sorte habendum est, prout quisque tibi colligatius temporaliter adhaerere potuerit: qui a seipso non dissentit de ver. relig. cap. 47. cir. med. ibi; *Cum itaque omnibus, quos pariter diligit prodesse non possit, nisi conjunctioribus prodesse malit, iniustus est; & de Civit. De lib. 19. cap. 13. Cuius hic ordo est: primum ut nulli noceat, deinde ut etiam proficit, cui poterit. Primitus ergo inest suorum cura; ad eos quippe habet opportuniorem, facilioremque aditum consulendi, vel naturæ ordine, vel ipsius societatis humanae. Unde Apostolus dicit, quisque vis autem suis, & maxime domesticis non providet, fidem denegat, & est infideli deterior. Eiusdem ordinis nobis documentum dedisse Dominum nostrum, cum e Cruce pendens, matrem Ioanni commendavit, & Ioannem matri, ait idem Augustin. in Ioannem tract. 119. cap. 19. *Moralis igitur insinatur locus: Facit igitur, quod faciendum admonet, & exemplo suo suos ministros instruit Praeceptor bonus, ut a filijs pijs impendatur cura parentibus: tanquam lignum illud, ubi erant fixa membra morientis, etiam Cathedra fuerit Magistri docentis.* Ex hac sana doctrina didicerat Paulus Apostolus, quod docebat, quando dicebat; si quis autem suis, & maxime domesticis non providet, fidem negavit, & est infideli deterior. Quid autem tam cuique domesticum, quam pa-*

ren-

rentes filiis, aut parentibus filii? Hujus itaque saluberrimi præcepti, ipse Magister sanctorum de se ipso constituerebat exemplum. In eundem sensum Ambros. lib. 1. de offic. cap. 39. Est illa probanda liberalitas, ut proximos sanguinis tui non despicias, si egere cognoscas. Melius est enim, ut ipse subvenias tuis, quibus pudor est ab alijs sumptum deprecere; & Bernard. sermone 50. in cantic. Talem, inquam, da mihi hominem, & audacter illum sapientem pronuncio, cui nimirum quæque res revera sapiunt, promt sunt, & cui in veritate, atque securitate competit gloriari, ac dicere: quia ordinari in me Charitatem.

A quibus non abest Divus Thomas in 2. 2. qu. 31. art. 3. vers. secundum diversas, & in resp. ad primum ibi: *Intelligendum est enim, quod magis conjunctis, magis est, ceteris paribus, benefaciendum; & in respons. ad 3. ibi: In alijs autem est estimatio habenda, & conjunctionis, & beneficij suscepti, quæ similiter non potest communi regula determinari.*

Quibus ita se habentibus, credendum est, eos, qui beneficia instituerunt, a quibus Ecclesiæ fuerunt extructæ, qui eas divitiis cumularunt, voluisse, ut harum emolumentis primo loco fruerentur eives, postmodum homines ejusdem nationis, ne ordinem charitatis subverterent, & a Patrum regulis discreparent: & æquitatem, honestatem, & gratitudinem requirere, ut Ecclesia eundem charitatis ordinem sequatur in distribuendis iis, quæ majores nostri certatim in eam congessere. *glos. cap. si pater de testam. n. 6. verb. pauperes, ibi: & de pauperibus loci proprij domicilij sensisse intelligitur, ubi fomentum vivens, consolationes; & servitia a multis recepit, C. de Episc. & Cler. si quis ad declinandum l. 20. tit. 6. par. 10. Anton. Gomez. l. 31. Tauri n. 4.*

Torquebatur maximè conscientiæ scrupulis Beatissimus Vir Thomas de Villanova, qui ob insignem in egenos pietatem, elemosynarum dispensatoris nomen adeptus est; si aliquid ex bonorum suæ Ecclesiæ redditibus præterquam in alendos suæ Civitatis, ac Diocesanos pauperes, insumpsisset. In Complutensi Universitate, & adolescens literis imbutus fuerat, & provecior studiis

præerat. Ut erga eam, simul erga ordinem suum, ali-
quod benevolentia, ac grati animi testimonium præbe-
ret, Collegium instituit eorum, qui Divi Augustini re-
gulam profitentur. Et quamvis dubitandum non foret,
quia hoc fuisset Deo acceptissimum, & certissimum sit,
licere religioso viro in Episcopum assumpto, sui ordi-
nis memoriam habere, cumque etiam suæ Ecclesiæ pro-
ventibus aliquatenus demereri, nec nisi tenuem sum-
mam in piissimum opus contulisset, vix jactis novi cœ-
nobii fundamentis, ut fidelium liberalitatem in illud
provocaret, quorum largitionibus posset ei suprema
manus imponi; at tamen ob modicæ licet quantitatæ
extra suam dioccesim erogationem, quasi hac suæ Paro-
chiæ pauperes defraudasset, conscientia aculeis miserti-
mè excruciabatur, ut refert Michael Salon in ejus vita
suo idiomate conscripta, quam Italicè reddidit P. Fran-
ciscus Soto: *Fu nondimeno sì grande la pena, che poi no rice-
vette di haver speso cosa alcuna fuori della sua diocesi, parendoli
di haverla tolta a' poveri, a' quali si deve, che ritornando di là il
P. P. Giovanni Rincon. (il quale il P. Tomaso. menò seco per com-
pagno quando venne a pigliare il possesso di questo Arcivescova-
do); diceva mirando le mura di quel Collegio. Ob Collegio, e
quante lagrime costi a quella benedetta Anima, che sia in Pa-
lenza.*

Ut hinc facile quivis perspiciat, quantopere suscepti
negotii amor transversos egerit aliquos, qui afferentes
in Regno consuetudinem vigere, ut alienigenæ a bene-
ficiis non ablegentur; ex hoc inferunt, censendos esse te-
statores ejus voluntatis fuisse, quæ a deterrimo usu non
esset difformis; nam ut mittam, beneficia fere omnia, aut
saltem magis opulenta, Regum liberalitate, & piorum
nostræ nationis hominum instituta fuisse cum Cano-
num auctoritas adhuc inviolata, & Patrum instituta in-
temerata manerent; testatorum dispositiones ita inter-
pretandæ sunt, ut juri consentiant Canonico, & Conci-
liis, & communi hominum voto, ac desiderio: qui cum
propensiores animus habeant erga suos Cives, quam
erga

erga extraneos, credendum est, voluisse potius suis civibus opem ferre, quam aliis, & expetisse, ut si quid in re beneficiaria contra Canones admitteretur, quod in suorum popularium damnum, ac dispendium vergeret, corrigi deberet.

Nec est, quod nobis objectent, & cum Apostoli in humanis agerent, & post eorum obitum, si aliqua ex Ecclesiis redditibus abundaret, aliis succurrere consuevissent; quod & Divi Pauli, & Attici Episcopi Constantinopolitani, & Ecclesie Romanæ exemplis comprobant. Nam Divus Paulus postquam ab Apostolis Petro, Joanne, & Iacobo, ut consors, & comes in Evangelio agnitus fuit, cum id ejus curæ, ac sollicitudini commendassent, ut pro Ecclesia Hierosolymitana, quæ hoc auxilio indigebat, quas posset eleemotynas corrogare; id sedulo exequutus est: quippe qui eas collegerit in Regionibus Acajæ, Galatiæ, & Corinthi, non autem de facultatibus unius Ecclesie, alteri *sappetias* tulit; ut de se ipso testatur in pluribus epistolis; quod nihil ad rem. Atticus autem Cyprius Episcopus, licet Ecclesie Nicæ in Bithinia, ob ingentem pauperum numerum, qui in eam undique confluebant, adeo una die decem millium numerum compleverint, præstò fuerit; id tamen certum est, eatenus fecisse, quatenus propriæ Ecclesie facultates ejus necessitates exsuperabant. Quod idem de Ecclesia Romana dicendum est, cujus redditus circa ann. 150. adeo excreverant, ut non modo ob sustentandos Clericos, & pauperes illius Civitatis sufficerent, sed etiam aliis Ecclesiis tam vicinis, quàm remotis non parùm levamenti afferri, & alimenta Christianis, vel carcere confectis, vel in metallum damnatis, suppeditari possent. Quod vel ex facto Marcionis liquet, quem anno 170. quinque mille talenta Ecclesie Romanæ obtulisse traditum est, quæ ei restituta fuere; immò ille fuit a communione exclusus, quod quibusdam opinionibus a Catholica Fide descendentibus se inquinasset, ne bonis hæresi polluti hominis, sanctus ille fidelium cœtus

contaminaretur. Sed in dispensatione fructuum, ac reddituum obvenientium ex bonis Ecclesiae in aliqua Civitate constitutae, qui ibi essent egentes, extraneis fuisse postpositos, omnino inauditum est. Equidem Paulus, cujus testimonio contra nos abutuntur, Corinthios excitans ad beneficentiam erga Hierosolymitanos, inquit; *non ut alijs sit laxamentum, vobis res angustiae, sed ut aequaliter vestra copia succurrat illorum inopia*, id est (Livii verba in re non absimili huc transferemus) *ut ex eo, quod affluit opibus vestris, sustineatis necessitates aliorum*. Ad quem locum Pauli Chryostomus ὁ Θεὸς πᾶσι καὶ δύναμις ἀπαντᾷ, καὶ καθ' ὃ ἔχει τις, ἢ καθ' ὃ ἔκ ἔχει, *Deus pro facultate poscit quatenus habet quis, non quatenus non habet*. Quod ut rectè percipiatur, juvat adtexere, quae sequuntur: *ἰπᾶν μὲν τὸ ὑπὲρ δύναμις, ἐκ ἀναγκᾶς ἢ πάρος ποῦσαι πάντῳ*, *Laudat quidem quod facultates exsuperat (nempe in Thessalonicensibus) sed hos (Achaeos scilicet) non cogit idem facere*. Quadrat huc, quod ait Cassiodorus lib. 1. var. epist. 34. *Alienis siquidem partibus debet impendi, quod superest, & tunc de exteris cogitandum, cum se ratio propria necessitatis expleverit*. Seneca de benef. 2. *dabo egenti, sed ut ipse non egeam*, Xenophontis Cyrus α' ἀρ. *ἴθα πρῶτον ἴδωσι ἵπποι χρημάτων, πάρος πᾶσι ἰσθίας ἢ φιλῶν ἰξαρῶμαι*.

Has, quas deduximus rationes, aliasque, hoc pacto Gregor. Tholosan. lib. 4. de Repub. cap. 6. n. 10. in breve conjicit: *Rationes plures adferri possunt, tum quod extranei non possunt convenire cum moribus eorum, quibus praeponerentur, nec facile saepe idioma intelligere subditorum, aut ab illis intelligi, & quod aequum non sit, ut extranei, qui nihil contribuerunt foundationibus, & erectionibus beneficiorum, praeponantur Incolis, & Regnicolis. Subinde quod verendum est, ne alienigena redditus transferant extra Regnum, saepe ad subsidium eorum, qui Regno bella moliuntur. Sunt & extranei suspecti in Republica, ne prodicione aliqua patriae, qua eos excepit, insidiantur: nec etiam omnino fidit populus extraneis.*

Quemadmodum autem tot rationes suadent, ut alienigenae excludantur a dignitatibus, & aliis beneficiis

ciis ecclesiasticis ; ita hoc neglecto , evenit , ut ea conferantur his , quorum fides Regi suspecta sit , non residentibus , qui vultum concrediti gregis minimè agnoscant , linguæ regionis sint imperiti , & animarum cura omissa , velut villici , temporale lucrum dumtaxat sectentur , aliaque accidant , quæ enumerat Eduardus III. Anglorum Rex in ejus eleganti epistola ad Clementem VI. Pontificem apud Thomam Walsinghamum in vita ipsius Eduardi , in qua , ut ait Alteser. cap. 4. & 5. de postulat. Prælatorum , adversus provisiones Pontificias , quæ fierent in gratiam Cardinalium de beneficiis in Anglia vacantibus , vehementer expostulat : Sed quod dolendum est , ipsius vineæ propagines degenerarunt in labruscas , & exterminant eam apri de sylva , singularesque fera depascunt eam , dum per impositiones , & provisiones Sedis Apostolicæ , quæ solito gravius invalescunt , ipsius peculium contra ipsam voluntatem , & ordinationem donatorum , manus occupant indignorum , & præsertim exterorum , & ejus dignitates , & beneficia conferuntur pingua personis alienigenis , plerumque nobis suspectis , qui non resident in dictis beneficiis , & vultus commissorum eis pecorum non agnoscunt , linguam non intelligunt , sed animarum cura neglecta , velut mercenarij solummodo temporalia lucra quarunt : & sic diminuitur Christi cultus , animarum cura negligitur , subtrahitur hospitalitas , Ecclesiarum jura depereunt , ruunt ædificia Clericorum , attenuatur devotio Populi , Clerici dicti Regni viri magnæ literaturæ , & conversationis honestæ , qui curam , & regimen possent sibi salubriter peragere , & forent pro vestris , & publicis consilijs opportuni ; studia deserunt præpter promotionis congruæ spem ablatâ. Cujusmodi verba paucis immutatatis , etiam leguntur in pragmat. sanction. in princ. quæ licet , quod spectat ad alia pleraque , jure merito fuerit abolita , tamen quantum ad rejiciendos alienigenas a beneficiis , pactis conventis inter Leonem X. & Franciscum I. fuit approbata . Eadem penè habentur in Anglorum epistola ad Innocentium Quartum , quæ recitata fuit in Concilio Lugdunensi primo , & extat tom. 1. Concil. par. 1. fol. 664. ubi ita sermonem habent de exteris Beneficia,

ficiariis: Unde verè dicere possunt, quod non sunt boni Pastores, quoniam oves suas non cognoscant, nec pastorum notitia oves habent, hospitalitati, eleemosynarumque largitioni, sicut statutum est in Ecclesia, non insistant, sed fructus tantùm percipiunt extra regnum asportantes, regnum non mediocriter depauperando; quibus redditibus fratres, nepotes, consanguinei nostri, & cæteri benemeriti de Regno Angliæ prædicto, beneficiari tenerentur, qui possent, & vellent dicta charitatis opera, & etiam plura alia misericorditer, & piè exercere, & Ecclesiis ipsi personaliter deservire, ut qui altari deserviunt, vivant etiam de altari, secundùm dictum Pauli. Ipsi verò nunc necessitate compulsi, laici, & exules facti sunt.

Causas quare a se, & a decessoribus suis fuerint ex-
 teri a beneficiis summoti, exprimit Rex Galliarum Carolus
 Septimus in sua constitutione; quas tangunt Philippus
 Prob. de jur. Regal. q. 35. n. 2. & Marc. lib. 5. cap. 9. num. 2.
 quod nimirum via exteris reserata, ut ad beneficia pos-
 sent promoveri, hinc fiebat, ut ea conferrentur non so-
 lùm ignotis, sed etiam hostium Gallici nominis studio-
 sis, Regis arcana hostibus panderentur sæpissimè, divi-
 num ministerium infrequens esset, pecuniarum transue-
 ctiones, & multa alia incommoda sequebantur; & præ-
 cipuè Gallorum offensio, qui præmia virtutis, & scientia
 ab exteris occupari æquo animo ferre non poterant,
 & Acamediarum solitudo; omnibus ea studia parvipen-
 dentibus, a quibus nullum fructum capere possent,
 cum tamen antea, Galliarum provinciarum fuissent velut
 quoddam insignium vinorum Seminarium.

Eadem, & graviora mala iis, quæ in epistola Eduar-
 di III. Anglorum Regis recensentur, ex Sacerdotio-
 rum in peregrinos collatione in Ecclesiam redundare, te-
 stantur etiam Hispani Reges in d. lege 18. lib. 1. ordi-
 nament. apud Perez. tit. 3. & l. 19. in qua cum ea enar-
 rasset Henricus III. se ad actum fuisse profiteretur, ut eam
 legem ferret: *por guardar los establimientos de los Santos
 Padres antiguos, y por remediar, e esquivar las dichas in-
 conveniencias, e males, y daños, e otras que a mi, e mis Reynos, e
 Iglesias*

Regias dellos, y a mis naturales se han seguido, e siguen, e podrian seguir adelante, como dicho es.

Quamobrem Covar. pract. quæst. cap. 35. n. 5. egregiè affirmat, jus illud, quod Castellanus Principatus, & Respublica obtinet, non tantùm inniti concessione Romanorum Pontificum, præscriptione, & usu immemoriali, ut constat ex d. l. 18. & seqq. lib: 1. ordinam. tit. 3. & multis aliis pragmat. a Carolo V. editis, sed maxima, & evidenti regiminis spiritualis, & Ecclesiastici utilitate, ita quidem ut ex contravio usu, & praxi plures contingant Ecclesiarum ministerio calamitates; additque: *Quarum si certam habuerit Summus Christi Vicarius cognitionem, dubio procul præ illius suprema dignitatis, quam summus totius Ecclesia Pastor, & Rector obtinet; integritate, justitia, & divini cultus zelo, tantis, & tot malis medelam adhibebit.*

Hoc avebat animo Covarr. hoc in votis habebat. Eadem, & nostra vota sunt, quæ, spe non destituimur, irrita non futura sub tanto Pontifice, qui Sanctissimos Patres, quos tantùm miratur antiquitas, longè post se reliquit; adeo ut jure prædicare possimus, virtutem in illis vires suas expertam fuisse, quas in efformando uno CLEMENTE XI. impenderet, ac consumeret omnes, per eos, uti per gradus ad hoc sublimissimum æculmen perventura.

Ex his, quæ hæcenus discernimus, cum eam prærogativam, quam justissimè sibi vindicant indigenæ in conflictu cum externis, conspiciatur nō solum ex jure divino, ex Apostolorum traditione, ex Conciliis, ex Sacris Canonibus, ex tot validissimis rationibus, sed etiam ex juris naturalis principiis provenire, meritò & pro jure quodam gentium haberi debet, non modò, quia ut Anton. Faber in jurispr. Papin. tit. de jure natur. princ. 4. dicitur, ex ratione naturali semper æstimandum est jus gentium; sed etiam, quia ubique fere gentium servatur, Connan. lib. 1. commentar. cap. 5. n. 8. *Hodie si quid novi excogitatum fuerit, quo agnito, & sponte sua, & libenter omnes utantur, diceretur esse jus gentium; cum ratio naturalis id apud cunctas nationes.*

nationes constituerit. Hoc modo ratioeinatur Salgaduſ, qui etiam ex Antonio Fabro id extendit, tamenſi quod ratione naturali primùm comparatum eſt, non ab omnibus populis ſit receptum.

Peregrinos ubique ferè locorum a Sacerdotiis repelli ſatis conſtat. Hoc jure uti Hiſpanos ex tempore, cujus vetuſtas hominum memoriam excedit, maniſteſtius eſt, quam ut comprobatione egeat. Liquet hoc apertiffimè ex legibus *ordinam. nova recopil. ex pragmaticis ſanctionibus Caroli V. & Philippi II. & Aucto-ribus tam illius gentis, quàm exteris, qui id monumentis ſuis mandarunt. Quod præſcrictè ſervari in Aragonia, palam eſt ex lib. for. Arag. tit. de prælatur. & alijs benef. ab alienigenis non poſſidendis, & teſtantur Calliſt. Ramirez de leg. Reg. §. 26. n. 64. Perez lib. 1. ordinament. tit. 3. l. 18. verb. que ningun eſtrangero: In Regno Navarra idem Perez loc. cit. ad quod ait porrectum fuiſſe in Curiis Segoviæ anni 1532. petit. 24. In Regno Valentia Crefpi de Valdaura par. 1. obſer. 6. Sefe dec. 167. Morlanus, Raymundus Mora: in provincia Cathalaunia, Cancer. Portoles, aliique.*

Etſi autem vulgò jaçitent, Hiſpanos, alioſque populos permultos, privilegiis Summorum Pontificum ſuffultos eſſe, attamen ut hoc demus; privilegium ſi quod eis indultum fuit, non accipi debet tanquam conſeſſio ex mera eorum gratia, & liberalitate proſeçta, ſed tanquam ultro bonam fidem agnoſcentium conſeſſio: & fatendum eſt, Sanctiſſimos Patres declaraffe id, quod juris erat, & ita ſanxiſſe, ne Apoſtolicis traditionibus, & ſacris Canonum, & Conciliorum regulis contrairent, utque beneficiorum collatio ad illarum normam exigere-
retur. Et quidem quod ad Hiſpanos attinet, nos non latet, quod Bodinus *de republ. lib. 1. cap. 6. n. 6.* ſcribit, Sixti IV. reſcripto impetraſſe, ne peregrinis Sacerdotia tribuerentur: quod & Gonzalez admittit *cap. fin. de Cleric. peregrin.* Sed eos hac in re falli, nemo inficias iverit, qui in memoriam revoçaverit Hiſpanos Reges quem-

quemadmodum ex immemoriali consuetudine, Ecclesiis Cathedralibus Rectore, aut Pastore destitutis, jus nominandi successores sibi quæsierunt, quod adprobatum fuit Concilio Tolet. 12. *can. 6.* & relatum extat *can. cum longe 63. dist.* quod etiam acerrimè defendunt Cabot. *v. r. disp. lib. 1. cap. 5.* Vasquius *illust. contr. lib. 1. cap. 22. n. 16.* & omnium copiosissimè Gutt. *pract. quæst. lib. 3. q. 17. n. 7.* ejusdem cõsuetudinis clypeo, & munimine, quod attinet ad non recipiendos in beneficiis alienigenas, se tueri, ut meritò Bodino succenseat Schifordegh. in vindiciis pro Episcop. Slesiz *quæst. 4.* qui adiicit, leges Hispaniz sua auctoritate subnixas esse, non Pontificia largitione. Quod sanè vero verius est. Etenim Henricus IV. Castellæ Rex in *d. l. 19. ordinam.* nullius privilegii mentionem facit, sed allegat consuetudinem omnium Regnorum, in quibus orthodoxa fides viget, quam, cum ait, in omnibus Christiani orbis provinciis a Summis Pontificibus fuisse toleratam, laudatamque, tum maximè in illis regionibus, ob tot ab illarum Regibus exantlatos labores pro Christiani nominis hostibus ab iis ejiciendis.

Henricus verò tertius, ut jam innuimus, in sua lege lata anno 1396. cum præfatus fuisset, semper in suo Imperio inviolatè observatum fuisse, ut non nisi indigenæ ad beneficia admitterentur; enarrat, Clementem, qui dicebatur Septimus, precibus defuncti genitoris evictum, ab eo, quod novum, ac insolens erat in ejus Regnis, nempe a beneficiis exteris dandis, abstinuisse; in cujus locum cum Benedictus XIII. successus fuisset, licet ex his, quæ a suo Oratore acceperat, ipsum prædecessoris adhæsurum vestigiis, maximam spem animo concepisset, hac spe fuisse frustratum, omnibus penè Sacerdotiis, etiam iis, quæ adhuc non vacabant, in Cardinaliales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & alienigenas, collatis; hinc factum esse, ut ad miseram suorum Regnorum, & Ecclesiarum in eis existentium conditionem respicere, & subditis ad ipsum refugientibus, & suam opem efflagitantibus, Regium præsidium impertire cogeret. Hac

de causa Covarruvias d. cap. 35. jus Hispanorum Regum metitur ex consuetudine immemoriali, & præscriptione, quibus licet necat Pontificiam concessionem, nihilominus se refert ad d. l. 18. ordinam. & seqq. Qualis autem concessio in hiis occurrat, ex his quæ diximus, patet.

Quocirca, etsi iuribus Hispaniæ Regum procedente tempore Sixti privilegium accesserit: accessit vult cuiusmodi loco ad confirmandum id, quod etiam eo secluso, ex Apostolica traditione, & canonica auctoritate ipsius competeat.

Idem de Galliæ Regnis est autumandum, in quibus beneficia ad solos indigenas pertinere; pervulgatum factus est; quod etsi a Rege Gallorum usurpari ex Pontificis privilegio affirmet obiter *Glossator pragmat. sanctionis*; tamen eum refellit *Marca lib. 4. cap. 8. num. 9.* quia nullum privilegium sibi, ac decessoribus suis hanc ob rem concessum Carolus Septimus in sua Constitutione allegat; quin potius de Pontificum contradictione conqueritur, & de tali privilegio in aliis Constitutionibus Caroli Sexti, & cæterorum Regum, quæ in eodem edicto memorantur, ne verbum quidem. Eundem errorem refutat *Schifordègh. loc. cit.* Quapropter *Thomasin. part. 2. lib. 1. cap. 103. num. 8.* inquit, si verum sit huiusmodi privilegium, post Caroli Septimi Constitutionem obtentum fuisse; *Nulla hic superius perstricti privilegii memoria, vestigium ullum, ut non iniuria posteris fuisse impetratum conicias.*

Narrat *Matthæus Paris. in Henrico Tertio, pag. 237. & 328.* cum Romanus Legatus post coactum Concilium in Biturigibus, illudque solutum, agere cœpisset cum Abbatibus, & Episcopis de reservatione duarum præbendarum, Romanis Clericis conferendarum pro Summi Pontificis arbitrio, ac voluntate: procuratores Capitulorum restitisse, ita ut res ei non ex voto cesserit. Refert rationes a procuratoribus allatas, in quibus nihil de privilegio dicitur. Sanè si hoc privilegium aderat, quomodo contra illud Legatus rem novam

novans potuisset aggredi? Quare procuratores privilegium non opposuere, quo melius quam consuetudine ab ipsis obiecta, se tutari poterant? Certe si Gallia eo fuisset donata privilegio, fieri non poterat, ut silentio transmitterent, sed ad illud velut ad sacram anchoram procuratores confugissent.

Nec melior conditio peregrinorum est in Poloniae Regno, in quo a beneficiis procul arcentur ex usu longissimo, & Constitutione Casimiri Magni, ut ex ejus statutis editis a Renato Choppino post tertium librum *de Domanis Francie*, & Bodino *loc. cit.* De Bohemia idem testatur Bertholdus Pontanus Bohemiae *piae lib. 7. de Frederico Pio*; de Ducatu Slesiae Schifordegher. *loc. cit.* de Helvetiis Bodin. & Stumphius: de Sicilia Abbas D. Rochus Pirrhus *tom. 1. Siciliae Sacrae in Ecclesia Messanenſi anno 1418.* & de Regno Pannoniae Tholosan. *infra citandus*, aliique, quos omittimus.

Idem moris erat in Anglia, etiam antequam a Catholica communione fuisset sejuncta, ut ex epistola Eduardi Tertii, cujus verba supra recitavimus; in quo planum est, ex canonicis sanctionibus, non ex singulari aliquo privilegio, Regem jus suum deduxisse; Alteserr. *e. bona 4. de postul. Pral. & Tholos. syntagm. par. 2. lib. 17. c. 6. n. 42.* Qua lege, & utitur Hibernia, ut ex epist. Ossatii 53. *to. 2.* ex qua apparet, cum Hispani nullum non moverent lapidem, ut ad Archiepiscopatum Dublini ejusdem nationis homo eveheretur, obstiruisse Hibernos, *allegato Regis ipsius Hispaniae exemplo, qui Episcopum nisi Hispanum praesci patitur nullum.* Utuntur & Veneti si fides Addent, ad Panormitan. *cap. proponente de rescript. & Didaco Perez loc. cit.* Lusitani, auctoribus Barbof. Alteserr. *d. cap. 4.* Acuña *cap. neminem 70. dist. n. 9.* Pereyr. *de manu Reg. tom. 2. cap. 64. nu. 30.* & Cabedo *de patronat. Reg. cap. 27.* Poloniae quoque statuto sacra beneficia nunquam conferuntur exteris, Barbat. *conf. 27. vol. 1.* Quod & tantum Veronenſi statuto, ut ex Baldo refert Tholosan. *loc. cit.* Ut meritissime Henricus IV. Castellae Rex in praefatione

tione d. l. ordinament. 19. quæ & quandam majestatem, & pietatem Christianam præferre videtur, dixerit, id ex tempore, quod hominum memoriam exsuperabat, in cunctis orbis provinciis, in quibus Catholica Fides, regnat, obtinuisse; *Notorio es, que en todos los Reynos, y Provincias de Christianos, o en la mayor parte de ellos se usa, y guarda inviolablemente de tiempo immemorial aca, que los naturales de cadaun Reyno, y provincia ayan las Yglesias, y beneficios dellas; y esta preeminencia se guarda, y descende cadauno de los Principes Christianos en su Tierra.* Quod & prætereundum non censuit Henricus Tertius in ejus Constitutione apud eundem Perez, y como quier, *que en estos mis Reynos oviesse ansi seydo siempre guardado, que los naturales de ellos fuesen ay Beneficiados, y no otros, segun que se guarda oy en dia en todas las otras Tierras, y Reynos, y partidas de Christianos.*

Cur ergo nobis occludantur fores, quæ omnibus patent, quicquam non est. Quid nos peccavimus? Nos miseri, nos viles pulli nati infelicibus ovibus? Quod jus, quæ æquitas patitur, ut quod omnibus nationibus, a quibus verum Numen colitur, conceditur, quod minorum gentium, immò infimæ sortis populis indultum est, soli Regno Neapolitano foridissimo, ac nobilissimo denegetur, quod semper maxima ingenia, & viros belli, & pacis artibus præclarissimos in lucem protulit, quod semper Romanæ Ecclesiæ, & Summis Pontificibus, ut par est, fuit obsequentissimum, in quo adeò floret pietas, ut in eo religio suam sedem fixisse videatur?

Quod autem indigenarum privilegium, non tam ex juris necessitate, quam ex honestate pendeat, adeò falsum est, ut confutatione non indigeat. Satis id evertitur ex his, quæ hætenus disseruimus, quibus adeò hoc jus tam ex lege Divina, & naturali, quam ex Canonibus Apostolorum, doctrina Patrum, Conciliorum definitionibus, Epistolis Summorum Pontificum, quos tantopere vetustas fuit venerata, & ex universo jure Pontificio asseruisse videmur, ut si aliquid superaddere velimus, justè dicendi simus, otium frustra contere.

Juvat

Juvat tamen repetere, Nicolaum Primum in epistola ad Carolum Crassum asseverasse, non modo *indecorum esse*, sed etiam *illicitum*, beneficia externis tribui posthabitis indigenis, & qui ex Ecclesia sunt: esse hanc violationem canonum temerariam. Cum satis agnosceret Nicolaus, plerosque prudentes, scientesque falli, & aliena ministeria præ inexpleta quæstus, ac dignitatum libidine, & cupiditate captantes, sibi met ipsis imponere efficitis, ac conquisitis excusationibus, mera deliramenta obtinentes, quasi beneficia indigenis credi honestum esset tantummodo, non necessarium: non passus est amplius in hoc errore versari. Externos Sacerdotiis adijci, ait non indecorum dumtaxat est, sed etiam illicitum, est infractio canonum temeraria, intoleranda: est prævaricatio (hoc enim verbo utitur) manifestissima. Spondet se generale decretum emissurum, ut morbo, quo aliquot Galliæ Ecclesiæ correptæ erant, curatio adhiberetur, ut pravus incrementa sumens usus, omnino excinderetur. Post tanti Pontificis tam disertam pronunciationem, quis eò impudentiæ, ac petulantæ processerit, ut ei non acquiescat? Qui ei non obsequatur, fuerit certè insolentiæ singularis, audacissimus, nefarius. Quid tibi in hoc places, applaudis, alieni ministerii sectator, qui, aliud suadente, ac stimulante conscientia, jaclitas honestatem, non jus exposcere, ut beneficia non dentur exteris, ait Cellotius d. lib. 4. histor. Godescal. cap. 22. *At indecorum (inquit Pontifex) quin potius illicitum est in aliena stipendia quemquam obrepere, & ex transverso venientem in castra, inter quæ non militavit, Ducatum arripere.* Juvat etiam repetere quod exprimitur in d. l. 19. ordinamen. consuetudinem, quæ indigenis favet, & juris dispositione, & legibus æqualitatis servandæ, & ratione naturali fulcitur: quam Henricus Tertius ait fundari in regulis Patrum, & his moribus semper rem Ecclesiasticam stetitisse; *Los Santos Padres, que ordenaron las cosas con razon, y sanctidad antiquamente establecieron, que en las dignidades, y benefictos de la Sancta Iglesia fuesen puestos los naturales de las Tierras, y de las*

las tales dignidades, y beneficios, y que ansí fuesen hallados per-
senecientes. Porque por los tales se servirian, y honravian, y de-
fenderian mas las Yglesias, y se acrescentaria mas la devocion del
pueblo Cbristiano. Por quanto es de presumir, que cadauno ama
el bien, y honra, y trae provecho a la Tierra, donde es natural.

Idque non modo semper fuisse in Ecclesia cautè, &
sanctè observatum, non modo honestati convenire, sed
etiam juris esse perpetui, apud DD. convenit, ut ex gloss.
in cap. cum inter 3. de elect. verb. aliam circa fin. Dicitur,
quod verum est, quod ita debet fieri, & honestum esset, &
de jure est, a qua non discedit Abbas cap. ne pro defectu de
elect. n. 7. ibi: mihi tamen mero jure inspecto placet opinio Ho-
stiens. Sebastianus Sap. in addit. & Barbof. d. vot. 33. lib. 2.
n. 17. cujus verba hæc sunt: Non obstat doctrina Nicolai
Garcia d. par. 7. cap. 9. num. 7. dum communem sententiam intel-
ligit de honestate; quia, inquit ille, valde honestum est, & fructuo-
sum, ut quisque in Patria sua beneficietur: nam respondetur, id
quoque de jure inesse, ut expressè tangit glos. celebris verb.
etiam, circa fin. in cap. cum inter el. 3. de elect. ibi. Dicitur quod ve-
rum est, quod ita debet fieri, & honestum esset, & de jure est, &c.
Abb. in d. cap. ne pro defect. n. 7. eod. tit. de elect. affirmat hanc
prælationem procedere mero jure inspecto, & idem Nicol. Garc.
id ipsum conficitur d. c. 9. n. 16. his verbis: honestumque sit, ac
rationi, & juri conforme quemque in Patria sua beneficiari,
&c. Quibus cæteri Interpretes passim assentiuntur.

Nec obstat cap. de nobis fin. de Clericis peregrin. in cujus
specie, cum aliqui ex Prælati, qui subiacebant jurisdic-
tioni Rhagini Episcopi, in Ecclesiis sibi commissis Cle-
ricos ex alienis Dioccesibus instituerent absque assensu
illius; respondit Honorius Tertius, id esse honestati
contrarium, & a Sanctorum Patrum institutionibus
alienum, ac proinde illos removeri debere, nisi aliquos
ex dispensatione diocesanus Episcopus retinendos du-
xisset: quia institutionis verbum, frequenter ordinatio-
nem significat, can. nullus cum seq. 60. dist. & hoc modo in
hac decretali accipi debet. Nimirum prohibet Honorius,
ne ab inferioribus Prælati possint Clerici alterius Eccle-
siae

sive in alium locum se conferentes, ordinari inconsulto illius Dioeceseo, ad quem ordinatio pertinebat, dummodo Clericus peregrinus afferret litteras canonicas, aut formatas sui Episcopi, quibus deficientibus, nequidem a Dioeceseo potuisset recipi. Quod esse in textu subintelligendum, scilicet Clericos illos, de quibus loquitur, fuisse dimissoriis suorum Præsulum instructos, admonent Innocentius *n. 1.* Hostiensis, & Abbas *n. 2.* Itaque non agitur in textu de collatione præbendæ, aut beneficii, sed de simplici ordinatione, quæ Honorii tertii tempestate fiebat, etiam nullo assignato certo ministerio, cui beneficium erat conjunctum. Quod si aliter diceremus, textus ille a tot sacris Canonibus disliceret, itant cum iis nullo modo conciliari posset, & affirmandum esset, iuxta Adversariorum sensum, posse Episcopum dispensare adversus Canones Apostolorum juri Divino conformes, adversus Conciliorum decreta, & Canonicas sanctiones, quod est absurdissimum. Quocirca Hallier de sacris ordinat. sect. 5. cap. 3. §. 1. fol. 603. in Honorii rescripto, verbum instituire de simplici ordinatione interpretatur. Et quamvis Cironius ad d. cap. fin. asserat, institutionem sumi posse pro collatione præbendarum, vel beneficiarum, pro electione, postulatione, præsentatione, translatione, commenda, seu fiducia; tamen subdit, potest & pro ordinum collatione sumi: quam interpretationem cum ultimo loco adducat, eam amplecti censendus est. Quanquam, etsi fingamus Honorium de concessione beneficii sensisse invitæ ejus verbis, invitæ mente; cum circa Clericos institutos inscio Episcopo Rhegino, posse ab eo dispensari permittat, hoc est declarari non esse prohibitioni locum, quæ dispensatio fit causa cognita, ut ait idem Cironius, & causam exigat vel urgentis necessitatis Ecclesiæ, vel saltem evidentissimæ utilitatis, in plena Synodo adprobatam, quid adjuvamenti sperare possent Adversarii ex ea decretali, non intelligo: præsertim cum Honorius eam institutionem peregrinorum damnet, tanquam benefacti contrariam, &

& San.

à Sanctorum Patrum institutionibus alienam. Quæ duo cum simul jungat, quid magis ab ejus sententia remotum, quam dicere, ea in re non jus læsum fuisse, sed honestatem tantum?

Cæterum etsi Pontifices præferrent, solùm honestati repugnare profectionem peregrinorum ad beneficia, quomodo violari queat honestas? quando protritum est in jure, non posse nos, quod honestè non possumus; & Papinianus l. 15. de condit. instit. ait: *nam quæ facta lædunt pietatem, existimationem, & verecundiam nostram, & ut generaliter dixerim, quæ contra bonos mores sunt, nec facere nos posse credendum est.* Quam vocem jure Cuiacius ad lib. 15. quæst. Papinian. d. l. dixit Christiano homine dignam. Unde passim quod jure prohibitum est, ita efferunt leges nostræ: honestatis rationem non pati ut fiat: honestum non esse, ut in l. ult. C. ne Fisc. rem quam vendidit evine. lib. 10. *Honestatis ratio non patitur, Fiscum retractare, quod semel vendidit: & honestati convenire dicunt id, ad quod quis mero jure tenetur, ut apud Paulum lib. 3. sentent. tit. 7. honestati enim hæredis convenit, qualemcunque mortem testatoris inultam non relinquere: & apud Ambrosium 3. offic. cap. 10. ea formula solemnis in stipulationibus, cui rei dolus malus aberit, absuerit, vel abfuturus erit, vocatur honestatis formula.* Quod pro enucleatione d. cap. fin. de Clericis peregr. scriptum reliquit Andreas Barbat. lib. 1. conf. 22. n. 6. *Et adduco c. fin. de cler. peregr. ubi dicitur, non congruit honestati instituere alienigenam in Ecclesia, & etiam est alienum ab institutionibus Sanctorum Patrum.* Modò si non decet instituere alienum, sequitur ergo, quod eo ipso, quod alienigena impetravit beneficium in Diœcesi aliena, debet exprimere diœcesim alienam, in qua situatum est illud beneficium; ergo aliàs sequitur, quod impetratio non tenet, quia non solùm debemus inspicere illud, quod licet, sed etiam illud, quod decet, ut est pulcher tex. in l. semper in conjunctionibus, ff. de rit. nupt. c. decet de immunit. Eccles. lib. 6. & reprehendit Bald. Legatos de latere in d. c. semper, qui in dispensationibus non attendunt ad id, quod decet. Addimus l. semper 197. de regul. jur. semper in conjunctionibus non soliam

solum quod liceat considerandum est ; sed quod honestum sit, ut supra 2. ecl. 3. c. 192. ubi Haloander legit, in conventionibus, Dynus, in contractibus.

Quod extra controversiam est in spiritualibus rebus, in quibus semper, quod melius est, sequi debemus, ut monet Cyprianus *epist. 73.* non obstante quacunque contraria consuetudine.

Nec peregrinos quicquam juvare potest, quod minus idoneus, magis idoneo cedere debeat : quis autem meritis vincat, huius rei collatoris cognitionem esse. Nam sacri Canones satis habent si aliquis ex indigenis idoneus sit, ad hoc ut extra eos alius quæri non debeat, ut ut ad exercendum vacans officium esset aptior ; tunc autem solum permittunt posse extraneum assumi, si nullus ex civibus habilis inveniatur, quod tamen dicunt nullo modo evenire posse. In plerisque Divi Gregorii epistolis, quas supra memoravimus, interdicitur electio ex aliena Ecclesia, si in propria aliquis adsit, qui non sit *reprehensibilis* ; unde discimus sufficere, ut alter aliunde peti non possit, si in propria Ecclesia præsto sit, cui crimen aliquod, vel canonicum impedimentum non obstat. Consulatur ejus *epist. 19. lib. 4.* quæ omnem, si alicui hæc in re scrupulus supersit, possit eximere. In ea cum Sanctissimus Pontifex Maximianum Syracusanum Episcopum recens e vivis sub'atum, summis laudibus extulisset ; *Sed infelix populus Syracusanæ Civitatis lugendus est, qui Pastorem talem diu habere non meruit ; cum etiam Visitori hoc in mandatis dedisset, Proinde dilectio tua sollicitudinem gerat, ut in eadem Ecclesia talis debeat ad ordinandum eligi, qui post Dominum Maximianum ejusdem regiminis locum non videatur immeritò sortiri*, subdit, nullum sibi digniorem offerri, qui defuncti Præsulis locum implere posset, quam Joannem Archidiaconum Catanensis Ecclesiæ. Sed quia in Syracusanâ Civitate extabat Trajanus Presbyter, quamvis meritis Archidiaconus eum longe post se relinqueret, immò tanto oneri, quantum illud erat regendi eam Ecclesiam, impar agnosceretur ; tamen parendum necessitati

2. differ.

D d d

cca.

cenfuit Gregorius, ejusque electioni fi fieret, affenfum accommodandum, ne extraneus, etfi magis idoneus, civi, & qui è Clero erat, anteponeretur; *Et quidem credo, quod Trajanum Presbyterum maxima pars eligat, qui, ut dicitur, bona mentis est; fed quantum fufpicor, ad regendum locum illum idoneus non est; tamen fi alius inveniri non valet, & ipfe nullis criminibus tenetur involutus, condefcendi ad eum cogente nimia neceffitate poteft.*

Quin etiam Summi Pontifices cum Ecclefiis effet providendum, nullusque fe offerret, qui in locum demortui Epifcopi fuccedere poffet, expectabant, donec aliquis ex indigenis dignum fe eo ministerio præftaret, & interim per Vifitatores Ecclefiarum indemnitati cavebant; quod exemplo fucceffores fuos docuit Divus Gregorius Magnus, ut fu præ attigimus.

Quapropter Divus Thomas fupra laudatus præfert dignum ex indigenis, vel Ecclefiæ gremio, extraneo cuilibet licet digniori.

Nec in diverfam fententiam abit Dominicus Soto de juft. & jur. lib. 3. quæft. 6. art. 3. ad quartum, qui fi indigenæ Ecclefiis fint præfecti, tot commoda in eas derivare afferit, ut prævaleant utilitati, quam exteri dignioris electio, ipsis afferre potuiffet. *Ad quartum refpondetur, jura fanxiffe dignitates, & præbendas perfonis ejusdem Ecclefiæ concedi ob hanc caufam, ut ait Cæleftinus eo cap. nullus 61. dift. quod unusquisque fuae fructum militia habeat in Ecclefiæ, in qua fuam per omnia officia tranfegit ætatem. Addit deinde ex Divo Thoma aliam rationem, quam fibi ait effe probatiffimam; quod unumquemque maximè patria delectet, ubi facra, ubi genus, ubi majorum multa veftigia; dulce cuique natale folam fit, ac jucundiffimum, chariffima Ecclefiæ, quæ ipfiusatrix fuit: qua de caufa, indigena inquit utilior effe poterit; cumque id afluxiffet magis ex jure divino, explet, concluditque fententiam; *Et ideo licet non exquiratur extraneus dignior, per hæc fit compensatio.**

In deligendo Epifcopo non tam perquirendus eft
qui

qui dignior, quam qui utilior; fieri enim potest, ut qui aliis doctrina, solertia præstat, etiam morum integritate, Ecclesiæ minus sit usus, quam alter qui ejusmodi dotibus non sit præditus. Apud Gregorium Magnum, qui utilior, non modo potior, sed etiam potissimus. Sanctissimus vir majori in pretio, si de Episcopatibus, aut aliis Sacerdotiis lis esset, habebat utilitatem, quam si quis esset e lectissimis, ut ex lib. 4. epist. 47. ibi; *Ut usrisque comminus constitutis, ille qui Deo placuerit, & utilior visus fuerit ordinetur, & lib. 9. epist. 73. Si autem in uno consentire noluerint, sed in duorum se electione dividerint, similiter deceretis ad nos de more factis adveniant, ut requirentes de vita, actum, & moribus eorum, is qui utilior visus fuerit, ordinetur.* Quod non fugit accuratam Thomasio, diligentiam de benef. par. 2. lib. 1. cap. 37. n. 14. *Animadverti jam & illud potius, non distinguam a Gregorio digniores ab utilioribus. Evenire enim possent, ut qui primas virtutis, & doctrinae obtinent, hand tamen digniores habendi essent, quod nec utiliores Ecclesiæ; propterea animarum, quod præter virtutis, & eruditionis præsidia, quibusdam alijs præterea dotibus opus sit ad temporale, & spirituale regimen. Eius rei forsam contemplatione adductus Gregorius, non semel professus est, eum a se in examines, & delectum ordinandorum antepositum iri, qui utilior futurus præfegeretur.*

Quare cum indigenæ, ut præclarissimè D. Thomas, Sotus aliique animadvertunt, multis nominibus sint utiliores Ecclesiis, sint magis eis profuturi, quam extranei, ut ut sint meritis celsiores, ipsi potius, quam extranei, beneficiis cohonestari debent.

Eiusdem rei magnos Auctores habemus, Iambergin. de jure patron. tract. 4. art. 5. quæst. princ. 3. par. lib. 5. ubi concludit, si idoneus sit in Collegio, vel loco, non posse præsentari forenses alterius Collegii, vel loci, licet magis idoneum, Rebuff. in tract. nominat. q. 9. n. 57. Lucas de Penna in l. quisquis C. de commun. agro desert. lib. 11. ubi hoc extendit, etiam si incolæ sint indigenis meliores, cui subscribit Alejar. regul. 1. præf. 37. n. 1. & Rebuff. in d. tract. nominat. quæst. 21. n. 55. qui ait, jus exposcere, ut oriundus

2. differ. D d d 2 non

non oriundo præeat : quibus astipulantur Guglielm. de Bened. in cap. Raynutius verb. uxorem n. 482. & 488. Ioannes Selva de benef. 3. par. q. 26. Gomes. in regul. de idiom. q. 1. Sed nemo melius rem explicat eximio viro Christiano Lupo in notis ad decretum Nicolai II. in Concilio Romano anni 1059. qui hunc esse ait antiquissimum, & generalissimum Ecclesiæ Canonem tanti roboris, ut vincat æternam naturæ legem, & avitam Patrum regulam, quæ digno digniorem anteponit. E re fuerit ipsum audire : *In Ecclesiasticarum, Curatarum præsertim, ac Episcopaliū dignitatum electione, aut collatione, digniores semper præferri mandant, & æterna natura lex, & avita Patrum regula; verū intra solos eiusdem Ecclesiæ, aut Episcopalis Parochiæ Clericos, & Monachos est facienda comparatio. Quousque illic reperitur dignus, dignior foris queri non debeat, nec possit. Quisquis quæserit, digno illi gravem irrogat iniuriam, qui antiquissimus, ac universalissimus Ecclesiæ Canon est in nostra tempora omnino revocandus.*

Cum de pluribus quæstionibus partim ad fidem, partim ad disciplinam attinentibus, Gabasilas Dyrrachii Archiepiscopus, Ioannem Episcopum Citri consulisset, & quomodo fieri deberet electio Episcopi, eius sententiam exquireret; intra Cleri limites se continuit, quærens an senior, qui Protopapa vocabatur, ad dignitatem illam esset extollendus, an aliquis ex Sacerdotibus ad eum proximè accedentibus, an quispiam ex Diaconis; *τίνας προτιμῶνται εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς ἐπίσκοπος, ὁ πρωτοπαπῆς, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἱερεῖς, ἢ οἱ διάκονοι οἱ ἔχοντες ἀρχοντικά ἐκκλησιαστικά ἔσφίμα.* Ioannes autem etsi responderit *ἢ ἀξιοτέρων γὰρ, ἢ ἢ προβαθυμωτέρων, καὶ δυνατοτέρων οἱ θρόνοι;* digniorum enim, non gradu altiorum, sunt throni; attamen uterque Cleri fines non excessit. *Iur. Orient. p. 323.*

In epistola 12. ad Anastasium Theſſalonicensem cap. 6. Divus Leo Magnus exoptat quidem, ut qui ad Episcopatum sit accessurus, *optimus eligatur, sed optimus ex Presbyteris, vel Diaconis eiusdem Ecclesiæ:* quæ verba transcripta sunt in can. metropolitano 63. dist.

Tur.

Turpe visum fuit Optato Milevitano, Majorinum ex Lectore fuisse Episcopum creatum; de schismate Donatistarum lib. 1. ibi; *Et Majorinus qui Lector in Diacono Cæciliani fuerat, domesticus Lucilla, ipsa suffragante Episcopus ordinatus est, id est, cum Cæcilianus adhuc erat Archidiaconus, durante ejus Archidiaconatu, ut explicat Casaubonus. Hujus ordinationis fæditas in eo sita erat, ex sententia Albaspinei. Omnes minores Clerici sub Diaconis, Diaconi sub Presbyteris, Presbyteri sub Episcopis, tanquã per classes disponebantur. Atque ut nullus Presbyter sine Diacono, ita nullus Diaconus sine minoribus Clericis instituebatur, quia eorum omnium munus, sine alterius opera, & functione ritè fieri nequebat. Cæterum Majorinum e lectione ad Episcopatum adlectum, notat Optatus, ut ejus ordinationem minus iure, & ordine factam ostendat; ordo enim postulabat, ut Præsbyteri, aut Diaconi ordinarentur ante Lectores, si qui idonei reperirentur. Ordo igitur erat, ut qui altiori gradu, & Episcopatu propinquiori collocatus existeret, ad illum ascenderet inter meritis æquales. Sin autem in Clero quisquam meritis præstaret, is præpolleret cæteris. Sed semper intra Cleri civici pomærium, electio erat concludenda.*

Comparisonem digni, & dignioris intra eandem Ecclesiam fieri debere, abundè prodidit Ivo Carnotensis epist. 116. ad Urbanum Summum Pontificem, ita de electione Manassis in Metropolitanam Rhemensem scribens; *Non enim poterat illa Ecclesia inter omnes filios suos quemquam invenire Sedi Apostolica magis devotum, suis utilitatibus magis necessarium, tum propter generis nobilitatem, tum propter morum honestatem. Ait, inter omnes filios suos. Filiorum Ecclesiæ vacantis merita, lance pendebantur, non aliorum. Sicubi enim in Ecclesia idoneus adesset, extra eam nullus dabatur alterius licet dignioris, electioni locus, ut idem Ivo Carnotensis epist. 120. (cuius argumentum hoc est: Quando Episcopus de altera eligendus est Ecclesia) a Cenomanensi Decano consultus respondit, urgens Cœlestini decretum; Si ergo huiusmodi persona intrusionem se senseris prægravari, libera est tibi facultas*

respon.

refutandi, quia secundum decretum Papa Cælestini, tunc primum alter de altera eligendus est Ecclesia, si de Civitatis ipsius Clero, cui Episcopus est ordinandus, nullus dignus (quod exequi non credimus) poterit inveniri. Et quia per te sapio, superfluum mihi videtur te instruere, quibus auctoritatibus debeas ignotos, & ex transverso venientes refutare.

Clarius id fiet ex Alexandrinæ Ecclesiæ consuetudine, cuius initio dissertationis meminimus, prolatis etiam Hieronymi verbis ex epist. 85. ad Evagrium, quorum sententiam ita exprimit Petavius lib. 1. de Ecclesiast. Hierarch. cap. 13. num. 11. *Ab Apostolorum tempore usque ad Heraclam, & Dionysium, hoc est usque ad medium seculum ferè tertium, morem hunc fuisse dicit Alexandrinæ Ecclesiæ, ut e corpore suo Presbyteri unum quempiam eligerent. Hieronymo opponit Salmasius Pseudo-Ambrosium in commentario ad cap. 4. epist. Pauli ad Ephesios, ubi de eadem consuetudine hæc tradidit. Primùm, inquit, Presbyteri Episcopi appellabantur, ut recedente uno, sequens ei succederet, &c. Sed quia cæperunt sequentes Presbyteri indigni inveniri ad primatus tenendos, immutata est ratio prospiciente Concilio, ut non ordo, sed meritum crearet Episcopum multorum Sacerdotum iudicio constitutum, ne indignus temerè usurparet, & esset multis scandalum. Arbitratur Salmasius, scriptorem hunc, siue is fuerit Hilarius non Pictaviensis, aut Arelatensis, sed Luciferianus Diaconus Liberii, ut plerisque visum est, siue alius incerti nominis, ut Petavio (nam falsò eum librum inscribi Ambrosio, in dubium amplius non venit) a Hieronymo discrepare, quasi dicat, prius ex ordinationis tempore delatum primatum inter Presbyteros, postea electione creatos Episcopos. Sed eum falsum esse ait Petavius loc. cit. n. 13. & quidem optime, nulla inque esse inter relatores Auctores pugnam, conflictum nullum. Scribit eminentissimus Ambrosius, primùm ita creatos Episcopos, ut recedente uno sequens ei succederet. Id sic accipiendum est, ut ex solo Presbyterorum ordine tum Episcopi Alexandria caperentur, hoc est uno recedente, atque e medio sublato, sequens, id est alter eiusdem ordi-*

ordinis succederet. Ergo idem sequens est, atque alter. Ut ergo si ita dicam: Ex solo Cardinalium Collegio Pontificem Romanum ita fieri, ut uno recedente, sequens ei succedat: nihil aliud significavero, nisi alterum ei Cardinalem substitui. Minimè verò inde consequens erit, eum qui dignitate proximus sit ab Summo Pontifice, & cooptationis tempore totius Collegij primus, sine electione succedere. Sic Optatus Milevitanus in libro secundo, cum de Constantini M. actis contra Donatistas locus esset, mox de Iuliano ita scribit: Deinde alter, ut omnibus notum est, factus Imperator; Eodem planè modo ex Presbyterii corpore, & ordine creabatur Alexandrinus Episcopus: idque ab ipsismet Presbyteris, ut iudicat Hieronymus. Ac tam ordo, non meritum creabat Episcopum, ut ait Ambrosius ille. Nam fieri poterat, ut in Presbyterio nemo esset Episcopatu dignus, esset autem in Diaconorum ordine, aut in hoc certè, longè quam in illo honore isto dignior. Et tamen quia non alius, quam Presbyter creandus erat Episcopus, vel indignus, vel minus dignus erat eligendus. Hoc merito displicuit: Et aliter instituenda res est visa. Itaque multorum Sacerdotum iudicio constitui placuit Episcopum non ex ordine, sed ex merito: hoc est etiam ex alio, quam Presbyterorum ordine.

In ea mutatione, ut posset Episcopus suscipi ex universo Clero, putat Petavius, hoc etiam novatum fuisse, ut non a solis Præbiteris eligeretur, sed etiam ab Sacerdotibus, hoc est Episcopis, adhibito etiam consensu populi: cuius rei extitisse exemplum in Athanasio, qui ex Diacono post Alexandri obitum, factus Episcopus.

Quamcumque ex his sententiis quis sectetur, semper verum erit, collationem digni, & dignioris fuisse factam intra eandem Ecclesiam. Nam juxta opinionem Petavii, quæ verissima est, electio prius intra Presbyteros coangustabatur, ex quibus aptioris fiebat electio: quæ postea, quia evenire poterat, ut nemo ex Presbyteris esset ad capeendum Episcopatum idoneus, fuit extensa ad Diaconos, aliosque inferioris ordinis Clericos: ita tamen, ut ex universo Clero Ecclesiæ, dignior

peteretur, non autem extra. Secundum aliorum anilem fabulam, antea ex ordinationis tempore, Primatus contingebat, postea per electionem etiam inter eandem Ecclesiam restrictam. Ita etiam erit verissimum de non advocando digniore extra Ecclesiam, in ea aliquo idoneo occurrente, tam Hieronymum, quam Pseudo-Ambrosium inter se consentire.

Operæ pretium erit hic adijcere, cum Sacrum Concilium Tridentinum *sess. 24. de reformat. cap. 18.* quò loci agit de beneficiariorum electione, quibus animarum cura imminet, statuisset, antiquiorem habendum aliis magis idoneum; ex multorum auctoritate Barbof. *num. 130.* afferasse, semper existimandum magis idoneum originarium, & cuilibet extraneo antea debere. Ejus verba sunt: *Originarius idoneior quoque judicandus, ac preferendus, si alter sit extraneus, Cov. pract. cap. 35. sub num. 5. vers. secundò annotandum est, Fusc. de visit. lib. 2. cap. 15. num. 13. & 14. & c. 21. num. 25. Put. dec. 254. p. 1. alias dec. 244. lib. 1. in correct. Mandos. conf. 1. num. 4. Grilenz. conf. 151. num. 64. Vgolin. de offic. Episcop. cap. 50. §. 7. num. 4. Mastrill. Siciliae decis. 2. n. 147. Rot. decis. 299. p. 1. divers. Valenzuel. conf. 34. num. 69. ubi n. 79. quod Diæcesanus in beneficalibus præfertur non Diæcesano, Perez de Lara de annivers. lib. 2. cap. 3. num. 19. & seq. Et ita potest eligi dignus de Civitate, vel gremio Ecclesiæ, posthabito digniore extraneo, Lal. Zech. de benef. cap. 12. n. 36. Piafec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. num. 19. Vgolin. d. c. 50. §. 8. num. 4. Ego ipse d. alleg. 60. num. 102. Valenzuel. d. consil. 34. n. 70.*

Superest, ut quorundam, qui peregrinis Clericis patrocinantur, aliquot objectiones, quibus nobis negotium facessere student, infirmas, ac futilissimas diluamus.

Opponunt primo loco, nunquam moribus comparatum fuisse in Regno Neapolitano, ut exteri a beneficiis deberent rejici, Romanos Pontifices semper ea, prout sibi liberet, etiam in alienigenas contulisse, qui etiam aliud jus non haberent quoad liberam de omnibus beneficiis disponendi facultatem, quemadmodum ajunt habere

bere plenissimum : ambigendum non esse , quin illud ex
 tam longæva consuetudine , ac præscriptione adepti
 fuerint , nec invidendum iis antiquissimæ possessionis
 commodum , qua Principes pertæpe se tueri solent ,
 dum pleraque sibi vindicant , quorum nullum titulum
 possint ostendere : præsertim cum nostræ nationis homi-
 nes , et si pluries crebrò a Regibus Aragoneis , a Con-
 salvo de Corduba , a Rege Catholico , ab Inviçtissimo Im-
 peratore Carolo V. ac potentissimo Principe Philippo II.
 exquisiverint , ut in beneficiis , quæ ad Regiam collatio-
 nem spectant (nam quoad alia Pontificiæ collationis , vix
 semel , bisve factò periculo , ut Principes cum iis , a qui-
 bus concedenda erant , auctoritatem suam interponerent)
 rem non modo difficilem , sed penè desperatam aggredi
 agnoscentes , animum abjecisse) indigenæ alienigenis
 præferrentur , operam penitus iussisse ; quippe aut eorum
 petitio fuit reiecta , aut si gratia indulta , effectu caruit ;
 donec a Cæsare fuit impetratum , ut cum exteris æqua-
 rentur , & alternatim cum iis , beneficia consequerentur :
 ac proinde satis absolum sit , Regem nostrum Augustis-
 simum velle aliis legem imponere , qua se exsolutum
 profiteatur .

Secundo , in investituris concessis tam Regibus
 Andegavensibus , quàm Aragoneis , & ipsimet Regi Ca-
 tholico , in cuius iura successerunt Inviçtissimi Austria-
 e Principes , comprehensum fuisse , ut Apostolica Sedes
 posset arbitrato suo , quos vellet , beneficiis augere , ac
 amplificare , & in iis libera uteretur potestate , quæque
 nullis esset finibus circumscripta ; idque repetitum fuisse
 in pactis conventis inter Clementem VII. Pontificem
 Maximum , & Carolum V. Cæsarem .

Tertio , Clericos Romanæ Ecclesiæ non posse in
 aliis Ecclesiis extraneos censerì .

Quarto , complures alienigenas ad Episcopatum
 vocatos , complures ab ipso Athanasio accitos ex inti-
 mo Heremi recessu .

Quinto , Divum Bernardum in Gallorum Regem

2 differ.

E c c

c x

exteros a beneficiis protrudentem, investum fuisse.

Sextò, pragmaticam sanctionem, quæ Divo Ludovico adscribitur, subdititiam esse, ac spuriam.

Septimò, ab aliquibus Auctoribus exterorum causam confoveri.

Sed hæc objecta imbecillia sanè, ac frivola, facili momento concidunt.

Ac primum quidem convellitur, cum in Regno nostro eam observationem viguisse, quæ in universa vigeat Ecclesia, ut extranei in eo beneficia sperare non possent, dilucidum sit ex Gregorii Magni epistolis relatis *d. dist. 61.* & aliis tum ejus, tum Leonis, & Innocentii Tertii. Quod & ex eo fit manifestius, quod vacante Metropoli Capuana, cum Archidiaconus Theatinus Capuanus Canonicus cum ejus sequacibus, ante factam electionem ad Sedem Apostolicam provocasset, ni canonice celebraretur, hoc est secundum canonum decreta; ex quorum præscripto nemo Episcopus ex aliena Ecclesia assumi potest, donec aliquis idoneus in propria repeririatur, & in iduarum partium Capituli vota convenissent, ut Subdiaconus Ecclesiæ Romanæ in defuncti Pastoris locum substitueretur, & de electionis firmitate, ac robore Canonici coram Pontifice Maximo Innocent. III. summa animorum contentione certarent, & confligerent, electionem, Archidiacono, ejusque adhaerentibus, eo quod extraneus fuisset Episcopus designatus; eis, qui partes subdiaconi fovebant, nunquam in mentem venit, ipsius causam protegere ea consuetudine, quam nostri Oppositores comminiscuntur, quæ si in hoc Regno extitisset, prout in eo nunquam fuit recepta, illam allegare non omisissent; sed illud identidem ingerebant, potuisse Clerum juri, quod suo favore inductum fuerat, renunciare; nec Summus Pontifex, qui cum Subdiacono magna benevolentia complecteretur, summopere cupiebat, ut electio non esset inanis, quemadmodum patet ex ejus epistola in Codice Coloniae edito pag. 135. quam integram nobis exhibuit Gon-

zalez cap. 19. de electionibus, adeo ut quasdam rationes excogitaverit pro ea tuenda, quæ parum virium, ac firmitati habere noscuntur, de ea consuetudine tacuisset, cujus nullam mentionem fecit, quia in Regno extraneis, ad beneficia aditus non patebat.

Et quamvis postea labentibus seculis, ac tepescente Ecclesiastica disciplina, in vœtus fuerit mos, etiam alienigenas ad beneficia obtinendi; at tamen huiusmodi collationibus tantum abest, ut legitima præscriptio fuerit completa, ut ne quidem inchoari poterit. Etenim nulla datur præscriptio contra canones, & Conciliorum decreta, neque ij possunt ulla consuetudine, quamvis longæva abrogari, præsertim si eorum utilitas, vel ratio maneat, ut in prima dissertatione probavimus; & multominus potest præscriptio, aut consuetudo, quæ potius hac specie corruptela dicenda est, objici adversus ea, quæ ex jure divino dependent, ac initium sumunt, adversus traditiones Apostolorum, aut adversus ea, quæ ex jure, sive ratione naturali proveniunt, ex qua firmari eam indigenarum, de qua tractamus, prærogativam, leges Hispanæ fatentur, ut respondit Gregor. 9. de consuet. cap. ult. *Cum tanto sint graviora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam, nemo sana mentis intelligit, naturali juri, cujus transgressio periculum salutis induit, quæcumque consuetudine, qua dicenda est verius in hac parte corruptela, posse aliquatenus derogari; & docet Divus Thomas quodlib. 9. art. 15. ibi; Quantum ad hoc quod jura illa antiqua continent jus naturale, abrogari non possunt per contrariam consuetudinem usque irrationabilem.* Quem sequitur Natalis ab Alexan. Theolog. moral. & dogmat. lib. 3. art. 22. reg. 22. *Canones, qui juris naturalis, & divini aliquod admixtum habent, semper, & immobiliter obligant, ut docet Sanctus Thomas quodlib. 5. art. 15. ubi loquens de canonibus plurimum præbendarum, sive beneficiorum possessionem prohibentibus, ait, Quantum ad hoc, &c. Sicut usurpatio ad jus divinum, & naturale non protenditur, ut ait Ivo Carnotensis in præfat. decret. Si quis quod legeris de San-*

tionibus, sive de dispensationibus Ecclesiasticis, ad Charitatem,
quae est plenitudo legis, referat, non errabit, non peccabit, &
quando aliqua probabili ratione a summo rigore declinabit, Cha-
ritas excusabit: si tamen nihil contra Evangelium, nihil contra
Apostolos usurpaverit. Quam regulam excerpfit ex Au-
gustini epistola ad Bonifacium, cujus verba transtulit
Gratianus can. ipsa pietas 23. quest. 4. eamque probarunt
Bernard. de disp. cap. 4. & Hildebert. Canonanens. epist.
63. In eadem sententia sunt omnes Theologi, &
graviore, ac nobiliores juris canonici Interpretes, de
qua re consulendi Covarruv. in epist. lib. 4. decret. part. 2.
cap. 6. S. 9. Rebuff. in praxi cap. de disp. ad plura benef. &
alibi. Et in nostra ipsissima specie, infirmas esse dispensa-
tionem, quibus alienigenis, prohibitionis, quae ipsos a be-
neficiis summo vet gratia fiat, affirmant Azeved. & Re-
buffus in locis supra memoratis, cui adhæret Thomas.
par. 2. lib. 1. cap. 103. easque a reatu non excusare, censet
Durandus, cujus verba supra retulimus; sicuti neque
excusant in his, quae canonum juri, sive quod positivum
vocant, adversantur, si absque justâ causa fuerint conces-
sæ, ex omnium seniorum mente.

Neque nos latet, quod ait Sex. Cæcilius apud Gel-
 lium lib. 20. cap. 1. de legum mutatione, pro temporum
 moribus, pro Rerum publicarum generibus, pro utilitatum præ-
 sentium rationibus, pro viciorum; quibus *medendum est ferri-*
bus; quod Hildebertus Cenomanensis Episcopus apud
 Dacherium tom. 4. spicil. pag. 350. *Multa ex loco, multa*
ex tempore, multa ex personis differens sunt; Rector Eccle-
sia nonnunquam aut dissimulabit, aut faciet, quæ accusat. Sed
præterquam quod canones, ex quibus indigenarum jus
proficiscitur, immobiles sunt, ut diximus, & rationes
quibus inniuntur, eadem semper sint, eandem semper
vim habuerint, & habeant, & tantum abest, ut in uni-
versa Ecclesia, Apostolorum, de quo nos agimus institu-
tum, immutatum fuerit, ut in universa Ecclesia, dempto
tantum Regno Neapolitano, obtineat adhuc; nemo non
videt, prædicta auctorum testimonia, aliæque ejusdem
farinæ

fatine, nihil continere, quod nostræ quæstioni accommodari possit: ad quam tunc solum aptè pertraherentur, si quod olim in more fuit positum, nullo præcepto interveniente, ob temporum necessitatem, aut maximam Ecclesiæ utilitatem, secundum præsentis rationes, per omnes Christiani nominis provincias in usu esse desisset. Optimè Divus Hieronymus apud Gratianum can. legimus dist. 93. *Quid mihi proferens unius urbis consuetudinem? si auctoritas quaeritur, orbis major est Urbs.*

Præterea jus hoc ut alienigenæ beneficiarum impotes sint ex canonum auctoritate est quæsitum indigenis, competit populo, cui ne vis fiat, interest Principis (præter curam, quæ ei esse debet, ut canones custodiantur) quatenus est subiectorum protector, ac defensor, ob Regnorum, ac præcipue Ecclesiarum utilitatem, ac Republicæ tranquillitatem. Hinc in Coelestini decreto *d. can. nullus 61. dist. si extranei eis præponantur, potestas datur Clericis loci, in quibus beneficia conferuntur, renitendi: Sit facultas Clericis renitendi, si se viderint pragrari, & quos sibi ingeri ex transverso agnoverint, non timeant refutare.* Quæ verba retulit Innocent. III. in suam epistolam, quæ extat *d. cap. 19. de elect.* ubi hoc jus esse Clericorum autumat, quibus invitis sicut non potest auferri, ita eos posse si velint, illo se abdicare. Nam cum due partes, & amplius electioni consenserint, & consensiant, licet cautum reperiat in canone, ut tunc alter de altera eligatur Ecclesia, cum nullus in propria fuerit repertus idoneus, quia tamen hoc in favorem introductum est Clericorum, & cuique licet renunciare iuri, quod pro se noscitur introductum, vos, & c. iuri, quod pro vobis facere videbatur renunciare potuistis, & electionem de persona alterius Ecclesia celebrare præferim cum illud decretum locum habere videatur, quando Clericis renitentibus, & inditis, per alicuius violentiam potestatis, extraneus ingeritur ex adulterio, per quod sequitur in decreto, ut sit facultas Clericis renitendi, si se viderint pragrari, & quos ingeri sibi viderint & adverso, non timeant refutare.

Hinc

Hinc vacante ob Nectarii obitum Ecclesia Constantinopolitana, quamvis Ioannes Chrysostomus sanctitatis, ac doctrinae suae famam orbem complevisset; quia ab ea Ecclesia erat extraneus, utpote Antiochiae Presbyter, non nisi expetentibus, tam populo, quam Clero; quorum votis Imperator assensit, fuit ad eam Sedem euectus, & hac de causa ad urbem a Principe accersitus, ut testis est Sozomenus: *Ἐπισημασμένων δὲ αὐτῷ τῷ λαῷ, καὶ τῷ κλήρῳ ἔδ' ὁ βασιλεὺς σωθῆναι, καὶ τοῖς ἀξιοῦσι αὐτὸν τίτομα:* *Cum populus & ac Clerus hoc censerent, Imperator consensit, misitque qui eum adducerent.*

Certè cum Romanus Legatus in Biturigibus reservationem duarum præbendarum proposuisset, obstiterunt procuratores Capitulorum, & ius de quo tractamus, esse se proprium Regnorum, sive subditorum, iisque dissentientibus, nihil innovari posse, agnovit idem Legatus, qui professus est: *super hæc* (verba sunt Mathæi Parisi loc. cit.) *quicquid præcepit tali conditione licet tacita intellexisse, si Imperium, & alia Regna consentirent. Adjunxit se nihil amplius super hoc attentaturum, donec per Regna alia Prælati consenserint, quod credidit provenire non posse. Istud enim iure, & privilegio quodam civium favore inter alia inductum fuit, ne extranei civibus prælati videantur, ait Iacob. Gothofr. d. l. Ecclesijs C. Theod. de Episc. & Cleric. & alii auctores frequentissimè. Quod cum apertissimum sit, non est, quod in eo amplius immoremur.*

Atqui Principes, aut superiores adversus subditos, quibus resistendi nulla facultas, quibus sola obsequii gloria relicta est, quoad ea, quæ ipsis iure debentur, nulla temporis longævitate præscribunt: quorum simplex querela, aut (ut Andræ verbo utamur) sola *murmuratio* satis est superque, ut ius suum factum rectum, illæsumque conservent, Andr. cap. 1. quæ sint regalia n. 62. *Ibi. Et si non expressa, tacita murmuratio, ratio murmurans, impedit quodammodo præscriptionem apud Deum. Quod sæpe repetit, subicitque, non posse Principes se tueri præscriptione, quidquid sit de iure civili inter pares, & qui possunt*

possunt habere, & habent copiam Iudicis: Iure Divino, quanto diuturnius est peccatum, tanto gravius. Dens ista non respicit, maxime quia contra potentes, impotentes non de facili, imo non sine damno eorum conquerebantur, quibus pares esse non possimus, ff. de alienatione iudicij l. 3. & statim peccatis nostris exigentibus multa vidimus, & quotidie videmus in Prælatiis magnis, & Principibus dominantibus voluntate. Ubi Episcopus Liparulus verbo copiam Iudicis, ait hanc esse rationem, tunc Rex adversus subditos non præscribat, quia non habent illi superiorem alium, quem adeant. Quibus ad stipulantur Capyc. in Investitura Feudali verb. collectis fol. 117. Avendan. de exequend. mandatis cap. 4. par. 2. Capiblanc. de Baronibus Pragm. I. n. 212. Doctissimus Reg. Moles §. 3. quest. 3. num. 56. qui hoc comprobatur auctoritate Io: Andr. in cap. quod latenter extra de regulis juris, Io: Fab. in S. aequè si agat institutionibus de actionibus, & in S. retinenda institutionibus de interdictis, Boer. decis. 132.

Quocirca tot expostulationes majorum nostrorum apud suos Reges, preces sæpenumerò iis porrectæ, ut ut tempus frustra consumpserint, concessionem etiam effectum vacuæ, querelæ, vociferationes, non modo nobis officere non possunt; sed potius convincunt, nostros proceres, ac cives, jus suum iactatum ad posterios transmississe.

Neque verendum est, quin Invidiosissimus Rex CAROLUS TERTIUS, qui nos tot honoribus, dignitatibus, ac beneficiis amplificaverit, qui tam liberaliter, ac propensam erga nos se præstiterit, & omnium tua benignitate ad eum mentes devinxerit, ut nemo sit, qui pro eo fortunas suas, ac vitam effundere compendium non ducat; eam, qua præditus est clementia, longanimitate, & humanitate, effecturus sit, ut in collatione etiam regalium beneficiorum, & quorum sua est concessio, eius munificentissimum animum experiamur; & quod Serenissimi decessores sui Carolus Cæsar, & Philippus Secundus exorsi sunt, perficiat: tandemque nos iactæ, quod tandem flagrantissimè concupivimus in tanta, qua

qua sub eius dulcissimo imperio in præsentia fruimur
felicitate, votorum compotes fiamus.

Ut autem primum obiectum inane est, ita secundum
inanissimum. Quantum sibi arrogaverint in Antisti-
tum electionibus, & omni re beneficiaria Græci Impe-
ratores, cum Regnum Neapolitanum eis pareret, nemo
vel mediocriter in historia Ecclesiastica versatus est, qui
ignoret. Notæ sunt Græculorum serviles assentationes,
quibus Principibus suis totius Ecclesiasticæ disciplinæ
summam deferebant, cuius rei documento esse possunt,
vel sola verba Demetrii Chomateni Bulgariæ Archie-
piscopi in responsione primæ ad Cabasilam lib. 5. iuris
Græco Romani, ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ κοινὸς τῶν ἐκκλησιῶν ἐπισυμο-
νάρχης καὶ ὧν, καὶ ὀνομαζόμενος, ἔστω δικαίως γὰρ ἡμῶν ἐπιστάτῃ, καὶ τὸ
κῆρος πάντας χαρίζεται, ἐκκλησιαστικὰς αἰεὶς ρυθμίξει, καὶ νομοθετή-
βια, καὶ πολιτείᾳ τῶν αἰ βήματος, ἔμλι, καὶ δίκαις ἐπισκόπων, καὶ κλη-
ρικῶν, καὶ ἀπόστολες χερυυῶν ἱερέων ἐκκλησιῶν. *Imperator, ut com-
munis Ecclesiæ Epistimonarcha existens, & dicitur, Sy-
nodalibus præst sententijs, & robur tribuit, Ecclesia-
sticos ordines componit, & legem dat vite, politiæque eorum
qui altari serviunt: hoc amplius, & judicijs Episcoporum, &
Clericorum, & Vacantium Ecclesiarum electionibus. Quam
potestatem usurpabant Imperatores, & eorum Præfecti,
qui Regio nomine erant insigniti, testibus Nicepharo,
lib. 7. de Irene Imperatrice, Divo Gregorio lib. 12. epist. 32.
& Gothofrido Viterbiensi, etiam in Regno Siciliae, ut palam
est ex epistola Paschalis impressa in cap. significasti de elect.
& elect. potest. inscripta Archiepiscopo Panormitano:
Hanc epistolam Paschali I. qui Ecclesiam rexit ab anno
817. usque ad annum 823. tribuunt Vincentius Litara,
in orat. de primatu Ecclesiæ Panor. D. Rochus Pirrus tom. 1.
Siciliae in notit. Ecclesiæ Panormit. fol. 77. & post eos Gonzal.
in qua improbat, damnatque translationes Episcopo-
rum factas nutu Regio, ibi; Quid super Episcoporum
translationibus loquar, quæ apud vos non auctoritate apostoli-
ca, sed nutu Regio præsumuntur? cuius initio ait, etiam
Reges, & majores Regni admiratione permotos, quod pal-
lium*

Hum ab Apocrisariis suis fuisse Panormitano Archiepis-
scopo oblatum, dummodo sacramento, quod scriptum
detulerant, iuxta formulam a Summo Pontifice con-
ceptam, se obstringeret.

Sin autem auctorem ejus epistolæ fecerimus non
Paschalem Primum, sed secundum, qui Ecclesiæ præfuit
ex anno 1100. usque ad annum 1117. quod visum Ba-
ronio anno 1102. Piccol. 2. par. hist. cap. 7. ad fin. patebit,
eadem potestate usum Rogerium Primum Siciliæ Re-
gem. Sanè & ipse, & prædecessores sui, qui nomine
Ducum Apuliæ dominati sunt, ex legitima auctoritate,
& Pontificia concessione, jus conferendi Ecclesiastica
Beneficia habuere, ut testatur Glos. caus. 16. quæst. 7. in
princ. verb. Eccles. ibi. *Dic ergo, quod qui Ecclesiam conse-*
quitur a Laico, ipso jure suspensus est, argum. infra eadem Deci-
mas, & c. Constitutiones, & c. si quis deinceps nisi auctoritate
Pape habeat laicus Investituras, sicut Dux Apulia, tunc potest
dare, cui vult præter auctoritatem Episcopi, infra eodem, nemini
& in c. conelia S. hinc etiam in verb. reverentiam in fin. 17. dislo.
quod etiam notarunt Panormitanus in cap. præterea de
jure patron. Petrus Gregor. in syntagm. jur. p. 2. lib. 17.
cap. 7. n. 21. ibi. *Et Rex Apulia, cui vult, dat beneficia,*
& Ungariæ Rex quoque, allegans glos. loc. cit. & Bald.
in l. rescripta 7. Cod. de precibus Imperatori offerend.
Renat. Choppin. de sacr. politia lib. 1. Marin. de Cara-
manic. in procem. constitution. Regni col. 4. n. 50. & 60.
Et exinde probatur plurimorum consuetudo Regnorum, secundum
quam Rex confert beneficia Ecclesiastica: & habet in certis Ec-
clesiis Regni sui jus Investituræ, sicut olim fuit, & hodie est in
Regno Sicilia, ut notatur in cap. quod autem 16. q. 2. in princ.
in gloss. ordin. quæ incipit, hoc in 7. q. & c. ubi hoc tangitur de
Rege Apulo: Andr. similiter in proam. n. 60. Afflic. ad
constitution. Regni, in præludiis q. 18. n. 1. & 2.

Quam facultatem investituras faciendi de beneficiis
Ecclesiasticis, posse ex concessione, aut privilegio Sum-
mi Pontificis in laicum transferri, inter omnes constat,
ut Petr. Gregor. scribit d. cap. 7. n. 18. cum etiam ex cap.

2. differ.

F ff

dile.

dilecto de testibus appareat, mulierem Flandriæ Comitem eo donatam fuisse : ex quo & ex Abb. Io: Andr. Cardin. Zabarell. Alberic. de Rosat. Boer. Arnulpho Ruzeo, non modo Principibus, & aliis quibuslibet laicis, sed etiam foeminæ ex Sedis Apostolicæ privilegio, jus conferendi præbendas, & alia Ecclesiastica beneficia, acquiri posse, probat Lagunez *de fructibus* p. 1. cap. 31. §. 2. n. 109. De eo satis non convenit, an idem jus laici præscriptione, aut consuetudine, cuius initii memoria non extet, assequi possint; siquidem Io: Andr. in cap. 2. de præbend. in 6. Abb. in cap. quanto in primo notab. de consuetud. & in cap. cum Apost. in fin. de iis, quæ sunt a Pralato, &c. nullam temporis longinquitatem eis suffragari opinantur: at verò Boer. decis. 32. num. 9. ex Alberic. Archidiac. & aliis vetustis Interpretibus, ac Auctoribus, & Arnulph. Ruz. de Iur. Regal. §. 4. sit opinio per tot. contra sentiunt; licet Auctorum Gallorum suspectam fidem in hac quæstione, quippe qui pro iure Regali tanquam pro aris, & focus pugnare soliti sint, putet Lagunez *loc. cit.* de qua re videndus etiam Corset. de potest. Reg. n. 9. & 12. Sed quidquid sit de aliis laicis, de quibus cap. *Messana*, & cap. *Sacrosancta de elect.* in horum censu Reges non sunt, qui inaugurationis tempore, sacro oleo delibuti, cap. 1. de sacr. unct. hujus sacræ unctionis virtute, videntur quodammodo fieri capaces, & participes, quorum privati, ac merè laici incapaces omnino sunt, Io: Monac. in cap. 2. de præbend. lib. 6. Bald. in d. l. rescripta Cod. de precib. Imperatori offerend. ubi inquit. ex consuetudine, quæ omnium memoriâ exsuperet, posse Jus Regibus competere conferendi præbendas, & beneficia, quod Regum Hungariæ, & Angliæ exemplo confirmat Alex. in 4. vol. cons. 74. viso puncto diligenti in 3. col. Archidiac. in cap. *harratur in princ.* in 4. col. 61. distinct. & de Regibus Siciliæ id nominatim astruunt Marin. de Caranic. *loc. cit.* n. 50. & 60. qui cum dixisset: *legitur, quod Sacerdotium, & Imperium ex uno, eodemque principio processerant, ut in præalleg. Auth. quomodo oportet. in princ. Nec*

mul.

multum differunt ab alterutro Sacerdotium, & Imperium, ut in
Authent. de non alienan. S. scimus collat. 2. subnc̄tit, Reges
merè laicos non esse, quia fuerunt aliquando, scilicet
considerato initio; etiam Sacerdotes, & adhuc retinent
signa Pontificis. Vnde (protequitur) Non est mirum si
Spiritualia ipsa specialiter in Regibus acceptentur, tum quia
iurantur primordio Sacerdotij, ut argum. ff. de leg. 2. cum filius
S. heres meus, tum in memoriam ipsius primi Sacerdotalis domi-
nij, ut arg. ff. de quest. l. unius S. servus cum sim. tum etiam
quia adhuc habent eiusdem reliquias, ut arg. ff. de his, qui sunt
fui, vel alie. iur. l. patre furioso. Quod etiam innuit Andr.
loc. cit. n. 40. ibi: quantumcumque non dicatur Rex merè lai-
cus, quia consecrationem suscepit, & infra; sed in Rege qui non
est merè laicus præscripta consuetudo fortè valeret: quod so-
lum præstare poterit Regibus sacra unctio secundum
Auctores allegatos, quæ etiam præter duas illas causas,
ob quas solet ab Ecclesia adhiberi; nempe ob procuran-
dam Principibus reverentiam, & subsidia divinæ gratiæ
impetranda; eis incitamento esse debet, ut tuitionem
canonum non negligant: quamvis foedissima adulatio
Græcorum eò progressa fuerit, ut impiè nimis, sacræ
unctioni vim tribuerint peccata delendi; & docendi
munus non minus Imperatoris proprium, quam Pa-
*triarchæ afferuerint *ὅτι τῷ τῷ ἀγίῳ χρισμῶτος δύναμις*, ut lo-*
quitur Balsamo: licet Afflic. d. q. 28. n. 5. hoc quod de
collatione beneficiorum dictum est, verum intelligat, si
Princeps alleget Papæ privilegium, & probeat consuetu-
dinem vetustissimam ex Alexand. d. cons. 74. Sed nobis de
hac opinionū varietate anxie inquirendum non est, cum
Ius Regum Apuliæ non minus consuetudine, cuius ini-
tium ignoratur, quam Pontificia concessione muni-
tum fuerit, ut restatur. Glos. & alii Auctores laudati. For-
tasse huic rei causam dedit, quod Duces Apuliæ, & an-
tiqui Reges nostri, & Ecclesias pene omnes struxerint,
quæ ab iis immensis opibus fuerunt auctæ, & beneficia
instituerint. Confert, quod scribit Geofred. Hispan. illu-
strat. pag. 333. qui refert, a Comite Rogerio magna ex
2. differ.

parte Siciliæ Episcopatus fuisse erectos, qua de causa cum Episcopus nominasse.

Similiter quoad electiones in Cathedralibus Ecclesiis, licet iure, quod in iis habebant Reges Siciliæ ceciderint, vel se excluderint, nihilominus id retinuerunt, ut electus Episcopus non posset throno admoveri, nisi prius ab eis præstaretur assensus, quemadmodum anno 1159. convenit inter Adrianum Quartum, & Guglielmum Regem, & patet tam ex literis Summi Pontificis, in quibus hæc habentur: *Electiones secundum Deum per totum Regnum Canonice fiant de talibus quidem personis, quibus vos, & heredes vestri requisitum a nobis præbere debeatis assensum*, Baron. an. 1097. num. 66. & an. 1156. num. 5. quam ex Regis literis, in quibus hæc offendimus: *De electionibus quidem ita fiet. Clerici convenient in personam idoneam, & illud inter se secretum habebunt, donec personam illam excellentiæ nostræ pronuncient; & si persona illa de proditoribus, aut inimicis nostris, aut heredum nostrorum non fuerit, aut magnificentia nostræ non extiterit odiosa, assensum præstabimus*, Baron. loc. cit. Eodem modo refert Antoninus Florentin. Archiepisc. & ex eo Michael Roussel. *Histor. Pontific. lib. 2. cap. 7. nu. 41.* cum Constantia Henrici Sexti vidua, & Friderici, secundi mater, ac tutrix peteret ab Innocentio Tertio, ut Regno Siciliæ, Ducatu Apuliæ, & Principatu Capuæ filium investiret, respondisse istum, operæ pretium esse, ut illis Capitulis renunciaret, quæ dicebat derogare non solum Apostolicæ dignitati, sed etiam Ecclesiasticæ authoritati: nec oblati muneribus vinci potuisse, ut investituram concederet, antequam hoc præstisset: concessio dumtaxat, quemadmodum ex ejus epistola patet, ut Capitulum de morte Episcopi ad Regem rescriberet, deinde successorem eligeret: Electus vero non ante throno imponeretur, quam Regis assensus exploratus fuisset, nec administrationem Episcopalem præsumeret, nisi confirmatus a Pontifice, Baron. anno 1097. n. 71. 72. & 73.

Hanc prærogativam, ut in electionibus Regius requi-

requiretur assensus ratam habuit, & verbis, ac exem-
 plis firmavit Innocentius Tertius, cum tanquam Balius,
 ac Tutor Friderici II. pupilli Regnum hoc administra-
 ret, & gubernaret, quomodo illius clavum tenuisse
 narrant Spondan. post Baron. anno 1198. n. 6. D. Roc.
 Pirr. tom. 1. Sicil. Sacr. cap. de electionib. Præs. n. 6. & D. Franc.
 Ram. in memorial. pro Episcop. Lusitan. proposit. ult. S. 5. ex
 quo lucem accipit text. in cap. cum inter 18. de electionibus,
 in quo videtur Innocentius antiquis Interpretibus cru-
 cem fixisse, dum agens de electione Præsulis in Metrop.
 Capuana, ait se studere, *ut ipsa tam in spiritualibus, quam in
 temporalibus optatum suscipiat incrementum*; quia tanquam
 tutor Friderici, etiam ejus in temporalibus curam ha-
 bebatur: & postquam Capitulo, & Canonicis præcepisset,
*ut personam idoneam per electionem canonicam concorditer assu-
 merent ad regimen Ecclesiæ Capuanæ, adjicit: consequenter ad no-
 stram præsentiam nuncios idoneos transmissuri, per quos a nobis
 vice Regia postuletis assensum, quia nimirum ab eo conce-
 dendus erat assensus vice Regia tanquam tutore Fride-
 ricus pupilli: quem sensum in præcedenti Capite qua-
 liter eodem titulo, in quo tractatur de eligendo Episco-
 po in Ecclesia Pennensi, etiam habent ea verba, ele-
 ctum ipsum nobis postea præsentetis, a nobis, ut dignum fuerit
 vice Regia petituri consensum, &c.* Quod & in omnibus aliis
 electionibus ab eodem Pontifice servatum fuit religio-
 sissimè, ut videre est ex alia epistola ipsius Innocentii
 transmissa ad Clerum, & Populum Rhegiensem, ibi:
*Cumque ad prædicti Cardinalis (erat is Diaconus Cardinalis
 Sanctæ Mariæ in Porticu, cui in principio earundem li-
 terarum, ait Innocentius, tam circa Baliatum Regni,
 quam circa officium legationis vices suas commisisse)*
*præsentiam accessissent, ut ab eo tam assensum, quam confirmatio-
 nem etiam obtinerent, ipse assensum ei regia vice concedens, & ele-
 ctionem examinans, cum eandem invenisset canonicè, & de perso-
 na idonea celebratam, auctoritate Apostolica confirmavit: & ex
 epist. 23 2. lib. 2. ad Populum Capuan. ex epist. 242. & ge-
 stis ejusdem Innocentii pag. 10. & 20. & advertit Florens*
ad lit. de election.

Et

Et quamvis idem Imperator major factus, sus-
 Episcopos eligendi repetierit, quod diceret, illud Re-
 ges Siciliæ, & Matrem suam Constantiam peculiarem
 semper habuisse, ut ait Rouffell. loc. cit. attamen an-
 no 1213. edicto suo libertatem electionum restituit, ac
 reduxit, quam ait a decessoribus suis fuisse oppressam;
 sed in eo edicto facultatem assensum præstandi a se non
 abiicit, cuius nullam in eo mentionem fecit. Quare cum
 in anno 1226. conquestus fuerit cum Honorio Tertio,
 quod Episcopatus Siciliæ dedisset te inconsulto, ut re-
 fert Raynaldus anno 1226. n.8. verosimile est de sui juris
 imminutione sensit, quod nimirum suus non fuisset
 expetitus assensus. Sed postquam de Friderico mentio
 incidit, liceat hic adnotare, unam ex causis, ob quas Fri-
 dericus a Gregorio Nono fuit sacris interdictus, fuisse,
 quod in Ecclesiis extraneos Episcopos per vim colloca-
 ret, non permittit libera electione ex illarum sinu. Nec
 enim aliter potest accipi quod ait Gregorius de adulte-
 rinis amplexibus epist. 12. ibi; *Ecclesiis Pastore viduatis non
 permittit sibi sponsum eligere, viduitatis vestimenta deponere, do-
 nec alicujus adulterinis amplexibus per compulsionem extiterint
 copulata.* Hac enim loquendi forma utitur Innocentius
 Tertius d.c. 19. de elect. ut exprimat, extraneos in Episco-
 patum insilientes; quos ait ingeri ex adulterio, ibi; *pra-
 fertim cum illud decretum locum habere videntur, quando Cleri-
 cis venientibus, & inuitis per alicujus violentiam potestatis ex-
 traneus ingeritur ex adulterio, &c.* quia nimirum, aliena
 sponsa fruuntur, qua de causa Gregorius Nazianzenus,
 cum ei vitio verteretur affectatio Cpnæ Cathedræ, agebat
 se non cupiditate flagrare *γυναικὸς ἀλλοτρίης ἀλιενῆς uxoris,*
 ut supra scripsimus.

Cum autem Urbanus, & Clemens IV. ad Regnum vo-
 cassent Carolum I. Andegavensem, inter pacta cum Cle-
 mente inita, fuit hoc conventum in primis, ut consensus
 hic, qui antea semper fuerat necessarius, in posterum
 expolcendus non esset: eo tamen expresso, ut denuncia-
 tio mortis Prælati fieret, si id moris esset, ut ex Raynald.

anno

ANNO 1253. n. 3. *Denunciatio mortis Prælati Regi fiat, si fieri consuevit, sed eius consilium, vel consensus in prædictis non requiratur, nec ante electionem, nec post electionem. Quæ conditio expressim apposita fuit in investitura eidem Regi concessa; nec ante electionem, sive in electione, vel post Regius assensus, vel consilium aliquatenus requiratur, quam uique libertatem nos, & vestri hæredes semper manutenebitis, ut patet ex dicta investitura, & ex Raynaldo anno 1265. n. 19. Spicil. tom. 9. pag. 238.*

Sed hæc conditio respicit Ecclesias Cathedralis, & Antistites illis præficiendos, qui ut Cathedram conscendere possent, præcedere debebat Regius assensus; hoc fuit ea investitura sublatum etiam in Ecclesia Capuana, in qua, ad interpretationem dicti Capituli *Cum inter*, rectè suspicabatur Andreas, fuisse postulatum assensum Regis tanquam Regis, non tanquam patroni. Cæterum quoad collationem aliorum beneficiorum nihil fuit ea investitura immutatum. Unde cum Marin. de Caramanis. loc. cit. dixisset: *Reges Sicilia consulisse Ecclesiastica beneficia, & habuisse jus investitura in Ecclesiis Regni, eo adiecto licet hodie per capitula concessionis Regni tollatur, quod refertur ad electiones, sive præsentationes in Ecclesiis Cathedralibus; Iternia ita hoc dictum temperat, ut de iis accipi debeat, non autem de collatione aliorum beneficiorum, in quibus nihil fuit innovatum: Attende quia non per omnia tolluntur illa capitula concessa Regi, in investitura per Ecclesiam Romanam facta Regi Carolo Primo Regni Sicilia; olim præsentabant, & investiebant de beneficiis Ecclesiasticis, & conferebant ea per privilegia Papalia, quæ possunt hæc concedere laico, etiam sine consensu Episcopi ordinarii Diæcesani, sicut dicit glos. hic allegata 17. q. 7. cap. placuit in princ. & in cap. nemini Regum. Quod concessit Papa Imperatori de Papatu etiam 63. distinct. Adrian. & cap. in Synodo, & cap. fin. Vnde & præsentabantur Regibus Sicilia electiones Cathedralium Ecclesiarum, & hoc tollitur per dictum c. omnes in super Ecclesiæ, &c. Quod apertius scripsit. Afflic. d. q. 18. n. 6. Attende quia dicit hic Andr. quod non per omnia tolluntur per Ecclesiam Roman. Regi Carolo Primo.*

per-

per capitula contenta in investitura, Regni privilegia, quæ Papa concessit Regibus huius Regni de conferendis beneficijs Ecclesiasticis sine consensu Episcopi scilicet; sed per Sedem Apostolicam in dicti. cap. fuit sublatum illud, videlicet, quia Regibus huius Regni olim præsentabantur electiones Cathedralium Ecclesiarum, & ipse præstabat suum assensum.

Ex investiturarum concessione, quodnam jus quæsitum fuerit Romanæ Sedi, quonam titulo illa nitatur, an Regnum ei subjici, & vectigale fieri potuerit, nobis hic disceptandum non est. Satis hanc Spartam ornarunt viri doctissimi, ita ut nihil alienæ industriæ reliquum fecerint.

Disquisitionem, an Invidiissimis Austriacis Regibus jus suum deducendum sit a Regibus Andegavensibus, in aliud tempus reservamus, qui iustissime illud repetere possunt a Corradino, cum ab eo, chirotheca projecta, institutus hæres in Regno fuerit Federicus Castellæ, amittæ suæ filius: quæ chyrotheca tradita fuit Petro Aragonco avunculo etiam ab eo ad Regni successionem vocato, ac hæredi auncupato, ut post Aventinum scribit Besoldus de Regno Siciliæ, & Neapol. c. 3. a. 1 269. fol. 681.

Illud verò prætereundum non duximus, non esse in Regis potestate positum, jura sceptri sui, sive Regni cedere, aut quovis modo distrahere, aut lædere, ipsis Summis Pontificibus hoc testatum facientibus, ut ex constitutione Honorii III. ad Colossensem Archiepiscopum scriptis *e. intellecto 33. de jurejur.* quo habetur, Regem Hungariæ, qui aliorum Regum more, cum Regnum auspiciatus fuerat, se non passurum ut jura, & honos Coronæ minueretur, Sacramentum emiserat; nihil agere postea, si quidpiam ex iis alienet, licet alienationem semper ratam se habiturum jurato sponderit; quod prius juramentum legitimum posteriori illegitimo prævaleat. Quam legem Jacobus Cujacius de hac re confusus in aula Regis, respondit, esse generalem omnium Regnorum, quæ cum ipsis Regnis ortum habuerit, & quasi jus gentium. *Respondi nullam esse legem specialem, quæ id prohibuisset, sed hanc esse legem*

legem generalem omnium Regnorum, cum ipsis Regnis natam, & quasi jus gentium, jus quod & initio Regni Rex quisque jurare, & ferre quodammodo solitus esset, ut in Institutionibus de lege Regia dicitur, sive de Augusta, cum ipso Imperio natam eam esse. Cum quo sentiunt Petrus Gregorius de Republica, qui multum profecit ex Maximiliano Aschaffenburg. in Consilio pro ærario, ordine 537. & 132. & 778. cum seqq. & 1548. cum seqq. Althulius Politices cap. 24. ex nu. 35. & cap. 37. ex n. 44. Arumæus de Jure public. tom. 1. discept. 13. Knichen de Saxonie. non provoc. Jur. Glossa Ducum Saxon. c. 7. Tobias Paurmeisterus lib. 2. de Jurisdic. c. 4. Chopp. de Domanio Franc. lib. 1. tit. 1. ex num. 19. & tit. 2. & lib. 2. tit. 1. & 14. num. 26. & seqq. Vasq. lib. 1. Illustr. cap. 4. ex num. 1. Covarruv. cap. quamvis pactum 2. par. 2. §. 2. num. 4. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 3. num. 17. Barbof. de Offic. Episc. 1. par. tit. 3. cap. 2. num. 70. & seqq. Joseph. de Retes de donat. cap. 13. n. 9. Zypæus ad Cassanum lib. 2. cap. 12. Casillo de Tertius cap. 7. ut mittam Hotmannum, Grotium, Bonitium, Arnisæum, Besoldum, Bodinum, aliosque. Quod cum non obscurum esset Hispanis Regibus, in eorum testamentis nihil magis eorum successoribus inculcarunt, quam ut recuperarent, quod ex Regni juri- bus fuerat abscissum, aut in alios translatum, ut videre est apud Zuritam, Marianam, Navarretum, Sandovalium, Phœbum; nihilque magis in Comitibus, in eorum Imperio habitis, cautum fuit, testibus Gometio Tole- tano, Chabrera, Colmenaras. Horum autem jurium nihil speciosius, quam quod ad Patronatus spectat, & assensum in electionibus Episcoporum præstandum; adeo ut Arnisæus de Jure Majestatis lib. 3. cap. 1. num. 13. in fin. ex Carolo Sigonio scripserit, Henricum Quintum Imperatorem investituris Episcopatum renuncians, procul dubio dimidia sui parte Imperium deterius red- didisse. Unde cum Petrus Secundus Aragoniæ Rex patronatus Ecclesiarum sui Regni Summo Pontifici In- nocentio III. cessisset; ita ut ipso inconsulto Episco- porum creatio fieri posset, adversus hujusmodi abdicat-

2. differ,

G g g

tio:

tionem Comitia sui Regni intercessere, ejusque successores reclamant, ut tradit Lucius Marinus Siculus de rebus Hispaniæ lib. 10. in Petro Primo Aragoniæ Rege ibi: *Renuntiavit Roma. Rex etiam iura patronatus omnium Ecclesiarum sui Principatus, & mox i. Verum enim vero nobiles Aragonum, Barcinonæque Principatus, omnes de voluntate juris patronatus, quod eis, & omnibus populis Principatus nocitura videbatur, uno ore reclamant, seque voluntati, & renuntiationi Regis de iure patronatus, non assentiri publicis instructionibus testati fuerunt. Quod & memoria proditura Roussellio lib. 2. Historiæ Pontificiæ Iurisdic. cap. 6. n. 37. Zuritatom, 6. Annal. Aragoniæ lib. 2. cap. 5. t. in fin.*

Sed non obstantibus conditionibus, quæ in investituris insertæ fuere, præter jus alia beneficia concedendi, cuius ut innuimus iacturam non fecere, certum est duo veluti ex magno naufragio tabulas, aut reliquias, Regibus Neapolitanis superfuisse: unum, ut possent præsentare in Ecclesiis, sive Cathedralibus, sive Collegiatis, in quibus habebant jus patronatus, ut ajunt Andrews loc. cit. & num. 10. aut ergo patronatus, & num. 30. *vers. in Ecclesia verò Collegiata, & Afflicto d. quest. 18. in fin. quam facultatem supremis Principibus competere, vel ex causa constructionis Ecclesiarum, vel quia dotem eis constituerint, astruunt auctores laudati a Lagunez loc. cit. n. 84. quamvis non desint auctores, & quidem magni nominis, quibus visam fuit, Reges generaliter patronos esse Ecclesiarum Cathedralium sui Regni, & hoc de causa posse in harum præbendis ab eis præsentationes fieri: Archidiaconus in rano lectis, 63. distinct. Baldus in cap. quanto de iudici. colum. ult. & in prolixo decretal. S. Rex Pacificus num. 12. Dominicus, Cardinalis, Alexand. dist. can. lectis. Schuffius consil. 72. in fine 10. centuria 10. Martinus Maggus, de iur. iur. quæst. 81. num. 658. Cossetus de collectione Regis quest. 34. Paris de Rutes de Synodali verbo Civilis cap. 2. n. 5. Martinus Lascaris de iur. iur. quest. 74. quos impugnat Lagunez d. loc. 68. nu. 37. Verum, ut possent contra electum, vel a Capitulis, vel a Summo*

Pontifice excipere, tamque rescire, vel quia proditionis notam incurrisset, vel quod hostibus adhereret, vel quod ejus suspectam haberent fidem, aut timerent evenire posse, ut per eum arcana Regni patefierent, ut tradunt Andreas loc. cit. num. 60. *Sed hodie si Rex vellet excipere contra electum in Cathedrali Ecclesia Regni sui, dicens eum suspectum sibi de proditione, & sua interesse, potest, & Af. A. d. quæst. 18. n. 7. Bene tamen est in viridi observantia in Regno, quod si Papa facit aliquem Episcopum in Regno, Rex potest dicere Papa, non accepto eum in Episcopum, quia habeo ipsum suspectum de proditione, vel propter aliud ejus interesse, non compellitur ipsum admittere; imò tenetur Papa providere de alio Episcopo non suspecto Regi, sive habeat in illa Ecclesia jus patronatus, sive non. Quod convallat auctoritate Innocentii, cui maxime deferendum est, Ioannis Andreæ, Antonii de Butrio, Hostiensis, Dominici de S. Geminiano, & præcipuè Abb. in c. 1. & cap. cum in jure 3. col. de elect. qui ait, Principem posse contra electam objicere, quod sibi suspectus in regimine, nec teneri eum admittère prælatum, de quo non possit confidere, ne forte revelet adversario secreta Regni, concludens, & sic potest non admittère provisum a Papa. Quibus consentiunt Salzedo de leg. politic. lib. 6. cap. 8. num. 31. Martinus Vranus in cap. petitio num. 3. de testibus, Probus de jure Regalia quæst. 35. num. 10. Cabeço de Patronatu Regiæ Coronæ cap. 37. num. 5. Schradertus de Fœdus part. 9. cap. 5. num. 43. Suárez allegat. 8. num. 14. Petrus Gregorius de elect. cap. 5. num. 21. & cap. 19. num. 15. versic. potest etiam, Vivianus de jure Patronatus lib. 2. cap. 9. num. 20. Menochius de jurisdiction. Ecclesiast. & Sæculari tom. 2. lib. 3. cap. 29. Michael Roussellius lib. 2. Historia Pontificiæ jurisdiction. cap. 5. num. 25. Anastasius Germonius de Sacrorum immunitat. lib. 3. cap. 11. ex num. 21. & 24. ibi: Interest siquidem Principis infensum non habere Antistitem; Julius Lavorius de elect. Canonic. tit. 4. cap. num. 56. ubi constantissimè affirmat, posse Principes intercedere, si sua interesse putaverint, electionem non fieri de aliqua persona; & posse apponere.*

vere contra electum, ne confirmetur, eo quod sit ipsis suspectus de prodicione, aut revelatione secretorum, aut perturbatione publici status. Azor. 2. par. instit. lib. 6. cap. 14. vers. queres Bellectus disquis. Cleric. par. 1. tit. de favore Cleric. person. S. 3. n. 4.

Hinc legati Mediolanenses in Oratione ad Clemen-
tem Summum Pontificem apud Tristanum Calchum
lib. 16. Histor. Patriæ, cur non recepissent Archiepi-
scopum Vicecomitem; hanc causam præferunt: *Contra-*
diximus fateor edicto Pontificio, designatumque Episcopum recu-
savimus, non ut Majestati vestra derogavemus, sed ne hic sub
nomine, & potestate Sacerdotii excidium Patriæ moliretur: &
infra: Interest nimium, Pater Beatissime, non tam Sacrorum, &
Religionis, quam publica quietis, qualem Præsulem sortiamur;
quò enim se Pastor noster inclinaverit, ed Imperia, & opes ste-
sere. Qua de re videndus etiam Ripamontius lib. 2. Hi-
stor. Patriæ, & in Historia Eccles. Mediolanens. 2. part.
lib. 5. Et quominus Cardinalis Allebretensis in Episcopa-
tum Pompejopolis restitueretur, id causæ fuit, quod
refert Gometius Toletanus in Vita Cardinalis Ximenii
lib. 6. iis verbis: Nequaquam Reipublica convenire, hominem
alienissimum Provinciæ proventibus in nostrorum caput armare,
unde procul dubio motus perniciosi erant emerguri.

Quod & libenter admiserunt ipsi Pontifices Maxi-
mi, nec in suæ auctoritatis, aut libertatis Ecclesiasticæ
injuriam cedere, nec obviare Canonici institutis, im-
mò iis maximè conformari, existimarunt, ut ex his, quæ
hactenus exaravimus facile est cognitu, & ex epistola
Innocentii Tertii lib. 1. epistol. decretal ad Aedern. Picta-
viensem Episcopum ibi: *Ne ipsa persona, in quam vota ele-*
ctorum convenissent, Regi ex certa ratione suspecta existeret,
ex epistola 2. Innocentii Quarti ad Henricum Regem
Angliæ, & epist. 17. Gregorii Noni ad Fridericum
Secundum, qui quamvis suis flagitiis illius iram, & pœ-
narum acerbitatem, rigoremque in se provocasset, attra-
men hoc non obstante Summus Pontifex professus fuit
sibi in animo non esse promovere suspectos.

Quod

Quod ut in quæstionem vocari non posset in hoc Regno, explicatum fuit Bullâ Pont. maximi Nicolai IV. sub die 28. Junii 1288. qua in gratiam Caroli Secundi Andegavensis comprehensum est, ut non possent ad Archiepiscopatus, Episcopatus, aut alias dignitates ascendere in Ecclesiis Regni, de quibus aliquid Rex suspicari posset.

Quapropter cum Pastore destituta Miletensi Ecclesia, discordantibus votis, & Canonicorum studiosas varias in partes distractis, a quibusdam electus fuisset Andreas Abbas Monasterii Sancti Stephani familiaris, & Cappellanus Regis, ab aliis verò Manfredus de Cifono Canonicus ejusdem Ecclesiæ, & de hac re esset lis, & altercatio coram Landulfo Cardinali Sancti Angeli Sedis Apostolicæ Legato; cum Carolus Secundus interpellavit, ut electionem Abbatis, cui maxime fidere poterat, confirmaret, excluso Manfredo, qui inimicorum partes fuerat secutus.

Urgeant ut velint, in investitura Alphonſi Primi Aragonci Regis, ab Eugenio IV. eandem conditionem, ut liberæ essent electiones, neque in iis regia voluntas, & assensus expectari deberet, repetitam fuisse; dummodo ingenuè, ac candidè confiteantur, eundem Pontificem eius bulla sub die 13. Decembris 1443. cum exposuisset Alphonſus, semper in Regno Neapolit. licitum fuisse Principibus, Prælatos, aut qui ad alias dignitates promoverentur, non recipere, si fortasse essent incogniti, & verosimiliter suspecti, si non vitæ meritis, prudentiæ, ac fide undequaque probatis libentissimè consensisse, ut idem ei liceret, si ius, aut consuetudo ipsi assisteret, nihil obstantibus quibuslibet pactis, aut clausulis in investitura appositis.

Quapropter a Summo Pontifice Nicolao V. cum ordinatus fuisset Episcopus Terracinenſis Alexander Cajetanus, Alphonſus scripta epistola, in qua illum non sibi acceptum, & civibus ingratum asseverans, si ad possessionem occupandam accederet, maximum scandalum imminere

minere protestabatur; petiit ut ea Ecclesia Leonello Cortesio Subdiacono Surrentino regenda committeretur.

Possim vel ex solo Chioccarelli breviario innumera exempla depromere, ex quibus apparet, Ferdinandum Primum, Fredericum, aliosque Aragonicos, & Austriacos Reges, vacantibus Ecclesiis, si qua ipsos formido incesset, posse electos præfules aliquid contra Regni securitatem moliri, vel alia quælibet suspicio de ipsorum moribus sibi injiceretur; apud Summos Pontifices quasi jure suo, ne in præfatis cathedris sederent, intercessisse, destinato interim Oeconomo, vel sequestro, qui Episcopatum possessionem caperet, & fructus exigeret; & eodem jure reperivisse, ut in iis constituerentur Antistites, qui sibi a consiliis, a secretis essent, vel aliquo insigni testimonio fidem suam comprobassent. Sed cuncta persequi supersedeo, ne legentes tædio afficiam.

Addam tantummodo, ipsummet Clementem VIII. Summum Pontificem, epistolâ suâ, quam anno 1596. ad Comitem Olivariensium transmisit, restatum fuisse; morem illum in Regno semper constantissimè retentum, & nunquam intermissum, ut bullæ, ac rescripta, aut brevia apostolica executioni non tradantur, nisi prius Regis Vicario ejusque Consilio ostensa fuerint, eorumque insinuatione muuta, initium suum accepisse fervescentibus bellis, ne Episcopi Regibus suspecti in Ecclesiis locarentur; ut hinc clarum sit, jure illo, quo antiquitus pollebant, ut Episcoporum electiones ratæ non essent, nisi antea principalis eliceretur assensus, Reges nostros non fuisse omnino dejectos. Quod post Franciscum de Ponte, Rovitum, Bollerium, aliosque, agnovit Ramos in supplici libello ad Alexandrum Septimum pro Episcopatibus Lusitanicæ *prop. 2. n. 1. in fin.*

Cæterum pactis inter Augustissimum Imperatorem Carolum V. & Clementem VII. Pontificem Maximum initis, nihil his juribus fuit derogatum. Etenim in ea conventioni, cum Carolus Cæsar in Regno con-

suc.

fuerum fuisse ex usū antiquissimo, ut Principes Episcopos possent nominare, ac præsentare in quatuor, ac viginti Ecclesiis obtenderet; Pontifex verò id abnueret: velut transactione remittentes; ut omnis in posterum controversiæ occasio præcideretur, pepigere, ut Imperator ejusque felicissimi in Regno successores, nominationem haberent in Ecclesiis, quæ in ea fuerunt expressæ, *salva potestate Apostolica Sedi liberè disponendi de reliquis Ecclesiis, ac beneficiis, exceptis his, quæ juris patronatus existerent, juxta investiturarum formam.* Quæ verba, præterquam quod pertinent ad Ecclesias Cathedralis, de quibus tantummodo in ea conventionè actum fuit; nihil novi inducat, neque jus paciscentium aut augment, aut imminuunt, cum iis expressim ad investituras se retulerint.

Quibus præhabitis, frustra nobis investituras obtulerunt, qui alienigenis favent, & earum clausulas, quæ neutiquam possunt obesse. Nihil enim ex iis proferri potest, quod exterorum causam adjuvet, nihil quo cautum fuerit, ut ex alienis provinciis homines ad nostra Sacerdotia adsciscerentur: immò nihil, ex quo erui possit, Reges nostros jus conferendi aliâ beneficia Ecclesiastica (exceptis electionibus Episcoporum in Ecclesiis Cathedralibus) amisisse.

Verùm tantum abest, ut ex investituris alienigenæ subsidium petere possint, ut hæc validissima argumenta, ultra ea quæ antea deduximus, nobis subministrant, quibus omnimodo illis viam claudimus, ne nostris beneficiis, ac dignitatibus insigniantur.

Primum, quod cum semper Regibus nostris potestas fuerit ad beneficia etiam majora promotos respiciendi, si fors explorata sibi non essent fidei; hinc consequens sit, ut possit invictissimus Princeps noster, ne alienigenæ in Regno beneficiis potiuntur, impedire: cum exteri ei merito (his præsertim temporibus) debeant esse suspectissimi; quippe qui & possint aliquid contra rempublicam machinari, aut ejus tranquillum statum perturbare.

re, aut arcana imperii pandere: quæ una ex potissimis
 rationibus est cur DD. nostri peregrinos a Sacerdo. iis
 repulerint, ut auctor est Zenzelinus antiquus canonum
 enarrator in *extravag. Ioannis 22. execrabilis* explanans
 ea verba in diversorum Regnorum partibus: quem in-
 secutus fuit Chassan. in *Catal. glor. mund. par. 11. confid.*
 22. ibi: *facit quod dicit Zenzelin. Eximiè Schifordegher. in vi-*
dicijis pr. Episcop. Silesiæ quest. 3. qui ex eo quod Princeps
obicere possit, vel ex jure nominationis sibi competen-
te, vel alia de causa cum cui beneficium collatum est,
sibi esse suspectum; infert posse, ut alienigenæ omnes a
beneficiis sint extranei, edicto suo decernere, cum iustif-
simam de iis diffidendi causam habeat: Suspectus autem
omnis Principi, vel Regi esse debet, quicumque non est loci indi-
gena, sed tantum advena, cum exteri arcana Imperij. possint sol-
licitare, quomodo Pragmatici nostri præcipuam hanc rationem
esse dicunt, ne quis exterorum ad beneficia Ecclesiastica, maxi-
me suprema admittatur. Quibus adnectendus Azeved. d.
l. 14. lib. 1. tit. 3. novæ recop. n. 19. Tertia principalis ra-
tio iustificativa nostræ conclusionis est, quia Regni, & Regis in-
terest, ne arcana eiusdem Regni, vel Regis revelentur exteris,
ut dixit text. singularis in l. Mercatores C. de commer. & Mer-
cator. ibi; ne alieni Regni, quod non convenit, scrutentur arca-
na. Ideo exteros non convenit habere beneficia, ut Rebu. ubi su-
pra, & Benedic. in d. cap. Raynutius, verbo, & uxorem nom.
n. 484. in parte de successione. ab intest. juxta illud Eccles. Cum
extero non facies consilium: ne scis enim quid pariet: ut habetur
in d. lib. 2. Regalium Franc. iure 8. in fine. Ideo iuste se opponit
Rex provisioni, quæ fieret de incola alterius Regni secundum glos.
in extravag. execrabilis, de præb. Ioan. XXII. vers. diversor.
Regnor. ex d. celebri Innoc. ibidem allegati in cap. super his de
accusat. ubi hoc notat Abb. n. 13. & Afflic. in præludij ad
constitutiones Siliæ q. 18. nu. 7. & glos. in pragm. sanctio. in
proam. S. nam Ecclesiarum, verbo exterorum fol. 32. in parvis,
& in Regalibus Franc. d. jure 8. Selva de benef. 2. part. q. fin-
num. 18. 19. & 24. Gomesius in regul. de Idiomate q. 1. col. 2.
& 3. ex eo dicens, quod licet ex omnibus nationibus eligantur,
Car.

Cardinales, minimè tamen sunt eligendi de Alemania, ne secreta Ecclesie Imperatoribus pandant, licet ex cap. 1. Concilii sacri Tridentini sessione 24. de reformatione in fin. verbis, id non distingatur. Quo nomine Rex noster potest, & tenetur præcavere, ne alienigenæ in hoc Regno beneficia obtineant; quia si secus fiat, alterum sequitur, vel quod non resident, vel quod secreta Ecclesie, & Regni pandent. Et sic potest Rex petere repelli Episcopum promovendum in Regno non sibi fidelem: ut in l. 1. tit. 3. lib. 2. dicitur Deo favente.

Ejusdem opinionis fuisse Iulius LAVORIUS Ecclesiasticorum jurium propugnator acerrimus, de elect. Canon. tit. 4. cap. 4. num. 57. Cujus verba sunt hujusmodi, Curare enim debet Princeps, ne sub religionis pretextu Respublica detrimentum aliquod patiatur, leg. 1. & 2. ff. de Col. leg. illicit. & ZENZELINUS in extravag. Iulii 2. execrabilis ait, quod contra promotionem, quæ fieret ad dignitatem unius Regni, de Regnicola alterius Regni, admittitur exceptio Domini temporalis, si promovendum haberet suspectum, l. si quis, l. omnes s. exploratores ff. de re militar. cap. petio de jurejur. & infra: Non enim alicui convenit scrutari arcana Regni alieni, l. mercatores Cod. de commerc. & mercatoribus, & ANASTASIUS GERMONIUS de Sacrorum immunitatibus lib. 3. cap. 11. n. 23. qui cum retulisset, Sabaudie Ducibus, & Italie Subalpine Principibus juxta Canones permissum fuisse: Ut nemo ad Cathedralis, Abbatialesve Ecclesias, quæ in ipsorum amplissimo dominio tam citra, quam ultra montes existunt, eligatur, qui eis subditus non sit, vel cujus fides illis cognita, & perspecta non existat, subiungit. Idque & publicæ tranquillitatis, & ipsorum Principis securitatis causa concessum, nemo ambigit.

Et ne minutius DD. loca consecremur in re clarissima, una ex præcipuis causis, quæ tam in legibus Hispanorum Regum, quam in Gallicis, & aliorum Principum constitutionibus disertissimè exprimitur, cur omne iter exteris ne beneficia Ecclesiastica obtinere possent, præcluserint, est, quia experientia compertum fuit, hos plerumque quieti Reipublicæ insidias struere, per eos arcana Regnorum proparari, divitiasque illorum ad

2. differ.

H h h

ho.

hostes deferri, quibus eorum vires augetur, & incrementum capiant. Uno verbo: quia exteri semper sunt suspecti, ut ex d. l. 19. lib. 1. tit. 3. ordin. *E como quier que es loable costumbre tiene fundamento, y aprobacion de derecho, en favor, y dignidad, y preeminencia de nuestra real Magestad, para que no ayan las dignidades de nuestros Reynos, ni se ocupen las fortalezas de las Iglesias des las personas estrangeras sospechosas a nos.* Idque satis edocuit Ramos in dicto supplicii libello ad Alexandrum VII. proposit. 2. qui cum n. 9. dixisset: *Regium hoc jus, sive prerogativa non admittendi Episcopos Regi, aut Regno suspectos, necumque electos institutosque ab Apostolica Sede, utitur in primis naturali, & politica ratione, & iure tuitionis publici Status, quietis, salutis, quam videri nulli magis quam Principi convenire, nec alium ei rei sufficere scripsit Paulus in l. 3. ff. de Offic. Praefecti vigilarum, & ne suspecto Episcopo admisso, status Civitatis vocetur in dubium, ut de Pontificia electione dixit olim Basilus Praefectus Praetorio, cuius relata verba in Synodo Romana 4. sub Symmacho, cap. 1. tomo 2. Concil. edition. Severini part. 1. & apud Gratianum in cap. bene 1. vers. quamquam 90. distinction. profert num. 19. verba dictae legis 19. quibus omnes exteri declarantur suspecti; & Gonzalez cap. petito de iure iur. lit. B. ubi ait, jus Regium, quoad non admittendos Episcopos suspectos, nisi approbatione Ecclesiae Romanae: & ut ostendat, qui nam sint suspecti, in medium producit verba a nobis apposita ex l. 14. tit. 3. lib. 1. recopilas. quae est eadem cum dicta lege 19. ordinament. allegatq; Hostiensium in summa cit. de elect. S. quis possit in sue, ab suo praecceptore Ramos etiam laudatum.*

Secundo, quia Princeps, cui ex consuetudine denuncianda est mors Praelati, ut absque eius consensu novi Pastoris ne fiat electio (qua consuetudinem validam esse, ipsemet Marta perpetuus Ecclesiasticae jurisdictionis defensor, non addubitat, de iuris d. distinct. judic. sect. 1. & Ecclesiast. par. 4. cent. 1. cas. 47. n. 7. & Iul. Lavor. d. tit. 4. cap. 4. n. 58.) potest electionem ad certum genus personarum

re.

restringere; neque hoc libertatem auferri, qua subla-
ta, vitiatu electio ex c. *Abbate de verb. signif.* communi-
bus DD. suffragiis receptum fuit. Quibus & ipse Marra
assensum suum accommodavit, par. 4. cent. 1. cas. 47. n. 17.

Tertio, quia etsi concesserimus, Reges nostros jure
tribuendi Sacerdotia, quo eos fuisse præditos, quodque
investiturarum restrictionibus eis non ablatum fuisse, fi-
dem faciunt plenissimam Auctores relati; vel ex conni-
ventia, ac tolerantia decidisse, vel erga Sedem Apostoli-
cam obsequio se abdicasse, demptis aliquibus dumtaxat
beneficiis, quæ etiam nunc suæ collationis sunt; ex pri-
stina, qua utebantur, potestate, id saltem eis reli-
quum, ac salvum esse debet, ut exteros a nostris Episco-
patibus, ac beneficiis possint excludere; quomodo ex
jure, quod olim Imperatores in Germania exercebant,
argumentatur Schifordegher. loc. cit. *Attamen nos cum
pace omnia agemus, ita quidem, ut neque Baronius, neque Grett
ferus nobis succensere possint, quod ex hac Imperatoris, Regum,
ac Principum potestate, reliquum esse dicamus, quò prospiciant,
ne quis exteriorum ad Episcopatus Regnarum suorum, & Ducat-
uum admittatur. Quod repetit. quest. 4. seq.*

Neque ullius momenti est tertia oppositio; quia
inter causas, ac rationes, ob quas indigenæ in Ecclesiasti-
cis beneficiis alios debent præcedere, illa maximè, ac præ-
ceteris pollet, ut huius capitis initio ostendimus; quod
facilius evenire possit, ut illi resideant, quam exteri.
Quod in Tridentina Synodo videntur prudentissimi, ac
gravissimi Patres in mente habuisse, cum omnes in id
consensere, ut lex de beneficiis non tribuendis, nisi civi-
bus, saltem iis, quibus animarum cura conjuncta est,
conscriberetur: quia nimirum huiuscemodi beneficia,
sedulam in Ecclesiis assiduitatem magis exigunt, quam
illa, quæ superscripto onere vacant. Hæc autem ratio
non minus obstat Romanis Clericis quam aliis, nisi ad
illud recurrere velint effugium, quod nimirum, qui in
Romana Curia residet, ubique residere videatur. Sed
eo excludi poterunt facillimè ex his, quæ in antecedea-

ei capite exaravimus; quia possumus nos quidem verbis ludi, *Deus autem non irridetur*: & hæc subtilitates, utcumque apud canonum detortores magis, quam Interpretes proficiant, non profuerint apud Deum, ut respondent Eminentissimus Cajetanus, Turrecremata, Fagnanus, Thomasinus, & alii, quos in præfato capite laudavimus.

Equidem Apostolorum traditiones, Conciliorum decreta, ac Patrum, sacrorum canonum dispositio, nullum discrimen inter antedictos Clericos, aliosque constituunt. Verustissima consuetudo, quæ ab ipso Salvatore nostro, ejusque discipulis ortum habuit, & ab iis ad posteros manavit, quod ad rem nostram attinet, illos non distinxit. Præcipua ex rationibus, qua utuntur sacri canones ob id, de quo quæritur privilegium stabilendum, est quod iniquum sit, ut quis fruatur alienis stipendiis, aliis suorum laborum fructum intercipiat, & illius Ecclesiæ reditus, cui nullam operam præbuit, & cui penitus ignotus est occupet, exclusus; qui eam diu excolere, *ut ex cap. nullus 61. dist.* Hanc rationem urgent quammaximè Auctores, qui nostram quæstionem pertractant, eamque tertio quoque verbo inculcare soliti sunt. Hæc autem ratio non modo Clericos Romanæ Ecclesiæ complectitur, sed in iis majorem vim exercit. Si quidem Ecclesia Romana post Christum in Cælum reversum, cum non longo interjecto tempore maximas opes fidelium pietate, cunctis certatim in eam agros, domos, ac substantias suas, fortunasque conferentibus, congestisset; aliis Ecclesiis, quarum census in exiguo erat, opem ferre consuevit, ut supra tetigimus: quod longe æquius esset, ut præstaretur his secularibus, quibus ejus divitias in immensum excrevisse, nemo non videt.

Consuetudo quoque totius orbis, veram fidem amplexi, quæ alienigenas a beneficiis prohibet; hanc differentiam non agnoscit. In cunctis catholicæ communionis provinciis, in quibus hic mos semper obtinuit; vel dicemus obtinuisse ex jure communi, vel ex privilegio.

Sive

Sive jus commune spectemus, sive privilegia, alienigenas a beneficiis sejungunt; quæ, si Clerici Romani inter Clericos quarumlibet Ecclesiarum essent accensendi, nihil illis obstarent, quominus in beneficiorum partem admitti possent. Et tamen id hæcenus, quod sciamus, tentatum non est. Tentavit hoc quidem Romanus Legatus in Biturigibus, qui cum duarum præbendarum reservationem, post conventum habitum, Episcopis, & Abbatibus proposuisset; ut asperam novitatem aliquo modo emolliret, adjecit, eas non aliis collaturum Summum Pontificem, nisi Clericis Romanis. Sed neque hoc pacto Procuratorum animos, qui pro Capitulis et conventui interfuerant, insolentia rei percussos, flectere potuit, ac delinire. Quia Legatum obsecrarunt, atque obtestati sunt, ut a re persequenda absteret, quæ sine maximo scandalo, ac turbis ad effectum perducere non potuisset, his verbis, quæ refert Matthæus Paris. in Henrico 3. dict. fol. 317. & 318. *Vnde rogamus in Domino, ne istud scandalum oriatur per vos in Ecclesia Gallicana, scientes, quod sine maximo scandalo, & inestimabili damno non posset hoc ad effectum perducere. Quia esto, quod aliquis assentiret, nullus esset eius assensus in rebus, quæ omnes tangunt; eum ferè omnes majores, & generaliter omnes subditi, necnon & ipse Rex, & omnes Principes, parati sunt contradicere, & resistere usque ad capitis expositionem, & omnis honoris privatorem; præsertim cum videatur imminere propter hoc scandalum, subversio Regni, & Ecclesie generalis. Ratio autem nostri timoris est, quod tam præteritis Regibus non habuistis rationem; & quibusdam Episcopis præceptis, & Abbatibus, ut eam præbendam vacarent, ad opus Domini Papa reservent.*

Quod si dixeris, æquitatem exposcere, ut cum sacri Romanæ Ecclesiæ milites, pro Catholica Fide amplificanda, & totius Christiani nominis utilitatibus decerent, & ingentes labores subeant, in eorum stipendia alia Ecclesiæ contribuunt; facile respondebimus: dummodo alia Christianorum provinciarum, unaquæque pro sua magnitudine, ac opulentia, partem oneris agnoscat, prom.

promptiori, ac alacriori animo Neapolitanos suam ſymbolam collatos.

Et ne in hoc longiores ſimus, quam par eſt: nuperum peregrinorum inventum hoc eſt, quod antiquitati fuit penitus incognitum; cui ſi fidem adungere velint ex duobus verbis, quæ Innocentio Tertio exciderant in epiſtola, ex qua ſumptum eſt *cap. cum inter 29. de elect.* & ex altera, ex qua *cap. bona memoriæ 3. de poſtulat. Prælat. ſuſtra* ſe diligentes præſtiterint.

Ex priori enim, cujus ſpeciem ſupra exhibuimus, nihil deduci poteſt, quod ipsis vel paululum conferat. Siquidem poſtulationis Subdiaconi Romani non idcirco Innocentius rationem habuit, quod ille Clericus eſſet Romanæ Eccleſiæ; ſed quia a duabus Cleri partibus Episcopus renunciatus fuerat: cujus favore cum eſſe inductum, ut electio fieret ex Eccleſiæ gremio, in ſua poteſtate ſitum erat, ſuum jus remittere, ut manifeſtum eſt ex verbis ſupra exſcriptis. Et quamvis obiter addiderit, non poſſe Subdiaconum alienum repurari, quia lectus eſſet à Romana Eccleſia; attamen novum hoc eſt in decretalibus, in eandem rem plures rationes adduci, quarum aliquæ ſint inefficaces. Quod agnoſcens Gregorius Nonus, eam rationem, quod Subdiaconus Clericus foret Eccleſiæ Romanæ, in ſua collectionem decretalium non recepit, ac proinde legis robur ei non accessit.

Quod autem ad alteram attinet, ea in Adverſarios refleſtatur, eosque ſuis armis impetere poſſumus. Etenim, ut ex Ruben *lib. 6. Hiſtoriæ Ravennatis*, Guillelmo Ravennatenſi Episcopo e vivis ſublato, Ravennatenſes Canonici ſuffragiis in diverſa abſentibus, alii Siffredum Sanctæ Praxedis Presbyterum Cardinalem, ut locum deſuncti implever, poſtulaverunt; alii Imolenſem Episcopum in vacuæ cathedræ ſuffraganeum. Utrique ſe neceſſitati eligendi Antiliitem ex propria Eccleſia, ſi idoneus ibi exiſtaret, ſatiſſaciffe præterebant: priores, quia Siffredus erat Cardinalis Romanæ Eccleſiæ; alii quia Imolenſis

lensis Episcopus, erat Ravennatenſis Eccleſiæ ſuffraganeus, atque ideo pars illius corporis. Sed hæc fuerunt allegationes diſſidentium Canonicorum. Cæterum utramque poſtulationem rejecit Innocentius Tertius. Cum igitur Cardinalis poſtulatione admiſſa non fuerit, nihil prodeſt Adverſariis ea decretalis. Sed & illa in ipſos reſeritur, quia ex ea apertiſſimum eſt, Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ poſtulari poſſe, eligi non poſſe; quod tunc evenit, cum is, qui expetitur, ſecundum Canones vel ad Clerum, vel ad dignitatem Eccleſiaſticam adſumi non poteſt; cum ei aliquid canonicum impedimentum obſtat, & declaratur poſtulationem (quod innumeris juris Pontificii locis expreſſum eſt) non recipi, niſi ex diſpenſatione, & non jure niti, ſed totam pendere ex mera gratia Summi Pontificis, *can. literas 93. diſtin. ac* proinde non injuriam fieri poſtulantibus ſi reſpatur. Ratio autem cur non poſſunt Cardinales Romanæ Eccleſiæ eligi, ſed poſtulari dumtaxat, non alia eſt, niſi quia ex ordinatione Eccleſiæ Romanæ adſtringuntur eodem vinculo, quo Episcopi, & alii Clerici ſuis Eccleſiis ſunt addiſti, ut obſervatum fuit Aſceſerræ: *Ex hoc capite verandum eſt, Cardinales Eccleſiæ Romanæ poſtulari poſſe, eligi non poſſe. Ratio eſt, quia eodem ſunt vinculo, quo Episcopi, alligati ſunt Eccleſiæ Romanæ, & ſiſtulis ſuis, ſeu Eccleſiis, in quibus ordinati ſunt, tenenturque reſidere in ſiſtulis ſuis, cap. 2. de Clericis non reſidentibus & inferioribus, ideoque ſemel ordinati in Eccleſiâ Romanâ, emigrandi ab ea ulterius licentiam non habent. Can. ſiſtulis 2. q. 1. & cap. cum in his diſtribuendis infra de temporibus ordinationum.*

Nec refragatur quod ſcriptum eſt in *cap. Eccleſiâ 77. ſtra 11. in ſin. de elect. in cujus ſpecie Presbyter Cardinalis electus proponitur, non poſtulat: quia ibi agebatur de Presbytero Cardinali, & Canonico Eccleſiæ, que Paſtore indigebat; cum olim etiam extra Romanam Eccleſiam, Canonici quarundam Eccleſiarum Presbyteri Cardinales nuncupati fuerint, cap. 13. de offic. Archiep. & fraternitatem 71. diſt. correlatio 21. q. 1. quod de Canonicis*

Ra.

Ravennatis, & Compostellanæ Ecclesiæ, scriptum reliquerunt Hieronymus Rubcus *lib. 5.* & Compostellanus *cap. accessissent de const.* Eodem modo Clericus extraneus, & peregrinus postulari potest, non eligi, ut est communis omnium sententia, a qua stant etiam Florens *ad tit. de elect.* Cironius, & alii passim: ut proinde solitam diligentiam desideremus in Alteser. ad cap. 2. de post. Prælat. dum ait: *Clericum alterius Diœcesis, etsi non possit migrare ad aliam Ecclesiam sine consensu sui Episcopi, Can. si quis Presbyter, Can. eos 7. q. 1. cap. admonet de renunciationibus; nihilominus eligi posse, quia non tanta est conjunctio inter Prælatos inferiores, & eorum Ecclesias, quanta inter Episcopum, & Ecclesiam; quia id juri, & concordie omnium traditioni contradicit, & sicut spiritale conjugium contrahitur inter Episcopum, & suam Ecclesiam, ita inter hanc initur, & Clericum quemcunque, qui in ea ordinetur.*

Non solum igitur Clerici inferioris gradus Ecclesiæ Romanæ, sed ne quidem ipsi purpura ornati Proceres, sunt, aut dici possunt aliarum specialium Ecclesiarum Clerici: quia alioqui non esset prohibita ipsorum electio, postulatione tantummodo eis relicta.

Romanæ Ecclesiæ Clerici, quod ad nostrum propositum spectat, nihil ab aliis distabant. Semel in Romana Ecclesia ordinati, ad alias Ecclesias transvolare non poterant. Clericum, & Subdiaconum Papæ, non posse nisi ex ejus consensu ad aliam Ecclesiam transferri, affirmat Radevic. *lib. 1. cap. 15. Clericus de Reverentia vestra, & in Subdiaconatum a Papa consecratus, non nisi ejus conniventia, & assensu in aliam Ecclesiam transferendus putabatur. Quare cum duo Clerici a Romana Ecclesia, cui ex ordinatione mancipati fuerant, ad Ravennatem Episcopum secessissent, non petita Pontificis venia, sine nostra benedictione, Divus Gregorius Magnus *lib. 5. epist. 28.* licet cum eis leniter agens, ac per humanè; poenam, qua ob ausum, quem vocat *remunerium*, plectendi erant, remiserit: relaxavit tamen, dummodo officio suo se quamprimum restituerent. Precibus adductus idem Gregorius Eliæ in Isauria Presbyteri,*

teri, & Abbatis cum Epiphanium Diaconatus ordine insignisset, Eliam eum repertentem non audit, quia semel Epiphanius Ecclesie Romanæ colligatus, permittendum non erat, ut eo se vinculo solveret, & ad aliam Ecclesiam transiret, ut ex lib. 4. epist. 30. *Filium nostrum Epiphanium mandastis, ut ad sacrum provehere deberemus, vobisque transmittere, sed in uno vos audivimus, in alio vos audire minime potuimus. Diaconus quidem factus est, sed quisquis semel in hac Ecclesia ordinem sacrum acceperis, egrediendi ex ea ulterius licentiam non habet.* Et infra: *Dilectissimum filium meum Epiphanium Diaconum, quia huic Ecclesie Diaconatu interveniente obligavimus, Sanctitatem tuam non debet contristare, &c.*

Quamvis autem Gregorius mentionem fecerit sacerdotum ordinum, id tamen contigit, quia ita res tulit. Cæterum regula, quam posuimus, in omnibus Clericis vim obtinet, ut rectissime Christianus Lupus in scholiis ad dict. 15. Gregorii Septimi: *Firmior ratio est antiqua, ac per Chalcedonensem Synodum innovata lex mandans nullum absolventem, sed ad certum cuiuspiam Ecclesie, vel Monasterij titulum ordinari. Qui etiam subnectit: Atque ita de aliarum Ecclesiarum titulis disponere nolens Pontifex, non nisi ad Romanam Ecclesiam matriculam passim ordinabat. Hinc & illis, quos Vigilius Pontifex Catania ordinaverat Presbyteris, ac Diaconibus, Ampliatum Presbyterum transmisit Romam, reliquos ad suum ministerium videsur secum duxisse Constantinopolim, quia omnes ordinaverat ad tabulam Romanæ Ecclesie.*

Ex ejusmodi ordinatis in Romana Ecclesia, nullus poterat ab alio Episcopo evehi ad altiore gradum, ut in dict. 15. Gregorii Septimi, ea ratione, ut observatum fuit eidem Christiano Lupo, *quia alieni cardinis Clerico, nemo potest manum imponere: ut propterea Archiepiscopo Mediolanensi ab Innocentio Tertio expectandum fuerit, posse ab eo ordinatos, Presbyteratu, aut Diaconatu ornare, reg. 1. epist. 22.* Qua de re Urbanus Secundus corripuit, licet non graviter, ac peracerbè, Anselmum Becensensem tum adhuc Abbatem, quod huic legi non parisset; *In vos querela Romana pendet Ecclesie, quod ipsius Clo-*

nique tota hæc res non melius explicari potest, quam
 explicavit idem Innocentius Tertius in epistola ad Pa-
 triarcham Constantinop. quæ legitur in ejus gestis fol. 443
 Quæsiisti etenim dubitans, addiscere volens, qua ratione Ro-
 manam Ecclesiam unam, & universalem in nostris literis voca-
 verimus, velut in quasdam species specialissimas jam divisam,
 cum & unus sit Pastor, & unum ovile, sed sub uno Pastorū Prin-
 cipe Christo plures sint constituti Pastores. Nos autem inquisi-
 tioni tuæ taliter respondemus; quod Ecclesia duabus ex causis
 universalis vocatur; intelligentia namq; ditorum ex causis assu-
 menda dicentis, cum non res sermonibus, sed rei sermo subjectus.
 Dicitur enim universalis Ecclesia, quæ de universis constat Ec-
 clesiis, quæ græco vocabulo quoque Catholica nominatur. Et
 secundum hanc acceptionem vocabuli, Ecclesia Romana non est
 universalis Ecclesia, sed particularis prima videlicet, & præci-
 pua, veluti caput in corpore; quoniam in ea plenitudo existit, ad
 ceteras autem pars aliqua plenitudinis derivatur. Et dicitur
 universalis Ecclesia illa una, quæ sub se continet Ecclesias uni-
 versas, & secundum hanc nominis rationem, Romana tantum
 universalis Ecclesia nuncupatur; quoniam ipsa sola singularis pri-
 vilegio dignitatis ceteris est prælata. Sicut; & Deus universalis
 Dominus appellatur, non quasi jam divisus in species, aut specia-
 lissimas aut etiam subalternas, sed quoniam universa sub ejus do-
 minio continentur. Est enim una generalis Ecclesia, de qua Ve-
 ritas inquit ad Petrum; Tu es Petrus, & super hanc petram ædi-
 ficabo Ecclesiam meam: & sunt multæ particulares Ecclesia, de
 quibus Apostolus ait: Instantia mea quotidiana, sollicitudo om-
 nium Ecclesiarum. Ex omnibus tamen una consistit, tanquam
 ex particularibus generalis; & una præminet omnibus, quoniam
 cum unum sit corpus Ecclesia, de quo dicit Apostolus, Omnes
 unum corpus sumus in Christo, illa veluti caput ceteris membris
 excellit.

Quartæ argutationi facilè occurrimus; concedimus
 enim aliquos extraneos Ecclesiis præfuisse, sed cum ne-
 cessitas id expressit, quia indigenæ, & ex Clero omnes
 indigni Episcopatu, nec dissentiente populo, ac Clero,
 sed ab ipsius tum Ecclesiasticis, tum laicis ob nominis ce-
 lebri-

febritatem, & singularis doctrinæ, ac sanctitatis famam
 longè, latèque diffusam, ac resonantem; concordanti-
 bus sententiis advocati. Fuit quidem Joannes Chryso-
 stomus quamvis Antiochiæ Presbyter, sed Constantinopolitane præfectus; sed doceant Adversarii, ac pro-
 bent, dignos in ea Ecclesia fuisse, qui illam regerent. Eo-
 rum inopia, qui id munus implere possent, Clerum, &
 populum, ut aliunde suum peterent Pastorem, coegit
 ut consideravit Thomasinus de Beneficiis par. 2. lib. 3.
 cap. 35. num. 11. *Chrysoſtomus cum Antiochiæ annos duodecim*
Presbyterum egisset, nihilo tamen minus ad Ecclesie Constanti-
nopolitane thronum accersitus est, ubi ut nemo fuisse dignus exi-
ſtimecur, qui in eum promoveretur episcopem, in eo argumenti satis
est, quod plerique ad eum anhelarent. Nec tamen, licet maxi-
mè urgeret necessitas, ad id deventum est, nisi præceden-
tibus Cleri, & populi suffragiis, qui omnes in eam ive-
runt sententiam, cui & Imperator Arcadius se adjunxit,
ut ait Socrates lib. 6. cap. 2. ὁλίγη ἐν ὀφθαλμοῦν χρόνῳ ἡφίσ-
τατος κοινῶ ὁμῶ πάντων, καὶ ἐν ἡμῶν, καὶ λαῶ, ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀρ-
καδιος μεταπέμπεται, quamobrem haud diu post Imperator Arca-
dus communibus omnibus suffragiis, idest Cleri, & populi, illum
recessit. Quod & testatur Sozomen. lib. 8. cap. 2. cujus ver-
ba antea adduximus. Sed & duo etiam intervenere, quæ
huic electioni viam aperirent alterū, quod esset Joannes
famâ super æthera notus, ut ait idem Sozomenus dicto
cap. 2. ἐπίσημος αὐτὸ τοῖς μὲν ἰδοῦσιν ἢ πέρας, τοῖς ἢ ἀγνοοῦσιν ἢ φήμῳ ἐν
πᾶσι ἔργῳ, καὶ ἢ λόγῳ γινόμενος ἀνεῖ πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἐπισκοπὴν,
ἢ ὁρῶν Κορνηπινοῦ ἡπιγῆδειο. ἵνας τῆς ἐκκλησίας ἐπισκοπῆν. Cum
igitur notis ob experientiam, ignotis ob famam eum eruditionis,
eum virtutis, per universum Romanorum Imperium clarus esset,
dignus visus est, qui Constantinopolitane Ecclesie Episcopus con-
stitueretur: Socrates dicto lib. 6. cap. 2. Φήμη γὰρ ἐκράτει πε-
ρὶ αὐτοῦ, οἷς εἰς διδασκαλὸς ἐν ταῦτῳ, ἢ ἐκλόγιμος, nam de eo fama per-
crebravit, quod & ad docendum aptus, & in dicendi facultate val-
de peritus erat: & Theodoricus lib. 5. cap. 27. qui ait, Ar-
cadium cum intellexisset Antiochiæ in cœtum Presby-
terorum ascitum Joannem τὸν μέγαν ἢ οὐκ ἐμῶν φασσῆρας
eximium

eximium Orbis terrarum luminare, ad se accessivisse; alterum
ut tumultus, ac discordiæ f. Quosorum hominum studiis,
& contradictionibus excitata compescerentur; quod
non omittunt Sozomenus *disso. cap. 1. lib. 3. & Socrates d.*
lib. 5. cap. 2. quibus adijciendus Nicephorus lib. 13. cap. 1.
 Quis autem ambigat, si hæc omnia simul copulentur,
 posse extraneum creati Episcopum? Quis ob rem cui-
 piam non immeritò videri possit, satis esse suffragatio-
 nem populi, & Cleri, præsertim accedente etiam Pri-
 ncipis assensu. Quid enim prohibet eos posse jus suum ai-
 mittere, vel suæ Ecclesiæ egestati providere?

Addunt Adversarii Chrystostomo Augustinum.
 Sed is quidem cum ad Episcopatum Hipponensis Ec-
 clesiæ perductus fuit, ejusdem Presbyter erat, diuque
 in ea claruerat, & de ipsa insigniter erat meritus. Cum
 autem in eam Ecclesiã futuceptus, certissimum
 est, id necessitati concessum, ut scribit Possidius cap. 53.
Valerius Episcopatum gerebat, qui cum flagitante Ecclesiastica,
necessitate de providendo, & ordinando Presbytero Civitatis,
plebem allaqueverat, & exhoraverat, iam sententes Catholici
Sancti Augustini propositam, & doctrinam, mansuissimè cumo
tenuerunt, & ut in talibus consueverat est, Episcopo ordinandum
intulerunt, omnibus suo consensu, & desiderio fieri, perficique
precentibus, magnaque studio, & clamore flagitantibus, ubertim
consentent. Ex quo loco vides, non modo ex communi po-
 puli sententia cooptationem Augustini in Clerum Hip-
 ponensem processisse, sed fuisse vi adactum, ut sacros
 ordines susciperet, ex necessitate ob maximam, quæ
 tum in Ecclesiis Africæ erat Clericorum penuriam, ut
 supra probavimus. Non est igitur cur tantopere sibi
 placeant adversarii his exemplis, a quibus allegandis
 profectò abstinebant, postquam Thomasinum de iis
 suum judicium expromentem audierint loco citato,
 cujus verba sanè pulcherrima sunt, & elegantissima:
Et Chrystostomus, & Augustinus non sua, sed aliena Ecclesiæ
Pontificatum adepti sunt, ut uterque admirationi magis esset,
quam exemplo, & tam singulari claresceret electione, quam vi-
vito

vno, relaxante Deo ipso Canones, ut prestantissimos Canonum
 defensores, Ecclesia sua daret; nec enim de legibus, & Canoni-
 cis suis regulis dispensat Ecclesia, nisi ubi suadet utilitas publica,
 cogit necessitas, probat charitas, evi leges, & Canones omnes
 famulamur.

Quod autem Athanasius in Ecclesiis constituerit
 Episcopos undeunde sumptos, etiamque exteros ex ere-
 mo abductos, nusquam proditum invenimus. Equidem
 Athanasius cum Constantius eum ab exilio revocasset,
 ne Constantis arma in se concitaret, & bellum Civile,
 ac intestinum hac de causa gerendum esset, eumque in
 Egyptum remisisset; ejectis ab illius regionis sedibus
 Episcopis Ariana peste infectis, loco eorum Catholicos
 instituit. Athanasius autem, ait Sozomenus lib. 3. cap.
 20. cum venisset in Egyptum, quotquot seclia Ariana deditos
 cognoscebat, eos abdicavit, quorum verò fidem habebat explo-
 ratè cognitam, & probatam illis Ecclesiarum concedidit admi-
 nistrationem, fidemque Concilij Nicani tenere, eique studiose
 adherescere iussit; subiungitque λέγειν ἡ τότε καὶ διὰ τῶν ἄλλων
 θῶν ἡ ὁδοποιεῖαν ποιῆσαν ὁμοῖα πράξει, εἰ συνέβαιεν τὰς ἐκκλησίας
 ὑπὸ τῶν ἀρίων κατὰ χροῖαν: dicitur porro per alias quoque nationes
 eodem tempore iter faciens, si quas fortè Ecclesias ab Arianis
 occupatas offenderet, eodem modo cum illis egisse. Hac de causa
 inquit idem Sozomenus, criminationi fuisse obnoxium,
 quasi alienæ jurisdictionis fines invalisset, ἀμίλει τοι καὶ ἀπὸ
 ἑκκλησιαστικῶν ἐπιγῶν, ἢς ἐν πόλεσι μὲν ἐν ἀπὸ προστυχίας, χειρο-
 τονῶν ἐτόνμασαν. Cui concors est Soerates lib. 3. cap. 19.
 Athanasius autem per Pelusiam rebè Alexandriam iter capiens,
 & in singulis Civitatibus, ad quas adventabat, docuit, hortatus-
 que est, ut Arianos detritarent, eosque amplexentur, qui fidem
 confiterentur consubstantialis: adiicit ἐν σιαι καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, &
 χειροτονίας ἐποίησεν, καὶ τῶν γίνοντι ἀρχὴν ἀπέρας μίμνησκας κατὰ αὐτῶν, ὅτι
 ἐν ταῖς ἄλλων παροικίαις χειροτονῶν ἐπιχέρον. In quibusdam Ecclesiis
 Ministros etiam creat, atque ista origo erat alterius illi obiectæ
 criminationis, quod in aliis Ecclesiis Ministros ordinaverat. Si-
 milia penè Nicephorus lib. 9. cap. 25. Nemo autem ex
 his auctoribus exprimit, Ecclesias extraneorum fidei
 fuisse

fuisse commissas; immò ex eorum verbis elicitur eon-
trarium, nempe in sua Diœcesi, ab Athanasio fuisse An-
tistites ex ipsa statutos: in locis vero, per quæ transiens,
ac viator ministros creavit, eorundem indigenas fuisse
creatos, cum ea peragranti, nec quidem tempus fuisset
manendi; donec ex aliis regionibus acciri possent, etiam
si expectare voluisset.

In Epistola verò ad Dracontium cum Episcopa-
tum subterfugientem, atque deprecantem, a propo-
sito dimovere studeat, suggestis exemplis monachorum,
qui a secessu, ac solitudine ad Ecclesiarum regimen vo-
cati, hoc officium non detrectaverant. Sed eos Ecclesiis
extra suam Diœcesim fuisse præpositos, cum in iis idonei
ad Episcopatum existerent, neque asserit Athanasius,
neque adversarii probant, aut probare unquam pote-
runt.

Cum autem Gregorius Magnus *lib. epist. 18.* Petro
Subdiacono mandaverit, ut Ecclesiis Siciliae vacantibus,
*vel de Clero Ecclesiarum ipsarum, vel ex Monasteriis, si digni qui
ad Sacerdotalem locum possent inveniri prospiceret: quæ
verba ita exponit Altaserra in notis ad d. epist.
18.* ut voluerit non fieri locum Monachis nisi
ob defectum idoneorum in clero: *Mandat Petro subdia-
cono, ut vacantibus Ecclesiis Siciliae, vel de Clero ipsarum Eccle-
siarum Episcopi eligantur, si idonei existant, vel de Monasteriis,
regulariter Episcopus non est eligendus de aliena Ecclesia, nisi in
subsidium, si in ipsa Ecclesia idoneus non inveniatur, Canon. nul-
lus, canone obitum 61. distinct. cap. cum nobis extra de elect. in
antiqua. Hoc casu Episcopus potest eligi de alia Ecclesia, vel Mo-
nasterio; credendum est, qui ex Eremo Ægyptia prodire
Episcopos, in vicinis Ægypti urbibus collocatos fuisse;
de qua re ita videtur censuisse Altaserra loco citato, ubi
iis, quæ subnotavimus verbis cum docuisset, Monachū
Episcopum eligi posse in subsidium, utitur exemplo
Episcoporum, qui ex Eremo Ægyptia fuere vocati:
quod & satis verosimile est, quia Athanasius dicta epi-
stolâ Dracontium invitavit, ut Episcopatum Hermopolis,
quæ*

quæ est urbs Ægypti, Tulciperit.

Porro illud mirari satis non possumus, inter exte-
riores nos Episcopos, ab adversariis reponi Gregorium Na-
zianzenum, quem ajunt in Cathedra Constantinopoli-
tana sedisse, cum tamen hic, munus illud deponere co-
actus fuerit, quia peregrinus erat, & extraneus, & hac de
causa Concilium Constantinopolitanum dimissionem
dignitatis, quam retinere non poterat, ratam habuerit;
postquam suam electionem tam Orientales, quam Oc-
cidentales Episcopi, Concilium Italicum, & ipse Da-
masus Papa reprobaverant, ut in superioribus palam fe-
cimus.

Ut quæ ad hanc rem pertinent in pauca contraha-
mus: contigit aliquando Episcopum summi non ex Ec-
clesiæ vacantis familia, vel quia idonei in ea non reperi-
rentur, vel ob vitandam tumultuum occasionem, & factio-
nes populi, ex quibus maxima oriebatur sacrorum per-
turbatio, & ob petitorum prelationes, qui omnes Epi-
scopatum ambientes, dum alter in alterum insurgit, dum
vicissim se incusant, eum se mutuo impedirent, omnes
eo excidebant. Ea de causa post mortem Sisinii, Nesto-
rius licet malis auspiciis, fuit Sedi Cpnæ admotus, ut re-
fert Socrates lib. 7. cap. 29. *μὲν ἡ τὴν τελευταίω Σισινίου, εἰδόν-
τες τοὺς κρητῶσι, μηδὲνα μὲν εἴτε τοὺς κενωσσοῦσας, ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς
πῶς ἐπισκοπὴν προχειρίζεται, καὶ τοὶ πολλῶν μὲν τῶν Φιλιππων, πολλο-
λῶν ἢ τὸν ἀρίστον χειροτονήσαντες ἀποδόντων, ἐπήλυθα ἢ ἐκ τῆς ἀντιο-
χείας καλῶν ἐβούλοντο. post mortem Sisinii visum est Imperatori,
propter homines inanius rerum appetentes, neminem ex illa Ec-
clesia, licet multi Philippam, quamplures Proclum designatum cu-
perent, ad Episcopatum illum eligere, sed adveniam Antiochia ar-
cessere constituit; quamquam id neque factum fuerit, nisi
ex totius populi sententia, ut subjungit idem Socrates:
διὸ καὶ ὡς προσπιτιθεὶς εἰς διδασκαλίαν ἔγνωσαν μεταπίπτειν. Et
ob eam causam tanquam ad docendum populum admodum ac-
commodatus (Nestorius scilicet) de illorum sententiâ arcessitur.*

Quamvis autem ob turbas, contentiones eorum,
qui Episcopatum captabant, quærentes quæ sua sunt,

2. differ.

K k k

non

non quæ Iesu Christi, qui hoc ipso se eo indignos red-
debant, ob aduersa electorum, vel suffragatorum studia,
ut pax Ecclesiæ restitueretur, pugnae componerentur,
ab Clericis Ecclesiæ matricis, deflesteret aliquando ele-
ctio: non statim ad externos declinabat, sed facta dili-
genti scrutatione, si qui in aliis Ecclesiis intra Civitatis
mœnia, vel etiam in suburbis, aut in vicis dignus præ-
fato ministerio se offerret, ei deferrebat. Denique, ut
supra dicebamus, ad externos non nisi perquisita tota
Diocesi non poterat perveniri.

Post mortem Attici magna certamina, quæ de
Episcopatu fuere, & quibus ea Ecclesia multum com-
mota, & divetata, electioni Sifionii occasionem præbue-
re, teste Socrate lib. 7. cap. 26. *Επίσκοπος δὲ ἄλλο πάλαι πελάτιον ἄπὸ τῶν
ῥολλῶν φασακίαν παρὰ χριστοφίας ἐπίσκοπον, ἄλλων ἄλλοι ζητούστων.*
Post mortem Attici de Episcopo deligendo vehementer certatum
est, dum alii alium in eobanonis gradu collocare laborarent. Ve-
rum quamvis, ut Ecclesiæ tranquillitati consultum esset,
& ne amplius ea dissensionibus, turbulentis conflictare-
tur, lectus Episcopus non fuerit ex Ecclesiis intra Civi-
tatem, non tamen ex externis ullus postulatus est, sed in
Suburbio ejusdem Civitatis Antistes est conquisitus:
nempe Sifionius in Elea ordinatus, quod est suburbium
Præfate urbis & regione illius positum, ut ait idem So-
crates, qui quidem Presbyter quoque fuit, non tamen in ulla
Ecclesia intra urbem Constantinopolim ordinatus, sed in Elea sub-
urbio ejusdem Civitatis, quod & regione illius situm est, in quo
quidem loco dies festus Ascensionis Servatoris ab universo popu-
lo Constantinopolitano celebrari solet. Sacerdotii dignitatem sor-
titus. Quod tamen etiam actum fuit ex communi po-
puli consensu, ut refert idem Auctor *κοινῆ δὲ πάντῳ ὁ λαὸς
ἐπὶ τοῦ γίνεσθαι Σιφίονιον*, tum quia Sifionius fuit pietate perce-
lebris, tum potissimum, quod pauperes, supra quam fa-
cultates ejus ferebant, fovere, ac sustentare laboravit.
Nempè cum Canonibus jus integrum servari non pote-
rat, curæ fuit, ut saltem non omnino perirumpentur.
Si exemplis certandum esset per omnia Ecclesiæ
secula.

fecula, vix haum innumeris, quæ pro nobis sunt, Adver-
 sarii possent opponere. Sed nos regulis pugnamus, non
 exemplis; quæ ita intelligi debent, donec aliud evide-
 ntissimè appareat; ut conformia illis sint, non ut eas vul-
 neraverint, aut infirmate potuerint. Præterquamquod
 eum regulæ illæ, de quibus agimus, suam originem ab
 ipsiſ Apſtoliſ agnoſcentes, jure divino, & naturali ſul-
 te, omnibus temporibus in universo Orbe Catholico in
 usu fuerint, a Summis Pontificibus, & Sacris Canonibus
 novis semper munimentis roboratæ, quibus nihil anti-
 quius fuit, quam ne ulla iis fraus fieret; si quod exem-
 plum inveniatuſ, quò peregrinorum causa adjuvari,
 videri possit: fas est existimare, immo ita credere cogi-
 mur, illud regulis consonum fuisse: vel si ab iis fuit
 dissentaneum, tanquam apertissima Canonum violatio,
 pro nihilo habendum est. Quare Thomasinus par. 2.
 lib. 1. cap. 111. cum de aliquot exemplis sermo-
 nis fuisset num. 7. hæc habet: *Sed ne dicitur ei exceptio-
 ni immoventur, nullis potest exceptionibus concepti, ac labefactari
 generalis illa lex; & regula iis iniquæ rationibus gravissimis, quæ
 in præfatione pragmatica sanctionis conjunctæ sunt: quod adven-
 qui sunt, ignoti fuerint, ut earum fieri periculum potuerit, non
 facile adduci possint, ut residerent, periculum indigenarum sermo-
 non captant, nec ab illis vicissim capiantur, nunquam id studeant po-
 gissimum, ut Ecclesia sua dispendio locupletentur, ejus facta re-
 ita non curent, ab hospitalitate abhorrent, & ignota sibi gregi mi-
 nus prodesse possint, quod denique et ipsi animam despondeant,
 & liberorum studia aspersionem, quorum præmia sibi videant
 ab extraneis præcipi, & involari.*

Nec, ut quinto objecto satisfaciamus, subsidium pe-
 tere possunt peregrini ex D. Bernar. epistolis ad Ludovi-
 cum Septimum. Esi enim Thomasin. loc. cit. n. 6. ex Mat-
 theo Parisiensi ad anno 1146 referat, eum ab Eugenio III.
 Archiepiscopo ur. Bituricensi donatus fuisse ne pos. Can-
 cellari. Ecclesie Romanæ succanduisse vehementissimè
 Regem, & Sacramentis se obstrinxisse, nunquam se permis-
 surum, ut ille collati muneris possessionem nanciscere.

tur: edicto tamen trienniali, ac suasionibus D. Bernardi
 emollitum, iram, & indignationem convertisse ad Sa-
 racenos in Palaestina rebellandos. Attamen hoc fait
 viri crudelitissimi. Siquidem Petrus de
 Ciatra consanguineus Emeriti Cancellarii Ecclesie Ro-
 manae, quem juravit Ludovicus, nisi consecratum ab In-
 nocentio II. nunquam admissurum; Gallus erat natione,
 & ex nobilissima, ac amplissima gēre in Biturigibus pro-
 genitus, nec proinde illum Rex recitabat, quod exterus
 foret, sed ea de causa, quod sine ejus assensu consecratus fuerat,
 ut tradit Baton. an. 1141. m. 3. & Actus or. praecommissorum a
 Sigeberto, quibus consentiunt Petrus Quiniacensis lib.
 5. epist. 2. & 6. Chronium Nangii; Pithoeus in libro
 de libert. Eccles. Gallicanae fol. 201. Pontifex vero, qui
 post mortem Alberici, Archiepiscopi Bituricensis, Rex
 licentiam dederat quae liberandi, dampno Petro,
 ut ex dicto Chronio Nangii in spirit. tom. 1. pag. 4254
 Rex concesserat Ecclesie Bituricensi, libertatem eligendi Episcopi-
 tum, quem vellent, excepto Petro, publiceque juraverat, quod
 se vivente non erat futurus Archiepiscopus; non licuisse
 Principi contendere, electionis libertatem hoc modo
 constringere, aliquem excludendo nominatum; prescri-
 ptum tamen illi, & Gallus effectorigines nihil afferretur,
 quod aliquam de eo suspicionem posses injicere. Et cum
 ira perditus Princeps eo processisset, ut aliis electionibus
 impedimentum praestaret, factamque, ut permuta-
 ta Ecclesia absque suo Pastore squalerent. Hinc inter-
 dictum triennale, hinc illae Bernardi querelae jurame-
 tum Herodianum insectantis, clamores pauperum, lacry-
 mas viduarum, plausus orphanorum exaggerantis. Sed quid
 hoc peregrinorum rationibus conducere possit, certe
 non percipio.
 Verum tantum abest, D. Bernardum pro
 peregrinis adducere posse, ut non uno in loco in suis
 epistolis pro certissimo posuerit, cavendum ne Epi-
 scopi, atque beneficiarii Principibus parum fi-
 deles sint, etisque quoquomodo suspecti; ut in con-
 tro-

controversia de electione Episcopi Altissiodorensis, de qua
 agit epist. 282. quæ est inscripta eidem Ludovico Regi
 Francorum, ibi: *Neminem prorsus arbitror affuisse illi celebritate*
ti, qui de assensu vestro dubitaret, cum jam idem assensus vestris li-
teris teneretur. Et postea: *de persona nulla subeat suspicio; aut*
ego nimirum fallor, aut fidelis erit, & regi beneplacitum super ead-
em in controversia de electione Episcopi Catalaunensis,
 ad quam pertinet epist. 170. ubi ait Bernardus ad Regem
 scribens: *Electio vix celebrata est: electus fidelis est;*
non autem esses fidelis, si vestra non per vos habere vellet;
nec dum ad vestra manum extendis, nec dum Civitatem vestram
ingressus est; nec dum prorsus se intromisit de aliquo, quamquam
invitatio Cleri, & populi, & oppressorum afflictio, & vota ho-
norum, id ab eo vehementissimè flagitaverint: in qua etiam
 notanda sunt hæc verba: *Regalia vestra, qua ad Ec-*
clesiam pertinent. Videndus & de eo iurgio Pe-
 trus Cluniacensis, qui priorem electionem a Ber-
 nardo oppugnatam, tuendam suscepit. Quid autem
 aliud est affirmare, Episcopos tales esse oportere, in quos
 nulla cadat suspicio, quam externos excludere, quorum
 Principibus iustissimè est suspecta fides, ut præter Au-
 ctiores allatos scribit Thomassinus par. 2. lib. 1. cap. 103.
 num. 7. *His alias accumulatur rationes Author glossæ in pragma-*
ticam sanctionem, ex Panormitano, aliisque juris Canonici Com-
mentatoribus decerptas; quod nimirum Regibus, Principibusque
suspecta semper sit peregrinorum fides, ne arcana Regni prodant,
& foris evulgent: admittetur exceptio Domini temporalis, si
promovendum haberet suspectum de proditione Terra sua, vel
consiliorum, & secretorum suorum. Cui accenseri possunt
 Vasquius controversiarum illustrium lib. 2. cap. 51. &
 Pithœus in tract. de libert. Eccles. Gallic. fol. 202.

Ut ad sextam oppositionem accedamus, incassum fidem
 abrogare conatur adversarii Pragmaticæ D. Ludovici,
 cum eam non modò verissimam, & certissimam censeat.
 Petrus de Marca de concord. lib. 4. c. 9. n. 4. sed ei acceptam re-
 ferat restitutionem libertatis Ecclesiæ Gallicanæ: *Huic glo-*
ssissimo Regi, inquit, prima debetur libertatis Ecclesiæ Gallica-

na restitutio, quam suo edicto, post mutatam disciplinam in benefici-
diorum collationibus 1268. procuravit, quo uno capite contentio-
nes inter Episcopos, & Romanam Curiam tunc ferè continebantur
eamque illi tribuant & Petrus Pithoeus, & Carolus Feu-
ret, alique viri doctissimi. Quinimmo eam, quod magis
est, inter selectas B. Ludovici constitutiones, edidit Cabaf-
sarius in notitia Conciliorum, quæ etiam uti lex illius
Principis impressa fuit *tomo undecimo Conciliar. par. 1. fol.*
903. talemque etiam agnoverunt Gabriel Cossartius *fol.*
908. & Henricus Spondanus Episcopus Apamienfis *tom. 1.*
continuationis Annalium anno 1268. Eidem inscribitur in
Bibliotheca Patrum formis excusa per Margarinum de
la Bigne Doctorem Sorbonicum *tom. 6.* in Bibliothe-
ca Patrum Doctorum Colonienſium, & a Cæsare Egaf-
ſio Bulæo in historia Universitatis Parisiensis *tom. 3.*
pag. 391.

Et quamvis ejus fidem dubiam arbitratus fuerit
Thomafinus, tamen si verum fateri velimus, ipsius con-
jecturæ infirmæ sunt, ac imbecilles, nec tanti ut illa vel
paululum labare possit; quandoquidem eò potissimum
non firmis niti fundamentis putat Thomafinus,
quia nihil occurrit in gestis, aut vita præfati Regis,
quod possit ejusmodi edicto publicando ansam de-
disse; cum tamen Matthæus Parisius anno 1247. pag.
960. tradat a Sanctissimo Priocipe inhibitam fuisse
in suis Regnis exactionem quamdam sub Innocentio
Quarto impositam, Verum & Thomafinus, & An-
tonius Ciarlas Romanæ Sedi addictissimus *lib. 1. de li-*
bert. Ecclesiæ Gallicanæ cap. 15. non tam pragmaticam
uti spuriam, ac subdititiam rejiciunt, quam probare sa-
ragunt, in ea de Romana Sede actum non fuisse; & eo-
rum argumenta magis quam in alia, in 5. caput, quòd
exactiones respicit, directa sunt: quod & suppositivum
opinatur Antonius Ciarlas, quia sine eo typis tradita
est in utraque PP. Bibliotheca memorata, & apud Bu-
læum; quamvis Henricus Spondanus loco citato, nec de
veritate illius capitis dubitet, immo quod eo statuitur,
justum

justum esse sentiat, hæc tamen tamen ut putet, non posse, nec debere referri ad injuriam Romanæ Curie. Quod & nos ultro concedimus.

Sed et si hoc demus, sicuti damus libenter, hæc tamen non fiet, ut non præceperit Ludovicus beneficiorum collationem fieri secundum dispositionem, ordinationem, & determinationem juris communis, Sacrorum Conciliorum, & Ecclesie Dei, atque institutorum antiquorum: Sanctorum Patrum; ex quo sequitur alienigenarum exclusio: & semper verum erit, jus tuitionis Regiæ, ne injuria, aut fraus fieret Sacris Canonibus, ab eo impertitum fuisse. Quod etiam impertiit alia constitutione, quam condidit anno 1228. quæque ab Innocentio IV. in epistola ad Reginam Gallæ anno 1250. miris laudibus efficitur. Ejus constitutionis verba post Petrum de Marea lib. 3. Concord. cap. 1. & Baluzium, recensentur ab Antonio Ciarlas dict. lib. 1. c. 3. Quæ dicta sint ex abundantia, cum nobis ea pragmatice opus non sit ob alienigenas a beneficiis eliminandos, quos tot Conciliorum, ac Pontificum decretis, & Patrum sententiis obruimus, profligavimus, & adversus quos tot urgent rationes validissimæ, ut nobis non tam difficile fuerit contra eos disserere copiosè, quam modum in dicendo quærere.

Quod ad ultimum attinet, si vellemus hic omnes auctores cumulare, qui alienigenas a Sacerdotiis ablegandos esse defendunt acerrimè; nimis hoc operosum esset, & in immensum exeresceret hæc dissertatio. Multum hoc ab instituto nostro remotum est, cum nostrum consilium fuerit, in ea quæ oborta est quæstione, Canonibus dimicare, non auctorum testimoniis: quorum loca in unum conferre nova dissertatione, in aliud tempus referamus, cum plus suppeteret otij. Interea cõstantissimè asseveramus, & veteres Glossatores, ac Interpretes utriusque juris, & Theologos omnes, in eam sententiam convenire, quæ alienigenas a beneficiis repellit, qui ob eam confirmandam promiscuè utuntur sacris Canonibus, & juris Pontificii locis, quæ indigenas ad Sacerdotia vocant; & iis
quæ:

quæ statuunt, ut attribuantur illis, qui sunt ex Ecclesiâ; cui providendum est sinu, vel familia. Quæ duo apud eos nihil inter se differunt, immò idem sonant; cum ille scopus Canonum fuerit, ut electio Beneficiorum fieret ex Clero urbico, conflato ex lectissimo flore civium; ut toties ex Thomasio, aliisque auctoribus inculcavimus. Idque vel ex eo est apertissimum, quod innumera decreta Conciliorum, Patrum, ac Pontificum nos produximus, quæ indigenis beneficia deferunt, innumera; quæ iis qui sunt ex Ecclesiæ gremio: hæc autem inter se pugnarent maximè, nisi eo quo diximus modo, in concordiam adducerentur.

Sed quoniam adversarii nos oppugnant paucorum aliquot DD. auctoritate, quorum verba in longè diversam sententiam ab ea quam præferunt, eis vim manifestissimam inferentes, pertrahunt; ipsi (que quod nunquam cogitarunt, attribuunt, quasi iis placuerit, non posse alienigenas excludi a beneficiis, nisi ex privilegiis, quibus aliquibus Provinciis gratiam juris communis Summi Pontifices fecerint, vel impetrata dispensatione: juvat paululum in eorum dictis perpendendis immorari, eaque trutina appendere.

Priusquam verò hæc ad examen revocemus, reticere non possumus, tam exilem scriptorum numerum, quem adversariorum indutria, ac diligentia collegerit, postquam improbo labore omnia monumenta illorum, qui de nostro argumento disceptarunt, evolura fuere; satis ostendere, quam parum suæ causæ fidere debeant.

Sed & illi suo mucrone se jugulant, sequè suis armis confodiunt, cum si rectè dictorum auctorum mens, ac verba percipiantur; nemo ex iis in spem peregrinos obtinendi alienæ Regionis beneficia possit erigere.

Porrò eorum, qui ab adversariis laudantur auctores, aginen ducit Rebuffus in *praxi beneficiaria tit. de scriptis mixtis*. Sed nemo magis, externorum alienis beneficiis inhiantium, ambitionem oppugnat. Siquidem nu. 7. licet dicat Gallorum Regem privilegium habere,

ne

ne quis alienigena beneficium in Regno sua requirat; nihilominus eum intelligere de Canonico privilegio, non de Pontificia largitione, argumento esse potest, quod de eodem subjicit: Firmatum fuit lege Regia a Carolo VII. edita, qua prohibitum fuit exteris, ne beneficia Ecclesiastica, nec dignitates maximè Pontificales habeant, & teneant, tum ne Regni secreta revelent, teste Bened. in repet. d. c. Raynutius, in verb. & uxorem nu. 1044. de testam. ubi dicit illam fuisse publicatam die 8. Apr. in Parlam. Paris. Pizavis tunc sedente; tum etiam quia non valent propter idioma diversum docere populum sibi commissum, quod maximè interest. cap. inter cetera de offic. ordinarii, etiam quia in fundandis Ecclesiis ipsi extranei nil dederunt, neque illorum parentes: ideo dicitur Deuteron. 18. c. prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies. Facit l. in Ecclesiis ibi in vico natus, C. de Episc. & Cleric. & l. un. C. non licere habit. Metroc. lib. 11. facit c. bona 2. de post. pralat. in fine, c. nullus invitus 61. dist. cap. neminem 70. dist. Cum tamen ante Regnum Caroli VII. præfati privilegii nemo meminerit, & absurdum sit Pontificis privilegium firmatum fuisse Caroli VII. Constitutione: deinde num. 10. & 11. alias rationes addit, ex quibus exteri a beneficiis sunt ejiciendi. Quia videlicet exteri exhauriunt Regnum pecunijs, quas ex Regno extrahunt: eorum conscientia relinquo ad quos usus consumant: Item nascitur scandalum regnicolis, ut ignotus bona filiorum devoret, ut nunc fit, quia filij regni foras ejiciuntur, & extranei panem filiorum deglutiunt, & hac de causa malè, ac pessime in quibusdam Ecclesiis Regni, videmus officium celebrari: quia extranei multi non quarunt nisi lac, & lanam, & non commodum subditorum, ut dicit glossa in Clement. dudum, & in S. hujusmodi de sepultur. & quia super hoc extat regula Cancellaria, eam hic subjiciendam duxi, cum aliquot elucidationibus.

Sed tantum abest Rebuffum sensitse, Gallos ius suum metiri solùm ex privilegio, ut affirmatè scripserit dict. tit. gloss. 2. vers. ideo, regulam, quam nos tutamur, esse juris divini, ideoque non posse ei ulla dispensatione a Summo Pontifice derogari: & sic non recipi-

tur Papa dispensatio in Francia contra istam regulam, qua est juris divini, licet juri divino etiam annexat privilegium; & quod dixerat, regulam prædictam ex jure divino duci, postea communit magis ex veteri testamento: Imò inter Dei maledictiones reputatur, habere hominem ex aliena gente, qui non intelligatur, Deuteron 28. c. ubi dicitur, adduces Dominus super te gentem de longinquo, & de extremis Terræ finibus, in similitudinem Aquilæ volantis cum impetu, cujus linguam intelligere non possis, &c. & Hierem. 5. cap. idem dicitur. Nec magis favet alienigenis Thomasinus par. 2. lib. 1. cap. 103. num. 8. qui cum Rebuffo coniungitur, tum quia ait ante Carolum VII. & in eius constitutione nullam privilegii memoriam, nullum vestigium, ut propterea possit coniectura fieri, si revera fuit concessum, fuisse indultum postea; tum etiam quia affirmat, Et privilegio nullis Papa dispensationibus derogari posse. Quod idcirco tradit Rebuff. quia fundatum est in jure divino; quam sententiam & aliis in locis Thom. propugnavit.

Quod ad Barbosam pertinet, faciliè adversariis consentiam, ut secundum ejus sensum hæc controversia definiatur. Sane ille in votis decisu. lib. 1. vot. decis. 33. jus indigenarum non arcessit ex concessione Pontificia, sed docet, fulcro sustentari juris divini, Canonici, civilis, regulis Cancellariæ, & communi DD. placito: id pendere ex mero jure, non ex honestate tantum, & digniorem extraneum ab indigena minus idoneo, dummodo non indignus sit beneficio, vinci. Qui etiam ejusdem sententiæ fuit de potest. Episc. part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 18. Illud quoque est in electione Episcopi observandum, ut nullus invitetur Episcopus subditis, ut dicitur in cap. nullus 61. distinct. & in cap. final. 63. distinct. & emeritis civibus, qui concivium suorum benemerentur testimonium, in suis Ecclesiis extranei, & ignoti non præponendi, ut Cælestinus Papa constituit in cap. nec emeritis 12. distinct. ubi etiam ex Suarez allegat. 8. num. 11. Cabedo de Patronatu Regiæ Coronæ cap. 7. num. 5. asserit, non esse eligendum Episcopum, qui Principi sit suspectus: idemque, nempe semper indigenas præferendos esse æternis.

ternis, et si dignioribus, affirmat *ad Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. ver. magis idoneum n. 130.* ut iam diximus. Quare verosimile non est, cum a semetipso dissensisse in *c. ad decorem de insti. num. 3.* qui propterea ibi accipiendus est, ut non omnino exteri beneficiorum sint incapaces, sed quatenus ad sint indigenæ idonei, eis cedere cogantur: eo magis quia dicto loco innumeros auctores aggeravit, qui omnes huius fere sententiæ; cum tamen vulgata satis sit, Doctoris dictum exponendum secundum auctores, quos adducit: quemadmodum a se ipso discors non est in *cap. 1. bonæ memoriæ de postulat. Prælat. quippe num. 2.* hanc regulam statuit. *Notatur ad hoc quod beneficia oriundis potius, quam exteris sunt conferenda: quam comprobatur auctoritate Cosmæ, Rochi de Curte, Gregorii Lopez, Duennas, Mandosii, Azevedi, Ojeda, Covarruvizæ, Rebuffi, Flamin. Salzedo ad Bernardum, Azorii, González, Cævallos, Villar, Dianæ, aliorumque.* Et licet *num. 8.* dicat, in Lusitania exteros a beneficiis excludi ex privilegio Summi Pontificis, non eodem modo loquitur de Castellanis, sed apud eos astruit ex *L. L. Regius* exteros ad beneficia venire non posse. Quod etiam de Aragonensibus tradit, & de Gillis, & *num. 13.* addit. *notatur & hoc, quod in dubio Papa intendit cuique providere in Patria sua, ut per Nicolaum Garciam de benefic. part. 5. c. 9. num. 16. alias si forensis, vel alienigena impetrat beneficium non facta mentione de loco sua originis, seu de sua Diœcesi, gratia est subreptitia, dixi ad glossam cap. si proponente sup. de rescriptis.*

Rursus Gonzalez in *cap. final. de Cleric. peregrin.* fusè probat non posse conferri beneficia, nisi iis, qui ex eodem Regno, vel Provincia, vel Diœcesi, ubi ea vacare contigerit, sunt oriundi, etiam prolatis Canonibus, quibus iubetur institutos esse, qui sunt ex Ecclesiæ gremio; commoda quæ ex hoc sequuntur, incommoda quæ ex alienigenarum institutione proveniunt, exequitur *num. 6.* id confirmat etiam eo quod exteri sint semper suspecti; *accedit publica utilitas ne exterius in Regno provideatur, propter suspicionem proditionis: facile enim Regni arca,*

na revelabunt. num. 7. obviam ivit difficultati, quod apud Deum non sit acceptio personarum, & Sanctuarium Dei non deceat jure hæreditario possideri; nec obstat difficultas supra adducta, cui satisfaciendum est asserendo, acceptio- nem personarum non esse habendam, dum datur eadem ratio in ipsis personis: at si militat diversa ratio, diversum jus est statuendum cap. de multa 28. insue, ubi Abbas de præbendis: in præsen- ti autem casu militat diversa ratio inter indigenas, & alienige- nas; quia illi sunt aptiores, ut supra probavi; unde extraneis, & pe- regrinis meritò præferuntur. Qui etiam nu. 6. ex D. Thoma, & Zapata de justit. cap. 6. num. 4. statuit, præponendum dignum Civem extraneo digniori, & cap. 2. de Cleric. non resident. ait, justissimas esse leges Hispaniæ, quæ alieni- genas a beneficiis proturbant; etiam quia cententur ea impetrare animo non residendi, ut alibi dictum est.

Et quamvis num. 4. dicat prohibitum esse, ne exteri in beneficiis indigenis, & oriundis præferantur ex bo- nestate, & congruentia; attamen falluntur adversarii, si putant legem hanc honestatis impunè violari posse; quemadmodum mera hallucinatio est ex Gonzalez in- ducere, non anteferri indigenas extraneis, nisi fiat gra- tia juris communis, aut ex dispensatione; cum tamen contrarium docet relatus Auctor, nempe jus commu- ne assistere indigenis: quamquam in eum errorem fue- rit prolapsus ex incuria, aut incogitantia, ut existimaret, posse adversus hoc jus commune dispensari ab Episco- po, quod falsissimum esse supra deduximus: quo etiam admisso, non potuisset dispensandi potestas exerceri, nisi ex causa, & necessitate.

Item Crespi de Valdaura *par. 1. observ. 6.* cum retu- lisset leges Hispanorum Principum, quibus exteri a be- neficiis deterrentur, num. 61. ait a Sixto V. Pontifice Ma- ximo 1587. approbatas fuisse. Sed præterquamquod, & ante Sixti privilegium leges prædictas, & fuisse conditas, & in usu quotidiano positas testatur, *d. observ. 6.* non uno in loco docet, abstentionem exterorum a Sacerdotiis, constitutam esse Sacris Canonibus, & jure communi

Pon.

Pontificio, ut ex num. 80. ex num. 81. & num. 88. ibi non tamen, ait, in omnibus casibus, nec sit verbum de præferendis extraneis his, qui sunt de gremio illius Religionis, & Ecclesiæ, atque ita manent iura Canonica, quæ eos præferunt, cap. 5. de præben. in 6. cap. nullus 61. distin. gloss. in cap. statuimus 15. de majorit. & obedientia cap. final. de constitut.

Longum esset in unum cogere omnia Salgadi loca, in quibus causam agit indigenorum. Iustas esse leges Principis Politici, ablegantes alienigenas a Sacerdotiis; tuetur hic Auctor de supplicat. ad Sanctissimum cap. 4. num. 38. hinc est, quod ad evitandum scandala, quæ futura esse timentur, licita est lex Regni, vel statutum disponens, ne alienigena obtineant beneficia Ecclesiastica in Regno, vel Provincia; subditque ex multorum auctoritate, has leges jure Canonico non improbari; quod & confirmat cap. 5. nu. 60. ratione publicæ utilitatis; hinc etiam oritur, quod ob bonum Regni, & ex causa publicæ utilitatis potest Rex temporalis condere legem, ne alienigena acquirere queant beneficia Ecclesiastica in suo Regno. Et ex hac causa posse existimari fructus beneficiorum sequestro subiici, cap. 10. nu. 21. & 22. & nu. 92. 93. & 95. & n. 69. & seq. Qui licet n. 69. indultis Apostolicis dicat prohiberi extraneos a beneficiis in Hispania; his adjungit consuetudinem supra hominum memoriam, & legum Regiarum sanctiones, & num. cx1. ait: immemorabilem, & laudabilem consuetudinem fuisse indultis Apostolicis confirmatam: quemadmodum cap. 4. num. 26. asseruit alienigenas excludi, & jure, & privilegio.

Quoniam consilio Adversarii usi fuerint testimonio Quefadæ num. 2. equidem non video, cum ille beneficia conferenda esse indigenis non modo statutum esse defendat jure Ecclesiastico num. 2. sed etiam jure Divino num. 3. & jure naturali num. 8. qui et si num. 13. narret, fuisse alienigenas Sardinia interdiktos beneficiis non solum sanctionibus regalibus, sed etiam literis Clementis VIII. nihilominus id ex privilegio non penderet, satis demonstrat verbis, quæ subsequuntur: quæ prohibitio juri videtur consona, ac Reipublicæ peraque utilis, compro-

bans

bans id ex Diana, Salgado, & Tonduto.

Cenedus autem *quæst.* 18. licet se involuat, ac velut in luto hæreat, & adeo obscure, ac varie loquatur, ut vix expiscari quis possit, quidam in mente habuerit, ac ne ipse quidem, ut puto intellexerit; post ea verba, quibus adversarii nituntur, *num.* 9. iustissimas constitutiones esse, quæ alienigenas a beneficiis projiciunt, concludit, ut ea serventur, Ecclesiarum rectum regimen, ac civilis status exposcere; si advertus eas aliquid fiat, innumeras ærumnas, ac calamitates, in damnum Republicæ, ac sacrorum, & Hierarchicæ Politicæ exoriri: denique dicto *num.* 9. privilegium Sisti in dubium vocat, nec ex eo jus Regum Hispanorum, & Castellæ, Valentis, Aragoniæ, aliorumque Hispaniæ Regnorum deducit, sed ex legibus Regiis, pro communi utilitate latis, & ex consuetudine hominum memoriam excedentes: ut cuique eum consulenti facile patebit.

Demum non aliquid suffragatur adversariis Garcia de beneficiis *part.* 7. *cap.* 9. licet adversus jura regia pessimè animatus. Quamvis enim *num.* 4. dicat, seposito privilegio, aut consuetudine, posse conferri beneficium Clerico aliàs idoneo undecumque sit; attamen hoc restrinxisse ad illum casum, cum nullus adest eo munere dignus in loco, vel Diocæsi beneficii, palam est ex eo, quod statim subjicit *num.* 5. *Sed qui est ex loco seu Diocæsi beneficii, debet, si est idoneus, alijs extraneis præferri*, ob quod probandum innumeros auctores congerit, adjecta etiam rerum judicatarum auctoritate. Quin verbis declarat conceptissimis, hac in re idem juris esse in Episcopatibus, & in aliis beneficiis: quod & pariter affirmat de iis qui sunt ex Ecclesiæ gremio *num.* 6. *Sicut etiam alteri præferendus est, qui ex gremio Ecclesiæ, in quam sententiam sexcentos adducit.* Nec turbat, cum *num.* 7. dicere, hoc valde honestum esse; ac utile, quod tamen sufficeret, ut non posset pro exteris allegari: siquidem, & *num.* 9. præferendos esse non modo Cives, sed etiam incolas extraneis definit, ex Fusco, Cecho, Ledesma, Hugolino,

no, aliisque, & *xxx. 18.* expressissimè statuit, hoc non modo congruere honestati, sed etiam rationi, ac juri; ideoque si alienigena beneficium impetret, nulla facta mentione suæ Patriæ, & originis, gratiam vitari tanquam per subreptionem obtentam, cum Pontifex censendus sit unicuique velle in sua patria prospicere, quod & supra tetigimus.

Quæ eo libentius perstrinximus, ut quivis videat, neminem esse ex Auctoribus, in quibus Adversarii omnem spem repositam habebant, qui iis vel paululum patrocinetur. Ne autem quis hoc privilegii nomine decipiatur, quo aliquando Scriptores utuntur; illud addendum est, privilegia appellari, tam ea, quæ impetrantur a Regibus, & Imperatoribus, & dicuntur *απορόμια*, ut ex *Novella 131. de Ecclesiast. tit. & privil. S. πάντα τὰ ἀπορόμια*, quo sensu etiam privilegia Pontificum adversus antiquos mores, ac vetustam disciplinam Ecclesiæ, *απορόμια* etiam nuncupari possunt: quam privilegia Canonica, hoc est jura ex sacrorum Canonum præscripto competentia, quæ dicuntur *απορίθια*, Synodi Nicænæ can. 6. ubi ita vocat provincialium Ecclesiarum eximia jura, quo loco tam vetus Interpres, quam Dionysius Exiguus, vertunt *privilegia*. similiter (ait Dionysius) *apud Antiochiam, cæterasque Provincias privilegia serventur Ecclesiis*. Hac notatione verbum illud accipitur, tum a Leone Imperatore *lege 16. Cod. de sacrosanct. Eccles.* a quo jura Sedium Patriarchalium, & Metropolitanarum dicuntur privilegium Metropolitanum, & Patriarchicum, tum a D. Leone Magno Pontifice Maximo *epist. 55. ibi: privilegia Ecclesiarum, Sanctorum Patrum Canonibus instituta, & Venerabilibus Nicænæ Synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari*. Quod loquendi genus usitatissimum est etiam apud Gregorium Magnum, Hilarum, Gelasium, Hormisdam, aliosque Summos Pontifices; & ipsorum exemplo, nos quoque indigenarum jus, privilegium nominavimus. Unde non mirum est, Scriptores aliquando de juribus indigenarum agentes, privilegii ap-

pcl.

pellationem interferere; intelligentes de privilegiis Ca-
 nonicis, quæ idem sunt, ac jus commune; & de iis, quæ
 sunt *αὐτοβία*, non *αὐτοβία*, ut optimè aiebat Jaco-
 bus Leschæsius de privilegiis Ecclesiæ Gallicanæ:
*Quelques uns pour affoiblir ces droits communs, anciens, & li-
 bertez, les veulent restreindre a la signification, qui est vulgaire
 aujourd'hui du mot de Privileges, du quel mot ils appellent les
 privileges, que l'on dit Apostoliques, c'est a dire octroyez par le
 Papes. Il est uray, que plusieurs François le temps passé ont
 appellé leurs libertez Privileges Canoniques, tenans ce mot de la
 traduction impropre faite en latin du mot *αὐτοβία*, qui est au 6.
 Canon du Concile de Nicée, & au 2. Canon du Concile de Constan-
 tinople, qui sont les privileges Canoniques, que nos Rois par leur
 serment ancien inrent a leur couronnement de garder a tous Pre-
 lats, & eux Eglises de France. Les Papes Leon I. & Hormisdas
 au Canon Privilegia, & Canone Servatis 25. q. 2. sont grand
 estat de ces privileges Canoniques, sestimans tenus de les garder.
 Mais il faut lire leur intension dans ce lieux tels, que ceux qui
 ont veu a Romè le decret de Gratian les ont restablis. Car lors
 que le decret fut fait on les mutila de ce mot Canoniques, ou au-
 tres semblables, pour le different, qui estoit lors entre l'Eglise
 Gallicane, e la Cour Romaine, celle-la se tenant aux privileges
 Canoniques, et celle cy ne voulant point que l'on reconneust autres
 privileges, que ceux, que l'on dit Apostolique, que le Pape
 octroye.*

Cæterum & si quis privilegium accumulet a Sum-
 mo Pontifice, vel alio Principe concessum, juri commu-
 ni, vel alteri, quo erat munitus, ei ullam imminutionem
 non infert, neque ex eo, quod cuiquam privilegium in-
 dultum sit, aliquid agendi argui potest, nisi perperam,
 eandem facultatem hunc non habuisse privilegio seclu-
 so. Scilicet privilegia persæpe bonam fidem agnoscentis,
 veluti confessionem continent, plerunque ab iis, qui ve-
 recunda cogitatione lites, ac dissidia execrantur, petun-
 tur, & obtinentur, ut cesset quæcunque controversia, quæ
 fortasse iis posset, licet injustè fieri, quæcunque molestia,
 quæ contra jus, fasque eis posset exhiberi: & ea de causa,
 quam

quam expressit Hinemarus in epist. ad Nicolaum edit. Paris. Privilegia Sedis Apostolica non idem petij, ut mihi non sufficeret, quod Sacri Canonum, & Decreta Sedis Romana Pontificum, cuius Metropoli Sedi concedunt, & nec alia, vel amplius, quam Ecclesia Rhemorum collatum est ex antiquo, mihi largiri specialiter petij, neque appeto. Sed quia non solum Diocesis, sed etiam Parocia mea inter duo Regna sub duobus Regibus habetur divisa, & res mihi commissa Ecclesia sub multorum Principum potestate coniacere videntur, de quibus nihil, aut parum utilis Ecclesia nostra potest habere; quia veteres constitutiones iam pro vili apud quosdam habentur, his novis decretis carnales, & animales homines terrii, quiddam reverentius contra Ecclesiam indignitati meae commissam agerent. πᾶς γὰρ ἀδυνάτισ ἀπολύται ἰσχυροῦς. Quisquis injuste agit, facti defensionem in promptu habet, ait Gregorius Nazianzenus in orat. in sancta lumina. Multa quidem causantur peregrini Beneficia; gii, sed inanissima, excusantes excusationes in peccatis iterumque & tertio obstrepentes obtrudunt, quæ toties, ac fortasse longius, quam par erat, & res poscebat, rejecimus.

Occidis miseros crumbe repetita magistros.

Separant Episcopatus ab aliis beneficiis, sed reclamante tota antiquitate, reclamantibus Patribus, ac Conciliis. Quomodo declinare poterunt auctoritatem Concilii Chalcedonensis, quod semper maxima veneratione prosecuta est Ecclesia; cuius canones vim legum habere iussit Imperator Iustinianus Novel. 131. cap. 1. *Ἐπιτίθημι τοῖς κείνοις τῶν ἐπιτομῶν ἐπίχρησιν καὶ ἀγῶνας ἐκκλησιαστικῆς καύσεως, καὶ ὑπὸ τῆς ἀγῶνης ἐκείνων συνιδρυτικῆς δυνάμεως, scilicet Nicænz, CPnz, Ephesinz, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, & Chalcedonensis: Et in Basil. lib. 5. tit. 3. §. 2. quorum defensio & hoc nomine speciatim Principi incumbit. Quærant ut velint, in quas se conijciant latebras, ac recessus. Quò se proripient, aut conferent, ut se tueri possint adversus Canonem vigesimum sextum Oecumenicæ illius, ac Sanctissimæ Synodi? in quo cum institutum fuisset Oeconomii officium, quod nihil a beneficiis simplicibus*

2. differ.

M m m

differ.

differe, Oeconomum Inquam; ad hoc ut per eum Eccles-
asticae facultates tractarentur, & illarum ipse esset de-
mentori ac dispensatori; cavit; & verbis quidem aperi-
entibus, ut ille elogi deberet. Clero proprio Ecclesiae, & suis
reditis erant procurandi. Επειδὴ ἰσχυρῶς ἐκείνηται ὡς ἀποστο-
λῆται, διὰ τὸ εὐκαταστάσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ τῶν
ἐκείνηται, ἰδὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπισημοῦν ἐχουσιν, καὶ οἰκονομῶν, ἔχοντες
καὶ ἰδίῳ κλήρου. Quoniam in nonnullis Ecclesiis, ut saepe a vobis
audicimus est, Episcopi absque Oeconomis tractant res ecclesiasticas,
placuit omnem Ecclesiam Episcopum habentem, ex proprio Clero,
Oeconomum habere.

Cum inter Ibas Edessentum Episcopum, ejusque
accusatores Clericos, pax fuisset conciliata Eustathii
opera Berytensium Antistitis, & Photii Tyrionum Præ-
sulis, in ejus conditionibus, fuit expressum, ut res Eccle-
siae per Oeconomum ex Clero suscipiendam gubernaren-
rentur: nempe quia Ibas, ejusque nepos Charfortum
Episcopus, malevolorum linguis, ac sermonibus tradu-
cebantur, quod ecclesiasticam substantiam per se meti-
ptos sine Oeconomis, ac testibus administrassent; qua re
eis invidia conflagabatur, ut constat ex Synodo Berytensi
cap. 9. De Ecclesiastico reditu, & ex quacunque causa acquisi-
tis Sanctissimæ Ecclesiae, placuit Religiosissimo Episcopo Iba ex
propria voluntate promittere, quod de cætero, secundum formam
Antiochena maxima Civitatis, gubernarentur res per Oeconomos
ex Clero ordinatos ab ejus religiofitate. Id causam dedisse Ca-
nioni Concilio Chalcedonenfis, conjecturam facit Chri-
stianus Lupus. Huic Concilio conjungere possumus &
aliud Oecumenicum non minoris in Ecclesia ponderis,
nempe Nicænum 2. canonic. 11. in quo tum dicitur:
Τὸ ἕκαστον ἐκείνηται τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ τῶν
ἐκείνηται, ἰδὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπισημοῦν ἐχουσιν, καὶ οἰκονομῶν, ἔχοντες
καὶ ἰδίῳ κλήρου. Cum simus debitores omnes sacras literas custodire, &
eum qui dicit, in unaquaque Ecclesia Oeconomos esse, modis omni-
bus inviolabilem conservare debemus. Dubium non est, quia
Patres intellexerint de Canone 26. Chalcedonenfis Con-
cilii, quem propterea tum confirmant, confirmant
etiam.

etiam electionis formam, ut non nisi ex Clero Ecclesie
 possit accipi Oeconomus, qui illius proventuum curam
 debeat in se suscipere; quod pertinet *uolunt. & dispensatione*
 quam adhibendam in eligendo Oeconomo, statuit Ju-
 stinianus in eius Græca constitutione, *de Episcopis, &*
Clericis, Non posse eum, nisi ex Clero Ecclesie, aut
 familia sumi, testatur etiam Photius in Nemoanone,
 c. 10. comprobans, non modo ex Canone Chalcedo-
 nensi, sed etiam Nicæno, & Theophili commonitorio
*καὶ διακρίσεις ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιποιή-
 σων, περὶ τῶν ζήτησιν ἢ οἰκονομῶν ἐκ τῆς κλήρου ἢ ἐκδοτικῶν ἑκκαθ' ἑαυτὰς
 ἑκατέρωθεν κατὰ τὴν συνόδον Νικαίας τὸ β' κατὰ τὴν ἐπιθεσίαν ἐκ τῆς
 προσηγορίας κατὰ τὸ β'.* De administratione rerum Ecclesiasticarum,
 & de rebus Episcoporum proprijs. Quod Oeconomum ex Clero
 Ecclesie, cujus Oeconomus est, esse oporteat. Concilij Chalcedo-
 nensis can. 26. Concilij Nicani secundi can. 11. Theophili ex
 Commonitorio canon 9.

Nec in posterioribus Concilijs Ecclesia semper ea-
 dem, pristinos sensus deposuit, omnibus in id consentien-
 tibus, ut non nisi uni ex Ecclesie sinu, quacunque spe ad
 illud pervadendi extraneis interclusa, officium, siue be-
 neficium illud deferretur; ut patet ex secunda Synodo
 Hispalensi cap. 9. *Unusquisque Episcopus secundum Chalcedo-
 nensium Patrum decreta ex proprio Clero Oeconomum sibi con-
 stituat, & quarta Toletana cap. 48. Eos quos Oeconomus
 Græci appellant, hoc est qui vice Episcoporum res Ecclesiasticas
 tractant, sicut sancta Synodus Chalcedonensis instituit, omnes
 Episcopos de proprio Clero ad regendas Ecclesias habere oportet.*
 Quia vacante sede, cum partes essent Metropolitanæ in ea
 Oeconomum statuere, hunc nisi ex ipsa Diocesi petere
 non poterat, quod colligere licet ex canone secundo
 Concilij Valentini: *ut sede Episcopali vacante Metropolita-
 nus ex ea Oeconomum deputaret, qui Clericis stipendia dispensa-
 ret, & bona administraret, futuro Episcopo rationem reddi-
 turus.*

Unde quoties Oeconomorum mentio, topicis adji-
 tur, eos fuisse ex Ecclesie Presbyterijs, ut videlicet est ex
 a. differ. M m m 2 Ni.

Micephoro Callixto, qui laudat Ioannem Presbyterum Alexandrinum Oeconomum Ecclesie Sancti Ioannis Baptistae, & Cyriacum Presbyterum Constantinopolitanum Oeconomum Ecclesie magnae lib. 16. cap. 11. lib. 18. cap. 40. Liberato Diacono Carthaginensi, qui scribit de Ioanne Talaja Presbytero Alexandrino cap. 16. *Factus est Oeconomus habens causas omnium Ecclesiarum, & Sezomeno lib. 8. cap. 2. & 12.* Ubi ait, Isidorum Pelusiotem ejusdem Ecclesie Presbyterum Oeconomum fuisse, licet pauperum duntaxat, & peregrinorum. Sed pluribus opus non est, cum hæc ariolatio in superioribus refutata fuerit abunde.

Non posse ajunt sanctuarium Dei jure hæreditario possideri. Et huic argutationi cumulatè jam satisfecimus. Sed ut telum hoc in ipsos, qui in nos jaciunt retorqueamus, ille idem Sanctus Hilarus Pontifex, qui tantopere ira exarsit, excanduitque, quod Nundinarius Barcinonensis Episcopus, mortuus Clero, ac plebi Iræneum suum successorem designasset, qui in Concilio hac de causa Romæ habito tam contumeliosè factum hoc fuit persecutus, quasi id fuisset in Sacerdotium jus hæreditarium invehere: *Nova & inaudita (verba sunt quæ habuit Hilarus in Concilio) in Hispaniis perverstitatum semina evasce, Episcopatum, qui non nisi meritis præcedentibus debetur, hæreditarium compendium, non divinum munus nonnullis haberi, Sacerdotium ut res caducas, & mortales legali, legatariove, aut testamentario jure dimitti, plebesque Sacerdotes in mortis confinia cõstitutos, suo alias loco nominatim designatos subrogare, ut non legitime expectetur electio, sed defuncti gratificatio pro populi habeatur assensu: id quam grave sit estimare: hanc itaque si placeat licentiam ab Ecclesia auferamus, ne quod turpe dictu est, quod Dei est, homini quisquam deberi putet. Ab universis Episcopis, & Presbyteris acclamatum est multoties: hac præsumptione fiat: quæ Dei sunt ab homine dari non possunt (vides quid nam esset apud Pontifices, & Concilia, Sacerdotium tanquam hæreditatem censeret) tamen idem ipse sanctissimus Pontifex, dum jus hæreditarium*

a Sacerdotiis propehit, ex Concilii sententia præcipit, ut
 proprius ex Clero proprio, Barcinonensibus creetur An-
 tistes: adeo verum est, ut advertit Claudius Espencæus
 lib. 3. digref. cap. 21. cum his, qui sunt ex Ecclesiæ catā-
 togæ, beneficia tribuuntur, nihil fieri contra regulam,
 quæ in iis successionem hæreditariam prohibet: Respon-
 dit cum Concilio Papa cap. 3. & 5. remoto a Barcinonensi Eccle-
 sia Irenæo, & ad suam remisso, aut si redire neglexerit, a sua
 etiam removendo: Barcinone aliunde e Clero proprio Episcopatum
 eligendum, ne aliter factum, ut in Dei (a quo specialiter Sacer-
 dotalium est gratia dignitatum) injuriam admissum, ne hõndr
 Episcopatus hæreditarium jus putetur, quod nobis sola Dei nostri
 Christi benignitate confertur. Hujus rescripti fragmentum extat
 F. q. 1. cap. remoto. Habes ergo successorem cooptatum accedente
 licet populõ, Clerique consensu, & Episcoporum decreto, vix ac
 ne vix quidem receptam, non modo quia alterius Ecclesiæ mini-
 strum (sed quoniam quod tantõ post Hilarium Alexander 3.
 c. ex transmissa Extr. lib. 1. de filiis Presbyterorum dixit) succes-
 sionem Dei Ecclesia hæreditariam detestatur.

Proferunt exempla quorundam SS. virorum, qui-
 bus licet externis, patuit aditus ad Episcopatum. Sed ab
 omni regula excipitur: quod divina gratia fit, ~~hæc xxi.~~
 ut in Canone 80. Apostolico, quo Neophyti ab Episco-
 paturæ removentur, additur hæc exceptio, nisi forte hæc di-
 vina gratia fiat, ea gratia, quam Apostolus in epistola ad
 Timotheum vocat præcedentes prophetias, id est divinas re-
 velationes, aut signa, quibus frequenter fieri consue-
 visse Episcoporum electiones, & Cyprianus, & Hierony-
 mus Comment. in Aggeum Prophetam fidem faciant.
 Et tamen licet S. Hilarius ex Coenobio Litinensi invitus,
 ac reluctans, totius populõ, & Cleri consensu fuisset ad
 Sedem Arelatensem evocatus, ipso evidenti Dei judi-
 cio, cum esset per plura signa, ac miracula, etiam, quod
 columba in capite Sanctissimi viri recubavisset, id divino
 numini placere, exploratissimum, ut etiam de S. Ho-
 norato decessore suo scribit idem Hilarius (vid. ipsorum
 vitas a Quæsnellio evulgatas ad calcem operum Divi

Leo-

Leonis) tamen quia omnia, quibus a regulis deficiunt, merito sunt Ecclesiae invisa, ne res haec abiret in morem, providit sua constitutione Coelestinus in toties memorato capite *nullus*; quem verosimile est, & agnoscit Quesnellius, huius facti, aut similis occasione ad eam devenisse. Instant denuo, de vitae Sanctimoniam religiosorum Antistitum nihil decessisse, quod alienis Ecclesiis praefecti fuerint. Fatemur cum Dei vocationem sequuti sunt, alioqui Nicolaus primus in literis ad Egilonem Monachum testatissimum facit: qui in aliena Ecclesia beneficia appetit, honores sectatur, hoc ipso non modo e Sanctorum numero expungendum, sed se improbum prodere satis, qui fructum laborum, quos Ecclesiae alumni ipsi impenderit, decerpere nefas non habeat: *Be enim ipso quò quis alteri pertinentia iura subripit, Sanctitatis gratiam perdit; nam quae Sanctitas vindicat mercedem alteri debitam: quae Sanctitas alterius sibi fructus usurpat Grave quidem hoc facinus est, quod & iusti, cum tremendo Dei iudicio orbis se sistet universus, iniquissimis hominibus, quae illius iram hac de causa in se provocarunt, exprobrabunt, id monente Claudio Espencæo digres: lib. 2. c. 13. qui, cum Nicolaus primus diris insequeretur extraneos, qui in Ecclesiis beneficia, & dignitates aucupantur in exclusionem eorum, qui in ipsis meruerunt, ait Pontificem maximum alluisse ad illud, quod de his, qui mercedem aliis debitam intercipiunt, omnino accipiendum esse asseverat Sap. 5. STABUNT IUSTI IN MAGNA CONSTANTIA ADVERSUS EOS, QUI SE ANGSTIAVERUNT, ET QUI ABSTULERUNT LABORES EORUM.*

DIS.

DISSERTATIO TERTIA

*Jus esse Principi, tum pro tutela Sacrorum
sibi tradita, tum ex œconomica potesta-
te, de Beneficiis leges ferre oppor-
tunas, eorumque fructus apud
sequestrem deponere.*

Ed ajunt : non potuit Princeps de his , quæ ad Cleri functionem , & disciplinam ecclesiasticam attinent legem ferre , & reddituum ecclesiasticorum exactiorem sequestro remorari , nisi velimus Regum auctoritatem ultra limites a Deo positos protrahere. De Leontio Trapolitano Episcopo a Scriptoribus

Ecclesiasticis ita traditum est. Cum Constantius Imperator in confessu quodam sacrorum Antistitum de ecclesiasticis rebus nõ differeret modò, sed & pleraque constitueret, plaudentibus aliis, solus ille silentium tenuit. Compellente cum Imperatore, cur omnibus aliis loquentibus taceret ipse, respondit se cogitabundum mirari apud se, quod a propriis negotiis tantum ei superesset otii, aliena ut curaret. Modestè in hoc rerum genere temperavit sibi Marcianus, qui in Concilio Chalcedonensi, cum quædam statui vellet, quæ Ecclesiasticos ordines, eorumque disciplinam respiciebant, præsertim ne Clerici sæcularibus negotiis se immiscerent, utque eorum esset in assignatis Ecclesiis assidua, ac sedula administratio

a a

poluit

noluit jure id suo facere, sed fatius duxit, ut ea capita Concilii decreto confirmarentur, quæ publicè recitata a Beroviciano Sacri Consistorii a secretis, in canones illius Concilii relata sunt, ut ex Concilii Chæcedon. act. 6. Divinissimus, ac piissimus Dominus noster ad Sanctam Synodum dixit: Τίνα ἐστὶ κεφάλαια, ἃςτινα πρὸς τιμὴν τῆς ἡμετέρας εὐλαβείας ὑμῶν ἠφυλάξαμεν, ἄριστον ἠγνοῦμενοι, παρ' ὑμῶν, αὐτὰ κανονικῶς καὶ σωθῶρον τυπαθῆναι, ἢ νόμους δεσποσθῆναι ἡμετέρους: quædam capitula sunt, quæ ad honorem vestræ reverentiæ, vobis servavimus, decorum esse judicantes a vobis hæc regulariter potius formari per Synodum, quàm nostra lege sanciri.

Sed nobis magnoperè laborandum non est, ut huic objectioni obviam eamus. Siquidem a Deo Optimo Maximo fuit Regibus Ecclesia concredita, ac commendata, adeo ut ex officio teneantur canonicas constitutiones suis legibus tueri, omni studio, ac opera incumbere in cultum Divini Numinis amplificandum, qui non modò in Fide, sed etiam in disciplina cōtinetur, curamq; omnem adhibere, ne sacri canones violentur, ne ecclesiasticorum bonorum reditus malè administrantur, neve in usus ab illorum institutis alienissimos insumentur. Hinc Justinianus in rescripto, quod dedit ad Decianum Metropolitanam Concilii Byzaceni in Africa, inquit: *Semper nostræ Severitati cura fuit servandæ vetustatis, maximè disciplinæ, quam nunquam contempsimus, nisi in melius angeremus, præsertim quoties de Ecclesiasticis negotiis contingit quaestio, quæ Patrum constat regulis definita, immò adventu superari Numinis inspirata, quia constat esse cælitus constitutum. quicquid Apostolica docerit auctoritas, & infra Nos tutores sumus vetustatis, & vindices, &c.* ad quæ verba animum advertat velim, qui in canones irrumpentes, eisque bellum indicentes, pravarum quarundam consuetudinum specie impietatem suam obtegere posse existimant, quasi infirmum sit ob eas abolendas regiarum tuitionis auxilium: quandoquidem Justinianus testatur se vetustatem colere, ac venerari, nihilque sibi antiquius fuisse, quàm ut bonorum temporum statuta servarentur, si desuerissent, ut restituerentur, se

tuto.

tutorem esse verustatis, ac vindicem, & in Nov. 3. se nihilo minorem Ecclesiæ, quam vitæ suæ rationem habere fatetur. Hinc tot Constitutiones ejusdem, aliorumque Imperatorum in lib. 1. Codic. Justinian. in lib. *off. vocat.* in postremo lib. Codicis Theodos. lib. 1. jur. orient. apud Bas. sam. ac etiam in Capitularibus. Sunt enim Principes Religionis, & Ecclesiæ defensores, & ut Elaias loquitur *nutritii* cap. 49. Unde Imperatores Theodosius, & Honorius in epistola ad Marcellinum: *Neque enim aliud aut belli laboribus agimus, aut pacis cõsilio ordinamus, nisi ut verum Dei cultum Orbis nostri plebs devota custodiat.* Et Theodosius in epistola ad Cyrillum: *Cæsarei est munus, ut non solum pacifice, sed pie etiam subditi vivant.*

Hanc Ecclesiæ, & decretorum ejus tutorem, interverse disciplinæ instauratorem Principibus commissam esse suadent sacræ literæ tam veteris, quam novi testamenti, Sanctorum Patrum consentiens auctoritas, agnoscunt Summi Pontifices, qui sanctitatis gloria claruerunt, agnoscunt Concilia, Scriptores Ecclesiastici constantur, cujus officii & eos commonefacere videtur sacrâ unctio, ob quam Sacerdotibus quodammodo assimilantur, tituli que honorifici, quibus ex causa patrocini, quod Ecclesiis, & rebus factis exhibere debent, ab ipsis etiam Romanis Pontificibus, & Synodis appellari meruerunt. Hoc idem patrocini, quod ipsis ex jure Divino, & Ecclesiæ praxi asseruerunt jam pridem clarissimi viri, & non minus doctrina, quam pietate florentissimi, ut Reges suscipere debeant, poscit Sacramentum, quod tempore inaugurationis præstare solent, poscit ea consonantia, aut *symphonia*, ut loquitur Justinianus, quæ inter se cohærere debent Sacerdotum, ac Imperium, poscit & generalis constitutio, qua Imperatores sacris canonibus legum robur perinde ac si ab se editæ sanctiones forent addiderunt.

Quantam rem Divinarum curam gesserint Judicæ Reip. Principes, quo jure, qua potestate in iis usi fuerint, nemo in sacræ libris vel mediocriter versatus est, qui nesciat,

Quales hæc in re se præbuerint, præter Davidem, Salomonem, Josias, Josaphat, Ezechias hic commemorare supervacaneum est. Joadis exemplum, quod in oculis habere, quod imitari cæteri Principes, quibus Religio cordi est, debent, quodque Invidiosissimus Rex Carolus Tertius secutus videtur, supra retulimus. Ne quis autem dicat, eam potestatem exercuisse Judæorum Reges, quia in Synagoga jurisdictiones erant confusæ, & permixtæ, quæ per legem Evangelicam fuerint discriminatæ, & junctæ, itaut utrumque imperium & Ecclesiasticum, & politicum in Principibus hodie non coalescat, sicut olim idem & Regis, & Sacerdotis personam induebat (quamvis hæc disceptatio jus constituendi religiones, & cæremomas solummodo respiciat, non autem jus patrociniij, & tuitionis, ad quod pertinet Joadis exemplum, ejus exercitium penes illos fuisse tanquam Reges nemo inficiabitur) juvat addere hujusmodi provinciam Ecclesiæ protegendæ, ac canones custodiendi ab ipso Christo Principibus Christianis mandatam esse, quod colligere est ex Paulo ad Timoth. 2. ubi fideles hortatur, *ut orent pro Regibus, & his, qui in sublimitate sunt, hanc causam subiciens, ut quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & castitate.* Huc refert Augustinus epist. 164. & illud Pauli, *qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit, non enim frustra gladium portat;* addens Principes adversus eos, qui Ecclesiam, & religionem perturbant, ac lædunt statuere quod volunt pro sua sollicitudine, ac potestate. Sed & idem Apostolus, Dei ministrum dicit summam potestatem *ut rō ayadōr* ad bonam, qualemcunque scilicet. In id quoque trahi solet psalmus secundus, in quo monentur Reges, ut Dei filio se ministros præstent, quatenus Reges sunt, quod ita interpretatur Augustinus contra Crescon. lib. 3. cap. 51. *In hoc Reges, sicut eis divinitus præcipitur, Deo serviunt inquantum Reges sunt, si in Regno suo bona jubeant, mala prohibeant, non solum, quæ pertinent ad humanam societatem, verum etiam, quæ pertinent ad divinam religionem;* Idem tradit ep. 50. ad Bonifacium, & ep. 166,

Quod

Quod divina oracula clarissime demonstrant, & ipsi
 Summi Pontifices testati sunt, ut Sixtus in epist. ad Iosam
 nem Antiochenum: *Sciunt (Imperatores) se illi fenerare sollicitudinem suam, qui eam cum grandi reddas usura, de qua re vos convenit gloriari, quia caelestem Regem videmus sacerdotos habere Reges terrarum.* Nihil frequentius offertur in Leonis epistolis, qui ep. 82. in hunc modum cognominat Imperatorem admonet, *Debes incunctanter advertere regiam potestatem non solum ad mundi regimen, sed etiam maxime ad Ecclesiae praesidium esse collatam, ut ausus nefarios comprimendo, ea, qua bene sunt statuta defendas, & veram pacem, iis qua sunt turbata restituas, cui concinit Anastasius Secundus in epist. ad Anastasium Imperat. & Agatho in epist. ad Constantinum Quartum, idemq; Leo epist. 29. ad Pulcheriam Augustam, unde exscriptus c. 21. caus. 23. q. 5. generatim profiteretur res humanas aliter tutas esse non posse, nisi qua ad divinam confessionem pertinent, & Regia, & Sacerdotalis defendat auctoritas, quibus non abest Hilarus in epist. 11. ubi ait ea convelli non posse, qua & Sacerdotali Ecclesiastica praeeptione fulcuntur, & Regia. Confert, quod ait Urbanus c. tributum c. 23. q. 8. de Imperatoribus verba faciens, pro pace, & quiete, qua nos tueri ac defendere debent, & Pelagius in epist. ad Childebertum Gallorum Regem ann. 597. in perturbacione Ecclesiarum, quas vobis Deus credidit; congruit etiam quod legitur post can. deas aliquis 25. caus. 23. q. 5. in fine. Praeterea sicut Principibus, & potestatibus fidem, & reverentiam exhibere cogimur, ita secularium dignitatum administratoribus defendendarum Ecclesiarum necessitas incumbit, quo loci additur, id quod notatu dignissimum, si hoc facere Principes contempserint, esse a communione repellendos; in cap. administratores plane 26. caus. 23. q. 5. ibi; administratores, plane secularium dignitatum, qui ad Ecclesiarum tuitionem, & curam rapaciumq; refranationem constituti: c. Reata. 63. dist. iis verbis: Reatina Ecclesia, qua per tot temporis spatia pastoralibus destituta curis consistit, dignum est ut brachio amplitudinis vestrae sublevetur, ac gubernationis regimine protegatur cap. nimium 23. qu. 4. cap. si Ecclesia 42. in fine, caus. 23. qu. 4.*

Quo.

Quomodo ergo Reges seruiunt Domino in timore, nisi ea quæ con-
 tra iussa Domini fiunt, religiosa severitate puniendo, atque
 plectendo? Quæ verba illuc traducta sunt ex Augustini epi-
 stol. ad Bonifac. cap. duo ista eadem caus. & quæst. & in
 cap. de Liguribus 43. caus. 23. q. 5. ibi; quos idonea est ex-
 cellentia vestra, & ratione, & potestate reprimere, & inferius,
 Nolite ergo dubitare huiusmodi homines principali, vel judiciali
 auctoritate comprimere, quia regula Patrum hoc specialiter con-
 stituerunt, ut si qua Ecclesiastici officij persona, & c. per potestates
 opprimantur. Ecce Domine, quod animus vester forte timidus est,
 ne persequi videaris, de Patrum vobis auctoritate hæc breuiter
 dirigenda curavi, cum mille alia exempla, & constitutiones sint,
 quibus evidenter agnoscitur ut scissuras facientes in sancta Ecclesia
 non solum exiliis, sed etiam proscriptione rerum, & dura custodia
 per publicas potestates debeant coerceri. Quod non solum ad
 ea quæ sunt fidei orthodoxæ spectat, sed etiam ad Eccle-
 siasticam disciplinam. Gelasius ad Anastasium Imperat.
 Quantum ad ordinem pertinet publicæ disciplinæ cognoscentes
 imperium tibi superna dispositione collatum, legibus tuis
 ipsi quoque parens religionis antistites; nam, ut inquit Sum-
 Pontifex in Clem. 2. de stat. monach., ubi gubernaculum
 disciplina contemnitur, restat, ut religio naufragetur. Quocirca
 Isidorus Hispalensis de summo bono c. 53. Principes a Chri-
 sto tuendam Ecclesiã suscepisse affirmat, nec dubitandum
 quin ab ipsis rationem reposcere debeat, quomodo hoc
 munus expleverint, cuius verba transtulit Gratianus 23:
 q. 5. c. 20. Principes seculi nonnunquam intra Ecclesiam potestatis
 adeptæ culmina tenent, ut per eandem potestatem disciplinam Ec-
 clesiasticam maniant. Caterum intra Ecclesiam potestates necessa-
 rie non essent, nisi ut quod non prevalet Sacerdos efficere per do-
 ctrinæ sermonem, potestas hoc imperet per disciplinæ terrorem.
 Sapè per Regnum terrenum cæleste Regnum proficit, ut qui intra
 Ecclesiam positi contra fidem, & disciplinam Ecclesiæ agunt, rigore
 Principum conterantur, ipsamque disciplinam, quam Ecclesiæ
 humilitas exercere non prevalet, cervicibus superborum potestas
 principalis imponat, & ut venerationem mereatur virtutem pote-
 statis imperat. Cognoscant Principes seculi, Deo debere se red-
 dere

deve rationem propter Ecclesiam, quam a Christo tuendam suscepiunt. Nam si ve augeatur pax, & disciplina Ecclesie per fideles Principes, si ve solvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.

Sive autem vetera Concilia, si ve recentiora tam generalia, quam Provinciarum memoria repetamus, in eandem sententiam ea conspirare facile patebit. In epistola Synodica Concilii secundi Oecumenici ad Theodosium, cum quædam regulæ, pro Ecclesiasticæ disciplinæ constitutione fuissent decretæ, Principem Patres rogaverunt, ut eas lege firmaret: *αὐτὸς ἡ πέτοι καὶ ὑπὲρ τῶν ἀντιζήτων ἡ ἐκκλησιῶν ῥητὴς κανόνες ὀρίσασμεν; δὲ ὁμοῦδα τοίνυν τῆς ἡμετέρας γραμμασι τὸ οὖν ἰσοβαρῆς ἐπισημαίνουσι καὶ συνόδου τὴν ἕξιν, ἵνα ὡς περ τοῦτῶν καὶ ἄλλων γραμμάτων τὴν ὁμοῦσίαν τεύχουσιν, ὅτι καὶ ἡ δόξαντων ἐπιστολάσιν τὸ τέλος.* ad hæc pro Ecclesiarum politia certos canones definivimus. Rogamus itaque tuam clementiam, ut per literas quoque tuæ pietatis confirmetur Concilii decretum, ut sicuti literis quibus nos convocasti Ecclesiam honore profectus es, ita etiam finem eorum, quæ decreta sunt obsignes. Similiter in Concilio Ephesino act. 5. petunt Patres a Theodosio, quæ statuta erant τὴν ἰδίαν ἰσὺν ἔχον κρείττωθῆναι καὶ ἐπινοῦσι, καὶ κατὰ τὸν τῶν ἡμετέρας ἰσοβαρῆς. *sumus robur obtinere assensu vestrae pietatis stabilita; idque & observatum fuit in Concilio Chalcedonensi, ut ex allocutione Marciani in ejus actis. Βεβαίωσεντα τοῖς ἀποστομένοις ἀποδίδοντες robur iis, quæ facta sunt adjicientes, edicto secundo, & tertio ejusdem, & epistola Synodica Concilii ad Leonem Pontificem, itē in alijs Oecumenicis Synodis, quemadmodum liquet ex epistola Constantini Pogonati ad Leonem, & Novella 41. Iustiniani, adeo ut Iustinianus ea Novella id agens, in quo decessores sui ei exemplo præverant, facere professus fuerit ἀπόγμα ἐκ ἀνδρῶν καὶ βασιλέων rem non insolitam imperio. Quinimodò in Concilio Chalcedonensi adversus decretum, quo antiquiores Canones infra facti fuerant imperiale præsidium advocaverunt Leonis Legati, ut ex act. 16. d. Concil. εἰ τι ἀδελφοὶ κατὰ τὸν ἰσὺν ἔχον ὑπεροχῶν αἰτῶμεν ὥστε καλεῖσθαι περιεργάζονται, *quid in præjudicium Canonum besterna die gestum est, sublimi-**

satem

ratem vestram petimus, ut circumducti habeatis.
 Quod nō eō spectat ut potuerint Principes de Ecclesia-
 sticis, & spiritualibus rebus leges edicere; etenim tam latē
 patere, ac protendi regiā potestatem absit ut existimemus;
 sed ut legibus suis, quæ sequebantur; nō antecederant, ex-
 ceptō, & decretorum Synodaliū, ac Pontificiorū ex-
 ecutionem tuerentur, ac foverent, ut infra dicemus, quōdā
 optimē explicavit Justinia. cum Nov. 83. dixit leges post-
 canones, & ad ipsos fovendos edi. Hanc tutionem, debere
 Principes canonibus impertiri certissimum fuit Conciliis
 adeō ut Concilium Parisiense habitum anno 829. affir-
 maverit cōstantissimē id præcipuē ad Regis officium per-
 tinere, ut sit defensor Ecclesiarum, quam in rem ad-
 vocat locū Isidori Hispalensis, cujus verba supra recita-
 vimus *Concil. Paris. l. 2. c. 2. addi. 2. c. 22.* quem locum & in
 medium producit Concilium Aquisgranense anno 836.
 cap. 3. cas. 2. ut confirmet Principes ob tuendam Ecclē-
 siam institutos; quod etiam ex Fulgentio comprobatur, qui
 Principē, ut quod sibi à Deo injunctū est impleat in hunc
 modū admonet, *Præsertim ipsa se matris Eccles. Catholica, me-
 minerit filium, ut ejus paci, ac tranquillitati per universam Mun-
 dum suum prodesse faciat Principatum; magis enim Christianum
 propagatur imperium, dum Ecclesiastico statui per omnem terrarū
 consulitur, quam cum in quacumque parte terrarum pro temporali
 securitate pugnatur.* Concilium Moguntiacum primum, sub
 Rabano Archiepiscopo celebratum nono sæculo, horta-
 tur Regem, ut res Dominicas magis, quā proprias hære-
 ditates tueatur, his verbis: *quarum (rerū nempe Ecclesiarū)
 defensor, & cultos divinitus statuas diligenti cura non solum eas
 servare, sed etiā multiplicare debes, magisq; illa, quæ diximus præ-
 stantiora, quæ sua defendere illis oportet, & augmenare, si quis igitur
 in senus importunitate improbitatis Regē a recto proposito aver-
 tere tentaverit, nullisq; reventis mitigari posse visus fuerit, licet
 obsequiis aliquibus transitoriis sit necessarius, abiectendus ab eo,
 proiciendusque est; juxta illud Evangelicū: si pes, manus, oculusque
 tuus scandalizat te, erue illa, & proiice abs te;* & in Synod. Tri-
 dentina cap. 20. sess. 25. *Ecclesiæ Protectores Principes*
 Pa:

Patres vocaverunt: *Seculares quoque Principes officij mandata esse censuit, confidens eos, ut quos Deus S. Fidei, Ecclesieque Protectores esse voluit, &c.* quibus protectio Canonū in Concilio decretorum fuit commendata in Bulla pro eisdem confirmatione edita.

Tutelam quoque Ecclesiarum Principes gerere, eorumque patronos esse prædicat concors, ac unanimis scriptorum Ecclesiasticorum sensus, e quorum numero Optatus Milevitanus lib. 3. ad Parmenianum de schismate Donatistarum, ait, *non esse Rempublicam in Ecclesia, sed Ecclesiam in Republica*, quasi Ecclesia pars sit Reipublicæ, ita ut æquè, immo potius curare eam debeat Princeps, quam civilis Imperii statum, quod intra tuitionis Regiæ cancellos constringendum est, alioqui Imperator in Ecclesia est, non supra Ecclesiam, ut ait Ambrosius ad Cæsarem scribens, quemadmodum intra eosdem terminos coerceri debet, quod Socrates scriptū reliquit lib. 5. historię in proœmio de Imperatoribus: *agens ἀπὸ χειρῶν τῶν ἱερῶν, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀρχήματα ἤρτητο ἐξ αὐτῆς, ἐκ quo Christianam fidem amplexi sunt, res Ecclesiastica ex eorum arbitrio pendere.*

Possent & alia quamplurima in id comprobandum Auctorum Ecclesiasticorum testimonia conglobare; sed hoc onere me levarunt viri eruditissimi, qui in hoc argumento illustrando exornandoque nobis facem prætulere, e quibus faciliè depromi poterunt.

Ex hoc provenit, ut Sacerdotii propria nomina de Imperatoribus, & Regibus etiam usurpata fuerint, quod de Cōstantino tradidit Eusebius lib. 4. de vita Cōstantini cap. 24. qui in orat. ad Episcopos est prolocutus, illos intra Ecclesiam, se autem extra Ecclesiam: Episcopum constitutum *ἡμεῖς μὲν ἔσμ' ἕξω τῆς ἐκκλησίας, ἐγὼ δ' ἔσμ' ἐκτὸς τῆς ἐκκ' καθ' ἑαυτὸν ἐπίσκοπος ἀπ' ἑνῶν.* Cujusmodi verba cur potius ad personas, quàm ad res referenda sint, quasi ijs significaret Imperator, Episcopos eorum curam gerere, qui Ecclesiæ adscripti fidem Christianam profiterentur, se verò Gentilium, qui essent extra Ecclesiam saluti consulere, sacri-

ficiis paganorum, rotitis, Dominici diei cultu, & feria-
 tione precepta, quod opponi posse a tetrico lectore scri-
 psit Petrus de Marca concor. lib. 2. cap. 10. sanè non vi-
 deo; siquidem et si Constantini edictum adversus Groti-
 les, ut Dominicum diem venerarentur, & Martyribus
 dicatos debito honore prosequerentur, ansam dederit
 Eusebio memorandi Constantini apophtegma, quo se
 Episcopum in externis Ecclesiæ negotiis vocitabat, nihilo-
 minus ea, quæ statim post illud relatum subrexit. Itaque
 eum quæ loquebatur eadem mente secum cogitaret, animum in-
 omnes, qui ejus imperio suberant intentum habuit, hortatus pro-
 ximi, ut piam omnes vitam excolerent, satis produnt Impe-
 ratorem, alluisse ad dominis notionem, ac ad officium,
 Episcopi, cujus est quasi inspectoris saluti sibi commissi
 gregis intendere, ac invigilare ea mente, ut designa-
 ret suarum partium esse, non canones de rebus spiritali-
 bus conscribere, sed jam latos exequi tanquam vindicem
 juris Divini, naturalis, ac canonici, & in hunc finem dum-
 taxat edicta, & leges sciscere: præsertim cum idem Eu-
 sebius lib. 1. de vita Constant. cap. 37. de eodem Prin-
 cipe memoriæ mandaverit, ipsum in Synodis indictis, re-
 rum in deliberationem vocatarum se participem fecisse,
 & ea, quæ ad concordiam, ac Divinam pacem spe-
 ctabant procurasse, tanquam communem Episco-
 pum a Deo constitutum *ὅτι τις κοινός ἐπίσκοπος ἐν θεῷ καθίστα-
 μινος συνόδου ἢ ἐν θεῷ λειτουργῶν συναρόστα*, lib. 3. cap. 23. idem
 Constantinus dicatur *ἐπίσκοπος ὑπὲρ ἢ ἀκλαστοῦν αὐτῶν αὐτῶν ἀπό-
 κροτα φερατόμους* Episcopis ea, quæ ad Ecclesiarum Dei commo-
 dum spectabant prescribens, lib. 3. cap. 26. Imperator ille se
 nunquam ex Episcopis asseret verbis modestiam redolenti-
 bus; ipse tanquam unus è vestra numero, præsto ad sui una; non
 enim recusabam, sed gaudebam esse vobiscum *minister, συνδραστήριον
 ὑμῶν*, & in antiqua inscriptione, religionis, & fidei auctor
 nuncupetur. Nam quod notavit Grotius de imper. sum-
 marum potestatum circa sacra cap. 2. Græcos Scriptores
 postremorum sæculorum ipsum sæpe *ἱερότατον*, inter-
 dum *ἢ θεοκρατοῦν ἐπίσκοπον*: appellasse, nihil ad rem nostram
 attinet,

attinet, cum hæc ei nomina indiderint, quia dicitur a Christo, sicut Paulus ad fidem vocatus fuerat. Anastasius quoque, & Iustinus, Pontificis usi sunt appellatione. Item Leo tertius in epistola ad Gregorium Summum Pontificem de se scribit *domini sacrorum, et ipsius ipsi, quia Rex, & Sacerdos sum*. Et Gregorius ad illum vicissim, Constantinum, Theodosium, Valentinianum, & alios, qui Ecclesie laboranti prospexerunt, & Pontifices, ait, fuisse, & Imperatores. Ob hanc Ecclesiarum curam Marciano in Synodo Chalcedonensi acclamatum fuit, *epi ipsi, ep sacrorum, Sacerdoti, Imperatori*: eadem de causa, qua Leo ipsum custodem fidei vocat epist. 37. & Theodosio non solum regium, sed etiam sacerdotalem animum inesse, gaudet epist. 9. cuius curas apostolicas dixit Theodoretus. Nec aliter Simplicius, in Zenone agnoscit animum Sacerdotis, ac Principis; ut mittam ab Ansonio Martianum appellari Pontificem, a Remigio epist. ad Heraclium, Leonem, & Theod. Episc. Clodoveum Francorum Regem regionum præfulem. *Scribitis canonicum non esse, quod iussit summo fungamini Sacerdotio. Regionum Præsul; Custos patriæ, gentium Triumphator injunxit*, quomodo & Joannes VIII. Ludovicum Balbum Caroli Calvi filium nominat cooperatorem sui certaminis. Eleutherius in veteri, quæ circumfertur epistola, Regem, vicarium Dei in suo imperio; & Concilium Moguntiacum h. Caroli Magni, veræ religionis auctorem.

Unde etiam provenit, ut quemadmodum Ecclesia suas constitutiones constabilire solet anathematis excommunicationibus; ita & Principes non ab se alienum duxerint suas leges imprecationibus vallare, eos dicit devovendo, qui illas fuissent prætergressi; ut ex constitutione Leonis, & Alexandri apud Armenopoli in princ. promptuar. in qua ita Judicibus malè prætorur, qui non secundum leges sententias pronunciant. *Inveniat iste Deus, & caelestes omnes, atque incorporeas potestates sibi nunquam non adversantes, immaturè ex hac vita excedat, incommotis in super officatur perpetuis; ipsius autem fundamenta ignis tandem*

de re, et posteritas de religatur tripartite pars officiorum que-
 ritur. Atque hæc iure sane optimo; propterea quod leges, quas libe-
 ritas esse oportuit, servas quodummodo, atque captivas efficit. *sub-
 eam, prætorumque iudiciorum.*

Hæc autem, quæ hæcenus adduximus, & alia non
 pauca, quæ his superaddi possent, ita accipienda sunt ut
 Principes canonum custodes faciamus, non auctores, non
 conditores; eisque tribuamus non canonum dominium,
 sed præsidium. Quapropter Justinianus Nov. 139. ait da-
 tam sibi a Deo legum civilium *τῶν ἐθνῶν*, id est plenam,
 & liberam figendi, & resigendi potestatem, sed legum
 ecclesiasticarum, & canonum *τῶν ἐκκλησιαστικῶν* id est *ἀνα-
 στασιατικῶν* proinde licet Imperatorum jura circa ecclesiam
 magnificentissimis verbis enumeret Demetrius Choma-
 rens ut ex c. 13. verbis, quæ ex lib. 5. jur. Græco Rom. ex-
 cerpsimus capite antecedenti; ea tamen. nō solum restrin-
 genda sunt, ut ipse restringit, & moderatur ea exceptio-
 ne *ἡ δὲ ἐκκλησία τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τοιοῦτον βίβλ. καὶ ποικίλων βί-
 βλων, ecclesiasticos ordines componit, & legem dat vite, policeque
 eorum qui altari servant.* Quod & ipsi infimæ ætatis Græci,
 licet nimis a veterum virtute, ac cōstantia distarent, non
 dissimularunt; eum teste Petro de Marca in prolegom.
 extet in Regis Christianissimi bibliotheca. m. ss. liber
 temporibus Palæologorum publicatus, in quo Orientis
 Episcopi fortissimè ajunt, Epistimonarchie potestatem ad
 quæstiones canonicas dirimendas non porrigi, permis-
 samque Principibus, ut canonibus præsidio sint, non au-
 tem dominantur. Quod si ceterū reputasset Hugo Grotius,
 absurdis opinionibus se implicans *de imper. summar. potest.
 c. 1. sacra. v. 1. 3.* non dixisset absolute, humanam potesta-
 tem circumstantias quædam loci, temporis, modi, actio-
 nibus a Deo imperari præscribere, ut fiant *ἐκκλησιαστικῶν, καὶ
 ἄλλων*, adscisis in hujus effati confirmationem pluri-
 bus Justiniani novellis; id enim egit Justinianus in cano-
 num jam consuetudinæ executionem, atque hoc præfatus,
 officium

officium summæ potestatis in eo consistit, quod
 ut attigimus. *Διὸν τὸν αὐτοκράτορα* Iustinianus vocat, sub-
 junxisset, his verbis talem intelligi custodiam ab Imper.
 quæ & ipsa sit *νομοθετικὴ* quemadmodum Augustinus
 dicit, adviante Reges terræ Christo etiam leges ferendo
 pro Christo epist. 48. ad Vincent. quod eccl'ia plonum
 & unificata temperes, ut Principes non possint novos ca-
 siones constituere, non solum de ritibus, cæremoniis, &
 sacramentis, sed ne quidem de Cleri functione, condi-
 tionibus, censura, & disciplina, sed eis dumtaxat liceat
 iam constitutos legibus suis comminire, & eorum exe-
 cutionem suis edictis urgere, & corruptos aduersus eos
 inductas, quibus inmeritò consuetudinum nomen ad-
 scribitur, in irrikum deducere: quo temperamento ad-
 hibito non poterit Principibus exprobari, quod agebat
 Hosius Cordubensis apud Athanas. ad vitam solitariam
 agentes *ὅτι τοὺς ἡμεῖς ἀρχιερεῖς οὐκ ἔσμεν, οὐδὲ οὐδὲ ἑμῶν
 ἰσχυρὸν ἔχουσιν ἐκείνοι;* neque igitur in terris, fas est nobis im-
 periam tenere, neque tu sacrorum, & thymiamatum jus ha-
 bes Imperator, hoc est jus adolendi, alludens ad Ozia
 historiam.

Habe ita constrictam potestatem ne quidem ipse
 Pacundus Hermianensis Africæ Episcopus Prin-
 cipibus abnegavit, quo loco Apostolica libertate il-
 lorum audaciam infectabatur, qui quæstiones cano-
 nicas suo iudicio subdebant, eos ad exemplum Mar-
 ciani retrahens lib. 12. cap. 3. Sciens igitur (ejus verba
 sunt) *ille modestissimus Princeps Ozia Regi non impune cessisse,*
quia sacrificare presumpsit, quod dicitur est singulo cuique etiam
secundi ordinis Sacerdoti, multo magis impune cadere non posse
cognovit, vel quæ iam de fide Christiana vix suarunt consistita
discutere, quod nullatenus licet, vel nova constituta canones,
quod non nisi multis, & in unum congregatis primi ordinis Sacer-
dotibus licet. Ob hoc itaque, vix temperans, & suo contentus of-
ficio, Ecclesiasticorum canonum exactor esse voluit, non conditor,
non exactor.

De Romanis Imperatoribus hæc habet Dio Cassius
 histor.

histor. lib. 5 p. *Semper Imperator summam Pontificatum gerit,*
& inauguratur omnibus Sacerdotiis, ut omnes religiones, & sa-
crificia in sua habeas potestate. Idipsum apud Aegyptios ob-
 tinuisse Plato testatur in lib. civil. vel de Regno, & apud
 alios quosdam populos Aristoteles lib. 4. polit. cap. 10.
 Tantum sibi non assumant Reges, qui Christo no-
 men dederunt (non enim in Christiana Rep. ut apud Ro-
 manos olim, idem homo utramque personam sustinet, &
 Sacerdotis, ac Regis) neque sibi vindicent, quod Dionys.
 Halicarnass. lib. 2. antiq. Roman. ita effert: *Regis hæc*
extrema munera fuerunt: primam, ut sacra curares, atque sacrificia,
periculisque gereretur quicquid ad placandos Deos pertinet; sed
quod in eadem clausula Dionys. subiicit; Deinde ut mo-
rum patriorum, & legum haberet custodiam, & juris sive natu-
rals, sive quod scripta, & pacta continet, non negligant. Eam
curam, quam falsæ religioni impensissimè pagani Prin-
cipes adhibuerunt, impertiant Christiani Reges. votæ
Fidei, ejusque tuendæ, ac protegendæ, & custodiæ legum
Ecclesiasticarum, ac canonum, præsertim eorum, qui
habent admistum jus naturale, onus, quod ethnici h-
benter subiciunt, non detrectent.

Quomodo autem respuere possint eam tuitionem,
 ad quam Sacramenti religione tenentur? Res nota est Im-
 peratores Constantinopolitanos in suæ inaugurationis
 sollempnitate jam ab ipsius Anastasii temporibus scripto
basilij basiliensis solitos fuisse promittere Patriarchæ, fidei
 Catholicæ, & canonum observationem, cujus rei testes
 habemus locupletissimos Evagrium lib. 3. Nicetam in-
 Alexio, & Codinum Curopalatem, quæ sponso conti-
 nebat; ut & ipsi canonum auctoritatem inviolatam
 præstarent, & ne alii eos transgredierentur prospicerent.
 Eodem pacto & Reges Gallorum, aliique, Sacramento,
 quod ad custodiendos canones atinet, se obstringebant
 antequam ungerentur. Extat hujus juramenti formulæ,
 quod Ludovicus Balbus, Caroli Calvi filius, Regnum
 Compendii suscepturus præstitit in capit. Ludov. 2. tit. 2.
 quam ab Hinemaro Remensi Archiepiscopo dictatam
 fuisse

fuisse traditum est; a qua non absumilis ea, quæ usur fuit. Philippus primus Gallie Rex in iurejurando, quod emittit ex Henrici patris auctoritate adhuc eo in humanis agente. Ego Philippus Deo propitiante mox futurus Rex Francorum in die ordinationis mee, promitto coram Deo, & Sanctis ejus, quod: unicuique de vobis, & Ecclesiis vobis commissis, canonice privilegium, & debitam legem, atque iustitiam conservabo; & defensionem, quam potero, adjuvante Domino exhibebo, sicut Rex in suo Regno unicuique Episcopo, & Ecclesia sibi commissæ per rectam exhibere debet: populo quoque vobis credito dispensationem legum in suo iure consistentem nostra auctoritate concessurum. Preliùs Carolus Calvus, cum in urbe Moresi Lotharii Regnum acquisivit, ac inivit an. 869. Sciatu me unicuique in suo ordine, secundam sibi competentes leges, tam Ecclesiasticas, quam mundanas, legem, & iustitiam conservare; quæ maximè muniuntur formula juramenti inserta. Clem. r. de iurejur. & formula inaugurationis his solemnibus verbis concepta in Pontificali Romano iussu Clementis Octavi recognita, & anno 1595. Romæ excuso; Accipe coronam Regni, & c., & per hanc te participem ministrum nostrum (Episcoporum) non ignores, ita ut sicut nos in interioribus Pastores, Rectoresque animarum intelligimur, ita & tu in exterioribus verus Dei cultor, strenuusque contra omnes adversitates Ecclesiæ defensor assistas, & mox, ut inter gloriosos Athletas virtutum gemmis ornatus, & premio sempiternæ felicitatis coronatus, cum Redemptore, ac Salvatore nostro Jesu Christo, cuius nomen, vicemque gestare crederis, sine fine glorieris.

Cum autem inter res Divinas, ac humanas, inter Sacerdotium, ac imperium cognatio quædam intercedat, quam symphoniam vocabulo Justinianus denotavit Nov. 42. *ὡς τὴν τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρώπινης οὐρανῶν καὶ γῆς οὐρανῶν καὶ τῆς ἐπιγῆς ἀνομιᾶς ἰσοψῆς*, ut Divina, & humana concurrentia unam symphoniam rectis efficiant sententijs, quæque in eo consistit, ut civilis, & Ecclesiasticæ potestatis communis sit finis, ac scopus, religionis, ac mandatorum divinorum in otio, ac tranquillitate conservatio, vel subditorum salus, ut Isidorus Belusiora scripsit, *ἰσοψῆς τῆς θεοκρατίας καὶ τῆς ἀνθρωποκρατίας*.

λουτὴν ἡδὲ ἰσχυρὰν διατροπὴν, Sacerdotium; & Imperium in unum
 tendunt finem, nempe subditorum salutem, quæ non in coe-
 tum versatur, ut ab illis vim arceant, ac propulsent Prin-
 cipes, sed Ecclesiæ non minus quam reipublicæ pacem
 procurent, ut propterea Leo Augustus in Ecloga anno
 838 apud Græcos evulgata tit. 131. §. 8. elegantissimè di-
 xerit hanc, quam expressimus symphoniam, esse subiecto-
 rum, tam in his, quæ ad animas, quam in his, quæ ad cor-
 pus pertinent, pacem, ac felicitatem, *διο καὶ ἡ κατὰ φύσιν, καὶ
 αἰματώδη ὑπὸ τὸν εἰρήνην, καὶ ἰνδαμονίαν, βασιλείας ἐκείνης καὶ ἀρχιερωσύνης
 ἐν πᾶσι δημοπροσίῳ, καὶ συμφωνίᾳ;* Quapropter & subditorum
 quies, & felicitas, tam animæ, quam corporis consistit in concor-
 dia, ac consensione imperij, cum summo Sacerdotio: hic con-
 centus, hæc societas inter Religionem, & Rempublicam,
 id in primis exposcit, ut Princeps ius præsidii ad tuendam
 Ecclesiasticam disciplinam impertiatur, curetq. ut eorum,
 qui in Clerum admissi sunt, vita sit probatissima, & ab
 omni nævo immunis. Quæde Theodorus Imperator
 in literis quas ad Synodam Ephesinam dedit, quæ ab
 Oecumenico Concilio approbatæ, in acta relatæ fuere, ut
 ex relat. illius Concil. ad præfatum Imperat. cum hæc
 præmisisset; *Reip. nostræ Constitutio, ea qua in Deum est pietate
 præcipue nititur, multaq. inter hanc, & illam cognatio, & fa-
 miliaritas intercedit; nam & ex se invicem pendens, & utraq.
 prosperis alterius successibus incrementa sumit; quandoquidem ut
 vera religio iusta actione perficitur, ita Resp. utriusq. ope mixta flo-
 rescit. Cum itaque Deus imperij habenas nobis tradiderit, usque
 qui nostro imperio parent, pietatis, ac securitatis; quoddam quasi
 vinculum nos esse voluerit, harum inter se societatem, providen-
 tia, & hominibus medior nos præbentes, indivulsam perpetuò con-
 servare contendimus;* Statim subiicit quid agere sibi statu-
 tum sit, ut ne hæc vinculum dissolvatur; *ante om-
 nia autem in id operam dante, ut Ecclesiasticus status eiusmo-
 di sit, qui & Deum deceat, & temporibus nostris quam maximè
 congruat, idemque ex omnium concordia, & consensione
 suam tranquillitatem obtineat, eum Ecclesiasticarum con-
 troverfiarum à turbis, & seditionibus liber existat,*
αυδὴν

σπουδαίως ἐπιμελήσασθαι, ἵνα τὸ τῆς βασιλευμένης Ἐκκλησίας δὲ καὶ ἀποστο-
 λικῆς, καὶ τῆς ἡμετέρας ἀπόστολικῆς ἐκκλησίας χροῖσι, ἔχῃ καὶ ἐν τῆς παύσεως
 ἐλευθερίας τῆς ἐπιπέρας. Deinde profectitur totum se in hoc esse,
 ut, si religio ab omni reprehensione immunis perseveret, eorumque
 ἡγεμονία καὶ ἰσχύς ἑλθὼν ἐκκεντῆται, καὶ magna quoque inter illos
 sacerdotia frangantur, cum prorsus nullo, & culpae vacet; quod
 ad rem nostram appositissimè expressit Gregorius II. in
 Epistola ad Leonem Ilaurum, cum eam consensionem
 Imperatorum, ac Pontificum in hoc sitam esse professus
 fuit, ut ex duabus potestatib⁹ una potestas, vis una con-
 flat, ut ea res administrètur cū pace, & charitate, quæ duo
 totā, tam civilis, quā Ecclesiasticae felicitatē cōtinēt;
 συμβολαία ἢ τῆς οὐρανεῖων βασιλείων, ἢ τῆς ἡμετέρας ἀρχιερείων, καὶ δὲ
 καὶ ἐστὶν ἡ ἐπιπέρας ἐκκλησίας, καὶ ἀγάπης καὶ ἀφύμωστος διονοικίας. Con-
 sensus Christi amantium Imperatorum, & piorum Pontificum est
 vis nunquam cum pace, & charitate res administrantur.

Eodem sensu Orientis Patriarchæ in Synodica Epi-
 stola ad Tarasium missa, quæ inserta est Actis septimæ Sy-
 nodicæ, 3. ἡμετέρας τῆς βασιλείας ἀγασμός ἐστὶν, καὶ ἀνάγκη καὶ
 ἀσπίς ἡμετέρας ἡγεμονίας, καὶ κραταίωμα; Sacerdotium imperij sancti-
 ficatio est, ac instauratio, imperium autem Sacerdotum robur, &
 firmamentum. Quomodo autem, erit Sacerdotij, ἡγεμονία
 καὶ κραταίωμα, robur, & firmamentum, nisi juxta regulas Patrum,
 Canones Conciliorū, & decreta Summorum Pontificum
 disciplinæ Ecclesiasticæ Reges consulant? Nec est alia
 Arnulphi Lexoviensis sententia epist. 52. cum ait non
 posse Ecclesiæ absq. regia protectione pacem, ac tran-
 quillitatem comparari. Et enim (illius verba sunt) quasi
 quibusdam sibi invicem complexibus dignitas Ecclesiastica, &
 regalis occurrunt, cum nec Reges salutem sine Ecclesia, nec Ec-
 clesia pacem sine protectione Regis consequatur.

Cum igitur regalis officij sit Canonum defensionis
 ministerium suum accommodare, non solum facti exe-
 cutione, sed etiam legum in Canonum obsequium pro-
 mulgandarum auctoritate: jure merito Inviçissimus
 CAROLUS TERTIUS interverte propemodum in
 Regno Neapolitano disciplinæ literis suis prospexit,

& de ruinis Ecclesiæ fulciendis, & restituendis Canonibus antiquis seridè cogitavit, quo nihil poterat in ejus mentem, vel cogitationem cadere divinius. Quam multæ, ac justissimæ causæ cum impulerint, immò coegerint, ut opus suæ pietate dignissimum aggredereetur, in superioribus jam exposuimus. Earum unaquæque religiosissimi Principis animum ne amplius suum auxilium differret, & suorum subjectorum spem, ac vota frustraret, permovere debuit. Nec est quod illius, quæ ad assiduitatem beneficiariorum in Ecclesiis requisitam, & ab Ecclesiasticis legibus inculcatam vim elevent consuetudine, quæ videtur eam in beneficijs simplicibus remisisse. Nam ut in eo, quod priori dissertatione promissimus, fidem nostram ex solvamus, cum hæc non consuetudo, sed totius Ecclesiastici Status, ac Hierarchicæ politicæ subversio potius censeri debeat: hujusmodi corruptelas radicitus evellere, ac extirpare, Principum sollicitudinis est, à qua Ecclesiarum tranquillitas potissimum pendet. Quam opere Justinianus reverendæ vetustati detulerit in his præcipuè, quæ disciplinam contingunt, ex ejus verbis, quæ ex rescripto ad Decianum supra exscripsimus, palam est; quibus nunquam ejus auctoritati detraxisse nisi quid esset in melius reformandum ob divini cultus augmentum, inquit, & quæ Patrum regulis definita, nepotè divinitus suggesta, & cælesti Numinis afflatu inspirata, quod nobis maximè conducit, semper sibi fixum fuisse ut firma, ac stabilia permanerent: denique se proclamare tutorem vetustatis, ac vindicem. In Synodo Chalcedonensi notum est Patres à Judicibus interpellatos in eam constantissimè vocem prorupisse. *Contra regulas pragmaticas nihil valebit: Regula Patrum teneant.*

Liceat nobis eisdem armis profligare consuetudines Canonibus inuisas. Contra Canones corruptelæ nihil valebunt. Regule Patrum teneant. Quò spectat per cælestis canon Nicænus 6. & illud *οὐ ἀρχαία ἰδὴν κρᾶταιρα, πρὶς τὰ νόμους obtineάντ*, & quod Divus Leo ad Maximum Antiochenum Episcopum perrescripto rescripto Hincmaro ep.

8. cap. 32. *Si quid a quoquam contra Nicenorum Canonum fide-
 tuta in quacumque Synodo, vel tentatum est, vel ad tempus ve-
 detur extortu, nihil prajudicij in violabilibus potest inferre decre-
 tis, & facilius erit quarumlibet consensionum patium dissolvi,
 quam prajudiciorum Canonum regulas ex ulla parte corrumpi.*
 Hujus patrocinii, quo Principes vetustis moribus, ac
 Canonibus integram auctoritatem restitunt, ac corrup-
 ptas consuetudines adversus eos invecas compescunt,
 ac confringunt, insigne monumentum extat in Theodosii
 Junioris constitutione inserta in Cod. ejus nominis l. om-
 ni 45. C. de Episc. & Cleric. & Justiniani l. 6. C. de Sa-
 crof. Eccles. ac laudata à Baronio anno 421. num. 3. & à
 Photio in *Nomocan. tit. 8. cap. 1.* qua sanxit ut antiqui
 mores, & Canones Ecclesiastici suum robur obtinerent
 etiam in provinciis Illyrici, ut in aliis quibuslibet, & ne
 quis usus cujuspiam aut consuetudinis nomine, pristina
 Ecelesie legum violatarum invidiam à se depello-
 ret, innovationibus omnem vim ademit. *Omni innovatio-
 ne cessante, vetustatem, & Canones pristinos Ecclesiasticos, qui
 usque nunc tenuerunt etiam per omnes Illyrici provincias servari
 precipimus;* cujus legis sententiam convenire decreto Ni-
 ceno canone 6. adnotat Gothofredus, & hoc quidem
 rectè. Rectissime etiam d. l. in fin. ait. *In hac eadem consti-
 tutione egregium exemplum habemus Principalis auctoritatis in
 Canonica disciplina tuenda sanciendaque. Nec improbamus,
 quod idem conjicit, vetustatem, & Canones Ecclesiasti-
 cos in ea lege conjungi, sed velut diversa, quia vetustas est
 συνήθεια, νόμος, jus non scriptum; Canones pristini sunt,
 τύποι, ἀποδείξεις, κανόνες, κανονικά δόγματα;* sancita in Synodis,
 de quibus utrisque, eorumque auctoritate Basilius in
 cap. 1. 2. 3. 4. Epistolæ ad Amphilochem, Can. ult.
 sextæ Synodi in Trullo ubi Basilius refertur, & explica-
 tur, & ibi Zonaras, & Balsamo: quamquam, & in eadem
 eōstitutione vetustatem, & Canones pristinos pro eodem
 accipere possumus. Sed illud perperam quod Theodosii
 rescriptum arctaverit ad Canones ritusque Ecclesiasticos
 peculiare *ἔθνη, θεσμοὶ* provinciarum Præfecturæ Brastoriæ;

nã Illyrici, Orientalis. Siquidem non de his intellexit
 Theodosius, sed de legibus Ecclesiasticis, & Canonibus
 priscis generalibus, & de traditionibus, quæ ut incon-
 cussæ, & adamussim servarentur, mandavit in provinciis
 Illyrici, ut in cæteris reliquarum Dioeceseon provinciis,
 reiectis, ac reprobatis quibuslibet consuetudinibus, quæ
 adversus eos invaluerant: & hic genuinus, ac germanus
 Theodosiani edicti sensus est ex sententia Accursii, cui
 reliqui antiqui interpretes assensere, cum quibus con-
 venit Brunneanus, Dionys. Gothof., Petro de Marca,
 aliisque viris eruditissimis. Sive autem eam fuisse men-
 tem Theodosii arbitremur, sive ejus edictum ea interpre-
 tatione donemus, quæ placuit Jacobo Gothofredo, sive
 illi assignamus, quam excogitavit Baronius, & Geogra-
 phiæ Sacræ Auctor p. 223. existimantes deceptum Theo-
 dosium ab Attico Episcopo Constantinopolitano, qui ei
 commentitios pristinos Canones supposuerit, sive illud
 interpretemur quomodo interpretatus fuit Emin. Perro-
 nius cap. 32. interpretationis posthumæ adversus Re-
 gem Britannia, qui nimium subtiliter censet, Theodo-
 sio ab Attico Episcopo Constantinopolitano suggestum
 fuisse, Illyricianos Episcopos res novas molientes à sedis
 Constantinop. obsequio recessisse sub Arsacio decessore
 suo, & hoc colore eliciuisse eam constitutionem, qua,
 cessante illa innovatione, veteres Canones servari præci-
 pitur; semper verum erit, à Principe lege sua consue-
 tudines, quæ Canonibus adversabantur, deletas fuisse.

Et quidem modis omnibus Principibus emendari esse
 ut deformatos mores ad priscam religionem revocent
 id etiam suadet, quod omnium ora pervolat, à Iustinia-
 no prolatum, & à Gratiano in suam collectionem re-
 ceptum, *canones legum vim habere*, quod non tantum
 ad venerationem, qua Principes sacros Canones prose-
 qui solent, ac debent, sed etiam ad canonum custodiam
 spectat, ut nempe impediant, ne homines Ecclesiæ titulo
 insigniti ab eorum præscripto quicquam deflectant, &
 si quid à veteri illa disciplina degenerasse viderint, emē-
 dent,

dent, ac corrigant. Si quis autem delicatioris stomachi
 sit, ut nostram expositionem aspernetur, ac fastidiat, id ex
 ipso Iustiniano addiscat, qui sui ipsius erit optimus Inter-
 pres. Is enim Nov. 6. cap. 1. qui ad Episcopatum aspirat,
 admonendum esse statuit, si quid in canones admiserit,
 sacra & Sacerdotio deturbetur; immo & ei viles leges
 violatos canones ulciscantur, quia canones vim legum
 obtinent, καὶ εἰδὲ οἱ πολιτικοὶ νόμοι τὸ πλημμελεῖν ἀτιμωρητοὺς
 ἔχουσιν. διότι καὶ τοῖς ἀπὸ ἡμῶν βασιλευσσι; καὶ ἡμῶν αὐτοῖς
 οὐδὲν εἴρηται εἶναι ἀπὸ ἱερῶν κανόνων ἀντι νόμου κρατεῖν; neque civiles
 leges crimen inultum relinquent, eò quod à precedentibus nos Im-
 peratoribus, & à nobis ipsis rectè dictum est, oportere sacras & re-
 gulas pro legibus valere. Quoniam autem sacris canonibus
 Imperatores vim legum addiderunt, eorum tutio dua-
 bus summis potestatibus subnixæ est, Pontificia scilicet,
 & Regia, quò respexit Iustinian. Nov. 98. in fin. βασιλευσσι
 γὰρ ἱερατικῆς τε καὶ ἀρχικῆς αὐτῶν φύλακτόταται. volumus ex Sacerdo-
 tali, & civili virtute hæc custodita, &c. Immo maiore cura,
 ac studio in eorum tutelam, ac custodiam incumben-
 dum, quam legum civilium, disertè ait Idem Imperator
 in præmio Nov. 137. si civiles leges, quarum potestatem
 nobis Deus pro sua in homines benignitate credidit, fir-
 mas ab omnibus custodiri, ad obedientiam securitatem stu-
 demus; πῶσω μᾶλλον πλείονα σπουδῶν ὀφείλομεν θείαν περί-
 στήν ἢ ἱερῶν κανόνων, καὶ θείων νόμων ὀφθαλμοῦν, & ὑπὲρ αὐτῶν ἡμετέρας
 ψυχῶν σωτηρίας ὀρεΐσμεν; quanto plus studij adhibere debemus
 circa sacrorum canonum, & divinarum legum custodiam, quæ
 super salute animarum nostrarum definitæ sunt. Ex hoc conse-
 quitur, ut canones difficilijus convellantur, quàm leges pu-
 blicæ, quippe qui, ut ex Hilario supra retulimus, & Sa-
 cerdotali Ecclesiastica præceptione fulciantur, & Regia.
 Nempè duplici vinculo cōstringantur leges Ecclesiasti-
 cæ; utrumq; perumpat oportet, qui canones lædere nitit-
 rur. Hinc Emin. Perronius *Repl. cap. 25. de Synodo Epher-
 sina* agens, qua Flavianus damnatus fuit, ait Synodum
 illam, quod attinet ad Ecclesiasticam potestatem a Leone
 Pontifice irritam missam, a Principe verò, quod perti-
 net

net ad sæcularem potestatem, cuius auctoritas necessaria,
 videbatur ad rescindendam priorem legem, qua Theodo-
 dosius acta illa Ephesina, & Flaviani damnationem com-
 probaverat. Consequitur etiam, ut si quando, quod
 plerumque fit, canones solvantur, perinde ac si Regia
 auctoritas offensa, ac injuria lacescita esset, perinde, ac si
 in ipsas leges Reipublicæ, & Regni impetus fieret, possit
 Princeps vindictam exigere, ac pœnas reprecere: immò
 magis eis contumaces subdere teneatur, quam si in ipsas
 leges publicas, ac generales peccatum esset, ut d. Nov. c. 1.
 Iustinianus declarat verbis conceptissimis: *Si enim illa, quæ
 a laicis peccantur, generales leges non concedunt extra inquisi-
 tionem, & vindictam manere, πῶς αὖ ἔτι τῶ ἀγίῳ ἀποστόλων, καὶ πα-
 τέρων ὑπὲρ πάντων τῶ ἀνθρώπων σωτηρίας χάριτος ἔχοντων δύνανται περι-
 ἶσαι ἀναρχίμους, quomodo a Sanctis Apostolis, & Patribus, super
 omnium hominum salute canonicè statuta despici patiuntur? & in
 epistola ad Decianū Metropolitam Byzacii, cuius supra-
 meminimus. Nos tutores sumus vetustatis, ac vindices, nec dee-
 rit Ecclesiastica vindicta, vel nostra in eos, qui aut ambitiosa su-
 perbia, aut subreptitiis postulationibus antiquitatem temerasse
 docebuntur; quoniam ad divinitatis tendis injuriam qui Sanctorum
 Patrum instituta contempere, ac violare non metuit.* Hinc si res
 humanæ, ut est earum conditio, in deterius prolabantur,
 possunt Principes veteres mores, ac instituta revocare,
 eaque etiam ab heroicis ætatibus repetita, pravus usus
 immò abusibus sublatis, & posteriorum temporum
 sæce exclusa, restituere. Etenim quatenus in expla-
 nanda lege Constantini 2. c. qua sit longa consuetudo,
 in qua cum non negasset consuetudinis, nisi sæpe longevi
 non vilem esse auctoritatem; subjicit, non tanto validiorem
 momento, ut aut rationem vincat, aut legem, Interpretes
 variaverint, ac in diversas sententias abierint; constat ta-
 men inter omnes, nullam temporis antiquitatem legis,
 toti potestatem auferre, quin possit consuetudinem vi-
 tiosam tollere, ac emendare, vel alia lege postea lata, aut
 eam renovando, quæ contraria consuetudine obliterata
 videbatur, ut ratioinatur Trenterus *select. disp. 1.
 thes.*

ibid. 9. *lit. G. Ruyard de auctor. prudent. c. 16. Gaddeni l.*
102. in fin. de verb. sign. Bverard. Bronchorst. in art. 100. par.
cent. 1. assert. 9. Oldendorgius, Contius, aliique, quos lu-
bens prætereb, quod nullam dubitationem admittere,
posse inquit Nicolaus a Genoa concil. leg. cap. 5. quæst. 5.
pat. 2. n. 43. optime Conran. commentar. jur. lib. 1. c. 10.
tit. 9. in fin. Et si diligenter attendemus, desuetudo legum ab eorum
vel negligentia, vel patientia proficiscitur, qui eas tulerunt, hoc est
Magistratum, & eorum, qui plus possunt, & custodia legum
sunt commissi, quare non possunt leges tanta vetustate senisise, &
viluisse, ut renovare eas, & in pristinam auctoritatem restituere
non liceat Principibus, quia nulla sua contumacia possunt se
Civès in libertatem legum vindicare: negligens eas, quamdiu Prin-
ceps concedit, & permittit, possunt. Qui inferius prosequi-
tur, hujusmodi desuetudinem posse aliquam excusatio-
nis causam sufficere, ut ignoscamus eis, qui legi non ob-
temperarunt, quam magistratus passi sunt obsolevisse.
Itaque lex non dicitur contraria consuetudine sublata, sed
suo silentio perit, & si renovetur non dicitur latum ali-
quid contra consuetudinem, sed jus antiquum, & obsoletum
revocatum, neque plus hæc desuetudo pollet, potestque, quam ut
excuset eos, qui non paruerunt, ut Alex. Pontifex. Episcopo
Herfor. rescripsit cap. sanè de tempor. ordinat. errore enim pecca-
runt, non contumacia, quæ adversus leges nec unquam permittitur,
nec commissa excusatur: sed nihilominus non debere Princi-
pem re comperta ferre, ut leges amplius jaceant, immò
illas excitare, ac erigere. At errori ignoscendum omnes pu-
tant oportere, qui tamen cognitus non recipiendus est in mores, nec
consuetudine alendus, sed renovatione legis corrigendus. Cuius-
modi officio cumulatè satisfactum fuisse videmus ab
Imperatore Frederico II. dum ea constitutione, quæ ex-
eat inter Honorii tertii epistolæ l. 483. edita anno 1220.
ipso die suæ inaugurationis, & in 5. comp. decret. cap. 1.
de constir. ex qua sumpta est authent. cassæ c. de sacros.
Eccles. mandavit, ut omnes consuetudines, Ecclesiæ, ejus,
que libertati contrariæ, quatenus adversarentur canoni-
cis, & Imperialibus sanctionibus, vel quia canones nomi-
nati

natim Principum edictis, aut legibus firmati fuerant, vel
 quia generaliter vim legis regiæ acceperāt, nullius essent
 momenti; cui consonare videtur edictum Clotarii Fran-
 corum Regis in an. 615. definitionis nostræ est, ut cano-
 num statuta in omnibus conseruentur, & quod per tem-
 pora ex hoc prætermissum vel dehinc perpetualiter obser-
 uetur. Facit ad rem cap. incestuosi 23. q. 5. ibi: quos
 oportet per secularis potentia disciplinā a tam pravi consuetudine
 coerceri; Quidni ergo possint hodie Principes corrupte-
 las sacris regulis inimicas excindere? quando in cano-
 nem iam transit, e suarum legum numero canones esse;
 ut præter decreti expositores docent Joannes Scholasti-
 cus mox adducendus, Thomasin. de benefic. par. 2.
 lib. 2. cap. 18. n. 13., Natal. Alex. sæculo 6. cap. 7. quan-
 do omni ætate Christiani Imperatores, ac Reges negli-
 gentibus Episcopis, vel Sacerdotibus, tot leges ad Ec-
 clesiarum rectam gubernationem, earumque politiam
 ordinandam spectantes tulerunt, obsequentes canonibus
 juxta confessionem Iustiniani, qui ait se leges ita scribere,
 ut sacros canones imitentur, sive eos adversus introdu-
 ctas novitates vindicantes, quod scirent moribus anti-
 quis rem Ecclesiasticam stetisse semper, nec aliter stare
 posse.

Hactenus Hierarchici status tranquillitatem a Re-
 gum sollicitudine pēdere, Ecclesias ipsis a Deo creditas;
 ex jure tuitionis Ecclesiasticæ, leges & pro religione di-
 vina ab iis ferendas, ita tamen ut canones non condant,
 sed conditos foveant, ac amplificent, & executioni man-
 dent, & si quod aliqui adversus eos moliantur, violata-
 rum legum vindices se illos præstare debere, ac veterem
 disciplinam adversus consuetudines a præcis moribus
 aberrantes ab eisdem restaurandam esse, generaliter de-
 monstravimus. Nunc ad rem nostram propiùs acceden-
 tes, speciatim jus hoc patrocini, tam Romanos Impera-
 tores, quam alios Principes, & præsertim eos, qui Regno
 nostrò imperarunt, in re beneficiaria exercuisse, & quod
 arguit ad cogendum eos, qui beneficia possident, ut in

Ec₃

Ecclesijs resideant, & quod pertinet ad prohibendum ne
sacerdotia ad alienigenas perveniant etiam pœnis infir-
ctis; etiam fructibus sequestro subjectis, ac proinde po-
tentissimum Regem nostrum edictis suis fines Regiæ pote-
statis egressum non fuisse, neq; aliquid sibi tribuisse; quod
intra patrocini terminos non contineatur, neque novum
aliquid, ac insolens attentasse, liquidò confirmabimus.

Ut autem à residendi onere ordiamur: hanc assiduam
Clericorum in Ecclesijs sibi assignatis functionem quam-
pluribus legibus Iustinianum sanxisse, pœnis adversus
contumaces irrogatis etiam subtractionis, ac sequestri
fructuum; ac reddituum Ecclesiasticorum; ex ipsis No-
vellis apertissimè comperimus.

Equidem Imperator Novell. 6. cap. 2. expressimè jubet
ne Episcopi ultra anni spatium ab Ecclesijs suis absint
μηδὲ τὸ ἐχθιστόν ἐκκλησιῶν ἀμελεῖν, μηδὲ ἐπιπυρρὸν ὑπερβαῖν, neque
sanctissimas Ecclesias negligere, neque annum excedere, nisi id fiat
per imperialem iussionem πλὴν ἐπιπυρρὸν καὶ βασιλικὴν γίνεσθαι
κέλευσιν. ex quibus verbis Theodorus Balsamon, cui Græci
Canonum Interpretes alij passim assentiuntur, Chalced.
Syn. cap. 4. colligit Imperatorem dispensationem indul-
gere posse Episcopo ne in Ecclesia resideat, & sic Epi-
scopum Regis sui jussu negotia Reipublicæ tractare pos-
se. Adjicit ut nequidem litis ecclesiasticæ obtentu, pos-
sit Episcopus Ecclesiam suam deferere, sed illam, si quan-
do incidat, movere debeat per Clericos, vel Apocrisarios,
aut Oeconomos: sin secus fecerit, pœnā statuit, ut à digni-
tate sua deiciatur: *ἐξωθείσθαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς, expellatur*
à sacro Episcoporum Choro; quæ gravior est sequestro
aut subductione fructuum, ac reddituum: eam tamen
probat Synesius χεῖρον οὖσαν ἢ τὴν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀναγκαστὴν
πάσαις ἐκκλησιῶν ἀπελκεῖσθαι: οὐκ ἔστιν ἡμεῖς ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ
deseruerunt, omni Ecclesia ablegari. Hæc autem a se constituta
*profiteretur, ut sacræ regulæ, ac Apostolicæ traditiones eu-
stodiantur: αὐτὰς αἰνῶν παρ' ἡμῶν νομοθετηθέντας, καὶ τῆν ἀπὸ τῆν ἀποστόλων αὐτῶν αὐτῶν*
καὶ τῶν πατρῶν φυλασσόμεναι καὶ τῆν ἀπὸ τοῦ θεοῦ κανόνων δύναμιν αὐτῶν καὶ τῶν ἀποστόλων
μοι, quæ igitur à nobis sancita sunt, & sacrorum ordinem a se
intusque custodiunt, secundum sacrarum regulam obserantem,
& divinitem, & rursus, αὐτῶν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ κανόνων ὑφήγησιν, καὶ

ddd

τλω

ἢ τῶ ἀποστολικῶ ἀδελφοσίν ἐξιστάσαστες , hæc secundam Sacrarum re-
 gularum explanationem, ac apostolicam traditionem constituentes,
 & quod notandum est, non solum ait exemplaria illius
 constitutionis Patriarchis, Metropolitæ, Episcopis trans-
 misisse, sed etiam Præfectis Prætorio, ut eam execu-
 tioni mandarent.

Mitiùs agit Imperator cum Episcopis in suis Eccle-
 siis non residentibus ultra anni spatium Nov. 67. cap. 2. his
 enim præcipit, ut quamvis in comitatu Principis com-
 morentur, subministrari expensæ nõ debeant ab Oecon-
 omis (erat enim ea tempestate reddituum Ecclesiasticorum
 cura penes Oeconomos) sed illæ in Ecclesiæ utilitatem
 ususve pios erogentur; hæc autem pœna sequestro adsi-
 millis est; ἵνα τὴν ἀποληθῆν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος αἰς ἐκκλησίας ὅ ἀυτῷ
 πλείονα χρόνον, μισθμίαν αὐτῷ σέλλιδου δαπάνην ἐκ τῆς χώρας, ἀλλ' ἐκεί-
 νην μὲν περὶ πράξεως εὐσεβείας, καὶ περὶ τῆν ἀγιοπάτην ἐκκλησίαν δαπανᾷ-
 σαι, αὐτὸν ἢ ἰναυῶδα πλανώμενον, μὴ καὶ δαπάναις τῆν ἀγιοπάτην ἐκ-
 κλησίαν βαρύνων. Si vero defuerit Deo amabilis Episcopus Ecclesie sue
 amplius tempus, nullam ei mitti expensam de Provincia, sed illam
 quidem circa alius pios, & Sanctissimam Ecclesiam expendi, ip-
 sum vero hic errantem non expensis sanctissimam Ecclesiam præ-
 gravare, ubi Gothofred. lit. I. vagus, & aberrans Episcopus
 expensis Ecclesie non est alendus. Porro si multum temporis
 aberraverit veterem pœnam decernit suum robur obti-
 nere, ut nimirum desertor Episcopus à sua Cathedra
 amoveatur.

Sed & idem Justinianus Nov. 123. cap. 8. vetat ne
 Episcopi possint à suis Ecclesiis discedere nisi ex imperia-
 li jussione hoc eis permittatur, aut literis Patriarchæ,
 aut Metropolitæ; sin autem aliter proficiantur, aut
 ultra anni spatium alibi moram ducant, ἀρῶσιν μὲν μὴ χο-
 ρηγεῖσθαι ἀλλ' ὅτ' οἰκονόμων αἰς ἰδίαις ἐκκλησίαις δαπάναις, primum
 quidem non ministrari ab economis proprie Ecclesie expen-
 sas. Quid autem hoc, & sequestrum interest? Dein-
 de si admoniti à Sacerdotibus, quibus subsunt, ut redeant,
 juxta sanctas regulas revocati, non revertantur, αἰμαὶ μὲν αἰς
 ἵσι-

*ἐπισκοπῆς ἐξωθεῖσθαι, ἑτέρας ἢ αὐτ᾽ αὐτοῖς καλλίονας χειροτονῆσθαι, ipsos
 quidem ab Episcopatu expelli, alios autem pro eis meliores ordi-
 nari. Ne quis autem hoc ad solos Episcopos pertinere pu-
 tet, expressim & ad alios Clericos cujuscumque ordinis,
 aut ministerii porrigit, πᾶσι αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ τοῖς κληρικαῖς κρατούμενος
 ἐπιδύομα βαδμῶν ἐστὶν ἡ ὑπερσίας, hoc ipso & super Clericis vali-
 timo, cujuscumque ordinis sint, aut functionis; quod & de Cle-
 ricis quibuscumque repetit iterum, ac inculcat ead. Nov.
 cap. 18. ubi injungit Clericis, ταῖς ἰδίαις ἐκκλησίαις ἀμεί-
 νηται, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς ἀρμόζουσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπερσίαν πληροῦν, In
 suis Ecclesiis permanere, & omne eis competens Ecclesiasticum
 ministerium adimplere: in quo implendo si cessaverint, vult
 ut Canonicas pœnas subeant. Harum Constitutionum ar-
 gumentum in breve conjiciunt Basilic. lib. 3. tit. 1. cap. 9.
 & cap. 18.*

*Præterea tit. 3. Nov. 57. quæ est περὶ κληρικῶν ἀποστάτων
 ἢ κατ' αὐτοῖς ἐκκλησίας, de Clericis qui suis destiterunt Ecclesiis, ut in
 interpretatione Scrimgeri inscripta Mennæ Patriarchæ
 Constantinopolitano, cum præfatus fuisset Iustinianus, à
 quâ plurimis Clericis Ecclesias, sive ἐκκλησιαστικὰ οἶκους, Orationum
 domos, in quibus sunt constituti, derelinqui; jubet; ut in
 horum locum, qui χωρίζουσιν ἑαυτοὺς ἄπὸ τῶν καθ' ἑαυτοὺς μυστηρίων
 separans semetipfos divinis omninò mysteriis, alii substituantur,
 quibus dentur ea diaria, aut sportulæ, quæ antea deser-
 toribus suppeditabantur: hos verò remeantes amplius
 non suscipi, τοῖς ἢ μὴ τὴν ἀναχώρησιν ἄπὸ προτέρων ἐγκλίσειν αὐτοῖς
 διδοῦμαι τοῖς σιτήσις, sed iis, qui post priorum secessionem sunt consti-
 tuti, ipsis præberi annonas, & in fine legis hæc aliaque à se
 mandari declarat, ὥστε μὴ βεβηλωθῆται ἅγια τὸ θεοῦ, ut non prophæ-
 tentur sacra Dei, quod sacris literis proditum esse ait Eze-
 chielis nempe c. 20. ὃ ἅγιον ἢ βεβηλώθητε, cujus moniti uti-
 nam obliti non fuissent, qui in Regno nostro beneficia,
 possidentes, ita Ecclesias suas despectui habent, ut tem-
 plorum squalentissima facies sit quasi ἀπηλαίων ἀτόπων,
 quibus verbis, licet in alium sensum, utitur Iustinianus
 dicta Nov. 67. in princ.*

Nemo autem est, cui non sit cognita Justiniani pietas

ddd 2 qua

qua Principes, qui antè eum regnarunt, & religionem potissimum coluere, vel æquavit, vel longe post se reliquit. Sanè Eustathius in vita Eutychii ipsam maximè collaudat, quod nullam potiorem curam habuerit, quam divina dogmata scrutandi, & hæreticos refellendi: *Νοστis omnes (inquit) quotquot meministis, quam curiose piæ memoria Justinianus in divinorum dogmatum investigatione versaretur; quodque νυκτός, καὶ ἡμέρας ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀπάντων φροντίδα ταύτην εἶχεν αἰεὶ ὡς μίαν, καὶ μόνην, diu nocturneque posthabitis omnibus aliis curis illam unam, & solam nunquam intermittebat, & addit; qua ad disputandum omnes provocabat hæreticos, &c.* à quo non discedit Victor Tunonensis Episcopus in Chronico anno 28. Hoc studium tanti fecit Imperator, ut ipsis etiam imperii rebus illud prætulisse, ei vitio vertat Procopius in Arcana historia pag. 83. Quare cum Arabanes alijque necandi ejus consilium injissent, opportuniorem occasionem non posse arripi rati sunt, quam cum ille accitis Sacerdotibus usque ad multam noctem de divinis mysteriis differeret, ut refert Procop. lib. 3. de bello Gothico *καθίσταται ἀφίλαδος αἰεὶ ἐπὶ λέσχῃ τινὸς ἀσπεί ἢ κελῆθ ὁμῶ σπὶς ἡβ ἱερῶν ἐσχατογέροντι ἀσχετον ἀνακυκλῶν σὶ χριστιανῶν λόγια σπουδῶ ἴχων: Perpetuò sine custodibus desidet ad multam noctem in musæo, cum senioribus quibusque Sacerdotibus attentissimo studio arcana Christianorum dogmatum investigans.* Profecto Procopius, Victor, atque Eustathius Constantinopolitanæ Ecclesiæ Presbyter eodè quo Justinianus ævo floruerant, quæ monumentis suis mandarunt, quæ oculis imbiberant, quæ auribus hauserant. Porro a Baronii injuria, qui anno 583. Imperatorem inficitæ traduxit, & analphabetum appellavit, mendoso Svidæ loco deceptus, in quo amanuensum incuria pro Justino, Justinianus subditus fuit; ad liberales artes quod attinet eruditissimus vir Alemannus, quantum verò ad sacra studia Emin. Card. Henricus de Noris lib. 1. histor. de V. Syn. cap. 2. pag. 15. vindicavit. *Meum est qui Sacra tradito monstrare, quantum ille (Justinianus) Theologiæ studiosus fuit. Antequam Imperium capesseret, ob illam assertionem, unus de Trinitate passus est, plures ad Horridam*

misdam literas dedit, atque ea de re cum Scythie Monachis litiga-
 vit, & obortis sub id temporis de gratia, & libero arbitrio Con-
 stantinopoli controversis sese immiscuit, ut ex Epistola Posses-
 soris Episcopi ad Hormisdam patet, de quibus in Historia Pела-
 giana lib. 2. c. 19. pluribus disseruimus. Factus postea Impera-
 tor tanto studio rerum divinaram contemplationi daturus, ut
 nullam eidem rem præponendam duceret. Et mox; Cum Euty-
 chius Monachus doctissimus Constantinopolim venisset, Mennas
 (inquit Enstathius) illum misit ad Imperatorem, apud quem
 cum de rebus propositis disputaretur, apparuit omni divina, hu-
 manaque disciplina instructissimus cap. 18. adeo ille Theologicis
 disputationibus oblectabatur. Agapetus Diaconus in Pargnetico ad
 Iustinianum, quod exhibet Baronius in appendice tomi 7. nostris
 temporibus ostensum est (inquit) prosperæ viæ tempus, quod prædixit
 quidam ex Veteribus futurum, cum vel Philosophi regnarent, vel Reges
 philosopharentur; nam philosophando digni habiti Regno estis, & Re-
 gnando à Philosophia non descivistis. Ita ne si superis placet, Homi-
 nem analphabetum inter Philosophos connumerasset? Possesivus in
 fine tom. 3. ubi de Bibliothecis Grecis agit, testatur Constantinopo-
 li inter Codices Constantii Barini fuisse laudatum Agapeti volu-
 men ita inscriptum: Agapeti Diaconi magnæ Ecclesiæ, & Magi-
 stri quondam Regis Iustiniani Magni, ad eundem Iustinianum li-
 bri, seu sectiones duodecim. Iustinianus ergo doctissimo Viro Ma-
 gistro usus est. Scribit Vigilus Papa in Epistola ad Iustinianum
 Augustum data anno 540. Sapientia vobis singulariter à Deo com-
 cessa disponitis. Inde Ecclesiasticis causis promptius, quam Laicum
 Hominem decebat sese immiscebat. Rogatus à Pelagio Apocrista-
 rio Vigilij, ut in Origenem sententiam ferret, annuit Imperator
 facillimè (inquit Liberatus cap. 23.) gaudens se de talibus causis
 iudicium ferre. Cum vero ex alia parte Theodorus Cappadox tria
 Capitula etiam damnanda esse eidem suggereret, annuit his Prin-
 ceps (inquit idem Liberatus cap. 24.) & hoc se latus implere
 promisit, & relinquens operis sui studium, unum in damnationem
 trium Capitulorum condidit librum. Et inferius; Plures libros de
 tribus capitulis se scripsisse testatur Iustinianus in edicto contra
 eadem capitula. Hinc Sanctus Isidorus, qui proximus Iustiniano,
 eundem insignium Scriptorum catalogo inseruit, ejus libros recen-
 sens

sens cap. 12. Meritò ergo Theodatus Gothorum Rex vocabat Iu-
 stinianum sapientissimum apud Cassiodorum Epistola 22. & in li-
 bro Pontificali in vita Joannis II. scribitur : Vir religiosus Au-
 gustus Iustinianus, summo amore Christiana religionis, misit fidem
 suam scriptam Chirographo proprio ad Sedem Apostolicam per
 Episcopos Hypatium, & Demetrium .

Inter faustas acclamaciones, quibus sexta Syno-
 dus Constantino Pogonato ob defensionem religionem feli-
 citatem longævam precabatur : Novo Magno Constanti-
 no multos annos, Novo Theodosio, Novo Marciano,
 & hæc quoque subnectitur. Νῦν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖς πολλὰ καὶ
 ἔτη : Novo Justiniano Imperatori multos annos ; à quo ea
 fuisse constituta, quæ attulimus, & alia pleraque de-
 cepta ex Sacris Canonibus, vel è receptis moribus, etiam
 quædam interpretatione supplendo, tantùm abest Sum-
 mos Pontifices damnasse, ut Epistola Synodica Agatho-
 nis Papæ, & Synodi Romanæ hoc nomine summis lau-
 dibus extollatur Imperator ἕντρος ὡς ἡ ἀρετῇ (verba sunt
 Pontificis maximi sextæ Synodi act. 6.) ἕντρος καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ
 κρείττονα αἰεὶν ἀρεταῖσι πάντων, cuius ut virtus, ita & pietas
 in meliorem ordinem cuncta redegit . In act. 4. ejusdem
 Synodi idem Sanctus Agatho scripserit : Pre omnibus
 emulator vera, & Apostolica fidei pia memoria Iustinianus
 Augustus, cuius fidei rectitudo quantum pro sincera confessione
 Deo placuit, tantùm Remp. Christianam exaltavit, &
 utique ab omnibus gentibus ejus religiosa memoria ve-
 neratione digna censetur, cuius fidei rectitudo per Au-
 gustissima ejus edicta in toto Orbe diffusa laudatur. Ioannes
 verò Scholasticus in Cod. MS. Bibliothecæ Regiæ, si Mar-
 chæ fides, ejus Constitutiones tanti fecit, ut non solàm
 illas maximo usui esse jurisdictioni, ac rebus Ecclesiasti-
 cis testatus fuerit, sed etiam in Canonum collectione
 quam Theodoretus Cyri Episcopus in quinquaginta ti-
 tulos digessit, cum iis leges, præsertim Iustiniani con-
 stituciones contulerit, αἰτίας (inquit ille) ἡ μόνων ταῖς ἡ
 ὁρθοδόξων ἡμῶν πατέρων κανόνων ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν βασιλευσὶ
 ἰσχυρῶς αὐθεντικῶν χαρακτηρίζονται μὲν ἀποδείξεις ἰνόμων τῶν καὶ διαρῆτων τῶν συμφά-

τον τῶν φ' ἀνδρῶν κτίσει θεομίμῆτος περισκοπέων: quæ quidem
 non solum sequuntur orthodoxorum nostrorum Patrum Canones,
 sed etiam ex Principis Imperio auctoritatem illis largiuntur, una
 cum adiectionibus quibusdam legitimis, & Deo gratis, quæ commo-
 dis hominum ad exemplum Dei consulunt, cujus exemplo Pho-
 tius Nomocanonē suū edidit. Ex verbis autē Cōstantino-
 politani Patriarchæ palam est ut supra diximus, Iustinianū
 Canonibus legū publicarum vim tribuisse, & eos per in-
 terpretationem supplendo, quædam adiecit, præscripto
 etiam aliquando modo rei gerendæ, ac judiciorum ordi-
 ne, quæ connumerat Scholasticus inter *συνάδον παρόμιμα τοῖς
 ἀποστολικοῖς κανόσιν*, alios verò articulos Canonibus non
 comprehensos inter ea recenset, quæ appellat *ἐπιτρακαλαὶ
 ἀποστολικαί*. Quinimmo Summi Pontifices non solum has
 constitutiones amplectuntur, ac exosculantur, sed earum
 testimonio & frequenter, & libentissimè utuntur non
 minus quam si Canones in medium proferrent: quem-
 admodum Gregorius Magnus epist. 54. lib. 11. laudat
 Novellam 123. quæ est veluti quoddam totius juris veteris
 Canonici compendium, ac *συλογὴ*, cuiusque verba & si
 longiuscula interferit: & Ioannes 8. Novella Constitu-
 tione nititur adversus quosdam Episcopos, qui Bicberti-
 num Laicum causa non cognita, ac discussa à fidelium
 consortio segregaverant. Scitote quemadmodum in centesimo
 Capitulo Africani Concilij legitur, similiter in 2. Novellarum
 Iustiniani libro, ut nemo Episcopus, aut Presbyter aliquem ex-
 communicet, antequam causa probetur, ut non immerito has
 leges ab Ecclesia probari dixerit Hincmarus opusc. cap.
 17. ubi de ijs nominatim agit, quæ residendi necessitatem
 concernunt: Sed & leges Romana ab Imperatore Iustiniano
 promulgata, quas probat Ecclesia, decernunt de Episcoporum si-
 ne Metropolitanis sui auctoritate professione, & 140 epist. 180.
 eas à Romana Ecclesia servari, & commendari: Dicunt
 instituta legum Novellarum, quas commendat, & servat Roma-
 na Ecclesia.

Etenim veteres Canones renovavit Iustinianus
 dumtaxat, ac recudit, & legibus suis, velut quibusdam
 sup-

supplementis interpretatus est; novas Ecclesiæ regulas non præscripsit, & in his quæ ad fidei dogmata, & hæreses damnandas, ac proscribendas spectant, decreta Conciliorum suis legibus roboravit. Quapropter cum Pater Halloixius impugnans Iustiniani edictum adversus Origenistas latum, opposuisset, Imperatorem usurpasse ea, quæ Ecclesiæ, & Episcoporum sunt propria, Cardinalis Norisius Historiæ de V. Synodo cap. 2. pag. 2. reposuit, Romanæ Ecclesiæ Iustiniani edicta probata fuisse, non uno testimonio demonstrari posse: hæc deinde subtexens: *Vitio vertit adversarius Justiniano, quod usurparit, quæ Ecclesiæ, & Episcoporum sunt propria. At Vigilius Papa legens edictum Justiniani, quo anno 540. cum Severo, Petro Apameensi, ac Zoara etiam Theodosium Alexandrinum damnabat, Imperatoris scriptis non modò laudavit, verum etiam ob id gratias Deo agendas fassus est. Nos in Domino, inquit, nimium convenit gloriari, quod non Imperialem solum, sed etiam Sacerdotalem animum concedere sua miseratione dignatus est. Illa edicta adhibitis in Consilium doctissimis Episcopis Princeps componebat. Unde hæc ad Justinianam scribit Io: II. Papa: Fidelibus populis proposuistis Edictum pro amore fidei, pro submovenda Hæreticorum intentione, secundam Apostolicam doctrinam, & fratrum, & Coepiscoporum nostrorum interveniente consensu. Plenæ sunt eiusmodi Edictis ab Imperatoribus emissis Ecclesiasticæ Historiæ. Et cum subjecisset, decretis Conciliorum consentientia Imperatorum edicta accessisse pluribus cumulatis exemplis, concludit: Unde Imperator latam contra Origenem sententiam recenti Edicto confirmavit, nec ea, quæ Episcoporum sunt propria usurpavit, sed Sanctorum Antistitum, quos in ea Epistola laudat, exemplum secutus Adamantio nigrum thesa præfixit.*

Quamvis autem Balsamon in Nomocan. tit. 8. cap. 2. quærens cur leges poenam dejectionis Clericis, ac Episcopis, qui diutius evagantur in Principis Comitatu, vel alibi statuentes, sua ætate in usu esse desierant, Episcopis in Constantinopolitanam urbem pro lubitu adventantibus, dummodo in ejus ingressu Patriarcham de hac re, certiores facerent, ibique per longum etiam spatium,

prout

prout magis liberet moram trahentibus, hanc causam reddat, quia Novella 86. abrogata fuit constit. 123. quæ poenam minuit, ac temperat, & hætenus Episcopos è suis Ecclesiis emigrantes punit, ut non subministrantur eis solemnes annonæ ab Oeconomo; legem verò, quæ Episcopum dignitate exiit, qui per annum à sua Ecclesia absuit absque legitima causa, putet correctam fuisse nova constitutione Emmanuelis Comneni, qua cautum fuit, ut Episcopi possent Regiam urbem, aut Sacrum Comitatum adire juxta veterum legum, aut canonum sanctiones, sed si ultra tempus his præfinitum in eo commorari pergerent, ut vel inviti ejicerentur, nobis Græcus canonum enarrator rectè, an perperam senserit, disquirendum non est. Satis fuerit superque Principes, tanquam Canonum patronos, de Ecclesiastica disciplina in his, quæ ad rem beneficiariam pertinent, ac præsertim ad residendi necessitatem leges suas edidisse.

Et quando in Balsamonis notas incidimus liceat id obiter inuere in can. 16. Concilii Constantinopol. quod Græci primum, & secundum appellant, quodque indulget Episcopo, ut per sex menses tantùm a sua Ecclesia absit, quamvis in Regia urbe maneat, nisi vel Regio jussu, vel sui Patriarchæ, vel morbo suam sedem repetere præpeditus fuerit; quod si in sacro Comitatu non ex his, quas diximus causis, aut alibi *supra semestre tempus detegat, statuit sancta Synodus, ut a Sacerdotio alienus omninò constituatur, & alius pro ipso promoveatur, advertere eundem interpretem canonem illum severiùs cum Episcopis agere Novella Iustiniani, quæ in Basilicis lenior, ac humanior extabat. Quapropter quid sibi existimandum sit hæret, ac anceps est, licet in id propendeat, quod in Nomo- canone exaraverat.*

Silentio prætereunda non est ejusdem Iustiniani Græca Constitutio, quæ in vulgata Codicis editione omissa, se offert apud Gothofred. ex Contii interpretat. l. 43. de Episcop. & Cleric. cujus præfatio maximam religionem, ac Christianam pietatem redolet, & Principes instruere

Ecc vide.

videtur quomodo in suscipiendo disciplinae canonicae patrocínio se gerere debeant, eosque invitat ut reminiscantur jus gladii ipsis mandatum esse ad tuendam Ecclesiam, eorumque studio commissam esse Ecclesiasticorum ordinum integritatem; Πάσαι αὖ ποιήματα φρόνου ἡ ἀγιοσύτων ἐκκλησιῶν, δι' ἃ καὶ τὴν ἡμετέραν βασιλείαν κρατύνουσαι, καὶ αἰ κοινὰ φράγματα αὐτῶν φιλανδρώτε θεῷ χάριτι τὰ χιζέσαι πεπιστώμενοι, ἀλλὰ μὴ καὶ αὐτῶν ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ἀπείτων ψυχὰς στυφάζοντες περισώζουσαι, καὶ πότε χάριν ἐπιμαλόμενοι ἔχῃ ταυτὸς αὐτῶν αἰ συμφορῶσαι τὰς ἀγιοσύταις ἐκκλησίαις καθ' ὅταν οὐ πόλον οὔσαι ἔστω τινὶ κατελογωρήσαι, μηδὲ αὐτῶν ἐν αὐταῖς θείας λειτουργίας ἐκ τῆς ἡβ' θεοφιλεστάτων ἐρίων ἀπασίας ἐμποδίζουσαι ἡμῶν προσκίοντες ἐπιμαλῶσαι: *Omnem semper adhibentes providentiam circa sanctissimas Ecclesias, per quas & nostrum Imperium sustineri, & communes res clementissimi Dei gratia muniri credidimus, nec non & nostras, & ceterorum omnium animas studentes salvari, & eam ob rem solliciti assidue, ne commoda sanctissimarum Ecclesiarum in quacunque Civitate sint constituta, aliqua ratione minuantur: neve quae in ipsis sunt divinae liturgiae ex Deo amatissimorum Sacerdotum absentia impediuntur, aut non convenienter carentur. & inferius φρὸς τὸ μηδὲ τὴν ἡβ' ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων δεύτους φροῖνοι διαίκεσων πλεονεχ' τὸν τῆς ἀποδημίας ἡβ' θεοφιλεστάτων ἐρίων κερὸν, simul etiam ne Ecclesiasticarum rerum non convenienter procedat administratio per absentiam Dei amatissimorum Episcoporum tempus. His expressis, ac praemissis causis edicit, ut Episcopi, absque speciali imperatoria iussione a suis Ecclesiis non discedant, neque in Regiam Civitatem commeare audeant; si quicumque sit, quod eos ad adeundam Principis clementiam adigat, id vel per unum, aut duos Clericos, aut per Patriarcham ei exponant, ut si necessitas exposcat profectiois licentiam concedat; si quis legi suae non obedierit, aut contumax fuerit, suae indignationis poenam gravissimam comminatur: ἡ μικρὰς ἀγανακτήσεις περαδύσεται, non παντὴν indignationem experietur. Neque quod postea in eadem constitutione exprimitur, ut non residentes Episcopi in suis Ecclesiis anathemate feriantur, incusari poterit Iustinianus quasi alienae jurisdictionis, & Sacerdotalis au-*

auctoritatis inuasor, nam in postrema legis parte deno-
 rat tantum, ac exequitur, quod pluribus Conciliis con-
 stitutum fuerat, ut Episcopi, aut Sacerdotes, qui ab Eccle-
 siis suis decedentes, absque necessaria licentia, ac literis a
 Canonibus requisitis, vel Imperatoris aulam peterent,
 vel alibi moram ducerent, a communione seponerentur,
 ut Antiocheni cap. 11., Sardic. cap. 21., Agathi. cap. 52.,
 Epau. cap. 5., quod & postea cautum fuit Arelatensis
 secundi cap. 13. Aquisgr. cap. 73. & in aliis; sed anathe-
 matis prononciationem Ecclesiasticis potestatibus refer-
 vat, ut planum est ex ijs verbis: ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀφόρισμοιο
 γνήσιται, εἰ μητροπολίται εἰν ὑπὸ τῆς οἷς μακαρίωντος, εἰ δὲ ἄλλ' ὑπὸ τῶν
 μητροπολίτην πόλεων δι' αὐτῶν τῶν μητροπολίτην, sed & sub excommu-
 nicatione fiet, siquidem Metropolita sit, a tua Beatitudine, si vero
 Civitatis sit Episcopus, quæ Metropolite subiecta sit, ab ipso Ma-
 tropolita.

Cernitur & in Codice Justiniani alia constitutio, qua
 vacationis a tutela, & cura Clericis concessæ expertes
 fiunt qui suis Ecclesiis non sint perpetuò affixi; Eos tamen
 Clericos, & Monachos huiusmodi beneficium habere sancimus,
 qui apud Sacrosanctas Ecclesias, vel Monasteria permanent, non
 divagantes, neque circa divina ministeria desides, cum propter
 hoc ipsum beneficium eis indulgeamus, ut aliis omnibus derelictis
 Dei Omnipotentis ministeriis inhæreant; & tom. 1. juris Orien-
 tal. pag. 84. & 85. Heraclii edictum quo prohibetur ne
 Ecclesiæ, Xenodochia, vel Monasteria erronibus Cleri-
 cis, & proprietarum Ecclesiarum desertoribus, qui undi-
 que Constantinopolim confluebant, quippiam largian-
 tur, neve πόροις, φενομαῖς, διαίταις suppeditent.

Sed & ex Capitularibus Caroli Magni velut ex in-
 structissima penu innumera decreta promi poterunt,
 quibus pessumdata, per temporum injuriam, ac bello-
 rum incendia, & calamitates, Ecclesiasticæ disciplinæ
 subventum fuit; cuius ea pars, quæ ad assiduam præstan-
 dam a Clericis operam in Ecclesiis, quarum stipendiis
 gaudent, neglecta non est, ut patet ex Capit. lib. 5.
 cap. 177. *Comperimus quosdam Episcopos, & Abbates, atque*

*Sacerdotes non causa necessitatis, & utilitatis, sed potius avaritia, & propria delectationis, sepius propria Civitatis suae sede, vel Monasterii septo, aut Ecclesia propria derelicta; cleroque neglecto, remotiora loca frequentare. Pro qua re, & destitutio Divini cultus, & praedicationis in plebibus, & cura subjectorum postponitur, & hospitalitas negligitur. Quod ne ulterius a quocumque sine inevitabili necessitate, aut aliqua utilitate fiat; pari consensu inhibuimus; & lib. 1. cap. 41., quo renovatus fuit antiquus canon Concilii Africani: *Ut non liceat Episcopo principalem Cathedralam suae Parochiae negligere, & aliquam Ecclesiam in sua Diocesi magis frequentare; & lib. 7. cap. 19. Placuit, ut nemini sit facultas, relicta principali Cathedrala ad aliam Ecclesiam in Diocesi constitutam se conferre, vel in re propria diutius, quam oportet constitutum curam, vel frequentationem agere, & propriam plebem negligere.**

Quod tam altè infixum fuit in animis, tam Caroli, quam Ludovici filii, ut lib. 5. Capituli ex editione Friderici Lindembrogii disposuerint, ut presbyteri, qui in titulis consecrantur secundum canones, antequam ordinentur, jurato promittant se perpetuò in illis titulis, sive locis perstituros. Quò pertinet cap. 13. de Clerici non resid. in quo ab Honorio III. proponitur Praefectum, seu Praesulem de Valeriis Ecclesiae S. Martini Turonensis eo tempore, quo Praeposituram de Valeriis receperat, juramentum praestitisse de facienda ligia residentia in Ecclesia praedicta; quo loci ligiam residentiam, vocat Honorius, quae valde ligat, & adstringit, & integram deditioem notat, ut de Guiscardo narrat Albertus Krantzius lib. 4. cap. 7. & 9. Norvegiae, qui se Romano Pontifici ligium spondit, & de Roberto Rege Siciliae clem. Pastoralis de sentent. & re judic. Nempe Praesul de Valeriis iurejurando se adstrinxerat ligiae assiduitatis in Ecclesia S. Martini Turonensis, quam regere debebat iuxta formam a Capitularibus praescriptam, quod miror fugisse Cironium, qui hanc ligiam residentiam de ea, quae a quolibet clerico exigitur accepit. Praeterca sexcentas suppeditant sanctiones,
ad

ad rem nostram attinentes capitularia Caroli, Ludovici, & Lotharii, quæ univèrsi iuris canonici brevissimi instar esse poterunt.

Porro licet hæc constitutiones, & Episcoporum, & Optimatum Galliæ consilio conditæ, quas in unum corpus redegerunt Ansegisus Abbas, & Benedictus Levita, de rebus Ecclesiasticis latæ sint, in iis tamen, ut ex Capitul. Aquisgran. apparet, profitetur Carolus devoti Sanctæ Dei Ecclesiæ defensoris, humilisque adjutoris munia implere, & Iosiam imitari præsefert; *Nam legimus; inquit, in Regum libris, quomodo Sanctus Iosias Regnum sibi a Deo datum circumcundo, corrigendo, admonendo, ad cultum veri Dei studuit revocare, ita tamen ut aliquando & iniungendi verbo utatur, & legibus sanctio adiecta fuerit. Neque profecto Romani Pontifices eas approbare veriti sunt, ut Leo IV. quem constat ex fragmento eius epistolæ ad Lotharium, spondidisse Capitula illa Lotharii eiusque prædecessorum se in omnibus observaturum, c. de capitulis dist. 10. apud Gratianum, exemplum secutum Leonis primi epist. 78. ad Leonem Isaurum. Itaque mirum non est, Synodum Meldensem anno 845. celebratam a Carolo Calvo postulasse, ut capitula illa per Gallias custodiri iuberet, ut ex cap. 78. illius Synodi: *ut capitula Ecclesiastica a D. Carlo Magno Imperatore, necnon & a D. Ludovico Pio Augusto promulgata, obnixè observari præcipiantur, sicut & legalia esse noscuntur.**

Adeo autem hoc ad Regiam tuitionem pertinet, ut & Summi Pontifices, & Concilia, Principum auxilium imploraverint hoc nomine, ut Clerici sedulo, ac assidue in suis Ecclesiis permanere cogerentur. Legimus in Bibliotheca Patrum tom. 3. pag. 256. complures epistolas Athanasii Patriarchæ Constantinopolitani, quæ omnes scriptæ sunt de residendi necessitate Episcopis aliisque Sacerdotibus iniuncta, quibus etiam diris incessit eam Episcoporum turbam, qui Regiam aulam frequentabant, quosque ambitio transversos agebat, & in Principis Comitatu honores, ac dignitates affectantes, recti-

retinebat, ita ut suarum Ecclesiarum omnem curam deponerent, & si quando laxiorem disciplinam intendere satagerent Patriarchę eos confictis, criminationibus in famę, ac existimationis periculum arcesserant. Has inter duę existunt 6. & 7. quibus Imperatorem hortatur, ut Episcopos compellat Regia Urbe abire, & in suas Ecclesias regredi, aut sibi eorum Episcopatum administrationem committere, & inter eos Constantinopolitanam Sedem partiri, ac dividere. Idem patrocinium, eandem opem a Celsitudine Imperiali petiit Concilium Parisiense, sub Ludovico, & Lothario c. 36. lib. 1. ex quo etiam apparet posse Principem ex suo imperio, & potestate Regali (ut Concilium ait) prohibere ne Clerici huc illic discurrant suis Ecclesiis vale dicentes. Eisdem precibus Patres exorabant Imperatorem in Parisiensi sub Ludovico, & Lothario lib. 3. cap. 14. *illud a vestra pietate suppliciter flagitamus, ut Monachi, & Presbyteri, nec non & Clerici, qui postposita Canonica auctoritate, passim Palatium adennt, & vestris sacris auribus importunissimam molestiam inferunt vestra, auctoritate, & potestate deterreantur, ne hoc facere presumant, & in Parisiensi sub Ludovico, & Lothario lib. 3. cap. 13. Sacerdotes, & Levites, & sequentis ordinis Clerici, qui in diversas Imperii vestri partes, maximeque in Italia Regionem fuga lapsi sunt, vestra auctoritate per Missos vestros diligenter perquirantur, & in presentiam vestram venire compellantur, & per vestram Clementiam unicuique Ecclesia, a qua per contumaciam defecerunt, restituantur.* Ex actis Romanę Synodi habitę sub Leone III. consilio Lotharii, & Ludovici in Ecclesia Beati Petri, in qua interfuere Episcopi septem, & septuaginta, ut refertur in cap. 2. de Cleric. non resid., & in qua Anastasius Cardinalis sua dignitate ejectus fuit, & ordine motus, quod diutius a sua parocia absens, ac aberrans, in eam evocatus remigrare nolisset, cujus historiam prosequitur Anastasius Bibliothecarius anno 853. in Leone IV. & Baronius annal. 10. anno 853. n. 84., liquet se Summo Pontifice obsecratum fuisse Imperatorem, ut Anastasium ad redeundum com-

compelleret, qua in re quantum auctoritati Principum deferretur verba jubendi, & sancienti, quæ a Leone usurpata fuere satis ostendunt; Postmodum verò Ravenna nobis cum piissimo in vobisq; Domino H. Ludovico Imperatore spirituali filio nostro degentibus, ejus clementiam exoravimus, ut eundem Presbyterum ad nos, suamq; Ecclesiam reverti juberet, quod omni alacritate nostra repromisit perficere Pontificio, diem constituens, atque denuncians, in qua eum remeare sanctet, Missos etiam Majestatis suæ nobiscum reliquit, Nottingum Brixensem, & Aldegisum Illustrem Comitem, qui revertentem illum nostro conspectui presentarent, quos expectantibus illic nobis ad diem statutum, & ultra, prædictus Presbyter non advenit; at iidem Missi illum nobis representare non posse professi sunt. Post transactum autem placitum, &c. Id cum in sacrosancto illo Conventu exposuisset Leo, dein facinus exagitans, quod Anastasius patrarat ait, & jussis Apostolicis, & Concilii sanctioni cum parere voluisse, & quasi vel majus, vel saltem, æquale crimen admisisset, quod Imperatoris præcepto obtemperare recusasset, subnectit: & Domini Lotharii præstantissimi Imperatoris decreto redire jubenti, pertinacia sua intemperantia resistisse; quo peracto interpellavit Pontifex Missos Imperatoris, cur secundum Principis jussionem Anastasius non adventasset, eumque sibi non exhibuissent, ac concilio se sistere non coegissent: ipsisque non fuisse inventum excipientibus, universo Episcoporum cætui placuit, ut epistola Imperatoris recitari deberet; Tunc Sanctissimus Papa Imperialibus superius jam dictis Missis dixit: Cur nobis, Sancto quoque Concilio secundum Imperialem epistolam jam dictam non presentatis presbyterum? ipsi autem affirmantes dixerunt: nos enim secundum præceptionem Domini, Magnique Imperatoris reducere, vobisque presentare maluimus, sed minimè illum invenire potuimus. Mox autem omnibus Episcopis ipse insignis, ac Beatissimus Præsul dixit, quid vobis de his videtur? Universus Episcoporum cætus respondit: Imperialis, si vobis placet, epistola relegatur, & cum relecta fuisset, in ea inter cetera reperit ita, &c. qua epistola perlecta, fuit juxta canonem tertium Sacri Concilii Antiocheni, Anastasius ministerio motus ex omnium consensione. Qua

Qua in re sicut præfens, ac peractissimum experta fuit Ecclesia Romanorum Imperatorum præsidium, ita & aliorum Principum, qui illorum vestigiis insistentes, variis Edictis ac Clerici, ac beneficiarii suas Ecclesias derelinquerent prohibuere, eos poenis etiam sequestræ fructuum coercitos fuisse jam vidimus. Hoc pacto Henricus III. Angliæ Rex anno 1264. lege declaravit sequestro se subjecturum temporales proventus Episcoporum in suis Ecclesiis non residentium, nec passurum amplius ut temporalia demeterent, qui in divino Ecclesiæ campo spiritualia serere non curarent. Conc. to. 11. par. 1. pag. 226. *Bona temporalia, & omnia, quæ ad Baroniam ipsius Ecclesiæ pertinent, quæ pro spiritualibus in eadem Ecclesia exercendis, pia progenitorum nostrorum devotione constat eidem fuisse collata, in manu nostra totaliter capiemus, nec ulterius substinebimus, quod temporalia metas, qui spiritualia subtrahere non formidat.*

Laudanda hujus Principis hac in re pietas, non item factum Eduardi ejusdem Insulæ Regis, qui anno 1352. ut sumptibus feralis belli, quod cum Gallis gerebat, cuiusmodi voragine Regni vires absorptæ fuerant, par esset, in quoscumque redditus beneficiariorum, qui in Ecclesiis non residerent manus iniecit, non solum Cardinalium, ac officia exercentium in Curia Romana, sed etiam eorum, quibus canonicæ leges residendi gratiam faciebant, vel quod studiis operam navarent, vel aliis legitimis de causis: licet ab incepto destiterit anathematis timore pereulsus, quod vibrare minatus fuit Clemens Sextus, tam in ipsum, quam in magistratus qui mandata exequerentur à legibus Ecclesiasticis discrepantia, tum quia ii molestia afficiebantur, quos canonum auctoritas assiduitatis onere non gravabat, tum quia fructus beneficiorum in suos usus, ac compendium vertere Rex properabat, immò in belli expensas, quo Christianos homines aggressus fuerat, ut ex *Royaldo ad annum 1352. n. 17.* Ean-

Eandem sequeſtri pœnam Episcopis non residentibus in suis Parœciis, sive Diocœsibus imposuit Ludovicus XI. ejus Pragmatico anno 1457. promulgato; quam Reges qui post eum imperio Galliæ potiti sunt in constitutionibus suis eadem de causa conditis similiter inflixere. Eodem modo ultus fuit Carolus Nonus lege, quam tulit anno 1561., Episcoporum ab exhibendo ministerio in suis Ecclesiis cessationem, exceptis iis, quos in suum concilium privatam cooptaverat, vel quorum opera pro republica foris uteretur. Sed hanc exceptionem improbavit Senatus Parisiensis dum edictum insinuaret, Regi id ob oculos proponens, posse ipsum Episcopos in consilium adhibere, dummodo statim ad suas Ecclesias eos remitteret, quomodo lex divina jubet. Orationum autem officio fungi eis non licere, si hac de causa longo temporis spatio a suis Diocœsibus abscedere cogerentur. Pœnæ etiam non acquirendi fructus non residentes submittere Hispani Reges, ut ex l. 27. lib. 1. tit. 7. novæ recopilat.

Et ne diutius in re evidentissima immoremur, inter pœnas, quibus Clerici, aut beneficiarii non residentes perpetuò in Ecclesiis, quos tanquam desertores, vel transfugas levissimos puniri habetur in *Can. si quis Presbyter Can. seq. & Can. si quis in Clevo 7. q. 1.*, eam esse frequentissimam, & usitatissimam, ut jussu Principis, ac Magistratus sæcularis fructus bonorum Ecclesiæ temporalium penes sequeſtrem deponantur, & hoc remedium omninò assimilari proventuum subtractioni in Novellis cõtentæ, ac etiã in jure Canonico, ex cuius dispositione adjudicantur Ecclesiæ derelictæ *cap. pen. de Cleric. non resid.*, auctorem habemus Io: Dartin in tractu de benef. p. 9. cap. 1: *Poterit etiam adversus eum procedi per viam depositionis, excommunicationis, vel suspensionis c. 2. & d. c. ex tua S. syn. & quoque per subtractionem proventuum, qui adjudicabuntur Ecclesia derelictæ, ut dicitur c. pen. cod. tit. quos si reversus petat, exceptione non residentie, id est quod non resederit in Ecclesia repelletur, ut notant Interpretes in d. cap.*

conquerente. Cui remedio simile est illud, quod hodie in usu est, ut iussu quoque iudicis Sacularis capiantur bona temporalia Ecclesia, donec Clericus residenciam fecerit, quod vulgè dicunt, par saisie du temporel.

Sed age quæso quo pacto Principes legibus, ac edictis in publicum missis, alienigenas à Sacerdotijs expulerint, ex iure suæ potestatis, siue patrocini, quod & hanc disciplinæ partem, sicut & alias cæteras complectitur, & ob evitandam Regnorum, ac subiectorum, perniciem, quorum salus suprema lex Principibus esse debet, dispiciamus, à Romanis Imperatoribus exordio sumpto, quorum Constitutionibus, aliorumque Principum productis, ad Neapolitanorum Regum gesta, & quasi possessionem in qua semper fuisse circa beneficia, gradum faciemus.

Clausum fuisse iter ad beneficia alienigenis Imperatorum Archadii, & Honorii Constitutione in l. in Ecclesiis C. de Episcopis, & Clericis, qua iussum fuit Clericos non ex alia possessione, vel vico, sed eo ubi Ecclesiam esse constaret ordinandos, in præcedenti dissertatione probavimus.

De hac re quamplures leges procuderunt Hispani Reges. Ei primas deferre placet, quæ comprehensa est partit. 1. tit. 15. l. 13. *E deven primeramente presentar de los hijos de la Iglesia, si los oviere a tales que sean para ello: e si no, de los oeros, que son de aquel Obispado.* Cum Henricus III., patre immatura morte præcepto in Olgarum Monasterio, quod prope Burgos est, Regni Castellæ administrationem auspicatus fuisset in conventu ibi de hac causa habito, & reditus Sacerdotiorum, quæ externi obtinebant jam antea occupati fuissent, proponente Clementis septimi Antipapæ Legato, re in deliberationem vocata, ac nimis agitata, & vexata, tandem aulicorum precibus, ac blandimentis devictum, & expugnatum juvenilem Regis animum memorat Mariana, de reb. Hispan. lib. 19. cap. 1. qui etiam refert eam, ac pleasque alias controversias, ex communi Procerum consensu

senſa in proxima generalia Comitia, quæ Madritum in-
 dicta, fuiſſe rejectam. Ejus verba operæ pretium erit
 adtexere: Sacris Caſtella beneficiis, ut quæque opulentiffima
 erant, ita maximo ſtudio, ſpe, conatu externi imminabant, nul-
 lo probitatis reſpectu, nullo eruditionis honore. Tanti mali pro-
 curandi cauſa, Caracæ in Regni conventibus, uti ſuperius dictum
 eſt, cautum: ne externi in ea beneficia invaderent. nihil eſſe ſor-
 didius, atque crudelius, quam ſi Eccleſias arrodereſt, qui ni-
 hil opis contuliſſent, neque ipſi, neque majores eorum: nulli
 deinceps uſui futuri eſſent. Cum id decretum à Romanis Pontifi-
 cibus negligereſt, à Regni Procuratoribus prioribus annis Sacer-
 dotiorum reditus, quæ externi obtinobant, occupati erant. De
 ea re referente Clementis Legato, in conventu diſceptatum à con-
 filioque inter proceres communicato, reſponſum: Iniqua videri ex-
 ternos petere, ſed aulicis tamen ſpe imminentibus ea Sacer-
 dotia impetrandi venia Pontificum, lubrica pueri Regis ætas ten-
 tata precibus, ac victa tandem eſt. De ea, aliſque Contraver-
 ſis communi Procerum conſenſu deliberandum videbatur. Con-
 ventus ergo Regni generales Madritum indicti.

Sed mutilam, ac decurtatam hæc de re hiftoriam,
 nobis reliquit Mariana. Eam integram fideliter nar-
 rat ipſemet Henricus III. in pragmatica ſanctione, quam
 ex ejus autographo depromptam typis dedit Didacus
 Perez ad lib. 1. leg. ordinam. tit. 1. l. 19. fol. 93. Ut ma-
 lis obviaret, quæ ex invaſione alienæ gentis hominum
 in ſacra beneficia progignebantur, appellatum fuiſſe, re-
 fert in ea Conſtitutione Henricus, à defuncto genitore
 D. Joanne, Clementem Pſeudopontificem per ſuos ora-
 tores, ac exoratum, ut ea Sacerdotia, quæ exteris in-
 ſuæ ditionis Regnis conceſſa fuerant, in indigenas trans-
 ferrentur, huic poſtulationi, ac votis non invitum: ad-
 nuiffiſſe, rem effectu non caruiſſe; tranſductis in Caſtella-
 nos aliquibus dignitatibus, quibus antea alieni genæ
 exornabantur. Id autem egiffiſſe Regem D. Joannem, cre-
 dendum eſt ex eo, quod communi conſenſione conſti-
 tutum fuerat in Conventibus Regni Caracæ celebratis,
 cujus decreti non ſolum meminit Mariana. d. cap. lib. 19.

Sed etiam tibi. 18. cap. 13. Profecquitur Henricus, tam
 patrem, quam Clementem morte præventos fuisse, an-
 te quam operi coronidem imponerent. Cum verò ipse
 Regni infulas suscepisset, in comitiis habitis Madriti, pri-
 mo suo imperii anno, omnium Regnorum votis fuisse,
 expectitum, ut quod inter Regem decessorē, ac Clemen-
 tem placuerat ratum esset, firmumque ne autem factum
 mutaret, se apprecatum fuisse Pseudopontificem, inte-
 ros fructibus, ac redditibus beneficiorum, ac dignitatum,
 quæ tam à Cardinalibus, quam ab alijs exteris posside-
 bantur per totum eius imperium sequestro subditis,
 y despues que a Dios plugo llevar deste mundo al dicho Rey mi
 Señor, y quiso que yo Reynasse empos el primer anno del mis Rey-
 nado en las Cortes que hize en Madrid, por todos los de mis Rey-
 nos fue me pedido asncadamente merced, que mandasse, y ordenasse
 e fiziesse por tal manera, que se guardasse la gracia de suso dicha,
 que el Papa Clemente al Rey mi Señor, y mi Padre hiziera, y a
 mi plugo mucho dello, viendo que era razon, y a pedimiento de
 todos los de mis Reynos, y con acuerdo del mi Consejo embie a
 supplicar al dicho Señor Papa, que a Su Santidad pluguiesse do-
 lo guardar, y mande poner embargo en los fructos, y rentas de
 las dignidades, y beneficios, que los dichos Cardenales, y esvan-
 geros avian en los mis Reynos, sobre que el dicho Señor Papa
 embió a mi el Obispo de Albi por su Mensajero, el qual muchas
 vezes a parte, y ante los del mi Consejo, y en publicas Cortes
 en Burgos por plea de voces me prometió, y dixo de parte del
 dicho Señor Papa, y por virtud de las Bullas de creencias del que
 me truxo, que al dicho Señor Papa plazia, y que queria guardar, y
 mantener la dicha gracia, en no proveer de aqui adelante a nin-
 gunas personas estrañas en los dichos mis Reynos, segun al dicho
 Señor Rey mi Padre avia prometido. E yo siendo desto segro,
 mande alçar el embargo, que en los fructos de las dichas digni-
 dades, y beneficios avia mandado poner, y despues, que el Papa
 Clemente murio, y &c. ex quibus verbis patet fructus Sa-
 cerdotiorum non occupatos fuisse à procuratoribus, ut
 ait Mariana, sed sequestrum regio iussu imperatum
 fuisse, nec sublatum ex blanditijs, ac illecebris, quibus
 Pro.

Procere adolescentis animum flexerant, sed quia Pontificius Legatus, ac Orator sapius, tam privatim, quam publice in conventu apud Olgarum Monasterium prope Burgos, fidem Clementis adstrinxerat, illum quod semel promiserat perpetuo observaturum. Cumque post obitum Clementis ei successus fuisset Petrus de Luna sub nomine Benedicti XIII., & passim ab eo externi sacerdotiis locupletarentur, *por guardar los establecimientos de los sanctos Padres antiguos, & aliis de causis in sua Constitutione expressis mandat, ut alienigenæ cujuscumque generis etiam si purpura illustrati essent, non possint in suis Regnis ad Episcopatus, dignitates, aut beneficia quælibet aspirare: ordeno, y establezco duradero por siempre que persona, o personas del Mundo, aunque sean Cardenales no ayen Arçobispados, ni Obispados, ni otras dignidades, ni Calongias, ni prestamos, ni prestameras, ni otros beneficios algunos en todos mis Reynos, y señorias, y en la gran, y parte alguna dellos; salvo aquel, y aquellos, que fueren verdaderos naturales de Padre, y Madre, y nacidos en ellos. Jubet præterea ut quousque in humanis degerent, qui beneficiis donati fuerant, vel ante, vel postquam ipse Regni habenas accepisset, Sacerdotiorum fructus, ac proventus in re-staurationem templorum, ac culturam possessionum, ex quibus ij redditus percipiebantur, verti deberent; si quid autem superfuisset, in extruendis arcibus in locis Mauris finitimis, quod gratissimum Deo futurum prædicat; y que los frutos, rentas de las dignidades Obispales, y calongias, y prestamos, y prestameros, y otros qualesquier beneficios, que ahora en los dichos mis Reynos tienen los dichos Cardenales, y estrangeros quien los oviessem, y ovienen despues, y ante que yo Reynasse, que sean tomados todas, por quien yo ordenasse, y servidas, y reparadas dellas las Xgleſias, y possessiones de las dignidades, y beneficios donde las dichas rentas, y frutos se llevan, y que lo que de las dichas rentas, y frutos sobrare agora, y de aqui adelante, en tanto que los dichos Cardenales, y Estrangeros las dichas dignidades, y calongias, y prestameros, y beneficios tuvieren, hechos los dichos servicios, y reparaciones*

que

que se pongan en las labores de los muros de Tarifa, y de Todan,
de Tebay de Alcalá la Real de Lorca, y de los otros Castillos
fronteros de Mojos, por quanto es mucho alli Menester, y Dios
sera por ello servido.

Ut hæc autem verba Interfererem non invitus feci,
quò si qui peregrinis Clericis adblandiuntur, agnoscent
injuriam agere, dum jactitant sequentium fructuum be-
neficiorum, rem novam esse, ac inusitatam, & utcum-
que aliquid sibi sumpsissent Principes, ac summæ po-
tèstates in Sacerdotiis non adhuc concessis, ne in ea ex-
teri intruderentur, attamen hæcenus inauditum esse hæc
de causa quicquid, in antea collatis, quoad impediendam
fructuum percipiendam fuisse ausos. Nam Henricus
Tertius & providit ne imposterum alienigenis, qua-
cumque dignitate fulgerent, ulla spes beneficiorum es-
set, & fructus eorum, in quibus jam fuerant instituti
etiam Romane Ecclesie Cardinales capiendos, & in
eas, quas diximus erogationes expendendos edixit; ne-
que hæc de causa cum sacris interdictum fuisse, literis
confignatum est.

Deinde Henricus ad poenas, & quidem acerbissimas
sue legis violatoribus irrogandas delabitur. Jubet
ut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Capitula, Recto-
res, Prælati externos etiam purpuratos, si qui ad digni-
tates, aut Sacerdotia promoti fuerint, vel eorum pro-
curatores ne recipiant; Si contra hoc venerint, iis pri-
vationem omnium fructuum, quos cum ex bonis Ec-
clesie, tum etiam ex re patrimoniali per loca domi-
nii sui caperent, interminatur. Quod si aliquis in-
suis Regnis, vel alibi natus nuntius, aut procura-
tor exterorum fuerit, & pro iis literas, libellos, acta,
appellationes produxerit, quibus edicti executionem,
aliquatenus inturbare conetur, quod districtissime
prohibet, qua severitate erimen, quod omnium habet
gravissimum puniat, malo legis verbis certè asperimis
exprimere; y si el contrario hizieren, y fueren Clerigos, que
suan profos los cuerpos, y pueflos en grandes prisiones, y tenidos
ansi

ansi presos hasta que yo lo sepa, y los mande desfierrar, y hazer
dellos lo que a mi mio fuere, y pierdan todos los bienes, y rentas,
que en mis Reynos ovieren, y sea la mitad de los dichos bienes pa-
ra los que los accusaren, y denunciaren, y la otra mitad para
quien lo biziere merced dellos, y nunca mas aya honra ni bienes
algunos en mis Reynos, ni en lugar alguno dellos, y si fueren le-
gos pierdan los cuerpos, y quanto en el Mundo han, y muera
por ello. Mitto plura ut brevitati studeam. Postremo ju-
rat se omni conatu effecturum, ut ea lex plenissimum,
ac perpetuum vigorem obtineat, eodem Sacramento
adactis D. Ferdinando fratre, Equitibus, Procetibus, et
qui erant a Consiliis, & Procuratoribus Civitatum, quae
suo imperio obsequabantur, Sacrosanctae Crucis, ac
Evangeliorum attacku.

Ex Henrico Tertio visus fuit profecisse Alphonso
Tertio filio Ferdinandi Primi Aragoniae Regis, qui
ut inorum Regni Valentiae subiectorum votis obsecun-
daret, die 15. Martii anni 1420. legem condidit, quae
omnino Hariciantiae imaginem refert. Postquam enim
vetuisset ne ex alienigenis quispiam etiam purpura co-
honestatus ac insignitus, ad sacra beneficia, dignitates,
ac pensiones in suis dominiis admitti posset, non ab-
similes poenas his, quas Henricus sanxerat, in sua legis mi-
nimentum subiicit, de quibus Crespi de Valdaur. par. 1.
observ. 6. S. 2. qui rem totam ex fide exponit, haec habet:
*Postea prohibes naturalibus, ne pensiones Exteris respondeant,
& tam laicis, quam Clericis sub fide, & naturalitate, qua Regi
sunt adstricti, ne acceptent procuraciones Extranecorum ad be-
neficia obtinenda, aut eorum possessionem, aut fructus. Jubes
officialibus, ut in toto Regno, sub poena privationis officiorum, haec
faciant inviolabiliter observari. Si Praelati ad hoc consequenda
dederint favorem, vel auxilium, inbet accipere eorum tempo-
ralitates, & inimicos Regis, & sibi suspensos, voce praenotata
publicent, & eos ne tales, infra quindecim dierum terminum
post publicationem huiusmodi, a toto Regno praedicta per solita re-
media expellant. Item jubet provideri ne prosaliam contra
Extranecos, & tradant eos Ecclesiarum Praelatis, qui in repa-
ratione*

ratione Ecclesiarum, & ornamentis eisdem convertere, teneantur? Jubeat pariter Notarios has bullas, vel litteras in favorem Extraneorum notificantes, carceribus mancipari, & per exilium, & privationem officii, & alias pœnas puniri, necnon quoscumque in naturales in his Exteris auxilium præstantes, aut consilium, aut eorum procuracionem acceptantes, vel eis utentes: Et pariter ne naturales super his citati ad Curiam Romanam possint accedere.

Ab his constitutionibus non absunt & aliæ formis excusæ apud Perez d. lib. 1. ordin. tit. 3; nempe lex 18. cujus initium notatu dignum: *Porque antiguamente por los Reyes nuestros progenitores fue ordenado en Cortes, que ningun estrangero, que no fuesse natural de nuestros Reynos, y señorias no pudiesse aver Prelacias, ni beneficios en las Tglefias de los dichos nuestros Reynos; & leges decimanona, ac vigesima. Plerasq; etiam pragmaticas sanctiones Henrici II., D. Ioannis I., Henrici III. laudat, ac in unum cogit idem Perez in vestibulo d. l. 18. Quam prædecessores Principes straverant viam, legibus suis munierunt Catholici Reges, latis anno 1473, & 1523. ad firmandam magis, magisque exterorum a sacris beneficiis submotionem, quas sua pragmatica Inviçtissimus Carolus V. comprobavit. Nec exemplo suis successoribus defuit prudentissimus, ac potentissimus Philippus II., quem idem edixisse anno 1560. constat ex l. 14. 16. 17. lib. 1. novæ recop. cujus libri consulendæ & aliæ leges usque ad vigesimam, quæ ejusdem argumenti sunt: consulendus item Arzevedius, aliique expositores.*

Licet hic obiter attingere spernendum nõ esse, quod in d. l. 19. lib. 1. ordinamen. exprimitur identidem Sũmos Põtifices a Christianis Regibus contendisse, eosque omnixè obtestatos fuisse, ut alienigenæ in beneficiorum partem vocarentur, sed tempus frustra consumpsisse, cũ nullis artibus, aut precibus se illi abduci passi fuerint a proposito, ejus semper tenacissimi fuere justissimis de causis; *T el otro es que otorgamos ligeramente a los Extraños lo que los otros Reyes Christianos rogados, y importunados por los*

Los Santos Padres, no quieren consentir de que este denegamiento se haga muy razonablemente con iustas causas.

Atque ne faciam longius, in omnibus fere Hispaniarum Conventibus, publico Decreto huiusmodi prohibitiones repetitæ, ac recoctæ, ut in Curiis Pincię anni 1522. petit. 24. & pet. 42. & in comitiis Madriti congregatis, anno 1528. petit. 2. & petit. 14. ex Peréz testimonio d. l. 18. in princ. ; qui etiam refert in Castellæ Regnis externos existimari, quod ad beneficia spectat, oriundos Regnorum Aragoniæ, ac Návarræ, idque fuisse definitum in Curiis Segobiæ anni 1532. petit. 42. d. l. 18. tit. 4., quod & ad pensiones fuisse productum, etiam ab iis alienigenis depulsis ex legibus editis in conventu Pincię anno 1537. & in alio habito anno 1523. l. 41., idem auctor est loco citato.

Ut propterea sit expeditissimum, legislationem hæc in re Laicis Potestatibus competere, quod & demonstrant leges in Aragonia evulgatæ, ac inter foros repositæ, quibus alienigenæ ab omnibus beneficiis Ecclesiasticis, ac dignitatibus electivis, pontificalibus, ac cathedralibus secluantur, ut ex lib. 1. scr. Aragon. tit. de prelaturis, & aliis beneficiis ab alienigenis non possidendis; & quæ apud Cathalaunos conscriptæ fuere in tit. que los estrangers no pogan obtenir beneficiis Ecclesiasticis in Catalunya, quarum non immemor fuit Cancr. par. 3. cap. 14. n. 62. qui n. 64. ait: *In ea provincia idem statutum esse de Præceptoris S. Joannis Hierosolymitani in const. Com la religio, eod. tit.*

Ab Hispanis ad Gallos pergamus. In Capitularibus juxta Cælestini decretum statuitur, ut Episcopus propria Diœcesi secundum statuta canonum eligatur, sicuti in antecedenti dissertatione vidimus. Constitutionis Christianissimi Regis Ludovici, qui in Divorum album referri meruit, supra mentionem fecimus, qua cautum fuit ut beneficia, atque officia Ecclesiastica Regni secundum præscripta, juris communis, & Conciliorum, atque instituta veterum Patrum conferrentur, nullo ad ea alienigenis aditu patente; imposuitque Regni magi-

stratibus , ut legis executioni quammaxime invigila-
rent , pœnasq; a contumacibus repeterent , his ver-
bis. *Universis Justitiarijs, Officiarijs, & subditis nostris, ac locumte-
nentibus præsentibus, & futuris, & eorum cuilibet, prout ad eum
pertinuerit, districtè præcipiendo mādamus, quatenus omnia, & sin-
gula prædicta diligenter, & attentè servent, teneant, & custodiant,
atque servari, teneri, & custodiri inviolabiliter faciant, nec aliquid
in contrarium quovis modo faciant, vel attentent, seu fieri, vel at-
tentari permittant, transgressores, aut contra facientes, juxta casus
exigentiam tali pœna plebendo, quod cæteris deinceps cedat in
exemplum; Quid in hac re decreverint Carolus Sextus, &
Carolus Septimus satius fuerit ex Petro de Marca audire
lib. 4. cap. 9. n. 9. Quod Carolus sextus coactò utriusq; ordinis
Procerum consilio, nova constitutione iterum decrevit, quam Con-
cilio Constantiensi, & Martino Papa edidit, ut ipsi Regis desiderio
se hac in parte accommodarent. Carolus VII. post obitum Patris
idem edictum renovavit, & a Martino V. ejusque successore sup-
pliciter multoties contendit, ut ejus edicti rationem haberet. Quod
cum illi insuper habuissent, perniciem, quæ Regno ex eo capite in-
ferebatur, amoliendam ratus, totum istud negotium ad suam aucto-
ritatem revocavit, jussitque edicto perpetuo, ut in posterum ulla be-
neficia alienigenis conferrentur, vetuit Ecclesiarum Prelatis, ne
quem extraneum a Regno ad ea obtinenda admitterent in vim Bul-
larum, quæ illis essent indultæ, aut alio quovis modo; præcepitque
magistratibus, ut Bullarum retentione, bonorum capione, & mul-
tis inflicis, adversus contumaces insurgerent.*

Sed & in ea lege fidem facit Carolus VII. etiam a decesso-
ribus Regibus inhibitum fuisse, ne alij quam Gallicæ Rei-
publicæ cives, beneficiis donarētur; qua potestate usi fuere
Gallorum Reges usque ad novissima hæc tempora, non
reclamantibus Summis Pontificibus, ut ostendit Consti-
tutio promulgata die 12. Februarij anni 1681. apud Clau-
dium Bondeau in *Biblioth. canon. fol. 144.* in qua repe-
luntur alienigenæ a beneficijs etiam in Provincijs recens
Galliæ Regno adjunctis, ubi notanda sunt ea verba; *Nous
avons estimé à propos de declarer sur cela la nostre volonté, ainsi
que les Rois nos predecesseurs l'ont jugé par différentes Ordon-
nan-*

nances, e deſtrant auſſi contriuer autant que la proteſtion, que nous deuous aux perſonnes cōſacrees au ſervice de Dieu nous oblige de le faire, & c. & illa: de nōtre pleine puiſſance, & autoritē Royale; item ea; ne puiſſent d'or en avant conſerer les dits benefices on y nommer autres que nos ſuiets, a peine de ſaiſie du temporel des benefices des dits Collateurs que pourroient eſire dans l'eſtendue du noſtre Royaume, e de celui des benefices dont los eſtrangers auroient eſtē pourueus, pour eſire employēs al acquit des Charges ordinaires, e le ſurplus en aures pies: eademque die prodiit alia conſtitutio loco citato apud eundem auctorem typis tradita, qua duo obtinens beneficia eo prætextu, quod intra anni ſpatium optare poſſit quod retineat, vel quod de illorum altero lis pendeat, iubetur ut frui nequeat, niſi fruſibus illius auquel il reſidera aſſuellement, & fera le ſervice en perſonne, alterius autem redditus, vel amborum, ſi in neutro Beneficiarius reſideat, in Eccleſiarum reparationem, ac ornamenta convertantur.

Ex magno exemplorum acervo, quæ al arum nationum antiquæ tabulæ, & vetera monumenta ſuggerunt, quædam tantummodo, quæ ad rem noſtram peroptime quadrant, ſecernamus. Apud Polonos, uſque a Caſimiri magni temporibus, peregrinos a Sacerdotiſ abſtentos fuiſſe certiffimum eſt, ut in ſuperioribus ſcripſimus. Sed non minus certum eſt id ſtatutis illius Provinciæ fuiſſe comprehenſum, quæ edidit Choppinus poſt librum 3. de doman. Francia. In Bohemia teſtis eſt Gregorius Bertholdus Pontanus, Bohemia pia lib. 3. de Friderico Epifcopo lege interdiktum eſſe, ne quis exterorum Archiepiſcopatum obtineat, aut Præbendam ſive magni, ſive tenuis redditus, interminatione exilij, ac injectis pœnis narium abſciſſionis, ac bonorum Fiſco addicendorum. Ediktum Regis Ladislai de beneficiis indigenis tantum tribuendis in Ducatu Glogavienſi aſſert Schifordeggerus in vindiciis præ Epifcopatu Sileſia quaſt. 6. id ipſum, compluribus Germanorum Imperatorum conſtitutionibus in Sileſia ſancitum fuiſſe addit quaſt. 9., cui illarum verba intexuit, qui etiam totus eſt in præbando, id

statuere, ut indigenæ, exteris posthabitis, ad beneficia promoveantur, nihil commune habere cum potestate spiritali, quamvis ad hoc recurrendum non sit, ut manifestum fiat, Principes, qui hujusmodi leges fecerint Yvæ facultatis fines non excessisse: cum satis ex iis rationibus, quas copiosè adduximus, id evincatur.

Nimis autem licenter, immò & impiè Bodinus de *Repub.* pronunciat: omnium constantissimè fecisse Helvetios, qui lege in conventibus promulgata anno 1520., rescripta Romanæ Curia, quibus Sacerdotia peregrinis tribuere non dubitarat, publicè laceranda, & qui iis uterentur carceribus, ac vinculis coercendos censuerunt, quod & a Stumphio proditum fuit.

Sed nobis opus non est, ut externorum Principum sanctiones de re beneficiaria, quæ ex historiis plurimæ suppetunt, persequamur. Ad ipsos Neapolitanos Reges properandum est, quorum semper proprium, & peculiare fuit evertere per temporum licentiam disciplina, & legum Ecclesiasticarum auctoritati in eo potissimum, quod beneficia attingit, succurrere; si quod temporum vitio depravatum esset, affectumque, sanare; si quando Templorum cultus Sacerdotum absentiam negligenteret, in eos sequestro fructuum animadvertere; sequestri etiam remedio providere, ne Ecclesiastici redditus, contra Canonum constitutionem prodigantur: in qua possessione, vel quasi, cum antea etis temporibus semper fuerint, usque ad nostram ætatem perdurant, ac persistant.

Iussu Ferdinandi primi Aragoniæ Regis, cum anno 1488. fuisset propositum edictum, ut quicumque Archiepiscopatus, aut alia beneficia in Regno haberent, in Curia Romana residentes, intra quindecim dierum spatium ad sua redirent, & Petrus Guilielmus Rocca Salernitanus Præsul, ac Ursus Ursinus Teanenensis Antistes mandatis minimè obtemperassent, Felici Cafarello partes impositæ, ut redditus illarum Ecclesiarum, ac beneficiorum eis annexorum exigeret, exactos verò, ut & bona utriusque mobilia, spoliisque omnia Laurentio

Od-

Oddo Columnæ Protonotario Apostolico traderet; quem antedictis Ecclesiis præfecit, earumque gubernationis curam commisit: quod ne effectu careret, Capitulo, & Canonicis Civitatis Salerni rescripsit, Protonotarium ad Cathedram illius Urbis fuisse evectum, qui in ea Bartholomæum Cicilianum suum Vicarium constituerat: mandatum præterea, ut ei parerent, quemadmodum aliis eiusdem muneris obedire soliti erant. Alias quoque literas ad Teanensem Vicarium dedit, quibus imposuit ut ab officio desisteret, in quo administrando non rectè, & ex fide se gesserat, & Felici Cafarellio Oddi Columnæ procuratori administrationis reddituum ad eam Sedem pertinentium rationem redderet; quæ in re cum se non contineret intra limites sequestri fructuum, vel privationis eorundem adversus contumaces Episcopos nihili facientes ejus præceptum, quo ad revisendum suas dioceses invitabantur, videtur Ferdinandus aliquid ex antiquo jure, quo utebantur Reges Neapolitani in hujus Regni Episcopatibus repetivisse.

Eadem de causa Ferdinandus Episcopum Melitensem, quod post diem præstitutum Regno, Ecclesiæq; suæ se non reddidisset, sub finem Junii anni 1482. fructuum Episcopatus, ac beneficiorum interceptione multavit.

Cum Summus Pontifex Paulus IV. adversus Philippum II. Hispaniarum Regem hostilem animum, ac iras gereret, invadendique Regni, foederisque cum Hispani nominis hostibus incundi audacissimum agitaret consilium, prudentissimus Princeps jurè injuriam propulsare studens, a viris tum divini, humanique juris peritissimis, tum probitate spectatissimis quæsit, an sequestro fructuum, aut illorum privatione posset cogere Prælatos, qui Romæ manerent ad residendum in suis Ecclesiis, & eos, qui beneficia in iis possidebant ad ministeria in eisdem obeunda? Rogati illi suas sententias, in id consentire omnes, nihil justius, nihil æquius, nihil magis esse sacrorum Canonum vel menti vel verbis congruentius. Superest in Regii Archivi libris, qui reliqui

reliqui sunt, velut quædam ex magno naufragio tabulæ, insignis Theologi, Jurisqueperiti consultatio, in qua de quæstione a Rege proposita his verbis: *Se podria estando las cosas en el termino, en que estan, mandar, que ningun natural destos Reynos estuviessen, ni fuesse a Roma, y compeler a los Prelados, que estan a Roma, aunque fuesssen Cardenales, que viniesssen a sus Yglesias a residir, y a los Clerigos, que tienen beneficios, que vengan a servirlos, y en defeçto deçso hacer proceder a privarlos de las temporalidades, y lo que se podria hazer respecto de los otros despachos, que van a Roma durante la guerra, ita pronunciat, ac sententiam suam aperit. Tambien se puede mandar con buena consciencia, que durante la guerra ningun natural destos Reynos vaya a Roma, y a los que alla estàn, si sin peligro lo pueden hazer, que se salgan, y a los Prelados, que hazen ordinaria residencia en Roma, y contra toda justicia llevan venta de sus Yglesias, pues es manifesto, que no tienen causa bastante para no residir en ellas, tambien se les podria quitar las temporalidades, ò a lo menos gran parte dellas, pues la llevan con la misma consciencia, que si la robassen, y no haze el caso oponer, que si estas dos prohibiciones hubiessen, cessarian las expediciones, y despachos, y negocios espirituales tocantes a las almas, digo que esto no impide por muchas razones, &c.*

Ut verò quivis persuasum habeat quantum custodiæ, ac defensionì canonum Reges Neapolitani invigilaverint in omni canonicæ disciplinæ labe eluenda, cum primis autem, qua residentix debitum Clericis, & Beneficiariis per incredibile proterviam remittitur; præter eundem non est, si qua vis, aut injuria legibus Ecclesiasticis fieret, etiamsi res inter Clericos ageretur, Regiæ opis præsidio precantibus non defuisse, quod ab Alphonso Aragonico pietatis, ac prudètiæ singularis, vel uno ad Episcopum Calatiensem dato rescripto die 30. Decembris 1450. luculenter ostenditur. Cum quidam ejus Civitatis Clericus, ejusdemq; Ecclesiæ Beneficiarius nomine Jacobus Antonius Lanna, longe aliquandiu inde loci fuisset in Neapolitanæ Academiæ studiis immoratus, quò sacris ordinibus idoneum se compararet, Episcopus ob eam rem

rem beneficio cum deicere, aliumque instituire meditata-
 batur; quoniam verò id erat Canones corrumpere, qui residendi necessitate exonerant eos, qui literis in aliqua non ignobili Universitate operam præbent, ut ex *cap. 12. de Clericis non resid. cap. licet. de præbend.* non oblitus maximus Princeps regulæ Concilii Ephesini in relatione ad Theodosium: *sententiam illam, quæ a Canonibus aliena est, nihil aliud in se continere, quam apertam contumeliam: Episcopum quam id esset iniquum, quod facere aggrediebatur, commonuit, simulque Præfecto arcis, & Gubernatori illius urbis in mandatis dedit, ut Clerico, neque ab Episcopo, neque ab alio quoquam ea de re molestiam inferri, sed ipsi integram fructuum perceptionem manere curarent, ita ut novis, ac repetitis querelis Regiam Majestatem adire non cogere-
 tur. Nempe novum non erat, ut Clerici, si Canones frangerentur, ad Regiæ opis præsidium confugerent, ac provocarent, quorum preces non respuebant Principes, tum quia ad officium Regis pertinet oppressis subditis, præsertim Clericis suum præstare patrocinium, tum etiam quia ejusdem est ne tranquillus Reipublicæ status perturbetur, providere. Hac fretus spò Dorylæi Episcopus Eusebius, Marciani pietatem adversus injurias, quas a Dioscoro passus fuerat interpellavit, ut ex ejus libello in actis Concilii Chalcedonensis act. 1. in quo hæc verba nobis se exhibent σκοπὸς τῶ ὑμῶν κρᾶται πάντων μὲν τῶ ὑπὸ τῶν ἀνομιῶν, καὶ χθῆρα ὀρέγων ἀπιστοῖς ἀδικημένοις, μάλιστα δὲ τῶ εἰς ἱερῶν σελουῶτων, καὶ ἐν σέση τοῦ θεοῦ δεραπίοντες, παρ' εὖ τὸ βασιλευν ὑμῶν, καὶ κρατῶν τῶ ὑφ' ἡλίου δειδῶρηται. *Intensio, & propositum majestatis vestræ est universis quidem sibi subditis providere, & manum porrigere omnibus injustè oppressis, præcipuè tamen fungentibus Sacerdotio, in hoc divinitati placentes, a qua vobis imperare, & dominari sub hoc Sole donatum est. Eadem fiducia Eunomius Episcopus Nicomedix in Bithynia, Marciani subsidium adversus vim ab Anastasio Nicæno illatam, implorasse constat, ex act.**

act. 13. *ejusdem Concilii*, quia, ut agebat ille; **Deus**
Principibus imperium contulit ad salutem orbis terra-
rum, ac pacem Ecclesiarum; Θεός το βασιλευσ ἡμῶν, καὶ πρε-
 σβῆν ἡσ ὄλων ἐπὶ σωτηρία τῶσ οἰκουμένησ; καὶ εἰρήνην ἡσ ἀγίωσ ἐκκλησιασῶν
 δικαιοσ δωδ ὄρηται. **Eadem & Bassianus olim Præsul, cano-**
nos indignè solutos in judicio, quo ab Episcopatu fue-
rat remotus genua Marciani amplexus gemens, ac for-
didatus conquerebatur, ab eoque Regiæ protectionis
præsidium deposcebat, ut ex act. 11. dicti Concilii Chal-
ced. quoniam, dicebat, omnium qui vim patiuntur salu-
tem, Sacerdotum Christi potissimum, post Deum ex
Principe dependere; πάντα ἢ σωτηρία ἡσ βίωσ παχόντων, μετὶ τὸν
 Θεὸν ἢ ἡμετέρω γενλώτῃσ ὑπάρχει, χαρίτωσ ἢ ἡσ ἰορίων σὺ χριστῶ, sub-
 dens διὸ καὶ γὰρ ἐστὶ, σφισδὲ πῶσ δίκαιοσ ἐκκλησιαστικὸσ ἀποκαλιθῆμενοσ τοῖσ
 ἡμετέροισ ἰχθυσιν ἐν πέσοισ με καταλευθῆται. *Quapropter & ego ad*
has preces veni, promittens vestigiis vestris, ut in his mei mise-
reamini. Quæ rca libentius hic adscripsimus, ut pateat
nihil discrepare, ab antiquis Ecclesiæ institutis, & cano-
nica auctoritate nostri Regni leges, quibus Regium præ-
sidium ferendum esse cavetur, non tantum si subditi
seculares, ab Ecclesiasticis vi opprimantur; sed etiam
si Clericus a Clerico eam sit perpeßus, quod & appa-
ret ex cap. quæcumque caus. 25. quas. 2. ibi: Omnibusque, qui
Ecclesiæ deserviunt tuitio deferatur.

Latissimus quidem nobis pateret campus, in
 quem possemus excurrere, rescriptorum quibus ad-
 versus violatos, ac infractos Canones nostri Principes
 opem tulerunt; quin etiam si quid peccatum fuit adver-
 sus receptos in Ecclesiis mores juri Canonico non adver-
 santes, quos non innovandos esse censet Divus Basilius
 epistola 159. Hieronymus epistola 18. cap. 2. & Augu-
 stinus epistola ad Januarium 118. cap. 2. relatis *can. 4.*
& 11. dist. 12. In more positum fuerat ut Salernitanus Ar-
 chiepiscopus, & ipso absente qui ejus sustinebat vicem,
 ac Capitulum, in oppidum Sancti Severini Episcopum
 mitterent, quò cives sacro Chrismate inungerentur, tum

ob

ob loci distantiam; tum quod infirmi non sine maxima difficultate cum eorum liberis possent Salernum petere; Cum id immutaretur, aditus ab Universitate Rex Ferdinandus suo diplomate, ut vetus institutum observaretur, mandavit ea ratione quam religiosè adjecta, *perche li Sacramenti della Chiesa si devono offerire, e non denegare*, subiuncta etiam huiusmodi clausula; *E perciò tanto per rispetto del solito, e consueto, come per lo giusto, & honesto vogliate a questo provvedere, che noi non ne habbiamo altra querela, e che non siamo necessitati a fare le giuste, & honeste provisioni necessarie.* Sed nolumus extra rei beneficiariæ terminos evagari.

Otiosum certe esset postquam Episcopus, ac Clericos beneficia possidentes posse fructuum sequestro ad residendum compelli, idque usitatum in Regno receptum semper fuisse planissimum fecimus, in eo probando operam insumere, nempe licitum esse idem remedium adhibere, ut alienigenæ a beneficiis capessendis procul sint; cum jam visum fuerit inter rationes, quæ in hac re indignis favent, eam non postremo loco esse, quia hi vel patriæ amore illecti, vel civium, & eorum, cum quibus fuit longa vitæ consuetudo familiaritate invitati, ad residendum sint procliviores.

Sed & si facultates Ecclesiasticæ, & beneficiorum redditus non rectè administrarentur, non ad normam Canonum eorum dispensatio fieret, præstò semper fuit in Regno nostro Regiæ tuitionis auxilium. Joadem, cum Sacerdotes Templi restaurationem insuper habentes, pecuniis, quæ in hanc rem erant erogandæ, abuterentur, totum hoc negotium ad suam potestatem revocasse in superioribus ostendimus, quod Deo acceptissimum fuisse nos docent sacræ literæ l. 4. Reg. c. 12. *Igitur usque ad vigesimum tertium annum Regis Ioas, non instauraverunt Sacerdotes sartatecta templi, vocavitque Rex Ioas Ioadam Pontificem, & Sacerdotes dicens eis; quare sartatecta non instauratis templi? Nolite ergo amplius accipere pecuniam juxta ordinem vestrum; sed ad restorationem templi reddite eam.* Hoc idem ad cognitionem suam revocarunt Reges nostri, quotiescumque

se occasione obtulit, ut beneficiorum fructus suos facerent, neque illi in Ecclesias reparandas, easque ornamentis, ac suppellectili instruendas, pro portione quam canonicos in hos usus expendendam decernunt, cederent, ex auctoritate juris Canonici, tum quia in *can. boni 98. dist.* cuius in superioribus mentionem fecimus, dicitur: *boni Principis: & Religiosi esse Ecclesias contritas, neque confusas restaurare, novas adificare, Sacerdotes honorare, ac curari, tum etiam quia in *can. filii, vel nepotibus caus. 16. quest. 7.* conceditur posteris eorum, qui construxerunt, vel deditur Ecclesias, ut si ministros intelligant, eas rebus collatis, vel earum aliqua defraudare, non solum possint honesta commotione compescere, sed etiam ad vetus eos Regium patrocinium postulare; ibi: *Si autem Metropolitana talia gerat Regis hac auctoritate intimare non differat.* quod non omisit Joannes Dantis d. q. 7.*

In literis a Rege Ferdinando Primo sub die 13. Martii anni 1433. Archiepiscopo Brundisino transmissis eum reprehendit Princeps, quod senio cornuente jam Ecclesia, licet ei non semel insinuasset, ac iussisset, ut labantem fulciret quotannis, eique ornamenta, ac facram suppellectilem, qua indigebat compararet, idemque sibi curae esset, ut praestarent alii, qui in ea Civitate beneficiis fruebantur in Ecclesiis, quae cum redditibus abundarent, relatum fuerat, multis ad cultum necessariis defici, Regiam iussione parvi fecisset: mirum id sibi contigisse, addens, magnamque mentis perturbationem, peperisse. Quocirca iterato ei imperat, ut singulis annis quartam, aut saltem quintam proventuum Ecclesiae partem seponat, eamque in instaurationem, ac necessarium templi erogat, idemque ut exequantur ceteri beneficiarii in aliis Ecclesiis procuret: quod si hoc implere cunctatus fuerit, protestatur se provisurum, ut omnium illarum Ecclesiarum redditus pro quarta, aut quinta parte sequestro supponantur.

Non secus idem Ferdinandus auctoritatem suam interposuit, cum de refectione Cathedralis Ecclesiae Con,

Consentinus Archiepiscopus nihil esset sollicitus, quia in re hanc rationem inivit. Scilicet *Perceptor* illius Provinciae mandavit, ut decatos tertentum in Ecclesiam reficiendam infumeret, adhibito qui huius erogationis rationes conscriberet, adhibitis etiam duobus ex optimis civibus a Capitulo eligendis.

Eandem regis tuitionis curam, quod ad propositum attinet, non desepxit Federicus Rex, cui cum die 9. Decembris 1499. preces obtulisset *Civitas Barionensis*, ut ejus Archiepiscopus adstringeretur in Ecclesiae restitutionem, ejusque cultum ad quocunq; impendendam eam quantitatem, quam in hanc rem *voti sacri Canonnes* praescripserant; statuit Princeps rescribendum Archiepiscopo, ut statim Ecclesiam collabentem repararet, cujus ruinis si non mederetur nulla mora interiecta, designaret Civitas duos spectatae probitatis viros, qui simul cum Vicario Praesulis, aut procuratore, ex redditibus patrimonii Ecclesiae, refectionem ad finem perduerent.

Simili exemplo idem Federicus anno 1504. die 10. Julii, cum Arianensis Ecclesia penè vetustate jaceret, Vicario commisit, ut omnes redditus Episcopatus caperet ipse, ex quibus eam restitueret; quod si aliquid ex fructibus post eam restitutam superesset, Episcopo servaretur.

Regibus absentibus, idem praestitere, qui eorum in Regno vicem gerebant, cui cum post devictas, ac debellatas Gallorum copias, praesisset *Consilius de Corduba* anno 1504. die 10. Junii Gubernatori Civitatis Bithyniae praecipit, ut quodcunq; obvenerat, vel obvenerum erat ex fructibus Episcopatus interciperet, & in Ecclesiae majoris aedificia *longo senio lassata*, ut ait *D. Greg. dialog. cap. 15.* instauranda converteret, necnon in ornamenta, & alia quae ob divinum cultum requirebantur; praeterea sumptus fideliter, ac exactè describeret, & adnotaret, ut posset de eis rationem referre.

Ecclesia Tarentina tum aetatis senio concussa, ut

dicitur in l. 15, C. Theodos. de operib. publ. vīsebatur, tum etiam sacrarum vestium, ac ornamentorum inopia laborabat. Hoc cum accepisset Complutenſium Dux die 8 Novembris 1559. Perceptori Hydruntinæ provinciæ iussit ut ducatos mille in Ecclesiam fulciendam erogaret, ducatos quingentum in emptionem utensilium, ne Divinus Cultus imminueretur. Cumque de Episcopo coram eodem Andriæ Civitas fuisset conquesta, nihil eum de Ecclesia restauranda curare, sed pati, ut ait Ovidius, *ca nescere turpi teſta relicta ſitu*, mandavit ut Cappellanus Major de hac re ad ipsum referret, qui audito Episcopo, receptis probationibus, retulit sequestrandam partem fructuum Ecclesiæ penes viros facultatibus idoneos a Civitate designandos, qui cum Episcopi interventione eam iis templum restaurarent, & a quibus accepti, & expensaratio deberet exigi, cujus sententiam Gubernatori negotium dedit ut executioni mandaret anno 1565.

. Antiquam hanc inolevisse in Regno nostro consuetudinem, ita semper moribus comparatum fuisse, notissimum est. Si quando Beneficarii debitis impendiis ob earum conservationem, ac utilitatem Ecclesias defraudant, & oneri eis a sacris canonibus injecto non respondent, orant Universitates, rogantque Principem, ut eos ad implendum, quod sui officii, cogat. Res discutienda iudicio Cappellani Majoris remittitur, cuius huiusmodi controversiarum notio esse solet, cuique ut de his cognoscat, vires suas Princeps delegare consuevit. Vocato Episcopo ne se indicta causa fructuum commodo privatum queratur, reſtibus de Ecclesiarum statu interrogatis, ad Principem fit relatio, ut tuitionis jure bonorum, sive fructuum capio indicatur, eorum penes probos, ac locupletes viros sequestratio fiat, qui ex his Ecclesiarum incommodis remedium parent. His relationibus inspectis, qui Regne præest, earum executionem mandat; quod servatum fuit petentibus Extauritariis Ecclesiæ Divi Ioannis majoris huius civitatis, quorum precibus, prævia relatione Cappellani Majoris, audito Abbate, die 14. Julij 1574. detulit

tulit ex parte fructuum capione illius anni, & insequentium annorum inflictâ, donec per procuratorem piæ domus cum Episcopi interventu, aut sui procuratoris, collatenti Ecclesiæ ac ruinosæ succurreretur. Eodem modo Ecclesiæ Francensî consultum fuit ejus Vniversitate instante anno 1576., & ad Regii præsidii per fugium convolante Andriæ Civitate anno. 1590. post consultationem Cappellani majoris, in qua plura hujus praxeos exempla inserta fuere, licet humanitatis gratia prius Episcopus, ne sui officii obivisceretur, monitus fuerit. His similia exempla plurima inveniet qui Regiæ jurisdictionis libros, vel eorum fragmenta, quæ ad nos pervenerit, percurrere ac evolvere voluerit, quod ut agamus nobis per tantas occupationes non satis temporis, ac otii suppetit. Hujusmodi praxim, ut in præfatis casibus bona Ecclesiastica, ac decimæ sequestrentur, ac pignorentur ex jussu Regii, Concilii, sive secularis magistratus adornat, eamque in Hispaniæ Regnis frequentissimam esse fidem facit Bovadilla *polit. lib. 2. cap. 18. n. 135.* & in Gallia Fleury *Institut. au droit Ecclesiastique cap. 23. in fin. ibi; se qui n° empeche pas, que les juges royaux en France ny doivent aussi tenir la main, y contreindre les beneficiers par saisie de leur temporel, parceque le Roy est protecteur dela discipline exterieure.*

Tantum autem abest Regis Vicarios, ac Regios magistratus, qui hoc ad suum jus, ac potestatem recuterunt, ulla Ecclesiastica censura fuisse perstrictos, ut & ipsi S. R. E. Cardinales in excelsio illo fastigio collocati, eadem orbita incesserint, cum Regnum hoc moderarentur, quamvis credendum sit, nihil iis magis animo stetit, quam ne aliquid ex Sacræ communis parentis Ecclesiæ juribus, ac immunitatibus ejusque dignitate, ac maiestate deperiret; quod illustri testimonio Cardinalis Granvetani comprobare possumus, qui supplicii libello Consiliarii Joannis Felicis Scalaleone, quo regum auxilium obtestabatur adversus Abbatem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in eius Castro Sancti Joannis Rorundi, quæ cum jam propè concideret, nihil ille de ea sustentanda cogitabat, annuens,

nuens, cum id a vero non abesse testibus docuisset apud Cappellanum majorem, rescripto fructus integri unius anni, ac pro dimidia duorum insequentium Ecclesiæ adjudicavit, quorum exactio commissa fuit uni ex civibus ditioribus ab Univerſitate deligendo, exacta prius ab eo cautione, se quicquid ex iis redigeretur, in Ecclesiæ reedificationem erogaturum.

Sed & ipsi Pontifices Maximi morem in Regno vetustissimum ex Regiæ tuitionis jure dimanantem, lubentes approbarunt. Cum enim in anno 1526. Ecclesiæ pene omnes situ squalerent, & quasi dirutæ inspicerentur, essent quoque iis destitutæ, quibus ob divina officia celebranda necesse est, incuria, vel potius avaritia, & cupiditate Beneficiariorum, qui suis tantum delectationibus, & commodis intenti, suis dumtaxat quæstibus inhiantes, omnem illarum curam deseruerant, ac abjecerant, Pontificiis bullis sub die 20. Januarii 1526. destinati fuere Marcellus Gazzella Regens Regiæ Cancellariæ, & Hieronymus Centelles Apostolicus Nuncius, qui Regnum peragrarent, Episcopatum fructus pro quarta saltem portione penes bonos, & non lapsos facultatibus viros tanquam sequestres deponerent, ut iis Templorum restorationi provideretur, necnon cruces, calices, sacerdotalia indumenta, & alia, quæ ob altarium ornatum, & Ecclesiarum nitorem, ob sacram functionem, peragendam, Divinumque cultum necessaria visa fuissent, compararentur; quibus literis morem gerens Sanctæ Severinæ Comes, qui hujus Regni administrationi Præfectus erat, suis literis die 28. Februarii 1526. id denunciavit omnibus Regni Univerſitatibus, ac Magistratibus, hisque in mandatis dedit, ut Commissarios, quibus id negotii delegatum erat militari manu adjuvarent, ac quodcunque Regiæ jurisdictionis auxilium iis præberent. Quid autem fuit Pontificium illud diploma, dum utraque potestas tam ecclesiastica, quàm sæcularis permiscetur, quò Beneficarii in officio contineantur, ne fructus malè deperdant in fraudem

dem Ecclesiarum, ac Canonum, etiam fructuum capio-
ne, aut sequestro, quam ingenua quædam confessio, eam
auctoritatem utrique promiscuam esse, utrique ex æquo
competere? in qua sententia est *Cassan. in Catalogo glor.*
Mund. ex l. hereditas in fin. ff. petit. hered. l. si in ali-
quam §. ades sacras ff. de off. Proc. ex cap. 1. ne sed. vas
qui etiam ex d. can. filiis, vel nepotib. 16. quasi. 7. ait.
Prelatis dissipantibus Ecclesie bona, posse dignitatem Regiam adiri
vi, in cuius rei confirmationem testimonium arcessit
Guillelm. de Benedict. cap. Reynutius verb. si absque liberis mo-
raretur de fideic. subst. n. 34. & 35. de testam.

Nec Reges nostri, aut qui eorum vices gessere quic-
quam passi sunt unquam de hoc jure decedere, sed sem-
per ejus fuere retinentissimi, cui cum aliquo modo ab-
rogari videretur Bulla in Cœna Domini (quamvis ea
non fuisse inclusos Reges, nullum illatum præjudicium
Regiis prærogativis, neque in ea, de qua agimus specie,
aliisque similibus locum habere, tam si verba exactè
perpendamus, quam in conditorum mentem si penitius
introspeciamus, viri clarissimi de utroque jure, ac de divi-
na scientia optimè meriti, jam pridem ostenderint) hæc
fuit una ex præcipuis causis, cur in Regno nostro usu non
fuerit recepta, ut videre est ex consultatione à Complu-
tensium Duce potentissimo Austriaco Regi Philippo II.
transmissa, in qua non potuisse Bullam in Regno admit-
ti refertur, cum ex aliis plerisque, tum quia in ea, qui ad
sequestrationem fructuum beneficiorum processerint ab-
sque licentia Apostolicæ Sedis a sacra communione ar-
centur, cum tamen eos sequestrationi submitti, si fortasse
a Beneficiariis quoad redditum ecclesiasticorum dispen-
sationem, ac gubernationem moneri a Canonibus eis impo-
sito, non satisfaceret, semper fuerit solemnissimum: *Quando*
le Città, e Terre (verba consultationis sunt, si quis ea deside-
ret) dove le Prelature, e beneficii sono posti, hanno avuto ricorso allà
Vicerè, che per li tempi sono stati in Regno, narrando come li Pre-
lati, e Beneficiari si pigliano, si mangiano l'entrare delle loro Prela-
ture, e beneficii, e le Chiese caseano, e si rovinano, e non ci evano ve-
stimenti,

stimenti, nè paramenti necessarii, & in questo caso si è commesso al Cappellano maggiore, che ne pigliasse informatione, e ne facesse relazione, e pigliata detta informazione, e vista l'estrema necessità della riparazione delle Chiese, & ornamento di esse, si ha soluto ordinare, che si pigli una parte dell'entrate, e con intervento delli Uomini da bene in ciò deputati, si spenda in quella riparazione, ch'è necessaria alle Chiese, pigliando la parte dell'entrate in più anni, per non dare incomodità al Prelato, e Beneficiato.

Ex his, quæ hætenus adduximus, objectioni qua Regium edictum ex potestatis defectu impugnabatur, cumulatè, ni nobis suscepti negotii amor imponat; satisfecisse videmur. Potuit certè Regia lex proferri in Canonum custodiam, ac executionem, utque eorum violatio averteretur, ut copiosè differuimus, & tradidere etiam non postremi inter Pragmaticos nominis Morla in Emporia jur. tit. de leg. n. 23. & 25. & Guttier. lib. 2. pract. q. 1. n. 14. Potuit ut inviolatum, ac intemeratum præstaretur, quod jus ipsum naturale dicit, ac imperat. Sed non minus potuit ex eo munere, quod Regibus incumbit, ut bono status tam temporalis, quàm spiritualis regimini ministerium, ac auctoritatem suam commodent, ut quod illud evertit averruncent, ut quod salutem, ac utilitatem subjectorum, & Regni oppugnat, amoliantur, ut occasiones scandalorum, ac offensionum auferant, ac prætidant.

Quantum ad bonum regimen etiam spiritale spectat, est id, quod modò docuimus exploratissimum. Obvia sunt complura, eaque validissima juris canonici loca in can. quando 39. caus. 23. q. 4. quia commoventur potestates Christianæ adversus detestandos dissipatores Ecclesiæ, si non ergo moverentur, quomodo reddent rationem de imperio suo Deo? Intendas Charitas vestra quod dicam, quia hoc pertinet ad Reges sæculi Christianos, ut temporibus suis pacatam velint Matrem suam Ecclesiam habere, unde spiritualiter nati sunt, quod haustum ex Divo Augustino tract. 11. in Joannem, can. benè, §. sancta Synodus 96. dist. Quamquam

quam studii vestri, & Religionis interfit, ut in Episcopatus electione concordia principaliter seruetur in Ecclesia. Coelestinus in epistola ad Theodosium Augustum Concilii Ephesini actio. 2. ibi: ne quid turbida novitati licere vestra mansuetudo permittat; & inferius: ampliusque pro pace Ecclesiarum, Clementia vestra debet esse sollicita, quam pro omnium securitate terrarum; subsequuntur enim omnia prospera, si primitus quae Deo sunt cariora serventur, & deinde post Abrahami, aliorumque ei exempla suggesta, his ergo exemplorum vallati praesidio, Fide, observatione, virtute, universalis Ecclesia in Deum nostram piissimum cultum, ne sibi aliquid dissensio vindicet, custodite. Pro vestri enim Imperii salute geritur, quidquid pro quiete Ecclesiae, vel Sanctae Religionis reverentia laboratur. Idem & perspicuum fit, ex d. c. Reatina 63. dist. & ex alijs canonibus, ac testimonijs, & locis Patrum, Conciliorumque supra relatis. Huc etiam referri potest, quod Eusebius lib. 4. cap. 42. enarrat, in Concilium Tyri a Constantino missum fuisse Dionysium Consularem, ut esset in istas res custos, & inspector omnis ordinis, & quod Gregorius scripsit ad Francorum Regem Theodoricum lib. 9. epist. 53. Quicquid ad Dei nostri cultum, quicquid ad Ecclesiarum reverentiam, quicquid ad honorem pertinere cognoscitis Sacerdotum, & studiosè statui, & velitis in omnibus custodiri: & Hincmarus epist. 4. c. 45. Consensu Principis terrae, qui res Ecclesiasticas Divino iudicio tenendas, & defendendas suscepit, electione Cleri, aut plebis, quisque ad Ecclesiasticum regimen absque ulla venalitate prohiberi debet, quae verba refert Filesfacus de sacra Episcop. auditor. c. 5. §. 5. in fin. & paulò diversa Duchesne tom. 2. pag. 484. & Thomassinus de benef. par. 2. lib. 2. cap. 12. n. 11.

Ex hac causa boni regiminis aliquando Græci Imperatores in Ecclesia Constantinopolitana designarunt Patriarchas, ut post Sisinnii obitum, Nestorium. Theodosius Secundus malis avibus *ὁ δὲ τὸν κωμωδῶσαν*, ut ait Socrates lib. 7. cap. 29. ob homines inanium rerum appetentes, quibus Ecclesiae administrationem tradi, satis ei perniciosum fuisset, ut in secunda dissertatione diximus, & post obitum Maximiani, antequam corpus illius hu-

maretur, auctor fuit Episcopus, Proclum ut in ea st-
 uerent. Sede, teste Socrate eod. lib. cap. 39. τοὺς πρῶ-
 τοῦσι ἐπισκόποις ἐν θρανίοις τὸν Πρόκλον ἐτίθει, quod ait, Prin-
 cipem egisse sapienter, σοφῶς δὲ ἀρχηγματος προήρῃσαν, ne de
 duo in Ecclesijs ob Antistitis electionem controversia
 tumultus eicerentur, ἵνα μὴ πάλιν πρὸς ἐκκλησίαις ἐπισκόπων ζήτησι-
 δὲ, καὶ παραχρῆσθαι ἐκκλησίαις κινῶνται.

Quadrat in hanc rem peroptimè quod scripsit Joan-
 nes Quintinus Hæduum in repetit. cap. novit de judic.
 n. 240. Hoc pertinere ad Reges seculi Christianos, ut temporibus
 suis pacatam velint Matrem suam Ecclesiam habere, unde spiri-
 tualiter nati sunt, ne Matris ulla in re violetur honestas, neve
 turbetur eius tranquillitas ab iis potissimum, quibus est commen-
 data.

Ne hac de re quispiam in ancipiti esse possit, pro-
 dum, quod Maffejus de Divo Ignatio Loyola tradidit in
 ejus vita lib. 2. cap. 21. qui cum Toletanus Antistes Socie-
 tatem ab illo institutam prædicationis, cæterarumque
 sacrarum functionum exercitio interdixisset, consultus,
 postquam per se, suosque, Deum obnixè rogasset, ut ea
 res in maiorem Divini Numinis gloriam benè, ac feli-
 citer cederet, provocandum esse ad Concilium Regium
 rescripsit. Itaque Patres Societatis Toletæ degentes cum obse-
 crationibus, & sacrificiis, voluntaria corporum castigatione, co-
 læste Numen de more propitiassent, per communes amicos Archie-
 piscopum adeunt: nihil ab se, vel contra Ecclesiam, vel circa
 ipsius Archiepiscopi dignitatem esse commissum, cur in rebus di-
 vinis occupati, & nihil nisi Dei gloriam, & proximorum salu-
 tem, ex Apostolica auctoritate querentes, tantis inimicis afflic-
 tis, præsertim indicta causa debuerint? si quid secus ab inimicis ad
 eum delatum sit, se ad purganda crimina, atque ad omnem satis-
 factionem in Domino paratos esse: tantum ab eo suppliciter pete-
 re, uti conceptam iram ad causam usque cognitam, pro sua sa-
 pientia, ac pietate, sustineat. Cum ille nihil idcirco de aserbitate
 dimitteret, satisque apparet nostri nominis odium altius in eius
 animo insidisse, quam ut avelli, aut mitigari ulla ratione posset;
 Ignatii voluntatem, atque consilium per litteras quamprimum

Exquirunt. Ille circumspēctis rebus omnibus, Deumque per se, suosque enixè precatus, ut ea res ad ipsius gloriam, salutemque animarum bene, ac feliciter eveniret, sine ulla dubitatione, si Archiepiscopus in suscepto persistat, iubet nostros ad Consilium Regium provocare, literas Apostolicas proferre, Societatis causam cum Christi causa coniunctam, aequè moderate, ac fortiter agere. Ipse interea Pontificem adit supplex: Archiepiscopi factum expositi Summi Tribunalis opem, & auctoritatem implorat, sine ulla tamen graviore querimonia, vel exaggeratione verborum, ac nostri quoque in Hispania ex Ignatii præcepto rem ad Consilium deferunt: Pontificia diplomata, & iura Societatis legitima ostendunt, obrepsum sibi aditum ad proximos adiuvandos exposcunt. Qua cum nulla ipsorum culpa ab Archiepiscopo acta esse constaret, eum denique exitum habuit res, ut Regii Consilii decreto, & acri Pontificis obiurgatione, Archiepiscopus edita sua revocare, nostrosque omni molestia, atque ignominia liberare, coactus sit.

Cujus Sanctissimi Viri factum quis, nisi temeritatis, ac impietatis notam subire velit, carpat, aut vellicet? Quis fugillare audeat Carolum Magnum, cuius impensissimum in Ecclesiam, ac Religionem studium, ut ei potissimum debeatur, Romani patrimonii divitias ad eam magnitudinem, amplitudinemque, quam hodie spectamus pervenisse, qui telam, quam Pipinus genitor exorsus fuerat, pertexere cupiens, Ecclesie Gallicanæ Clericos adegit, ut claustralem vitam agerent? Equidem ardua res licet initio ejus novitate animos obstupescerit, & nimis agitata, ac vexata, variisque dilata rumoribus fuerit, at tamen ad finem perducta, quantum morum deperditorum penè correctioni, ac reformationi, & augendæ Sacerdotum pietati, ac sanctitati contulerit, norunt omnes. Sanctissimum vitæ genus à D. Rigoberto Rhemensis Archiepiscopo excogitatum, maximoperè Carolus pro vexit. In Ecclesiam Lugdunensem, ut reciperetur perfectit per Ledradum Episcopum, cui eam depopulatam, direptam, vastatam usque ad sua tempora, commisit. Segnem in ea re non fuisse Ledradum apertum facit ejus

relator, in qua de Carolo facti sui rationem reddit;
 Claustrum quoque Clericorum construxi, in quo omnes nunc sub
 uno conelavi munere noscuntur. Idem in Ecclesia Metensi
 Crudogandi opera promovit, & in aliis Dioecibus per
 alios Episcopos, atque ita pedetentim (ait Christianus Lu-
 pus in differt. de Latini Cleri continentia cap. 5.) *omnem*
Francorum Monarchiam vita sanctissima implevit. Aliud insu-
per Carolus addidit. Omnes in suis Regnis monachos coegit ad
vitam, ac vestem uniformem ad regulam Sancti Benedicti: om-
nes item sanctimoniales, aut ad Canonicam, aut ad monachalem.
 Etiam publicas literarum scholas in singulis Cathedralibus Ec-
 clesiis, ac plerisque Monasteriis instituit. Ita reddidit nobis
 Christianitatem, fecitque mundum, teste Sancti Galli monacho, qua-
 si novum. Etenim communis in claustro vita produxit Clericos
 doctissimos, atque sanctissimos. Numquam sanctior fuit Europa.
 Hunc Disciplinæ rigorem, ac duritiam cum laxa-
 set paulisper, a paterna, avitæque pietate degener
 Ludovicus Plus, ea de causâ in Purgatorio poenas
 iuisse testantur. Fuldenses Francorum annales anno 874,
 quamvis suæ inertia, ac desidia statim eum poenitudo
 incesserit; & cura, quam per socordiam dimiserat, re-
 sumpta, Astronomi annales an. 874: fidem faciant, iussisse
 Synodo Aquensi regularibus Clericis regulam conscribi, ipsam
 que servari per omnem eius Monarchiam, & ex illa plurimos
 fructus, ac gaudia provenisse.

Quocirca idem Christianus Lupus in scholiis ad
 quartum Canonem Concilii Romani, sub Nicolao Se-
 cundo, inquit: *Omnem suæ Monarchiæ Clerum ad istam san-*
ctimonialiam coegit Carolus, ipsi regulam ab Aquisgranensi Sy-
nodo conscribi curavit Ludovicus, quem decreta Caroli pa-
tris sui innovasse, docet etiam Chronicon Monasterii
Moissiacensis apud Jacobum Sirmondum, & illius Im-
peratoris epistola, qua Sichario Burdegalensi Antistiti,
& aliis, qui Synodo Aquisgranensi non interfuerant,
acerba minatur, nisi intra annum claustrum construunt;
cujus similis existit epistola ad magnum Metropolitam
Senonensem, ut propterea se prodat supposititium frag-
men.

mentum illud Aquisgranensis Concilii, in medium prolatum ab Hugone Mathoud *par. 7. cap. 9.* in notis ad Robertum Cardinalem Pullum, cui præfuisse Gregorium IV. assidentibus Orientis, ac Occidentis Episcopis fingitur, & in eo statutum fuisse, *ut de communi Camera cuiuslibet Canonico distribueretur, prout in Clero in Divinis Officiis resideret*, utcumque ei fidem demere noluerit Joseph Vicecomes in opere de Baptismi ritibus, dicens *communem Ecclesia substantiam cœpisse in præbendas dividi per Gregorium Quartum.*

Tantum rectæ Ecclesiasticæ politicæ cogitationum suarum impertiit Carolus Magnus, ut Romæ degens, hæc verba usurpaverit, quæ refert Regino lib. 2. *Ordinatis Romane urbis, & totius Italia non tantum publicis, sed etiam Ecclesiasticis negotiis.* Eodem modo Carlomannus lib. 5. Capitul. *Per consilium Sacerdotum, & Optimatum meorum ordinavimus per Civitates Episcopos, statumisque per annos singulos Synodum congregari, ut nobis præsentibus Canonum decreta, & Ecclesia iura restarentur, & Christiana religio emendetur.*

Hæc autem, si Carolo Magno, & eius successoribus licuere, quæ invidia est non licuisse piissimo, ac potentissimo CAROLO III. non insolito, nec inusitato exemplo, Clericos ad residendum in suis Ecclesiis compellere: alienigenas ab ambiendis Regni Sacerdotiis excludere, & in præceptis timentis disciplinæ cursum sistere, ac retardare?

Nec minus id tritum, ac pervagatum est, quod diximus de Reip. tranquillitate, de communi bono, ac utilitate, de civium salute, quæ Principibus suprema, lex esse debet, quam sic tueri tenentur, ut quicquid agant ad eam referant. Cicero lib. 1. de Officiis l. 3. ff. de Offic. Præf. Vigil. de Imperialem. C. de nupt. la. humanum; C. de leg. cap. 1. de Offic. leg. lib. 6. Perpulchrè Divus Augustinus de Civitate Dei lib. 19. cap. 14. *Christiani Principes dum res id imperant etiam serviant eis, quibus imperare videntur. Imperant enim ut consulant saluti, & utilitati eorum quibus imperant: quam populi uti-*

utilitatem, atque incolumitatem si non procuraverint Principes, crimini sunt obnoxii, quia ut inquit Divus Thomas in Epist. ad Roman. cap. 13. lect. 1. *Principes tributa recipiunt quasi stipendia sui ministerij, laborans enim ad omnium pacem, & quietem servandam.* Ad hanc salutis, & incolumitatis Reipublice tuitionem refert Jo. Dartis p. 1. dist. 10. morem, qui antiquitus increbuerat, ut Imperatores Conciliis Episcoporum intererent, ac judicasse eos aliquando in causis Ecclesiasticis. Unde potest etiam post judicium Episcoporum judicare in causis Ecclesiasticis, ut videas, an eorum iudicium, aut eius executio afferat aliquod damnum saluti Regni. Quomodo D. Augustinus ep. 48. & Optatas Milevitans lib. 1. dicunt de Constantino, ipsum in Causa Caeliliani Episcopi, post iudicium Episcoporum, quos ipse commiserat, per appellationem iudicasse. Sozomonus lib. 1. cap. 17. scribit Patres Nicanos ei obtulisse suos libellos querelarum, ut de illis iudicaret. Athanasius etiam in Apolog. 2. appellavit ad ipsum Constantinum, qui de ea re cognovit, & ex Socrate lib. 1. cap. 34.

Non id latebat Lusitanos Reges; qui ordinat. lib. 2. tit. 13. edixerunt, ut si qui beneficia eorum, qui viverent ad huc impetrarent, vel quasi non jure his contra ea, vel alio quovis conquisito colore; civilitatis iacturam facerent, e Regno eiicerentur, aliasque poenas incurrerent; quam legem ut pote promulgatam ne communis pax civium convelleretur, & ut tranquillitati Reipublice esset consultum, ut constat ex ejusdem verbis ibi; *por evitar a grande vexação, que se dá aos vassallos de nossos Reynos por algúas pessoas, &c.* non modo validam contendunt, sed etiam tanquam sanctissimam propugnant Cabedo, Pevayra, & aliique Lusitani Scriptores; cui consimilis lex occurrit in Regno Castellae tit. 16. l. 13. par. 1. Occurrunt etiam, & apud Lusitanos aliae constitutiones eadem de causa latae, nempe ne beneficiorum possessio capi possit inconsultis Ordinariis, illisque non permittentibus, lib. 2. ordinat. tit. 19. & ne exteris beneficia

con-

concedantur *lib. 2. tit. 13. §. 1.* quas nullo modo, nullisque argumentis labefactari posse ob potestatis defectum, quippe publicæ utilitatis ratione fulcitas, iidem auctores defendunt.

Abolutissimum quoque est, eam curam, quæ Reges respicit, conservandæ pacis Reipublicæ, ac tuendi status Ecclesiastici, & politici, id præcipuè continere, ut scandala, & offensiones removeantur, quod Leo Primus expressit *epist. 9. ad Theodos. Siquidem præter Imperiales, & publicas curas piissimam sollicitudinem Christiana religionis habetis, ne scilicet in populo Dei, aut Schismata, aut hæreses, aut ulla scandala convalescant: qui etiam quodcunque contra canones tentatur, scandalum nominat in epistola ad Anatolium, Sed cum in injuriam Canonum illa tentata sunt, quæ omnibus Ecclesiis maximum scandalum generarent, & Julius in epist. ad Orientales Episcopos relata apud Athanasium apolog. 2. In rebus Ecclesiasticis non specimen eloquentia, sed Canones Apostolici requiruntur, *ἡ ἀσφάλεια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἵερῶν καὶ ἀποστολικῶν ἐπιτοκίων.* Operaque dari solet, ne quis ex parvis in Ecclesia scandalizetur. Expedis enim secundum Evangelicum verbum molam asinariam suspendi a collo, atque ita demergis *ἡ ἀσφάλεια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἵερῶν καὶ ἀποστολικῶν ἐπιτοκίων,* quam unum ex pusillis scandalizare. Principum quoque sollicitudinis esse, ne scandala etiam in rebus Ecclesiasticis suboriantur, ita ut reprimenda sint, quæ sive Ecclesiæ, sive Regni tranquillitatem conturbasse experimento didicerint, Anastasius Pontifex, Anastasio Imperatori insinuavit in decretis c. 3. In eandem sententiam Leo Senonensis Episcopus perscripsit ad Udebertum Gallorum Regem anno 538. in ejus ep. edita to. 1. Conc. Gallicæ, nec quicquam magis sibi cordi esse profitentur summi Pontifices, quam ne scandalum emergat. d. c. 1. de offic. legat. in 6. & c. nihil de præscript. a quo quammaximè Prælati cavendum esse monet *can. cavendum 10. quest. 3.* adeo ut si aliquod scandalum imminet, aut timeri possit, sustinenda sit executio Pontificij*

tificii rescripti, ut in *cap. cum teneamur 6. de præbend. ibi;*
Aut si non poteris ei sine scandalo providere, æquanimiter substi-
nemus, si pro eo mandatum nostrum non duxeris exequendum;
 etiam si in rescripto adsit clausula, non obstante scanda-
 lo, ut post Felin. in *cap. si quando, de rescript. 7. supersede-*
re n. 2. & 3. censent Anguian. de legib. lib. 1. contr. 5. n. 66.
Azeved. l. 14. tit. 3. lib. 1. recopil. sub num. 19. Covarr. in præ-
lect. cap. peccatum p. 1. n. 7. post med. Navarr. in cap. Sacerdos
num. 130. & 131. Cochier. de jurisdict. ordin. in exempt.
tom. 2. in Schol. ad constit. Concil. Later. part. 1. §. 3. num. 44.
fol. 33. cum id præcipi non possit, neque super hoc di-
 spensari, esset enim præceptum, si fieret, charitati adver-
 sarium, quæ finis est præcepti divini, & totius legis. I. ad
Timoth. c. 1.

Cujus boni publici tantam rationem habendam censue-
 runt Patres, Summiq; Pontifices, ut pro eo aliquandò à
 Canonum præscripto desciscendum putaverint, quam in-
 dulgentiam Græci *οικονομίας* nomine significarunt; cujus
 modi dispensationis genus, quæ remisso, ac relaxato se-
 veriori, ac summo Canonum jure, publicæ quietis, atque
 utilitatis desiderio, & scandalorum amputationi quic-
 quam, licet ab iis devium concedit, commendatur a Cy-
 rillo Alexandrino in locis, quos Ivo, & Gratianus retu-
 lerunt.

Cum igitur in proxima dissertatione bonum tam
 Civilis, quam Ecclesiastici Status regimen id impri-
 mis exposcere, ne peregrinis ad affectanda Sacer-
 dotia janua aperiatur ex Covarr. aliisque demonstra-
 tum fuerit; ni hoc rigidè, ac præfractè observetur
 foecundissimam malorum, ac incommodorum segetem
 hinc expullulare, in Ecclesiarum, & Canonice disciplinæ
 destructionem, in Civium, atque Reipubl. perniciem,
 quorum aliqua in legibus Hispanis novi Ordinar. ac
 novæ recopilat. in Epistol. Eduardi III. Regis Angliæ, in
 Pragmatica Sanctione recensentur, prout quoque apud
 Scriptores, qui de re nostra dissertationem instituerunt,
 de quibus in superioribus, & cum multis nominibus,
 tum

tum etiam ex hoc publica falus periclitetur ex externo, rum in beneficia intrusione, quod hac de causa quotan- nis extra Regnum plusquam mille, & quingentum du- catorum millia exportari solitum sit; & hæc hirudo adeo sanguinem omnem nostrum sorbuerit, sorbeatque, ut ~~rum~~ omnium penuriam experiamur, & in eas angu- stias coniecti simus, quas nulla dicendi vis satis expri- mere, ac deplorare queat: exinde etiam fiat ut nostræ opes, ac pecuniæ, quibus Regnum exinanitur, ac in ex- tremam paupertatem est redactum, ad hostes plerunque perveniant, ac deferantur; cuius rei utinam hæc tempesta- te vanus timor esset: quod leges etiam Hispanæ conside- rant exteris ad beneficia admissis accidere persæpe, ut in dicta l. 19. lib. 1. tit. 3. ordinamenti, ibi: *Ca como es los estrangeros, avidas las dignidades, y beneficios de las Xglefias de nuestros Reynos, quieren mas estar en sus Tierras, que no en la- agena: sacase para ellos la moneda de oro de los nuestros Reynos, en grandissimo danno, y pobreza dellos, y con la venta de nuestros Reynos se enriquefcen los Reynos estrangeros: y a un a les vezes los enemigos, en tanto, que se empombrescen los nuestros: Civium offensiones, querimoniz enascantur, ut in d. pragm. Hen- rici III. post d. l. 19. porque los naturales de mis Reynos quedas fen despoitados, e deshonorados de todos sus bienes, e honra, e encima vituperados, e disfamados por nescios, e no dignos de otras cosas si no de ser sometidos, e soijuzgados, e siervos, e aborrescidos de los estraños: Scandalâ quoque in Templorum vastitatem, ac excidium, & divini cultus intertrimentum consurgant, horum singula fatis essent, ut Invictissimus Rex ad edictum, quo de agitur, promulgandum descenderet, si non ex mera, & summa jurisdictione in res ecclesiasticas, saltem ex quadam œconomica potestate, quæ ex pa- trocinii etiam, ac tuitionis juré dimanat.*

Ita fanè ob singulas, quas exposuimus causas pos- se Principem legibus suis cavere ne alienigenæ in Regnis suis, vel Provinciis beneficia Ecclesiastica consequantur docuere Angel. *consil. 23. Thesaur. dec. 131. n. 7. Petr. Ant. Petra de potestat. Princip. c. 6. n. 9. Mandos. de Mo-*

K k k

nitor.

nitor. q. 13. n. 3. Flamin. Paris. de resignat. lib. 4. q. 7. n. 3.
 Ojeda de benef. incompatib. 1. p. c. fin. n. 116. Hieronym.
 Portol. ad Molin. §. alienigena n. 1. cum multis seq. ubi
 post longam de hac re disceptationem, definit huiusmo-
 di statuta rata, firmaque esse; quam sententiam obrinuit.
 se in Aragonia, & in Castellæ, & Galliæ Regnis affirmat.
 eandemque apud Cathalanos observari ait Cancer. p. 3.
 var. c. 14. n. 62; qui etiam n. 63. ex Thesaur. d. de. 131. n. 6. & 7.
 huiusmodi edictum fieri posse, & viribus constare ob bo-
 num publicum, & scandala evitanda concludit. Azeved.
 l. 14. tit. 3. lib. 1. recopilat. sub n. 46., Mexia in apparatus, ad
 l. de Toled. fundam. 12. par. n. 33. & seq. & n. 47.

Quibus accensendi Azor. in institutionibus mora-
 libus p. 2. lib. 6. cap. 4. q. 25. versic. deinde cum alienigena,
 qui ait has leges iure Canonico non esse improbatas, sed
 permissas, verbis, quæ digna sunt, ut hic adscribantur.
*Hinc est, quod statutis, & legibus Principum, & Regum exteri, &
 alienigenæ penitus excludantur à Beneficiis in Regno, Provincia,
 vel Urbe institutis, quæ leges iure Canonico permittuntur, nec
 improbantur.* Gonzalcz cap. 3. de Clericis Peregrin. lit. D.
 qui post Salced. de lege polit. lib. 2. cap. 16. §. 2. ad n. 35.
 ait huiusmodi leges esse iustissimas, quia præsumendum
 est Alienigenas Beneficia impetrare animo non residen-
 di. *Rectè ex hoc textu Salced. de leg. polit. lib. 2. cap. 16. §. 2. ad
 n. 35. probat iustitiam legis 20., & 36. tit. 3. lib. 1. recopil. quate-
 nus in eis cavetur ne beneficia conferri possint Alienigenis, &
 exteris ab hoc Regno, quia non creditur alienigenas ea impetrare
 cum animo residendi; unde cum ex hoc textu beneficia sint tantum
 conferenda illis, qui in eis residere possunt, rectè prædictis legibus
 exteri à beneficiis Ecclesiasticis arcentur, ut latè probat Salced.
 ubi proxime.*

Et non modo penes Principes esse condendarum
 huiuscemodi legum auctoritatem, sed iustissimis de
 causis, & rationibus ob conservationem politix adductis
 fuisse, ut illas conderent, autumat Thomasin. de Bene-
 ficiis par. 2. lib. 1. cap. 103. n. 9. *Inde est ergo, quod potissima
 habita sit ratio incolumitatis Regni, eaque iustissima, ubi extranei
 a Sacris*

a Sacris arcebantur Ecclesiæ dignitatibus, non assensionem tantum, sed & auctoritatem etiam suam accommodante Innocentio, eum Colocensem Archiepiscopum in Strigoniensem Ecclesiam transferre maluit, quam extraneo eam sedem concedere: & in prima editione patrio idiomate conscripta. p. 4. lib. 2. cap. 36. n. 8. Enfin ce furent les raisons particulieres, mais tres injustes de la conservation des Stats &c.

Quibus quamproximè accedit: ne pax publica turbetur, neve bonum publicum detrimentum faciat, posse Principem, etiam inter Ecclesiasticos, suam œconomicam potestatem exercere. Covar. *pract.* c. 35. n. 3. Navar. in cap. cum contingat de rescriptis in primo remedio per totum, Cenedo in collectaneis ad Decretum prima par. collection. 5. num. 3. Vivald. in Candelabro. Eccles. in explicat. Bull. in. Can. Dom. cas. 14. ex num. 102. & casu 16. num. 115. Salded. in addit. ad praxim criminalem Canonicam. Bernard. Diaz cap. 102. lit. A. Joan. Segura Davalos in director. Judicis Ecclesiastici Fori 2. p. cap. 13. num. 51. Bartholom. Uma-ga in l. 13. tit. 13. part. 2. in glos. 4. nin fuerza ex num. 1. Gregor. Lopez d. l. 13. in glos. nin fuerza. Guttierrez de juramento confirm. 1. part. cap. 2. num. 26. Avendaño de exequend. mandat. Principum 1. part. cap. 1. num. 31. Azeved. in l. 1. per tot. tit. 6. lib. 1. recopil. Jo: Martin. de Olan. in antinom. lit. 1. num. 73. Perez lib. 3. tit. 13. l. 6. & l. 5. glos. pueden conocer. tit. 1. lib. 2. ordinamenti. Navar. in Manual. latin. cap. 17. num. 69.

Affine etiam est, ut leges Regiæ, quæ universorum utilitatem, ac commune commodum respiciunt, etiam Ecclesiasticos tamquam Cives, ac membra, & partes Reipublicæ ex vi, ut usitato in hac re utamur vocabulo, directiva alligent, ac constringant. Divus Thomas de Regim. Principum lib. 1. cap. 12. Diodor. de Doctrin. Christian. lib. 2. cap. 1. proposit. 4. Victor, in relection. de potest. Eccles. num. 4. Morl. in empov. juris 1. part. tit. 1. de legib. num. 9. Radin. de Majest. Principis verb. non solum armis decoratam 2. part. num. 166. & seqq. Bellarmin. lib. 1. de Clericis q. 28. vers. tertia propositio. Grass. de effect. Cleric. effect.

2. num. 130. & 131. & à num: 166. & 265. Menchae
lib. 1. de success. creat. S. 10. n. 648.

Etenim ut eximie ait Jo: Quintinus Hædum in
repetition. capit. novit. de judiciis num. 126. *Divi-
sio inter jurisdictionem Regiam, & Pontificiam non procedit
per viam repugnantiae, sed per viam simplicis distinctionis: at-
que ideo quoties publica necessitas id exposcat, permittitur Pon-
tifici in Regis ditionem, & è converso Regi in ditionem Pontifi-
cis suum Imperium exercere; nam obnoxia, & precavia utrius-
que potestas esse debet, non aliquo dominationis fastu, sed hu-
mili, atque concordi administratione, &c.*

Quo pacto intelligendum est, quod scribit Gregor.
lib. 2. epist. 65. *Deum Imperatori non solum militibus, sed
Sacerdotibus etiam dominari concessisse. Divus Augustin. in
epist. 147. ad Proculian. Goffredi opuscul. 4. ibi: ex
eodem Jure divino Pontifices sunt subditi Regibus, & Reges Pon-
tificibus, & sicut anima, & corpus a se invicem pendent, ita
Sacerdotium, & Regnum, quæ duo Ministeria coniunguntur in
Ecclesia, ut corporaliter erant conjuncta in Christo; & quod
ait Divus Chrysostomus in illud Pauli ad Romanos: om-
nis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, ubi addit:
etiam si Apostolus fuerit, sive Evangelista, sive Sacerdos, sive
Monachus.*

Atque hæ tuendi recti Regiminis Ecclesiastici Status,
& publicæ utilitatis, necnon scandali declinandi causæ,
non solum robur adiiciunt legibus a Principibus latis,
quibus sancitur Alienigenarum a Sacerdotiis depul-
sio; sed etiam efficiunt, ut si quando in Externorum
gratiam aliquod rescriptum a Sede Apostolica
fuerit elicatum, quod existimari debet per importu-
ritatem, aut falsam suggestionem expressum, ac extor-
tum, possit Princeps, salva illius autoritate, obsequio,
& reverentia ei debitis, jure defensionis naturalis, cum
moderamine inculpatæ tutelæ, vel jure tuitionis, & pa-
trrocinii obistere, ac impedire, ne commune bonum
detrimentum capiat, ut advertit Episcopus Simanca
de Catholicis Institut. tit. 45. de pæn. n. 35. qui hanc
con-

conclusionem complurium firmat autoritate. Unda fit, quod si aliquid Papa decernat contra publicam utilitatem, ut puta contra patronatus laicorum, contra Jus eligendi ad beneficia, seu Sacerdotia Patrimonialia, vel quidpiam simile, manu Regia detineri, & impediiri soleat; quia Regum officium est ab huiusmodi iniuriis Populos sibi subiectos liberare, & iure naturalis defensionis liceat Principibus secularibus, cum moderamine inculpatæ tutela, idest salva semper in omnibus Summi Pontificis autoritate, obviare ne pax publica turbetur, & commune bonum detrimentum patiatur. Jeremias cap. 21. cum seqq. cap. Regum 23, qu. 5. Stephanus Aufser. de potest. secular. regul. 2. Guallelmus Benedict. in cap. Raynutius verb. Et Uxorem n. 114. Caietanus de potestate Papæ cap. 27. Navarr. in d. cap. cum contingat de rescriptis 1. remed. fundament. 10. Hermos. lib. 7. instauration. Religionis cap. 25.

Eandem sententiam probarunt viri doctissimi, qui suis commentariis posteritatem demeriti sunt, & quorum opera quotidie studiosorum manibus teruntur, Palat. Rub. in tract. de benef. vacant. in Curia §. 11. per tot. & præcipue col. 4. ad fin. & col. seq. Covarruv. præf. cap. 35. num. 4. in princ. ibi; ne quid fiat in Reipub. dispendium, & d. num. 4. vers. sic etiam in his Regnis ibi; Denique ne litera Summi Ecclesiæ Præsulis contra publicam Spiritualis, Ecclesiastica, & temporalis hujus provinciæ utilitatem, &c. & num. 6. in princ. & sub num. 3. vers. 5. & cap. 36. sub num. 12. vers. hæc verò scripsimus. Driedon. in lib. 1. de libertat. Christian. pag. 183. ibi; sed quod vellet ad ædificationem Reip. statum Ecclesiasticum promovere. P. Henriquez lib. 2. de Pontif. clave cap. 23. §. 3. Zerola in praxi benef. S. litera A postol., Manuel Rodriguez q. regul. tom. 1. quest. 6. art. 8. Cened. in quest. Canon. quest. 18. sub num. 19. Victoria in relect. de potest. Papæ, & Concilii cap. 27. prop. 22. qui in proposita specie asserit licitum esse mandatis non parere, immò facto, & vi posse Principem resistere, si publica utilitas id suadeat, ac requiratur, dummodo servato moderamine inculpatæ tutelæ hoc agatur. Salzed. in addit. ad praxim. Bernar. Diaz cap.

cap. 54. num. 20. & num. 21. Camill. Borrell. de præstau.
Reg. Cathol. cap. 52. num. 4. Azeved. l. 14. tit. 3. lib. 1.
recopil. num. 42. & num. 43. in princ. Bovadil. lib. 2. cap. 18.
num. 208.

Idque etiam expeditum est apud Theologos, & nostros Interpretes majorum gentium, & quorum fama canescet sæclis innumerabilibus, quotiescunque rescripta canones, & disciplinam lædunt, adeo ut in apertum Reipublicæ Christianæ dispendium vergant; qua specie esse in executione superledendum arbitratur Em. Cajetanus de auctor. Pap. cap. 27. *Non quod aliquis (ut ipse explicat) possit esse Iudex Papæ, aut auctoritatem habere in illum, sed per modum defensionis; cuiuslibet enim est jus ad resistendum injuriæ, & impediendum, defendendumque: a quo non discedunt Jo: Parisiensis de pot. Reg. & Papæ cap. 21. ad 37. Licitum est Principibus abusum gladii spiritualis repellere eo modo quo potest, etiam per gladium materiale, præcipue ubi usus gladii spiritualis vergit in malum Reipublicæ, cujus cura Regi incumbit, aliter enim gladium sine causa portat. & Victor. relect. de potest. Eccles. lect. 7. Respublica civilis est perfecta sibi sufficiens, ergo potest se defendere ab injuria cujuscunque propria auctoritate; & mox: possunt Principes servare proprias Respublicas, non solum per modum defensionis, sed etiam auctoritative.*

Si unquam fieret, quod ne fingi quidem posse putamus, ut Pontificiis rescriptis status Ecclesiæ perturbaretur, aut decoloraretur, iis non esse obtemperandum affirmant Innocentius IV. cujus testimonium nullo modo refutari potest, & Hostiens. in c. quanto de consuet. Sylvest. in summa, v. Papa n. 15. posse etiam subjectos ad Principem recurrere, ut eorum executio impediatur. Victor. de potest. Papæ, & Concilij prop. 7. & Cordubensis de potest. Papæ q. 8. & eo casu non posse Imperatorem detrectare, nec effugere, quin Ecclesiæ subsidium ferat. Panormit. in cap. sicut de jurejur.

Hoc argumentum pluribus prosequitur Eminent. Cardinalis Cajetanus in tractatu de auctoritate Papæ, & Concilii cap. 27. versic. 2. ex parte abusus, & versic. ad se.

secundam rationem ; qui ad beneficia Ecclesiastica descendens docet , si illa per simoniam concedantur (cui nihil loci haecenus fuisse , nihil deinceps futurum bene speramus) denegandam esse a Principibus possessionem iis , quibus fuere venundata . *Resistendum est ergo etiam in faciem Papa publicè dilananti Ecclesiam* , verbi gratia , qui non vult dare beneficia Ecclesiastica , nisi pro pecunia , aut commutatione officii ; & cum omni obedientia , & reverentia neganda est possessio talium beneficiorum bis , qui emerunt ; & alleganda est causa simonia , etiam cum Papa commissa , & sine dubio Principes saeculi , praclarè gladium de manu furiosi sic cum modestia tollent ; multae quoque sunt viae , quibus absque rebellionè Principes mundi , & Praelati Ecclesiae , si vellent uti , resistuntiam , impedimentumque abusus potestatis afferrent , sed quando Principes , & Praelati non curant , nisi somniando , cur conquerrantur , quod non potest deponi ? cur opponunt , quod potestas data est in aedificationem , non in destructionem ? abusu non obediendo , in malis non adulando , non tacendo , arguendo , advocando , illustri ad increpandum exemplo Pauli , & praecepto ejusdem , dicite Archiepippo , vide ministerium , quod accepisti a Domino , ut illud impleas , ad Colossenses ultimo , parum aut nihil abuterentur potestate . Ex cujus auctoritate , ac praeterea Simanc. & Victor. supersedendum esse in executione rescriptorum , quibus Sacerdotia alienigenis tribuantur , concludit Azeved. d. c. 14. n. 43. Idem fuit veterum sensus , ut ex Facundo Hermianensi lib. 2. pro defensione trium capitulorum c. 6.

Quae omnia tamen , ut advertit Archiepiscopus Parisiensis lib. 3. de concord. cap. 15. n. 9. sic interpretanda sunt , ut inde argui non possit defectus auctoritatis in Summo Pontifice , sed defectus intentionis , ut loquuntur DD. Nec enim existimandum est ab illa Sede , quae paternarum regularum , & juris , & æquicustodiam ab aliis exigere solet , alienas a commodis Ecclesiae institutiones consultò proficisci . Etsi enim legibus cæteris non teneretur , a rectæ rationis legibus solvi non potest . Quare ita se gerere solet , & debet , ut præmittat clavem di-

discretionis ante clavem potestatis, quemadmodum loquitur Innocentius IV. unde fluxit vulgatum illud usurpatum a Panormitano, & a cæteris Interpretibus: omnia in arbitrio Pontificis esse posita, clave non errante.

Ex hoc autem, quod palam fecimus, non esse ademptam potestatem Principibus, ut lege sua externos a beneficiis alienos declarent, leges has valere, & consistere, nec quicquam afferri posse ex universo jure Canonico, quod ipsis obstat, ac repugnet; consequens omnino sit, ut non illicitum sit fructuum beneficiorum, quæ ab alienigenis usurpata fuerint, sequestrum. Quotsum enim leges constituerentur, nisi possent executioni mandari? Quocirca cum Hispani Reges pluribus editis legibus ne externi in suorum Regnorum Sacerdotia invaderent, sanxissent; ne quis eas posset præterire, ac temerare, sequestro provisum fuit, ut liquet ex *d. l. 19. tit. 3. lib. 1. ordinamenti*, & ex dictis *legibus novæ recopilat.* in quibus non modo alienigenæ, qui beneficia impetraverint, aut extranei obtinentes beneficia patrimonialia fructuum sequestro, aut capione multantur, sed etiam Indigenæ, ac Cives, qui suam operam quocumque modo accommodaverint, quò hujusmodi concessionibus beneficiorum possint effectum sortiri, ut originis, aut civilitatis privilegio excidant exprimitur, ac præterea sequestro fructuum, & aliorum quorumcunque beneficiorum sint obnoxii, ut planum est ex *l. 21. tit. 3. lib. 1. recopilat. ibi: y si fueran Ecclesiasticos, por el mismo hecho ayán perdido; y pierdan la naturaleza, y temporalidades, que tuvieren en estos nuestros Reynos, y sean avidos por agenos, y estranos dellos, y como a tales sean sequestrados los frutos, y otros qualesquiera beneficios, que tengan en estos nuestros Reynos, &c. & l. 18. in qua idem decernitur, si qui ex Civibus onus pensionis ab alienigena exigendæ suis beneficiis superimponi patiantur, aut consentiant: y los frutos de los tales beneficios Ecclesiasticos, en que assi consintieren penson a estrangeros, sean sequestrados, y no les acudan con ellos, ni con las dichas pensiones,*

nes, ó pensión, y se apliquen para los gastos de la guerra; que
 contra los Moros enemigos de nuestra Santa Fè Católica de con-
 tinuo tenemos. Item in l. 26. tit. 3. lib. 1. ordinamen-
 ti. l. 5. tit. 6. cod. lib. 1. & l. 25. tit. 3. lib. 1. recopilat. So pena
 de la nuestra merced, y de caer, e incurrir los que fueren Prela-
 dos, y Personas Ecclesiasticas por el mismo hecho (sin que sea ne-
 cessaria otra declaracion alguna) en perdimiento de todas las
 temporalidades, y naturaleza, que en estos nuestros Reynos ha-
 vieren: y los hazemos agenos, y estraños dellos, para que no pue-
 dan gozar de beneficios, ni dignidades en ellos: ni de otra cosa,
 de que los que son naturales pueden, y deben gozar, segun las
 leyes, y prammaticas de nuestros Reynos, y los mandaremos echar
 dellos, &c. Quarum pœnarum exequutio committitur
 Concilio Regio, & Cancellariis; idque in legibus illis,
 aliisque repetitum extat usque ad legentium fastidium,
 quod & tertio quoque verbo obtrudunt Auctores Hi-
 spani, & præ aliis Salcedo in *practica criminali Canonica*,
cap. 54. a n. 17. & præcipuè a n. 25. Salgado, aliique, qui
 semper in iis Regnis in more positum fuisse, ut fru-
 ctuum sequestratio fiat, ex iis quas recensuimus causis,
 hocque in supremis illorum subcellis obtinuisse, con-
 firmant pluribus aggeratis exemplis ad rem nostram ac-
 commodatissimis, quibus eorum lucubraciones refer-
 tissimæ sunt.

His maximum robur adjungitur ex præjudica-
 ta DD. traditione: Principi, ut consultum eat Reipu-
 blicæ utilitati, rectæque civilis, & Ecclesiastici status ad-
 ministracioni, ac gubernacioni, & ne contentiones,
 aut scandala suboriantur; permitti fructus beneficiorum
 sequestro supponere. Theaur. *decis. 131.* in qua inspi-
 ciendæ sunt filii notæ. Borrellus de *præstantia Reg. Ca-*
thol. cap. 50. Grass. de *effect. Clericat. effect. 1. num. 397.*
 Franc. Marc. *qu. 352.* & *sequ. lib. 2.* & *quest. 44. cod. lib.*
 Guillelm. de *Benedict. in cap. Raynutius verb. & Vxorem*
decis. 2. Boss. *tit. de Principe num. 212.* qui affert Felin. in
cap. 3. de præscriptionibus. Cancr. variar. lib. 3. cap. 14. n. 8.
ad fin. & n. 10. Fontanell. de *patr. nuptial. claus. 7. glos. 3.*

par. 10. n. 48. Post. de manutent. observ. 6. n. 28. Rebuff. in concordat. Francia tit. de Regularibus ad Prælatum non scientibus super glos. verb. in manibus nostris in princ. & versic. & hodiè nimis, & in versic. seq.

Ne autem amplius nos obtundant eo, quod eundem ingerunt; utut hoc recipi possit in beneficiis impofterum conferendis, rejiciendum tamen, ac repudiandum esse in jam concessis: præter ea, quibus hanc oppositionem confutavimus, iterum eam nimis futilem esse reponimus, tum quia fructuum depositio in quantum pertinet ad beneficia jam collata in Regio Edicto præscripta, ob causas, quas latè in primo capite deduximus, ob ea, quæ sui muneris sunt a Beneficiariis contemptui habita, & dilapidationem proventuum Ecclesiasticorum quibus abusi sunt, atque abutuntur, elusa, ac spreta canonum autoritate, quod in re prorsus desperata, veluti quoddam cauterium, adhiberi necessum fuit: tum etiam quia, hoc sequestri remedium usurparunt Principes etiam in beneficiis, quæ cum ab ijs leges in publicum emissæ fuerunt contra alienigenas, jam ab his occupata reperiebantur, quo jure, autoritateque non semel usum fuisse Henricum Tertium Castellæ Regem, & ex Maria na, & ex dicta l. 19. lib. 1. tit. 1. ordmament. supra ostendimus: eidemque juri, ac authoritati suffragantur aliæ Hispaniæ leges antea laudatæ: tum denique quia, ut damno Reipublicæ, ac scandalis occurratur, qui jam beneficia acquisiverunt compelli possunt, ut iis cedant, ac renuncient. cap. cum decorem de Clericis conjugatis. Barbat. in tractat. de præstant. Cardinal. num. 37. Roch. de Curte de jure patronat. verbo honorificum n. 3. col. 3. Mexia in pragmat. taxa panis in apparatu 11. fundamenti par. 12. nu. 33. & seqq. & n. 47. Vivian. de Jure Patronat. lib. 7. cap. 8. n. 14. & a n. 9. Covarr. in regula peccatum par. 1. num. 7. ad medium. Quis autem hoc in dubium vocare audeat, si obtandem causam potest ad Præsulatum dimittendum Episcopus cogi? Durante adhuc Donatistarum schismate, quo Africa tota in duas factiones discissa fuerat, ita ut penè
in

In omnibus Civitatibus duo sederent Episcopi, alter Ca-
tholicus, alter Schismaticus, paulò antequam celeberrimus
conventus indiceretur, quo nostri de Donatistis triumphum
egerunt coram Marcellino vice Honorii affidente; in literis ad eum
Comitem declararunt Catholici Episcopi, ob pacem Ecclesiæ, veros licet Antisti-
tes, debere sponte sua se dignitate exuere, ut qui non ju-
ste cum iis contendunt idem faciant: ab utrisque Episco-
patu abjecto, tertium sufficiendum. *Utrique de medio discer-*
damus, & Ecclesiis singulis, damnata schismatis causa, in unitate
pacifica constitutis, singuli constituentur Episcopi; verba sunt
 illius epistolæ apud Augustin. *in lib. de gestis cum Emeritis*
Donatistarum Epif. tom. 7. edit. Paris. quæ cum post eum
 de quo diximus conventum per Alypium recitarentur
 in congressu habitò Cefaræ in Mauritania, in quem ma-
 gnus numerus, & Catholicorum, & Donatistarum, cum
 quibus eorum Antistes Emeritus, confluxerant, fidem
 fecit Augustinus, eandem fuisse sententiam tercentum
 Episcoporum Catholicæ communionis, qui ante Car-
 thaginensem confessum se congregaverant, duobus
 tantum demptis, qui licet initio alter verbis, vultu alter,
 quam gravatè ferrent se **Episcopatum abdicare ostendis-**
sent; statim fratrum objurgationi cesserunt. *Sic placuit*
omnibus, sic exarserunt omnes, ut parati essent Episcopatum pro
Christi unitate deponere, & non perdere, sed Deo tutius com-
mendare; & mox: sed postquam illum senem liberius hoc dicen-
tem obruit fraterna correptio, isto mutante sententiam, vultum
etiam ille mutavit. Quæ ratio eos in eam sententiam per-
traxerit, ita exprimit. Ratio id omnibus una fuit; quia pro pa-
ce Christi Episcopi debent esse, aut non esse. Ne in immensum
 exerceat hæc dissertatio, plura, ac satis præclara oracula
 mittimus, tam ab Augustino prolata, quam in ea ad
 Marcellinum epistola sparsa, ejus tamen ea verba pie-
 tatis, ac religionis plenissima silenda non duximus. *Quid*
enim dubitemus Redemptori nostro Sacrificium istius humilitatis
offerre? An verò ille de cælis in humana membra descendit, ut
membra ejus essemus, & nos ne ipsa ejus membra crudeli divisio-

ne laevitiam, de Cathedra descendere formidamus? Propter nos
nihil sufficientius, quam ut Christiani fideles, & obedientes sumus.
Hoc ergo semper sumus. Episcopi propter Christianos populos et
dinamur. Quod ergo Christianis populis ad Christianam pacem
prodest, hoc de nostro Episcopatu faciamus. Quod & de ipso
Summi Pontificatus apice definitum fuit in Conc. Con-
stantiensis session. 2. Item decernit, statuit, ac definit dicta sanc-
ta Synodus, quod dictus Dominus noster Papa renuntiara zene-
tur, nedum in quocumque casu in schedula comprehenso, sed etiam
in quocumque, in quo sua renuntiatio afferre potest magnam, &
evidentem utilitatem ad bonum unitatis Ecclesie Dei, secun-
dam ea, quae exaraverant Cardinalis de S. Marco, &
d'Ally, Gersonius, alique permagni viri: cuiusmodi de-
creto, cum requiescere coactus fuisset Ioannes vigesi-
mus secundus, licet verus Pontifex, schismatis vorax il-
lus ad incendium, quo Ecclesia tandiu conflagraverat re-
frinctum tandem fuit.

Possent alienigenae, ut medicina aliqua afferatur
tot vulneribus, eo quod ipsi omnia penè Sacerdotia ad
se traxerint, formosissimo Ecclesie corpori impositis,
ac despectus, ac jacens Dei cultus amplius sit neglectus,
ad se beneficiis abdicandum compelli. Quid igitur de se-
questro tantum exposculant? Silentium iis indicat Augu-
stinus, qui in ea, de qua mox locuti sumus panegyri, Epi-
scopatum deponendum esse ex memoratis causis, ita in-
culcabat. Quid debes esse tui? Cuicumque loquor vestrum: Christia-
nus fidelis, obediens & hoc tu propter te, hoc & ego propter me.
Ergo quod tu propter te, & ego propter me semper esse debemus;
quod autem sum si tibi prodest, non sum si tibi obest; quod cum
dixisset, perlectis in ea, quam attulimus epistola his ver-
bis. Si servi utiles sumus, cur Domini aeternis lucris pro nostris
temporalibus sublimitatibus invidemus? Episcopalis dignitas fru-
ctuosior nobis erit, si gregem Christi deposita magis collegerit,
quam retenta disperserit. Quibus id adnectebatur: Nam qua
fronte in futuro saeculo promissum à Christo sperabimus honorem,
si Christianam in hoc saeculo noster honor impedit unitatem? sub-
jicit & ipse, Si cum volo regnare Episcopatum meum dispergo
gregem

gregem Christi, quomodo est dominum gregis bonorum Regis?
 Plura de hac re Federic. de Senis. de permutatione be-
 neficiorum lib. 4. Hostiensis in cap. nisi cum pridem. n. 63.
 de renunciationibus, Cardinalis Iacobatus de concil. lib. 9.
 art. 3. n. 24. & n. 37. Mantua in dialogo de concil. n. 55. Fla-
 min. Paris. de resignat. Beneficior. lib. 3. q. 18. n. 22. Gambare
 in extravagant. Julij 2. de simoniaca. Papa electione n. 156.
 Stephanus Auferius in Clement. ut Clericorum nu. 12. de
 offic. Ordinar.

Denique, ut receptui canamus, sequestro sua po-
 testatis, ac jurisdictionis fines non fuisse prætergres-
 sum Inviçissimum Principem, quod attinget ad Sa-
 cerdotia jam concessa, tam certum est, quam quod cer-
 tissimum. Etonim cum cuique compertum esset, singu-
 lis annis maximam argenti, atque aurivim usque ad mil-
 le, & quingentum millia ducatorum, eoque amplius è
 Regno asportari, aliò deferri, nullamque spem superes-
 se, ut aliquando postliminio ad nos forent revertura; nec
 dubitandum, quin Reipublicæ propemodum complo-
 tata in longum protracto remedio, id esset interi-
 tum, ac exitium allaturum, huic Principis opem ef-
 flagitanti præsto fuit Regium auxilium, quo prohibi-
 tum est, ne pecuniæ ex Regno extraherentur. Ita in-
 terdicere, quin potuerit Princeps, cum id non juri, non
 Ecclesiasticæ immunitati refragetur, ambigi nequit. Nul-
 la hæc in re DD. contentio, discrepantia nulla est.
 Stephanus Fagundez de justitia lib. 5. c. 37. n. 10. qui
 adducit Rebellum, & Molinam num. 11. Suarez de legib.
 lib. 3. c. 34. n. 6. Barbof. in collect. ad rex. in e. que in Eccle-
 siarum n. 5. de constitution. Ansaldo. de jurisdiction. p. 3. c. 29.
 n. 41. & seqq. Mexia in pragmat. taxa panis concl. 5. num. 17.
 Morl. in empor. jur. p. 1. tit. 1. qu. 16. n. 19. Menoch. conse-
 800. ex n. 1. ad 46. Sot. lib. 1. de justis. qu. 6. art. 4. post med.
 & art. 5. in fin. & lib. 4. qu. 6. art. 45. circ. med., & d. quest.
 art. 4. concl. 2. Alphons. à Castro lib. 1. de potestas. leg. panalis
 c. ult. ante fin. Sayrus in clavi Regia lib. 3. c. 4. nu. 17. & 18.
 Victoria de potestas. civil. n. 19. Merol. t. 2. disp. 4. c. 3. dub.

25. n. 242. Covar. in regul. possession. par. 2. §. 4. n. 8. in fin.
 Cened. pract. quest. c. 33. n. 3. 1. 3. & seq. Vulpel. de liber.
 Eccles. n. 17. & seqq. Carol. de Graf. effect. 2. num. 390. &
 292. D. Franciscus de Vico ad leg. Sardin. lib. 2. tit. 14. n. 12.
 Azeved. ad leg. 19. tit. 11. lib. 5. recopil. & leg. 2. num. 20.
 tit. 18. de las cosas prohibidas facer del Reyno lib. 6. Calista
 Ramirez de leg. reg. §. 2. n. 27. Tho. Zerulus in prax. Epi-
 scopal. tom. 1. verb. prog. dub. 2. Salsed. ad Diaz in pract.
 criminal. canonic. c. 55. fol. 171. vers. sed ut liberè dicam.
 Quod adeò planum, expeditumque fuit Hispanis Regi-
 bus, ut ex hac causa nominatim Clericis, ac Episcopia
 poenas irrogaverint, quemadmodum patet ex l. 3. tit. 18.
 lib. 6. novæ recopilat. ibi: *Mandamos, que las penas puestas*
contra los factadores de moneda, hayan lugar contra los Prela-
dos, y Clerigos; quam esse justissimam, ac validissimam
tuentur, Azeved. num. 19. & 20. Ignatius Lopez ad
Diaz d. c. 55. fol. 175. Guttier. pract. lib. 1. qu. 18. & Bo-
vad. lib. 3. c. 3. n. 13.

Cum igitur, quod ex beneficiorum redditibus perci-
 piebatur, Romam in vehi non posset, commodum fuit ad
 utilissimum Beneficariis, ut eorum debitores ad solventi-
 dum cogerebantur, ne forte interea, dum quid sibi agenti-
 dum sit illi deliberant, decoquerent, ac conturbarent,
 utque exactum in Æde sacra deponeretur, quorum ra-
 tionibus propterea a prudentissimo Principe prospere
 fuisse dicendum est. Cæterum quantitates, quæ
 ex fructibus redactæ fuerint, nemo iis invidet, si in Re-
 gnum se receperint, suaque munia obierint, deductio eo,
 quod in Templorum extructionem, vel instaurationem,
 aut ob comparanda iis necessaria ornamenta erit erogan-
 dum. Hoc pacto existimavit Rex Augustissimus debe-
 re eos, qui in Regno beneficia obtinent, vel invitos ad
 residendum in suis Ecclesiis adstringi, incommodis, qui-
 bus illæ premuntur, ob Sacerdotum absentiam, finem
 afferri, dum ne sibi fraudi esse posset, vel quod se dignum
 non est fecisse, vel jurisdictionis suæ terminos præter-
 vectum confidenter fuisse. Quod profectò consilium ne-
 mo

mo æquus rerum arbiter non optimum, piissimum, saluberrimum Ecclesiæ, Reique publicæ, esse intelliget, si non tantum mentis integritudinem, perspicaciam, sollertiam, sed etiam castam, incorruptamque Principis religionem contemplantur, qui nihil magis Regium ratus est, quam sacris dedere animum. Id verò si probis, cordatisque viris satis erit ad omnem culpam, quin & suspicionem ab eo amoliendam, mihi quoque fas erit, opinor, parem sperare sententiam: is enim sum, qui quam libenter in sapientiæ, & eruditionis gloria curvis concedo, deque ingenii laude cum nemine dedero, tam audacter in Fidei candore, in Religionis puritate, in obsequio Romanæ Ecclesiæ, maximoque Pontifici præstando, nulli me inferiorem esse firmissimè assevero.

Atque hæc sunt, quæ per temporis angustias, perque non mediocrem occupationem in causa gravissimâ perconsere, & disputare licuit. Ne verò tot, tantæque difficultates me a scribendo deterrerent, id causæ fuit, quod si non pro rei dignitate, pro virili saltem mea de hac re differere satius duxi, quam saluberrimo piissimi Regis præscripto, unde maxima utilitas afflictis patriæ rebus accedere possit, deesse. Addidit præterea animos summa rei æquitas, & quæ facile se per seipsam defenderet. Quid enim *pro ius meram oramus*. Quod si quæ ego ab omni periculo, factione, ambitione vacuus, uti dumtaxat pro causæ veritate in medium præferre ausus sum, ita Beatissimus ipse CLEMENS Pontifex sedato animo, secum putare voluerit; in eam nos eriget spem, ut non modò religiosi Principis sententiam ratam fore habiturum expectemus; verum etiam sibi, Christianoque gregi vehementer gavisurum, in ea se incidisse tempora, quibus Reges, in turbidis rebus, magnaque belli confusione, de Ecclesiâ ad sanctiorem formam revocanda, de sacris Canonibus servandis, de Sacerdotiis ad veterem normam tribuendis, sunt solliciti. Porro autem si quæ speciem æquitatis habent, non gravatè concedenda sunt, quid ubi summo jure præ-

ces nituntur? Quæ privatus per gratiam postulans, plañe impetrare debuisset, ea salutari Regis consilio, quo publico Ecclesiæ bono prospicere studet, abnuantur? Quæ gravior fidelium animos offensio perturbare poterit, quam si Ecclesiasticos homines, gentem sanctam, de cujus ore legem Domini requirere debent, hos omnium primos, & ore, & opere, exleges, & injurios opprimant? dum Ecclesiastica beneficia, patrimonium pauperum dico, pretia peccatorum, per insignem nequitiam profundunt, disperdunt, devorant. *Sagina planè est.* Quorum vix usus conceditur, defrui, atque abuti; Sacerdotia cum patrimoniis eodem habere loco; Beneficiarios fructus anxie corrudere, Beneficiarios Cónones, residentia debitum, procurationis, functionis, officii seigneriter posthabere: est ne id sacra profana, Divina humana omnia, Cœlum terræ miscere? Quis tam patiens, quis tam ferreus, ut his non commoveatur, & indoleat? Absit verò hæc suspicio a Pastore Sanctissimo, ut quod *motu proprio* restitutus fuisset, nunc exorari non sinat; Regnumque præter cætera (quod sine invidia dictum velim) supremæ Cathedræ observantissimum, quo cætera omnia utuntur jure, uti prohibeat. Non hæc Romana Sedes edere solet exempla, ut cum res monet, populi flagitant, Rex instat, Cónones jubent, laxam potiùs disciplinam, vagam Clericorum aberrationem, Temporum perniciem, rei sacræ imminutionem, certamque morum dissolutionem, alere velle videatur.

ANT 1.315.860

6483

